1961

GOD. XXX BROJ 1 BEOGRAD, JANUAR 1961. CENA 25 D

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

1931 – 1961

Slava na visini Bogu, i na zemlji mir ljudima dobre volje

ZAGR

U BOŽIĆNOJ NOĆI

U ovoj noći
hoću li moći
učinit što želi Boq?
Znam običaj star:
primit će dar
voljeni svi
od nekoq svoq.

Meni će mati
dar skromni dati,
darovat će me i brat.
Djevojka tiha
sa dva-tri stiha
srest će me čedno
u badnje večeri sat.

I ja ću njima
darovat svima
lijepi božićni dar.
Jest, voljen sam ja,
a od njih svak zna
da grije ih ljubavi žar.

Polnoćka zvoni,
a gdje su oni
što neće primiti dar?
Prazne im grudi,
nitko od ljudi
pružit im neće
ni osmijeh, ni srce, ni stvar.

Polnoćka zvoni.
Znaju li oni
da njih voli najviše Boq?
Njima ću poći
u ovoj noći
sa dijelom srca svoq.

Osmijeh ću dati
onom tko pati
i nadu i pomoć svu.
Da nisu hudi,
da jesu ljudi
nek znaju bar
u dobrom božićnom snu.

Znam običaj star
primit će dar
voljeni svi
od nekoq svoq.
U ovoj noći,
hoću li moći
učinit što želi Boq?

MOLITVA SVETOJ OBITELJI

Marijo, majko, Josipe sveti i ti, božansko dijete, unesite svjetlost u domove naše, kad qorki razdori prijete.

Smirite srca milošću, mirom vaše obitelji skladne, ne dajte, da nas čemeri biju, strepnje obaraju hladne blaqu tišinu oqnjišta naših. Čuvajte ljubav i slogu, krijepite čiste molitve naše dobrom i svemoćnom Boqu.

Budite uzor težnjama našim u kući sreće i rada, da živimo, dajte, u znaku Krista. Gospodin s nama da vlada.

DAR SVJETLOSTI

Očima djeteta i srcu djetinjem otkriva se sjaj božićne noći.

Čudesno drhte zvijezde, a zvuci radosne pjesme najdublje izviru iz ushita, kojeqa poznaju mali.

Njihova je sveta noć, anđeli su njihovi pratioci, a svi darovi neba i zemlje darovi su za njih. Mir i sreća traže zaklon u njima, a blaqoslov Božjeqa

Djeteta silazi na njihove ruke.

Treba biti malen pred tajnom ove noći. Treba je dočekati srcem, čaškom cvijeta.

Samo oni, koji traže znak spasenja, doživljuju susret sa svjetlošću visina.

Njima se otkriva radost sakrivenih dubina.

Još je daleko čas, kad će u bolnom grču zamrijeti osmijeh, rođen sa Sinom Božjim.

Još nije kapnula krv sa križa i oči djeteta ne vide golgotski put, koji vodi spasenju.

Ovo je noć, što traži kolijevku Novorođenome u srcu bezazlenu.

Noć u kojoj treba zaboraviti strah i mržnju i suzom osvijetliti svaki kut mraka.

Čudo bijele radosti silazi samo na ruke čiste.
Dar svjetlosti u božićnoj noći.

BETLEHEMSKA ŠTALICA

U tajnosti zaklon na putnike čeka.
Malena je staja slamom pokrivena.
Pastiri su svoju poqasili vatru.
Štalica je topla, tiha i skrivena.

Pred jaslama volić već sanjivo qleda,
sa maqarcem slamu iz jasala dijeli.
Sirotinjsku staju obasjava svijetlo
sa blistavih zvijezda, trak prozračni, bijeli.

Tajnovita noći, snom pokrivaš ljude.
Usnio je Josip, samo sveta žena
od radosti strepi, blažena se smiješi,
u molitvi silnom Boqu uznesena.

GLORIA

Od rođenja svoqa kalendarskim
vozimo se krugom.
Po poniklom novom qodu
susrećU nas lanjski znanci,
u sezonskom ruhu,
s kitom cvijeća, košem voća,
s torbom žita i peharom vina.
A kad zamru ratni zvuci,
vihra huk, vode pad i buk,
zalepršа bijeli stijeq.
Upol noći časkom stanu
neumorne prirode kolesa,
a putniku srce kuca,
ko da prvi puta začu:
Gloria, Gloria!
— poruku s nebesa.

BOŽIĆNO RAZMIŠLJANJE

Naše su predstave božićnog blagdana vezane uz sneg, jaslice, božićno drvce i božićne melodije. Na Božić proslavljamo veliki istorijski događaj: Kristovo rođenje u betlehemskoj štalici.

Kakvo značenje ima taj blagdan za nas?

Na taj se dan rodio naš Gospod, Sin nebeskog Oca ugledao je svetlo sveta. Ali ne smemo zaboraviti, taj nas praznik podseća na naš vlastiti rođendan. Da vidimo kakvu ima vezu Kristov rođendan sa našim! Zar ne ispovedamo u verovanju: »koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa«? Isus Krist je dakle za to došao na ovaj svet da bi se rodio u našim srcima, odnosno da bismo se mi vodom i Duhom Svetim rodili u Krista i kao njegovi udovi živeli u njemu. Proslava Božića ima onda samo taj smisao da se Krist rodi u nama i živi sve bogatijim životom.

1) Krist se za Božić zapravo drugi puta rodio, i to u telu. Stoga i govorimo o Kristovom utelovljenju. Kristovo rođenje u nama stvarno znači: mi se po drugi puta rađamo, ovaj puta duhovno.

Koje je prvo Kristovo rođenje? To je rođenje Sina Božjega u krilu nebeskog Oca pre svih vekova. Tada se rodio od nebeskog Oca, sada u Betlehemu od zemaljske majke, tada kao Bog, sada kao čovek. Ali jedno i drugo rođenje bilo je savršeno čisto, bez bolova, u blaženoj radosti, tada bez majke, sada bez oca.

I mi kršćani se dva puta rađamo. Najpre se telesno rađamo od rođene majke, a onda duhovno od nebeskog Oca po Duhu Svetom u Isusu Kristu. Ovo drugo naše rođenje bilo je svrha Kristovog drugog rođenja. Kada smo se mi drugi puta rodili? Na svetom krštenju. Nije važan datum našeg krštenja, Božić nam budi uspomenu na nj. Više, o Božiću jače osećamo obavezu koju smo primili na krštenju da unapredimo Kristov život u nama, tako da bi vredila i za nas Pavlova reč: »A ja više ne živim, nego živi u meni Krist« (Gal. 2, 20).

2) Rođenje u betlehemskoj štalici bilo je za Krista početak novog ljudskog života kao Sina čovečjega. Našim novim rođenjem na krštenju počeo je u nama novi život deteta Božjega.

Stvarno, novi se život otvarao božanskom Detetu u betlehemskoj štalici. Na nebesima su mu se neprekidno klanjali milioni i milioni anđela, a sada leži kao nemoćno dete, usamljeno u prljavoj štalici na jaslama među životinjama. Kad zemaljski kralj beži iz svoga dvora bežeći pred progoniteljima te se premražen sakriva u nekoj divljoj pećini, kako bolno oseća veliku promenu: pre u divnoj palati, sada u špilji, tada okružen dvoranima, sada gotovo potpuno usamljen. I Krist je zamenio božanski presto u nebu sa betlehemskom štalicom. Na tu se zamenu Krist potpuno slobodno odlučio, u želji da uzme na sebe našu ljudsku bedu kako bi nas mogao obradovati svojim nebeskim radostima.

To je bila upravo svrha njegova rođenja u nama: da od grešnih ljudskih stvorova postanemo deca Božja. To je naš novi život. Ranije smo bili grešni, robovi strasti i đavola, a posle krštenja čisti, posvećeni, slobodna deca Božja, sposobni da čuvamo dostojanstvo svog posinaštva.

Divne li zamene! Mi ljudi smo dali Kristu novi život — bednu ljudsku prirodu, a On nam je u zamenu poklonio svoju božansku, jer posvećujućom milosti postajemo deonici božanske prirode. Da li katkada mislimo na tu neprocenjivu vrednost božanskog življenja u nama? Da li uopće još čuvamo u sebi taj život? Da li nije možda u vrevi ovoga sveta ugasnuo, umro? Božić nas zove, Betlehemsko Dete govori našem srcu tako blago o božanskom životu naše duše, koji nam on sam daje, krepi i jača.

3) Rođenje u betlehemskoj štalici postavilo je pred novorođenog Spasitelja novi cilj, nove zadatke. Ovo slabašno telo u pelenima treba da poraste, da se razvije do punog muškog uzrasta. To Dete koje

se tek rodilo treba da razvije jedinstvenu delatnost koja će u svakom pogledu pružati svetu nedostiživ primer svih kreposti i savršenosti. Nijedan čovek ga neće dostići. On je u punom smislu reči mogao govoriti pre smrti na križu: Svršeno je! Jeste, najsavršenije je ispunio volju svog nebeskog Oca i do zadnjeg slova izvršio naloženi zadatak.

I za nas predstavlja duhovno rođenje na svetom krštenju samo početak, a cilj nam mora biti duhovni rast do punog rasta Kristova. Bog je svakome od nas predvideo i odabrao životni put kojim mi kršćani, njegova deca, treba da hodamo. Svako jutro bismo morali govoriti sa starozavetnim Samuelom: Govori Gospodine, tvoj sluga sluša! Teško i naporno je delo nasledovati Krista, voditi neminovnu borbu protiv zlih sklonosti i strasti za boljeg, duhovnog čoveka, uvek se odnositi prema bližnjemu kao prema svome bratu. Naše prirodne snage nisu za to dovoljne, ali imamo jaka sredstva, Crkvu sa svim njezinim blagom božanske nauke, milosti i vodstva.

Crkva je naša majka koju nam je Krist darovao. Ona je već milione i milione svojih sinova i kćeri posvetila i dovela u nebo. Primeri svetaca, i onih sada oko Božića, s kojima se Crkva opravdano ponosi, rečito govore na kakve visine svetosti kršćanin može da se uzdigne, ako sarađuje s milošću Božjom.

Samo tako ispravno slavimo Božić, ako o tom velikom blagdanu učinimo velik korak napred u kršćanskom životu, ako pojačamo Kristov život u sebi.

OBITELJSKI ŽIVOT KOD IZRAELACA

Izraelci su se oduvijek odlikovali skromnošću, razumnim gospodarstvom i naročito umjerenom štedljivošću. Rasipnost, kao i škrtost, često se žigošu u Svetom Pismu. »Tko rado živi u veseljima, u siromaštvo će pasti: tko voli vino i ulje, ne obogati se« (Priče 21, 17). A s druge strane opet: »Tko ljubi zlato, ne će ostati bez krivnje, i tko leti za novcima, upropašćuje se« (Sir. 31, 5). Pijanstvo, razuzdanost, proždrljivost i lijenost bile su mane, od kojih se naročito odvraćala mladež, a nepopravljivi bi se najteže kažnjavali, pa i smrću. Osim toga visoko se cijenila istinoljubivost i gostoljubivost, a naročito djela ljubavi i milosrđa prema siromahu i putniku. U posebnoj je časti bio čist i pošten život mladeži prije ženidbe.

Kad bismo usporedili način života Izraelaca sa životom bilo kojeg od okolišnjih poganskih naroda, pa i onih visoko civiliziranih, kao na pr. Egipćana, Rimljana itd., ustanovili bismo ovo:kod Izraelaca je preovladavao razum, t. j. uvjerenje da su rad i jelo samo sredstvo za život, a nikako cilj života. Kod pogana je, međutim, prevladavala strast uživanja, t. j. život se nastojao ispuniti najrazličitijim tjelesnim užicima tako, da je užitak postao cilj života. U tome su pogani tako nisko pali, da su svoje strasti čak i obožavali. Od raznih tjelesnih užitaka stvarali su bogove i božice: Venera božica bludnosti, Bako bog pijanstva itd. Kod toga je razum sasvim potamnio, a njegovo je mjesto preuzela nerazumna i niska strast. Objektivne i istinske vrijednosti preokrenute su na krivo načelo: čovjek živi i radi za to, da može što više uživati.

Obiteljske svečanosti

Jedinoličnost svagdanjega obiteljskoga života i rada kod Izraelaca bila je protkana raznim svečanostima. Te su se održavale u raznim zgodama, a naročito prigodom vjenčanja, rođenja djeteta, obrezanja, žetve, dolaska nekog gosta i još napose prigodnih vjerskih blagdana. U starije vrijeme obiteljske su se svečanosti slavile obilnijim i boljim jelom, pjevanjem i riješavanjem zagonetki. Kasnije se proširio običaj pjevanja uz pratnju muzike i izvođenje raznih narodnih plesova.

Pozvati u goste svoje prijatelje, susede i znance, smatralo se pohvalnim i krepostnim činom. Odbiti gostoljubljivost strancu ili putniku bio je čin grube škrtosti. Kod dolaska uzvanika prva je dužnost bila, da se uzvanicima operu noge (hodali su naime u sandalima i tako zaprljali noge prašinom ili blatom). Nakon toga običavali su gostima pomazati glavu uljem i raznim miomirisima. U svečanim zgodama postavljali bi uzvanicima cvjetne vijence na glave. Uskratiti ove znakove prijateljstva i veselja radi dolaska gosta bio je čin grubosti i gotovo neprijateljstva. Tako nešto je doživio i sam Isus, kad ga je farizej Simon pozvao u goste: »Dođoh u tvoju kuću, a ti mi ne dade vode za noge moje... ti mi ne dade cjelova... uljem nijesi pomazao glave moje.« (Luka, 7. 44—46).

Ženidbene svečanosti

Nakon obavljenih zaruka, slijedile su ženidbene svečanosti, koje su trajale sedam dana (I. Mojs. 29, 27). Povorka, koja će dovesti zaručnicu u kuću zaručnika, spremala se veoma pažljivo. Zaručnik je oblačio najsvečanije odijelo, a na glavu postavljao svečani turban s ukrasima. U pratnji svojih prijatelja krenuo bi zaručnik kući zaručnice. Način izvođenja zaručnice iz obiteljske kuće bio je dvostruk: ili bi sam zaručnik došao sa svojim prijateljima, ili bi najdraži prijatelj zaručnika došao s pratnjom po zaručnicu, koju će onda na putu susresti zaručnik. Zaručnicu su obično nosili u posebnoj nosiljci, koju bi pratili naoružani zaručnikovi prijatelji, dok bi drugi veselo svirali raznim glazbalima, a djevojke nosile svijetiljke i pjevale. Kako je izgledala ženidbena povorka, možemo razabrati iz ovoga kratkog opisa: »Kad podigoše oči i pogledaše unaokolo, a to im je dolazila ususret bučeći velika povorka: zaručnik im je išao ususret sa svojim prijateljima i s braćom svojom, s bubnjevima, glazbalima i mnogo oružja« (I, Mak. 9, 39). Svadbeni se tjedan slavio veoma svečano. Najsvečaniji čin bio je ulaz zaručnice u kuću zaručnika a zatim u bračnu sobu. Do toga časa morala je zaručnica biti pokrivenog obraza. Dakako da su oči svijuzvanika bile uprte u zaručnicu, jer se polagala najveća pažnja na njezino odijelo i ukras. Za vrijeme od sedam dana svi su se uzvanici bili oslobađali od posta i svih vjerskih dužnosti.

Apostol i evanđelista Ivan lijepo nam opisuje, kako je i sam Isus bio pozvan na svadbenu svečanost. Kod toga je najsimpatičniji čin čudesno pretvaranje vode u vino. Tim delikatnim činom spasio je mladence od sramote, a ukućane od velike neprilike. Inače se kod Izraelaca uživalo vino dosta umjereno. Pijanstvo je bila sramota. (Sirahova, XIX, 1—4).

Pogrebne svečanosti

Kad bi jedan član obitelji umro, zatvorio bi mu oči jedan od najbližih rođaka ili prijatelja. Nakon toga bi se pokojnikovo tijelo pažljivo opralo, pomazalo uljem i raznim miomirisima i konačno umotalo u laneno platno te tako pripremilo za ukop. Izraelci nisu poznavali mrtvačke sanduke, nego bi pokojnika pokopali samo omotana u platno. Spaljivanje mrtvih tjelesa bio je težak zločin. Ovo uvjerenje nalazimo uvijek kod onih naroda, koji vjeruju u uskrsnuće mrtvih. Takvi su bili i Izraelci. Spaljivalo se jedino mrtvo tijelo najtežih zločinaca. Inače se pokop nije nikada nikome uskraćivao, pa ni velikim zločincima. Pokopati mrtve bio je krepostan čin milosrđa prema bližnjemu (Tob. 2). Pokojnike su sahranjivali u skupna grobља. Imućniji ljudi, međutim, imali su svoje posebne grobnice na svojim poljima. Svaki je Izraelac najvrućе želio, da bude pokopan u grob svojih predа.

Grobovi su obično bili izdubljeni u nekoj stijeni i to u obliku sobice. U tu su grobnicu polagali tijelo pokojnika, a nekoliko dana poslije pogreba običavali su još posjećivati mrtvaca i mazati ga mirisnim tekućinama. Nakon nekoliko dana grob se zatvarao kamenim pločama. Tada bi se cijela grobnica pobijelila vapnom i to se obnavljalo svakog proljeća. Bilo je naime zabranjeno ticati grobnice, jer su takvim doticanjem Izraelci postajali nečisti i kao takvi nisu smjeli prisustvovati bogoslužju za vrijeme od sedam dana.

Žalovanje za pokojnicima

Dok se tijelo pokojnika spremalo za pogreb, u kući su se pjevale naricaljke, u kojima se uz izraze žalosti radi njegove smrti, hvalilo pokojnika. Naricaljke bi obično pratila svirka flauta. Rođaci pokojnika razdirali bi u znak žalosti svoje haljine, pokrivali se crnim platnom, sjedali u pepeo i njime posipali svoje glave. Osim toga svlačili bi svoju obuću i hodali bosonogi s otkrivenom glavom. Sve su to bili znakovi duboke žalosti, ali još više znakovi poniženja pred Bogom, gospodarom života i smrti. Poganski običaj ranjavanja po tijelu i čupanja brade i kose bio je zabranjen. To nije dolikovalo narodu od Boga odabranom. Tek u kasnije vrijeme proširio se taj običaj među Izraelcima.

Nakon sahrane bio je običaj, da se priredi posebna gozba, kako bi se rođaci okrijepili i lakše podnijeli žalost. Bilo je, međutim, zabranjeno polagati hranu na grobnice, jer je to bio poganski običaj. U kući pokojnika držala se žalost sedam dana. Vanjski znakovi žalosti, međutim, trajali su cijeli mjesec. Poznato nam je, da su za pokojne molili i za njih prikazivali žrtve Bogu (II. Mak. 12, 43), jer su čvrsto vjerovali u prekogrobni život i u to, da molitvama, žrtvama i milodarima mogu pomoći dušama pokojnika.

Iz onoga, što smo rekli, slijedi, da je obiteljski život kod Izraelaca bio veoma različit od života poganskih obitelji. Kod Izraelaca prevladavala je radinost, obiteljska ljubav, obiteljske radosti, gostoljubivost, ljubav prema siromahu, putniku, bolesniku, odgoj u štedljivosti, umjerenosti i poštenju, a sve je to imalo svoj izvor u svijesti o dostojanstvu čovječje osobe, stvorene na sliku Božju. Osim toga Izraelci su dobro znali za konačan cilj svojeg života, t.j. prekogrobni sretan život kod Boga. Prema tom cilju upravljali su svoj privatni i javni život. Pogani, međutim, nisu imali jasne pojmove o konačnom cilju čovječjeg života, i zbog toga su sami zamišljali taj cilj i nastojali ga ostvariti u životu, ispunjenom najrazličitijim, često i najnižim tjelesnim užicima.

Dakako, time nismo htjeli tvrditi, da nije bilo moralnog zla među Izraelcima. I među njima je bilo svakovrsnih opačina i grijeha, ali se sve to osuđivalo, izbjegavalo i priznavalo kao zlo. S druge strane ne niječemo činjenicu, da je i među poganima bilo i plemenitih duhova, koji su se znali izdići nad ostalu masu. Ali ipak stoji činjenica, da su se strasti općenito obožavale, pa im je prema tome cilj života bio užitak. Dakako da se među njima ne može govoriti o jednakosti ljudi, o ljubavi prema bližnjemu, o ljubavi prema siromahu i bolesniku, o poštivanju ljudske osobe i slobodi.

STOLICA SV. PETRA U RIMU

Kad je prvi Isusov učenik Andrija doveo k našem Spasitelju svoga brata Simona, Isus ga je duboko pogledao i rekao mu: »Ti si Simon, sin Jonin, ti ćeš se zvati Kefas, što znači Petar« (Iv 1, 42). Ovaj novi naziv u grčkom i latinskom jeziku, u našem jeziku hoće reći: stijena, kamen ili pećina. Ni Andrija, ni Simon nisu mogli shvatiti značenje ovoga nadimka na prvi mah.

Tek nakon godine i po, Isus je sam jasnije protumačio simbolično značenje toga naziva. To se dogodilo kada se je Isus sa svojim učenicima nalazio u gradu Cezareji Filipovoj, sagrađenom od Filipa Herodijanca, oca zloglasne plesačice Salome, u počast rimskoga cezara Augusta prozvanoj Cezareja. Tamo je okolina bila pretežno poganska. Putnicima i turistima onoga vremena ovaj grad bio je poznat zbog svoje »Pećine«, kod koje je Filip sagradio veličanstveni mramorni Augustov hram. U velikoj tišini i učenici, premda prosti ribari, promatrali su s nekim ushićenjem ovu cezarejsku Pećinu. Naš Spasitelj htio je ovom prigodom za koju se pripravio molitvom (Lk 9,18) kao obično kod svih izvanrednih događaja, na vrlo prijateljski i najpovjerljiviji način doznati, što konačno misle apostoli o njemu, da li je on pravi obećani Mesija, to jest Sin Božji. Jasna ispovijest Simona Petra dobila je od Isusa ovaj jasni nedvojbeni odgovor!« I ja tebi kažem, ti si Petar i na toj Pećini sazidati ću crkvu svoju, i vrata je paklena ne će nadvladati« (Mt 16,18).

Ono što je Isus kod prvoga susreta Petru natuknuo, naime, »Zvat ćeš se Petar«, s tim mu je dao razumjeti njegovu buduću ulogu. Isus ga je malo po malo uvlačio u novu službu, unapredio ga i svečano u prisustvu svih apostola ustoličio za vijeke vrhovnom glavom, sudiom i temeljem u svojoj Crkvi, baš u Cezareji Filipovoj. Poslije svoga uskrsnuća Isus na obalama Genezaretskoga jezera, kada se javio svojim učenicima, potvrdio je vrhovnu pastirsku vlast Petrovu, kad mu je tri puta kazao: »Pasi jaganjce moje, pasi ovce moje!« (Iv 21, 15 do 18).

Petar je postao ne samo temeljni kamen ili pećina, već i pastir, otac, vrhovni svećenik u Isusovoj Crkvi. Ključevi dani Petru nisu samo neki simbol časti, nego su dani za stvarnu vlast gospodara kuće, sagrađene i obitavane, što je izraženo slikovito u aramejskom Matejevom evanđelju. Isusa kao dobroga Pastira zamijenit će isti Petar u dužnosti da vodi, hrani i brani ovce jedinoga ovčinjaka. Petar je bio svjestan one službe koju mu je Spasitelj povjerio. Prednost i prvenstvo dano Petru nije bilo zbog toga, što je on bio valjaniji, svetiji, stariji, inteligentniji i omiljeniji od drugih apostola, već samo zbog njegove službe. Isus je obećao svojoj Crkvi čvrstoću, solidnost, trajnost, neprolaznost na pećini, koja se zove Petar. Ne može se oduzeti temeljni kamen jednoj zgradi, koja ima trajati do konca svijeta. Prvenstvo Petrovo među apostolima je jasno i određeno. U božanskoj ustanovi svoje Crkve, Krist je htio jedinstvo upravne vlasti položiti na Petra i onda na nasljednike u njegovom prvenstvu.

Petar je vršio svoju službu vidljivog poglavara nad apostolima i nad cijelom Crkvom, kako nam dokazuje apostolska povijest od izbora Matije, sabora u Jerusalemu, pa sve do njegove pastirske biskupske službe na rimskoj stolici, koju je herojski poškropio svojom krvlju. Petar je zaista umro kao i ostali smrtnici, a njegovu smrt navijestio mu je sam Isus (Iv 21, 18—19). Tko će Petra naslijediti? Isus je bez dvojbe i na to mislio, komu će Petar ostaviti baštinu poglavarstva u Crkvi, koju je podigao u Rimu, u srcu ondašnjeg najvećeg i najmoćnijeg carstva svijeta. Galilejski ribar pobjedio je Rim ne s mačem već s duhom Kristovim! S pravom je uskliknuo njegov nasljednik papa sv. Leon Veliki: »Petar ustraje i živi u svojim nasljednicima« (Serm. II).

Već u ranijim vjekovima kršćanske starine štovale su se stolice (katedre) apostola i njihovih nasljednika biskupa, kako nam potvrđuju pisci Tertulijan i Euzebije. U svakoj crkvi kao liturgijskoj zajednici bile su dvije stvari najvažnije: oltar i stolica sa koje su biskupi propovijedali. Stolica, latinski katedra, grčki thronos, bila je od drveta, kasnije od mramora, postavljena redovito u apsidi iza velikoga žrtvenika od 4 v. pa unaprijed. Na velikom žrtveniku, koji je bio pravi sto, obavljala se liturgija sv. Mise. Sa katedre ili stolice biskup je vodio liturgijske čine i propovijedao. Stolica je bila simbol kršćanske istine i njezinoga učiteljstva. Bila je veoma čašćena. Obično je bila prevučena sa skupocjenim platnom ili velom, ukrašena s monogramatskim križem ili sa golubicom Duha Svetoga. Radi te stolice sve biskupske crkve još od starine zovu se katedralne ili stolne crkve i označuju maticu jedne biskupije, izbor i žarište kršćanske istine i života za sve vjernike. Biskupska služba označuje se i danas s tipičnim izrazom »sjedio je na stolici«. Neke biskupe kao n. pr. sv. Ambroza štuje Crkva u svojem kalendaru ne po danu njihove smrti, već kada su zauzeli biskupsku stolicu kao učitelji naroda.

Na osobiti način bila je štovana stolica i katedra sv. Petra, prvaka apostolskoga još od 4 stoljeća. Štovanje te Katedre budilo je uspomenu na Petrovo prvenstvo koje mu je dao Isus u Cezareji Filipovoj, dakle, obljetnica njegovog postanka za vrhovnog poglavara Crkve. Ova obljetnica slavila se u Rimu 22 februara već u 4. v. Iz Rima je svetkovina prešla na Zapad, ali se tu slavila 18. januara. Čudnovato, u Rimu se prestala svetkovati a na Zapadu se osobito u Francuskoj, nastavila. Pod uplivom galikanske liturgije Rim je primio mnoge nove liturgijske običaje, tako i svetkovinu Stolice sv. Petra na 18. januara. Liturgičari i urednici kalendara u Rimu našli su se u zabuni pred dvostrukom svetkovinom Katedre. Ta se zabuna riješila time što su na 18. januara slavili Petrovu stolicu u Rimu, a na 22. februara onu u Antiohiji. Ono što je prvobitno bila samo jedna svetkovina, postale su dvije. Ovu liturgijsku suvišnost konačno je dokinuo u novoj liturgijskoj reformi g. 1960 papa Ivan XXIII, i sada je ostala samo Katedra sv. Petra za cijelu Crkvu na 22. februara, dakle svetkovina specijalno »Apostolske stolice«, na kojoj sjedi nasljednik Petrov, biskup grada Rima.

Stolica sv. Petra u materijalnom smislu, na kojoj je on propovijedao za vrijeme svoga biskupovanja u Rimu, čuva se u njegovoj bazilici na oltaru, zvanom »Katedra«, koji se nalazi u apsidi iste crkve prema glavnom žrtveniku, podignutom nad grobu Petrovim, zvanom »konfesija«, gdje se vjernici mole i ispovijedaju svoju vjeru i privrženost prvaku apostolskome. Po staroj tradiciji ovu prvobitnu stolicu darovao je sv. Petru bogati rimski senator Pudens, kojega je on obratio na kršćansku vjeru, a neki drže da je nju darovala sv. Priska, poznata aktivna žena iz Djela Apostolskih, čiji se blagdan štuje na 18. januara. Od prvobitne katedre ostali su samo neki komadi kao iverje, dok je veći dio izrađen u srednjem vijeku.

Papa Aleksandar VII (1655—1667) naredio je slavnom kiparu Lorenzu Bernini-u da ovu staru i časnu katedru od hrastovog drveta uljepša, obavije, zatvorivši je u veliku brončanu katedru, za koju je potrošeno 600 000 lira. Brončana katedra je kolosalna i veličanstvena, a podržavaju je četiri ogromna brončana kipa: sv. Augustina, sv. Ambroza, otaca zapadne, te sv. Atanazija i sv. Ivana Krizostoma, otaca istočne Crkve. Nad katedrom u sjaju pozlaćenih anđela lebdi golubica Duha Svetoga.

Na oltaru Katedre papa redovito posvećuje biskupe za cijeli katolički svijet. Sadašnji sv. otac Ivan XXIII svoju prvu encikliku počinje sa riječima »Ad Petri Cathedram« (K Petrovoj stolici) u kojoj je i ljubezni poziv na jedinstvo Crkve, na ujedinjenje svih kršćana pod krovom ne tuđinske već očinske kuće. U tom znaku je i budući sveti ekumenski sabor. Svakako, vrijeme je kucnulo, ljudi se usmjeraju prema Crkvi. To je najvažnija novost u vjerskom životu cijeloga svijeta. Nije više vrijeme cjepidlačenja i mudrijanja, već pobožne molitve i žarke ljubavi. U tom znaku biti će međusobno razumijevanje, približavanje i ujedinjavanje. To je divan prizor za današnji svijet koji je tako gorko razjedinjen bilo radi interesa, raznih računa, bilo zbog strasti, da se stvori jedno kršćansko društvo, stvarno i istinski ujedinjeno u vjeri, u liturgiji i u hierarhiji. Ljubav, kakvu je Petar očitovao Isusu Kristu, najjača je veza između braće istoga nebeskoga Oca.

CRKVENA GODINA

Crkvena (liturgijska) godina je najbolja škola pobožnosti, istinskih kreposti i prave svetosti, Isus Krist, Sin Božji, jedanput je umro i onda uskrsnuo. On više ne umire, već živi na vijeke, i to svojim božanskim životom s desna nebeskoga Oca i u udovima svoje Crkve (t.j. u svojim vjernicima).

U crkvenoj se godini ne spominju samo povijesni događaji Isusovoga života. Ti se događaji obnavljaju i oživotvoruju u Kristovim vjernicima t.j. u udovima Mističnog Tijela Kristova. Isus je sam rekao: »Ja sam trs, a vi ste loze« (Iv. 15. 5). Životni sok Božanskoga života stalno struji iz trsa (Isusa) u loze, koje na njemu rastu (njegovi vjernici). Kao što se Isus utjelovio, rodio, rastao, trpio umro i uskrsnuo, tako hoće da sve to obnavlja u Njegovom Mističnom Tijelu t.j. u Njegovoj Crkvi i u svakom pojedinom vjerniku. Božanski vinograd, ti. loze (vjernici), koje rastu na trsu (Kristu), trebaju svake godine rađati nove mladice, ponovno zazeleniti, izrasti, pretrpjeti kušnju čišćenja i rezanja, i konačno donijeti obilni plod sve do svoje pune zrelosti za vječni život.

Ono, što se zbiva tokom crkvene godine izvana, t.j. vanjska proslava događaja Isusovog života, svečani obredi itd. samo je vidljiva koprena onih duhovnih događaja, po kojima Kristovo Mistično Tijelo (t.j. Kristovi vjernici) raste i usavršava se sve više. Stoga nije crkvena godina samo povijest, spomen prošlih događaja, već pravi život sadašnjice. Nije cilj crkvene godine, da nam prepričava prošlost, nego da u nama razvija božanski život Isusa Krista. Time se oživotvoruju Isusove riječi: »Ja dođoh da imaju život, i da ga imaju u izobilju« (Iv 10, 10).

Istina, Crkva nam spominje prošle događaje iz Staroga Zavjeta, iz ovozemnoga života Isusa Krista, Blažene Djevice, svetih apostola i ostalih svetaca Božjih, ali to je samo sredstvo, preko kojeg treba da u nama prostruji božanski Kristov život. Spomen na te događaje je tijelo crkvene godine, a duša crkvene godine je onaj život milosti koji mora proteći sve udove Kristovoga Mističnoga Tijela (Kristove vjernike).

Koji dakle plod očekivati iz dobro proživljene crkvene godine? Odgovor je samo jedan: veliko obilje Božanskoga života u našim dušama t.j. razvitak života milosti. Taj smo život primili na svetom Krštenju, a sada treba da taj život raste, jača i razvija se preko liturgijske godine, pomoću svetih Sakramenata, a naročito sjedinjenjem s Kristom kod svete Mise i Pričesti.

Razvitak crkvene godine sliči putu, koji vodi preko divnih ravnica, livada, strmih uzbrdica i veličanstvenih vrhunaca. Crkvena godina počinje prvom uzbrdicom, stazom pokore, molitve i duhovnoga obnavljanja, t.j. Adventom ili Došašćem. Taj strmi put vodi na prvi sjajni vrhunac — Božić. Poslije Božića liturgijski nas put

vodi krasnom livadom Isusova djetinjstva preko blagdana Obrezanja, Bogojavljenja, Svete Obitelji, Prikazanja u hramu itd. Nakon proživljelih djetinjskih Kristovih i naših radosti, eto pred nama još duža i teža uzbrdica pokore i čišćenja — Korizma. Ta uzbrdica vodi još na više i veličanstveniji vrhunac t.j. u slavu uskrsnuća Kristovog i našeg. Nakon slave Uskrsnuća proživljavamo laki i cvjetni put nedjelja iza Uskrsa, u kojima promatramo Kristovu slavu, koja svršava slavnim Uzašašćem na nebo. Taj nas put vodi do trećeg vrhunca, bez strmih uzbrdica — jer smo već s Kristom uskrsnuli — t.j. do vrhunca naše duhovne zrelosti, do blagdana Duhova. Okrijepljeni snagom Duha Svetoga koračamo dalje na putu Kristovog Kraljevstva i gledamo njegovo širenje, pobjede i usavršavanje preko svih nedjelja iza Duhova.

Cijeli ovaj put isprepleten je najljepšim uresima raznovrsnih plodova Kristove milosti. To su blagdani Blažene Djevice Marije, svetih apostola i ostalih svetaca. Promatrajući te plodove oduševljavamo se za Krista, za život milosti, za napredak u krepostima i u borbi protiv grijeha. Crkvena je godina najsnažnija učiteljica i odgojiteljica pravih sinova Božjih. Obilno djeluje Kristova milost, snažno nas privlači njegov poziv i primjer, a oduševljava nas već postignuti cilj sa strane tolikih mučenika, djevica, ispovijedalaca i svih svetaca.

Naš je život put u nebo, put k Bogu. Na tom putu osjećamo se često izmorenima, siromašnima, krivcima, nemoćnima. Pritišću nas posljedice istočnog grijeha, naše strasti, koje nas vuku k zemlji, napasti ovoga svijeta, zli primjeri i djelovanje oca laži, đavla. Da sve to svladamo i uzdignemo se k Bogu, našem cilju, pomaže nam snažno crkvena godina, koja se stalno obnavlja, tako da ono, što nismo uspjeli jedne godine, pokušavamo i uspijemo u drugoj. Sveta Crkva je doista kao ljubezna majka, koja shvaća naše nevolje i bijede, pa nas vodi, bodri i diže, tako da osjetimo snagu Kristove milosti i da donesemo obilan plod za vječni život.

NOVA GODINA — NOVE RUBRIKE

»Opet u crkvi nešto novo«, kazaće tkogod kad je u pretprošlom broju »Blagovesti« pročitao vijest o novim rubrikama misala i brevijara (časoslova). Neki su se tome od srca razveselili, drugi su pomislili da se to njih ne tiče, a valjda se nije našao nitko koji bi rekao da je to nova vjera. Onim drugima želimo u nekoliko člančića razjasniti da se to i njih tiče i kako nove rubrike mogu svim vjernicima biti od velike duhovne koristi. U prvom redu to, duhovnu korist vjernika, imala je na pameti najviša crkvena vlast kada je nakon toliko promišljanja izdala ovaj novi zbornik crkvenih rubrika koji sada stupa na snagu.

»Što su to rubrike? Mnogi se vjernici kod Mise služe Rimskim misalom pa znaju da su u njemu molitve što ih misnik moli kod oltara, a između tih molitava nalaze se pravila po kojima se ima obaviti svaki obred. Da se na prvi pogled vidi, što su molitve a što su pravila, obično je to dvoje tiskano različitim slovima: molitve običnim ili većim slovima, a pravila kosim ili manjim slovima. U velikom su pak misalu molitve redovito tiskane crnim, a pravila crvenim slovima. Od tih eto crvenih slova dolazi riječ »rubrika«: latinski ruber znači crven, dakle rubrike = crvena slova (a naši su ih stari glagoljaši i zvali crljenica). Rubrike su dakle liturgijska pravila, tiskana crvenim slovima, koja svećenik ne čita kod oltara nego prije obreda i tako zna točno kako mu je dotični obred izvršiti. Iz crkvenog je jezika riječ rubrika, kao i toliko drugih riječi, prešla u profani život, pa se govori o rubrikama u kancelarijskim knjigama, u novinama i dr. Dok u crkvenom jeziku rubrika znači pravilo za vršenje bogoslužja, u profanom životu znači: stupac, naslovna glava, odjel itd.

Sve je rubrike u misalu i časoslovu odredila Crkva. Božanski je Spasitelj za Misu i za sakramente odredio samo najvažnije, a kako će se ti i drugi obredi vršiti, prepustio je svojoj Crkvi, koja to propisuje pod vodstvom Duha Svetoga. Tako su na rubrike gledali sveci, npr. sv. Tereza Avilska, mudra i odvažna žena, koja je govorila da je pripravna dati život za jednu rubriku svete Crkve. Kroz stoljeća se je nakupilo mnogo pravila kako se sv. Misa ima služiti u razne dane i prigode, pa je koji put i svećeniku bilo teško imati na pameti sve odnosne propise. Davna je stoga želja da se sve rubrike pojednostave i dovedu u sklad sa sadanjim nastojanjima liturgijskog apostolata.

Vjernici će najprije opaziti da se od nove godine više ne moli glasno »Ispovijed« prije sv. pričesti, kad tu misnik dijeli odmah iza kako se on pričestio. Ako smo došli na početak sv. Mise, što spada ne samo na pravilno sudjelovanje već i na pristojnost; ako smo »Ispovijed« izmolili na početku Mise zajedno s ministrantom; ako smo misnika pratili u njegovim kretnjama i molitvama, onda možemo mirno pristupiti k sv. pričesti i bez glasne »Ispovijedi«. Ta je uvedena najprije za bolesnike koji se pričešćuju kod kuće, pa za vjernike koji se iz važnih razloga moraju pričestiti izvan Mise. Redovito pak vjernici imaju slijediti želju sv. Crkve te se pričešćivati kod Mise. Pričest nije prvi nego zadnji glavni dio sv. Mise, zapravo njezin plod. Učeni je papa Benedikt XIII zapisao: »Svećenik dijeli presv. Euharistiju prije Mise nikada, poslije Mise rijetko kada, u Misi općenito govoreći uvijek«. A bl. usp. Pijo XII u enciklici o sv. liturgiji u dva navrata izražava želju neka se vjernicima omogući da se svaki put pričeste s hostijama posvećenim u sv. Misi kojoj upravo prisustvuju. Dakako, u svakoj je posvećenoj hostiji isti Isus, ali na onaj se način vjernici mogu lakše i bolje sjediniti sa žrtvom sv. Mise i blagovati sv. pričest kao plod te žrtve, pa poći iz crkve da se preko dana i oni žrtvuju s Isusom i za Isusa. Od sada će dakle naprijed misnik odmah poslije svoje pričesti pokazati vjernicima sv. hostiju i pozvati ih običajnim »Evo Jaganjac božji . . .«, a onda svi zajedno recimo na glas tri puta: »Gospodine, nisam dostojan . . .«. Tko pravo sudjeluje kod sv. Mise, nastojat će se barem duhovno pričestiti, a blago onima koji Janje božje blaguju kod svake sv. Mise. Sigurno će svi čitatelji »Blagovesti« učiniti to za Božić i na početku nove godine. Počnimo je s Isusom u srcu!

Nove su rubrike već kod ovog blagdana ukinule dosadanji naziv »Obrezanje Gospodinovo« (koji je uveden tek u srednjem vijeku), a ostavile su samo naslov: Osmina Božića, dok će se u pučkom govoru i dalje najčešće nazivati: Nova godina. Upravo jer 1. I počinjamo novu građansku godinu, Crkva je taj blagdan — slavi ga i država — podigla među blagdane I reda (kao Božić, Bogojavljenje i dr.). Liturgija dakle hoće da i naš građanski život i rad posveti i usmjeri prema Bogu. To je moguće samo u imenu Isusa-Spasitelja. »I nema ni u jednom drugom spasenja; jer nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima u kojem treba da se spasimo« (Dap 4, 12).

Ovog su mjeseca još dvije promjene u kalendaru. Pred nekoliko su godina ukinjene sve osmine (osim božićne, uskrsne i duhovske), ali je 8. dan poslije Bogojavljenja nazvan: Spomen krštenja G. N. I. K. Kod toga se događaja Bog najjasnije objavio. Otac je progovorio s neba, Sin je kršten, a nad njim Duh Sveti u prilici golubice, dakle čitavo presv. Trojstvo, pravo Bogojavljenje. Kad je Isus svojim krštenjem u rijeci Jordanu posvetio sve krsne vode, pravo je da se svi toga dana sjećamo svoga krštenja, a i svaki put kad se prekrižimo u ime presv. Trojstva.

Na 18 smo siječnja dosad slavili »Stolicu sv. Petra u Rimu«, a na 22 veljače onu u Antiohiji. Da ne budu dva blagdana o istoj stvari, nove su rubrike ukinule prvi blagdan, a ostao je drugi, stariji, s općenitim nazivom »Stolica sv. Petra« i to kao blagdan II reda. Ništa, dakako, ne smeta da 18. siječnja kao i dosada počinjemo osamdnevne molitve za sjedinjenje svih kršćana, što sadanji Sv. Otac toliko želi i preporuča. I nove nas rubrike vraćaju nekim starinskim običajima po kojima da se što više približimo odijeljenoj braći. Gdje je Petar, tu je Crkva, tu je Krist.

BOJIŠTE VJEČNOGA KRIJESA

Dio drugi: TAJNA KAMENITIH VRATA

(Svršetak)

Već sutradan je Cvjetan Tavelić prognan iz bosanskog kraljevstva — da ide kud ga oči vode, a na njegovo mjesto je utamničen franjevac Nikola Tavelić.

XVII

— Morao sam tako postupiti, — reče kralj fra Deodatu, misionaru, sabratu fra Nikole. — Vidio sam da bi ga smrt onog nesretnog mladog čovjeka previše potresla, dotukla. Fra Nikoli mnogo dugujem. On mi treba smirena duha i zdrave pameti. A njegov duh je sad miran. Rekli su mi da po čitav dan u tamnici pjeva: »Sa spasom jedne duše, Isuse, k tebi žurim . . .« On je siguran da će njegov mladi rođak provoditi dostojan život i odkupiti stare grijehe. Duh mu je doista miran i vedar. Jer za njega — smrt ne postoji. On se na stratište osmjehuje kao na prolaznu sjenu neke tanke grančice. Ne poznaje svetac straha od smrti, jer ju je uništio svojim životom . . .

— Mudri ste, svijetli kralju, — reče fra Deodat. — Neka vam Gospodin podari ozdravljenje!

— Bog je mudriji od svih kraljeva, — odgovori Tvrtko. — I zato sumnjam da će mi ovaj put darovati zdravlje. Zato i rekoh da mi fra Nikola treba smirena duha. Htio bih da nakon moje smrti može pjevati: »Sa spasom dvije duše . . .«

Duguljasto, suho lice fra Deodata preli se rumenilom velike radosti. Isprva nije smogao riječi. Napokon izusti:

— Svi kraljevi vas drže krivovjercem i zatornikom svete istine Isusove. Dopustite, odviše maha su uzeli krivovjerni, vlastohlepni plemići u vašem kraljevstvu. Ali, ove vaše riječi — mogu li se pouzdati — svjedoče da želite umrijeti kao pravi katolik, kršćanin, u miru sa Ocem Svemogućim . . . Proći će još mnoge i mnoge godine do toga dana, ali ja sam siguran da se vi, svijetli kralju, nećete pokolebati u svojoj odluci.

— Taj dan je vrlo blizu, — reče kralj. — I dobro je što je tako. Tko zna da li bi me neki kasniji zatekao ovako spremnog? . . .

*

Kralj Tvrtko je umirao u Sutisci, a širom Bosne se razlilo valovlje nemira i zla. Grijeh sebičnosti cvjetao je u srcima kao otrovni drač. Urodio je krvavim plodovima mržnje, borbe, ubijanja, otimanja.

Kralj nije imao zakonite djece. Tri stranke se zavadiše smrtno: svaka je željela da dovede na prijestolje nekog drugog. Dubrovački poslanik u Bosni pisao je u to vrijeme: »Tako teški dani u Bosni nisu bili od potopa svijeta«.

Bratić kralja Tvrtka, Stjepan Dabiša, tražio je Manfreda da ga ubije, želeći i sam bosansku krunu za sebe. Bojao se ovog nezakonskog sina Tvrtkovog, o kojem se počelo govoriti u narodu da je bijednik i prognanik, da ga je kraljica mrzila i otjerala iz dvora. Ljudi su još govorili da je taj nesretni mladić mučenik dobra srca,

koji bi, kao anđeo, mogao donijeti sreću i mir kraljevstvu.

Jednog jutra zastrepiše gospoda, okupljena u kraljevskom dvoru. Cijelu noć su vijećali, svađali se, prijetili jedni drugima. Njihove sluge su za to vrijeme budile od sna siromašne seljake, tukli ih i gonili da stupe pod oružje jednog ili drugog vlastelina. Pripremao se rat među strankama, u kojem će poteći bratska krv najsiromašnijih i najnedužnijih. Prolit će se krv seljaka i siromaha da bi vlastela mogla otimati posjede i časti jedni od drugih. Da bi na prijestolje doveli svoje miljenike, koji će, zatim, do smrti goniti one druge, protivnike svojih pristaša.

Svaki vlastelin se osjećao silnim i moćnim. Svaki je priželikivao pobjedu i činilo mu se da je blizu i da protivnici strepe pred njim. Međutim, svi skupa se sjediniše u jednom strahu i sami zastrepiše od snage koja je zaprijetila svima.

Uz brijeg, prema dvorcu, valjalo se more seljaka sa kosama i sjekirama. Vikali su nerazumljivo, a onda sve jasnije, jer su se približavali brzo:

— Pustite fra Nikolu! Izvedite sveca iz tamnice! Doći će nove nesreće, ako ga ne pustite! . . .

Uz prozor dvora su stajali vojvoda Vuković i knez Radinović. Gledali su, skupa s ostalima, iznenađeno i zapanjeno.

— Ima li dosta vojske oko dvora? — zapita knez. — Hoćemo li se lako obraniti od podivljalih seljaka?

— Ne čujem da viču protiv vas, — odgovori vojvoda. — Samo traže da se pusti franjevac iz tamnice.

— To je bila namjera kralja Tvrtka, — reče knez Radinović. — Smrt ga je spriječila u tome . . .

— Zar nije franjevac ispovijedio i pričestio Tvrtka?

— Jeste. I naredio je da ga odmah, nakon toga, puste na slobodu. Ali, veliki djed bosanske crkve i mi, djedovi vjernici, nismo to dopustili . . . Taj fratar nam je oteo Tvrtka na smrtnoj postelji. Morat će to platiti svojim životom . . .

— Sad nam ne treba seljačkih buna i seljačkih sjekira za vratom, — umiješa se u njihov razgovor Stjepan Keglević, plemić sa Zrmanje. Njegov uzvik potvrdiše mnogi preplašeni plemići.

— Zar da pustimo fratra? — začudi se knez Radinović.

— To nam je bolje, nego da zbog njega seljaci počnu napadati plemiće na svakoj cesti, iza svakog grma.

— Pa što je njima učinio taj fratar da ga toliko ljube? — javi se župan Beljan Sanković.

A plemić Keglević obori glavu i reče zamišljeno:

— Dijelio je s njima svoj bijedni komad kruha, liječio im tijelo u bolesti, a liječio im i dušu u očaju. Bio im je brat i saputnik na cesti muke. Ono što mi nikad nismo činili . . .

Odmah nakon toga otvorila su se vrata tamnice fra Nikoli Taveliću. I naređeno mu je da u najkoriie vrijeme mora napustiti bosansko kraljevstvo.

— Mjesto mi je ovdje, među ovim narodom koji trpi, — odgovori dobri pastir.

Vlasteli nije bilo do naroda. Htjedoše samo stišati gnjev potlačenih i progonjenih. Pokazali su na čas seljacima njihovog prijatelja redovnika i tako ih prevarili da se vrate kućama i odlože sjekire i kose.

A naredne noći, pod stražom, prognaše fra Nikolu izvan granica Bosne.

XVIII

U zatišju skromnog zagorskog dvorca, jako sličnog jednostavnoj seoskoj kući, govorio je Cvjetan Tavelić svojoj ženi Srebrenki:

— Gledaj, Srebrenka, mirni snjegovi leže nad Zagorjem. Meni u duši nije tako mirno . . .

— Proljeće dolazi, bit će skoro tu, — odgovori mlada žena.

— A još je sve pod snijegom, tiho, kao mrtvo. Kao da se ispod bijele smrti nikad neće javiti život.

— Gledaj, Cvjetane, sunce zalazi! Snijeg je crven kao vatra!

— Da, kao krijes. — reče Cvjetan.

— Nemamo davno glasova o stricu Nikoli, iz Jeruzalema, — zabrinu se najednom Srebrenka. — Manfredovo pismo leži već dva dana u Zagrebu . . .

— Danas će nam ga donijeti Lovro Žitomirski. I prenoćit će kod nas. Samo, tko zna piše li Manfredo u pismu nešto o stricu Nikoli. Možda i nisu, u to vrijeme, kad je pisao, stigli u Dubrovnik trgovci iz Svete Zemlje? . . .

Gledao je kroz prozor i dodao:

— Još gori plameni krijes sunčevog sjaja na snijegu. On mi liči jedan drugi krijes — u mojoj duši. Taj gori kao vječno bojište protiv sebičnosti i zla, a zapalio ga je stric Nikola, mudri redovnik, Božji junak. Takav krijes u meni, takav blaženi nemir nisu znali u meni rasplamtjeti ni kraljevi, ni bojevi, ni sve žudnje za zlatom i slavom . . . Taj krijes ne bih dao ni za što. On mi svijetli na putu u vječnost, u život bez suza, kao što ovaj sunčani krijes na snijegu svijetli da uskoro probudi proljeće, život zemlje.

Malo zatim zakucao je na vrata čednog doma Lovro Žitomirski i donio pismo iz Dubrovnika. Manfredo je pisao o stricu Nikoli . . .

EPILOG

Vijesti iz Svete Zemlje govorile su o svetoj smrti Božjeg heroja. Jer nije htio, jer nije mogao zatajiti istinu vječnu, morao je nebesko junaštvo platiti zemaljskom smrti.

Bacili su ga u visoke plamenove lomače. Gorio je krijes visoko, do neba.

Bili su to plamenovi, kao oni, izrezani u drvenom križiću, koji je donio na dar svojim dragim u grad Velim. I bili su to plamenovi, kao oni što ih je rasplamtio u srcima siromašnih bosanskih pastira i u srcu zalutalog čovjeka — Cvjetana Tavelića.

Plamenovi očišćenja, vječnog svjetla na putu u nebesku domovinu, u život bez suza.

U Jeruzalemu, na zemlji koja je zadržala za uvijek neizbrisive Kristove stope, zapaljen je visoki krijes da obasja milošću neprolaznom domovinu jednog Kristovog viteza.

Ništa drugo, činilo se ljudima gledajući iz vana, nema ovaj redovnik, osim djećačkog osmijeha, priprostih riječi, britke osude laži i beskonačne poniznosti. I nisu se odmah dosjetili da je to moćna sila, koja je ozdravljala duše, pretvarala očaj u sreću i žrtvom otvorila izvore obilja milosti za sve naraštaje fra Nikoline domaje i cijelog kršćanskog svijeta.

*

A pod starim svodovima zagrebačkih Kamenitih vrata, gdje je započeo prvi razgovor o propasti jedne mlade duše, danas se uzdižu molitve blaženom Nikoli, da u svakoj ljudskoj duši zablista odsjaj njegovog vječnog, nebeskog krijesa.

Konac

IZ KATOLIČKOG SVETA

Katolički melkitski patrijarh Maksimos IV, koji je učestvovao na Kongresu u Minhenu, izjavio je da je spreman pepustiti svoj položaj kao poglavar 180 000 melkitskih katolika u Orijentu i oko 105 000 melkita u emigraciji nekom pravoslavnom patrijarhu koji bi se sjedinio sa katoličkom Crkvom. Orijentalne crkve mogu igrati veliku ulogu na izmirenju između Rima i Carigrada, dovršio je patrijarh Maksimos svoju izjavu.

Odgovornost za odgoj. Kardinal Ležer iz Montreala u Kanadi govorio je pred tisuću mladih bračnih parova i rekao: Kada nas novine obavještavaju o zločinima koje su počinili omladinci, odmah smo spremni da bacimo svu krivicu za počinjena nedela na društvo, Ali kad bismo svaki slučaj proučili, utvrdili bismo tešku odgovornost roditelja koji su prepustili tu omladinu zavodnicima i bandama. Iz toga vidimo uzvišenu odgovornost koju je Bog poverio roditeljima.

Misije u brojkama. Katoličke misije održavaju 3 000 apoteka za siromahe, 3 000 bolnica sa 70 000 kreveta, 250 bolnica za gubavce sa 80 000 gubavaca. 2000 sirotišta sa 95 000 siročadi, 330 staračkih domova sa 18 000 staraca, 50 000 škola sa 5 miliona učenika. Na misijskom polju radi 26 000 svećenika, 10 000 braće pomoćnika, 66 000 redovnica, 114 000 katehista. Za domaći svještenički podmladak postoji 328 malih sjemeništa sa 25 169 sjemeništaraca i 114 bogoslovija sa 5 316 bogoslova.

Papa je imenovao za članove koncilske komisije, koja priprema materijal za koncil, sedam viših vatikanskih laičkih činovnika. To je prvi slučaj da su i laici pozvani u više crkvene komisije.

U Ogoji, jednom gradu bivšeg francuskog Konga, obavila se lepa crkvena svečanost. U jedan dan bilo je kršteno 1012 odraslih osoba, koje su se i do tri godine spremale na sveto krštenje. Na tom području od jedan milion stanovnika bilo je pre 10 godina tek 10 kršćenih obitelji.

Carigradski patrijarh Atenagoras I posetio je antiohijskog, jeruzalemskog i aleksandrijskog pravoslavnog patrijarha. Onda je objavio u Beirutu da imaju pravoslavni patrijarsi nakanu sazvati svoj koncil pred ekumenskim koncilom. Taj koncil ima nameru da se prvo pravoslavni patrijarsi između sebe ujedine. Papa Ivan XXIII biće obavešten o njihovim razgovorima. O odnosu između pravoslavne i katoličke Crkve patrijarh Atenagoras je kazao da se razlike mogu premostiti. Svakako, ispriva se može računati samo sa vezama kao između sestrinskih crkava, koje međusobno poštuju filozofsko-teološku, liturgijsku i pravnu baštinu njihovih tradicija. Iz tog moralnog jedinstva prijateljstva može da kasnije izraste ono jedinstvo koje Krist želi.

Posveta kamena temeljca. Berlinski biskup kardinal Depfner je u prisustvu velikog broja vernika posvetio kamen temeljac zavetne crkve Kraljice mučenika. Time se pristupilo izvršenju obećanja 78 nemačkog katoličkog dana 1958 g., da će biti podignuta u blizini nacističkog stratišta Plecenze nova crkva, posvećena Mariji Kraljici mučenika. To će biti ujedno spomenik brojnim žrtvama onih muškaraca i žena koji nisu kleknuli pred idolom nacizma i platili svoju veru u više ideale smrću.

Misa u papinom prisustvu. U nedelju, 13. nov. služila se u vatikanskoj bazilici svečana služba Božja po bizantinskom obredu na staroslovenskom jeziku. Misu je služilo sedam biskupa sa ap. vizitatorom nadbiskupom Bučkom na čelu i šest svećenika. Papa sam je prisustvovao misi na svom prestolu i davao blagoslove na starolovenskom jeziku. Iako je za poslednjih 52 godine to bila četvrta svečana istočna liturgija pred Papom, ipak je bilo prvi puta u povesti da je Papa govorio staroslovenski. Neki delovi su se pevali i na grčkom i arapskom jeziku. Na sve prisutne dirljivo je delovala lepota, elegancija obreda i blagoglasnost pevanja. Tako se ponovo manifestovala jednakost svih obreda i jezika u katoličkoj Crkvi.

Svečana audijencija. Za početak rada pripravnih komisija za II Vatikanski koncil Papa je primio u svečanu audijenciju 33 kardinala, oko 200 nadbiskupa i biskupa te 300 ostalih učesnika pripravnih komisija. Da bi se važnost te audijencije jače istakla, ona se održala u apsidi bazilike sv. Petra. U svom govoru Papa je razvio sledeće

misli: Koncil ima zadatak Crkvi povratiti sjaj jednostavnih i čistih linija starokršćanskog vremena. Dok su raniji koncili radili da jednu tačku verske nauke ili crkvene discipline dovedu natrag k čistim vrelima Objave i tradicije, danas se radi o mnogo važnijoj stvari. U svetu, koji se nalazi u zamamnom traženju isključivo materijalnih dobara, postoji velika opasnost da budu temelji duhovnog i natprirodnog reda zaboravljeni. Stoga mora Crkva, koja je učiteljica i čuvarica pravog čovečjeg i kršćanskog mišljenja, sve učiniti da se povrati u svetu tom mišljenju ugled i sjaj. Papa je zaključio svoj govor pun nade da će koncil postići velike stvari: obnovu vjerovanja, nauke, crkvene discipline, religioznog i duhovnog života. Time će koncil dati velik doprinos da se ojačaju principi kršćanskog poretka, koji mogu davati pobudu, vodstvo, napredak privrednom, političkom i socijalnom životu. Zakon evanđelja mora prodreti u sve kuteve, sve obuhvatiti, sve proželi.

Rad pripravnih komisija. Odmah iza 14 novembra pojedine pripravne komisije održavale su sednice, konstruisale se i počele s radom. Papa je već u uvodnom govoru pozvao komisije na iscrpan i solidan rad. Njima nije postavljen nikakav rok kad treba da završe rad. Smatra se da će veliki posao u komisijama članovi obaviti kod kuće proučavanjem materijala i putem korespondencije. Sastanci će biti retki, pošto su članovi tih komisija sa svih krajeva sveta.

U Madridu bio je zaređen za svećenika neki 26 godišnji bogoslov koji je potpuno hrom. Mladomisnik potiče iz dobre kršćanske porodice sa 12 dece, od kojih se šestoro posvetilo Bogu. Jedan mladomisnikov brat je svećenik u Venezueli, drugi je svetovni svećenik u Španiji, treći je redovnik, a i dve njegove rođene sestre su redovnice.

Samostanska crkva na Kijemskom jezeru u Bavarskoj biće obnovljena kao spomenik palih vojnika u oba svetska rata. Crkva je bila do 1803 godine katedrala, kada je bila kijemska biskupija ukinuta. Međuvremeno crkva je služila kao magazin.

Pogibija. U malo semenište u Kalenda u Kongu provalila je grupa vojnika iz plemena Kaniokas i tražila pripadnike Baluba plemena. Semeništarci su preplašeni pobegli u kapelu. Jedan pripadnik plemena Baluba, svećenik Beya stupio je pred provalnike i pozvao ih na red. Oni su ga međutim postavili za zid i ustrelili.

U Hongkongu se na blagdan Krista Kralja skupilo oko 40 000 tamošnjih katolika na velikom gradskom stadionu da proslave blagdan i održe telovsku procesiju, koja se višom dozvolom obavlja na taj dan. Pontifikal služio je njihov biskup Msgr Bianchi.

Nestašica svećenika. I u nekim italijanskim biskupijama poznaju taj problem. U Rimu dolazi jedan duhovni pastir na 10 000 vernika. Firenca sa svojih 400 000 vernika imala je prošle godine samo tri mladomisnika. Na Maltu je upućen poziv, pošto ima tamo još dovoljno svećeničkih zvanja, neka pošalje izvestan broj semeništaraca u italijanska semeništa, da bi onda delovali u Italiji.

Prema izjavi nekog protestantskog misionara evanđeličke veroispovesti iz Afrike, na svakog Afrikanca koji se pokrsti dolaze 22 Afrikanca koji prelaze na islam.

Dijecezanska sinoda u Rotenburgu u Nemačkoj odredila je da moraju svi svećenici u biskupiji ulagati za starosno osiguranje kućnog osoblja 4% i za pomoć diaspori 3% od svoje plate.

100 godišnjica smrti Lakordera. Veliki i znameniti francuski dominikanac je umro 21 nov. 1861 godine. Njegova zemlja priprema proslavu tog jubileja, pošto je Lakorder bio reformator svoga reda, veliki govornik, odgojitelj, poslanik i novinar. Proslava je počela u Sorezu gde počivaju njegovi zemni ostaci, a završiće se 12. XI 1961 g. kada će biti položene spomen ploče na sve propovedaonice gde je slavni govornik držao adventne i korizmene propovedi.

Veliko interesovanje pobudio je pevački hor, sastavljen isključivo od šestoro braće i petoro sestara, koji su svi deca lekara Stevensa, predsednika lekarskog kružoka u Anversu u Belgiji. Taj je hor prvi puta nastupio u samostanskoj kapelici prigodom zlatnog jubileja redovničkih zaveta njihove stare tetke.

U Švajcarskoj 13% protestantskih i 5% katoličkih žena nikada ne dođe u crkvu. 10% protestantskih i 53% katoličkih žena redovno pohađa nedeljnu službu Božju. Udate žene od 20 do 29 godina više posećuju crkve nego žene iznad 60 godina.

Tri nemačke oblatinje, jedna lekarka i dve bolničarke, primile su 16 nov. u Švajkelbergu misijski križ i otišle u Tanganjiku da preuzmu bolnicu u Litembo, koju je osnovao neki nemački misionar.

Pečka bogoslovija ima u pet godišta ukupno 132 bogoslova. Prošle jeseni stupilo je 38 novih bogoslova u prvo godište, što predstavlja rekordan broj za duži niz godina.

Najveći engleski katolički nedeljni list »Universe« slavio je 1960 100 godišnjicu izlaženja. Izlazi u pola miliona primeraka. Tednik se preselio u novu zgradu, koju je kadrinal Godfrey blagoslovio.

Stanovnici tirolskog grada Erl odlučili su da u letu 1961 opet nastupe sa svojim pasijonskim igrama koje su davali u prethodnoj godini. 7000 Bavaraca prijavilo je već svoju posetu.

Blagosloven rad. 1877 g. Jelena Šapoten sa redovničkim imenom Mati Marija od Muke osnovala je kongregaciju Marijinih franjevačkih misionarki. Ta se ustanova izvanredno brzo širila. Danas broji već 10 300 redovnica koje rade kao bolničarke i učiteljice po misijskim zemljama. Imaju posebnu dozvolu da imaju u svojim kapelicama stalno izložen presveti Oltarski sakrament. Godišnje prolazi kroz njihove bolnice oko 270 000 bolesnika, kroz njihova sirotišta 66 000 dece, njihove škole i zavode pohađa 144 000 učenika, njihove veroučne kurseve 55 000 katehumena i već krštenih vernika.

Stara-mlada Crkva. Kardinal Montini je održao u Firenci vrlo zapažen govor. Kazao je između ostalog: Neću kazati da su crkveni ljudi savršeni i crkvene ustanove bez greške. Razlika između onoga što bi Crkva trebala da bude i onoga što jest, uvek je bolna i sili me da se pred nevernim i ozlojeđenim svetom ispričam. Moderni čovek gaji u svojoj duši neku antipatiju prema Crkvi. Pred njim je Crkva optužena što je stara ustanova i vrlo konservativna. Kad bismo imali izoštreni osećaj za istoriju, ne bismo tako sudili o Crkvi. Nije na čast modernom čoveku i našoj kulturi što odbacuje kao suvišni balast predanja, koja Crkva predstavlja i štiti. To čini savremenog čoveka nesposobnim da gradi novu civilizaciju na čvrstim temeljima. Crkva nije obično nasleđe i nastavak prošlosti, pošto ona u sebi nosi aktuelnost večnosti, svoju večitu mladost, neprolaznu životnu snagu, koja joj ne dolazi sa zemlje. Sasvim je pogrešno kazati da je Crkva usmerena samo prema prošlosti. Ako je istina da Crkva izvire iz Krista i Evanđelja, onda je istina i to da se ona kreće prema budućnosti, prema budućem povratku pobedonosnog Krista.

Trapisti su u Rimu zamenili staru rezidenciju na trgu svete Priske sa novom kućom na Monte Cistello, pošto je prevelika buka smetala redovnike i njihove bogoslove u radu. Tu će sada imati svoju generalnu rezidenciju i centralnu bogosloviju sa 80 mladih redovnika. Kuća ima ogromne spavaone, tri studijske dvorane i biblioteku.

Francuzi su otvorili posebnu godinu sv. Martina, biskupa i ispovednika, koja se završava 11 novembra 1961 godine. Sveti je Martin umro 397 godine. Za vreme francuske revolucije katedrala grada Tura postala je konjušnica. Tamošnji svet je zaboravio na svog zaštitnika i sveca 1860 godine pronašli su ponovo grob sv. Martina i sagradili današnju baziliku. Papa Ivan XXIII je za vreme svog službovanja u Francuskoj tri puta posetio svečev grob. Francuzi žele ovom proslavom obnoviti štovanje sv. Martina koji je bio toliko važan za pokršćenje Francuske i tako doprineti obnovi verskog života.

Interesantno je znati da su francuski katolički intelektualci posvetili svoj studijski tedan problemu nereda u ljudskom društvu te da su na kraju došli do toga zaključka da se taj problem rešava svetim životom. Više predavanja bilo je posvećeno svetosti kao jedinom leku za savremeno društvo. Kardinal Felten je lepo razvijao misao da se u svecima očituje veličina i neiscrpna snaga Kristova, koji u sebi krije bezkrajne mogućnosti. Svi moramo raditi da se u našem životu manifestuje Krist svetu.

U Kolombo na Cejlonu katolici su priredili manifestacije za svoje katoličke škole koje je vlada nacionalizovala. Manifestanti su šutke, noseći pred sobom krstove, prolazili glavnom ulicom u smeru prema predsedništvu vlade.

Ulaznica u bioskop je jako oružje, kažu austrijski biskupi, koje je svakome do ruku. Posetiti loš film, znači ne samo gubitak vremena nego i šteta na karakteru a možda i greh. Znači i podupirati rđav film i omogućiti da još više mladeži i naroda upropasti. Posetiti dobar film ne znači samo pribaviti si lepe časove, smiriti živce, osetiti prijatnu razonodu, nastaviti čestitim obrazovanjem, nego znači i podupirati one snage koje se trude film učiniti takvim kakav treba da bude: na prijatan način ljude odgajati i privoditi ih radosnom i čestitom životu.

U Francuskoj je otkrivena vrlo stara bula pape Aleksandra III iz 1178 godine. U njoj se podeljuje cistercitskoj opatiji de Vaucler izvesne privilegije. Bila je odlično očuvana.

I međuamerički marijanski kongres održao se od 9—13 novembra u Buenos Aires. Prisutno je bilo 60 kardinala i biskupa. Na posebnoj svečanosti za decu bilo je prisutno preko 100 000 dece. 500 svećenika je delilo prvopričesnicima kojih je bilo više hiljada svetu pričest. Na zaključnoj službi božjoj u nedelju skupilo se jedan milion vernika. Papu je zastupao kardinal Mimmi. Na kongresu bili su dobro zastupani i katolici iz SAD. Oni su poklonili katolicima Latinske Amerike 400 stipendija za seminariste. Isto tako su osnovali 50 viših škola i zavoda koji će moći u narednim godinama primiti do 1000 svećenika i redovnika.

Umro je u Rimu p. Baeck, belgijski isusovac, koji je bio dugogodišnji direktor agencije Fides. Ta je agencija pod Propagandom. Njezin je zadatak širiti misijske vesti. Pokojni direktor bio je ujedno i predsednik međunarodne federacije katoličkih informativnih agencija, jedne od triju federacija koje sačinjavaju Međunarodni savez katoličke štampe.

Nadbiskup Yago iz Abidjana u državi Slonovače dao je važnu izjavu o značaju izraza »laička država«. Ukoliko takav izraz znači da je državna vlast na svome području autonomna, nezavisna, da teži za svojim ciljevima, da ima svoje zakone, sve je u redu. Ako međutim taj izraz znači da država ne priznaje Boga ni svega onoga što je time u vezi, onda je zlo. Iako su država i Crkva dve različite družbe te ima svaka od njih svoje zakone i svoje ciljeve, ipak će biti za jednu i drugu korisno ako se međusobno poštuju i pomažu.

Papa je osnovao još jednu, jedanaestu ceremonijalnu komisiju, kojoj je na čelo postavio kardinala Tisserant-a. Njezin će zadatak biti da uređuje propise protokola i općeg ceremonijala na sednicama koncila.

U Leopoldvilu katolički univerzitet nastavlja s radom. Očekuje se da će idućeg jula izaći iz tog univerziteta prvi lekari, prvi pravnici i prvi inženjeri. Rektor tog univezteta jest Msgr Gillon. U univeziteskom upravnom veću nalazi se šest važnih kongoanskih ličnosti sa crkvenog i državnog područja.

Strane pariške misije su posebna misijska kongregacija sa oko 1000 članova. Njeni članovi rade u misijama, napose na Dalekom Istoku. Njihov general p. Ouéquiner je došao u Rim središnjim crkvenim organima na izveštavanje i savetovanje. S priznanjem je primljen nacrt kongregacije da se otvori u Parizu posebna kuća za studente Dalekog Istoka koji uče u Parizu. Preporučeno je da njihovi misionari dobiju još

širu internacionalnu naobrazbu. Kardinal Agagianian se pohvalno izrazio o njihovim misionarima sa kojima je dolazio prigodom poseta Dalekom Istoku u dodir, što dobro vladaju i engleskim jezikom i jezikom onih naroda.

Egipat. U biskupiji Asiiut koioi pripadaju sjedinjeni Kopti Gornieg Egipta pretvaraju se zatvorene katoličke škole u prihvatilišta za siromašnu decu gde će im se predavati veronauka. Tako je iziavio njihov biskup Msgr Skandar.

Za zaštitu devojaka. Ženama iz udruženja za zaštitu devojaka Papa je izneo sledeće misli. Devojke koje ostavljaiu rodnu kuću pa odlaze u svet za kruhom, izložene su mnogim opasnostima. Te su devojke zdravlje i snaga naroda, njihova nada za sutra. Za njih se plašimo i držimo. Želimo da se osveste te stvore čvrstu odluku da ne upropaste svoje najlepše godine u lakomislenosti ili — ne daj Bože — u gresima, ako bi popustile dražima koje stavlja pred njihove oči izvesna literatura ili pogibelinе predstave. Neka bi sve te devojke bile svesne poslanstva koje je njima određeno: da će jednom odgajati svoju decu, anđele vedrine i velikih nada u veri u Boga i u pravoj pobožnosti.

Britanija i Sveta Stolica. 22. nov. novi britanski poslanik kod Svete Stolice sir Piter Skarlet predao je Papi svoja overovna pisma. Papa ga je primio u svojoj biblioteci. Poslanik je pre odlaska razgovarao sa državnim tajnikom kardinalom Tardiniiem. — Narednog dana engleski premijer Harold Makmilan bio je primljen u privatnu audijenciju. S njime se nalazio i lord Hjum, ministar inostranih poslova te britanski poslanik u Vatikanu. Papa je pohvalio mirovnu akciju engleskog premijera i poželeo njemu i državi mnogo uspeha.

Američki biskupi izdali su na svojoj poslednjoj Konferenciji proglas svojim vernicima. U njemu traže od Amerikanaca da postanu svesni osobne odgovornosti za zbivanja na svetu. Teška odgovornost leži na onima koji se brinu samo za vlastitu materiialnu siqurnost i dadu se zavesti tako daleko da ne misle više svojom glavom, ne preduzimaju sami svoje akcije.

Moskovski patrijarh Aleksije posetio je krajem novembra pravoslavnog patrijarha Kristofora II u Aleksandriji. Staro prijateljstvo veže ova dva pravoslavna patrijarha. Kristofor II posetio je Moskvu 1945 i 1958 godine. Ruski patrijarh sada vraća posetu.

U San Huan u Portoriku oko 60 000 katoličkih žena manifestovalo je za katolička načela u pogledu svetosti braka i protiv ograničavanja dečjeg blagoslova.

Crveni krst je saopćio da je tokom prošlog rata poginulo 27,2 miliona vojnika. Najviše je izgubio vojnika Sovjetski savez sa 13,6 miliona, iza njega Nemačka sa 3,25 miliona poginulih vojnika. Koliko je dakle zlo rat!

Za 70 godišnjicu socijalne enciklike Rerum novarum od 1891 godine 14 i 15 u mesecu maju treba da se vrši u Rimu kongres kršćanskih radničkih pokreta.

Katolički nadbiskup iz Solzberija u Južnoj Rodeziii osudio je postupak nekog katoličkog kluba koji nije hteo pripustiti pripadnike obojene kože u svoju sredinu.

Afrika ima sada 36 aktivnih crnačkih biskupa. Dvojica su umrli, jedan je demisionirao. U dalekoj prošlosti, 1518 godine, neki princ Henrik, sin kongoanskog kralja Alfonza, bio je imenovan za biskupa, ali je iza toga kršćanstvo tamo propalo. 1939 g. Afrika je imala 338 katoličkih crnačkih svećenika, 1949 već 1096, 1959 godine 1811, a za 1973 god. predviđa se 3000 svećenika.

Papa je primio 18. XI. 1960 g. predsednika zapadnoberlinske općine Vili Brandta u audijenciju koja je trajala 20 minuta.

Francuski kardinali i biskupi raspravljali su na poslednjem sastanku o primenjivanju novog školskog zakona koji predviđa državnu pomoć za katoličke slobodne škole, o alžirskom problemu i o sve manjem uticaju vere na mišljenje i život naroda.

Pijanist u dominikanskom ruhu. Neobičan se prizor pružao londonskoj koncertnoj publici, kad je u okviru nekog festivala, p. Torald Norhajm priredio klavirski koncert u korist norveške diaspore. Torald Norhajm bio je ranije poznat kao dobar pijanist. 1947 g. obratio se na katoličku veru i otišao u dominikanski noviciiat u Parizu. Posle mlade mise priredio je u SAD i u Evropi više koncerata kako bi skupio potreban novac za podizanje dominikanskog samostana u Oslu.

Izmirenje. Berlinski nadbiskup kardinal Depfner je prigodom blagdana sv. Hedvige, zaštitnice njegove biskupije, govorio o pomirenju i prijateljstvu između Nemaca i Poljaka. Ova zajednička svetica — sv. Hedviga bila je poljska kraljica — neka pomogne da se uklone stara nesuglasja između dva susedna naroda i doprinese da oni žive u međusobnom prijateljstvu.

Dimitar redovnički brat. U Bugarskoj je mladi Dimitar Danev završio srednju šumarsku školu i radio već kao nameštenik u nekom šumarskom preduzeću. Odjednom je mladić od 22 godine otišao u manastir Rila. Njegov je odlazak pobudio veliku pažnju, pošto su u toj zemlji takvi slučajevi retki.

U Beč indijske redovnice. Katolici indijske države Kerala imaju brojna redovnička zvanja, dok Austrija oskudeva u redovnicama. U srce Evrope će doći indijske časne sestre da se tako manifestuje međunarodna solidarnost i katolička univerzalnost. Njihov je dolazak ugovorio bečki kardinal Kenig, koji je u oktobru 1960 posetio indijskog kardinala Grejšesa u Bombaju.

U crkvi sv. Lovre u Lorhu u Gornjoj Austriji otkrili su zidove starokršćanske bazilike. Građevinski ostaci potiču iz katedrale Lauriacum koja je poznata iz životopisa sv. Severina.

U benediktinskoj opatiji Nideraltajh služila se na misijsku nedelju misa po bizantinskom obredu. Služio ju je mladomisnik Irenej Tocke; benediktinac istočnog obreda. Mnogi delovi liturgije pevali su se i molili prvi puta na nemačkom jeziku; Prisutni vernici dobili su komadić anafore (blagoslovenog kruha) i mladomisnu sličicu.

Na Pastirskom polju u Betlehemu otvoreno je malo semenište za katoličke pitomce melkitskog obreda. U njemu se nalazi već 25 malih semeništaraca.

Prigodom proslave 400 godišnjice osnivanja školske protestantske crkve, rektor edinburškog univerziteta Tomas Tajlor poželeo je protestantima da se približe katoličkoj Crkvi, iako ne treba da se odreknu nijedne svoje nauke koju smatraju istinitom.

Obnova berlinske katedrale sv. Hedvige, koja je bila porušena tokom drugog svetskog rata, biće dovršena 1962 godine. Stara je ležala u istočnom delu grada.

U Nazaretu su počeli radovi na izgradnji nove crkve Marijinog navešteniа. To će biti najveća crkva na Srednjem istoku. U njoj će biti mesta za 6.000 vernika. Imaće kriplu i ogromnu kupolu.

U Južnom Vietnamu bio je ubijen katolički svećenik p. Minh. Bio je došao sa severa i dobrovoljno se javio za duhovnu pastvu među katolicima u opasnim brdskim predelima. Tamo je pao pogođen od neprijateljske ruke.

Meksikanski biskup Sergio Arceo je kao predsednik odseka za kulturu i odgoj u meksikanskoj biskupskoj konferenciji tražio od vlade da se izmeni odnosno ukine 3 član meksikanskog ustava od 1917 godine. Taj član naime zabranjuje veronauku u meksikanskim školama. Biskup se poziva na 3 član ljudskih prava, koja su proklamirale Ujedinjene Nacije, a primio ih je i Meksiko. Taj član međutim govori da imaju roditelji pravo da određuju način odgoja svojoj deci. U Meksiku su školske prilike prilično loše: 1,7 miliona dece školskog doba ne prima nikakve nastave.

Francuski katolički dnevnik La Croix povisio je ove godine svoj tiraž za 33% na 136 000 primeraka.

U bečkoj crkvi sv. Karla Boromejskog skupilo se 18 oktobra, na blagdan sv. Luke, zaštitnika lekara, 400 bečkih lekara na službu Božju. Propovednik je govorio da je svaki ljudski život, bez obzira koliko bio bedan i nemoćan, vredan života.

Papa je primio u audijenciju delegaciju američke dobrotvorne organizacije za pomoć Jevrejima i Izraelu. Rabin Herbert Fridlend je u ime delegacije pozdravio Papu, zahvalio mu se u ime jevrejskih zajednica za sve što je Crkva za vreme prošlog rata učinila za progonjene Jevreje. Naročito je istaknuo rad Ivana XXIII u Turskoj gde je bio tada ap. delegat. U odgovoru Papa je spomenuo događaj u kome je sarađivao. Trebalo je naime izbeći veliku katastrofu da ne bi jevrejska deca, koja su se nalazila na nekom brodu, došla u ruke nacistima. Papa je spomenuo da mu se veliki rabin zahvalio... U razgovoru se otkrilo da je ljubav uvek moguća te da je osnovni zakon života i bratstva među ljudima. Papa je podsetio na razne epizode iz Svetog pisma. Zaključio je da smo svi ljudi braća istog Oca nebeskog te da mora ljubav prožimati sve naše međusobne odnose.

U Taize u Francuskoj postoji već nekih 20 godina protestantski samostan pod vodstvom pastora Rogera Šuca. Trenutno broji 45 članova. Njihovi redovnici su položili tri redovnička zaveta. Njihov je cilj: vlastito posvećenje i služba subraći. Utešno je što su gotovo usvojili katolički nauk o euharistiji. Priznavaju Isusovu realnu prisutnost pod prilikama hleba i vina kao i žrtveni karakter mise. U tom su se samostanu skupili neki katolički biskupi i raspravljali s protestantima o pastoralnim problemima sadašnjice. Razgovori su se razvijali na obostrano zadovoljstvo.

Na drugu godišnjicu krunisanja Papa je 28 oktobra posvetio osam novih biskupa. Novi biskupi su: Msgr Steffa, sekretar kongregacije za semeništa; Righi Lambertini, nuncije u Libanu; Mc Geough, ap delegat Južne Afrike; Bertoglio, rektor lombardskog semeništa u Rimu; Periklo Felici, sekretar centralne komisije; Swanstrom, direktor američke Karitas i Šmit, biskup iz Dourados iz Brazila.

U Ženevi, koja ima danas 45% katoličkog stanovništva, održao se krajem oktobra 1960 međunarodni kongres organizacije Pax Christi. Pregledali su što je učinjeno i dogovorili se o budućim zadacima. Godine 1961 održava se njihov međunarodni kongres u Holandiji, a u Aziji i Rim počiće posebno hodočašće. To društvo radi na unapređenju međunarodne saradnje katolika, pomaže katolicima u nerazvijenim zemljama i teži k ostvarenju trajnog mira.

Iz Pariza otišlo je u misije 13 franjevki, Marijinih misionarki. Većina njih je otputovala u Afriku, neke i na Srednji istok i u Vietnam. Oproštajna svečanost obavila se na blagdan Krista Kralja.

Rimska Rota. Početkom nove sudske godine Papa je primio članove Rimske Rote u audijenciju. Msgr Brenan je u svojstvu dekana tog suda pozdravio Papu i potcrtao odgovornost tog vrhovnog sudskog tela u naše nemirno doba. Rota radi na očuvanju najsvetijih tradicija kršćanske civilizacije i svetosti obitelji. Od 600 sudskih procesa, koliko ih trenutno ima u Roti, u prošloj godini završilo se 152. Od toga bila su 72 procesa završena proglašavanjem ništetnosti braka, a 80 za valjanost. 72 procesa vodila su se besplatno ili po sniženim tarifama.

Kongregacija svetih obreda raspravlja o francuskom isusovcu, mučeniku p. Žaku Bertije. Taj svetački kandidat je bio misionar na Madagaskaru gde je radio 25 godina. Bio je tamo ubijen 6 juna 1896 godine. Biskupski informativni proces vodio se pet godina, a 1940 bio je završen i sav postupni materijal predan u Rimu kongregaciji za daljnji postupak.

U crkvi Marista u Sanlisu u Francuskoj obavila se zanimiva pobožnost. Holandez otac Van de Maele, generalni vikar katoličkih Ukrajinaca u Francuskoj, služio je svečano bogoslužeњe po bizantinskom obredu na uspomenu da je pre

900 godina ukrajinska princesa Ana, kasnija francuska kraljica, sagradila tu crkvu, koja je ranije pripadala augustinskoj opatiji. Profesor Janin održao je predavanje o vezama Ukrajine sa Zapadom. Ruski knez Jaroslav Mudri bio je svak kraljeva Francuske, Norveške i Mađarske. Njegovi sinovi oženili su se engleskim, nemačkim i grčkim kneginjama.

Francusko obiteljsko udruženje je odlikovalo narodnom nagradom za 1960 godinu obitelj Petra Forestije iz Lašam u departmanu Lozer. Ta obitelj ima 12 dece, od toga 4 seminarista. Ta porodica ima 10 živih Bogu posvećenih osoba: svećenika, redovnika i redovnica, od kojih ih devetorica radi izvan domaće biskupije Mand.

Kenterberijski nadbiskup dr Fisher je krajem novembra i početkom decembra hodočastio u Svetu zemlju. Iza toga se sastao sa carigradskim partijarhom Atenagorom i posetio papu Ivana XXIII u Vatikanu. To je bio prvi susret Pape i engleskog primasa posle reformacije 1558 godine. Svakako je to znak novih vremena.

U crkvi Srca Isusova na Mon Martre u Parizu već se 75 godina obavlja neprekidno klanjanje Oltarskom sakramentu. Na blagdan Krista Kralja taj se jubilej slavio posebnom svečanošću. Dve organizacije, jedna muška i druga ženska, brinu se da ima uvek dovoljno klanjalaca.

Generalni sekretar Svetskog saveza crkava Viser Tuft držao je u Besansonu u Francuskoj konferenciju o radu njihovog saveza. Prisutni su bili predstavnici katoličke Crkve, protestantskih i pravoslavnih crkava i jevrejske verske zajednice. Generalni sekretar je ocrtao verski položaj u svetu i naglasio da ima Evropa još uvek versko poslanstvo u Aziji i Africi. Na kraju je pozvao protestantske crkve da se međusobno ujedine i da nastoje da dođe do punog i savršenog jedinstva kako bi sav svet čuo za Božju objavu. Sastanak se zaključio molitvom za savršeno crkveno jedinstvo, za budući opći crkveni sabor i za Svetski savez crkava.

U Kejptaunu u Južnoj Africi sagrađen je karmelićanski samostan. U njemu živi 15 karmelićanki iz 12 različnih narodnosti. Njihov je zadatak da se mole Bogu i prinose zadovoljštinu za teške grehe rasne diskriminacije u toj državi.

Pastirska poslanica francuskoj vojsci. Kardinal Felten je u svojstvu vojnog vikara poslao za Sve svete 1960 francuskoj vojsci posebno pastirsko pismo. U njemu govori o moralnim načelima koja valja poštivati i u ratu. Moralni su zakoni iznad nas te nas sve obavezuju. Dostojanstvo čoveka utemeljeno je na njegovoj sličnosti sa Bogom, pa treba njegovo čovečansko dostojanstvo čuvati i kod neprijatelja. Kršćanski moral osuđuje pravilo: Cilj opravdava sredstvo. Pravedna se borba može voditi samo dozvoljenim sredstvima. Vojska mora biti uvek disciplinovana i čestita; nasilje, kolektivne represalije, paljenje, sve je to zabranjeno. Neprijateljskom ranjeniku treba pružiti lekarsku pomoć. Mrtvi neprijatelji imaju pravo na pristojnu sahranu. Policijske operacije ne smeju postati kazneni pohodi. Sa osumnjičenim se ne može postupati kao sa krivcem. Samo onaj koji je dobio zakonsko pravo može suditi bližnjemu i izvršiti presudu. Egzekucije na veliko nisu dozvoljene. Apsolutno je potreban proces za svakog pojedinca, i takav proces treba voditi dozvoljenim sredstvima, poštivajući ljudsko dostojanstvo. Pridržavanje tih prirodnih božanskih zakona konačno svakoj državi samo koristi i stvara osnove za mir na svetu.

Vrednost katehista. Pijo XII je kazao u svojoj poslednjoj misijskoj enciklici: bolji je jedan misionar svećenik sa 6 katehista u misijama nego sedam svećenika misionara bez katehista. Katehisti se naime uzimaju od domorodaca i žive među svojim narodom u istom selu, poznavaju tamošnji život, kulturnu i privrednu sredinu, mišljenje i običaje svoga naroda.

Burgenland je postala samostalna biskupija. Na toj teritoriji živi 273 000 stanovnika, od toga 40 000 protestanata, drugi su svi katolici. Prema narodnoj pripadnosti većinu tvore Nemci, onda ima još 35 000 Hrvata i 5 000 Mađara. Crkveno su katolici podeljeni u 173 župe i samostalne kapelanije. U 28 crkava propoveda se hrvatski, u 2 madžarski, u 10 župa nemački i hrvatski. Novi biskup Stefan Laslo po majci je Hrvat, po ocu Madžar, a govori sva tri jezika. Svoju rezidenciju ima u Aizenštatu.

Muzički svet je nedavno slavio 100 godišnjicu rođenja nemačkog muzičara Gustava Malera. Utvrđeno je da je taj muzičar prvo pripadao mojsijevskoj veri, a da se 23 II 1897 krstio u crkvi sv. Mihaela u Hamburgu kad mu je bilo 37 godina.

Ruska ikona. Poslednje vreme se i među katolicima latinskog obreda počelo širiti štovanje ruske ikone Majke Božje Vladimirske, čiji se original danas nalazi u Tretjakovskoj galeriji u Moskvi. Na taj način rimokatolici žele pokazati svoj interes za istočne kršćane i odgovoriti pozivu Ivana XXIII na molitvu za uspeh ekumenskog koncila. Bostonski kardinal Kušing je septembra 1959 blagoslovio takvu ikonu, a na blagdan Majke Božje od krunice engleski biskup od Lankestera. Smatra se da je bila ta ikona prenešena polovinom 12 veka iz Carigrada u Kijev, onda u Vladimir, a da se od 1395 nalaz u Moskvi, u crkvi Marijinog uznesenja u Kremlju, a onda u galeriju.

Drugi vatikanski crkveni sabor održavaće se u apsidi crkve sv. Petra, koja će biti u tu svrhu pretvorena u veliku dvoranu. Papa još nije odredio datum tog koncila. Prvo se mora ustanoviti kako će pripreme za nj napredovati.

Francuska je dobila dva nova biskupa istočnog obreda. Prvi je Vladimir Malančuk, ukrajinski redemptorist. Novi crkveni dostojanstvenik se rodio 1904 u Bazaru u Galiciji, u zapadnoj Evropi svršio studije, posle rata nastanio se u Kanadi. On je sada egzarh za 14 000 katoličkih Ukrajinaca u Francuskoj. Računa se da 9 000 njih vrši verske dužnosti. Neki od njih prevale nedeljom do 20 km da stignu na misu svog obreda. Drugi je jermenski mehitarist Garabed Amadouni, koji je postao egzarh katoličkih Jermena kojih ima u Francuskoj 15 000.

Afrički benediktinci. U Liganga (biskupija Peramiho, država Tanganjika) postoji benediktinski samostan isključivo od crnačkih redovnika; jedino prior je još Evropejac. Ima u samostanu preko deset redovnika koji su položili redovničke zavete. Dok u evropskim samostanima postoji veća podeljenost između svećenika i braće laika, tamo su svi jednaki. Među braćom pomoćnicima ima učitelja, zanatlija, koji su samostanu vrlo korisni. Samostan ima već mali internat za dečake. Izgleda da je samostan na dobrom putu razvoja.

Švedski kralj Gustav i njegova supruga bili su 31 oktobra 1960 u privatnoj audijenciji kod Pape. Audijencija je trajala 35 minuta.

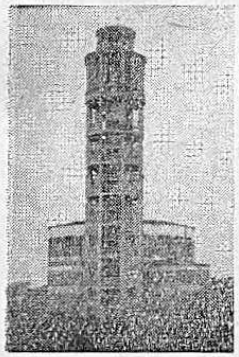

Dokle je stigla izgradnja tornja crkve sv. Ante u Beogradu! — Takvo pitanje postavljaju mnogi naši pretplatnici. Eto šta se uradilo! U crkvi samoj su postavljena 4 reda klupa iz hrastovine. Nove klupe i mramorni pod čine vrlo ugodan utisak i prijatan boravak vernicima u crkvi. — Na starom tornju, koji je bio građen pre 30 godina i izgrađen svega 7 metara, izrastao je ove godine kroz 6 meseci ceo toranj. Njegova je visina 50 metara, a promer 9 metara širine. Do Božića će biti uzdignuto jedno zvono od 800 kg. Dosad izvršeni su na tornju samo grubi radovi s betonskim kosturom, stepeništem i oknom za lift. Uskoro toranj će biti zatvoren sa šljak-blokovima i zastekljen. — Za sledeću građevinsku sezonu u 1961 g. ostaje još zamašnih radova. Toranj treba izvan obložiti sa glačanom fasadnom opekom, prozorska okna provideti s kamenim belim okvirima, kamenom obložiti velik pojas na zvoništu i balkon poviše zvoništa, izraditi dostojan krž za vrh tornja itd. Iznutra će trebati obaviti malterisanje, taracirati stepenice, nabaviti lift, montirati dva velika sata itd. Da bi se sledeće godine moglo pristupiti svečanoj posveti crkve, potrebno je i u g. 1961 dosta pažnje, zanimanja i pomoći sa strane svih prijatelja ove crkve, štovatelja sv. Ante i ljubitelja Plečnikovih dela.

Jevrejske misije. Svetski savez za širenje mojsijevske vere namerava u Jeruzalemu osnovati Akademiju za obrazovanje misionara za Afriku i Evropu. Izraelske državne vlasti su zamoljene za novčanu pomoć, a veliki rabin u Jeruzalemu da olakša uslove prelaza iz drugih na mojsijevsku veru. Dosad je trebalo čekati godinu dana.

Svetost braka i obitelji. Papa Ivan XXIII upravio je vatren apel svim ljudima dobre volje da se posluže svakog sredstva kako bi probudili u dušama roditelja i mladih ljudi ispravno mišljenje o braku i obitelji. Nema sumnje, izjavio je Papa, da ima danas nešto što proširuje opasnosti po ustanovu obitelji te je na sve stalniji, zavodljiviji i lukaviji način slabi. Stoga je potrebno da se danas objašnjava kršćanski nauk o bivstvu braka, u čemu treba naročitu pažnju posvetiti mladim ljudima da budu ispravno poučeni. Opasnost je zato tako ozbiljna pošto ne nastupa u osamljenim primerima nego općenitim slabljenjem zdravih moralnih ograda. Moralno zdravlje braka međutim je najveće i najvrednije dobro socijalnog života. — Papa se zauzeo da se svom čvrstinom očuva kršćanska nauka o braku. »Nije moguće dovoljno požaliti štetu koju je na tom području prouzrokovao naturalistički i hedonistički nazor o svetu.« Ivan XXIII se žalio da mnogim odgovornim ljudima koji su po zanimanju pozvani da budu svetlo i vođe mladim generacijama nedostaju jasni pojmovi o moralu. Posledica toga jeste lakomislenost kojom se često bračni problem rešava i zastrašujuće slabljenje moralne svesti. Konačno je Papa naglasio da je u obitelji ostvarena najtesnija saradnja čoveka sa Bogom. Otac i majka su najodličniji Božji saradnici u ostvarivanju njegovih dela na zemlji.

U toku dve godine vladanja papa Ivan XXIII imenovao je 38 novih kardinala i sam lično posvetio 30 novih biskupa. I to je rekord.

Kazna a ne lečenje. Protiv zločina i nemorala treba nastupiti sa više strogosti, izjavio je londonski katolički kardinal Godfrej. On je upozorio na opasnost što se sve više širi mišljenje koje ne priznaje više greha nego postupa kao da je čovek sam svoj zakonodavac u moralnim stvarima. Time se uništava osećaj krivde i odgovornosti. Prema kardinalovim navodima broj kažnjivih dela, obzirom na isti broj stanovnika, u 60 godina u Engleskoj se uosmostručio.

Osnovna zla društva. Biskup Ruš iz Insbruka smatra ova tri socijalna zla danas najopasnija: 1) slab uticaj ilustrovanih časopisa, 2) zaposlenje oca i majke, 3) prepuštanje luksuzu. U Insbruku trpi 40% porodica zbog obostranog zaposlenja i zarade roditelja. U zatvoru se nalazi 36 mladića od 15—17 godina starosti zbog raznih zločina od krađe automobila do silovanja. Samo 20% roditelja od 30—50 godina starosti obavlja svoje verske dužnosti.

Putovanje u balonu, jedan francuski film 1960 godine. Film prikazuje nekog francuskog profesora koji se sa svojim unukom diže u balonu sa zemlje i posmatra lepotu sveta i vasione koja mu se otkriva. Film je nadahnut pesničkom vizijom i ljubavlju prema prirodi i omladini. Katolička nemačka filmska komisija je taj film ubrojala među najbolje u godini 1960.

Seljački momak Georg Plank iz Bavarske otputovao je 21 oktobra za Novu Gvineju gde će tri godine raditi kao dobar odgajivač stoke na teritoriji koja potpada pod jurisdikciju letećeg

misijskog biskupa Arkfelda. I za seljaka ima u misijama posla.

Sv. Ivan Bosko i Brazil. Sv. Ivan Bosko je video u snu Brazil kao obećanu zemlju po kojoj se cedi med i mleko. Prorekao je da nije daleko dan kada će njegove ustanove onde imati 200 svojih kuća. Sada je taj san ostvaren. Salezijanci sami imaju 103 kuće, a Kćeri Marije Pomoćnice 97. Inženjerima koji su gradili novu brazilsku prestonicu Braziliju bio je poznat taj san. Prva kapelica na gradilištu bila je posvećena sv. Ivanu Bosku. Njegove proročke reči imali su lepo uokvirene na počasnom mestu. Jedna od najlepših ulica nove prestonice nosi njegovo ime. Jedan od pet oltara katedrale biće posvećen tom svecu. Od svih redova salezijanci su najjače zastupljeni u Brazilu.

Školska braća su priredila u Rimu kongres svojih bivših pitomaca. Skupilo se 120 delegata iz 36 nacija. Na čitavom svetu školska braća imaju 1445 škola sa 600 000 učenika. Tu redovničku kongregaciju osnovao je francuski kanonik sv. Ivan Lasal.

Austrijski katolički novinari sastali su se u Salcburgu gde su raspravljali o moralnom stavu novinara, napose prema preteranom isticanju seksualnosti, prljavštini i ratnom šundu.

Italijanska biskupija Breša je preuzela kumstvo nad brazilskom biskupijom Arakuaj te u smislu duhovne veze poslala privremeno pet svojih svećenika tamo u pripomoć.

U Brigu u Belgiji akcija čišćenja podruma i tavana od otpadaka i starudija donela je patru Piru toliko novca da će sagraditi dve nove kuće u evropskom selu pokraj Brisla.

Stari engleski samostani, koji su za vreme reformacije došli u vlast protestantskih plemića, prelaze sada polagano sve češće u ruke katoličkih redovnika. Stari vlasnici nemaju više zadovoljstava s tim starim zgradama te ih prodavaju, dok se na drugoj katoličkoj strani oseća potreba za većim samostanskim kućama. U Engleskoj katolički život cvate te rađa brojna redovnička zvanja.

Viljem Peter, poznati engleski konstruktor aviona, povukao se iz poslovnog života u skromnu kuću na francusko-švajcarskoj granici. Taj je postupak sam komentirao ovako: Ljudi se klanjaju vlasti i novcu mesto Bogu. Ja ne mogu više s njima sarađivati. U Švajcarskoj ću imati mir da se mogu predati religioznim studijama. Važnije je razmišljati o Bogu nego o bilo kojem naučnom saznanju.

Iranski prestolonaslednik. Rođenje iranskog prestolonaslednika pobudilo je u svetu mnogo interesa, pošto je iranski šah tako dugo čeznuo za njim. Tom zgodom i Papa je poslao čestitke iranskom vladaru. S verskog nas stanovišta prijatno iznenađuje što su se tom zgodom na iranskom dvoru ispoljila verska osećanja šahova. Mlada majka je pod zaštitom korana, muslimanske svete knjige, stupila u sobu gde je porodila. Dok su mladog princa nosili u njegovu sobu, iznad njega su držali otvorenu knjigu korena. Šah izjavio je sam: »Bog je uslišio moju molitvu i poklonio mi sina«.

UREDNIKOVA POŠTA

K. I. Pitanje: Muž i sin su me ostavili. Imam želju da se u misijama posvetim podvorbi gubavaca. **Odgovor:** Samo polagano! Uzrujanost nije nikada dobar savetnik. Vaša je prva dužnost da živite za muža i sina, iako su vam se iskazali nezahvalnim. Ko zna, ne će li se vratiti i uspostaviti i opet normalne obiteljske odnose? Odlazak u misije vrlo je komplikovana stvar. Veliko je i pitanje, da li se žena od preko 40 godina još može naviknuti na primitivne prilike u misijskim zemljama.

M. V. Odgovor: Zasad nema kod nas na tržištu katoličkog izdanja celog Svetog Pisma na hrvatsko-srpskom jeziku. Uskoro će izaći Novi zavet u Sarajevu kod Franjevačke bogoslovije, a Hrvatsko književno Društvo izdalo je Biblijsku povijest, tako da će biti udovoljeno najnužnijim potrebama.

Sp. Odgovor: Na lutriji igrati samo po sebi nije grех. Ako ste u vezi zgoditka učinili zavet, valja ga izvršiti. Svoju budućnost ne možemo graditi na lutrijskoj sreći, nego na savesnom radu i Božjem blagoslovu.

N. Z. Odgovor: Prema poslednjem Papinskom godišnjaku za 1960. sledi da je Ivan XXIII 262 papa, dakle 262 zakoniti zamenik Kristov na zemlji. Apostol Petar je uključen u taj redosled.

N. Z. Pitanje: Zašto Talijani imaju 24 kardinala, dok ih sve ostale evropske zemlje imaju 22? Odgovor: Središte katoličke Crkve nalazi se u Rimu, u glavnom gradu Italije. Papa je kao rimski biskup vrhovni poglavar Crkve. Stoga je razumljivo da su Talijani najbrojniji u središnjim crkvenim uredima. U prošlim vekovima bilo je to vrlo korisno, pošto Italija nije igrala važniju ulogu u političkim zbivanjima Evrope, pa su stoga mogli na događaje mirnije gledati, objektivnije suditi i bolje štititi interese Crkve. U moderno se vreme u Rimskoj kuriji ipak sve više oseća internacionalan duh. U kardinalskom zboru zastupani su već razni narodi iz svih delova sveta. U Crkvi nema revolucionarnih preokreta, nego se stvari polagano preobražavaju. Papa Pijo XII je mnogo isticao univerzalnost Crkve, a i sadašnji Papa nastavlja u tom pravcu. Preterani nacionalizam je velika šteta za Crkvu. Po Božjem su nauku svi narodi jednakopravni; jače valja isticati ono što nas ujedinjuje nego što nas razdvaja, iako treba svaki narod kao živi ud velikog organizma Crkve da razvija svoje karakteristične osobine.

Y. X. Odgovor: Bl. Imelda Lambertini, zaštitnica prvopričesnika, rodila se 1321 godine u Bolonji. Još vrlo mlada stupila je u samostan dominikanki te umrla u starosti od 12 godina. Papa Leon XII dozvolio je njeno štovanje, dok se proces za njezinu kanonizaciju nastavlja. Svetkuje se 13 maja, a ponegde i 16 septembra.

M. Š. Odgovor: Već prošlogodišnjim dekretom pape Ivana XXIII božićni se post može držati ili 23 ili 24 decembra.

D. K. Pitanje: Da li dečak ili devojčica do svoje jedanaeste ili dvanaeste godine, do puberteta, može smrtno sagrešiti? Odgovor: Prema katekizmu onaj ko svesno i slobodno prekrši Božji zakon u važnoj stvari teško greši, čini smrtni grех. Nije moguće općenito kazati da u prepubertetno doba deca nemaju dovoljno razvijene pameti odnosno da njihov razum ne kontroliše toliko njihove telesne sklonosti da bi bilo dovoljno za težak grех.

Uč. Pitanje: Gotovo se svakog dana čita u novinama o pobunama i pučevima protiv vlasti u raznim zemljama. Kako se moralno ocenjuju takve pojave? Odgovor: Na svetu se svašta dešava, dobro i zlo, kreposna dela i zločini, pošto smo ljudi slobodni, pa možemo činiti što hoćemo. Četvrta nas Božja zapoved uči poštivati i slušati crkvene i državne poglavare. Pučevi i pobune protiv zakonite vlasti su zlo, moralno nedozvoljeni. Građani imaju pravo dozvoljenim načinom očitovati svoje neslaganje s istinitim greškama i nepravdama, ali rušiti postojeći režim pomoću laži, dizati bune i ustanke, to je općenito prema kršćanskom učenju nedozvoljeno. Ako dođe neki režim i nezakonitim putem do vlasti, pa onda kroz duži period vrši državnu vlast, postaje zakonita vlast te je nije dozvoljeno uklanjati bunom.

G. L. Pitanje: Da li će drugi Kristov dolazak stvarno dočekati još neki živi ljudi? Odgovor: Apostol Pavle u 1 Sol 4, 16—17 jasno uči da će zateći sudni dan neke ljude još na životu. Istu misao napisao je isti apostol 1 Kor 15, 51: »Svi nećemo usnuli, ali svi ćemo se promeniti«. Neki tumači Svetog pisma međutim misle da će i oni živi tada umreti, ali neće trunuti u zemlji, nego će odmah preobraženi uskrsnuti.

M. C. Odgovor: U crkvama latinskog obreda važe za vladanje u crkvi ova pravila: na ulazu u crkvu se poškropimo blagoslovljenom vodicom i prekrižimo. Ako se u crkvi čuva presveti Oltarski sakramenat, kleknemo na jedno koleno kad dođemo na mesto gde se molimo. Izlazeći s tog mesta na isti način opet pokleknemo. Ako je u crkvi izložen presveti Oltarski sakramenat, na ulazu i izlazu kleknemo na oba kolena i načinimo poklon sa glavom. Kad se pričešćujemo, kleknemo samo na jedno koleno dolazeći i odlazeći od pričesnog stola. Ako ogledavamo crkvu, oltare, svete slike, polazeći pobočne oltare načinimo poklon glavom, dok kleknemo na desno koleno samo pred svetohraništvom u tabernakulu. Ako samo prolazimo kraj crkve, kapele, križa, muškarci skinu šešir, ženski se svet prekrsti.

Dr Fra Ivan Glibotić: Djeca kod »Betlema«, tri nabožne božićne igre s pevanjem za decu. Praktično, savremeno i lako izvedivo. Naručuje se kod: Župski ured Vrgorac — Dalmacija.

Ž. L. Pitanje: Da li je apostol Pavle stvarno mislio da će još za njegova života biti sudni dan, kad kaže: »Zatim mi živi, koji ostajemo, bićemo zajedno s njima preneseni na oblacima u susret Gospodinu« (1 Sol 4, 17)? Odgovor: Biblijska komisija je dekretom od 18 juna 1915 godine takvo mišljenje odbacila. Apostol se samo u duhu pridružio onim ljudima koji će živi dočekati drugi Gospodnji dolazak. Tako je tumačio to mesto sv. Ivan Zlatousti koji spada među najbolje poznavaoce ap. Pavla.

G. K. Pitanje: Ima slučajeva kada ne možemo govoriti istinu. Da li je tada dozvoljeno lagati? Odgovor: Lagati nikada ne smemo, ali katkada moramo sakrivati istinu, napose kada moramo čuvati službenu tajnu. I optuženi uvek ima pravo poricati svoju krivicu, a da to nekanje nije laž. Moralno bogoslovlje opširno raspravlja o takozvanom pridržaju u mislima gde se naznačeni problem rešava. Ljudima, koji neopravdano nas što pitaju ili neopravdano što traže, možemo uvek odgovoriti da ono ne znamo odnosno nemamo. Ako nismo sigurni da nešto smemo, pa s takvom neizvesnom savesti to činimo, grešimo.

H. I. Pitanje: Koji su najduži liturgijski obredi? Odgovor: Najduži liturgijski obredi su posvećenje oltara i crkve. Kao što je Crkva skratila Uskršnje bdenje, dozvolila da se izostave neka čitanja, tako je skratila sada u Pontifikalu napose obrede za posvećenje oltara i crkve.

F. K. Pitanje: Što su to rekluzi ili inkluzi? Odgovor: To su takvi redovnici i redovnice, koji su se dali zaključati ili zazidati za izvesno vreme ili ceo život u posebne ćelije da bi živeli isključivo za Boga u strogom postu i molitvi. Za takve Bogu posvećene osobe važila su posebna pravila. Tražila se kontrola, zahtevao se od kandidata izvestan redovnički staž, pošto ni takav život nije bio bez opasnosti za nastranost. Takvi pustinjakovci ili ćelije za rekluze bili su obično povezani sa samostanima ili sa većim crkvama. Među rekluze spadala je i bl. Ozana Kolorska. U 17 veku na Zapadu tai je sistem potpuno nestao.

T. K. Odgovor: Knjiga Job spada među 7 poučnih knjiga starog zaveta. Ona divnim pesničkim jezikom i izvanrednom rečitošću rešava pitanje trpljenja pravednika. Job je istorijska ličnost i glavni podaci njegova života su istiniti. Govori Jobovih prijatelja i Jobovi govori sami plod su pesničke obrade i verske misli onog doba kod Jevreja.

Z. B. Pitanje: Koje je ime u kršćanstvu najviše rasprostranjeno? Odgovor: U Rimskom martirologiju od 1913 godine nabrojeno je 66 svetaca s imenom Feliks — Srećko, a samo

57 imena Ivan. U leksikonu für Theologie und Kirche od 1933 nabrojeno je 333 osoba s imenom Ivan. Među papama Ivana je bilo daleko najviše. Među svecima proglašenim od 1913 godine na ovamo ima najviše Ivana. Možemo dakle sa prilično verovatnoće tvrditi da je Ivan najpopularnije kršćansko ime. Ivan dolazi iz jevrejskog Jehonan, što znači: Bog je milostiv.

G. R. Pitanje: Da li se može dopustiti mišljenje da se nepogrešivost Svetog pisma odnosi samo na verske i moralne istine? Odgovor: Nikako! Celo je Sveto pismo Božja knjiga, njen je glavni autor Bog. Sveti je pisac bio samo oruđe Božje; on je napisao samo ono i onako kako je Bog hteo. Sve što je sveti inspirisani pisac napisao, bilo je istinito u onom smislu u kakvom je pisac hteo da se razume. Tumačenje biblijskog teksta je često vrlo teško, pošto je Sveto pismo pisano pre više hiljada godina u istočnjačkom narodu koji se drugačije izražavao nego mi, jer se služio drugačijim literarnim vrstama nego su uobičajene danas u našem evropskom svetu. Tokom vremena biblijski tekstovi su općenito ostali nepokvareni, ali su se potkrale mnoge tekstne greške, napose u psalmima. Tekstna kritika i egzegeza Svetog pisma imaju dovoljno plodnog posla.

Z. G. Odgovor: Evo vam dosad poznate liste naših članova pripravnih komisija za II Vatikanski sabor. Beogradski nadbiskup dr Josip Ujčić je imenovan u centralnu komisiju, zagrebački nadbiskup dr Franjo Šeper u komisiju za disciplinu sakramenata, splitski biskup dr Frane Franić u teološku, križevački biskup dr Gabrijel Bukatko u komisiju za laički apostolat i ljubljanski biskup dr Anton Vovk u komisiju za disciplinu klera. U istu komisiju imenovan je dr Urban Krizomali, opat u Trogiru; u liturgijsku dr Dragutin Kniewald, univ. prof. iz Zagreba. Od naših stručnjaka u inostranstvu dr Karlo Balić u teološku, dr Vitomir Jeličić za disciplinu sakramenata i dr Janez Vodopivec kao konzultor u sekretarijat za jedinstvo kršćana.

T. D. Pitanje: Je su li oni sveti koji su uskrsli i izašli iz grobova po uskrsnuću Kristovom otišli na Spasovdan s Kristom na nebo sa preobraženim telom ili su ponovo umrli? Odgovor: Radi se svakako o stvarnom uskrsnuću nekih pravednika staroga zaveta, ne samo o prividnom. Međutim mišljenja egzegeta su podeljena da li su sa preobraženim telesima otpratili Krista na nebo ili su ponovo umrli. Uostalom, Sveto pismo mnoge stvari ostavlja po strani, tako moramo i mi.

F. T. Pitanje: Jedna prijateljica, starija žena, udata i zajedno s mužem u istom stanu, ali ne živi s njime nego vodi duhovni život. Stoga nastaje nered kod njezinog muža. Da li joj vredi posao? Odgovor: Ako stvari tako stoje, žena ne postupa ispravno. Ona i teško greši, ako je uzrok težih neurednosti kod muža. Sveto pismo kaže: »Muž neka ženi čini dužnu ljubav, a isto tako žena mužu. Žena nije gospodar svoga tela nego muž« (1 Kor 7,3,4). Prava pobožnost traži da najpre vršimo svoje dužnosti, onda tek što je savetovano. Ne valja krasti da bismo onda delili milostinju.

K. Z. Pitanje: Koji umre i ode u pakao, da li on postane đavao te ima vlast da napastuje ljude? Odgovor: Prokletnici u paklu ostanu ljudi i ne preuzimaju ulogu đavla koji ima vlast napastovati ljude. Oni nanose štetu ljudima samo preko svojih prošlih dela: putem knjiga, slika, rđavog primera koji još deluje na svetu.

S. H. Pitanje: Šta je starokatolička crkva? Odgovor: Starokatolička crkva osnovala se u Nemačkoj iza Vatikanskog crkvenog sabora 1870 godine. Tu su akciju predvodili neki katolički bogoslovni profesori, a podupro ih je liberalizam i državne vlasti. Oni su tvrdili da se katolička Crkva dogmom o papinoj nepogrešivosti promenila, dok su oni ostali stari katolici kakvi su bili ranije pre proglašenja nove dogme. Međutim, katolička se vera nije promenila, dok su se »starokatolici« uskoro posle osnivanja vrlo mnogo promenili, tako da su se u mnogim stvarima približili protestantima.

Čt. Odgovor: Ne savetujem vam da tražite bračnog druga preko oglasa u novinama. Brak je naime suviše ozbiljna stvar. Pre nego se doživotno vežete sa bračnim drugom, treba da ga dobro upoznate. Morate steći uverenje da ćete pomoću milosti Božje moći u slozi i jedinstvu živeti s njime. Dobro je poznati njegove osobine, njegovu versku usmerenost, njegovu porodicu, da li nema kakvih težih nastranosti, naslednih opterećenja.

Papine nakane. 1) Da bi se pomoću istine i ljubavi Kristove uklonile prepreke koje ometaju ostvarenje ponovnog jedinstva kršćana. 2) Da bi dostojna liturgijska služba oltarske Žrtve privela sve narode pravoj Kristovoj Crkvi.

Obaveštenje: Počinjemo 30 godište našeg mesečnika. Božjom pomoću i zajedničkim učešćem saradnika i čitalačke publike nastavljamo potrebnim radom. Blagodarimo za sve dobronamerne savete i kritike, koje u granicama mogućnosti uzimamo u obzir.

Grupna godišnja pretplata iznosi 300 din. Ko prima na svoju adresu samo jedan primerak plaća godišnje 360 din. Kod poverenika cena pojedinom primerku 25 din. Poverenici od 10 primeraka na više primaju 10% popusta. Neurednim poverenicima i pretplatnicima koji nisu podmirili stara dugovanja bićemo primorani obustaviti dostavu mesečnika. Pretplatu treba uplaćti pod onom adresom na koju se prima list.

Redakcija »Blagovesti« želi svim saradnicima, poverenicima i čitaocima Srećan Božić i blagoslovljenu Novu godinu.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konsultor. — Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20 — Tek. račun 101,704-3-533. Grafičko preduzeće »SRBOŠTAMPA« — Beograd. Zmaj Jovina br. 39 — Telefon br. 20-268.

GOD. XXX BROJ 2 BEOGRAD, FEBRUAR 1961. CENA 25 DIN.

BLAGOVESTI

VERSKI MESEČNIK

Petar Pavle Rubens:

DETINJSTVO ISUSOVO

A dete je raslo i bilo je duhom jako, jer je bilo puno mudrosti i milost je Božja bila na njemu (Lk 2, 40).

Mi ljudi volimo isticati svoje prednosti. Već se školska deca nadmeću prednostima svojih roditelja. Desi se da u takvoj želji za isticanjem dečak ubaci: „moj je otac umro, a tvoj nije". Njegov sabesednik vrisne u plač pošto ima jedan poen manje.

Jedna se sportska ekipa takmiči s drugom, jedan narod želi nadmašiti drugoga i pripisati svome narodu što više zasluga.

Nije ni čudo da smo i mi katolici takvi. Želimo svojoj Crkvi, a još više nama samima, pripisivati svakojake vrline, uspehe i uživati u tom sjaju. Rado se pozivamo na izjavu Vatikanskog crkvenog sabora: »Crkva je po svojim izvrsnim osobinama kao podignuti znak među narodima što k sebi poziva sve koji još nisu poverovali; a svojim sinovima kazuje da se ona vera koju ispovedaju oslanja na najčvršće temelje.«

Gornja je izjava istinita, ali odlike Crkve nisu tako očite kako bismo često mi želeli. Izvanja pojava Crkve, njenih udova, suviše odražava ljudski elemenat, a da bi se veličina Crkve odmah primetila. Međutim, što Crkva uprkos svim ljudskim slabostima ipak živi i raste, odoleva svim krizama i progonstvima, odgaja svece visokog stepena; iz svega toga se može zaključiti da je Duh Sveti duša Crkve i da je ona kao takva pod posebnom Božjom zaštitom.

Zaustavimo se malo na ljudskim slabostima Crkve. Koga god župnika posetiš te ga pitaš za verski život njegovih vernika, svaki će se znati potužiti na mnoge mane svoga stada. Među njima ima grešnika svake vrste: onih koji su na ratnoj nozi s Bogom, koji ga psuju i kritikuju njegovu upravu svetom, onih koji ne poštuju nedelje i blagdane, koji ne poštivaju nikakve vlasti, ima pijanica, razbludnika, kradljivaca i špekulanata, svađalica i smutljivaca. Izvestan broj dece ne dolazi nikako na veronauku, ima vernika koji su veseli, ako je župnik bolestan ili otsutan, da im ne treba u nedelju na misu. Katkada zahvati verska mlitavost cele provincije i narode. Kritičarima Crkve nije teško pokazati na tobožnje katolike koji moralnom propalošću nadmašuju pripadnike drugih konfesija te ih upotrebljavaju za dokaz da katolička vera nije ništa bolja od drugih.

Obične katolike koji su skliznuli s puta poštenja još možemo dosta lako pravdati, pošto su imali slab kućni odgoj, nisu verski bili poučeni, što su živeli u pokvarenoj sredini. Teže je kad se radi o Bogu posvećenim osobama, odličnijim udovima Crkve. I redovnici i svećenici imaju svoje ljudske mane, padaju u grehe te moraju stoga prema propisima Crkvenog zakonika često na svetu ispoved.

Ima nepoučenosti, a i farizeizma, kad se neki vernici odmah sablažnjavaju videći izvesne slabosti na svećenicima. Ima idealnih i požrtvovanih duhovnih pastira koji se ističu svojim vrlinama, ali ima i svećenika i drugih Bogu posvećenih osoba bez prave revnosti, bez dovoljnog smisla za pokoru i svladavanje, bez dovoljne ljubavi za potrebe bližnjega, kako Krist traži od svojih učenika.

Gotovo u svakoj biskupiji nađe se koji svećenik koji je ostavio svećeničku službu, napustio Crkvu i prešao katkada na stranu crkvenih protivnika. Nije nemoguće, istorija nam to potvrđuje, da i u samostanu ponestane discipline, popusti verski život i dođe do toga da je Crkva prisiljena samostan zatvoriti. I u Crkvi je dolazilo i još uvek dolazi do razmimoilaženja i sukoba, čak i razdora među svećenicima, između svećenika i njihovih starešna. Bilo je slučajeva da su se cele župe, celi gradovi pobunili protiv svojih zakonitih verskih starešina i ostali vekovima u raskolu. Krive vere i raskoli vrlo često su u svećeničkim krugovima nikli.

Ni vrhovna crkvena vlast nije bez mana, pošto su i tamo samo ljudi. Istina, na Petrovoj stolici sedelo je između 262 pape preko 60 svetaca i nekoliko blaženika, ali nažalost, bilo je i nedostojnih papa koji su grešnim životom uprljali Petrov presto.

Da li ta pojava ljudskog elementa u Crkvi dokazuje da Crkva nije ništa drugo do ljudska tvorevina? Nipošto! Kad bi Crkva bila samo ljudsko delo, kada bi se već raspala! Ali Bog je u svojoj mudrosti htio da Crkvom upravljaju ljudi. Pošto su svi skloni grehu, nemoguće je da se u Crkvi ne bi primetila ljudska grešnost i pokvarenost. Ali blago onome koji se ne sablazni nada mnom!

Svet je suzna dolina, mesto iskušenja i borbi. Na toj zemlji valja se mučiti i raditi, trenuci slave i trijumfa su retki. Tako je živeo sam Krist. Trideset godina skrovitog života u Nazaretu, tri godine javnog života u pešačenju, govorima i delima milosrđa, a konačno sramota križa, takav je bio zemaljski život Kristov. Jednom se preobrazio na gori Taboru i objavio nekolicini učenika svoju slavu. Takav je put i njegove zaručnice svete Crkve kroz ljudsku povest. Verujemo u pobedničku snagu božanskog elementa u Crkvi koji nam jemči njezinu stalnost i neporušivost, ali na svakom koraku susrećemo i ljudski elemenat kojim mi katolici ponizujemo svetu Crkvu i zbog koga je Crkva sama u očima sveta okaljana, ponižena, osramoćena. Tek na sudnji dan će Crkva zableštati u punom sjaju i božanskoj lepoti.

To nas saznanje ne sme zbuniti. Oholost je opasna, a poniznost korisna. Bog traži da živimo na tom svetu ponizni. Da lakše odolevamo napastima oholosti, Bog dozvoljava da padamo u grehe, da često ne uspevamo u svojim poduhvatima, da svet gordo prelazi preko naše neuglednosti. »Što je slabo pred svetom, izabra Bog da posrami jako« (1 Kor, 1, 27). »Kad sam slab, tada sam silan« (2 Kor, 12, 10), priznaje apostol Pavle koji je duboko proniknuo u Božje planove.

Oduševljavati se za ono što već svojom izvanjom čistoćom i lepotom privlači, nije ništa teško, ali čvrsto i nepokolebivo verovati u Crkvu, koju ljudska slabost i grešnost prlja, ljubiti je, raditi za nju, nešto znači, biva zaslužno pred Bogom. Tako smo slični majci koja više ljubi bolesno nego zdravo dete, jer ono više treba njezine ljubavi, pomoći i brige. I Krist sam zauzimao se najviše za nemoćne i bedne.

Nikada se nemojmo stideti Crkve, iako je neki preziru i napadaju, junački je priznavajmo pred svetom, pa će nas i Krist jednom priznati pred svojim Ocem koji je na nebesima.

Ako godišnji bilans katoličke Crkve sadrži i negativne postavke, neuspehe, otpade, popuštanje, setimo se da će tek na sudnji dan lik Crkve i njenih vernih sledbenika biti sjajan, veličanstven.

DJECA KOD IZRAELACA

Izraelci su cijenili obitelji s mnogo djece. Imati mnogo djece smatralo se posebnim Božjim blagoslovom. Tako već u II. knjizi Mojsijevoj čitamo, kako Bog obećaje: »Ne će biti u zemlji tvojoj žene nerotkinje« (II Mojs 23, 26). A u Psalmima pjeva izraelski pjesnik: »Eto, sinovi su dar od Gospoda; nagrada Njegova jesu djeca« (Ps 123, 3)! Pisac knjige Priča tvrdi: »Kruna su starcima unučad, slava djeci roditelji njihovi« (Priče, 17, 6).

Iz onoga, što smo naveli, vidi se, kako su Izraelci cijenili djecu, i to veliki broj djece. Majke su i očevi bili ponosni na svoju djecu i njima se hvalili i dičili. Imati veliki broj djece bio je znak posebne Božje ljubavi i blagoslova, a to je svaki Izraelac, naročito majke, vruće želio.

Ostati bez poroda, tj. bez djece, bila je sramota i znak Božjeg prokletstva. Tako se očajna nerotkinja Rakela tuži svome mužu: »Daj mi djece, inače ću umrijeti« (I Mojs 30, 1). A prorok Ozej prijeti u ime Božje plemenu Efraimovom: »Kao što odlete ptice, iščeznut će mnoštvo Efraimovo: nema više rođenja, nema trudnoće, nema začeća. I ako bi othranili djecu svoju, učinit ću ih ipak bez djece. Jest, teško njima, kad ih ostavim« (Ozej 9, 11—12).

Izraelci su, dakle, provodili u život volju Božju izraženu već u početku ljudskog roda: »Rađajte se! Napunite zemlju i podvrgnite je sebi« (I Mojs 1,28). Zbog toga je i Bog stvorio ljude kao muško i žensko i ustanovio ženidbu. Prvi je naime cilj ženidbe rađati djecu i uzgajati ih za Boga. To je i nauka svete katoličke Crkve, koja osuđuje u ime Božje sve one prolunaravne čine, koji sprečavaju začeća ili usmrćuju nehumanim načinom nedozreli plod u majčinoj utrobi. Glas Božji u Svetom pismu, glas savjesti u sva-

kom čovjeku i glas Crkve Božje osuđuje protunaravni čin, kojim roditelji izbjegavaju začeće. Sve je to dakle težak smrtni grijeh. Nijedan razlog ne može opravdati ono, što je protiv same naravi, od Boga stvorene. Zbog toga Papa Pijo XI. jasno piše i naučava: »Bilo kakva upotreba svete ženidbe, u kojoj se ljudskom zlobom sprečava naravna sposobnost začeća djeteta, protivi se zakonu Božjem i zakonu naravnom, a oni koji se usuđuju počinjati takve stvari, opterećuju se teškim grijehom« (Enc. Casti connubii). U istom dokumentu Papa svečano naučava: »Ne postoje nikada tako teški razlozi, koji bi mogli opravdati prekršaj Božje zapovijedi, po kojoj je zabranjeno činiti ono, što je po svojoj naravi zlo«.

Brojna djeca u obiteljima znak su narodnog zdravlja, jamstvo čudorednosti, temelj budućnosti, otpornosti i jakosti. Obitelji bez djece ili samo s jednim ili dvoje, znak su propasti naroda, a roditelji grobari svojeg vlastitog naroda. Kao što Bog prati svojim blagoslovom obitelji i narode, koji se ne ogriješuju o naravni zakon Božji, tako i Božje prokletstvo prati obitelji i narode, gdje se gazi Božji zakon, širi zločin i opravdava ono, što se opravdati ne može.

Iz čitave povijesti Izraelaca vidimo, kako je taj narod ostao vjeran prvotnom cilju ženidbe, t. j. rađanju i odgoju djece. Mnogi su narodi, pa i veoma napredni i mogući, nestali tokom povijesti. Mali Izraelski narod preživio je cijela tisućljeća i ostaje do danas otporan, zdrav i jak usprkos svim progonstvima i patnjama.

Pravo prvorodstva

Više su se cijenila muška djeca, jer su samo muška djeca nastavljala obiteljsko stablo. Među muškom djecom prvorođenac je imao posebna prava: dobivao bi dvostruku baštinu, poseban očinski blagoslov, a imao bi i prvenstvo nad svojom braćom. Te povlastice prvorođenaca nisu poznate na Istoku, pa niti kod Arapa, a niti kod Asiro — babilonaca.

Prvorođenac je bio posvećen Bogu, i to zato, jer su Izraelski prvorođenci bili pošteđeni za vrijeme pomora Egipatskih prvorođenaca. Stoga bi svaki prvorođenac morao stupiti u službu hrama Božjega kao Božja svojina. Mjesto toga Bog je odabrao pleme Levijevo, koje će služiti Božjem hramu, a sve prvorođence trebalo je otkupiti. Na taj su način prvorođenci postajali slobodni da nastave svoj život u obitelji, a prihodi od njihovog otkupa pripadali su plemenu Levijevom.

Rođenje i ime

Čim bi se dijete rodilo, otac bi ga primio na svoja koljena i time priznao svojim. Kod toga bila je uobičajena i posebna formula, koju bi otac izgovarao: »Ti si sin moj, ja te danas rodih« (Ps 2, 7, Job 3, 12). Redovito bi sama majka dojila svoju djecu. Inače su bile poznate i dojilje, koje su redovito bile ropkinje, ali su u obitelji uživale posebno povjerenje. Dijete se odbijalo od prsiju dosta kasno, i to oko navršene druge godine života. I to je jedan od pohvalnih običaja starine, kojim se štitilo zdravlje djece. Poznato je naime, da se majčino mlijeko ne da sasvim nadomjestiti nikakvim sredstvima, jer je to hrana, koju je najprikladnije pripremila od Boga stvorena priroda.

U staro vrijeme, odmah nakon rođenja, davalo se djetetu i ime. Ime je davala majka, otac ili rodbina. Inače je glavnu riječ imao otac, pa je smio i promijeniti ime, ako se ne bi saglasio s majkom ili rodacima. Kod izabiranja imena veoma se pazilo na to, da se djetetu dade neko ime, koje bi bar nešto izražavalo: ili poštovanje prema nekome poznatom od pređa, ili čast nekog narodnog i Božjeg velikana u povijesti, ili ime koje bi izražavalo buduće zanimanje, zadatak ili ulogu djeteta. Nijesu bila poznata imena, koja ne bi izražavala nešto plemenito, sveto i u vezi s intimnim ljudskim osjećajima.

Obrezanje

Osmog dana nakon rođenja, muška su djeca morala biti obrezana. (IV Mojs 12, 3). Taj je obred smio obavljati svaki Izraelac, ali ga je redovito obavljao sam otac, rjeđe majka. U tu svrhu upotrebljavali su, barem u starini, kamene prirodne nožiće (II Mojs 4, 25 i Joz 5, 3).

Obrezanje je jedno od najstarijih obreda u ljudskom rodu. Taj je obred mnogo stariji i od samog Izraelskog naroda. I danas je na svijetu veoma proširen, i to širom zemaljske kugle. Teško je naći pravi razlog nastanka toq obreda. Stari grčki pisac Herodot (Hist. 2, 104) kaže, da su se Egipćani obrezivali iz zdravstvenih razloga, i to u doba puberteta. Ipak taj razlog ne može biti niti općenit, a niti je dostatan. Etnolozi nijesu do dana današnjeq izrekli konačan sud o porijeklu i o značenju obrezanja u ljudskom rodu.

Kod Izraelaca, međutim, obrezanje ima vjerski i narodni značaj. Taj je obred Bog sam odabrao, da bude kod Izraelaca znak pripadnosti odabranom narodu i znak zavjeta s Bogom. Time je obrezanje postalo prava slika sv. krštenja u Novom Zavjetu, jer i po svetom krštenju postajemo pripadnici svete katoličke Crkve, tj. pripadnici Kraljevstva Božjega na zemlji, a osim toga povezujemo se s Bogom postavši djeca Božja, baštinici neba i dionici života Božjega po daru posvećujuće milosti.

Odgoj

U prvim djetinjim godinama bio je odgoj isključiva dužnost majke. Kasnije, međutim, kćeri su ostajale pod odgojnim utjecajem majke i to sve do udaje, a za odgoj muške djece brinuo se sam otac ili osobno ili preko nekog odgojitelja.

Temelj svega bio je vjerski odgoj, strah Božji, dužnosti prema roditeljima i poznavanje Božjeg zakona, koji je ujedno bio i građanski zakon. Osim toga je majka imala dužnost poučiti svoje kćeri u svim poslovima, koji spadaju na dobru ženu, majku i domaćicu. Otac, međutim, brinuo se da sinovi nauče sve, što je bilo potrebno u svagdanjem životu i radu prema zanimanju, koje će dijete imati. Dakako da su djecu poučavali i u čitanju, pisanju i računanju. Na bezbroj mjesta u Svetom Pismu čitamo, kako se toplo preporuča savjestan i zdrav odgoj djece, a sve se to nalaže roditeljima. Odgoj mora biti ozbiljan, po potrebi i strog: »Tko štedi šibu, ne ljubi sina svojega« (Priče 13, 24). »Tko ljubi sina svojega, vazda drži šibu za nj pripravnu, da se napokon moqne radovati« (Sirah 30, 1).

Iz svega, što smo izložili, vidi se, kako i koliko su Izraelci cijenili svoju djecu. Djeca su dar Božji, dijete treba odgojiti, dijete trebaju odgojiti majka i otac, temelj odgoja trebaju biti strah Božji, ljubav i poslušnost prema roditeljima. U razumnom odgoju ne smije se zapostavljati ni tjelesna kazna, kada zataje svako nagovaranje i nastojanje. Dobro odgojena djeca razvit će se u dobru, plemenitu i poštenu mladež, a samo takva mladež može biti jamstvo sretne budućnosti naroda i domovine.

NEMA BOLJEG SREDSTVA DA SE MLADEŽ OČUVA MORALNO ČISTA NEGO ŠTO JE MESEČNA ISPOVED. (Žan Marmontel)

Crkvena godina

BOŽIĆNO VRIJEME

Crkvena se godina dijeli u dva glavna dijela: božićno i uskrsno doba. Božićno doba odgovara jesenskom i zimskom razdoblju sunčane godine, tj. vremenu tame, polutame i oskudnih sunčanih dana, vremenu, dakle, u kojem težimo za svijetlom. Uskrsno doba odgovara proljetnoj i ljetnoj dobi, tj. vremenu svijetla, sunca i topline. U božićno doba željni smo svijetla i težimo za svetlom, u uskrsno doba svijetlo kraljuje i prevladava nad tamom. Ono, što je sunce za naš tjelesni život, to je Isus Krist za naš duhovni život.

Božićno doba dijelimo na tri dijela: pripravnu, Kristov dolazak i konačno Krist Kralj u svojem kraljevstvu.

Priprava, došašće ili advent je vrijeme, u kojem se bude najnježnije težnje, želje i nestrpljivo očekivanje dolaska Spasiteljeva. U to je doba potrebno ostvariti ono, što Ivan Krstitelj propovijeda Židovima u pustinji: »Pripravite put Gospodnji, poravnajte staze njegove« (Luka, 3, 4). Vrijeme adventa je, dakle, vrijeme, kada treba spremiti sve potrebno za dostojan primitak Onoga, koji dolazi, Isusa Krista. Taj je dolazak trostruk: vremeniti dolazak Kristov rođenjem u Betlehemskoj štalici; duhovni dolazak Kristov u duše svojih vjernika; posljednji dolazak Kristov u svojstvu suca prilikom naše smrti i kasnije na koncu svijeta.

Za vanjski i vremeniti dolazak Kristov spremamo se vanjskim pripravama u našim kućama i crkvama, pjevanjem i božićnim borovima, darovima i čestitkama, da dostojno proslavimo povijesni dolazak Kristov. Njegov slavni rođendan ili blagdan Božića.

Za duhovni, unutarnji, dolazak Kristov, koji je spojen proslavom Božića, spremamo se uređujući svoje račune s Bogom u svetim ispovjedima i sređujući svoj život po pravilima Božjeg zakona: tama grijeha i opačina nestaje, svijetlo milosti Božje obasjava nas sve više.

Na treći i definitivni Kristov dolazak spremamo se cijelim svojim životom, koji je sličan adventu, jer će tada sam Isus prosuditi kao neprevarljivi i pravedan sudac, da li smo se temeljito i savjesno spremili na Njegov dolazak u našem zemaljskom životu i da li smo zaslužili da pređemo u vječni život, u Njegovo kraljevstvo.

Advent je dakle vrijeme pokore, molitve, vrijeme računa, čišćenja, sređivanja i konačno vrijeme pouzdanog očekivanja Spasitelja.

Sam je Božić, sa svečanom osminom, drugi dio ili središte božićnog vremena. Božićni su blagdani, istina, u prvom redu sjećanje i proslava povijesnog Kristovog dolaska rođenjem od blažene Djevice Marije u betlehemskoj štalici. Ali se božićni blagdani ne iscrpljuju u tom mrtvom spominjanju. U božićnim blagdanima proživljavamo i intimni duhovni dolazak Kristov u naše duše. Za vrijeme adventa spremili smo i očistili dušu, sredili i uredili svoj život i tako se pripravili, da primimo božansko svijetlo milosti, koju nam je donio i zaslužio Isus, i osim toga da proživimo i samo Njegovo sjedinjenje s našom dušom, i to u božićnim svetim pričestima. Božićne pričesti imaju poseban čar i posebno značenje, jer su te pričesti vrhunac i kruna božanskog dolaska Kristova u duše i Njegovo sjedinjenje sa srcem vjernika.

U božićnoj osmini, osim toga, gledamo i proživljujemo ono, što Isus Krist zahtjeva od svojih vjernika: spremnost na trpljenje i mučeničku smrt za Boga prema primjeru mučenika Stjepana, djevičanski i čist život prema životu sv. Ivana Evanđelista i konačno nevinost duše, za kojom moramo težiti prema primjeru nedužne svete Dječice. Isus sam prednjači kao nedostiživ uzor u svim ovim vrlinama. Na sam blagdan Isusova Obrezanja već kapaju prve kapi Njegove presvete Krvi za spas svijeta. Križ već počinje tištiti Njegova sveta ramena.

Božić je blagdan dolaska Isusa Krista, Sina Božjega, Spasitelja i Otkupitelja i radi toga Kralja svih duša i cijeloga svijeta. Taj se Kralj pojavljuje u odijelu roba, jer svoje božansko dostojanstvo i kraljevsku slavu sakriva u krhko ljudsko tijelo i rađa se u krajnom siromaštvu i bijedi. Časna pratnja su mučenici, djevičanstvo i nevinost, a u daljini ocrtavaju se već oblaci Križa, tj. Njegovog prijestolja.

Isus ipak dolazi i u svojoj slavi. Blagdan Bogojavljenja otkriva djelomično koprenu Njegove besmrtne slave. Anđeli su pjevali prigodom Njegovog rođenja, zemaljski kraljevi padaju ničice pred Njegovom kolijevkom, vrata se nebeska otvaraju prigodom Njegova krštenja; Vječni ga Otac priznaje svojim Sinom, a Duh Sveti lebdi nad njim u obliku bijela goluba. On sam napokon objavljuje svoju slavu pretvarajući vodu u vino na svadbi u Kani. Time otkriva svoje Božanstvo, svoju kraljevsku vlast nad prirodom.

I u nedjeljama iza Bogojavljenja prikazuje nam se Isus Kralj kao Spasitelj, kao Pobjednik, kao pravedan sudac i konačno gledamo širenje Njegova kraljevstva na zemlji kao kraljevstva mira i ljubavi, milosrđa i oproštenja, svetosti i pravde, života i milosti.

LITURGIJSKE PROMJENE U MJESECU SVIJEĆNICE

Liturgija obuhvaća čitavo crkveno bogoslužje, a liturgijski apostolat, osobito od pape sv. Pija X, želi sve vjernike pritegnuti da kod crkvenih obreda mole, pjevaju i vrše sve što spada na njih. Time će Bogu dati veću slavu i mnogo više koristi crpsti za svoju dušu. U tom pogledu novi zbornik rubrika posve usvaja i ponavlja Uputu sv. Stolice od 3-IX-1958 koju je papa Pijo XII odobrio malo prije svoje smrti. Rubrika 272. novog zbornika ponavlja iz te Upute da »Misa po svojoj naravi traži da kod nje sudjeluju svi prisutni, svaki na svoj način koji mu pripada«. To je i vruća želja sadanjeg pape Ivana XXIII. Više je puta to kazao u raznim govorima, a njegov je tajnik kard. Tardini 11-I-1960 pisao ruenskom nadbiskupu u Francuskoj: »Na pastirskom je području jedna od najvećih briga zajedničkog nam oca da vidi sve svoje sinove kako na sve življi i djelatniji način sudjeluju u životu Crkve, a osobito kod bitnog čina što ga ona upravlja Bogu, kod oltarne žrtve«.

Stoga Crkva i nastoji sve svoje obrede što više povezati sa sv. Misom. Tako npr. blagoslov svijeća spada na blagdan koji se po tome i zove Svijećnica. Nove su rubrike za taj dan uvele dvije promjene: blagoslov svijeća i ophod sa svijećama svećenik ne obavlja više u ljubičastom ruhu, već u bijelom, Isusovo prikazanje u hramu spada među radosna otajstva, a kršćani u starcu Šimunu gledamo sebe koji se sretni susrećemo sa svojim Spasiteljem. U tom je pogledu zgodan vrlo star naziv istočne Crkve za ovaj blagdan: Sretenje. Tko ikako može, neka 2. II ide u crkvu sa svijećom koju neka drži u ruci kad ih svećenik blagosliva s oltara, a onda je svaki zapali i za vrijeme ophoda drži u ruci stojeći uspravno na svome mjestu, ako ne može da ide u ophodu po crkvi. Ista se svijeća drži zapaljena kod sv. Mise, koja odmah slijedi, za vrijeme Evanđelja i od početka kanona (tj. od predslovlja) do svršetka sv. pričesti. Prema tome bi vjernici danas mogli ići k sv. pričesti sa svijećom u ruci. Sa svijetlom vjere i ljubavi ususret Svijetlu svijeta! A onda kod kuće pobožno čuvati blagoslovljenu svijeću za razne potrebe, a i za Uskrsno bdjenje.

Druga je promjena na blagdan Svijećnice, što misnik kod Mise neposredno iza blagoslova i ophoda sa svijećama ispusti uvodni psalam i »ispovijed«, te odmah počinje ulaznu pjesmu. Pred nekoliko je godina to uvedeno kod Mise Uskrsnog bdjenja, a sada i na Svijećnicu, Pepelnicu (ove god. 15. II), Cvijetnicu i prosne dane. Iz toga možemo lako shvatiti da su sve one molitve, što ih misnik obavlja na početku Mise pred oltarom, zapravo kasniji dodatak, a u staro je doba sv. Misa počinjala svečanim ulazom misnika, podvorbe i puka u crkvu, kod čega se pjevala zajednička ulazna pjesma. Time je najljepše bilo stvoreno potrebno svečano raspoloženje da se zajednici lomi kruh božje riječi i kruh vječnoga života. Kad nas dakle prije Mise neki obred (kao blagoslov ili ophod) već uvede u to svečano raspoloženje, onda druge molitve nisu potrebne i Crkva ih je ukinula. Nije to učinila da skrati našu pobožnost, već da nas pravilno odgoji za liturgijski život. Dajmo se u svemu voditi od sv. majke Crkve i samo od njel

Pepelnicom počinjemo sveto korizmeno vrijeme. Ove godine upravo na taj dan pada potpuna pomrčina sunca koja će se vidjeti i u srednjem pojasu naše države. Kad između sunca i zemlje stupi leden i neprozirni mjesec, onda na zemlji zavlada tama. Slično se događa i duši kad između Boga i nje nastupi grijeh. Po prirodnim zakonima pomrčina prestaje brzo. Kad bi trajela dugo ili čak trajno, donijela bi smrt i propast. Po Božjem milosrđu ni grijeh ne donosi odmah smrt i propast, ali jedino je mudro čim prije odstraniti tu zapreku između nas i Boga. U tu je svrhu upravo ustanovljeno doba pokore, korizma (dolazi od lat. kvadragezima, talijanski kvarezima, hrvatski četrdesetnica). Kako su u Starom zavjetu Mojsije i Ilija postili 40 dana, kako je toliko postio sam naš božanski Spasitelj, tako se i mi korizmenom pokorom imamo pripravljati na sretan Uskrs. Ako ne možemo postiti kao naši stari, svi se možemo u nečemu uzdržati (barem djelomično vina, duhana, kina, novina itd.), a osobito se vježbati u strpljenju i još zdušnije vršiti dužnosti svojega zvanja. Bijedna bi bila i najveća naša pokora sama po sebi. Stoga je združimo s Isusovom žrtvom koja se obnavlja na oltaru u sv. Misi. Počnimo korizmu sa sv. Misom. Ako ne možemo ujutro, molimo svoga župnika da je služi navečer. Prije Mise on blagoslovi pepeo, a onda sebe i sve nas pospe pepelom. Pustimo da nam u srcu i u životu odjekne božja riječ: »Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti«. Vjernike bismo danas mogli bro-

jati po pepelu na glavi i po jeci tih riječi u njihovu životu. Tko tako shvaća život, taj će kroz cijelu korizmu nastojati prisustvovati Isusovoj i našoj žrtvi sv. Mise. Liturgija nam svakog dana pruža posebna misna čitanja iz Starog i Novog zavjeta. Koliko divnih primjera, pouka i opomena! Nemojmo da otvrdnu naša srca!

Tko i malo želi sudjelovati u liturgijskom apostolatu, može najzgodnije u korizmi poraditi da vjernici po svim našim krajevima priprave i uvježbavaju zajedničke odgovore kod sv. Mise. Već bi bilo vrijeme da misniku na starodrevni pozdrav »Dominus vobiskum — Gospod s vami« svi od srca i složno odgovore: »Etkum spiritu tuo — I s duhom tvojim«, te da svaku misnikovu glasnu molitvu glasno potvrde s »Amen« (što znači: Neka bude tako!). Kad bi barem s te dvije riječi svi vjernici sudjelovali kod svake pjevane i tihe Mise, malo po malo bi prodrlo u svačiju svijest da je Misa zajednička žrtva Isusa i njegove čitave Crkve, tj. svećenika i vjernika. Onda bi svi shvatili i zapamtili što hoće novi zbornik rubrika kad zabranjuje, da se bilo koja Misa zove »privatna (zasebna)«. Svaka se Misa služi od cijele Crkve i za cijelu Crkvu, pa i onda kad pojedini vjernik dade svećeniku milostinju (ali ne da »plati Misu«), da sv. Misu namijeni za njega ili po njegovoj nakani. Nitko i ništa ne može iscrpsti neizmjerno blago Isusove i naše zajedničke žrtve. Ona je sunce našim dušama.

Liturgijska obnova

SPOMENI SE ČOVJEČE....

Misli na Pepelnicu

Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti! S ovim riječima u liturgiji pepelnice ili čiste srijede svečano se otvara sveto korizmeno doba. Vrijeme pokore i kajanja Crkva u svom liturgijskom jeziku naziva »svečanošću«. Na prvi mah izgleda nam to kao neki besmisao. Ali ovaj »svečani post« briše naše grijehe i mane, podiže naše misli, pruža nam snagu Kristovu i nagradu pobjede, te nam sprema uskrsno veselje. Usklađivanje tijela i duha, ali pod uslovom da je prvo podvrgnuto drugome, to je osnova naše ljudske i vjerske obnove. Čovjek, stvorenje od »gliba zemaljskoga«, od praha obraća se u prah, ali njegova živa duša, samo ako je usklađena, pruža mu fizičko i moralno blagostanje.

I ako je prah i pepeo, čovjek se preporađa, čisti, pomlađuje u zelenom proljeću duha, u radosti i slobodi sinova svjetla. Korizmena liturgija navješta nam proljeće Kristove pobjede nad pepelom, i zato se s pravom naziva »časnom svečanošću«.

Prizvuk pepelnice je nama ljudima, punim životne, prirodne častoljubivosti gorak, gotovo očajan. Naša lična razočarenja, srušene kulise između nas i svijeta postaju spasonosne i ljekovite. Čovjek je slobodan da radi što hoće, ali nije svemoguć. Njegova borba da napravi od sebe boga je uzaludna. To je žalosna istina pokvarene prirode. Sva zagonetka čovjeka riješena je u riječima pepelnice: spomeni se čovječe! Modernom čovjeku koji ima plitku ili nikakvu religioznu naobrazbu, izgleda korizma zastarjele, nešto izvan vremena i svijeta. Za nj grijeh ne postoji, nema ni pokore ni pokajanja, ni milosti ni spasenja. On je zaboravio da je grijeh zaprepaštena realnost, izvor svih zala, dapače jedino pravo zlo koje muči ljudski rod i kvari njegovu prirodu.

Mnogi ljudi ne shvaćaju veličinu današnjih zbivanja. U vrtoglavoj brzini vremena vrlo plitko prosuđuju događaje, ne dopuštaju da se katkada zavuku u tišinu i samoću, da poslušaju tajnoviti glas svoga srca. Pepelnica nas poziva na razmišljanje, na duhovnost, a to upravo modernom čovjeku manjka. Evo što piše o tome naš najveći književni časopis pod naslovom »Doba neduhovnosti«.

»Živimo u velikom razdoblju neduhovnosti, antiduhovnosti. U svijetu, koji je opijen tehničkim pronalascima i dostignućima i njihovom primjenom. Jer je izvan sumnje da je povratak kulturi, to će reći duhu i duhovnim vrijednostima neminovan, da ova etapa, u interesu daljeg razvitka ljudi i ljudskog društva, mora biti prevladana«. Iz čitavog članka se ističe ideja da nije opravdano što ljudi drže stroj svojevrsnim suvremenim fetišem i dovoljnim dokazom općeg razvitka, da se tehnički odnosno naučni pronalasci moraju smatrati kao obično oruđe, odnosno pomagalo, a ne kao svrha.

U korizmi, u »vrijeme Bogu prijatno, a nama spasonosno« vjernici su pozvani da postanu svijesniji kršćani, da se odupremo kroničnoj mlitavosti. Paganizem se sve dublje uvlači u naš život. Korizma nije nesavremena, iako je utemeljena u prvim vjekovima kršćanstva, a njezin formular potječe čak iz 5 i 6 vijeka. Njezin program ostao je i danas isti. Prvobitno bila je utemeljena za pripravu i primanje sakramenta sv. krštenja i da se ono očuva čisto. Za one koji su u svojoj slabosti izgubili milost božju, bila je propisana pokora i pokajanje. Crkva se brinula za novokrštenike i za pokornike. Kad su se u 11 i 12 v. prestali krštavati odrasli, počela je iščezavati javna pokora i formalna strana korizme mnogo se izmjenila. I danas se ističe misao da vjernici ne zaborave na dužnosti i obaveze primljene na krštenju, pa je u novoj liturgijskoj reformi uvedena obnova krsnog zavjeta na vigiliju Uskrsa. Crkva sa sv. Augustinom i danas, osobito u korizmi, govori kršćanima:« Ako si kršten, gdje ti je vjera?« Kao u svim vjekovima i sada je svrha korizme ujedinjenje s Krstom, s njegovom

ljubavlju u presv. euharistiji, da postanemo pravi dijelovi mističnog tijela Kristovog. To je uskrsno veselje!

Vrijeme milosti nije bilo određeno samo za kandidate krštenja, već i za grešnike koji su imali činiti javnu pokoru. Obred primanja javnih grešnika počeo bi u srijedu pred prvom nedjeljom korizme i to posipanjem pepela povrh njihovih glava. Stoga se taj dan prozvao pepelnica. Naš narod je u nekim krajevima naziva »čista srijeda«, valjda pod uplivom Istočne crkve, gdje se prva sedmica posta zove »čista sedmica«. Taj dan su se čistile kuće i kuhinjsko posuđe, da se sve pripremi za sveti post.

U »Pontificale Romanum« opisan je obred »izgona iz crkve javnih pokornika na pepelnicu« kao i njihovo pomirenje na veliki četvrtak. Javni pokornici smatrali su se oni kojima je po običaju zbog teških zločina bila nametnuta javna i svečana pokora. Dakle, ne obični grešnici, već poznati zlikovci. Obred obavljao je sam biskup u katedrali. Pokornici su pristupali u crkvu u najprostijem odijelu, bosonogi, s pognutim glavama prema zemlji. Njihova imena bila su napisana i zatim pročitan način kazne od katedralnog kanonika-pokornika. Iza toga bili su otpušteni iz crkve. Ponovno bi se vratili na sredinu crkve plačući i klečeći, da im se povrh glave prospe blagoslovljeni pepeo. Biskup uz običnu formulu »Spomeni se čovječe« nadodao bi: »Čini pokoru da dobiješ život vječni!« Zatim bi biskup povrh njihovih glava postavio cilicij ili kostrijet i tako bi ga pokriveni nosili za vrijeme pokore. Cilicij ili kostrijet bilo je jednostavno, debelo gusto tkivo, splašteno od kozjih dlaka, od posebnih koza iz azijske zemlje Cilicije, zbog čega se i zove »cilicij«. Lijepo preobučeni, ošišani i obrijani stupali su svečano na veliki četvrtak u crkvu.

Na portalu katedrale primio bi ih arhiđakon i uveo u crkvu. Molitve koje su se molile bile su veoma dirljive. Crkva je vesela da prima opet u svoje krilo zalutale ovce. izgubljene sinove. Ona je majka milosrđa i oproštenja. Pokajanim pokornicima biskup je držao govor kako da unaprijed promjene način života, a oni bi u znak da će krenuti pravim kreposnim putem podizali ruku u vis. Na koncu im je bilo podijeljeno svečano odrješenje grijeha. Prisutni narod plakao je od ganuća, jer se obistinila prilika o zalutaloj ovci ili o izgubljenom sinu. Svi su se našli, svi su se povratili u ovčinjak, u kuću zajedničkog Oca.

Čitava ova liturgija izgleda ljudima škrte religiozne naobrazbe kao neka sredovječna i teška liturgijska baština koja ne odgovara našem dobu. Dok postoji grijeh, potrebita je i pokora, a milosrđe Božje ostaje u vijeke. Molitva »Bože koji Crkvu svoju svake godine čistiš korizmenim postom, daj da mi kroz ovo vrijeme očistimo svoju dušu«, ostaje uvijek na snazi.

Živimo u doba kada se na razne načine izaziva srdžba božja, zato Crkva u ovom liturgijskom ciklusu neprestano moli: Pogledaj blagostivo, Gospodine, narod tvoj i bičeve srdžbe svoje od njega milostivo odvrati.

Pepeo je bio oduvijek kod svih starih naroda znak pokore i pokajanja. I vidoviti starozavjetni prorok Jeremija govori čovjeku: »Bio si zemlja, živiš od zemlje i vratit ćeš se u zemlju!« Ove riječi uzete su i za »Spomeni se« pepelnice, očito nadahnute Duhom Božjim, jer je čitava liturgija djelo Božje.

U Rimu su se obredi pepelnice sa euharistijskom žrtvom odvijali u bazilici sv. Sabine na brežuljku Aventinu. kako je i danas označeno u rimskom misalu. Tu je bila prva korizmena »statio« ili crkva »stajališta« vjernika. Na istoku se zvalo »sinaksis« to jest »zbor«, pa se crkva gdje su se sakupljali vjernici za velike funkcije zvala »zborna ili saborna«. U srednjem vijeku za neko vrijeme uz baziliku bila je i papinska rezidencija, kasnije pretvorena u samostan. U jednoj ćeliji boravio je sv. Dominik, gdje se sastao u bratskom zagrljaju sa sv. Franjom. Papa sv. Pijo V boravio je također u ovom samostanu i imao viziju o kršćanskoj pobjedi kod Lepanta 1571 g.

Za nas je interesantno da je ovu baziliku na Aventinu podigao svećenik Petar iz Ilirije, dakle iz naše zemlje oko g. 430, za vrijeme pape Celestina I, kako nam govori natpis u zlatnim slovima. Tradicija je, da je svećenik Petar Ilirac bio rodom iz sela Potomlja, na poluotoku Pelješcu. Čuvena vrata bazilike, remek djelo rane kršćanske rezbarske umjetnosti nadahnulo je mnoge kasnije majstore, pa vjerovatno i Andriju Buvinu koji je g. 1214 izrezbario drvene vratnice u katedrali u Splitu.

Priča »BLAGOVIJESTI«

BOGU JE BILO HLADNO

Gospodin Vjenceslav je znao da je mrtav. Umro je u bolnici, dosta jadno, onako kako to nije očekivao i kako nije bio naviknut.

Doista, umro je neočekivano. Za sve je kriv mladi liječnik, koji ga je, odlično operirao, ali je bio zaljubljen, pa je žureći, da ne zakasni na sastanak sa svojom zaručnicom, ostavio na operaciskom stolu gospodina Vjenceslava, ne brinući se potom za njega. Mladi liječnik je izvršio svoju zadaću savršeno, ali samo u granicama svoje dužnosti. Srca nije dodao ni malo. Gdje bi on dospio odlomiti malo srca za, ovog starog, suhog čovjeka, kad je čitavo pripadalo lijepoj i mladoj djevojci, njegovoj zaručnici? Stoga nije poduzeo neke naknadne mjere, antiseptične i slično, pa je stari gospodin dobio trovanje i umro.

Dvije sestre su poduzele sve što su znale da bi ga spasile. Ali, ni one nisu mogle učiniti čudo. Došao im je kasno u ruke, a drugi liječnik je zatim došao još kasnije, pa nisu koristili ni antibiotici, ni transfuzije. Gospodin Vjenceslav je umro bez svijesti i bez ispovijesti.

Nije to bilo suviše crno i nije značilo propast. Gospodin Vjenceslav je bio uredan i brižljiv čovjek, pa se već prije polaska u bolnicu ispovijedio. Ta, on se i inače ispovijedao svakog mjeseca. Bile su to lake i lijepe ispovijedi, jer gospodin Vjenceslav nije previše griješio. Gotovo da nije bilo nikakove prigode da on što sagriješi.

Živio je u svojoj lijepoj kućici na brijegu, nedaleko od grada. Prijatelji su ga držali vrlo učenim i plemenitim. Poneki čak i svetim.

Kad su mu običavali govoriti da je za njega teško izdržati po zimi cijeli sat u ledenoj crkvi podno brijega, u malenom selu, on je odmahivao rukom i govorio:

— To je samo jednom u tjednu. Primam to kao pokoru, jer je hladno samo u zimskim mješecima. Ljeti je vruće da čovjeku mozak proključa. No, ja sam pobožan i neću izostati. Kao pokoru primam i propovijedi ne jako naobraženog župnika. Sve to strpljivo podnašam.

Gospodin Vjenceslav je pisao pjesme u kojima je govorio o dobroti, ljubavi prema bližnjemu i o ustrpljivosti. Ne smije biti ništa na svijetu što bi plemenita čovjeka smjelo uzrujati, smesti ili preplašiti, pisao je. Na sve treba ostati savršeno miran i dostojanstven. Baš na sve.

Tako je mislio i pisao, pa se sad čudio, što poslije smrti ne osjeća oko sebe potpuno blaženstvo. Nije osjećao boli, ni neke posebne muke, samo mu je bilo hladno, neprestano hladno, nekako čudno, mirno hladno. Sve je oko njega bila magla, vlažna, hladna magla, koja nije mogla ubiti, ali koja je smetala, gušila.

Kušao je misliti — zbog čega je ovako kažnjen? Zašto je dospio u čistilište? (Bilo mu je posve jasno da je to mjesto upravo ono, o kojem je znao da postoji i da mu se može dogoditi da u njemu ostane kraće vrijeme. Dokaz je bilo i to, što je kaznu snosio s mirom, ali je želio da sebi odgonetne uzrok, koji ga je ovamo doveo.)

Prekapao je po svojim pogreškama i nije se mogao ničemu dosjetiti. Ispitivao je svoju savjest u odnosu na bliže i dalje prijatelje i znance. Prema svakom je bio ljubazan, mnogima je činio lijepe usluge, mnoge je darovao dosta skupim darovima, da bi im zahvalio zbog pažnje, koju su njemu ukazivali. Nikomu nije zadržao plaću, niti nagradu. Što je više o tomu razmišljao sve više mu se činilo da iz magle izranja na površinu blještavo zrcalo.

»Sada ću doznati pravu istinu, — pomislio je. — Na sjajnoj ploči ovog zrcala ukazat će se oblik moje duše i vidjet ću uzrok svoje vremenite osude u čistilištu.

Magla je bježala sa zahukanog stakla. Sve jasnije se ukazivali obrisi ljudskog lika. Gospodin Vjenceslav se čudio. Što onda, ako ugleda samo svoje lice? Iz njega neće moći pročitati ono što želi. Ali, to nije bio njegov lik u staklu zrcala. To je bilo nečije mlado, mirno, ozbiljno lice, Lice nekog čovjeka koji dobro poznaje granice svojih obaveza i dužnosti. Zagledao je bolje. Bilo je to lice mladog liječnika, koji je pravom umjetničkom vještinom izveo nad njim tešku operaciju. Lice onog, koji je točno savjesno, računski nepogrešivo, po svojim pravilima izvršio toliko, koliko od njega traži njegov posao. Ni manje, ali ni više.

Pa ipak, zbog njega je umro gospodin Vjenceslav.

Ali, čemu u zrcalu mladićev lik? Što to ima značiti?

Zrcalo je i dalje lebdjelo pred samim očima gospodina Vjenceslava. (Tek sad je osjetio da nema očala, a da vidi isto tako dobro kao nekada, davno, dok ih još nije ni počeo nositi). Magla je u pramenovima lebdjela ispred stakla i lice mladog liječnika je polagano nestajalo, a umjesto njega neko drugo je postajalo sve bliže, jasnije i vidljivije. Staklo je iznosilo na svoju površinu velikom brzinom lice seoskog župnika, u čiju crkvu je išao gospodin svake nedjelje.

Bilo je to naborano, mršavo župnikovo lice, lice seljačkog sina, siromaha, koji osim Boga i svojeg srca nije posjedovao ništa drugo. Ni previše učenosti, ni puno knjiga- ni brojne prijatelje. Gospodin Vjenceslav nije ništa znao o župnikovu životu, jer se nije ni zanimao za njega. Bio mu je dosadan na propovijedima, a samo potreban na ispovijedima. Znao je da svećenik — kakav god bio — znači spoj, žicu, između njega, Vjenceslava, kao neke žarulje, i središta svijetla, Boga. Svećenik može biti trenutačno i u grijehu, može biti i manje naobražen od njega, Vjenceslava, ali samo on, svećenik, ima vlast i moć, djelovati u času potrebe za Bogom. Stoga je trpio njegove jednostavne riječi sa oltara, previše jednostavne, upućene seljacima žuljevitih ruku, djeci i starcima, nepismenom i na pola pismenom svijetu. Baš ništa naročito nije znao o njemu, premda je bio pobožan i premda su bili susjedi.

Zapravo, čuo je kadkada selske tračeve kako je stari župnik škrtac, ali o tome nije htio čuti ništa i nije pitao ništa.

Sad, ovdje, gledajući u zrcalo — ne znajući ni sam na koji način — doznao je čitav župnikov život. Unatoč staračkom liku na staklu vidio ga je kao dječaka u najsiromašnijoj obitelji sela. Vidio ga je zatim kao zreloga svećenika kako bijednim seljanima dijeli sve što ima i ostaje u starosti opet najveći siromah, kakov je bio i u djetinjstvu.

Bile su hladne zime, a starac nije kupovao drva. Novaca je nešto imao, ali se nije grijao. Govorilo se da je škrtac. Ali, gle; pa ti novci su mu trebali da kupi staklo za velike prozore stare crkve, koji su svakog časa bili razbijeni od

jakog vjetra i zbog slabih, prastarih okvira. Starac je više volio da njemu bude hladno, kako bi Bogu, u staroj crkvi, bilo nešto malo toplije.

Nikada na Zemlji o tomu nije saznao gospodin Vjenceslav. Nikada nije ništa pitao. Nikada nije pogledao okna stare crkve, koja mu se — po stilu — nisu sviđala. Bilo mu je važno da obavi svoju dužnu pobožnost. Po svim pravilima. Savjesno, do granice. Kao njegov liječnik. I ništa dalje, ništa više. Imao je razuma i savjesti. Ali, ipak, sa njegovim srcem i njegovom dušom nešto nije bilo u redu.

Zato mu je sad bilo hladno u maglama čistilišta. Doznao je zbog čega. Bilo mu je lakše snositi, ali teže se kajao. Prijateljima je dijelio bogate darove, jer su ga smatrali uzor-čovjekom. A jednog malenog dara se nije sjetio: okna u srce bližnjeg. Okna Božje topline.

IZ KATOLIČKOG SVETA

Papina božićna poruka. Pred Božić je Papa održao preko radia polučasovni govor. Nadovezao je svoje božićno razmatranje o istini na predgovor Ivanovog evanđelja, gde se naglašava da je Reč Božja — Isus svetlo koje obasjava svakoga čoveka. Čoveku je prirođena težnja za istinom. Na istini se gradi prirodni i religiozni život. Krist je doneo na svet istinu i kazao da će istina ljude osloboditi. U osmoj zapovedi Bog postavlja zahtev da se odnosi među ljudima temelje na istinoljubivosti. Svaki čovek, koliko više kršćanin mora istinu tražiti, istinu ceniti i poštivati, istinu govoriti, po istini se ravnati. Sva sredstva propagande moraju isto biti u službi istine: štampa, radio, televizija, film. Papa poziva državne poglavare da u savremenoj pometnji čvrsto stoje na strani istine. Kršćani su dužni da budu prvo u svom vlastitom životu istiniti, a onda da se oko sebe bore za istinu.

Papa je 16 januara 1961 imenovao četiri nova kardinala. To su Msgr Ritter, nadbiskup u Sent Luju u SAD, star 69 godina; Msgr Concha y Cordoba, nadbiskup u Bogoti u Kolumbiji, star 70 godina; Msgr Kvintero, nadbiskup u Karakasu u Venezueli, star 59 godina i Msgr Ferretto, asesor konzistorijalne kongregacije. Tako je sada opet 86 kardinala bez one trojice koju Papa još uvek drži in pektore.

Rad pripravnih komisija. Papinom audijencijom 14 novembra 1960 počelo je doba bližih priprava za koncil. Objavljene su odnosno još se objavljuju četiri knjige materijala. Prva knjiga sadržava papine govore i dekrete, druga knjiga savete i preporuke biskupa i prelata. Ta je knjiga podeljena u najmanje osam svezaka. Samo za Evropu su tri. Tu su po abecednom redu objavljeni predlozi biskupa i njihove želje. Treća knjiga sadrži predloge i mišljenja rimskih kongregacija i četvrta knjiga studije i želje katoličkih univerziteta i fakulteta. Materijal je većinom poverljive prirode te je pristupačan samo članovima i konzultorima pripravnih komisija. Kada neka komisija završi neki predmet, preda ga centralnoj komisiji koja će zasedavati pod predsedništvom samog Pape. Ta komisija će razmotriti predloge svih ostalih komisija i doneti odluku šta će biti pripušteno koncilu. Danas još niko ne zna kako će se rad u komisijama razvijati i kakve će konkretne odluke koncil doneti.

Spomen za pokojne kardinale. 26 novembra kardinal Aloisi Masella služio je u sikstinjskoj kapeli rekvijem za četiri pokojna kardinala koji su umrli poslednjih 12 meseci: Fumasoni-Biondi O'Hara, Stepinac i Fietta. Posle mise Papa je podelio apsoluciju.

18 novembra 1960 Papa je primio u audijenciju predsednika zapadnoberlinske općine Vili Branta. Razgovor je trajao 20 minuta, tumač je bio Msgr Würstenberg iz državnog sekretarijata.

Vatikanski radio počeo je 21 novembra 1960 prenositi program za zapadnu Afriku na francuskom jeziku.

Crkva se u Španiji ponosi sa razgranatom mrežom radijskih stanica. Pre kratkog vremena podignuta je bila 15. stanica u Leriji. Ta je prva na katalonskoj teritoriji. Crkva može tako davati vlastite verske programe.

Pet pastora holandske reformirane crkve u Južnoj Africi izdalo je belu knjigu u kojoj se bore protiv nazora da ima viših i nižih rasa. Istovremeno oni traže da se promeni sadašnja rasna politika.

Holandski grad Venlo daruje svake godine tamošnjem franjevačkom samostanu jednu tonu haringa u priznanje, što su se u prošlom veku prilikom epidemije kuge naročito istakli.

Kardinal Siri, nadbiskup iz Genove, zastupao je Papu na venčanju belgijskog kralja Boduena, koje se obavilo 15. dec. 1960 u crkvi sv. Gudule u Brislu. Kraljevski je par venčao belgijski kardinal Van Roey, star 86 godina.

S. Eufrazija Barbije. Ova časna sestra, rodom iz Francuske, živela je i radila u Engleskoj. Umrla je 20. jula 1893 te bila sahranjena na malom samostanskom groblju. Ovih meseci posebna je komisija otvorila njezin grob i pronašla da je njezino telo potpuno očuvano, kakvo je bilo na dan sahrane. Dva lekara specijalista detaljno su ispitali i pregledali telo, ali nisu mogli utvrditi ni najmanji znak neke mumifikacije. P. Leonardo Vuotmo smatra da se radi o natprirodnom pojavu. On tvrdi da je zabeleženo oko 400 slučajeva čudesnih ozdravljenja na zagovor pomenute časne sestre. Predmet proglašenja č.s. Eufrazije blaženom nalazi se već u kongregaciji svetih obreda.

Jedan od najpoznatijih pučkih lekara, čarobnjak iz Djomoa u Gani pre kratkog vremena obratio se na katoličku veru. Kako tamo nije bilo svećenika, za veru ga je pridobio neki laički apostol. Za krštenje je došao sam biskup Msgr Bowers u Djomoa i pred više stotina vernika obavio obred svetog krštenja nad bivšim čarobnjakom.

Sveto je pismo prevedeno već na 1200 jezika. Ostalih 2000 jezika još nema u prevodu biblije, ali svi ti jezici predstavljaju samo 10% ukupnog čovečanstva.

Rimska crkva primer drugima. Uoči svog 80 rođendana Papa je primio oko 10.000 članova rimskog svećenstva sa svim članovima rimske Kurije, kao i rimske bogoslove u dvorani blagoslova. Papa je u govoru naglasio tri stvari: 1) svi svećenici neka čitaju dekrete rimske sinode i održavaju ih; 2) svećenici moraju biti svesni da su pozvani na svetost i savršenost. Oni se moraju odreći raznih svetovnih stvari, treba da redovno čitaju Sveto pismo, napose Petrove dve poslanice, prve papinske enciklike. Uostalom, svaki kršćanin dostojan svoga imena mora čitati Sveto pismo. 3) Papa mnogo misli na II Vatikanski koncil koji se pripravlja. I rimski svećenici treba da se pripravljaju na nj upravo time da sprovode propise rimske sinode u delo. Svet gleda na Rim. Sa svih strana sveta dolaze hodočasnici. Nemojte ih sablazniti i prevariti. Budite glasnici vere, iskrene pobožnosti i mira, a time i II vatikanskog sabora.

Laos, deo bivše francuske Indokine, srazmerno je mala azijska zemlja sa 236 000 km² i 1,5 miliona stanovnika. Katolika ima nekih 20.000. U poslednjih 20 godina katolici su zbog teških prilika i neprekidnih ratova mnogo stradali. Za to vreme ubijena su bila dva biskupa, 4 misionara, dve domaće redovnice i veći broj domaćih katolika: srušena jedna katedrala, jedno malo semenište i više škola. Uprkos svim poteškoćama misionari produžavaju svoj apostolski rad i mole za materijalnu i duhovnu pomoć.

Nadbiskup Poarije iz Haitija bio je proteran iz zemlje. Haiti su mala država u Srednjoj Americi koja je dugo bila pod francuskom kolonijalnom upravom. Prema propisima crkvenog zakonika osobe koje sprečavaju crkvene više poglavare u vršenju njihove službe kažnjavaju se ekskomunikacijom, koja je speciali modo pridržana Svetoj Stolici.

Pax Christi (Kristov mir), međunarodna katolička organizacija, proglasila je prošli 11 decembar za međunarodni dan mira. Naredna nedelja posvećena je bila molitvi, obaveštavanju i praktičnim delima ljubavi. Zasedala je u Ženevi u Švajcarskoj. Raspravljali su o pomoći nerazvijenim zemljama. Ta organizacija naime hoće s jedne strane buditi javno mišljenje za označene ciljeve, a sa druge vodi obrazovanje tehničara iz onih nerazvijenih zemalja kao i evropske koji su spremni da onda rade na podizanju ekonomskog, socijalnog i moralnog života u onim zemljama. Prikupljeni podaci pružaju žalosnu sliku o bedi na svetu. 90 zemalja, gotovo sve azijske, velikim delom afričke i južnoameričke, ukupno 1900 miliona stanovnika, (dve trećine) zarađuje godišnje ispod 200 dolara. Za život je potrebno dnevno 2700 kalorija hrane, 1400 miliona ljudi nema dovoljno ishrane. U Južnom Peruu ljudi imaju prosečno 1400 kalorija, u Rodeziji 1700. Ni hrana nije dovoljno raznolika kakvu ljudski organizam traži. Mnoge zemlje uživaju većinom škrob. Ogromna je razlika po pitanju uživanja mesa. Australijanac pojede prosečno godišnje 110 kg mesa, Amerikanac iz SAD 90 kg, Francuz 70, Alžirac 13, Egipćanin 8, Kamerunac 5, Indijac 2 a Kongoanac 1 kg.

Filmska nagrada. Pariški kardinal Felten je predao producentu filma »Žrtvovanje jedne redovnice« veliku nagradu za 1960 godinu od Međunarodnog katoličkog filmskog biroa. Film je sniman po romanu »Poslednja na giljotini«.

Iduci 38 međunarodni euharistijski kongres održaće se u Bombaju u Indiji. To će biti treći kongres te vrste u Aziji. Prvi je bio 1893 u Jerusalemu, drugi 1937 u Manili na Filipinima. Kardinal Grejšez je oduševljen što je izabrana njegova biskupija za domaćina tako uzvišenog kongresa. Ali je dodao da je njegova biskupija siromašna, pa će joj zbog toga biti potrebna obilna strana pomoć.

Londonski kardinal Godfrej je u adventskom pastirskom pismu uporedio one koji širenjem prljave i šund literature skupljaju masne pare kralju Herodu, pošto zadavaju deci smrtonosnu štetu. Vestminsterski nadbiskup i kardinal dostavlja da mogu biti i one knjige koje su državnim zakonom dozvoljene moralno slabe te ih zbog toga kršćani ne smeju čitati. Verovatno je kardinal Godfrej ovim hteo spomenuti nedavni sudski proces na kome je bilo nakladno preduzeće koje je izdalo nemoralnu knjigu »Ljubavnik ledi Četerlis« oslobođeno krivice.

Američki katolici se nadaju da će se ove godine obaviti beatifikacija njihove svetačke kandidatice Indijanke Kateri Tekakvita koja je 1680 godine umrla u 24 godini starosti na glasu svetosti. Zbog kršćanske vere ona je bila isključena iz svoga roda te je kao Indijanka položila prva zavet svete čistoće.

U Porto Novo u Dahomeju stigli su francuski trapisti koji su odlučili onde osnovati svoju novu naseobinu za Afrikance koji imaju zvanje za kontemplativni samostanski život. Vlada im je besplatno stavila na raspoloženje potrebno zemljište. Samostan se već gradi.

Peruanski senat je uneo neke izmene u državni ustav. Otsad će članovi redovničkih udruženja imati pravo glasa, a svećenici, iako su rođeni izvan zemlje, mogu postati biskupi.

Kardinal Wendel umro. Na Silvestrovo je minhenski nadbiskup kardinal Josip Wendel obavljao u svojoj katedrali Naše Gospe zahvalnu pobožnost za svršetak godine. Za vreme pobožnosti mu je pozlilo. Preneli su ga kući, ali je uskoro preminuo od srčane kapi. Pokojni crkveni knez rodio se u Špajeru 1901, za svećenika je bio zaređen 1927, za pomoćnog biskupa 1941, dve godine kasnije bio je unapređen za koadjutora, a 1952 premešten u Minhen kao nadbiskup

nadbiskupije Minhen i Frajzing. 1953 papa Pijo XII kreirao ga je kardinalom. Prošle je godine kardinal bio domaćin 37 svetskog euharistijskog kongresa. Sahrana se obavila 4 januara 1961.

Na bečkom teološkom fakultetu uče zasad tri pravoslavna bogoslova, jedan od njih sprema se za profesora dogmatike. U letnjem semestru očekuju se još dva. Svi su austrijski stipendisti.

Iz Njasalenda došao je u Beč mladić Pavle Njangani da se pripremi za maturu i svrši medicinske studije, kako bi nasledio austrijskog lekara koji je pre dobre dve godine umro u njegovoj zemlji. I taj je katolički stipendista.

Irska redovnica Rut Meri Šeči je samo počekala da završi pravne studije pa i da se upiše u registar pravnih zastupnika pa da odmah ode u Tokio da radi kao misionarka.

Šta se u čoveku ne da uništiti? Svest da je za svoja dela ipak odgovoran, potreba za pravdom, slobodom, istinom i ljubavlju. To su osnovne duhovne osobine i potrebe čoveka, koje nikakav odgoj ne može iskoreniti.

U istočnom delu Londona imaju nemački i austrijski katolici svoju crkvu. U prvom svetskom ratu bila je oštećena, u drugom bombardovana. Sada je obnovljena te ju je kardinal Godfrej već posvetio. Služi pre svega nemačkim i austrijskim devojkama koje su zaposlene u Londonu.

Bazilijanci su najstariji red u Crkvi. Osnovao ga je sv. Bazilije, biskup i crkveni učitelj. Od 362 g. red je imao već svoja pravila. Taj je red sada osnovao u Rimu novu svoju kuću, koju je blagoslovio kardinal Cicognani. U njemu je smešten generalat i zavod za bogoslove.

Agencija Fides je dobila novog direktora u osobi p. Đorđa Frederika Heinzmann, koji je bio dosad direktor engleskog izdanja agencije Fides.

Bugarska pravoslavna crkva proživljava sada istoriju svoga trećeg patrijarhata. Prva dva su naime bila u srednjem veku. 1953 g. sastao se njihov arhijerejski sabor i izabrao za novog patrijarha metropolita Kirila. Od 7,5 miliona stanovnika 6 miliona je pravoslavne vere. Pre 80 godina oni su imali 1100 crkava, danas ih imaju 3464. Godine 1938 bilo je 2486 sveštenika, od toga 114 sa akademskom spremom, a 1772 sa srednjoškolskom. Državne vlasti su crkvi dale isključivo pravo na izradu i prodaju sveća i devocionalija. Blagdan sv. Ćirila i Metoda na 25 maja proglašen je ujedno javnim državnim blagdanom. Patrijarh ima državno odlikovanje reda sv. Ćirila i Metoda.

Fisher kod Pape. U petak 2 decembra 1960 kenterberijski nadbiskup i primat anglikanske crkve dr Fisher dovezao se u Vatikan da poseti Papu iz učtivosti. Audijencija je trajala 55 minuta. Tumač je bio Msgr Samore. Nadbiskup je Papi govorio o svojim utiscima u Svetoj zemlji i u Carigradu. Papa se živo interesovao za prilike u istočnim zemljama, a onda posetioca spomenuo na opata sv. Augustina koji je po nalogu pape Grgura I otišao u Englesku da je privede kršćanstvu. Za uspomenu Papa je nadbiskupu poklonio jedan primerak Rimske sinode, knjigu svojih govora iz Venecije, knjigu svojih govora iz prve godine pontifikata kao i prvu knjigu Pripravnih akata za koncil. K tome je bila priložena srebrna medalja. Nadbiskup je Papi poklonio specijalnu kopiju fotografija liturgije sa krunisanja kraljice Elizabete II, vezanu u belu pergamenu sa spomenskim natpisom. Taj je susret protekao u duhu srdačnosti i simpatija.

Engleki primat je iza toga učinio posetu kardinalu Bea, predsedniku sekretarijata za veze s kršćanskim zajednicama. Nadbiskup je hteo time pokazati svoje poštovanje prema samome kardinalu i njegovom radu. Ta je poseta poboljšala duševno ozračje između katolika i anglikanaca. Papa je jednom kazao da rad na crkvenom jedinstvu mora da prođe kroz tri faze: 1) približavanje, 2) međusobno sporazumevanje i raspravljanje i 3) jedinstvo.

Anglikanski biskup iz Jorka i katolički nadbiskup iz Liverpula imali su pred britanskom televizijom razgovor o odnosima između ove dve kršćanske veroispovesti u Britaniji. Televizija je prenosila taj razgovor 4 decembra. Prema anketi, obavljenoj u Engleskoj, katolici su pokazali mnogo više interesa za te pokušaje zbližavanja nego anglikanci. Među katolicima izrazilo se 33% anketiranih da su vrlo zainteresovani, 36% da su zainteresovani i samo 31% da su nezainteresovani za pokušaje zbližavanja. Kod anglikanaca slika je drugačija: 13% vrlo zainteresovanih, 25% zainteresovanih, a 62% nezainteresovanih. Kod prezbiterijanaca u Škotskoj samo je 1% vrlo zainteresovan, 25% zainteresovanih, a celih 76% nezainteresovanih.

Gradi se nova crkva Marijinog navještenja u Nazaretu. Grade je oci franjevci prema nacrtima milanskog arhitekta profesora Ivana Mucio. Biće to već šesta crkva na istom mestu. Tokom kopanja temelja otkrili su mnogo starina: krstašku crkvu s impozantnim stubovima od 4 metra kvadratnog preseka, bizantinsku baziliku s mozaičkim podom, staro jevrejsko naselje sa žitnicom, teskom za ulje i vino te peći za kruh. U najnovije **vreme otkriven je i neki stari hram.** Ti arheološki nalasci biće očuvani u podrumima zgrade koja će moći na dva sprata primiti ukupno 6000 osoba. Izraelsko gradsko preduzeće »Solel Boneh« se nada da će do idućeg Božića već dovršiti prvi kat crkve.

Papina poruka Kongu. Prigodom proslave nezavisnosti bivšeg francuskog Konga, Papa je uputio sledeću poruku: Kao otac vernika grlim Afriku posebnom brigom. Mi pozdravljamo sinove Konga te im čestitamo, što smo učinili ranije i njihovoj braći mladih afričkih nacija. Poznajemo njihove napore i vruće želimo da mlada kršćanska crkva produbi svoj koren u narodu, pa da se uzdigne kao jako drvo i doprinosi većem dobru katoličke i sve kongoanske zajednice. Papa želi da se obiteljski život u Kongu razvija u skladu sa Božjim zakonima, pošto je obitelj temelj svakog naroda. Kršćani neka vrše kreposna dela dajući poganima dobar primer ljubavi.

Bratska ljubav prema sugrađanima na koju Krist sve kršćane obavezuje, najbolja je veza svakog naroda. To je ujedno najbolje jamstvo i najsigurniji činilac jedinstva blagostanja i veličine naroda.

Kardinal Tardini je govorio zastupnicima italijanske katoličke štampe. Govorio je da je bilo vreme kada je katolička štampa čekala na poziv iz Rima. Danas imale slobodu da širite katoličku misao, da je branite od napada. Kardinal je pozvao svoje slušaoce neka pokažu smelost i jedinstvo da izdrže napade i neka ojačaju katoličku štampu držeći se uvek istine. Oprez koji po pitanju informacija pokazuje Sveta Stolica nekima se čini preteran, ali dolazi iz svesti odgovornosti koju bi morali imati svi novinari.

Moskovski patrijarh Aleksije dao je u Damasku izjavu po pitanju crkvenog jedinstva. Izjavio je da Papa dosad još nije uputio crkvama odvojenim od Rima nikakav zvanični predlog ujedinjenja, nego su sve izjave bile samo u štampi. Ruska se crkva raduje svakom koraku u cilju većeg ujedinjenja među crkvama, ali ne vidi nikakve mogućnosti za to, dok Papa ne izjavi da je spreman razgovarati s pravoslavnim patrijarsima kao jednak s jednakima.

Na Novu godinu Papa je služio Misu u bazilici sv. Petra za »Dečake-pevaće« koji su se skupili na VII međunarodni kongres u Rimu. Došli su iz 40 raznih zemalja.

Evangelička crkva pozvala je svoje vernike u Nemačkoj Demokratskoj Republici neka ostanu na svojim mestima i neka ne napuštaju svojih domova. Bog traži od svakoga čoveka da vrši svoje dužnosti. Roditelji imaju napose tešku dužnost da odgajaju svoju djecu u kršćanskom duhu te će odgovarati pred Bogom o toj stvari.

Papa je imenovao novog crnačkog biskupa Simona Nzila za pomoćnog biskupa u Matadi. To je peti kongoanski crnački biskup.

Uspostavljena redovna hijerarhija u Vietnamu. U celom Vietnamu podignute su tri nadbiskupije u Hanoju, u Hue i u Saigonu. Crkvena provincija Hanoj ima pod sobom 9 biskupija, Hue 5 i Saigon 5 biskupija. Prva provincija je u Severnom Vietnamu, ostale dve u Južnom. Ukupno ima Vietnam 3 nadbiskupa, 17 domaćih biskupa i dva stranca. Tamo rade gotovo isključivo domaći svećenici kojih ima oko 1500 za 1,5 miliona vernika. Taj korak pokazuje poverenje Svete Stolice u vietnamske katolike, da su već toliko jaki da mogu stajati na svojim nogama.

U Francuskoj se svake godine skupljaju na generalni sastanak vrhovni predstojnici muških redovničkih zajednica. I ove su zime većali o sledećim pitanjima: 1) kako obnoviti verski život prema zahtevima novog vremena; 2) kako se uključiti u organičan misionarski apostolat. Cilj svemu tome jeste doprineti uspešnosti pastoralnog rada. Oni imaju stalni komitet kao i šest stalnih komisija.

Aljaska. Ova 49 američka federalna država ima samo 188 000 stanovnika na 1,5 miliona km² površine. Katolici su podeljeni na dve biskupije. Jugozapadni deo zemlje potpada pod biskupiju u Žino, gde se nalazi između 107 000 stanovnika 14 000 katolika i ap. vikarijat Aljaska sa 13 000 katolika među 80 000 stanovnika. Taj vikarijat opskrbljuju oci isusovci. Ukupno imaju 33 svećenika, 40 časnih sestara, 12 škola sa 470 učenika i 476 učenica. Jedan polu Eskim uči bogosloviju, jedan čistokrvni filozofiju, jedan je već brat laik, dok je više eskimskih devojaka otišlo u samostan. Eskimo su bili prvobitni stanovnici Aljaske. Katolička vera se među njima polagano učvršćuje, ali ima među njima još uvek mnogo poganskih navika.

Južna Koreja ima već 23 miliona stanovnika. Pod Singmanrijem državni su se činovnici plašili stupiti u katoličku veru. Sada se situacija popravila. Katolika ima već oko 500 000. Oseća se velika nestašica svećenika. Trenutno radi samo jedna bogoslovija u Seulu, koja je prenatrpana sa 550 učenika. U Kvangju se gradi nova bogoslovija koju će voditi američki isusovci. Ona je predviđena za 200 bogoslova. Koreja ima 613 domaćih i 110 stranih časnih sestara.

Cejlon. Katolici prolaze u toj zemlji kroz izvesne poteškoće zbog škola. Njihov se broj zadnjih godina ipak popeo na 750 000, većinom prirodnim prirastkom, manjim delom obraćenjima. 1959 krstila su se 3332 odrasla čoveka. Svećenika ima samo 517, od kojih 182 stranca. Od šest biskupa četiri su domaća. Redovnica ima 2234 i 364 braće pomoćnika. Prema novom zakonu časne sestre treba da do 1964 napuste državne bolnice. Katolici grade sada dve vlastite bolnice u Kolombo i Maravila gde će te redovnice naći sklonište i zaposlenje.

Božji blagoslov. Otac Ćoi, Koreanac rodom iz Kalgonqi severno od Seula, bio je seljak. 1905 godine pobegao je pred Japancima u Kinu i odande na Havaje, ostavivši ženu i sina kod kuće. Redovno je svaki mesec slao novac svojima kući i čekao dan kada će se moći vratiti. Čekao je 50 godina. Sve vreme ostao je veran ženi i katoličkoj veri. Međuvremeno sin mu se oženio. U braku je imao petoro dece: tri sina i dve kćerke. No otac te dece stradao je u građanskom ratu 1951 godine, dok su se dedu na Havajima ispunile želje. Pre smrti mogao se vratiti kući. Imao je sreću videti unuka svećenika benediktinca, primiti iz njegovih ruku sakramente za umiruće i da je unuka Margareta otišla u strogi samostan karmelićanki. Bog je molbe i želje staroq deda tako obilno uslišio, da se još jedan njegov unuk nalazi u bogosloviji, a i najmlađa unuka gaji želju da ode za starijom sestrom u samostan.

Vatikan je za prošli Božić drugi puta već izdao seriju božićnih poštanskih maraka. Radi se o markama od 10, 15 i 70 lira. Motiv je uzet iz božićne izložbe holandiskog umetnika Gerarda van Honthorsta. Novo božićno izdanje maraka može u misijama ispraviti ono moderno shavaćanje božića koje ga je lišilo religioznog značenja i dalo

mu sasvim svetovni značaj međusobnog obdarivanja.

Bečke votivna crkva je izvana već obnovljena. Sada počinju nutarnji radovi na obnavljanju slika braće Jobsta na stropu crkve koje predstavljaju Kristovo rodovno stablo. Slike su zbog prokisavanja krova mnogo nastradale. Da se orgulje zaštite od kvara zbog prašine, one su bile delomično demontirane, delomično dobro pokrivene.

Beč je proslavio 75 godišnjicu školskog rada redovnica samostana Marijinog Srca. Na jubilarnoj proslavi skupilo se mnoštvo sveta da se tako zahvale redovnicama za njihov uzoran odgojno-prosvetni rad, koji su vršile kroz 75 godina. U to vreme prošlo je kroz njihove škole 50 000 dece. Okružni načelnik dr Graf je na svečanosti govorio o ciljevima i zadacima katoličkog odgoja te isticao zasluge sadašnje generalne asistentkinje č. s. Fakunde Peterek.

Osobine novinara. Dobar novinar mora imati takt lekara, mnogostranost naučnika, sigurni osećaj pravnika i svest odgovornosti vaspitača. S tom slikom Papa Ivan XXIII obeležio je pred katoličkim savezom italijanske štampe bitne osobine novinara. Njegova radinost ne sme biti prepuštena slučaju. Obzirom na veličinu i ozbiljnost zadatka novinar mora dobiti temeljitu naobrazbu. Papa je novinare pozvao da se u prvom redu suprotstave duhu vremena koji želi ljudsko društvo lišiti uticaja Evanđelja, učenja Crkve i večnih načela Božje istine. Samo jedinstvo svih svesnih katoličkih novinara može odbraniti, i to pravedno i istinito, istinu. Odbrana istine, naglasio je Papa, logično ide ispred odbrane religije i Evanđelja. Katolički novinar mora uz to imati dovoljno poštovanja pred čovekom, ali se mora čuvati nedostojne uloge ulagivanja visokim ličnostima, odnosno svakog kulta ličnosti. Mora se čuvati svake jednostranosti. Vrlo mnogo mora se gajiti sve ono što vodi ka pravim vrednostima života i ka prijateljstvu među narodima.

Koreanski lekar-obraćenik. Uoči Bezgrešnog Začeća u sekauskoj benediktinskoj opatiji krstio se koreanski lekar dr Seong Jeong Lee. On se rodio 1936 u Seulu. Osnovnu je školu završio u Japanu, srednju i delomično medicinski fakultet u Seulu. Došao je u Evropu gde se upoznao s evropskom umetnošću, slikarstvom, muzikom i literaturom. Napose oduševila su ga dela Dostojevskog, koja su najviše doprinela njegovom obraćenju na kršćanstvo. Učio je u Minhenu, Kelnu i Beču. Na kraju se nastanio u bolnici u Eggenburgu gde je radio sa lekarom dr Reinhardom, koji mu je bio i krsni kum.

Prvi karmel u Koreji. U predgrađu grada Taegu gradi se novi ženski karmelski samostan. 6 januara prva koreanska karmelićanka je položila privremene redovničke zavete. Ona će kasnije otići sa grupom autsrijskih karmelićanki iz samostana Mariazell u taj novi samostan.

Indonezija. Katolici su u toj zemlji vrlo aktivni. Katolički umetnici su u Bandungu osnovali svoje udruženje. Katoličke su škole u punom zamahu, imaju 330 000 učenika. 21 seminište ima tri puta toliko pitomaca nego pre 10 godina, ukupno 1276. Do 1963 godine biće zaređeno 106 mladomisnika.

Engleska. U politici i privredi katolici ne zauzimaju položaj koji bi im brojčano pripadao. Ali u radničkom pokretu, napose u sindikatima, katolici su prilično dobro zastupani. Za generalnog sekretara Tredjuniona izabran je bio na kongresu katolik Žorž Vudkok. Sa 12 godina radio je u predionici. Od 17 godine vodio je svoj sindikat, svršio onda radnički univerzitet, dalje nacionalnu ekonomiju i filozofiju na Oksfordu, doktorirao i 1934 stupio u upravnu službu. Dnevnik »Tajms« kaže za nj »To je katolik i jedan od umerenih. Odlučniji i energičniji je od svog prethodnika, ali nije moguće kazati da je sasvim popularna ličnost. Njegovi ga kolege smatraju hladnim, ali njegove duhovne darove, čestitost i odlučnost priznavaju mu svi«. Od 37 sindikata u jedanaest vodeće položaje zauzimaju katolici.

Ministar predsednik Južne Koreje Mjun Čang ima sedmoro dece. Tri su mu sina bogoslovi: jedan u Luvenu, drugi u Nju Jorku, a treći u Baltimoru. Jedna mu je kćerka časna sestra.

Belgijanski napor u misijama. Krajem 1956 Belgija je imala u misijama 7731 misionara, dok 1960 već 9930. Prvo mesto među njima zauzimaju Šeutski misionari, onda misionari sv. Augustina, pa Beli oci i isusovci. Na Tri Kralja po Belgiji se skuplja milostinja za afričke studente koji uče u Belgiji. 1957 Belgija je imala 62 misijske revije, danas ih ima 71. Sve to govori da je Belgija još uvek među prvim misijskim zemljama.

U Africi se dešava da neki novinari, u želji da veličaju narodne vođe, odnosno da im se ulaguju, upoređuju te vođe sa Mojsijem i Kristom i tako čine blasfemije. Ličnosti koje su kršćanima svete, ne smeju se upotrebiti kao sredstvo veličanja živih osoba. Nije ni dozvoljeno služiti se citatima Svetog Pisma za svetovne ciljeve.

U misije. U Švajcarskoj u Immensee bio je uručen jednom bračnom paru misijski križ. Muž i žena odlaze kao laički misionari na Formozu gde će u sklopu misijske družbe Betlehem učiti kao stručni učitelji na nekoj stručnoj školi. Jedan drugi bračni par iz Švajcarske pridružio se laičkim misionarima ovog januara.

U Bergamu u Italiji podiže se teološki institut za katoličke laičke studente. Na tom će se naučnom zavodu predavati dogmatika, biblijske nauke, crkvena povest i moralna teologija.

Peta međunarodna sedmica Katoličke akcije, koja je održana u Meksiku, postavila je odlučan zahtev da se u Latinskoj Americi izvrši agrarna reforma, da se podele velike latifundije i kmetovima omogući dostojniji život.

Nemoralni filmovi. Američki biskupi strahuju od nemoralnih filmova. Dok je 1959 bilo samo 14% filmova koje je katolička filmska cenzura odbila kao nemoralne, 1960 bilo ih je već 24%. Biskupi poduzimaju opširnu akciju da se tom opasnom zlu dođe na kraj. Prvo treba da filmska preduzeća sama preduzmu jaču kontrolu, onda tek neka sudovi intervenišu. Biskupi predlažu da se izmeni zakonik časti koji obavezuje producente. Filmska produkcija mora sama sortirati filmove i zaštititi omladinu pred problemima koje ona ne može svladati. Biskupi se žale na rafiniranu podmuklost senzacionalnih filmova, na sumnjivo prikazivanje religiozne pozadine u nekim filmovima, na pornografiju i nemoral mnogih filmova. Poslednji su filmovi gori od ranijih. Biskupi pozivaju katolike da prosveduju što se proslavlja preljuba, zagovara slobodna ljubav, čestiti brak stavlja u krivo svetlo, osobna čestitost ismehiva, ljudska osećanja kvare u plamenima brutalnosti i nasilja. Biskupi traže reformu plakatiranje kao i kontrolu nad bioskopskim vlasnicima o tome da li prikazani filmovi odgovaraju časnom zakoniku producenata.

Papa o Alžiru. Prigodom audijencije bogoslova iz zavoda Latinske Amerike Papa je dao izraza svom bolu zbog teških događaja u Alžiru, kad je tamo preko 100 osoba bilo ubijenih. Papa je kao pariški nuncije 1950 posetio Alžir i tako bolje shvaća tamošnje probleme. Preko alžirskog nadbiskupa Papa je alžirskim Francuzima uputio svoju poruku: Miroljubivim sredstvima možete spasti sva svoja prava, oružjem ćete sve izgubiti. Nastavljanjem bratoubilačke borbe i upotrebom nepravedne sile sve može biti izgubljeno. U ime Crkve imam pravo izjaviti da je podeljenost Francuza velika opasnost za čitavo čovečanstvo. Francuska ima po svojoj istoriji i po svom duhu nezamenljivo poslanstvo. Papa strahuje za Afriku, ako tama obuzme Francusku. Teško Alžiru ako katolici ne budu znali i muslimani živeti zajedno u miru!

Msgr Karinči, penzijonisani sekretar svetih obreda, koji je dugi niz godina najaktivnije sarađivao u procesima za proglašenje blaženim i svetima, slavio je u zavodu Kapranika 75 godišnjicu mišništva, ili pravu gvozdenu misu.

Za mir i jedinstvo. Rišeljejev kružok je organizovao 16 decembra 1960 u pariškoj katedrali posebnu pobožnost za mir i jedinstvo na svetu. Prema večeru održalo se nekih 30 agapa — bratskih gozba, na kojima je učestvovalo oko 3 000 studenata. Francuski katolički studenti pozvali su na te agape i strane studente koji uče u Parizu te ih pogostili. U 9 uveče skupilo se pet hiljada studenata u crkvi Naše Gospe na spomenutu pobožnost. Mnogi poglavari stranih država, biskupi i neki odličniji katolički laici poslali su, odnosno sami pročitali svoje nakane za što se treba moliti. Pročitana je bila nakana kardinala Feltena. Sami su čitali nakane ministar Mišle, pisac Fransoa Morijak i bivši ministar Bido. Među odličnijim učesnicima bili su svećenik Tala iz Kameruna i Hayek iz Libana. Duhovnik kružoka Rišelje objasnio je u govoru smisao te pobožnosti. Čitali su se odlomci proroka Izaije, pevali odabrani psalmi, otpevalo se verovanje, a na kraju se služila svečana misa, pod kojom je većina prisutnih pristupila pričesnom stolu. Pedeset svećenika je ispovedavalo. Svi govornici su u pravom katoličkom duhu naglašavali potrebu vlastitog duhovnog čišćenja od greha i moralnih nedostataka te potrebu bratske ljubavi prema svima bez obzira na boju kože, narodnost i veru.

62 nova misionara. Generalni superijor Štajerske misijske družbe predao je 41 patru i 21 bratu laiku službeni dekret za misije. Tom svečanom činu prisustvovala su četiri misijska biskupa sa Dalekog Istoka.

Za Božić je posetio rekordan broj hodočasnika Svetu zemlju. Samo u Betlehemu bilo je 15 000 hodočasnika.

Švedski luteranski pastor Alf Hardelin odbio je venčanje jednog razvedenog čoveka sa drugom ženom pozivajući se na svoju savest. To je imalo zakonske posledice, pošto su u Švedskoj pastori državni namještenici i moraju venčati svakoga kome državni zakoni to dozvoljavaju.

Porast crnačkih svećenika u SAD. U toj zemlji ima sada svega 106 crnačkih svećenika. Samo u misijskoj kongregaciji Štajerskih misionara ih ima 33, dok je svetovni samo 31 svećenik. Dok je bilo 1960 samo 12 crnačkih mladomisnika, ove će ih godine biti 15, a za 1966 očekuje se već 50 mladomisnika. Crnački kandidati primaju se u sve katoličke bogoslovije odnosno semeništa. U tom pogledu u SAD nema više rasne diskriminacije.

Sastav katoličke Crkve u vreme I vatikanskog općeg crkvenog sabora (1869—1870). Tada su svi kardinali bili iz Evrope, 95% biskupa, 92% svih svećenika i 76% svih vernika. Amerika je imala tada samo 5% biskupa, 7% svećenika i 20% vernika. Ostali kontinenti su tada imali 1% svećenika i 4% svih vernika.

Sastav katoličke Crkve pred II vatikanski koncil 1960. Crkva je izgubila pretežno evropski karakter, iako se Evropa još uvek nalazi na prvom mestu. Evropa ima 68% kardinala, 77% biskupa, 77% svećenika i još 46% svih vernika. Amerika ima 22% kardinala, 18% biskupa, 20% svećenika i 42% vernika. Drugi kontinenti imaju dakle 10% kardinala, 5% biskupa, 3% svećenika i 12% vernika. Vidi se da Crkva sve više postaje univerzalna, svetska.

Neki naši biskupi u Rimu. Prošle jeseni nalazilo se šest naših biskupa u Rimu. Prvo je otišao ad limina dr Frane Franić, ap. administrator splitske biskupije, iza njega Msgr Matiša Zvekanović, ap. administrator Bačke, isto ad limina. Iza njih su otišli zajedno zagrebački nadbiskup dr Franjo Šeper i križevački vladika dr Gabrijel Bukatko, a na kraju i beogradski nadbiskup dr Josip Ujčić i ljubljanski biskup Msgr Anton Vovk. Gotovo svi ti naši biskupi imenovani su u pripravne komisije za budući koncil te bili prisutni na svečanoj audijenciji 14. novembra. Neki od njih su radili i na uređivanju odnosa između države i Crkve.

UREDNIKOVA POŠTA

Ž j. Odgovor: Naš mesečnik ne može priopćiti Vaš izveštaj o koncertu pošto ta priredba nije bila striktno religioznog sadržaja.

I. S. Odgovor: Postoji neka novoverska sekta s nazivom »Hrvatska katolička crkva«. Nisu mi poznata njena obeležja. Svakako je izvan sumnje da je nije potvrdio ni zagrebački nadbiskup ni Papa u Rimu.

S. I. Odgovor: Tek se govori o novom šematizmu katoličke Crkve u Jugoslaviji. Proći će još izvesno vreme pre no što će biti sastavljen i tiskan.

T. L. Pitanje: Da li je znameniti ruski pisac Lav Tolstoj bio religiozan čovek? Odgovor: Tolstoj sam priznaje da je već u mladosti rano izgubio veru te se prepustio okolini da ga je nosila sa sobom. Ali njegov pronicavi duh nije se smirio u nasladama i prljavštinama života. Tražio je smisao života i našao ga u Bogu. Ovako piše u knjizi o smislu života: »Smisao je života služba Božja... Život nije sam sebi cilj. Život je besmislen, ako nije služba Božja, ispunjavanje volje Božje... Vrlo prosta je greška pomisao da je cilj života služiti čovečanstvu. Svakako, ako Bogu služimo, služimo ujedno i čovečanstvu... Istinit je život jedino, ako čovek živi po svojoj savesti. Savest je najviši zakon života. Naređenja savesti su ono što kršćanstvo naziva »voljom Božjom«. Stoga je smisao života i odgovor na pitanje: zašto čovek živi i kako treba da živi da ne izgubi pravo na život, ovaj: Čoveče, vrši volju Božju, kako se očituje u tvojoj savesti! Samo ispunjavajte Božju volju i ništa drugo ne tražite!« — Tolstoj je svakako bio religiozan čovek u zrelim godinama života, iako su njegovi pojmovi bili zaraženi Kantovom filozofijom te se nikada nije popeo do jasnog čistog kršćanskog gledanja. I zvanična ruska pravoslavna crkva odbacivala je njegove verske ideje, pošto nisu bile dovoljno pročišćene i saglasne s evanđeoskom naukom.

U. N. Odgovor: Samo istrajte, život je na zemlji borba, ali neka vas teši večna nagrada. Vaših priloga »Tužna uspomena« i »Želja« ne mogu objaviti, pošto još nisu na dovoljnoj literarnoj visini.

V. K. Odgovor: Među redovničkim osobama ima ih koji u mladosti nisu pokazivali naročite pobožnosti; bilo ih je koji su i teškim gresima opteretili svoju savest. Ubica svete Marije Goreti je otišao da služi u samostanu. Ukoliko ima neko redovničko zvanje, gresi mladosti još nisu prepreka.

V. K. Pitanje: Zašto su kvatre? Na što nas podsećaju? **Odgovor:** Kvatre su vrlo stare, možda već od apostolskih vremena. Prvobitno su bile poznate troje kvatre sa po dva posna dana. Papa Kalist I je u početku 3 veka dodao njima i subotu. Kasnije su došle i četvrte kvatre u korizmi. Prorok Zaharija je preporučivao Jevrejima post četiri puta u godini. Možda je Crkva prihvatila tu jevrejsku praksu. Ljudi nanose Bogu bez prestanka uvrede, stoga je potrebno da se kvatrima — molitvom, postom i milostinjom Bogu dadu naknade. Ima liturgičara koji postanak kvatra vezuju uz rimske poganske obrede kojima se molilo za blagoslov polja i vinograda. Zimske kvatre pred Božić su napose posvećene molitvi za svećenička zvanja i svetost svećenika.

K. V. Odgovor: Crkvena vlast odobrava neke pokrajinske običaje, neke samo toleriše, a neke i osuđuje, prema tome da li su saglasni ili protivni nauci i disciplini Crkve.

Mali molitvenik »Gospa od Zdravlja« naručuje se kod: Franjevački samostan Gospe od Zdravlja, Split (Dobra).

Mirko Validžić izdao je svibanjske propovedi »Čežnja naših zaziva«. Cena 500 din. Isti je autor izdao i korizmene propovedi »Putevi uskrsnuća«. Cena 850 din. Narudžbine i novac slati na adresu: Hermina Fintić, Zagreb I, Tomislavov trg 21.

P. Platon Plašejec, franjevac, izdao je zbirku propovedi za Marijine blagdane pod naslovom »Marijini dani«. Knjiga se naručuje kod pisca. Varaždin. Adžijin trg 4. Cena sa poštarinom 380 din.

Crnica dr O. Ante, »Bl. Nikola Tavelić — naš uzor« 2. povećano izdanje, Zagreb 1961. Cena 350 din. Dobiva se kod Vicepostulature Bl. Nikole Tavelića, Šibenik, Kačićeva 11.

K. L. Odgovor: Redovito obavlja crkvena venčanja župnik u svojoj župskoj crkvi. Iz dovoljnog razloga venčanje se može obaviti ne samo u javnoj ili polujavnoj kapeli nego i u privatnom stanu posebnom dozvolom biskupa (kan. 1109 stav 2).

L. K. Pitanje: Da li nas saobraćajni propisi vežu u savesti? **Odgovor:** saobraćajni propisi sami po sebi spadaju u vrstu penalnih zakona, ne vežu te sami u savesti, ali si u savesti dužan prihvatiti kaznu ako si ih kršio. Pošto se danas radi o bezbednosti ljudskih života i pošto prestupci često izazivaju teške saobraćajne nesreće, takvi propisi vežu i u savesti. U mnogim zemljama biskupi su već izdali pastirske poslanice u kojima jasno uče kako su vozači strogo dužni držati se saobraćajnih propisa.

Papine nakane za mesec februar. 1) Da bi pripreve za opći crkveni sabor uspešno napredovale. 2) Da se narodi u svojim nastojanjima da postignu političku slobodu ne bi dali voditi razlozima koji su protivni općem dobru.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konzultor. — Uredništvo i uprava: Beograd Svetozara Markovića 20 — Tek. račun 101-704-3-533. Grafičko preduzeće »SRBOŠTAMPA« — Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Teleton br. 20-268.

GOD. XXX BROJ 3 BEOGRAD, MART 1961. CENA 25 DIN.

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

1931–1961

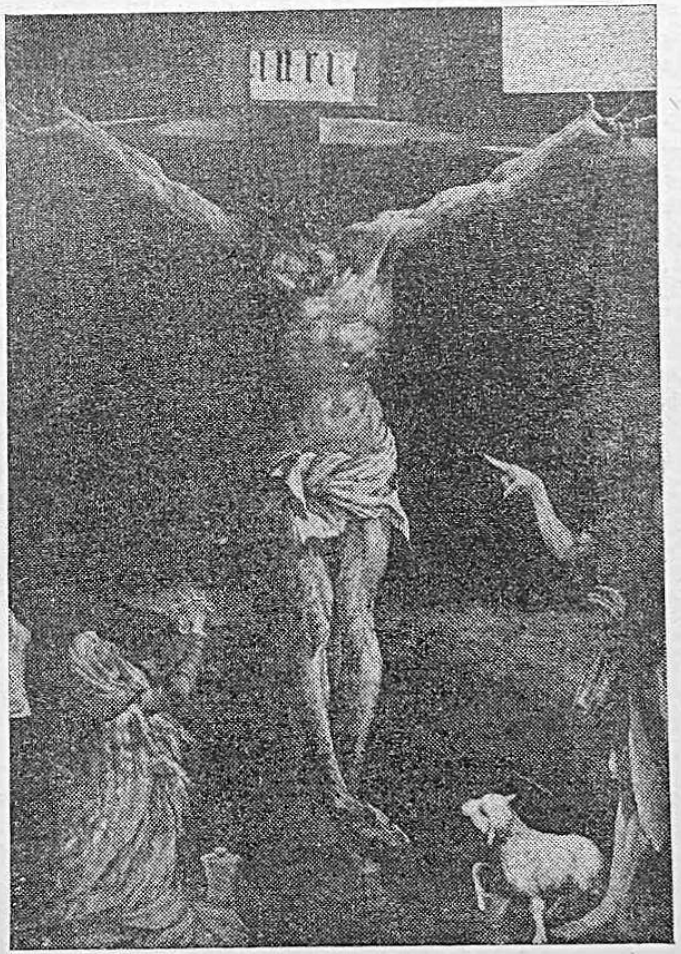

Matias Grünewald: **RASPEĆE**

»Evo Janje Božje, koje oduzima grehe sveta« (Iv 1, 29).

TI BOGU — TELO TEBI

Sada u martu priroda se budi iz zimskog sna. Bilinski svet skuplja pod korom i u pupoljcima životnu snagu da u pogodnom trenutku plane na dan. Za vernika mart je mesec korizme, najozbiljniji period crkvene godine, kada valja pristupiti verskoj obnovi. Taj se mesec slavi blagdan šutljivog i skrovitog sveca sv. Josipa, a i Blagovest, taj ujedno i Kristov i Marijin blagdan. Po primeru najsvetijih osoba Nazaretske obitelji pozvani smo da u korizmi uspostavimo potrebnu duhovnu ravnotežu: da se sami podredimo Bogu, a naše niže telesne i duševne sile da budu podređene razumu.

U tumačenju psalma 118 sv. Avgustin lepo objašnjava tu misao: Ispravno je tako da se niže stvari podrede višima. Ko hoće da se njemu podredi ono što je pod njim, mora se prvo sam podrediti onome koji je nad njim. Uspostavi red, stvorio si mir! Ti se podredi Bogu, telo će se podrediti tebi! Ima li što ispravnijeg, što lepšeg? Podredi se Višnjemu, i niži će se podrediti tebi! Slušaj Onoga koji te je stvorio, da bi onda i tebi služilo ono što je zbog tebe stvoreno. Ako međutim zanemariš taj zahtev „Ti se podredi Bogu", nećeš nikada postići ono drugo, da „će se telo podrediti tebi". Ako ti ne slušaš svoga Gospodara, onda će tebe zarobiti tvoj sluga. (PL 37, 1860).

Kršćanin će naći svoju ravnotežu na svetu, ako se trudi da zauzme mesto koje mu pripada. Sve što imam i jesam, dao mi je Gospod Bog. Moja je najpreča dužnost priznati potpunu ovisnost o Bogu i savesno ispunjavati njegovu svetu volju. Time Boga slavimo te mu dajemo dužno poštovanje.

Bog traži da ga svaki pojedini čovek posebice, a i ljudske zajednice slave kao svoga Stvoritelja i Gospoda. Bog je naime sve što je stvorio, stvorio sebi na slavu. Od tog zahteva Bog ne može otstupiti. Taj će se Božji zahtev konačno i ostvariti, bilo milom bilo silom. Ne slave naime Boga samo anđeli i sveci na nebu, nego i đavoli i prokletnici u paklu.

Bog hoće da ga prvo slavimo svojim razumom, kada prihvaćamo njegovu objavu i verujemo u sve verske istine koje nas Crkva uči. Među tim istinama ima i tajni koje nadilaze naš razum. No, kršćanin znade da je Bog sveznajuć i verodostojan, pa se zbog toga ne ogrešuje o ljudsko dostojanstvo kad njegova volja naređuje razumu da uzveruje u takve istine, koje sam ne razumije. Kad bi čovek prihvaćao samo one istine, koje sam osobno upozna, ne bi verovao Bogu nego sebi, ne bi odavao poštovanje Bogu nego svojoj sposobnosti.

Modernom je čoveku taj čin katkada težak. On misli da se to protivi njegovom dostojanstvu, pošto zaboravlja da je čovek potpuno ovisan o Bogu, koji ima apsolutno pravo tražiti od čoveka da mu potčini i svoj razum. Stvarno, ponosnom čoveku nije lako verovati u tajne koje ne razume, ali je to jedini lek protiv preterane gordosti ili oholosti koja je izvor najvećih zala na svetu. »Bila je Božja volja da ludošću propovedanja spasi one koji veruju« (1 Kor. 1, 21).

Dalje valja slaviti Boga svojom voljom. To činimo, kada vršimo volju Božju kako nam se preko savesti javlja u Božjim i crkvenim zapovedima i u dužnostima našeg zvanja. Božje zapovedi sadržavaju gotovo isključivo takozvani prirodni moralni zakon koji bi čovek mogao sam upoznati. Krist nije došao ukinuti Božje zapovedi nego nadopuniti novim kršćanskim zakonima. Njegova nas Crkva uči da moramo ispunjavati sve što je Krist zapovedio, „a ko neće Crkve da sluša, neka ti bude kao carinik i neznabožac" (Mt. 1, 8, 17), kazao je sam Spasitelj.

Pokoravati se Bogu i Crkvi, držati uvek i na svakom mestu sve Božje i crkvene zapovedi, to nipošto nije lako. Stoga se Krist ne stidi govoriti „da nije došao da donese na zemlju mir, nego mač (Mt. 10, 34). Od svojih sledbenika traži: »Uzmite jaram moj na sebe«. Mnogi tumače Kristove reči: »A od dana Ivana Krstitelja dosada kraljevstvo nebesko trpi nasilje, i silnici ga grabe« tako, da je potrebno prilično volje i energije, ako neko hoće postati dobar kršćanin i doći u nebo.

Zar ne traže često i zemaljske vlasti od svojih članova velike žrtve: od vojnika na frontu, od izviđačkih ekipa, vatrogasaca, stražara u hladnoj noći, ronilaca itd? Samo se onima podeljuju priznanja i odlikovanja, koji su pokazali visok stepen hrabrosti i samopregora. Zar će se za večne nagrade tražiti manje naprezanja i deliti nebeska odlikovanja bez junačkih dela?

Odakle da crpimo snagu? Krist je znao za naše slabosti i obezbedio nam potrebne milosti. U molitvi, svetoj misi i sakramentima dobivamo potrebnu moralnu pomoć protiv vlastite požude, protiv zavođenja pokvarenog sveta i napastovanja zlog duha. Istrajnom vežbom postajemo sve bolji i spretniji vojnici Kristova kraljevstva. Sveci jasno svedoče do kakvih visina može se popeti bedno ljudsko stvorenje, kako savršeno može čovek vršiti svetu volju Božju.

Bog traži od nas i naše srce. »Ljubi Gospodina, Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom mišlju svojom". Ne samo razum i volja, nego i srce pripada Bogu. Boga moramo i ljubiti svim svojim bićem, gledati u njemu svog najvećeg dobročinitelja, oca i majku. »Tako je Bog ljubio svet, da je dao svog jedinorođenog Sina da nijedan koji veruje u njega, ne pogine nego da ima život večni« (Iv. 3, 16). »Od ove ljubavi veće niko nema, da ko položi život svoj za svoje prijatelje' (Iv. 15, 13). I to je učinio utelovljeni Bog Isus Krist. Ako samo malo razmišljamo o Bogu, kakav nam se objavljuje u prirodi i natprirodnim delima otkupljenja, naša se duša lako oduševi za tako uzvišenog i plemenitog Boga.

Ako se trudimo da zauzmemo takav stav potpune i svestrane potčinjenosti svog bića Bogu, onda nam neće biti teško da postanemo mi gospodari onoga što je pod nama, što je Bog poradi nas učinio, nama na korist i zadovoljstvo. To su dobra ovoga sveta: naše vlastito telo i niže duševne sklonosti, materijalna i duhovna blaga sa bogatstvom, nasladama, čašću i vlašću, nauka i umetnost itd. Prema Božjem planu sve to treba da bude podređeno našem duhu, razumu i volji, sve prolazno ima da služi čoveku.

Kakav nered stvaraju na svetu neuredne sklonosti nižeg čoveka! Koliko tragike u obitelji, u gradu, narodu, državi, kad se niže buni protiv višega, kad neko traži ono što mu ne pripada, kad ne zauzima svaki ono mesto koje mu po Božjem planu pripada. Uređena atomska energija donosi blagoslov i sreću ljudskom društvu, neuređena razorna energija sije uništenje i smrt.

Naš uzvišeni ideal mora biti red, harmonija, svaku stvar metnuti na pravo mesto. Najpre postavimo sami sebe kuda spadamo. Sv. Avgustin nam je lepo kazao: »Ti Bogu«. Prihvatimo Božji autoritet, potčinimo se njemu, ostvarujmo ga, napose sada u korizmi, pa ćemo stići i do ostvarenja drugog cilja: »telo tebi«, da će se telo i sve ostalo prolazno podrediti vodstvu našeg razuma. Ako se mi ne podredimo Bogu, neće ni telo slušati nas, nego će nas zarobiti, pa ćemo mi biti sluge, robovi strasti i elemenata ovoga sveta.

Liturgijska obnova

OTAJSTVO KRIŽA

Križ u kršćanstvu zauzima prvo, najodličnije i najvažnije mjesto. On vlada s golgotske visine, ali priznajmo, njegova je vladavina na prvi pogled teška i sumorna. Mnogi priznaju kršćanstvo bez križa, bez Velikog petka. Starim poganima, a tako i modernima križ je ludost i sablazan. Ljubav prema križu smatra se poricanjem života i svake životne radosti. Neki moderni pisci i umjetnici htjeli su stvoriti sladunjavog Krista, ali sv. Pavao propovijeda prvim kršćanima Isusa Krista, propetog na križu (1 Kor 2,2).

Pavlova propovijed važi i danas. Isusova žrtva na križu ne znači smrt, već uništenje smrti i pobjedu nad njom. Križ daje život i pod vidom kršćanske nauke, on pretvara naše trpnje i boli u radosti, u viši duhovni život. Zaista, to nam izgleda protivrječje, neobično mišljenje i neka prividna besmislica. Nama ljudima teško je shvatiti osobito u ovo doba, kad

je lična udobnost i prilagođivanje svemu i svačemu bez razlike, postalo »novi stil« općega života. I zbilja, križ je otajstvo, kako ga uvijek liturgija naziva.

Mi živimo u vremenu, kad se oko nas, pred nama, u nama, ako ne sve, ali mnogo izmijenilo. To svjedoče svi moderni filozofi bez razlike njihovog svjetovnog naziranja. Da, mnogo se izmijenilo na ovoj zemaljskoj kugli. Ali je istinito, da trpnje i tjeskobe čovječanstva i dalje traju. Ne priznavati križ znači vjerskoj nadi oduzeti svu njenu snagu. U starim samostanima na ulaznim vratima stajao je ovaj divni natpis: »Dok se svijet okreće, križ vječno ostaje«! U rimskom Koloseju nad arenom mučenika diže se križ, na kojem je napisano: »Zdravo, križu, jedina nado!«

Što je križ? Jedan simbolički znak, znamenje. Njegov oblik i njegovo vjersko značenje poznato je u povijesti prije kršćanstva. Imamo dva tipa križa prije pojave kršćanstva: križ u obliku grčkog slova »Tau«, a nad njim ručica ili držak (crux ansata). Ovaj je bio najviše raširen u Egiptu, nazvan »ključ Nila«, znak božanske plodnosti, simbol sunca koji oživljuje zemlju. Tako se tumači ovaj egipatski hieroglif.

Drugi oblik križa zove se »svastika« ili »crux gemmata«, tj. križ u vidu grčkog slova »Gama«, što ga zovemo kukastim križem. On je bio raširen kod indogermanskih plemena. Podvostručeno slovo gama nešto sliči na užareno kolo, što je simbol sunca. Svastiku su poprimile mnoge gnostičke i teozofske škole, a u naše doba nacizam u Njemačkoj kao svoj znamen i emblem. Križ kao religiozni simbol bio je poznat kod Asiraca, Persijanaca i ostalih naroda Male Azije. U predkolumbijskoj Americi križ je bio simbol božanstva plodnosti, a najviše kiše. Uvijek astronomski znak.

Svi predkršćanski križevi nemaju nikakve veze i analogije s našim križem. Kršćanski križ nastao je i rodio se iz Evanđelja. On je križ Isusov, oruđe njegove muke i smrti. Simbol jednostavan, ali ujedno tako živ i riječit znak velikog otajstva ljudskog spasenja, barjak pobjede i kraljevstva Isusa Krista. On je oznaka kršćanina od prvog stoljeća do danas.

Kakav je realno bio križ Isusov? Evanđelja nam ne pričaju detaljni opis križa, ni njegovu vrst, ni realističku prikazu raspinjanja na križ, jer su sveti pisci predpostavljali da je način raspeća bio poznat vjernicima u ono doba, kad je ta kazna bila tako česta. Ali tu prazninu ispunja nam istorija i arheologija. Križ, staro i bolno oruđe za smrtnu kaznu, imao je tokom vremena raznovrsne oblike. Na početku bila je samo jedna greda, uz koju je zločinac bio privezan. Kasnije je pridodana druga poprečna greda, i križ je dobio novi oblik.

Po načinu sastavljanja ovih dvaju komada drvela križ je dobio razne oblike. Ako je križ imao tri kraka onda se zvao »crux commissa« ili »taumata« po grčkom slovu »Tau«, a zove se i Antonijev križ po sv. Antonu opatu, prvom pustinjaku, koji je takav križ nosio, te ostao u predanju njegovog velikog sredovječnog reda, posvećenog socijalnoj pomoći siromaha i bolesnika. Križ sa četiri rukava ili kraka zove se »crux immissa«. Ako su krakovi jednaki, onda se zove »grčki križ«, ako je donji krak duži od ostalih, onda se zove »latinski križ«.

Po ovom obliku u crkvenoj arhitekturi od 4 v. do danas grade se crkve u stilu ili grčkog ili latinskog križa. Mišljenje je učenjaka, da je »crux immissa« bio križ na Kalvariji, više latinski nego grčki zbog one tablice s natpisom pričvršćene na križu povrh glave Isusove. Tako misli i Tertulijan, sv. Jeronim i drugi crkveni oci. Isus je bio razapet na križu koji je bio već pripravljen i zabit u zemlju. To je mišljenje skoro svih svetih otaca, a tu je tradiciju prihvatio papa Benedikt XIV. Isusu su vojnici potpuno svukli odjeću, ali iz poštovanja stavljena mu je oko bokova koprena, po običaju židovske i rimske pristojnosti, kako misli i sv. Augustin, a to piše i apokrifno evanđelje Nikodemovo. Prikazanje Isusa gologa na križu sa koprenom oko bokova nije jedna pobožna izmišljotina kršćanskih umjetnika, već realnost. Isto tako je realno što slikari i kipari razapetom Kristu postavljaju na glavu trnovu krunu. To potvrđuju Origen i Tertulijan te spomenuto apokrifno evanđelje. Uostalom, razumljivo je da su Rimljani »židovskog kralja« razapeli i sa njegovim »kraljevskim grbom«. Isus je stvarno umro na križu, bile su mu probodene ruke i noge po rimskom običaju, pa je besmisleno mišljenje onih kritičara racionalista, koji kažu da je Isusova smrt bila prividna i da mu noge nisu bile probijene, pa se mogao povratiti u Jerusalem.

Razvijena zastava križa na Golgoti, na tom niskom, malom brežuljku, koji je sa svojim kamenitim terenom sličio lubanji i zbog toga nazvan židovsko-aramejski Golgota, a latinski Kalvarija, postala je uz Euharistiju središte kršćanske pobožnosti i štovanja. Prvi su kršćani živjeli u znaku i ozračju križa, kako svjedoči Tertulijan: »U svim našim akcijama, kad ulazimo ili izlazimo iz kuće, kad idemo u kupelji, objedovati, spavati, oblačiti se, sjedjeti, ili užeći svijeću, uvijek napravimo znamen križa na naše čelo. Ovo prakticiranje nije naređeno iz Svetog pisma, već nas uči tradicija«. Isti veliki pisac naziva kršćane krasnim nazivom »štovatelji križa«. Prvi kršćani predali su i nama ovo štovanje znaka našeg otkupljenja. Ovaj strahoviti i božanski znamen nameće se i modernom svijetu, koji osjeća potrebu da vjeruje i da se nada.

U prvim vjekovima nije se prikazivao križ u današnjem pravom obliku, već simbolično, da se pogani ne bi sablaznili, da je njihov Bog bio propet na križu kao zločinac. Mnogi moderni misionari pričaju da se i danas neki pogani zgražaju kad im se pokaže križ. Tek iza pobjede i obraćenja Konstantina Velikog g. 313 križ nije više znak kazne i sramote, već najveće časti i štovanja, ne samo privatnog već i javnoga. Car je za barjak svog velikog carstva postavio novi »laborum« simbol križa, početna slova Kristovog imena (grčki XP) ukrašena lovor-vijencem. Njegova majka carica Jelena poslije čudesnog našašća sv. križa u Jerusalemu raširila je kult križa koji je postao općenit u cijelom ondašnjem kršćanskom svijetu. U 5. v. slikari i kipari prikazuju propelo. Papa Ivan VII g. 705 odobri upotrebu križa u crkvama i na oltarima, koji označuju istu novozavjetnu žrtvu kao na Kalvariji. Papa Benedikt XIV g. 1746 propisao je da križ na oltaru mora biti velik i istaknut, a to naređuje i Biskupski ceremonijal, ali nažalost na mnogim našim oltarima križ je malen i neugledan.

Sv. križ se uvijek štuje u našoj Crkvi, osobito na Veliki petak. To je prirodno i opravdano. Među krasnim i dirljivim obredima Velikog petka ističe se i klanjanje križu. Razumljivo je da je obred klanjanja najprije nastao u Jerusalemu, gdje je drvo pravoga križa čudesno pronađeno. Iz Jerusalema su se dijelile čestice pravoga križa svuda|e, a mnogobrojni hodočasnici su i širili običaje i obrede svetoga grada. Tako se uveo iz Jerusalema u ostale zemlje istoka i zapada obred klanjanja križu, i to najprije ondje gdje su se čuvale te relikvije, a kasnije općenito križu.

Opis klanjanja u bazilici Golgote, podignutoj od Konstantina i sv. Jelene, sjajno je prikazala španjolska hodočasnica Eterija g. 385. Jerusalemski obred klanjanja križu primio je Rim po svoj prilici u 5. v. On se obavljao u bazilici sv. križa Jerusalemskog, gdje se čuvala relikvija Isusovog križa, koju je darovala carica Jelena, koja je ranije tamo i stanovala. Treći dio liturgijske službe Velikog petka sastoji se u svečanom klanjanju svetomu križu. Svećenik — celebrant, okrenut prema narodu otkriva križ, najprije vrh, zatim desnu ruku Raspetoga i napokon čitavo Raspelo, pjevajući sve višim glasom tri puta antifonu »Evo drvo križa, na kojem je visio spas svijeta!« Svi prisutni vjernici šutke klanjajući se odgovaraju pjevajući: »Dođite, poklonimo se!« Melodija ovog pjevanja ima neku smirenu, ozbiljnu svečanost koja prodire do srca. Zatim slijedi klanjanje »Drvetu, na kojem je visio Spas svijeta« i skrušeni poljubac nogama Raspetoga, tako poniženim i probodenim za naše vječno spasenje. U tom veličanstvenom času kao da osjećamo glas anđeoske trublje na sudnji dan, koja će navijestiti dolazak Sina čovječjega, viziju križa: Evo drvo . . .!

Dok se obavlja klanjanje, zbor pjevača pjeva »Prijekore« sa strofom »Puče moj«, u kojima se naš mili Spasitelj poput oca i majke tuži na nezahvalni narod, kojemu je tolika dobročinstva učinio. Oni potiču iz galikanske liturgije. S njima se pjeva i »trisagion« iz drevne grčke liturgije: »Sveti Bože, sveti Jaki, sveti Besmrtni, smiluj se nama!« Pjeva se i danas u grčkom i latinskog jeziku, a to znači u cijelom svijetu, jer je on u staro doba bio predstavljen u ta dva jezika: »Prijekori« su originalno došli iz Jerusalema onako isto, kako su se pjevali u 4 v. kod čašćenja sv. križa. Na koncu se pjeva himan: »Usta moja opjevajte sretno završen slavni boj, znamen križa proslavljajte«! Njega je spjevao sv. Venancij u 5. v. prigodom kada je kraljica Radegonda primila iz Carigrada česticu pravoga križa. Isti pjesnik spjevao je kao biskup Poitiersa u Francuskoj kod posvete neke crkve u kojoj se nosila čestica križa Spasiteljeva prekrasni himan »Barjaci kreću Kraljevi«. To je najljepša pjesma u danima Muke Gospodnje, koja po riječima filozofa Pascala traje do konca svijeta, a izmorenom čovječanstvu otajstvo križa vječno se sjaji. Molimo s Crkvom na Veliki petak: »Križu se tvome klanjamo, Gospodine, hvalimo i slavimo tvoje sveto Uskrsnuće, jer je ovo radi drva došla radost svemu svijetu«.

STVORENJE SVIJETA

Uvod

Sveto pismo u prvim glavama 1 Mojsijeve knjige Postanka opisuje kako je Bog na početku stvorio ovaj vidljivi svijet. Da pravilno shvatimo pripovijedanje svetog pisca, potrebno je postaviti neka načela i pravila. Mnogi su naime krivo shvatili Sveto pismo; drugi su pripisivali svetom piscu ono što nije imao namjere pisati; treći su zabacili ugled biblijskog izvještaja, jer nijesu shvatili cilj biblijskog pripovijedanja ni njegov sadržaj.

Starozavjetni Izraelci, kršćani od početka, istočne crkve i katolička crkva danas, držali su i drže da je Sveto pismo napisano nadahnućem Duha Svetoga, da je Bog sam njegov autor. Prema tome u toj knjizi ne može biti zabluda u tome što je Bog htio kazati ljudima. Bog je sama istina; stoga Bog ne može lagati ni zavesti ikoga u zabludu. Međutim, valja napomenuti da se Bog u sastavljanju Svetog pisma poslužio suradnjom čovjeka. Sveti pisac nije postao slijepo, mrtvo oruđe u Božjim rukama kao penkalo u našim rukama, već se služio svojim sposobnostima, razumom i slobodnom voljom. Zato zapažamo u Svetom pismu velike razlike u stilu, jeziku, izražavanju, što je odraz različne izobrazbe svetih pisaca. Bog njima nije kazivao u pero ono što je htio da pišu. Jezik, stil, književni oblik, raspored, pojmovi o prirodi, jednom riječi vanjski oblik djelo je pojedinog svetog pisca.

Treba još dodati da je sveti pisac pisao po nadahnuću Božjem u prvom redu za ljude svog vremena. Stoga je upotrebljavao jezik, način izražavanja, pojmove o prirodi i svijetu svog

doba, inače ga njegovi savremenici ne bi razumjeli, a njegovo djelo bi postalo besmisleno. Sve što je Bog htio da se napiše, sveti je pisac napiseo, tako da su ga njegovi savremenici mogli razumjeti. Sveto pismo dakle nije znanstvena knjiga u kojoj se traže prirodoslovni i astronomski podaci i rezultati. Zamislimo: što bi bili razumjeli ljudi onog vremena kada bi bio sveti pisac napisao sve prirodoslovne i astronomske teorije današnjice, ili još više, kemijske formule ili fizičke, atomske i elektronske zakone. Bog je mogao i to otkriti ljudima, jer dobro poznaje prirodu koju je sam stvorio, ali to nije htio. Bog je čovjeku dao razum i ostale sposobnosti da istražuje prirodu i dođe do naučnih i tehničkih rezultata. Svetim pismom Bog je imao drugi, uzvišeniji cilj: da pouči ljude o vjerskim istinama, o ispravnim moralnim načelima, o čovjekovom mjestu na ovom svijetu i konačno cilju života ljudi na zemlji.

Ono što je Bog htio ljudima objaviti nalazi se u Svetom pismu odjeveno u ruho jezika, stila, izražavanja onog vremena u kojem su knjige pisane. Lijepo kaže kardinal Newman: »Svetim pismom Bog ne kani poučiti ljude o tome kakvo je nebo, nego kako ćemo u nebo doći«.

Rekli smo već da je Sveto pismo nadahnuto od Boga. Treba imati na umu da je izravno nadahnuto samo ono djelo koje je neposredno izašlo iz ruku svetog pisca. Tokom tolikih stoljeća knjige Svetog pisma su se bezbroj puta prepisivale, razmnožavale, prevodile. Stoga je bilo neizbježivo da se poneka razlika uvukla u tekst, i ako se pažljivo radilo. To nam dokazuje činjenica da je i danas teško naći knjigu bez štamparske griješke iako prolazi kroz ruke više korektora. Ipak valja priznati da takve male tekstne griješke ne mijenjaju smisao Svetog pisma. Ostalo je netaknuto što je Bog htio ljudima objaviti. To se jasno vidi uspoređivanjem najstarijih rukopisa s današnjim najboljim službenim tekstom.

Kad tumačimo Sveto pismo, valja imati na umu gornje stvari. Međutim, smatramo da je najvažnije ovo načelo: sveti pisac piše pučkim načinom, bira riječi, slike, izraze, koji odgovaraju naobrazbi, mišljenju naroda njegova vremena; on nema naučnih ambicija, nego poučava ljude o vjerskim i moralnim istinama. Ispravno shvatiti Sveto pismo, znači pronaći ono što je sveti pisac odnosno Bog htio reći. Potrebno je mnogo znanja, opreza, a naročito mnogo poniznosti i molitve za Božje prosvijetljenje uz vodstvo neprevarljivog učiteljstva svete Crkve, koja je jedina postavljena da čuva i nepogrešivo tumači Sveto pismo.

U početku stvori Bog nebo i zemlju

U prvoj glavi Mojsijeve knjige Postanka govori se kako je Bog stvorio ovaj vidljivi svijet. Što je Bog htio time preko Mojsija objaviti? Iz samog čitanja teksta vidi se jasno da je prvotni cilj trostruki:

1) Poučiti narod da postoji samo jedan Bog. Izraelci su do tada živjeli među Egipćanima koji su, kao svi okolni narodi, poštovali bezbroj božanstava. Tim vjerovanjima suprostavlja sveti pisac tvrdnju o savršenom i čistom monoteizmu, o vjeri u jednoga samoga Boga. Bog je samo jedan, drugih bogova nema. Taj je jedini i pravi Bog stvoritelj svih vidljivih stvari ovoga svijeta. Osim pravog Boga postoje još samo stvorovi, niži od Boga, njemu podložni. Bog je jedini vječan, bez početka i svršetka. Osim ove istine sveti pisac ističe i neka druga svojstva Božja: a) Bog je svemoguć; svijet je stvorio iz ničega. Bog je samo htio, pa je njegovom voljom postalo sve što je htio. b) Bog je neizmjerno mudar: sve što je Bog stvorio bilo je dobro, lijepo, uređeno i točno odgovaralo postavljenom cilju. c) Bog je neizmjerno dobar: svim stvorovima, a napose čovjeku Bog je želio dobro i sve tako uradio da bude svima dobro.

2) Drugi cilj Mojsijevog izvještaja jest da razjasni pojam stvaranja iz ničega. Na početku, dok još nije ništa postojalo, nego je bio Bog sam, Bog je svojom svemogućom voljom proizveo nebo i zemlju i sve što je na njima. Taj se pojam razlikuje od općeg uvjerenja poganskih naroda, koji većinom nisu imali pojma o stvaranju iz ničega, pa su općenito vjerovali u vječnost materije, a neki čak mislili da su njihovi bogovi nastali iz materije. Izraelcima je Bog po Mojsiju jasno objavio istinu o stvaranju svijeta. U drugoj knjizi Makabejaca čitamo lijepo riječi Makabejske majke: »Razumij da je sve Bog stvorio iz ničega, pa i ljudski rod« (2 Mak 7, 28).

3) Treći cilj Mojsijevog izvještaja jest opisati dostojanstvo i ulogu čovjeka na tom svijetu. Među vidljivim stvorovima čovjek je najsavršeniji stvor Božji, kruna svega stvorenja. Samo je čovjek stvoren na sliku Božju, samo on ima razum i slobodnu volju, pa mu prema tome pripada gospodstvo nad svim ostalim stvorovima. Čovjek je od Boga stvoren i samo Bogu podložan i ovisno od Boga gospodari vidljivim svijetom te smije sve upotrebljavati za svoj život. Bog je stvorio samo jedan par: čovjeka u dva spola (muško i žensko) i njima predao vlast i zapovijed, da se množe i napune zemlju. Cijeli ljudski rod, dakle, potječe od tog prvog para, a time se izražava istina o jedinstvu ljudskog roda i o jednakosti svih ljudi bilo koje rase.

Sve što je Bog stvorio, bilo je dobro. Ništa zla ne nalazi se u stvorovima Božjim. Zlo dolazi od nereda, što ga prouzrokuje čovjek grijehom, njegova slobodna volja koja izabire nered, a prema tome zlo, koje se protivi Božjim ciljevima, Božjoj volji. I konačno čovjek, stvoren na sliku i priliku Božju, ima nasljedovati svoj uzor, Boga. Kao što je Bog počinuo sedmi dan, tako treba i čovjek raditi šest dana, a sedmi dan počinuti i posvetiti Bogu. Time će priznati vrhovno gospodstvo Božje nad sobom.

Kako treba tumačiti Mojsijev izvještaj o stvaranju svijeta.

Ako dobro shvatimo ono, što smo izložili u prvom dijelu ovog članka, onda nam postaje jasno, da je Mojsije opisao stvaranje svijeta historijski i umjetnički: historijski, jer iznosi historijsku istinu, da su svi stvorovi od Boga i da ništa ne postoji, što Bog nije stvorio; umjetnički, jer raspored stvaranja svijeta u šest dana kao i red stvaranja svijeta očito spada u književni umjetnički oblik, koji je pisac slobodno odabrao prema svojem cilju i prema pučkim pojmovima onog vremena.

Prvi je cilj svetog pisca da objavi čitaocima istinu o stvaranju svijeta. Sve je nastalo na zapovijed Božju, i to iz ničega, bilo neposredno ili posredno. U tom djelu stvaranja očituju se Božja svojstva. Sve što je stvoreno ovisno je od Boga, Bogu podložno i niže od Boga. Stoga je Bog gospodar svega i prema tome nikome ne pripada pravo klanjanja osim jedinom i pravom Bogu.

Ove istine sveti pisac izlaže jednostavno, pučki, da ga razumiju i najprostiji ljudi. Kod toga sveti pisac nema ikakve znanstvene nakane i prema tome govori o prirodi i o svijetu onako, kako su onda govorili prosti ljudi, bez nakane da istražuje, odgovara li taj način govora objektivnim prirodnim istinama. Tako govore i danas najučeniji ljudi, kada pišu ili razgovaraju s prostim narodom. Tako će i najučeniji astronom reći i napisati: »Sunce izlazi, sunce zalazi«, i ako dobro zna, da je to znanstveno netačno, jer je svima poznato, da se zemlja okreće oko sunca, a ne sunce oko zemlje, ipak astronom upotrebljava ove izraze jer je to pučki način izražavanja. Time učenjak ne kani naučavati neku zabludu, nego samo izražava na pučki način onaj pojam, koji prosti narod tako izriče. A time astronom ne pada ni u kakvu zabludu ili pogrešku.

Da je upravo tako pisao i sveti pisac, jasno je iz ovih razloga:

1) Izrazi i pojmovi uzeti su iz pučkog govora onog vremena. Tako npr. kaže, da je Bog stvorio najprije svijetlo, a tek kasnije sunce. Za nas je sunce izvor svijetla, ali za istočnjake onog vremena svijetlo nije ovisno od sunca, jer su opažali, da postoji svijetlo i onda, kada sunce još nije izašlo, a traje i nakon zalaska sunca. Osim toga svijetlo postoji i onda, kada je sunce prekriveno oblacima. Nama se to čini smiješno, ali utvrđeno je, da su takve pojmove tada imali.

2) Raspored stvaranja očituje pojmove onog vremena. Prema tome već sveti Toma ističe, da bi se u Mojsijevu izvještaju mogao tražiti neki kronološki red, i otvoreno priznaje da se u tom izvještaju nalazi samo logički, pučki raspored. Sveti pisac ne spominje pojedinačno sve stvorove, (nema ništa o kovinama) nego samo one, koji neposredno upadaju u oči priprostog promatrača. Pošto je nakanio rasporediti djelo stvaranja u šest dana, treba logički postaviti na prvo mjesto stvaranje svijetla, da bi onda mogao govoriti o prvom danu, i radi toga, jer je svijetlo potrebno za daljnje djelovanje. Nakon svijetla postavlja stvaranje triju područja: svoda, bezdana i zemlje, u koja će smjestiti sve ostale stvorove. Na svod postavit će nebeska tijela, u bezdanu (zraku i moru) smjestit će ptice i ribe, a zemlju će zaposjesti životinje i ljudi. Očito je, da to nije neki znanstveni kronološki red stvaranja, nego samo logički, priprosti i pučki raspored. Sve je to zgodno za razumijevanje priprostog čovjeka, koji ništa ne misli o znanosti. A ipak u tom ruhu pisac izlaže temeljne istine o jednom Bogu, Stvoritelju svega.

3) I samo vrijeme trajanja djela stvaranja ukazuje na pučki značaj cijelog opisivanja. Znanost nas uči, kako se tokom veoma dugih razdoblja razvijala materija, pa i naša zemlja. To se ne protivi Svetom pismu, jer o tome sveti pisac ne kani niti pisati. On je rasporedio djelo stvaranja u šest dana radi svojeg posebnog cilja, da naime upozori ljude na početak i posvetu sedmog dana. To se jasno vidi i iz ove istine: vrijeme od šest dana Bogu nije bilo potrebno, jer On samo reče i postade, što Bog hoće. Prema tome je sveti pisac mogao i napisati, da je sve Bog stvorio u jednom trenutku svoje svemoguće volje. To nije učinio baš iz razloga, jer hoće ljude poučiti o svetkovanju sedmog dana. Time sveti pisac želi upozoriti na ovo: čovjek treba raditi po primjeru Boga šest dana, a sedmi dan počinka Božja je naredba i volja, koju čovjek treba poštivati.

Raspored, dakle, svega stvaranja literarni je oblik i umjetnička tvorevina svetog pisca, ruho u koje je on odjenuo mnogo važnije istine, što ih Bog objavljuje ljudima. Kako je u stvarnosti sve bilo, kako se sve razvijalo, usavršavalo i nastajalo, prepušteno je znanstvenom istraživanju ljudskog razuma. Prema tome pogrešno je suditi Sveto pismo na temelju znanstvenog aparata, a u Svetom pismu tražiti znanstvene podatke iz prirodnih nauka, prava je zabluda. Nitko ne traži znanstvene podatke u književnim ili pjesničkim djelima, jer su ta djela napisana s drugim ciljem. Tako i Sveto pismo ima svoj vlastiti cilj, a taj je, da pouči ljude o vrhunaravnim Božjim istinama.

Pomoćnice čistilišta. U kapeli glavne kuće redovničke kongregacije »Pomoćnice čistilišta« održala se svečanost prigodom polaska novih misionarki. Neki crnački svećenik iz Visoke Volte služio je misu, kad se pet redovnica opraštalo od domovine da odu u misije, neke na Daleki Istok, druge u Afriku. Sam pariški kardinal poslao je na svečanost svoga zastupnika.

»Zaista, zaista vam kažem: Ako zrno pšenično ne padne u zemlju i ne umre, ostane samo. Ako li umre, donosi mnogo roda« (Iv 12, 24). Ovim je riječima božanski Spasitelj navijestio svoju muku i smrt koja je imala donijeti veliki plod, otkupljenje svijeta. Kršćani smo slijedbenici Raspetoga. Dionici smo njegova otkupljenja samo ako ga slijedimo na križnom putu. Svakog bismo dana imali tri puta moliti: »da po muci njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privedeni budemo«. Ovaj je mjesec čitav posvećen Isusovoj muci. U stara su se doba kroz korizmu kršćenici pripravljali na krštenje, a javni su grešnici obavljali pokoru. Jedno je i drugo bilo povezano s uspomenom na Isusovu muku, a ta je još više naglašena kad su u srednjem vijeku prestala ona dva običaja.

S Isusovom se mukom sjedinjujemo razmatranjem, žalosnim dijelom sv. krunice i križnim putem, ali najviše žrtvom sv. Mise. Ove nam pobožnosti preporuča Crkva, a Misu nam je naredio Bog: »Ovo činite na moju uspomenu«. Kod ovih se pobožnosti Isusova muka ponavlja samo u našem dirljivom sjećanju i osjećajima, a na oltaru se zaista nekrvnim načinom obnavlja Isusova muka i smrt u svakoj žrtvi sv. Mise. Sv. Toma sažeto kaže, da se u presv. sakramentu slavi spomen muke Kristove, a kod svakoga blagoslova čujemo krasnu molitvu, sastavljenu od istog sveca: »Bože, koji si nam u divnom Sakramentu ostavio uspomenu muke svoje . . .« i kad dalje želimo »tako častiti sveta otajstva tijela i krvi tvoje (Kristove) da vazda osjećamo plod otkupljenja tvojega«, sami sebe potičemo da slavljenjem euharistijskog otajstva postanemo dionici vječnog otkupljenja, a to konačno znači uskrsnuća i rajskog uživanja.

Svaka nas sv. Misa vodi k tome, ali posebno sada kroz korizmu. Stoga rubrike daju prednost upravo korizmenim Misama. Dosada se u korizmi mogla služiti obična Misa u crnom ruhu jedanput sedmično, sada je i to ukinuto. Kroz čitavu se korizmu sv. Misom slave samo ovi sveci: Stolica sv. Petra (22. II), sv. Matija (24. II), sv. Josip (19. III; ove godine je toga dana I nedjelja muke pa ta vrijedi kao zapovijedan blagdan, a služba se sv. Josipa prenosi na ponedjeljak) i Blagovijest (25. III). Svi se drugi sveci samo spominju u korizmenoj Misi, pa čak i dosadašnji blagdan Bl. D. Marije od 7 žalosti. Ovaj je blagdan ostao na 15. IX, dok sada u petak prije Cvjetnice može biti njegova Misa samo ako se vrši posebna pobožnost uz učešće puka napr. u crkvama i kapelama podignutim na čast Žalosne Majke Božje. Jest, veliki su naši sveci, još mnogo veća je Majka Marija, ali svi samo u vezi s Kristom. Barem neka se u korizmi vidi da je »jedan posrednik između Boga i ljudi, čovjek Isus Krist koji sebe dade u otkup za sve« (1 Tim 2, 5—6). Doba je muke Pijo XII označio ovako: »U sveto vrijeme kad nam liturgija predočuje gorku muku Isusa Krista, Crkva nas poziva na Kalvariju da stupamo krvavim stopama božanskog Otkupitelja, da zajedno s njime ponesemo svoj križ, da u svojoj duši uzbudimo iste osjećaje naknade i zadovoljštine, ta da svi umremo s njime.

Ako kod službe Božje barem malo pazimo, ne će nam biti teško uočiti vezu sv. Mise i Kristove muke. Izdaleka nas na to sjeća oltarni križ koji ne smije nikada manjkati, a 527. nova rubrika propisuje da mora biti dosta velik i da na raspelu mora biti Raspeti. Žrtvenik je pokriven s 3 oltarnika da nas sjeća prostrtog stola na Isusovoj zadnjoj večeri, ali svi znamo da u žrtveniku moraju biti i kosti mučenika, a sve mučeništvo potječe od križa. Sv. Misu počinjemo i završavamo (kad nas misnik blagoslovi) znakom križa. Barem ta dva puta morali bismo se svi prisutni pobožno i zajedno prekrižiti. A teško ćeš izbrojiti koliko puta misnik preko Mise prekriži sebe i stvari ispred sebe. Znak je našega otkupljenja na razne načine utisnut na hostiji, na svetim posudama i na crkvenom ruhu. Ako imaš misal, kod kuće jedanput izbroji koliko se puta u svakoj sv. Misi spominje: žrtva, hostija (žrtva), žrtvovano božje Janje, krv i sl. A jezgra sv. Mise, posvećenje, počinje s izvještajem što je Isus učinio »u predvečerje svoje muke«, i onda sam Isus po svom namjesniku pretvara kruh u svoje tijelo koje je za nas predao, a vino u svoju krv koju je za nas prolio. I da nam to bude još jasnije, žrtva se sv. Mise obavlja pod odijeljenim prilikama posvećenog kruha i vina, pa je tako očito tzv. sakramentalno žrtvovanje. Zaista, sjena križa obavija svaku oltarnu žrtvu kao što se unaprijed bila spustila na euharistijsku žrtvu zadnje večere. Najdublje je to shvatio veliki Pavao koji nam poručuje: »Kad god jedete ovaj kruh i pijete kalež, smrt Gospodnju navješćujete, dok ne dođe« (1 Kor 11, 26).

Tako kršćani kroz korizmu, po mogućnosti svakog dana, sudjelujemo žrtvi sv. Mise, tako od nje idemo u život. Već čitav nas mjesec misnik na koncu Mise više ne poziva: »Benedikamus Domino — Blagosivajmo Gospoda« kako je to dosada bio običaj kod svake Mise u ljubičastom ruhu. Taj je propis prema novim rubrikama ostao samo u slučaju kad zaista još ostajemo u crkvi (napr. na Veliki četvrtak kad se iza Mise s oltara svečano odnosi presv. Sakramenat, ili u dane kad neposredno iza Mise slijedi kakva procesija, kao u našim primorskim krajevima svake 1. ili 3. nedjelje, pa se onda ispušta i misni blagoslov sa zadnjim envandeljem). Tko je pravilno sudjelovao kod sv. Mise, a osobito ako se u Misi i pričestio taj iza zahvale može odvažno poći u život. Na temelju euharistijskog sjedinjenja s Raspetim, ne će mu biti teško nositi svoj križ za Isusom u Pavlovu uvjerenju: »Ako smo s njim (s Isusom) umrli, s njim ćemo i živjeti; ako podnosimo, s njim ćemo i kraljevati« (2 Tim 2, 11—2). Tako će trudno sijanje kroz liturgijsko proljeće donijeti obilatu žetvu, kad ćemo se veseliti obilatim snopovima. Kao što je poslije Isusove muke i smrti došao njegov uskrs, tako će po istom putu doći jednom i naša proslava. Stoga se tom duhovnom našem proljeću veseli majka Crkva i u himnu korizmenih hvala oduševljeno pjeva:

Već ide dan, tvoj slavni dan,
I s nova svud će cvasti cvijet:
Daj smjernu radost i nama
Obrativši nas na put svoj
Nek cio ti se klanja svijet
Dobrote puna Trojice,
A nas nek milost obnovi,
Da novu pjesmu pjevamo.

UREDNIKOVA POŠTA

O. L. Odgovor: Propisi koji važe za štampu, odnose se i na radio, film i televiziju. Što je po crkvenim zakonima i po prirodnim moralnim propisima zabranjeno čitati, zabranjeno je i gledati, pošto slike još jače utiču na čoveka nego sama slova. Stoga i Crkva toliko upozorava sve merodavne činitelje na veliku štetu koju čine loši filmovi i televizija, napose kod omladine.

M. M. Odgovor: Crkva se brine za svećeničke podmladak i štuje svoje svećenike. Veran narod raduje se mladomisniku i rado prisustvuje mladoj misi. Crkva je podelila mladomisniku i njegovoj rodbini do uključivo trećeg kolena na dan mlade mise potpuni oprost, a svim ostalim vernicima na mladoj misi oprost od 7 godina. Uz poljubac mladomisnikove ruke na dan ređenja ili mlade mise vezan je oprost od 100 dana, dok je ljubljenje biskupovog prstena obdareno sa 50 dana oprosta. Kongregacija svetih obreda dozvolila je mladomisnicima poseban mladomisnički blagoslov, ali nije vezan s njime nikakav posebni oprost. To važi za katolike latinskog obreda.

J. K. Odgovor: Nije moguće reći da je strog post, što nam ga danas Crkva nalaže. Ima svega četiri stroga posta: pepelnica, veliki petak, dan pred Bezgrešnim Začećem i Badnjak. Nemrs nas obavezuje na sve petke u godini, ukoliko nije tada zapovedni blagdan. Neke biskupije imaju post i na veliku subotu. Pravoslavni moraju mnogo strožije postiti, a da ne govorimo o muslimanima i njihovom ramazanu, kad moraju kroz čitav mesec postiti svaki dan od sunčanog izlaska do zalaska i ostati sve to vreme i bez cigarete i kapi vode.

T. I. Pitanje: Ja sam u pubertetnim godinama rimokatolik. Voleo bih postati svećenik, ali se plašim da neću moći čisto živeti. Da li bih mogao preći na grkokatolički obred, pa bih se mogao tamo i ženiti i postati svećenik? **Odgovor:** Sveta je Stolica jedina nadležna za promenu obreda. Vrlo otbiljno sumnjam da biste dobili potrebnu dozvolu. Dalje ostaje pitanje, da li bi Vas grkokatolički biskup hteo primiti kao svog bogoslova, jer se i tamo sve više traže neženje. Do bogoslovnih studija imate još mnogo vremena. Čvrstom voljom, pomoću milosti Božje možete se učvrstiti u kreposti svete čistoće. Ako se uprkos dobre volje i izbegavanja svih grešnih prigoda, ne budete osetili sposobnim, ispovednik će vam onda savetovati da se ne posvetite svećeničkom zvanju.

F. B. Odgovor: Dve su bivstvene osobine kršćanskog braka: jedinstvenost i nerazvezivost. To znači: muž može imati samo jednu ženu, a žena samo jednog muža; te da je bračna veza nerazveziva sve do smrti. Nikakvi razlozi, koliko god izgledali ljudskim očima opravdani, ne mogu opravdati ono što je u Božjim očima zlo, na pr.: jedan od bračnih drugova je neizlečivo bolestan, nevino ostavljen bračni drug, žena nerotkinja, a muž ima veliko imanje. Ne možete se pravdati time što i drugi greše. Zar ste spremni otići u pakao zato što će biti i drugih tamo?

M. Š. Odgovor: Teritorijalna podela Crkve u veće ili manje biskupije spada u isključivu nadležnost Svete Stolice. Ne možemo si zamisliti, da bi Crkva u toj stvari izvršila neku radikalnu promenu. Poznato Vam je s kakvim je žrtvama bilo skopčano premeštanje biskupskog sedišta levantinske biskupije iz Št. Andraža u Maribor 1859 godine. Crkva je živ organizam. Dešava se da neke biskupije propadnu ili otpadnu u raskol ili krivu veru, a izrastu neke nove u misijskim zemljama. Tu se ne možemo pozivati ni na kakve izreke Svetog pisma, ni na apostolski broj 12, ni na 72 Kristovih učenika. Obzirom na razvoj u novim misijskim zemljama, Crkva postaje sve više univerzalna. Njezin vanjski organizacijski okvir podešava se prema potrebama.

A. B. Odgovor: Po pitanju duhovnih vežbi gde biste ih mogli obaviti, obratite se domaćem župniku ili ispovedniku. On će vam kazati da li ima negde u blizini redovnička kuća, da li se drže negde u blizini pučke misije ili verska obnova gde biste mogli svakodnevno služiti propovedi, razmatrati verske istine i na kraju obaviti dobru ispoved. Krajnji izlaz biće da sami uz dobru knjigu obavljate kod kuće razmatranja i onda obavite temeljitu ispoved.

M. P. Pitanje: Da li može čudotvorna medaljica zameniti škapularsku medaljicu koja ima na jednoj strani Kristov lik sa presvetim Srcem, a na drugoj sliku Majke Božje? **Odgovor:** Škapularska medaljica može zameniti pet određenih škapulara prema dekretu sv. Oficija od 16 decembra 1910. Osobe koje su propisno primile čudotvornu medaljicu stupe u Društvo čudotvorne medaljice. Ta medaljica zamenjuje škapularsku medaljicu delomično, izuzetak čini karmelski škapular.

D. O. Ante Crnica: Milosti bl. Nikole Tavelić — 2. izdanje s dodatkom: Nove milosti. Tu je knjigu izdala Vicepostulatura. Šibenik. Kačićeva 11. Cena 350 dinara.

G. K. Pitanje: Da li je stražar, koji se sam javio da je kršćanin i bez ikakve sudske presude otišao dragovoljno u smrt samo da dopuni ispražnjeno mesto koje je bilo upražnjeno otpadom jednog kršćanina, ispravno postupio? Odgovor: Po svemu sudeći Vi mislite na onih 40 mučenika koje Crkva slavi 10 marta. Niko, samo po sebi, nije dužan da se sam javi mučiteljima; ali dragovoljno prihvatanje trpljenja i mučeništva može imati jakog uticaja na okolinu. Gospodin Bog je i onog stražara sudio po njegovoj savesti, ako je u danom trenutku smatrajući nešto dobrim to i učinio. Nema sumnje da je herojski čin ljubavi prema Bogu za svedočanstvo svoje kršćanske vere na velikom se mrazu smrznuti i tako izgubiti zemaljski život. Otpad onog kršćanina koji je gotovo već u rukama držao mučenički venac, bio je bolan i bacio senku na sjaj kršćanskog svedočanstva. Tu je senku stražar izbrisao svojim herojskim činom.

S. Z. Pitanje: Pre nekoliko godina osećala sam veliku nutarnju utehu u molitvi, sada toga više nema. Kako da mi se ponovo vrati? Odgovor: Nutarnja uteha je poseban Božji dar, koji Bog daje kada i kome hoće. Bog svakog čoveka redovno vodi kroz svakidašnjost bez posebnih uteha. Zemlja je suzna dolina, to treba da osećamo. Svoje verske dužnosti, Božje i crkvene zapovedi moramo ispunjavati, bilo nam to prijatno ili ne. Ako vlada nutarnja suša, kako govore učitelji duhovnog života, možda smo tome sami krivi zbog svoje mlitavosti i nemarnosti. Obavljajmo stoga pobožnije svoje verske vežbe, pa će suše nestati, iako se možda neće vratiti obilje nutarnjih radosti, kakve Vam je tada Bog dao da biste uzljubili duhovni život.

Z. S. Odgovor: Nije preporučljivo da se vi kao mlada devojka dopisujete s redovničkim kandidatom kad on silom prilika ne može živeti u samostanu. Rado vam verujem da ne pomišljate na to, da biste olabavili njegovo zvanje i izvukli ga iz samostana. Na čoveka ne utiču samo reči, nego i ono što nije izrečeno, radi i fantazija koja budi razne misli i želje. Ako mu stvarno želite dobro, nemojte mu ništa pisati, nego se samo molite za njegovu istrajnost.

S. Z. Pitanje: Napunila sam 21 godinu. Ženidba me ne veseli, želela bih se potpuno posvetiti Isusu. Ali kako sam pogođena zlom sudbinom, nisam za samostanski život. Šta da uradim? Odgovor: Čovek treba da bira zvanje razborito, tražeći saveta kod starijih i iskusnijih ljudi. Pitajte svoje roditelje, svog župnika i ispovednika. Oni će vam lakše dati ispravan savet. Iz nekoliko redaka koje ste mi napisali, ja vas ne mogu upoznati i prosuditi vaše duševno stanje i vaše sposobnosti. I da je sve tako kako kažete, pa i na selu ima mogućnosti da kao devojka čestito i pošteno živite i apostolski delujete u svojoj okolini. Svaka župa treba takvih laičkih apostola, kakvi se mogu najsigurnije naći među starijim devojkama.

Dal. Odgovor: Pitanje ministranata je vrlo važno. Rado ću dati njihovom kutiću potrebno mesto. Dogovorite se sa svojim drugovima, pa mi od vremena na vreme šaljite kakav člančić i kratku pesmicu. Od priloženih ću pesmica neke objaviti. Za buduće biće mi potrebna vaša adresa.

L. K. Pitanje: Kako možemo dokazati da neuk o devičanskom rođenju Isusovom od bl. Device Marije nema veze s egipatskom mitologijom? Odgovor: Mitologija je fantazija, Krist je istorija. Nema nijednog mita koji bi govorio da je neka majka devičanski začela i rodila dete. Međutim je istorijska činjenica a ujedno i verska istina da je bl. Devica Marija devičanski začela i rodila Isusa Krista. To dokazuje evanđeoski odlomak »Navještenja rođenja Isusova«, (Lk 1, 26—38) kao i stalno učenje Crkve da je naša Gospa bila uvek devica.

L. K. Odgovor: Terezija Nojman ne uzima sem Pričesti nikakve hrane, kako govore ozbilјni izveštaji. Crkva se o tome nije izjasnila, pa smo prema tome potpuno slobodni misliti o tome kako hoćemo.

K. V. Odgovor: Lavant je dolina u istočnoj Koruškoj, gde je u Št. Andražu bilo do 1859 sedište Lavantinske biskupije. Tada je biskup Anton Martin Slomšek premestio biskupsko sedište u Maribor. Biskupija je zadržala staro ime, iako je neke ranije župe izgubila, a opet druge sebi priključila.

J. K. Pitanje: Zašto se ne bi premestili neki zapovedni praznici na nedelje, kako je recimo u Francuskoj. Time bi se olakšalo vernicima i svećenicima? Odgovor: Gornje pitanje spada u nadležnost episkopata i Svete stolice. O toj se stvari već raspravljalo, ali takve se stvari u Crkvi vrlo polagano uređuju, napose ako vam je poznat tradicionalni duh velikog dela naših vernika. Zasad se u velikom broju naših župa u takve radne dane služi večernja misa, kako bi mogli radnici i nameštenici ispuniti svoju versku dužnost.

V. F. Odgovor: Na svetu ima mnogo bolesnika. Posledice se rata osećaju i na učestalim duševnim bolestima. Što Vaš sused postupa kao mlad ministrant da kod kuće služi misu, znak je da s njime nešto nije u redu. Takve osobe ne osuđujemo nego samo žalimo.

Papine nakane za mesec mart. 1) Da bi se u zasedama današnjega vremena obitelji učvrstile po verskoj nauci i po čestom primanju svetih sakramenata. 2) Da bi brojni domorodački svećenički naraštaj dobio temeljitu i skladnu naobrazbu, prilagođenu savremenim potrebama.

Za nekoliko godina 40 000 Jakobita privedeno u Crkvu. Redovničko udruženje »Nasleduj Krista«, koje je po svom načinu života, vrlo blisko indijskom načinu života, uspelo je u nekoliko godina privesti 40 000 Jakobita u državici Kerala u krilo katoličke Crkve. To redovničko udruženje prvo je bilo monofizitsko-jakobitsko. Osnovao ga je jakobitski svećenik 1919 dr Geevarghese. Njihovi se samostani nazivaju Betanije. Osnivač je međuvremeno postao kod monofizita biskup te se kao takav obratio 1930 na katoličku veru. Uskoro su i njegovi redovnici i redovnice prešle na katoličku veru. Sveta stolica je 1947 godine potvrdila njihova redovnička pravila, a njihovog osnivača imenovala nadbiskupom. Ti redovnici i redovnice bili su među Jakobitima pravi apostoli i tako lep broj svojih sunarodnjaka doveli u krilo prave Crkve.

Beč se interesuje za Istok. Svećenici grkokatoličke crkve sv. Barbare u Beču će sa svojim pevačkim zborom do 19. marta o.g. odslužiti svečanu istočnu liturgiju u nekim bečkim crkvama i u sentpeltenskoj katedrali. Razumevanje staroslovenskih molitava i pesama je olakšano, pošto vernici dobivaju u ruke te molitve na nemačkom prevodu. Pre podne se služi liturgija, a posle podne isti zbor priređuje u istoj crkvi koncert istočne crkvene muzike. Pohvalno je što se austrijski katolici sve više interesuju za liturgiju kršćanskog slovenskog istoka koji doprinosi lepoti katoličke Crkve.

Olimpijski takmičar u plivanju i rekorder Žon Hayres, profesor matematike na katoličkoj visokoj školi u Mosmanu u Australiji, želi postati svećenik. Prvog maja 1961 stupa u semenište sv. Kolumbana u Sasafrasu.

Austrijska su deca opet sakupila o Bogojavljenju priličnu svotu novca za misije. Od toga će se najpre odvojiti 1,25 miliona šilinga za dve škole i dva sirotišta u keralskoj biskupiji Kvilon. Kerala je najnapučenija zemlja na svetu. Na 39.000 km² stanuje 15 miliona stanovnika. Od 5,7 miliona indijskih katolika u toj ih državici živi 2,2 miliona. 90% dece te zemlje prima osnovno školsko obrazovanje. Njihov je jezik malejam.

Bratska pomoć. Više stotina učenica srednjih škola u Beču i Donjoj Austriji odreklo se jedne kinopredstave da omogući studij koreanskoj devojci Ri Haje Čung koja uči u Beču farmaceutiku. Posle svršenih studija njoj je potrebna dvogodišnja praksa, kako bi se osposobila za profesoricu na katoličkoj visokoj školi u Taegu u Južnoj Koreji.

U Teheranu u Persiji gradi se međunarodna bolnica. Sveta Stolica je zamolila sve katoličke zemlje, koje imaju onde svoje diplomatske predstavnike, neka pomognu podizanju te bolnice bilo novcem bilo materijalom. Austrija je u tu svrhu odredila pola miliona šilinga.

Za božićno blagdane u Leopoldvilu se održavao sveafrički seminar pod okriljem međunarodne katoličke organizacije Pax Romana. Raspravljalo se o predmetu: afrički student i njegov narod. Generalni direktor Tom Kerstiens vodio je sastanak, predavanja i debate. Univerzitet Lovanium stavio je na raspolaganje tom sveafričkom seminaru svoje prostorije.

Metropolit Nikodem, direktor moskovskog patrijarha za štampu, izjavio je u vezi sa crkvenim jedinstvom: »Usmerenost prema jedinstvu svih kršćanskih crkava sama je u sebi divna stvar, ali ona nailazi na mnoge poteškoće, napose zbog razlika u dogmama. S druge strane pravoslavna crkva neće nikada prihvatiti papino prvenstvo, ni duhovno ni stvarno. Takva papina nastojanja bila su, uostalom, razlog da je u Crkvi došlo do raskola. Metropolit je dalje rekao da carigradski patrijarh ne može govoriti u ime svih pavoslavnih crkava, pošto mora svaka autokefalna crkva sama odrediti svoj stav.

Priznato lurdsko čudo. Biskup Lozane, Ženeve i Friburga u Švajcarskoj priznao je čudesnim ozdravljenje benediktinskog brata Leona Švagera. To se ozdravljenje dogodilo 30 aprila 1952 godine u Lurdu. Leon Švager rodio se 1924 godine, 1945 stupio je u Cirihu u benediktinski samostan. 1950 je oboleo. Bolela ga glava, imao je poteškoće s očima, uhvatila ga paraliza da kaškada nije mogao govoriti ni hodati. Lekar dr Zander je 1951 godine na neurološkoj poliklinici ustanovio oboljenje centralnog živčanog sistema (sclerosis multp.). Aprila 1952 bolesnik se pridružio narodnom hodočašću u Lurd. 30 aprila pre podne bolesnika su položili u lurdsku kupku, a podveče privezli ga na kolicima za blagoslov sa Presvetim. Tada je odjednom ozdravio, tako da se mogao sam peške vratiti u bolnicu. Međunarodni komitet lekara je 1959 proglasio to izlečenje sa medicinskog stanovišta neobjašnjivim, a nadležni biskup sada čudesnim.

15 američkih mladomisnika u Lurdu. Pred Božić je bilo u Rimu zaređeno 50 američkih mladomisnika. Posvetio ih je rektor severoameričkog rimskog zavoda nadbiskup O'Connor. Petnaestorica njih hodočastila je iza toga sa članovima svojih obitelji, koji su došli iz SAD, u Lurd da lurdskoj Gospi preporuče svoj svećenički i pastoralni život. Lurdski biskup Teas lepo je primio američke mladomisnike. Iz Lurda su putovali za Pariz, a zatim krenuli natrag prema Rimu. Oni treba da završe školsku godinu pre nego se vrate u svoju domovinu.

Umro je u Moskvi nadbiskup Flavijan, vrhovni poglavar ruskih staroveraca. Ti su se staroverci 1654 godine odvojili od zvanične pravoslavne ruske crkve, jer nisu hteli prihvatiti izvesne promene koje je uveo svet sinod pod patrijarhom Nikonom. Vodile su se krvave borbe za carice Katarine i Petra Velikog, ali uzalud. Staroverci su izdržali, državna vlast morala ih je priznati kao posebnu konfesiju. Danas ih

ima u Rusiji nekih 20 miliona. Računa se da ta sekta ima samo u Moskvi 100 000 vernika.

Diplomatski zbor kod Pape. Za Novu godinu 1961 40 diplomatskih predstavnika kod Svete Stolice poklonilo se Papi i poželelo mu srećnu novu godinu. Dekan diplomatskog zbora austrijski ambasador baron Kripp pročitao je čestitku. To je bila prva zajednička diplomatska čestitka posle 1949 godine. Papa je u svom odgovoru spomenuo razne teške probleme koji zadavaju državnicima glavobolju. U toku govora Papa je komentirao geslo »fluktuat nec mergitur — talasa se ali ne tone« u kome je dao izraza svom nepokolebivom optimizmu. Tom zgodom Sveti otac je najavestio da će za 70 godišnjicu poznate socijalne enciklike »Rerum novarum izaći nova enciklika. »Ta će enciklika potvrditi stalnu brigu Crkve koja danas upire svoje oči ne na ovu ili onu tačku socijalnog poretka nego na svekupni sistem kakav sadašnjica traži. Crkva ponuđe želi svetu neprocenjivu blagodat socijalnog i međunarodnog mira. Po svom učenju, svojim poticanjem i svojim radom Crkva se svim snagama zalaže da se uspostavi na svetu pravi mir.

Zavod sv. Pija V. Sekretar sv. Oficija kardinal Alfredo Ottaviani izjavio je da se otvara zavod sv. Pija V. Njegov će zadatak biti braniti duhovne vrednote kršćanstva. Zavod će nositi ime po onom Papi koji je vladao Crkvom kada je bila postignuta velika pobeda kršćana kod Lepanta 1571 godine.

Biblicist i arheolog Luj Vensan umro. Na svršetku 1960 godine u Jerusalemu je umro dominikanac, naučnik svetskog glasa otac Vensan u 88 godini života. Sav je gotovo život proveo u Palestini proučavajući arheologiju Jerusalema i drugih svetih mesta. Bio je stub slavne dominikanske biblijske škole u Jerusalemu.

Fatimska poruka. Predsednik Marijanske Akademije p. Karlo Balić objavio je članak u kome odgovara na kritike onih koji zameraju Crkvi što nije 1960 objavila svetu treću fatimsku tajnu. Pisac članka govori da je Crkva postavljena čuvaricom objavljenih istina i da ona jedina ima pravo da prosudi, kada treba saopštiti svetu privatne objave. Najvažnije u Marijinoj fatimskoj poruci jest: neka se čovečanstvo povrati natrag Kristu molitvom i žrtvama.

Papa dečacima pevačima. Na Novu godinu, posle recitirane mise pod kojom se zajednički molio i pevalo, Papa je održao mladim pevačima očinski govor. Mladi pevači su srećni što mogu tako iz bliza aktivno učestvovati u svetoj liturgiji, koja je izvor pravog nutarnjeg veselja. Radi se o bogoštovlju, molitvi, javnoj službenoj molitvi kojom slavimo Boga, zahvaljujemo mu za primljene darove, prinosimo zadovoljštinu i molimo ga za nove milosti. Propoved pod misom neka bude kratka, prilagođena slušaocima da uđe u srce i potakne slušaoca na pažnju. Uza sve to pod misom mora biti i vremena za tihu osobnu molitvu i pobožnu svetu pričest. Papa je poželeo mladim pevačima, od kojih će neki biti svećenici a drugi očevi i čuvari obitelji, neka budu svi Kristovi svedoci i branitelji našeg najvećeg blaga — vere.

Izraelski ministar prosvete pokazao je primer čestite strpljivosti prema kršćanskim učenicima u Izraelu. Dozvoljeno je već u državnim školama predavati kršćanskim učenicima veronauk. Sada je ministar pozvao školske direktore da omoguće kršćanskim veroučiteljima da u nedelje i blagdane vode svoje učenike u njihove crkve na misu.

Pučke se misije pripremaju u austrijskom gradu Linzu, koji ima 200 000 stanovnika, od kojih 180 000 katolika. Dosad je samo 25—30% vernika redovno obavljalo nedeljnu dužnost svete mise. Postoji nada da se njihov broj posle pučkih misija povisi.

U Nord Konvej u SAD stoji visoko u brdima crkva naše Gospe. Svake se zime tamo u određeno vreme služi posebna služba Božja za smučare, na kojoj se daje smučarima poseban blagoslov. Iz crkve odlaze onda smučari u svim pravcima na smučanje.

Prva katolička crkva u Afganistanu. Na zemljištu italijanske ambasade u Kabulu podignuta je prva katolička crkva. Papin internuncije iz Teherana došao je da je blagoslovi. Afganistan je naime potpuno muslimanska država. Misionarski rad tamo nije dozvoljen. Ne sme se predavati kršćanska veronauka, čak ni stranim građanima koji žive u toj zemlji.

U Leopoldvilu su afrički predstavnici na zasedanju Pax Romane govorili da je došlo vreme da Afrikinci stupe na vlastite noge i sami počnu rešavati svoje probleme, a ne da čekaju samo pomoć izvana.

Jermenski mehitaristi imaju u Beču ove godine tri mladomisnika, što je vrlo mnogo za jednu neznatnu manjinu u austrijskoj prestonici.

Ukrajinski katolički metropolit Konstantin Bohačevski umro je od srčane kapi 7 januara u Filadelfiji u SAD. Na svoje badnje veče metropolit je još obavio jutrenje u svojoj katedrali, a na Božić sam (po starom kalendaru) njegovi su vernici doznali da je njihov nadpastir, noću preminuo. Bilo mu je 76 godina.

Otvorena biblija u katoličkoj crkvi. Župnik Eduard Fuks iz Brajtona u Engleskoj, po primeru na protestantske crkve, uveo je u svoju crkvu neku novost. U rasvetljenom i zastaklenom ormanu izložio je Sveto pismo velikog formata. Njegove se stranice mogu izvana okretati, tako da mogu vernici čitati nekoliko redaka na bilo kojoj strani. Uz orman postavljen je i pretinac za pitanja na koja župnik povremeno daje odgovore.

Afrika ima 1264 nekatoličke i 40 katoličkih časopisa. Azija ima međutim 5 881 nekatolički i 50 katoličkih časopisa.

Bavarska ima sedam biskupija. One su sagradile od 1945 godine na ovamo 120 000 stanova. Osnovni kapital tog poduhvata iznosio je 240 miliona maraka, koji su uložili 210 glavnih saradnika.

Opasni sport. Engleska medicinska revija »Lancet« pozvala je lekare da porade sa svog stanovišta da se ukine bokserski sport. Ona se poziva na ispitivanja koja su se vršila u zadnje vreme o štetnosti boksovanja (oštećenju nutarnjih organa, napose mozga). Samo u Engleskoj bokserski je sport prouzrokovao u četiri godine 64 smrtna slučaja, od toga 22 amatera.

Afrika je 1960 godine imala 28 miliona katolika. To je velik porast, ako se podsetimo da 1900 Afrika nije imala više od pola miliona katolika. Basutoland beleži najveći postotak katolika, gotovo 40%, onda Kongo sa 39% i Ruanda Urundi sa 35%.

Štajlska misijska družba ima jednu petinu svojih misionara u tri južnoameričke zemlje, u Argentini, Brazilu i Čileu, sveqa 562 patra. Ta družba izdaje na engleskom jeziku mesečnik »The Word«. Dosad se taj časopis čitao samo u Irskoj, Engleskoj i Australiji. Sada su počeli taj list izdavati i u Akri, prestonici Gane.

Sabirna akcija »izbegličke godine« je završena. Na celom se svetu skupilo 85 miliona dolara. Sama Nemačka skupila je 19 miliona maraka.

Kelnski nadbiskup kardinal Frings postao je Papi Ivanu XXIII 730 000 maraka za novu radijsku stanicu na kratkim valovima — na Vatikanskom radiju. Vernici su poklonili tu svotu svome nadbiskupu kardinalu za njegov zlatomisnički jubilej. Papa se toplo zahvalio kardinalu kao inicijatoru te akcije.

Brazil. U Brazilu već radi oko 2000 redovnika iz SAD. Američki episkopat spreman je da sagradi za 19 severnih brazilskih biskupija provincijalno bogoslovno sjemenište u Recifu za 300 bogoslova. Takvim bi se sjemeništem olakšao izbor sposobnih profesora i smanjili troškovi školovanja.

Formoza. Nemački dominikanac Ivan Verner Lesinski je biskup na Formozi. Pomoću svojih zemljaka, napose iz esenske biskupije, podigao je četiri crkvene zgrade koje su bile za proši Božić posvećene odnosno blagoslovljene. To su dve crkve, jedna u čast sv. Altfrida, druga u čast arhanđela Mihovila, i dva samostana, jedan za 17 nemačkih dominikanaca, a drugi za 30 domaćih redovnica.

Papa na televizijskoj kameri. Papinom dozvolom italijanska televizija je jedan čitav dan snimala Papu u njegovom svakodnevnom radu kao i rad u raznim vatikanskim uredima i njihove prostorije, što je sve običnim posetiocima nepristupačno. Taj se film prvi puta davao drugi dan Božića. Gledaocima se pružao interesantan uvid u papin život i rad središnjih ureda Crkve.

Papa je poslao Msgr Feranu, biskupu u Turu u Francuskoj, posebno pismo prigodom proslave 100 godišnjice otkrića groba sv. Martina. U njemu je pozvao sve katoličke Francuze da obnove svoju dobrotvornu delatnost u duhu sadašnjih potreba i neka se u svojim molitvama sećaju i domovine sv. Martina.

Štajlske misijske sestre. P. Arnold Janssen, osnivač štajlske misijske družbe Reči Božje, osnovao je 1899 žensku misijsku kongregaciju sa zvaničnim nazivom: Družba službenica Duha Svetoga. Za dobrih 60 godina svog postojanja ta je družba već lepo proširila područje svog rada. Ona broji danas 4023 redovnice sa zavetima i 366 novakinja. Proširena je u 16 država. Neke misijske zemlje, naročito Japan i Filipini, daju mnogo redovničkih zvanja. Ta družba vodi samo na Filipinima 19 škola sa 18 000 učenica. Njihova generalna predstojnica je Majka Alojzija, rodom iz Zapadne Nemačke, ali je dugi niz godina radila kao učiteljica na crnačkoj školi u Sen Luju, a onda u misijskoj kući Tečni kraj Cikaga.

Misionarska porodica. Otac Kronštajner iz Lozenštajna u Gornjoj Austriji bio je časovničar. Imao je 11 dece. Osam se od njih posvetilo Bogu u duhovnom staležu. Sin Franjo je postao brat laik u Družbi Reči Božje te radi kao profesor već 35 godina na nekoj gimnaziji u Čilau. Prigodom 50 godišnjice te gimnazije čileanski ministar prosvete Pinto doneo je osobno svom bivšem profesoru Franji Kronštajnu državno odlikovanje »Red za zasluge« čileanske republike«.

Majka Terezija, osnivačica »Sestara ljubavi«, naša je građanka iz Skoplja. Prošle godine ona je posetila Nemačku da se zahvali za misijske priloge koje je odande primila u Kalkuti. U svoju družbu je dosad primila 117 redovnica, koje su gotovo sve Indijke. Za sedam godina svoga rada u »domovima srećne smrti« prikupila je već 13 000 teških, ostavljenih bolesnika te im olakšala poslednje dane života. 8 000 njih pre smrti se pokrstilo i tako stupilo pred sud Božji.

Sastanak katoličkog i monofizitskog patrijarha. U palati koptskog patrijarha Kirila VI sastala su se dva koptska patrijarha: katolički Štefan I i monofizitski Kiril VI. Raspravljali su među ostalim i o budućem vatikanskom saboru. Posle razgovora obojica su se pojavili na balkonu te blagosiljali narod koji im je klicao. Odeljenih monofizitskih Kopta ima 2.5 miliona, a ujedinjenih s Rimom samo 100 000.

Međunarodni red za izgradnju, koji je osnovao i vodi poznati p. Verenfrid van Straten, je u 1960 godini zapošljavao oko 4 000 mladih ljudi na 200 raznih gradbenih objekata. Među tim radnicima bilo je 450 Nemaca. Gradilo se na 74 različita mesta, isključivo u zapadnoj Evropi.

Agrarna reforma u Brazilu. Federalna država Sao Paulo je sastavila nacrt agrarne reforme koji je dostavila na uvid biskupima. Tamošnji je nadbiskup sa 21 drugim biskupom podpisao izjavu da toplo pozdravlja predloženi nacrt i poziva i druge federalne države da slede taj primer. Ako ne bude uskoro usledila reforma agrarnih poseda, biskupi se plaše da bi moglo doći do revolucije. Prema mišljenju biskupa u Brazilu ne postoji toliko problem parceliranja

već obradive zemlje, koliko osposobljavanja nove zemlje koja uopće nije obrađena. Samo nekih 5% zemlje je sada obrađeno.

Belgijska kraljica Fabiola je poslala nemačkoj župi u Altenmitlau svoju sliku sa venčanja u zahvalu za sve što joj je učinila nemačka učiteljica Josipina Traqeser koja je bila rodom iz te župe. Za glavni oltar župske crkve kraljica je poslala skupoceni oltarnik.

Primat anglikanske crkve dr Fisher je odlučio da krajem maja napusti svoj položaj kenterberijskog nadbiskupa i vrhovnog predstavnika anglikanske crkve i ode u mirovinu. Nadbiskup je star 73 godine. Na njegovo mesto dolazi jorški nadbiskup Ramzej, koji je star 56 godina i poznat kao prvoborac za sjedinjenje kršćanskih crkava. Jesenas će ekumenski savez crkava zasedavati u Nju Delhiju u Indiji, kuda će novi kenterberijski nadbiskup svakako otići.

Pred beatifikacijom. Ove se godine očekuju tri blaženika. Na javnoj konzistoriji 19 januara pred Papom se raspravljalo o beatifikaciji Ivana Nepomuka Nojmana, biskupa u Filadelfiji u SAD koji je umro 1873 godine, o maronitskom monahu Šarbelu Maklufu, koji je umro u Anaji 1898 godine i o mladoj irokeškoj devojci Katarini Tekevita, koja je umrla 1680 godine.

Na raskrsnici trga sv. Petra i ulice Izmirenja u Rimu uređuje se posebni ured štampe za budući vatikanski koncil. To će biti jedna novost, koje raniji sabori nisu poznavali. Valjda neće biti ni jedina novost.

Četiri francuske isusovačke provincije, koliko ih ima, bile su pregrupisane kako bi više odgovarale novim potrebama. Pariz ima svoju provinciju, ostale tri se nazivaju prema geografskom položaju: severna, atlantska i sredozemska provincija.

Argentinska biskupija Rekonkvista, koja leži nekih 600 km severoistočno od Buenos Aires ima ogroman teritorij,, ali samo 250 000 vernika sa 31 svećenikom, od kojih 21 Argentinac, 7 Italijana, 1 Hrvat, 1 Belgijanac i 1 Španjolac. Čitava biskupija ima 16 župa. Najveća župa ima 16 111 km², tačno koliko sva Slovenija bez Primorja, proteže se na dužinu 240 km. U takvim ogromnim župama verski život ne može biti na visini.

Uredi Rimskog vikarijata, koji su se dosad nalazili u blizini Panteona, premeštaju se u palatu sv. Kalista koju su ispraznile kongregacije, pošto su se odande preselile u blizinu Vatikana. Papa Ivan XXIII posetio je poslednje vreme i vikarijat svoje rimske biskupije u želji da se upozna sa radom rimskih crkvenih ureda.

Crkvena provincija Navara u severnoj Španiji ima vrlo bogat svećenički naraštaj. U bogoslovnom semeništu u Pamploni ima 745 studenata i ne može se više primati novih. Potrebno je bilo uvesti posebne kurseve da bi se izvršio izbor kandidata. Polovina bogoslova je seljačkog porekla, a polovina iz gradova i industrijskih centara.

U demokratskoj Republici Nemačkoj sa 17 miliona stanovnika živi 1,87 miliona katolika, podeljenih na 1000 župa sa 1300 svećenika. Posle 1945 godine u toj se državi naselilo oko jedan milion katolika, koji su došli s istoka. Kako nemaju dovoljno crkava, protestanti im izlaze u susret da se mogu služiti njihovim crkvama.

Župnik Naber iz Konersrojta slavio je 4 decembra 1960 svoj 90 rođendan još u dobrom zdravlju. Već 15 septembra 1959 imao je zlatni jubilej svoje župničke službe. Prošlog avgusta lejrijski biskup posetio je stigmatičarku Tereziju Nojman, a sada je župniku Naberu za 90 godišnjicu poslao svoje čestitke.

Italija ima 280 biskupija, 44 000 svetovnih svećenika 18 000 redovničkih i gotovo 25 000 župa. Najviše svetovnih svećenika imaju biskupije Milano i Bergamo.

Isusovci izdavaju širom sveta časopise i revije na 50 jezika u ukupnoj nakladi od 144 miliona primeraka.

Kongregacija za širenje vere izdala je statistiku prema kojoj se broj katolika u azijskim zemljama (izuzev Kinu, Arapske zemlje i Perziju) povećao za 50%, od 6 miliona na 9,7 miliona u 1959 godini.

Engleska i Vels su imali 1958 godine 14 636 obraćenika, dok u 1958 15 794. Broj krštene dece isto se povećao od 114 133 na 17 233. U Engleskoj svakako jedna desetina stanovništva pripada katoličkoj veri.

Na Aljaski su se birači poslužili pravom da mogu na svoju ruku prigodom glasanja postaviti drugog izbornog kandidata. Tako je katolički svećenik Segundo Lorente, koji tamo misionira već 25 godina dobio najviše glasova za narodnog poslanika. Kažu da nema verovatnoće da bi misionar prihvatio taj izbor.

Zajednički kalendar svih kršćana. Iz Jerusalema dolazi; predlog da bi novi crkveni koncil doneo jedinstveni crkveni kršćanski kalendar. To je opća želja svih kršćana koji žive kao manjina u muslimanskim zemljama, a to bi i pošlo kršćanski ugled u nekršćanskom svetu. Koliko će se taj predlog ostvariti, zavisi od mnogo faktora.

U Turinu, u glavnoj salezijanskoj kući umro je u starosti od 77 godina poznati istraživač Ognjene zemlje i planina Anda p. Alberto de Agostini.

Oproštaj sa kardinalom Wendelom. Minhen je 5 januara sa svim počastima ispratio na večni počinak svog blagopokojnog nadbiskupa Josipa kardinala Wendela. Na njegovu sahranu stigli su 3 kadrinala, 34 biskupa, brojni opati i drugi crkveni dignitarci. Bila su tamo zastupstva savezne i pokrajinske vlade, predsednika države, vojske, čitavog kulturnog i crkvenog života Minhena, kao i ogromno množtvo vernika. Zemaljski ostaci kardinala Wendela počivaju kraj njegova predšasnika kadrinala Faulhabera.

Bečki kapelan odlazi u Koreju. Dr Wolfgang Haupt, star 32 godine, kapelan kod sv. Roka u Beču, odlučio se da ode u misije. Nadbiskup kardinal König dao je kapelanu godinu dana za razmišljanje, ali se kapelan posle isteka tog roka javio kardinalu i zamolio ga za blagoslov da pođe kao misionar u Koreju.

Papa o obitelji. Na blagdan svete Obitelji Papa je preko radia govorio o obitelji. U govoru je pozvao sve odgovorne činioce da se pobrinu za takve uslove života da bi mogle porodice čestito živeti. Papa je naglasio da vrlo dobro poznaje poteškoće koje muče kršćanske obitelji i opasnosti s kojima se susreću svakog dana. U obitelji treba odricanja i svladavanja; samo u takvom ozračju mogu se deca kršćanski odgojiti. Papa priznaje da je ljudima vrlo teško da ostanu verni nepromenljivom Božjem zakonu kad žive u svetu koji misli samo na uživanje, da je teško čvrsto se držati morala kad svuda gledaju kako se svetinje gaze. Nisu mu nepoznate ni materijalne brige, naročito u porodicama sa brojnom decom, napose ako nema dovoljnog zaposlenja, gde vlada glad. Papa kaže da ne propušta nijedne prilike da ne bi upozorio odgovorne faktore i imućnije ljude neka budu velikodušni i neka takvim porodicama obezbede trajnu pomoć kakva im je potrebna. Na kraju je obećao siromašnim obiteljima da će se uvek za njih moliti, pratiti ih svojom ljubavi i brigom i konačno je podelio apostolski blagoslov.

Zapadna Nemačka je imenovala kod Svete Stolice novog poslanika u osobi dr Alberta Hilger Šerpenberga. Dok je raniji poslanik bio katolik, novi je protestant.

Krajem decembra 1960 obratila se na katoličku veru japanska koncertna pijanistkinja Rioko Ohno, stara 22 godine. Ona je upravo završila studije na muzičkoj Akademiji u Beču. Krstila se u univerzitetskoj crkvi. Njezina je kuma bila žena japanskog univerzitetskog docenta koji je u Beču završio studije sociologije.

Na pitanje nekog portugalskog biskupa obredna je kongregacija odgovorila, neka se zajednička sveta krunica ne obavlja pod misom nego izvan mise. Tim se odgovorom htelo ispraviti neku primedbu rimskog direktorija za 1961 gde stoji zabunom drukčije napisano.

U Austriji svaka treća žena, starija od 50 godina nosi ime Marija ili Ana. Mlađe, one iznad 20 godina starosti, svaka se šesta zove Marija, a svaka jedanaesta Ana. Treće najpopularnije ime u Austriji je Terezija.

Nemačkoj nedostaje 10 000 svećenika, kako je bilo izneseno na nekom sastanku u Mastrihtu posle nove godine. Najteže pogođene biskupije su Keln i Esen, iza njih dolazi diaspora. Taj se manjak pripisuje sledećim razlozima: za vreme Hitlerovog režima i rata nemačka je omladina bila raštrkana svuda po zemlji; posle rata zemlju je uhvatila brza industrijalizacija, narod beži iz sela u gradove i industrijska središta. U Zapadnu Nemačku je stiglo posle rata 6 miliona katolika iz drugih provincija s istoka. Nemačka nema dovoljno osposobljenih laičkih apostola koji bi mogli preuzeti izvestan deo pastoralnog rada.

Toledski kadrinal Pla y Deniel je poslao šefu španske falange i sindikata Ruizu pismo, u kome se žali na postupak prema katoličkim radnicima. Traži, da se prestane ometanjem katoličkih bratovština, uhađanjem, kažnjavanjem i drugim pritiskom koji se vrši s ciljem, da svesniji katolički radnici ne bi došli do važnijih položaja u sindikatima.

U Rusiji je, prema navodu metropolita Nikodema, danas otvoreno 20 000 pravoslavnih crkava i 70 manastira, a broj svećenika se penje na 35 000. U Rumuniji ima međutim oko 10 500 pravoslavnih sveštenika i monaha te oko 7 000 monahinja.

Bratstvo svih naroda. U Pragu uči nekih 2 000 studenata iz prekomorskih zemalja, najviše iz arapskih zemalja. U Poljskoj je njihov broj manji, samo oko 900. U našoj zemlji zadnjih je godina broj studenata iz Afrike i Azije prilično porastao.

U pariškoj je katedrali kardinal Felten govorio na ponoćki. Kazao je da Božić nije neki sterac sa belom bradom niti ukrašena jelka niti svršetak godine, nego uspomena na rođenje Isusa Krista. Mnogi su ljudi zaboravili da je mir moguć jedino tada, ako slušamo Krista i ako se molimo za mir. Zatim je govorio o blaženstvima, a posebno se zaustavio na onima koji su pogođeni i žalosni. Spomenuo je žalost francuskih obitelji koje su izgubile svoje sinove u Indokini, odnosno strajuju sada za svoje u Alžiru. Sve je pozvao neka se mole Knezu mira za mir.

Katolički Božić širom sveta. U Berlinu je kardinal Depfner govorio na ponoćki u crkvi svete Obitelji. Protestantski biskup dr Dibelius je održao božićno slovo luteranima. U Varšavi je kadrinal Višinski u svojoj katedrali održao vrlo zapažen govor. Prema agenciji Tas u Moskvi su katolici i protestanti slavili Božić i molili se za mir i razoružanje. Katolici su se skupljali u crkvi sv. Ljudevita, a katolički diplomati na drugom mestu gde im je služio misu p. Dion. Agencija Nova Kina je isto javila da se u Pekingu slavio Božić kao svake godine te da se hiljadu katolika skupilo u »katoličkoj katedrali Nantang«.

Božićni blagoslov. Papa je na Božić posle svečane mise u crkvi sv. Petra sa središnjeg balkona podelio narodu od 100 000, skupljenom na trgu pred crkvom kao i čitavom svetu svoj božićni pastirski blagoslov. U kraćem govoru Papa je nanizao nekoliko misli, spomenuo se pojedinih staleža i vrsta ljudi na koje najviše misli. Onima koji su odgovorni za socijalni i građanski mir poželeo je da bi imali dovoljno poštovanja pred istinom i slobodom, kako bi mogli uspešno služiti ljudskom i kršćanskom napretku. Na kraju je čestitao srećan Božić i blagoslovenu Novu godinu u sedam jezika: engleski, francuski, nemački, španjolski, portugalski, grčki i staroslovenski.

Najveća dvorana — crkva. Ogromna pariška dvorana Nacionalnog središta industrije i tehnike promenila se za božićnu ponoćku u crkvu. U njoj se skupilo 80 000 ljudi. Oltar je bio postavljen 28 metara iznad dvorane. Na oltaru su go-

rele četiri ogromne sveće, pokraj njega je stajala 26 metara visoka jelka sa rasvetljenim križem. Mnogi pariški umetnici su pod misom pevali i svirali. Bilo je i crnačke religiozne muzike. Nekoliko svećenika je ispovedavalo pod tribinama, oko 6 000 vernika primilo je svetu pričest. Dvorana se počela puniti u 10 sati, a ispraznila se tek oko 2 ujutro. Za sve vreme ponoćke u dvorani je vladao odličan red i sveto božićno raspoloženje. Sveti je otac bio obavešten o tom izvanrednom verskom skupu te je prisutne pozdravio posebnim telegramom preko kardinala Tardinia. Dragovoljno se prijavilo 200 policajaca da su publiku ispravno raspodelili. Na sve prisutne ta je pobožnost ostavila izvanredan utisak.

O. Petar Domančić. Malo i romantično mjesto Starigrad na Hvaru gubi iz dana u dan svoju stariju inteligenciju. — Neko se raseljava, odlazi u kulturni centar Dalmacije, u privlačni Split, živi tamo i ne mari za kulturni napredak toliko slavnog Starograda. Tek na času smrti sjeti se svog rođenog mjesta i zaželi da ga, kada umre, prenesu tamo gdje se rodio. Drugi umiru u svome zavičaju.

O. Petar ostao je vjeran svome rodnom mjestu, ostao je da živi u samostanu Dominikanaca i da kulturno djeluje između zidina te impozantne zgrade na korist starigradske javnosti i turističkog napredka mjesta. Nije tražio da ga premjeste u koje drugo mjesto, u čijem bi samostanu uživao duhovni i fizički mir, da bude bez zanimanja i da nema dodira sa vanjskim svijetom.

O. Petar, iako teško bolestan nije mirovao, to nije bilo u njegovoj prirodi. On se posvetio sređivanju velike samostanske biblioteke, skromne arheološke zbirke i umjetničke galerije.

Mnogi Starograđani poklanjali su knjige, slike i arheološke predmete za početak jednog skromnog muzeja. O. Petar sve je to stručno sređivao sa onoliko skromnih materijalnih mogućnosti, koliko je to od narodne vlasti i od javnosti bilo moguće dobiti.

Uzorno vođena ta mala kulturna institucija privlačila je posjete mještana i turista koji su kroz njene objekte upoznavali historijski razvitak našeg lijepog Starograda od početka do danas. O. Petar sve je to vodio neobičnom marljivošću. I u najtežim slučajevima svoga fizičkog stanja nije se ustručavao da se pridigne sa postelje i da posjetiocima tumači ono što se nalazi u samostanskom muzeju. Bio sam čest posjetioc te kulturne ustanove i o njenom uređivanju razgovarao s O. Petrom, čiji me je napredak uvijek veselio kao sina tog romantičnog mjesta. On je imao lijepih planova da ustanovu još više proširi i unaprijedi, ali neumoljiva smrt, kojoj se mora pokoriti sve ono što je živo, prekinula je njegovo napaćeno tijelo, a mogao je još dugo da živi na kulturnu korist svoga rodnog mjesta.

Slava O. Petru Domančiću!

Pod križem

Nad hramovima, pagodama i spomenicima znanja i sile, nad svim,
što je bilo od stvaranja svijeta, što postoji i što će biti,
uzdiže se Tvoj križ, Gospodine.
Između zemlje, okaljane prvim grijehom, a posvećene Tvojom
žrtvom, i neba, koje je blagoslovilo Tvoj dolazak i Tvoje poslanstvo, Ti si razapet da
uzdigneš našu bijedu.
I kaplje Tvoja krv i umireš među nama, da
svjedočanstvo jedine istine izraste iz tajanstvenog klijanja u besmrtni plod života i radosti.
Idu povorke, i mnogi će svaliti teški kamen na
Tvoj grob, a drugi će očekivati u suzama bijeli
dan Tvojega uskrsnuća.
Uzdiže se Tvoj križ na mrkoj gori i na svim
stazama, kojima prolazi čovjek i onda, kada
skrušeno prizna Tvoju vlast, i onda, kada te
zaboravlja.
Teške su osude krivcima, koje dosuđuju zemaljski glavari — mračna je težnja za osvetom
zla, što truje uvrijeđene, a sveta i krasna Tvoja
je molitva za ljude grešne, koji Te ne poznaju.
Nedostižna Tvoja veličina, Gospodine, ne prolazi do vijeka.

Mali mučenik

Kiša sipi, kiša lije
u crkvi ih još mnogo nije,
a ministrant se veleso već smije:
»Opet sam stigao prije,
Misa još počela nije.«

Brzo traži odijelo svoje,
ono crvene boje,
što mučenika resi.
Zar nisam i ja mučenik?
Zar lice moje crveno nije

Na kamenu ću klečati,
za naknadu Bogu i drhtati.
Zar mali nisam ja mučenik
kao Tarzicijev skromni sljedbenik?

Nema zime

Al' je zima svima,
samo nije njima,
malim ministrantima.

Oni se zorom dižu,
po snijegu stižu,
hvalu Bogu dižu.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko konzultor. — Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20 — Tek. račun 101-704-3-533. Grafičko preduzeće »SRBOŠTAMPA« — Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Telefon br. 20-268.

GOD. XXX BROJ 4 BEOGRAD, APRIL 1961. CENA 25 DIN.

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

1931–1961

Dobri Pastir na zidovima Domitilinih Katakomba

Ja sam pastir dobri i poznajem ovce moje i one, koje su moje, poznaju mene

Uskrsnu Gospodin zaista, aleluja, peva Crkva na Uskrs. Najveće čudo koje je Krist učinio njegovo je uskrsnuće. Njime je Kristovo Evanđelje dobilo najjaču potvrdu. Apostol naroda je kazao: Ako Krist nije uskrsnuo, bez temelja je vaša vera, i mi bismo se našli lažni svedoci; a sad Krist je uskrsnuo (Prim 1 Kor. 15, 14. 15. 20). Kršćanstvo stoji i pada s Kristovim uskrsnućem. Slaviti Uskrs znači verovati u objavu koju je Krist doneo na zemlju.

Šta je vera?

Kršćansko je verovanje vatikanski crkveni sabor ovako izrazio: Verovanje je natprirodna krepost po kojoj, uz poticaj i pomoć milosti Božje, držimo za istinu ono što je Bog objavio, ne radi toga što bismo sami prirodnim svetlom razuma prozreli unutrašnju istinu stvari, već poradi ugleda samoga Boga, koji objavljuje i koji ne može pogrešiti ni prevariti; a takvo je verovanje početak spasenja.

Kršćansko je, dakle, učenje da u verovanju sarađuju Bog i čovek. Bog se objavio ljudima najviše po Isusu Kristu. Ta je objava dobila svoju verodostojnost najviše čudesima i proroštvima. Bog potiče čoveka na veru, tako da šalje svoje blagovesnike, da svakome prosvetljuje njegov razum, naginje volju i srce da istraje u proučavanju temelja vere. Bog nadalje pomaže čoveku da bude spreman ukloniti sve zapreke koje se protive prihvaćanju vere i konačno da čovek proizvede čin vere. U čitavom postupku do vere prati pomoć Božja onoga koji se sprema da uzveruje. Sa druge strane, mora i čovek sam mnogošta učiniti, pretrpeti, izdržati, da bude dovoljno poučen u veri, da se osvedoči u istinitost verskog učenja, ukloni sve moralne prepreke koje bi ga zadržavale na putu prema veri. Taj put katkada traje ne mesecima nego godinama.

Verovanjem čovek podređuje svoj razum Bogu, a time mu odaje poštovanje, koje duguje Bogu, koji ne može pogrešiti ni prevariti. Ukoliko je neki čovek ponosniji na svoje intelektualne sposobnosti, toliko obično teže veruje. Verom naime drži za istinite stvari, koje nije sam upoznao kao istinite nego ih Bog objavljuje. Izvestan stepen poniznosti i molitve nužan je preduslov za verovanje.

Verovanja, podređivanja vlastitog mišljenja mišljenju većine odnono starešine, toga ima i inače u svetu. Zar nismo preko mere oholi, ako uvek mislimo da smo mi u pravu? Zar smo baš mi nepogrešivi?

Ako ne postoje u čovekovom srcu potrebni preduslovi, neće da veruje. Najžalosniji takav primer ostavili su nam predstavnici odabranog naroda: farizeji, književnici i narodni starešine. Dok je jednostavan narod spremno slušao Isusa i pod dokazom njegovih čudesa poverovao u njegove reči, narodni predstavnici nisu uzverovali, iako su i oni slušali Krista, videli njegova čudesa, divili se svetosti njegova života. Zašto? Krist je smetao njihovim ličnim interesima: odvodio narod na svoju stranu, učio nauku koja im nije bila simpatična, postavljao moralne zahteve koje nisu hteli prihvatiti. Tako je došlo: što su duže slušali Isusa, što više čudesa videli, to su ga besomučnije mrzeli. Lazarovo uskrsenje dovelo ih je do odluke da Isusa treba ubiti.

Na njima su se ispunile Isusove reči: bez razloga su mrzili na mene. Njihov je postupak sadržan u rečima: »Jer svaki koji čini zlo, mrzi na svetlo i ne ide k svetlu, da se ne dokažu njegova dela« (Iv. 3, 20). Za velik deo svog naroda Krist je bio postavljen na propast, kako je prorekao starac Simeon.

Krist nije bio samo svojim savremenicima znak kome će se protiviti, nego takav i ostaće do sudnjeg dana. Pokraj Krista razilaze se putevi. Tragika odabranog naroda se ponavlja. Na kolike se ljude odnosi Kristov prekor na Veliki petak: Puče moj, što učinih tebi ili u čemu ožalostih tebe? Odgovori meni.

Vodimo ankete i statistike o verskom životu po našim župama. Što nam otkrivaju? U izvesnoj meri versko stanje. Smatra se dobra župa, ako ima 30% odraslih vernika nedeljom na misi, 50% na uskrsnoj pričesti. Držimo slabijom župom, ako oveći broj krštene dece ne dolazi na veronauku i ne prima prvu svetu pričest. Isto je tako slabo, ako velik broj katolika nemaju uređen svoj brak pred Crkvom. Žalostan je duhovni pastir, ako mu matice umrlih pokazuju velik broj onih koji nisu primili svete sakramente pred smrt. Duhovnog pastira boli, ako mora priznati da je velik broj njegove duhovne dece koju je krstio, obučavao u veronauci i koja su se ispočetka vrlo dobro pokazivala, kasnije okrenula leđa Crkvi i Kristu. Za takve bivše vernike se kaže da nisu izdržali iskušenja te da posejano seme Božje reči u njima nije donelo ploda.

Kako čuvati veru?

Nije lako dovoljno naglasiti vrednost vere. Ona je neprocenjivi dar, onaj sakriveni biser na njivi za koji trgovac proda sve svoje imanje. Vera nadmašuje sve zemaljske vrednosti, čak i život sam. Mučenici nisu ni trenutak pomišljali šta treba uraditi, ako se postavilo pitanje: ili život ili odreći se vere. Vera je nezaslužen dar Božji. Bog nam se iz čiste ljubavi objavio i obećao nebo, ako uzverujemo i po veri živimo. Čovek ne može nikada sam po svojoj snazi prihvatiti kršćansku veru. Isus je jasno rekao: »Niko ne može doći k meni, ako ga Otac, koji me je poslao, ne privuče« (Iv. 6, 44).

Kako vera dolazi od Boga kao čist, nezaslužen dar, valja je visoko poštivati i ceniti. Već zemaljske skupocenosti čovek brižljivo čuva, koliko više tek veru. Stoga je Isus govorio: »Ne bojte se onih koji ubijaju telo a duše ne mogu ubiti, nego više onoga koji može dušu i telo pogubiti u paklu« (Mt. 10, 28). Tražite najpre kraljevstvo Božje i pravednost njegovu i sve će vam se ovo (životne potrebe) dodati (Mt. 6, 33).

Za veru se treba moliti. Bog doduše dobro zna šta kršćaninu treba, ali hoće da vernik priznaje svoju slabost i potčinjenost te da se kao dete obraća k njemu za pomoć. Ko zanemaruje molitvu, taj nužno verski propada, gubi verski duh, sve se više prožima svetovnim duhom koji je veri protivan. Ako dakle želiš da izbegneš verski brodolom, da očuvaš veru i po mogućnosti čak da napreduješ, onda se treba mnogo moliti, tražiti ponizno pomoć odozgo.

Ako želimo pridobiti nekoga za veru ili veri povratiti, treba ne samo moliti se, nego činiti dela pokore. Vera nije plod ljudskog rada ni rezultat ubeđivanja, nego nadasve milost Božja.

Vera opet nije samo Božji dar, nego i potpuno slobodan ljudski čin. U veri je čovek s Bogom potpuno slobodan saradnik. Kako za sve svoje slobodne čine odgovaramo, tako smo odgovorni i za svoju veru. Ako verujemo i po veri se lepo upravljamo, to nam se ubraja u zaslugu; ako raskidamo svoj odnos prema Bogu, kakav traži vera, ili čak veru samu odbacimo, činimo greh i snosimo sve teške posledice. Kad bismo češće pomislili: ko je Bog, a šta je čovek, drugačije bi bilo naše postupanje, više bismo cenili i negovali svoju veru, živeli po njoj i pazili da budemo uvek poslušna deca nebeskog Oca. Kad bismo bili uvek svesni da bez vere nije moguće ugoditi Bogu, da s verom stojimo i padamo, da je u veri biti i nebiti našeg večnog blaženstva, niko se ne bi ustručavao uložiti krajnje napore da ostane veran Bogu, da se ni po koju cenu ne odreče vere.

Vera je svet zase. Versku nauku treba sve bolje upoznavati. Stoga učimo veronauku, slušamo propovedi, čitamo Sveto pismo i drugu versku literaturu, razmišljamo napose o verskim pitanjima koja se trenutno postavljaju pred nas. Naša vera mora biti naime prosvećena, razborita. Kao što pripadnici drugih ideologija proučavaju općenite pojave i savremena aktuelna pitanja u svetlu svoje filozofije, tako se mora i katolik na svakom koraku upitati šta sudi nepogrešiva katolička Crkva o tom pitanju.

Svoju veru moramo braniti već prema poslovici: svoje ne damo. Ako živiš u verskoj sredini među istomišljenicima, nije teško ostati veran toj svetinji. Ako te životne prilike bace u sasvim drugačiju okolinu, gde žive ljudi drugačijeg verskog mi

šljenja, tamo si u opasnosti da se u općenitoj želji prilagođavanja i linije manjeg otpora izgubiš. Prvo nastupaš vrlo stidljivo, sakrivaš svoju veru, pada ti sve teže držati je i konačno je ostaviš. Takve se stvari često dešavaju, svakako ne bez vlastite odgovornosti.

Sv. Sebastijan je bio oficir u rimskoj vojsci za cara Dioklecijana. Dvor i vojska bili su uglavnom poganski, ali oficir Sebastijan ne gubi vere, ona u njemu raste, dok ne izraste iz nje mučenik Sebastijan.

Ako te je Božja Providnost postavila u težak položaj, koji nisi sam tražio, znaj da ti Bog neće uskratiti milosti koje su potrebne da očuvaš svoju veru, samo moraš i ti sam sve učiniti što možeš da je zaštitiš. Prvi su kršćani u svakoj zemlji bili manjina u moru inoveraca, ali ih to ipak nije sprečavalo da ostanu verni svojoj veri: postali su čak apostoli — misionari svojih zemljaka. Krist od svakog vernika traži da bude svedok za nj i za njegovu nauku. Onaj koji je sam pun Kristovog svetla, unosi to svetlo u svet oko sebe, vrši ulogu soli u ljudskoj zajednici, deluje kao kvasac u testu.

Divna je povest vere. U starom zavetu je mali pastir David verom i pouzdanjem u Boga pobedio gorostasa Golijata. Po istoj veri prorok Danijel ostao je živ kroz sedam dana u lavljoj pećini, a starac Eleazar podneo junački mučeničku smrt u 90 godini života. Kroz svu kršćansku istoriju u Kristovo su se ime zbivala raznovrsna čudesa fizičkog i moralnog reda u znaku vere. Pobeda kršćanskog oružja u Beogradu 1456 nosi oznaku izvanredne, gotovo čudesne Božje pomoći. Bog svojih vernika ne ostavlja bez zaštite. Stoga puni pouzdanja u moć vere rado ponavljajmo s Ivanom evanđelistom: »Ovo je pobeda koja pobeđuje svet — vera naša« (1 Iv. 5, 5).

Na Veliki petak je, ljudski govoreći, kršćanstvo slabo stajalo. Za par dana prilike su se bitno izmenile: Krist je opet živ, u apostole se vraća polagano vera. Ta je vera danas najjača sila na svetu. Nemoj zato nikada očajavati, kad te zadese bolna iskušenja, nego istraj uz Krista; konačna pobeda je sigurna, pošto je Krist sam rekao: Ja sam pobedio svet.

Dirljive su reči apostola Pavla koje je uputio pred smrt svome dragom učeniku Timoteju: »Vreme moje smrti je sasvim blizu. Dobar sam boj vojevao, trku svršio, veru održao. Uostalom meni je pripravljen venac pravde koji će mi dati Gospodin u onaj dan« (2 Tim. 2, 6—8).

Ko ne bi hteo da bude pobednik u poslednjoj rundi? Život je borba, ne gubimo cilja ispred očiju!

Liturgijska obnova

USKRSNUO JE »DOBRI PASTIR« ALELUJA

Radost uskrsnog vremena plod je muke i smrti našeg Spasitelja, koji je svojom žrtvom oboreni i propali svijet podigao. Ta je radost slika one vjekovječne radosti, koju će pravi vjernici po zaslugama Kristovim uživati u nebu. Ovu misao ističe početna molitva u sv. misi 2. nedjelje po Uskrsu, koju nazivamo nedjeljom Dobroga pastira.

Pred nama se diže lik Krista ne samo kao Pobjednika, već kao Pastira vječnoga, koji je dao i koji daje dušu svoju, život svoj za ovce svoje. Božanski Jaganjac oslobodio je ovce svoje. Sadržaj čitave mise i poslanice i evanđelja pun je svete ljepote i liturgijskog smisla. Ni poeziju, ni umjetnost prvih vjekova kršćanstva ne možemo zamisliti bez Dobrog pastira. On sa svojim štapom sve vodi. On nije simbol, već prava njegova slika koju je Krist sam naslikao kad je kazao o sebi: »Ja sam pastir dobri. Dobri pastir život svoj daje za ovce svoje« (Iv 10, 11—16).

O ovom predmetu napisana je ogromna literatura i uvijek se piše. Mnogo su puta racionalisti pisali da lik Dobrog pastira potječe od poganstva, iz antikne umjetnosti, te da nije originalno kršćanski. Tu ima neke sličnosti i istovrsnosti, ali nitko ne može zanijekati da je naš Spasitelj dao ovu značajku o sebi: »Ja sam pastir dobri«. U pogansko doba bio je često prikazan pastir s ovcom ili s ovnom (kriophoros), a to znači da se pastirskom staležu davala velika važnost kao izvoru bogatstva i blagostanja. Kod starih Grka i Rimljana bogovi Hermes i Merkur prikazani su kao »kriophori«, kao mitološka božanstva trgovine, napretka i bogatstva. U bibliji je božanska providnost često izražena u slikama i poredbama uzetim iz pastirskog života. Najmoderniji arheolozi smatraju da je slika pastira s ovcom, ovnom ili jaganjcem u pogansko, antikno doba bio simbol čovječjih ideala humanosti i čovjekoljublja, dakle dobrih vrlina. Često je bila ta slika na prstenima, lancima i čašama. Poganski pisci kao Virgil i Svetonije ističu vrline dobrog pastira, a stari kršćani dobit će pučku vjeru o takvom pastiru, koji će u sebi imati dobrotu, odvažnost, ljubav, dragost i milost.

Tek u evanđelju nalazimo u pravom smislu riječi »Dobroga pastira«, tj. našeg Spasitelja, koji pase ovce svoje, brani ih od vukova, traži izgubljene i veselo ih na ramenima nosi u svoj ovčinjak. Isus dakle kao pravi pastir, a ne kao najamnik spreman je da izgubi život svoj za dobro svojih sljedbenika. On nije pastir samo jednog ovčinjaka, izabranog naroda Izraela, nego ima i »druge ovce« koje će jednom čuti njegov glas i stvorit će se jedno stado njegovih sljedbenika, sastavljeno od svih naroda. Starozavjetni proroci Izaija i Mihej zamišljali su proširenje Mesijinog ovčinjaka. Židovi u svojoj tjesnogrudnosti i kratkovidnom šovinizmu kritizirali su s prezirom Isusovu priču o jednom stadu i jednom pastiru. U najranijoj liturgiji naše Crkve prvoborac je Dobri pastir, a taj je pojam i do danas ostao aktuelan, pa i liturgiju u praksi, u vezi s narodom zovemo »pastoralnom ili pastirskom«. Pobožnost i teologija, dakle zakon molitve i zakon vjere zajedno su sačinjavali liturgiju.

Ne samo u liturgiji, već i u kršćanskoj umjetnosti lik Dobroga pastira igrao je veliku i važnu ulogu. On je označivao našeg Spasitelja, jer u prvim stoljećima zbog »discipline tajnosti« sve glavne vjerske istine bile su prikazane skrovito i simbolički. Od konca 1. pa do 4. stoljeća naš Spasitelj bio je prikazan kao pastir. On nas zove u katakombe. Vrlo omiljeli i dragi objekt starokršćanske likovne umjetnosti: u slikarstvu, plastici i skulpturi.

Kako je prikazan Dobri pastir?

On je bio lijepi mladić, mladolik, bez brade. Ima dugu kovrčastu kosu. Pogled mu je pun vedrine i slatkosti. Odjeven je u kratku zasukanu tuniku, kojoj je katkada pričvršćen pastirski plašt na desnom ramenu, a katkada putnička kabanica (pelerina). Nosi povoje na nogama i čizme sa podvezicama. U ruci nosi pastirsko oruđe: sviralu, muzlinu (posudu za mlijeko), torbu i štap. Na ramenima drži snažno ovcu u svojim rukama. U katakombama, grobištima prvih kršćana Dobri pastir bio je veoma često prikazivan. Vrlo je dobro stajao nad grobovima pokojnika. Ovca koju pastir nosi na ramenima je slika pokojnika, što ga Spasitelj vodi u nebo, dakle simbol duše kršćanske. To je bilo potpuno u stilu prastare liturgije za pokojnike. »Neka ti Bog dade milost, da možeš odnešen na ramenima Dobrog pastira u društvu vječnoga Kralja i u zajednici sa Svetima uživati vječnu radost«.

Crkva katakomba je razumjela kao i raniji kršćanski pisci Euzebije, Irenej, Origen, Tertulijan značenje Dobrog pastira kao najveličanstveniju pjesmu milosrdju Božjemu, kakve svijet nikada do tada nije čuo i kakve više nikada neće čuti. S ushitom pjeva liturgija na drugoj uskrsnoj nedjelji: »Milosrđa Gospodnjega puna je zemlja, aleluja; riječju Gospodnjom utvrđena su nebesa, aleluja, aleluja«.

Koncem 4. v. prikazivao se Dobri pastir na mozaicima i afreskima novih kršćanskih bazilika, ali ne mladolik, već s bradom, kako se je i inače počeo prikazivati u istočnoj i zapadnoj Crkvi. Taj klasični tip kasnije je potpuno iščeznuo. Ali u novije doba, kada se pod uplivom liturgijskog pokreta i crkvena umjetnost povraća na izvore, Dobri pastir opet ima počasno mjesto zbog svog mističnog sadržaja. Kao u doba katakomba tako i danas taj sveti lik podiže pobožnost vjernika. Simbolički predstavlja svu brigu božanskoga Pastira za svoje ljubljeno stado, neizmjerno milosrđe Spasitelja za grešnike, njegovo veliko veselje zbog povratka i obraćenja zalutale ovce, a konačno njegovo priznanje na nebu, da smo bili njegov narod i ovce paše njegove. Smisao velikog djela otkupljenja izvedenog Isusovim uskrsnućem, izražen je i usredotočen upravo u Dobrom pastiru, koji pruža nadahnuće i utjehu.

Dobri pastir je optimista, jer on gleda na kraj istorije. Put je zaista dug i težak. On ima svoje ovce koje on poznaje, a i one poznaju njega. Ali on nije s tim zadovoljan, jer sam izričito kaže i priznaje: »I druge ovce imam, koje nisu od ovoga ovčinjaka i one mi valja dovesti«. Spasitelj, koji je uvijek blaga i ponizna srca, ne upotrebljava nikakvu uvredljivu riječ za one koji još nisu u njegovom stadu, on samo tu činjenicu potvrđuje. Tim nas uči kako se njegovi sljedbenici moraju ponašati u apostolatu prema onima koji još nisu primili evanđelje. »I one mi valja dovesti!« Zbilja, Isusova je ljubav beskonačna, stvar nerazumljiva za one koji je nisu doživjeli i koji ne mogu shvatiti da ljudsko srce može kucati za bližnjega pravim milosrđem. Ukoliko svijet bude prostraniji, utoliko će veću pobjedu slaviti Kristovo milosrđe. Glasoviti moderni katolički teolog i paleontolog Pierre Teihard Chardin, koji se danas najviše čita, napisao je ovu optimističku misao: »Samom činjenicom da je pred našim očima svemir dobio novu rasprostranjenost, kršćanstvo se otkriva još snažnijim u sebi i još potrebnijim svijetu, nego što je ikada bilo«.

Kakve god bile prilike na svijetu, šta god se desilo na zemaljskoj kugli, mi čvrsto vjerujemo proročanstvu uskrsloga Dobrog pastira i molimo da svi čuju glas njegov i da se ispuni: Biti će jedno stado i jedan pastir. Aleluja!

VRHUNAC LITURGIJSKE GODINE

U želji da liturgiju približi puku, a puk liturgiji, Crkva je u naše dane počela izvoditi velike liturgijske reforme. Pripravljao ih je sv. Pijo X sa svojim nasljednicima, a započeo ih Pijo XII. Od njega nam večernja sv. Mise, od njega olakšica u postu prije pričesti, od njega nam obnovljeni obred svete sedmice. Ivan XXIII nastavlja djelo svoga predšasnika, pa nove rubrike misala i časoslova u cjelini potvrđuju i na svu godinu primjenjuju taj obnovljeni obred. Namjerice je obnova i započeta svetom sedmicom, jer je to zaista vrhunac liturgijske godine. Razne dobi crkvene godine slave otkupljenje s raznog stanovišta, a ova sedmica svetkuje »najveća otajstva našega otkupljenja, tj. muku, smrt i uskrsnuće n.G.I.K.«. U dotičnom dekretu kaže Crkva: »Od toga je nastala ona naročita sedmica koja se radi važnosti spomenutih otajstava prozvala svetom i obogatila najsjajnijim i najdirljivijim obredima«. Naši su vjernici kao svuda po svijetu oduševljeno prihvatili obnovu svete sedmice, ali još mnogo treba uraditi da se sve provede kako Crkva želi. U ovom kratkom članku ne možemo protumačiti sve obrede svete sedmice, ali ćemo istaknuti kako vjernici mogu sada kod njih djelatno surađivati, mnogo više negoli prije. To je i glavna svrha ove reforme.

Teško ćemo shvatiti pravo značenje Isusove muke i smrti, ako ne prisustvujemo veličanstvenom uvodu u svetu sedmicu. Dani muke okruženi su nedjeljama proslave, Cvjetnicom i Uskrsom. Stoga je vrlo važno da svečanom liturgijom sudjelujemo »pobjedonosnom ulasku našega Gospodina Kralja — Mesije, u sveti grad«. Dobavimo na vrijeme grančicu i s njom u ruci idimo u crkvu da prispijemo zanosnoj početnoj pjesmi: »Hosana sinu Davidovu; blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje. Kralju Izraelov, hosana u visini«. Kad je Crkva odredila da svećenik blagosiva grane okrenut prema puku, onda taj treba da gleda i sluša, da složno odgovori »Et kum spiritu tuo — I s duhom tvojim« i da molitvu potvrdi s »Amen«. Kad svećenik otpjeva evanđelje koje opisuje Isusov ulazak u Jeruzalem, zajednički svečani ophod s granama treba da otajstveno obnovi taj događaj među nama. Ovo bi imala biti najvažnija procesija cijele godine, po mogućnosti iz koje druge crkve u glavnu. Svećenik u crvenom plaštu, jer Kristu Kralju pristoji grimiz, predstavlja Krista a mi sav otkupljeni ljudski rod. Stoga na poziv: »Uputimo se u miru« svi treba da odgovore: »U ime Kristovo. Amen«. U ophodu, barem po crkvi, neka odjekuje zajedničko klicanje svih prisutnih: »Slava, čast i hvala ti, Spasitelju Kralju Kriste — kom Hosana klicahu mala usta djece čiste!« A kod kuće skrbno čuvajmo blagoslovljenu grančicu da po njoj Božja »desnica zaštiti one koje je otkupila«. Vrlo je važna ova svijest otkupljenja: trpimo, ali ćemo pobijediti; umrijet ćemo, ali ćemo uskrsnuti;

ne idemo u propast nego u slavu. S tim raspoloženjem slušajmo danas Muku po Mateju, prisustvujmo sv. Misi i pristupimo sv. pričesti, da Krist pobijedi sve zlo u nama i oko nas.

Malo je koju promjenu u crkvi puk prihvatio tako rado kao večernje bogosluženje na Veliki četvrtak. Svima je odmah bilo jasno da time presv. Euharistiju svetkujemo u isto doba kao Isus s apostolima prvi put na zadnjoj večeri. Danas dakle čitava obitelj k službi božjoj, a osobito glava obitelji! Ne će trebati mnogo muke da nas pjevanje, čitanja i homilija Velikog četvrtka prenesu na raspoloženje zadnje večere. Evanđelje o pranju nogu predočit će nam zapovijed bratske ljubavi. Gdje to već nije uvedeno, mogu vjernici moliti župnika da se i kod njih uvede. Neka se smatraju osobito počašćenima oni koji kod toga odigraju ulogu apostola. A svi nastojimo danas bližnjemu sve oprostiti i pomoći mu koliko možemo više. To će biti najbolja priprava na sv. pričest bez koje danas ne bi smio ostati nijedan vjernik. A kad se presv. Sakaramenat svečano prenese i pohrani do sutra na što ljepše ukrašenom oltaru, onda poslušajmo svetu Crkvu i barem neko vrijeme do ponoći provedimo klanjajući se i zahvaljujući za presv. Euharistiju i sv. red.

Bogoslužje bi Velikog petka moglo biti i ujutro, ali Crkva ga je odredila za popodne ne samo jer smo tada slobodniji nego da čujemo izvještaj sv. Ivana o onome što se toga dana dogodilo na Kalvariji, pa da onda u obredu i mi to proživimo. Osobito pobožno pratimo »molitve vjernih«, dakle nas, jer ih misnik u naše ime upravlja Raspetome. Slušajmo nakane, prignimo koljena i za čas svaki za se tiho molimo, pa da onda zajedničku molitvu svi potvrdimo s »Amen«. Iza kako je dirljivo otkriven križ, svi hodeći jedan iza drugoga kao u ophodu jednim se koljenom poklonimo svetom križu i poljubimo noge Raspetoga. Kod završnog bogoslužja svi zajedno barem danas izmolimo Gospodnju molitvu. Svaka njezina prošnja ima danas posebno značenje, a osobito da s Isusom na križu rečemo: »Otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim«. Prije ove pričesti moli se »Ispovijed« i daje se odrješenje, jer se nije dalo na početku. Neka svi prisutni i danas prime božjeg Jaganjca koji je svojom žrtvom uništio naše grijehe.

Ne iz znatiželje ni iz trenutačne mode već iz liturgijske svijesti da je Uskrsno bdjenje naš najuzvišeniji obred svi će zdravi vjernici za nj rado žrtvovati malo noćnog počinka. Sa svijećom u ruci unesimo u crkvu uskrsnu svijeću koja predstavlja Uskrsloga i složno tri puta odgovorimo »Bogu hvala« te zapalimo svoju svijeću. Pohvala je uskrsnoj svijeći jedna od najzanosnijih liturgijskih pjesama pa pjevajmo svi što na početku i na svršetku spada na nas. Kod četiri čitanja rubrika izričito nalaže da ih kler i puk sjedeći slušaju, a molitve da stojeći potvrde s »Amen«. S odgovorima se na zazive svetaca u litanijama pripravimo na svečani blagoslov krsne vode i na obnovu krsnog zavjeta. Od srca i složno odgovorimo na svećenikova pitanja 3 puta »Odričemo«, 3 puta »Vjerujemo« i onda zajednički izmolimo »Oče naš«. Na krštenju smo postali djeca božja i imamo pravo Boga zvati Ocem. S odgovorima na drugi dio litanija ulazimo u ponoćnu svečanu Misu Uskrsnog bdjenja kod kuće u crkvi i u duši odzvanja oduševljeni Aleluja. Barem bi ove noći čitava crkva imala pjevati »Gloria in excelsis — Slava Bogu na visini«, jer iako su njezine početne riječi iz božićne noći, čitava je ova pjesma zapravo upravljena Bogu Otkupitelju i pobjedniku.

USKRSNUĆE

Bližnji, zbog čijeg sam zdravlja i kruha
zaspao tek u kasnu noć,
zaboravili su me probuditi
u rani jutarnji sat.
Zakasnio sam u polje:
tuča je potukla žito,
jer žetvu nisam obavio;
ptice su uništile vinograd,
jer sam zakasnio stići u trsove.

Bližnji- zbog čijeg sam spasa duše,
zaspao tek u kasnu noć,
zaboravili su me probuditi
iz teškog sna trpljenja i plača.
Izgubio sam svitanje
kad je obilno daždila rosa utjehe.
Ostale su mi oči bez bistrine,
napunjene maglama i suzama:
spoticat će se moji koraci na zemlji.

Samo Ti ćeš me probuditi, Isuse,
Ti, kojeg sam mučio slabošću i grijesima,
probudit ćeš me u pravi čas,
u satu smrti na života dan,
jer Ti si Uskrsnuće i Život.
Uskrsnuo si zato
da bi mogao nas uskrsnuti.

»U početku stvori Bog nebo i zemlju«

»U početku« znači prije nego je ikoja stvar, o kojima pisac govori, postojala. Vrijeme je broj susljednost i slijed gibanja stvorova koji se gibliu i mijenjaju. O vremenu govorimo samo kod vidljivih stvorova, dok za Boga kažemo da je vječan. Stvorovi imaju svoju prošlost, sadašnjost i budućnost, a Bog nema prošlost ni budućnost nego samo sveobuhvatnu sadašnjost. Stvorovi se gibliu i mijenjaju, Bog je nepromjenljiv. Vrijeme je počelo postajanjem prvog stvorenog bića, a vječnost je oduvijek.

Nemoguće nam je potpuno shvatiti vrijeme, a kako bismo tek vječnost. Kad kažemo: Bog je vječan, mislimo: Bog nije počeo živjeti niti će prestati, on uvijek živi. »Bog je veći, nego što mi shvaćamo; ne može se istražiti broj njegovih godina« (Job 36, 26). »Bože moj, zemlja koju si u početku postavio i nebesa, djelo tvojih ruku, će proći, a Ti ostaješ. Oni svi stare kao haljina, promijeniš ih kao odjeću, oni se raspadaju. A Ti ostaješ isti; godine tvoje nemaju kraja« (Ps 102, 26—28).

Tako se izražavaju pisci Staroga zavjeta o vječnosti Božjoj. Početak vremena počinje s prvim stvorovima, koji nastaju na zapovijed vječnoga Boga. S nebom i zemljom stvara Bog i samo vrijeme, a u vremenu oblikuje pojedine stvorove koji nastaju njegovom voljom. Stari istočni narodi: Egipćani, Asirci, Babilonci, Feničani itd. mislili su da je ovaj svijet vječan. Suprotno ovom mišljenju sveti pisac tvrdi da je jedini Bog vječan, a sva je materija nastala u vremenu na zapovijed Božju. Bog je prije svijeta, on je stvorio svijet. Bog je iznad svijeta, svijet je samo njegovo stvorenje. Bog je izvan svijeta, svijet je u vremenu, a Bog je u vječnosti.

Sveti pisac očito naučava da je Bog sve stvorio iz ničega, jer osim Boga nije ništa postojalo. Sve nastaje na samu zapovijed Božju. On samo hoće, i sve nastaje. To znači da stvara iz ničega. To je isključivo Božje svojstvo. Čovjek ne može ništa stvarati. On uređuje, oblikuje i preoblikuje ono što već postoji. Radi toga kažemo da je nešto učinio, dao novi oblik, proizveo, napravio. Samo za Boga kažemo u punom smislu da stvara, učini nešto bez oruđa i bez materije.

Pojam je stvaranja iz ničega vrlo težak. Stari ga narodi nisu poznavali. Izraelcima ga Bog objavljuje preko svetog pisca, kazuje im istinu o stvaranju iz ničega, o toj isključivo Božjoj sposobnosti — svemogućnosti.

Izraz svetog pisca »nebo i zemlja« znači ovaj oblikovani svijet, kakav sada postoji. Židovski jezik nema posebnog izraza za taj pojam, kao što ga imaju Grci u izrazu kosmos. Stoga se u prvom retku Postanka naučava istina o postanku materije. Izrazom »nebo« ne misli sveti pisac na duhovni svijet anđela, jer se nigdje u Svetom pismu s tim izrazom ne označuje svijet duhova ili anđeli. Osim toga u cijelom ovom odlomku govori se samo o materijalnim stvarima.

»Zemlja je bila još pusta i prazna. Tama je ležala nad bezdanom« (Gen 1, 2). Izrazom zemlja sveti pisac označuje onu prvu kaotičnu i bezobličnu materiju koju je Bog stvorio, a iz koje će onda sve nastati. Očito ne misli na izgrađen, dotjeran svijet, jer napominje da je bila zemlja pusta i prazna. Osim toga zemlja je još pokrivena vodenom masom i suha će se zemlja pokazati tek treći dan, a oblikovanje, uljepšavanje zemlje samo počinje tek četvrti dan. Stoga mora izraz zemlja ovdje značiti samo prvobitnu bezobličnu materiju kakva je izašla iz ruku Stvoriteljevih. Za tu materiju pisac kaže da je bila pusta i prazna; bez lijepih oblika, bez života, bez uresa. Hebrejski izraz »tohu wabohu« znači isto kao grčki kaos, ono što je u stanju potpunog nereda.

»Tama je ležala nad bezdanom«. Prema shvaćanju Istočnjaka tama kao i svijetlo prava su i samostalna bića, a njihovo sjedište je ljudima nepoznato. Stoga će i sveti pisac kasnije govoriti o stvaranju svijetla još pre stvaranja sunca. Tako govori i o tami. Izraz bezdan označuje bezobličnu materiju koju je Bog stvorio. Hebrejski izraz tehom označuje nesređenu vodenu masu bez granica, u neprestanom previranju. To odgovara pučkom predstavljanju prvobitne materije kod starih Semićana, neizmjerne mase voda u dubokoj gustoj tami, u kojoj je bila uronjena i naša zemlja.

»Duh je Božji lebdio nad vodama«

Hebrejsku riječ ruah prevodimo sa duh, dah, vjetar. Sveti pisac kaže da je taj dah bio Božji. Ne radi se dakle o nekom prirodnom vjetru ili o nekoj naravnoj pojavi. Taj je vjetar, kaže se, lebdio nad vodama. Bog sam kao najčistiji duh promatra tu stvorenu još bezobličnu materiju s nakanom da je oblikuje. Taj je duh Božji stvoriteljska snaga Božja. Tako se i drugdje u Svetom pismu govori: »Riječju Gospodnjom nebesa su stvorena, sva vojska njihova dahom usta njegovih« (Ps 33, 6). A zatim: »Tebi neka služi sve stvorenje tvoje; jer ti reče i postade; posla duh svoj, i stvori se i nema tko bi odolio glasu tvojemu« (Jud 16, 17). Značenje dakle gornjih riječi jest: svemoguća stvaralačka snaga božja nadlijeta nad bezobličnom, tek stvorenom materijom s nakanom da je oblikuje i u njoj proizvede život.

Stvaranje prvog dana

Materija je već stvorena: voda, zemlja uronjena u vodenoj masi, tama. Za djelovanje je potrebno svijetlo. Stoga Bog najprije kani stvoriti svijetlo. »I reče Bog: Neka bude svjetlost. I postade svjetlost« (Post 1, 3). Izrazom »i reče Bog« označuje sveti pisac neizmjernu mudrost Božju, a riječima »i postade svjetlost« njegovu svemogućnost, jer odmah nasta ono što Bog hoće. Bog stvara najprije svijetlo. Ne smijemo zaboraviti da je Mojsijevo pripovijedanje pučko. Poznato je da su Semićani općenito držali da Bog radi onako kako čovjek. Čovjeku je potrebno svijetlo da radi. Stoga sveti pisac postavlja upravo svijetlo kao djelo prvog dana stvaranja. Dakako, Bog ne treba svijetlo za svoja djela. Pa ipak sveti pisac postavlja svijetlo na prvo mjesto također zbog toga što je nakanio prikazati stvaranje svijeta u šest dana, u šest vremenskih jedinica. Izgleda protivno znanosti da svijetlo nastaje prije sunca, ali Sveto pismo nije znanstvena knjiga, nego se u njoj piše pučkim načinom sa predstavama onog vremena. Stari su istočni narodi mislili da svijetlo postoji neovisno o suncu. Zato i tako piše i sveti pisac.

»I vidje Bog da je svijetlost bila dobra. Tako rastavi svijetlost od tame« Bog vidi da je sve nastalo onako kako je htio. Svjetlost je u sebi nešto dobro, jer ima i dobru svrhu koju joj je dao Bog. Rastavljanje svijetla od tame ukazuje ponovno na pučki pojam o svijetlu i tami kao samostalnim bićima, neovisnima o nebeskim tjelesima.

»Svjetlost naziva Bog dan, a tamu noć. I postade večer, i postade jutro: prvi dan«.

Bog sam proziva stvorenja njihovim imenima. U starom je zavjetu općenito, a tako i kod ostalih naroda na istoku, dati ime nečemu značilo imati gospodstvo nad tom stvari. Tako Bog mijenja imena napr. Abramu, Sari, Jakovu, a tako rade i kraljevi sa svojim podanicima ili pobjeđenim kraljevima. »Mataniju, strica njegova postavi kralj babilonski kraljem na mjesto njegovo i dade mu ime Sedecija« (4 Kralj 24, 17). »Tada postavi kralj egipatski njegova brata Eliakima kraljem nad Judom i Jerusalemom i promjeni mu ime u Joakim« (2 Dnev 36, 4). Bog, dakle, proziva svijetlo danom, a tamu noću, i time označuje da je on gospodar svijetla i tame. Bog daje i ulogu svijetlu i tami. Tama treba slijediti svijetlo, a svijetlo tamu, tako da se noć i dan budu izmjenično ponavljali kroz vjekove.

Jedan dan traje od večera do večera, pošto su Židovi brojili dan od jednog do drugog sunčanog zalaska. Kad sveti pisac kaže: prvi dan, misli na prirodni dan od 24 sata, a nikako na neka druga razdoblja. Stoga je besmisleni pokušaj svetopisamski izvještaj prilagođavati rezultatima nauke. Na prirodoslovnu znanost sveti pisac ne misli. On piše pučkim načinom i za svoj poseban vjerski cilj. Najbolji stručnjaci hebrejskog jezika su utvrdili da nigdje u Svetom pismu riječ dan ne znači razdoblje, nego uvijek dan od 24 sata.

VELIKI GOST

Čuješ li, sestro, da li se bliži korak dolaznika ili to samo moje srce sluša, da se On primiče?
Još nije pripravljen naš dom i mnogo još nedovršenih poslova traži i tvoje brižne ruke.
Potrebno je pripraviti gozbu, koje se ne ćemo postidjeti, da zadovoljan bude veliki gost i da se umoran odmori.
Zamiču časi, požuri se, jer skoro će pokucati na naša vrata. On ulazi u kuću.
Gospodine, do tvojih ću nogu sjesti, da gledam tvoj uzvišeni lik, da slušam nauk tvoje mudrosti.
Ne zovi me, sestro, da ti pomognem, jer ovo je vrijeme kratko i ovi se časi više ne će vratiti.
Ne zovi me, jer svaka njegova riječ kaplje melem u moju dušu i nikada to ne ću zaboraviti.
Bolji sam dio odabrala — kazao si, Gospodine.

USKRSNO VRIJEME

S nedjeljom sedamdesetnicom ušli smo u drugo razdoblje crkvene godine. Njome je počelo uskrsno vrijeme. Za božićno vrijeme mogli smo reći da je to vrijeme svijetla, ili s Ivanom Evanđelistom: »I svijetlo svijetli u tami« (Iv 1, 5). Za uskrsno vrijeme možemo reći s istim Ivanom: »Tama ga ne primi . . . K svojima dođe, ali ga njegovi ne primiše« (Iv 1, 5, 11). To znači svijet, obavijen tamom grijeha, usprotivio se Kristu i progonio ga. »Ali koji ga primiše, dade im vlast da budu djeca Božja (Iv 1, 12).

U božićno vrijeme proslavljamo dolazak Krista koji je svijetlo svijeta, prisustvujemo utemeljenju kraljevstva svijetla, kraljevstva istine i života, svetosti i milosti, pravde, ljubavi i mira. Uskrsno vrijeme, međutim, ima sve oznake tragedije: tama se protivi svijetlu, svijet se bori protiv Krista. Ta se borba završava prividnom pobjedom tame i porazom Kristovim. Ali odmah zatim iza Velikog petka diže se sjajno i pobjedonosno Sunce — uskrsli Krist. To Sunce dolazi do svog punog sjaja na Uzašašće, i još više na Duhove. Otada pobjedonosni Krist ne poznaje više poraza; to Sunce više ne zalazi, nego će svijetliti kroz sve vjekove.

U božićno vrijeme smo gledali Isusa koji se zaodjeo u smrtno čovječje tijelo te nam otkrio svoje božanstvo u Bogojavljenju. U uskrsno vrijeme Krist nam se objavljuje kao život duše i Crkve. Krist nam taj život daje u sv. krstu i u Euharistiji. Ali taj je život plod i zasluga njegove smrti na križu. Najdublji smisao uskrsnog vremena je baš u tome: mi primamo darove božanskog života od uskrslog Krista. Božićno i uskrsno vrijeme usko je povezano: uskrsno je vrijeme posljedica božićnog. Trebalo je da se je u Kristu pojavilo svijetlo svijetu, tek onda je to svijetlo svojom toplotom proizvelo život.

Kao što došašće označuje ljudski rod u tami grijeha i zabluda prije Kristovog dolaska, tako korizma označuje ljudski rod koji danas treba otkupljenja. Čovječanstvo je primilo dva neizreciva dara: Kristovo utjelovljenje, u kojem je zasijala svijetu svjetlost, i otkupljenje po kojem primamo božanski život milosti.

Krist nas hoće osloboditi od grijeha. U korizmi postajemo svjesni svojih grijeha. Mukom, smrću i uskrsnućem Krist je izvršio svoj plan. Tih velikih Kristovih djela spominjemo se i proživljavamo ih u velikom tjednu i za Uskrs. Isus Krist želi da postanemo djeca Božja te nam je spreman naklanjati božanski život milosti. To se zbiva dolaskom Duha Svetoga. To je cilj cijelog uskrsnog vremena.

Kao što je Crkva odredila da se došašćem pripremimo na doček Isusa Krista koji je svijetlo svijeta, tako hoće da se u korizmu spremimo da primimo dostojanstvo djece Božje i puninu božanskog života po milosti.

Vrijeme priprave na uskrsno slavlje dijeli se na tri dijela: prvi dio sačinjavaju pretkorizmene nedjelje: sedamdesetnica, šezdesetnica i pedesetnica. To je blagi i polagani uvod u drugi dio priprave, u korizmu. To vrijeme pokore traje 40 dana. Treći dio od prve nedelje muke do Uskrsa posvećen je događajima oko Kristove muke i smrti.

Sveta Crkva neće da iznenada pređemo iz radosnog božićnog vremena u strogo ozbiljno korizmeno doba. Stoga je odredila da se na korizmu spremimo postepeno u tri nedjelje, u kojima nam stavlja pred oči tri velika patrijarha stroga zavjeta: Adama, Nou i Abrahama. Ta su tri patrijarha slika budućih dobara — Isusa Krista. Adam je glavar i početnik ljudskog roda. Noa je u svojoj korablji slika spasenja ljudskog roda po vodi krštenja i po Crkvi. Abraham svojom žrtvom predskazuje Kristovu žrtvu. Isus Krist je dakle pravi Adam, Noa i Abraham, glava, spas i žrtva ljudskog roda.

Osim ovih slika iz staroga zavjeta Crkva nam daje na razmatranje i tri posebna čitanja iz Evanđelja. Sedamdesetnica nas poziva da dođemo raditi u vinograd Gospodnji, što je naša duša. Na šezdesetnicu gledamo Isusa Krista koji kao božanski sijač Božjeg sjemena sije sjeme riječi Božje u njivu naše duše koja treba da donese obilati rod dobrih djela. Cilj je tog rada ocrtan u pedesetnici: svijetlo milosti krštenja, uskrsno svijetlo i konačno svijetlo nebeske slave.

Značaj korizme lijepo je izražen riječima predslovlja u korizmenim misama: »Po tjelesnom postu ti, o Bože, uništavaš grijeh, uzdižeš dušu i daješ snagu i nagradu«. To je doba obnove duše i duhovnih snaga, naročito volje.

Obnova duše rađa plod božanskim životom u nama. Taj je božanski život plod Kristove muke i smrti, a k nama dolazi preko svetog krsta, a kasnije obnovom u sakramentu pokore. Kao što Božić nije samo spomen povjesnog Kristovog rođenja, već je obnova Kristovog dolaska u naše duše, tako i uskrsno vrijeme nije samo spomen povijesti Kristove muke, nego nešto mnogo važnije, učestvovanje u Kristovoj borbi sa grijehom i konačnoj pobjedi. U našoj se duši vodi borba između svijetla i tame, između grijeha i milosti, između mržnje i ljubavi, između prevlasti tijela sa njegovim životinjskim nagonima i razuma, osvijetljenog vjerom. Isus Krist vodi borbu na život i smrt sa đavlom i svijetom, a mi udovi njegova mistična tijela Crkve dužni smo voditi istu borbu u nama i izvan nas. Pobjeda Kristova dolazi nakon njegove tjelesne smrti, naša pobjeda može doći jedino ako svladamo požude svoga tijela. S Kristom dakle, treba umrijeti grijehu, požudama tijela, napastima davla, prevarama i zabludama svijeta, da onda uzmognemo ustati s uskrslim Kristom na novi život uz poklik pobjedonosnog Aleluja.

Sve nam to Isus Krist lijepo prikazuje u primjeru pšeničnog sjemena: »Zaista, zaista kažem vam: ako pšenično zrno ne padne u zemlju i ne umre, ostaje samo: ako li umre, donosi obilati rod« (Iv 12, 24).

Na svetom smo krstu umrli grijehu, davlu i svijetu, a s uskrslim Kristom treba da uskrsnemo na život djece Božje. U našim ušima treba da bruji riječ apostola Pavla: »Ako ste uskrsli s Kristom, tražite ono što je gore, a ne što je na zemlji . . . vaš je život sakriven s Kristom u Bogu« (Kol 3, 1—3).

SV. PAVAO RIMSKI GRAĐANIN

Prigodom 1900 godišnjice njegovog dolaska u Rim

Općenito je mišljenje crkvenih povjesničara da je apostol Pavao došao u Rim u proljeće g. 61. Ove se godine navršava 1900 godišnjica ovog značajnog događaja u povijesti Kristove Crkve, kako ističe papa Ivan XXIII u pismu opatu bazilike sv. Pavla u Rimu, čuvaru njegovog groba. Prošle godine otok Malta proslavio je veoma svečano 1900 godišnjicu apostolovog dolaska, njegovog brodoloma i osnivanja kršćanske crkve na tom otoku.

Sve nam je to dobro poznato iz »Djela Apostolskih«, što ih je napisao sv. Luka, antiohijski ljekar, najmiliji i najbliži Pavlov učenik, jedini pisac Novog zavjeta koji nije bio Židov. Sveti pisac opisuje razna djela apostola, osobito Petra i Pavla, a opet posebno se zaustavlja na djelima svoga učitelja. Luka posvećuje gotovo sedam poglavlja procesu, neugodnostima i trpljenju Pavlovom u Jerusalemu. Konačno Pavao, izmoren od tog dugog sudskog postupka, bio je prisiljen da učini priziv na cara, na što je kao rimski građanin imao pravo. »Prizivam na cara!« Rimski namjesnik s vijećem mu odgovori: »Na cara si prizvao, k caru ćeš poći«. Uhapšen od rimske vlasti na tužbe Židova kao propovijednik Onoga kojega su oni razapeli na Kalvariji, bio je odmah predan stotniku Juliju da ga povede u Rim pred vrhovni sud, kako je sam zatražio. I Pavao je otputovao lađom pod nadzorom stonika Julija, u društvu Luke i Aristarha Solunjanina. Tako se po nedokučivim putovima Božjim ispunila davna, velika želja Pavlova: »Valja mi vidjeti i Rim« (Dap 19, 21).

Carski Rim! Za Pavla nije to bila neka senzacija, pa čak ni neka turistička privlačnost, što ljudi obično vole. Pa ni pitanje samog sudskog postupka nije značilo ništa. Više od procesa za nj je značilo propovijedanje Krista i njegove riječi u srcu svijeta, u središtu rimskog carstva, kako mu je Gospodin kazao: »Postojan budi, jer kao što si svjedočio za mene u Jerusalemu, tako ti valja i u Rimu svjedočiti!« (Dap. 23, 11). Sv. Luka, »premili ljekar« potanko opisuje sve događaje koji su pratili Pavla sve do Rima. Po njemu je u početku vladao neki mir između rimske države i kršćanstva; i stvarno je sv. Pavao kao rimski građanin bio uzet u zaštitu od civilnih vlasti protiv židovske razularene svjetine. S Apostolom postupalo se pravedno i na procesu u Rimu. g. 63 bio je oslobođen. Pavao je boravio u Rimu pune dvije godine u svom najmljenom stanu i primaše sve

koji su mu dolazili, propovijedajući kraljevstvo Božje i učeći o Isusu Kristu sa svim pouzdanjem bez zapreke (Dap 28, 31). S ovim riječima, punim optimizma, dovršio je Luka »Djela Apostolska«. Sve nam ovo izgleda nenadano prekinuto kao u nekom filmu. Kršćanska vjera propovijedala se »bez zapreke«, ali dalje od toga pisac nije pošao. Znademo iz povijesti da je g. 63 za vladanja Nerona buknuo strašan požar u Rimu koji je uništio potpuno tri četvrti grada i bio povodom prvog progonstva kršćana. Nova, neočekivana politika Neronova temeljito je promijenila stanje. Od tog vremena Rim postaje nakazna Babilonija, žedna kršćanske krvi. Šutnja Lukina o svemu tome je nepopravljiva šteta, uvijek teški problem najranije crkvene povijesti. U zaključku životopisca apostola »najdostojnijeg zaljubljenika u Krista« znademo da je svom dragom učeniku Luki dao zadatak da dotjera, izgladi i popravi svoju drugu poslanicu Timoteju, biskupu u Efezu. To je bila duhovna oporuka Pavlova u času skorog mučeništva.

Vrlo je zanimljiv opis Pavlovog putovanja od Cazareje u Palestini do Rima. Sudbina Pavlova bila je da putuje bez umora. U ono doba putovanje po moru bilo je ugodnije i sigurnije nego po kopnu. Trgovačke lađe u Sredozemlju pratili su redovito carski ratni brodovi. Nije se putovalo ni zimi ni noći. Udobnost putnika, a bilo ih je preko 600, u prispodobi sa današnjom, bila je ne samo vrlo slaba, nego očajna. Svatko se hranio kako je znao i mogao. Brodovi su bili teretni, a putnicima se nije poklanjala pažnja. Oni su stajali nagomilani kao stoka na brodskom mostu. Redovita je bila neredovitost brodarskog voznog reda. Kapetani su obično putovali uz obalu, a rijetko na širokom moru, što je plovidbu znatno usporavalo. Putovanje po kopnu bilo je duže i sporije, ali sigurnije i redovitije, jer su rimske ceste bile krasno uređene, široke i popločane. Na njima je bilo zgodnih konačišta i gostinjaca, ali je bilo veoma skupo unajmiti svježe konje. Siromasima kao Pavlu i njegovim drugovima to je bilo nemoguće, pa su oni hodali pješke tridesetak kilometara na dan. Iako je bio bolešljiv, osvojio je pješice veliki dio svijeta za Krista, uz najveće pogibli, kako je pisao Korinćanima.

Poslije duge i burne plovidbe, lađa na kojoj je plovio Pavao, doživjela je jadni brodolom na obali ostrva Malte, početkom zime g. 60. Na grčkom jeziku Malta se zove »Melita«, a znači »sklonište« (sigurna luka), poznato starim moreplovcima Feničanima, što je potvrdio i brodolom našeg apostola. Prije više od pola stoljeća podigla se na našim stranama veoma živa polemika o ovom brodolomu, naime, da li se dogodila na Malti ili na dalmatinskom otoku Mljetu, zvanom latinski »Melita«. Iako je bilo nešto za Mljet, to je bilo iz razloga što Malta nije posjedovala vrst otrovnih zmija (u vezi s Pavlovim čudom), a Mljet ih ima i danas. Arheolog Frane Bulić izjasnio se za Maltu, a ne za Mljet.

Cijelu zimu proboravio je Pavao na Malti. Tek početkom proljeća g. 61 otputovao je s jednom aleksandrijskom lađom, koja je zimovala na ostrvu. U Sirakuzi na Siciliji zadržao se tri dana, a u Reggio samo jedan dan. Lađa je plovila u pogodnom vjetru, pa je u jedan dan stigla u luku Puzzuoli, gdje se Pavao iskrcao. Kršćanska braća bila su obaviještena o njegovom dolasku, pa su ga srdačno dočekala i ponudila gostoprimstvo za sedam dana. Zatim se pješke uputio preko glasovite istorijske Apijske ceste u Rim, gdje su ga kršćani strpljivo očekivali. Ali već uzduž ceste dočekale su ga povorke vjernika, a najviše kod stanice do Apijevog trga, gdje se već bilo razvilo novo gradsko naselje, puno brbljavaca, spletkara i varalica kao i danas u predgrađu velikih, svjetskih metropola. Još jedan susret i zagrljaj s rimskom braćom kod gostionice »Tri krčme« i vidjevši ih Pavao konačno »dade hvalu Bogu i dobije srčanost« (Dap 28, 15). To je bilo u aprilu g. 61.

Došao je u Rim, ali u okovima i mogao je slobodno izabrati najmljeni stan, gdje je htio, a sve to s preporukom stotnika Julija, koji ga je vezanog dopratio do Rima i koji je za Pavla uredio sudske formalnosti kod glavnog pretorija. Pavao nije potpuno slobodan. Premda mu je, kao i mnogim drugim uhapšenicima, bilo dopušteno da boravi izvan tamnice, ali nikad sam, nego vazda u pratnji vojnika čuvara, i to tako da mu je desna ruka bila zakovana u verige, koje su visjele o lijevoj ruci vojniku čuvaru. To je bila takozvana »vojnička straža«. Bilo mu je dopušteno da u Rimu ostane gdje hoće, ali s vojnikom koji ga je čuvao, kako određeno govori sv. Luka. Ali to nije ništa smetalo Pavlu. On je znao da se vojnici u svojoj

službi često mijenjaju, te upravo se tako mnogima, pa i samim pretorijancima, pružala zgoda da se upoznaju s Kristovom naukom, da se obrate i pokrste. On je i u lancima bio aktivni misionar. Njegov stan postao je centar rimske crkve, koja se sve više širila. Staro predanje potvrđuje da je apostol propovijedao evanđelje i na carskom dvoru i da je tamo imao prijatelja za vrijeme svog prvog dvogodišnjeg boravka u Rimu.

Gdje je Pavao boravio u Rimu? O tome je napisana ogromna literatura od najstarijih vremena do danas. Nije baš važno da li je to bilo kod »Castrum Praetorium« ili u kvartovima blizu s. Maria in Via Lata, ili u židovskom »ghettu« ili kod sv. Pavla »de Arenula« uz obalu Tibera. Najvažnije je što je on ovdje razvio ogroman apostolski rad i da je dobio veliki autoritet čak i kod pogana. Primao je neprestano posjete, čitao i pisao knjige. Stvarno, bio je utamničenik, ali Djela Apostolska izričito pišu da je za vrijeme dvogodišnjeg boravka propovijedao kraljevstvo Božje i učio o Gospodu Isusu Kristu sa svom slobodom, pouzdanjem bez zapreke. Drugi oblik slobode, osim da može propovijedati raspetog Isusa, Pavao nije tražio.

Iz Rima je Pavao napisao pet poslanica: Filipljanima, Efežanima, Kološanima, Filemonu i Hebrejima, u kojima pokazuje svoju veliku ljubav i očinsku brigu ne samo za one crkve koje je sam utemeljio, već i za čitav hebrejsko kršćanski svijet, razasut u Jerusalemu, Palestini i u diaspori. »Rob Kristov«, to je bio počasni naslov koji je sebi prisvojio u mnogim svojim poslanicama. Dolazak Pavlov u Rim je u vezi s njegovim pravom »rimskog građanina«. To pravo nije imao nijedan apostol osim Pavla. On je to pravo baštinio ne lično, već po svojem ocu od roda Benjaminovog, koji je po svoj prilici bio slobodnjak kojeg odličnog rimskog građanina i kao slobodan čovjek bio zaslužan za rimske interese i zbog toga postao rimski građanin. Za vrijeme Antioha Epifana, njegova se obitelj preselila iz sjeverne Galileje u grad Tarz, koji se onda obnavljao i trgovački cvjetao i u njemu se rodio mali Saul, koji je uz svoje židovsko ime nosio i gospodsko, rimsko prezime »Paulus«, iz počasti i na uspomenu dobročinitelja, koji je njegovoj obitelji dao rimsko građanstvo.

Još će jedanput Pavao poći u Rim. To će biti posljednji, gdje će se susresti u mučeničkoj smrti s Kristom i s njim će se vječno ujediniti, jer je On bio jedina njegova ljubav otkako ga je prvi put sreo na cesti za Damask.

Jubilarne svečanosti već su u Rimu počele, pa će o ovom značajnom jubileju naš časopis još pisati.

O FLORENTINSKOM SABORU

Godine 880, papa Ivan VIII potvrđuje izbor Focija za carigradskog patrijarha i ovaj umire 886 u miru i jedinstvu sa naslednikom sv. Petra. Pedeset godina kasnije, vaseljenski patrijarh Teofilakt piše bugarskom caru Petru: »Anatema svakome koji ne prima veru svete Crkve Božje katoličke koja je u Rimu, Carigradu, Aleksandriji, Antiohiji i u svetom Gradu i sve do kraja sveta«. To će jedinstvo trajati do 1054 godine.

Međutim kad se bolje pogleda, vidi se da se duh raskola sve više širi. Carigradska crkva živi svojim vlastitim nezavisnim životom, bez vidne potčinjenosti rimskoj Crkvi. Pape se ne mešaju u poslove Carigrada, što uostalom ne mogu ni činiti, jer se neprestano smenjuju na Petrovoj stolici od Focija do Kerularija u Carigradu se izmenjalo samo petnaest patrijarha, dok je rimska Crkva četrdeset puta promenila svoje poglavare za to isto vreme. Na istoku ugled carigradskog patrijarha sve više raste, dok u tom istom razdoblju papin ugled opada usled poznatih nesrećnih prilika na zapadu i u Rimu.

U 9. veku pape su imale na istoku svoje vatrene pristalice u monasima. U 10 i 11 veku njihov se glas ne čuje pred sve manjim ugledom Svete Stolice. Ti monasi, nekada najverniji sinovi rimske Crkve, postaće konačno njeni najogorčeniji protivnici. Kada je dakle carigradskom Crkvom zavladao Mihailo Kerularije, latinski Zapad i grčki Istok živeli su stvarno (de facto) u raskolu.

Uskoro su nastupili krstaški ratovi koji su znatno pogoršali odnose između jednih i drugih kršćana. Ipak pokušaji da se dođe do sjedi-

njenja nisu prestali. Može se nabrojati dvadesetak takvih pokušaja, manjih i većih, od Kerularijevog raskola do florentinskog sabora. Vredno je zabeležiti da ti pokušaji nisu dolazili od predstavnika istočne crkve, niti od monaha niti od običnih vernika.

Svi su se oni navikli da samostalno žive i papa im nije više bio potreban. Ti su pokušaji uvek dolazili od grčkih careva. Pa ni ti carevi nisu izgarali žarom crkvenog jedinstva. Njih su gonile političke nužde, pa su zato, prema političkim prilikama, sad tražili jedinstvo, sad ga izbegavali. Crkveno jedinstvo za njih je bilo sredstvo kojim su rešavali svoje državne brige.

Evo kako car Manuel pred svoju smrt 1425 savetuje svoga naslednika Ivana II: »Ostaje nam jedno sredstvo protiv Turaka, njihov strah od našeg sjedinjenja s Latinima. Zato čim te budu pritisnuli nevernici, predoči im tu opasnost. Ponudi sabor, započni pregovore, ali ih odugovlači: izbegavaj saziv sabora koji ti neće biti od koristi. Taština latinska i tvrdoglavost grčka nikad se neće pomiriti. Hoteći ostvariti jedinstvo, ti ćeš samo utvrditi raskol, a ostaćeš bez pomoći pred turskom opasnošću«.

Ova je opasnost međutim neprestano rasla. Krajem 14 veka bizantinska carevina je svedena na sam Carigrad i njegova predgrađa. Posle nikopoljske bitke 1396 opstanak ovog ostatka doveden je u pitanje. Opasnost se ipak za jedno vreme udaljila pobedom Mongola nad Turcima 1402.

Početkom 15 veka veliki se napori čine da se najzad okonča vekovna razjedinjenost između Grka i Latina. Prilike su sad ipak povoljnije nego u doba lionskog sabora 1274. Od tog vremena međusobno upoznavanje je napredovalo, poneke su predrasude otklonjene. Bizantinci su se upoznali s Augustinom i Tomom Akvinskim i tako došli do saznanja da Zapadnjaci nisu barbari, kako su ih uvek smatrali.

Na zapadu u Italiji, širio se pokret Preporoda. Latini su s oduševljenjem počeli učiti grčki jezik. I s jedne i druge strane javljali su se ljudi od intelektualne i moralne vrednosti, kao Beccos i Barlaam među Grcima, koji su bili u stanju da se uzdignu iznad predrasuda i sitničarstva i da pristupe nepristrasnom proučavanju crkvene tradicije i autentične nauke grčkih i latinskih otaca.

Ali ovo je valjalo ispitati i proučiti na jednom vaseljenskom saboru, da bi se došlo do sjedinjenja. Tako se mislilo i želelo sa grčke strane. Međutim je papi bilo teško pristati na vaseljenski sabor na kojem bi se pretresalo i raspravljalo o već utvrđenom katoličkom crkvenom učenju. A ni car nije rado gledao na takav sabor, videli smo iz kojih razloga.

Car Manuel međutim umre 1425, a njega nasledi Ivan VIII Paleolog (1425—1448). U Rimu pak bi izabran za papu 1431 Eugen IV, koji smelo pristane na traženje Grka, da se naime sazove vaseljenski sabor, pristane čak na to da se sabor održi u Carigradu. Ali kako sabor nije bilo moguće održati u grčkoj prestonici, Grcima ne ostane drugo nego da dođu u Italiju. Početkom marta 1438 stignu oni u Feraru: patrijarh Josip II sa tridesetak crkvenih predstavnika i car Ivan VIII sa svojom brojnom pratnjom.

Grčki polemičari, tokom vekova, izdašno su nabrajali razlike koje su razdvajale istočnu od zapadne Crkve. U Ferari saborski oci su sve te mnogobrojne razlike sveli na četiri: 1. učenje o Duhu Svetom; 2. upotreba beskvasnog hleba na misi; 3. učenje o čistilištu i 4. rimski odnosno papin primat.

Počelo se meseca juna 1438, kako su Grci želeli, sa pitanjem čistilišta. U samom početku raspravljanja pokazalo se da se i jedni i drugi slažu u onome što je bitno u ovom pitanju, naime da postoji jedna kategorija duša između onih koje su blažene u nebu i onih koje su osuđene, a koje duše u zagrobnom životu ispaštaju zaostale kazne i kojima vernici mogu pomoći molitvama i dobrim delima. Kako neki Grci nisu mogli odoljeti želji da napadnu Latine zbog njihovog učenja o čistilišnom ognju i kako je bilo jasno da se jedni i drugi ovde ne mogu složiti, da ne bi sabor u samom početku propao, odluku o čistilištu odložili su za kasnije.

Meseca oktobra pristupilo se kapitalnoj raspravi o Duhu Svetom. I ovde su Grci počeli raspravljati o sporednom pitanju: o unošenju reči Filioque u simbol nicejsko-carigradski. Grčka je teza da je efeški sabor 431 godine zabranio ma kakvo dodavanje, makar i najmanje reči, ovom simbolu, da takvu dopunu čak ni vaseljenski sabor ne bi mogao dozvoliti. Dokazano je međutim da efeški sabor nije znao za deo dodat u Carigradu gde se govori o Duhu Svetom, da je znao samo za čisto nicejski simbol.

Kardinal Cesarini je bez muke otklonio grčke prigovore, pa se tako prešlo na samu stvar. Međutim se sabor, usled kuge i nereda, preselio iz Ferare u Firencu januara meseca 1439. U Firenci su Grci opet tražili da se dalje ne raspravlja na javnim svečanim sednicama, jer je od tih javnih rasprava bilo malo koristi, nego da Grci i Latini podvojeno rade, da zatim rezultate svojih proučavanja jedni drugima saopštavaju. Nakon ovakvog dugotrajnog rada došlo se najzad do zajedničkog predloga definicije.

Sporazumevši se o ovom glavnom pitanju, saborski oci lako su rešili odloženo pitanje o čistilištu i pitanje o beskvasnom hlebu.

Pitanje papinog primata zahtevalo je, razume se, veću pažnju. Sporazum je jedno vreme izgledao konačno nemoguć, i to ne zbog upornosti grčkih crkvenih predstavnika, nego usled opozicije cara, koji je strahovao za prava koja je uživao u grčkoj crkvi. Ali je papa Eugen IV mudro pristao na jednu donekle neodređenu formulu, kojom su se zadovoljili i grčki biskupi i njihov car i koja je istovremeno osiguravala rimske privilegije i nezavisnost Crkve.

Dekret o uniji definira da je reč Filioque zakonito i razumno dodata simbolu, da sveta apostolska Stolica i biskup rimski imaju prvenstvo nad celim svetom, da je Gospod predao Petru punu vlast da upravlja vaseljenskom Crkvom, kao što se to može videti u aktima vaseljenskih sabora i u svetim kanonima.

6 jula 1439, u florentinskoj katedrali, izvršio se svečani obred izmirenja: na završetku pontifikalne mise, pročitali su dekret o uniji, kardinal Cesarini na latinskom, a Besarion na grčkom, zatim su svi Grci, s carem na čelu, pristupili Papi, pokleknuli pred njim i poljubili mu ruku.

Moglo se nadati da će unija ovoga puta biti trajna. Grci su imali svoj sabor, sabor koji su tražili već od 12 veka. Na saboru su mogli slobodno izraziti svoja mišljenja, raspravljali o latinskim tezama, upoznali se sa argumentima svojih protivnika. Međutim, tek što su prispeli natrag u Carigrad, svi gotovo odustaše od svečano proglašene unije iz straha od razjarenih monaha i nižeg klera, kojega je fanatizirao nepomirljivi Marko Efeški.

Podpisana unija na florentinskom saboru službeno je proglašena u Carigradu tek 12 decembra 1452, dakle uoči same propasti grada.

Grčki historičar Dukas povratak Grka saborskih otaca ovako predstavlja: »Kad su se biskupi iskrcali, Grci ih pozdravljaju i pitaju: Kako idu vaši poslovi? Jesmo pobedili? A oni odgovaraju: Prodali smo svoju veru, mesto nje smo prihvatili bezbožništvo. Kad ih pitaju: Pa zašto ste potpisali? — Od straha pred Latinima. A kad ih opet pitaju: jesu li vas Latini stavili na muke, jesu li vas bičevali, bacali u tamnice? — Nikako. — Pa zašto je ruka vaša potpisala? — Otsecite je. — Kako je vaš jezik proglasio uniju? — Iščupajte ga. I drugo ništa nisu mogli odgovoriti«.

Neki noviji pisci rado tvrde da Grci i Rusi uniju od 1439 nikada nisu službeno odbacili. Međutim, historijska je činjenica da su je odbacili. Od dvadeset i devet crkvenih predstavnika koji su potpisali florentinski dekret, samo ih je osam ostalo vernih svojim potpisima, svi su se ostali vratili raskolu, čim su stigli u Carigrad. Godine 1443 patrijarsi aleksandriski, antiohijski i jerusalemski, na saboru u Jerusalemu, osudili su florentinski sabor i razrešili dužnosti sjedinjenog carigradskog patrijarha Mitrofana.

Mržnja Grka prema papi i Latinima povećava se iza pada Carigrada 29. maja 1453 godine. Naslednik Marka Efeškog kao vođa protivnika unije, patrijarh Genadije II govori o ovom padu kao o zasluženoj kazni zbog primljene unije u Firenci. Na saboru u Carigradu 1484 na kojem su učestvovali svi istočni patrijarsi određen je posebni obred pomirenja za one Latine koji prilaze pravoslavnoj Crkvi.

Što se tiče ruske Crkve, one crkve koja je bila potčinjena moskovskim velikim knezovima, ona, istina, nije prekinula uniju, ali je nikad nije ni primila. Kijevski metropolit Isidor, koji je predstavljao rusku Crkvu na saboru, došao je u Moskvu 19 marta 1441 da proglasi uniju. Veliki knez Vasilije, zaštitnik pravoslavlja, bacio je mitropolita u zatvor, na što su pristali svi biskupi i narod.

A zatim se počelo govoriti među Rusima da je zauzeće Carigrada kazna Božja za Grke, za grčku Crkvu koja je priznala papu i tako otpala od pravoslavlja, da je zato prvenstvo prešlo na Moskvu, koja postaje treći Rim.

SEDAM RAZLOGA

zašto učenjak vjeruje u Boga

Tek smo u praskozorje znanstvene ere, a svako nam novo saznanje sve očitije otkriva djelo mudrog Stvoritelja. Izvršili smo divna otkrića, pa se u duhu učenjaka skromnosti i vjere utemeljene na znanju sve više približavamo svijesti da Bog postoji.

Što se mene tiče, sedam je razloga za moju vjeru.

1) Pomoću nepokolebivih matematičkih zakona možemo dokazati da je svemir zamišljen i proizveden od nekog velikog stvoriteljskog Uma.

Recimo da u džep stavite 10 komada novca označenih brojevima od 1 do 10 i da ih dobro pomiješate. Sada ih kušajte izvaditi po redu od prvoga do desetoga, i to tako da izvađen novac svaki put vratite u džep te ga pomiješate s drugima. Matematika nam kaže da je vjerojatnost jedan na deset da se odmah izvuče broj jedan; vjerojatnost je jedan na sto da se izvuče redom broj 1 pa 2; vjerojatnost je dan na tisuću da se odmah izvuče broj 1 pa 2 pa 3 itd. Vjerojatnost da se redom izvuku brojevi 1 do 10 dostiže teško shvatljivu brojku od 1 na deset milijardi.

Istim se rezonovanjem može zaključiti da je za postojanje života na zemlji potrebno toliko uvjeta koji ne mogu pukim slučajem postojati u prikladnom omjeru.

Zemlja se u ekvatoru okreće oko svoje osi brzinom od 1600 kilometara na sat; kad bi se okretala 160 km na sat, naši bi dani i noći bili deset puta duži nego što su sada: sunčana bi vrućina za svakog tako rekavši beskrajnog dana spalila svu vegetaciju, a kroz duge bi noći uginula svaka klica koja bi preko dana ostala živa.

Nadalje, sunce, izvor našega života, na svojoj je površini toplo oko 5500 stupnjeva i zemlja je od njega dosta udaljena da je »vječni oganj« ugrije koliko treba, ali ne previše. Kad bi nam sunce poslalo samo polovinu sadanje topline, umrli bismo od studeni; a spržili bismo se kad bi nam je poslalo za jedanput više.

Zemljina je os nagnuta prema svojoj okosnici za 23 stupnja, i to nam pribavlja godišnje dobi. Da nema tog nagiba zemlje, isparivanja bi se s oceana skupljala prema sjeveru i jugu, pa bi led prekrio kontinente. Da je mjesec mjesto sadašnje udaljenosti, recimo, udaljen od nas 80 000 km, plime bi na zemlji bile tako velike, da bi dva puta na dan bili potopljeni svi kontinenti, a vodena bi erozija brzo raznijela čak i brda. Da je zemaljska kora bila gušća samo za tri metra, ne bismo imali kisika, bez kojega ugine animalni život.

Iz ovih primjera i još tolikih drugih jasno proizilazi kako nema vjerojatnosti niti za jedan na mnogo milijardi da je život na našem planetu plod pukog slučaja.

2) Zalihe života za postizavanje svojih ciljeva očituju neki. Razum koji sve prožima.

Što je život u sebi, nitko nije posve uspio da shvati. Nema težine ni dimenzija, a opskrbljen je silom: korijen rastući može rascijepati kamen. Život je pobijedio vodu, zemlju i zrak vladajući nad elementima i prisilivši ih da se dijele i drukčije povežu.

Život je kipar, daje lik svim živim stvarima. On je slikar, riše list po list u krošnji svakog stabla, bojadiše svaki cvijet. Život je glazbenik i svaku je pticu naučio njezin ljubavni pjev, a svakog kukca njegov način dozivanja u koncertu mnogostrukih zvukova. Život je uzvišen kemičar koji voću i drogama daje ukus, ruži miris i koji zna spojiti vodu i ugljični kisik da napravi šećer ili drvo, a u isto doba oslobađa kisik, da ga životinje mogu udisati i živjeti.

Promatrajte skoro nevidljivu kapljicu prozirne i sluzave protoplazme, koja je sposobna da se kreće i vuče snagu od sunca. Ova jedina ćelija, ova je kapljica sitna kao rosa, sadrži u sebi klicu života i može da dijeli život svakoj stvari, velikoj i maloj. Svojstva su te kapljice jača od naše vegetacije, od životinje, pa i od istih ljudi, jer iz nje je nikao život. Život nije stvorila priroda: litice opržene ognjem i mora bez soli nisu imali svojstva potrebna da to učine. Tko je dakle stvorio život?

3) Pamet životinja neodoljivo govori o nekom dobrom Stvoritelju koji je u malena stvorenja, inače nezaštićena, ulio nagone.

Mladi salmon provodi više godina u moru, a onda se vraća u svoju rijeku i ide uz nju s one strane gdje se nalazi onaj potok u kojemu se ta riba rodila. Što je vodi s tolikom tačnošću? Ako se je prenese u drugi potok, odmah opazi da se nalazi izvan puta, pa pliva da se vrati u rijeku te je uzlazi da ispuni svoj udes gdje mora.

Još je teže riješiti tajnu jegulja. Kad ta čudna stvorenja dozore, sele iz svake bare i svakog potoka te se upute — one iz Evrope preko tisuću milja Atlantskog oceana — prema dubokom ponoru blizu Bermuda. Tu se plode i uginu. Male jegulje koje po izgledu ne znaju za drugo nego da se nalaze u vodenoj pustinji, poduzimaju put natrag i ne samo što nalaze put da stignu u istu zemlju odakle su krenuli njihovi roditelji, već dostignu iste rijeke, ista jezera, iste močvare. Američka jegulja nije nikad bila uhvaćena u Evropi, evropska nikad u američkim vodama. Priroda je čak za godinu ili više dana produljila sazrijevanje evropske jegulje da nadoknadi duži put što ga ima izvesti. Odakle dolazi poticaj koji ih vodi?

4) Čovjek ima nešto više od životinjskog nagona: sposobnost da misli.

Nijedna životinja nikada nije ostavila traga da je sposobna brojiti do deset ili da shvati što znači deset. Dok je nagon kao jedna nota na flauti lijepa ali ograničena. Ljudski mozak sadrži sve note svih instrumenata orkestra. Ovu četvrtu tačku ne treba produbljivati. Hvala ljudskoj pameti, možemo promatrati sposobnost da smo to što smo, jer smo primili iskru Razuma.

5) Čudne pojave, kao napr. geni, otkrivaju da je pobrinuto za sve žive stvari.

Ti su geni tako maleni da ne bi napunili jedan naprškjak, kad bi se skupili svi geni koji se nalaze u svim živim osobama na svijetu. A ipak se ti geni nalaze u svakoj živoj ćeliji i ključ su svih ljudskih animalnih i vegetativnih značajki. Naprškjak je vrlo malenog obujma, a ipak obuhvaća sve pojedinačne značajke skoro 3 milijarde ljudi. Ali o činjenicama se ne raspravlja. — Tu počinje evolucija: od osnovne ćelije do bića koje sadrži i nosi gene. Da ultramikroskopski gen može na potpuni način upravljati sav život na zemlji, to je primjer tako duboke mudrosti i providnosti da se te mogu pripisati samo stvoriteljskom Umu. Svaka je druga hipoteza neodrživa.

6) Ako proučavamo ekonomiju prirode, prisiljeni smo zaključiti da je samo neizmjerna Mudrost mogla predvidjeti i urediti tako sposobno upravljanje svih stvari.

Pred mnogo je godina u Australiji posađena neka vrsta kaktusa da pravi zaštitne ograde. Kako u Australiji nije imao neprijateljskih kukaca, taj se kaktus počeo tako širiti na čudan način. To je uzbudljivo umnažanje dovelo do toga da je biljka prekrila površinu veliku kao Engleska tjerajući stanovnike gradića i sela i uništavajući im nastambe. Tražeći obrambeno sredstvo entolozi su pretražili čitav svijet i konačno su našli kukca koji živi isključivo na kaktusu i ne hrani se ničim drugim. Uz to se taj kukac brzo umnažao i u Australiji nije imao neprijatelja. Tako je taj kukac brzo svladao vegetaciju i danas se zaraza kaktusa povukla, a s njom je ostao i samo obrambeni ostatak kukaca dovoljan da kaktus zauvijek drži na uzdi.

Takva su izravnanja i upravljanja sveopća i unaprijed pripravljena. Zato kukci s vrlo brzim umnožavanjem nisu prevladali zemljom? Jer nemaju pluća kako ih ima čovjek nego dišu pomoću cijevi. Ali kada kukci rastu, te se njihove cijevi ne povećavaju u razmjeru s rastom tijela. Stoga nikada nije postojao kukac velikih razmjera. To ograničavanje rasta držalo ih je uvijek na uzdi. Da nije pobrinuto tim fizičkim reguliranjem, čovjek ne bi mogao postojati. Pomislite što bi to značilo naići na osu veliku kao lav.

7) Činjenica da čovjek može zamisliti i razraditi ideju Boga, već je sama po sebi jak argumenat.

Sa gledišta je dakle znanosti istina ono što je kazao Psalmista: »Nebesa pripovijedaju slavu Božju, djela ruku njegovih navješćuje svod nebeski« (Ps. 18, 1).

Iz revije »Selezione« decembar 1960.

(Napisao A. C. Morrison, predsjednik Akademije znanosti u New Yorku).

Priča »BLAGOVESTI«

MAGDALENA PRIJE SUSRETA

Ležao sam u sobi dežurnog liječnika, na željeznoj bolničkoj postelji i vjerovao da će ova noć biti mirna, da ću ipak napokon usnuti.

»Neće nitko doći, nitko...« — uspavljivao sam sebe bezglasnim riječima utjehe.

Zrrr-n! Zrrr-n! — trgnuo me je zvuk zvona na lokalnom telefonu. Nav'knuto sam, u tami, dohvatio slušalicu i pitao grubo:

— Šta je?

— Bolesnica povrijeđene glave u ambulanti, — čuo se na drugom kraju glas časne sestre Denize. Oštar i službeni glas sestre Denize, koji ni jedan liječnik nije mogao ne čuti kao glas ozbiljnog upozorenja.

Odmah me je prošao san. Gunđao sam u sebi, oblačeći bijeli liječnički ogrtač i trepćući očima zbog jakog svijetla tek upaljene lampe. Bio sam srdit, bez razloga, i na sestru: »Zar Deniza nikad ne spava? Njoj bi trebalo odrediti radno vrijeme!« Znao sam, da nije bila sestra Deniza s onkraj žice, bio bi netko drugi. Ali, glas toga drugog ne bi zavitlao vjetar moje savjesti i odbacio me ovako brzo do ambulante.

— Sitnica, — rekao sam ljutito sestri, pošto sam bacio površan pogled na ozlijeđeno lice mlade žene. — Mogli ste ranu sami zasuti penicilinskim praškom i previti... Šta me budite bez razloga? Ovo mi je druga noć onjavaže... Pa, to nije ni prava rana...

— Pogledajte bolje, gospodine doktore, — reče sestra Deniza svojim ravnim, na izgled vječno ravnodušnim glasom. Razvezala je svileni rubac na glavi mlade žene i ja sam poznao tu žutu, oferbanu kosu. Zagledao sam se i u žute, mačje oči, koje su nemirno svjetlucale, kao u skamenjenom strahu.

Sad nije trebalo nikakovih objašnjenja. Bila je to pred nama, na ambulantnom ležaju, Marta,

Marta Grahor, koju smo prije nekoliko dana odpustili sa ispitivanja uz savjet da se liječi kod kuće. Dakako da joj nismo ni riječi rekli o tumoru u glavi, o karcinomu, o raku na mozgu. Sestra Deniza je poznavala rane i sve ostalo na bolesniku skoro kao kakav liječnik. Ovu ranu nije dovodila u vezu sa bolešću Marte Grahor, ali nije smjela da me ne pozove: liječnici uvijek izmisle neko novo iznenađenje. Oni mogu ranu ipak dovesti u vezu sa tumorom, koji nije samo tumor.

Poznavao sam ovu djevojku, jer je išla u isti razred sa mojom mlađom sestrom, prije nego što je napustila školu. Sestra je nerado govorila o njoj, jer je nije voljela, a i zbog toga što su drugi i previše pripovijedali o Marti Grahor. Uobičajeno, kao što već govore gradski ljudi. Svi su oni bili pravednici Marta je bila Magdalena, koja nikad neće postati pokornica.

Kroz godine sam je sreo više puta na različitim mjestima. U kinu, na utrkama, u kavanama, u barovima. Pratila su je redovito stara ili mlada gospoda, intelektualci ili obrtnici, oni koji su trenutno ili uvijek imali novaca. Imala je uvijek ofarbanu, žutu kosu, ali su joj u to vrijeme oči bile vrlo lijepe, kao posute zlatnim točkama. Žene i muškarci, koji su o njoj govorili najgore stvari, nisu mogli, a da ne dodaju rečenicu divljenja za njezine »zlatne oči».

Sad, ovdje, na bolničkom ležaju, pod jakim svijetlom mliječne lampe u ambulanti, te oči su bile blijedožute, oči sumrtve mačke.

»Magdalena, k'o Magdalena. Sve su one iste i sve dožive sličan kraj«, — mislio sam gradski površno. — »Ako nemaju novaca na kraju, bolesne su od bijede i gladi. Ako imaju novaca, boluju od histerije i ludila«.

— Što ste to radili? — upitao sam je ledeno, bez znatiželje, kao što to samo liječnici znaju. Nekad srditi zbog nemoći svoje nauke u pojedinom slučaju, nekad zbog zvanjem izobličenih osjećaja. U liječničkom jeziku: profesionalna deformacija psihe.

— Htjela sam se ubiti, — odgovori Marta Grahor.

— Mi ćemo vas previti, ići ćete kući i nećete pokušati više nikad da se ubijete, — rekao sam strogo. Sam sebi sam ličio na svojeg kolegu, kojeg sam zamijenio, koji je bio dobar liječnik, ali u životu nije pročitao ni jednu ozbiljnu knjigu.

— Poslušat ću vas, — primila je ozbiljno moje riječi ranjena žena. — Uvijek sam slušala druge.

— Kako ste se htjeli ubiti? — upitao sam.

— Smiješno. Htjela sam razbiti slijepočnicu na zavozdenom šiljku.

— Kakve ste ljude slušali? — umiješala se neočekivano sestra Deniza. U tvrdo uškrobljenom platnu njezine redovničke kape lice joj je bilo drukčije nego inače. Ublaženo i zamišljeno.

— Sve one, koje nijesam zaobilazila. Šteta je što sam zaobilazila nekoje, — govorila je Marta, kao netko željan ispovijedi.

Htio sam otići. Bile su mi dosadne razneežene riječi ovakvih žena, u vrijeme kad slute da im je blizu kraj. A tada sam pomislio da ću i sam biti sličan onim gradskim »pravednicima«, koji su godinama o njoj zlo govorili, a nisu s njom izmijenili ni jednu jedinu čovječnu riječ. Svi oni redom, sa mojom sestrom na čelu.

»Hoćeš da bježiš? Ne možeš je slušati. Ni tvoja sestra nije mogla. A ova tu, drukčija sestra, ona sluša... Ostat ćeš«. Tako sam govorio sebi i ostao sam.

— Što su vam govorili ti ljudi? — upitala je opet sestra Deniza. Obično nije voljela duge razgovore.

— Govorili su mi da sam lijepa, da imam zlatne oči i da je to dosta za ženu. Drugi su govorili da moja ljepota mora živjeti samo za divljenje svih, koji su oko mene i od — darova! Tako su govorili muškarci. A žene su naglašavale: danas lijepa, uz to još i samosvojna žena — ne treba muža, ni brak. Muž više nije ženi zaštitnik. Ona si može sama osigurati opstanak. I sama često bolje može prodrijeti na svakom polju, nego muškarac. Osjećaji su ludost, također su mi govorili... I svi su lagali, lagali... Ja sam se uvjerila da sve to nije istina!...

Pridigla se na ležaju i gotovo vikala. Sestra Deniza joj je spustila ruku na rame i opet je polegla, ali Marta Grahor nije prestajala da govori žustro:

— Kušala sam voljeti ovog ili onog čovjeka. A nisam mogla ljubiti nikoga, upravo zato što osjećaji — postoje! Ja sam se prvi put približila muškarcu — bez ljubavi, a osjećaji se ne daju naknadno uključiti! Tako je to kod žene i to svi znaju i lažu i obmanjuju gusarski, hulje, za svoju trenutačnu korist i strast, za propast žene, za propast bližnjeg, hulje...

— Umirite se, — rekoh glasno.

— Umirite se, umirite se, — šaptala je sestra Deniza, stavljajući joj svoj hladni dlan na užareno čelo.

Koje ste ljude zaobilazili? — upitah.

Pružala je ruku prema Deniži.

— Ovakve kao ona. Siromašne, — reče. — Bojala sam se siromaštva i vjere. Mislila sam da ću imutkom otkupiti sva siromaštva na sebi i u sebi. Da ću novcem potvrditi svoje vjerovanje u ono što su mi govorili, što su lagali himbeno, podlo, ubilački... Hulje!...

— Moramo voljeti one, koji nam čine zlo, — kazala je tiho sestra Deniza.

Znao sam da žali Martu. I sve one, što ih je Marta proklinjala. I da će svu noć moliti za njih. Gotovo sam joj zavidio.

Marta Grahor se opet podigla na ležaju. Lice joj je zasinulo kao od nove pomisli. Žmirnula je nekako dječački, fakinski i kazala povjerljivo:

— Da sam se ubila, bilo bi to po njihovim željama, prema njihovim savjetima. Jest, kad sam se razboljela, tek što mi nisu govorili: pa uzmi otrova, ti gade pokvareni! Tada više nisu vidjeli moje lijepo lice i zlatne oči. Nisu ih se sjećali... Doktore, ja znam da ću umrijeti. To je bio najveći razlog mojeg pokušaja sa žeteznim šiljkom... Srdačno su se potrudili da mi dojave od čega bolujem oni, koji su mi govorili da moram živjeti samo za njihovo divljenje mojoj ljepoti... Upravo oni. I prijateljice koje su govorile da ne moram tražiti zaštitu, da sam izrazit tip samostalne žene... A tko je od nas samostalan? Tko ne treba uz sebe bliskog čovjeka?... Ja nisam imala nikog, nikog... Svi su bili uz mene... Njihova lica i ruke... A osjećaja nije bilo, pa to je kao da i njih nije bilo... Pustoš, praznina... Sve prazno... Ali — nadmudrit ću ih!...

Opet je onako namignula i kazala tiho, više Denizi nego meni:

— Ispovijedit ću se prije nego umrem... Pričestiti... Protiv njihovih podlih laži o mojoj ljepoti, o divljenju, o samosvojnosti... U prkos... svima...

— Ne činite u prkos! Učinite iz ljubavi... I prema njima... Zar njih ne čeka ista muka u duši kao ova vaša... — mucala je uzbuđeno Deniza, čiji glas u sali za operacije nikad nije zatreptao.

Marta Grahor je gledala sad nju, sad mene. Onda je kazala vrlo smireno:

— Da... možda i tako... Zašto da ne?...

Nasmiješila se dok smo je sestra i ja zajedno previjali. Smiješila se dok smo je uvodili u bolnička kola.

Obećao sam da ću je posjetiti sa svojom sestrom kroz dva dana, kad mi prestane dežurstvo u bolnici. Dodao sam da ćemo povesti i sestru Denizu.

Kroz dva dana smo — zakasnili. Marta Grahor je umrla. Moju sestru je zgrabila panika, kao što se to događa gradskim djevojkama. Počela je plakati na ulici i ljudi su se okretali za nama. Sestra Deniza je pokušala da je utješi, a ona je jecala:

— To je bila Magdalena... Sirota Magdalena... Prije susreta sa Kristom...

Htio sam da viknem na nju, ali me je prisutnost časne sestre suzdržala. Tada i sam osjetih istinu riječi rasplakane djevojke. Gotovo sam uzviknuo:

— Vjerujem da je Marta ipak doživjela svoj susret, prije nego što joj tijelo izniješi iz ove kuće...

— Možda je svećenik zakasnio... kao i mi... — govorila je moja sestra neutješno.

— Možda... — reče Deniza. — Ali, ako je prvi put osjetila ljubav u srcu... Ako je Krista pozvala srcem, onda smo svi mi mogli zakasniti, ali Krist nije zakasnio...

IZ KATOLIČKOG SVETA

U Evropi imaju Albanci i Poljaci najveći prirodni priraštaj stanovništva sa 27 promila. U Poljskoj se stanovništvo svake godine umnoži za pola miliona. Kardinal Višinski je rekao da Poljska ima danas 30 miliona stanovnika, ali da ih njihova zemlja može prehraniti i 80 miliona.

Španski grad Saragoza dao je izraditi kopiju kipa »Device od Pilara«, tamošnjeg znamenitog Marijinog svetišta. Taj će kip poslati belgiskoj kraljici Fabioli, pošto je njoj to svetište osobito drago. Pre nego kip dobije svoje mesto u kraljevskom dvoru briselski će ga nadbiskup blagosloviti.

Katolička Crkva je ponovo osudila razna govorkanja povodom »veštačkog deteta« koje je bilo začeto izvan majčinskog organizma te živelo u epruveti 29 dana. Crkva nepokolebivo stoji na stanovištu da je veštačko oplođivanje majke nedozvoljeno. Bog je ustanovio brak kao jedino rasadište ljudskog roda. Bračni odnosi između muža i žene jesu i ostaju jedini dozvoljeni način množenja ljudskog roda. Lekarska intervencija može biti samo sekundarno pomoćno sredstvo.

Papa katolicima u Vietnamu. Posle uspostavljanja domaće redovne hijerarhije Papa je poslao vietnamskim biskupima posebno pismo u kome naglašava značenje tog važnog čina. U pismu se dalje govori o brizi i želji za dobrobit njihove zemlje. Papa poziva kršćane neka slušaju i poštuju državne vlasti i neka doprinose svojim snagama napretku i blagostanju svoje zemlje. Kršćanin mora biti dobar građanin, tako da svojim radom i životom stekne priznanje i kod neznabožaca.

SAD. Galupov zavod za ispitivanje javnog mišljenja je utvrdio da je 1940 godine 37% odraslih stanovnika njihove zemlje odlazilo jednom nedeljno na bogosluženje. Godine 1960 taj se procenat popeo već na 47. Znači da Amerikanci bivaju pobožniji.

Tri nemačka biskupa iz Mainca, Fulde i Limburga poslali su hesenskom ministru prosvete zamerke na predlog prosvetnog zakona. Oni iz odgojnih razloga otklanjaju koedukaciju.

mešovite gimnazije gde su u svim odeljenjima dečaci pomešani sa devojčicama. Zakon predviđa veći udeo općina i općinskih školskih veća u upravi škole. Biskupi traže neka se uzakoni da lokalni svećenici i crkvene općine imaju mesto u školskom veću, pošto je Crkva uvek bila jedan od najvažnijih odgojnih činilaca. Biskupe vodi jedino briga da škole u toj provinciji budu na dostojnoj visini.

Na blagdan sv. Sebastijana, 20 januara, zaštitnika papine garde, Papa je služio sv. misu u kapeli papinske plemićke garde. Plemićka garda sa svojim poveljnikom knezom Mario del Drago na čelu prisustvovala je službi Božjoj. Posle mnogo godina Papa je opet osobno služio na taj dan svojoj telesnoj straži misu.

Saigon. U tamošnjoj katedrali bila su posvećena četiri novoimenovana biskupa za Vietnam. Svečanosti su prisustvovali crkveni dostojanstvenici iz zemlje uz ugromno mnoštvo vernika.

Augsburg je vremenom mnogo izmenio svoje stanovništvo. Po tom se gradu naziva luteranska veroispoved, proklamovana na državnom saboru 1555 g. Pre dobrih 10 godina taj je grad još imao 40% protestanata, ostali su bili katolici. Danas međutim grad ima još 22% protestanata, a 74% katolika.

Novi rimski aerodrom »Leonardo da Vinci« ima svoju vlastitu crkvu. Time je olakšano ne samo brojnim svećenicima koji putuju da tamo služe svetu misu, nego i brojnim nameštenicima i putnicima da mogu udovoljiti svojim kršćanskim dužnostima i potrebama.

Norveška prestonica Oslo dobila je novu katoličku crkvu, posvećenu Majci Božjoj. Za nju su Holanđani vrlo mnogo doprineli. Posvetio ju je domaći biskup Msgr Mangers, pod čiju jurisdikciju spada sva južna Norveška. Njegova biskupija ima samo 5500 vernika, od toga ih pola stanuje u prestonici.

Svetovni institut Opus Dei podiže u Nairobiju u Keniji viši prosvetni zavod za srednjoškolsku mladež svih tamošnjih rasa. Imaće mesta za 100 učenika, koji će se pripremati za univerzitetske studije.

Austrijska biskupija Sentpelten priprema se na novu sinodu, koja treba da se održi od 1 do 4 oktobra 1961. Prema crkvenim propisima takve bi se sinode morale često održavati.

Rezidencijalni biskupi. Papa je imenovao dosadašnje ap. administratore: Msgr Mate Garkovića za zadarskog, dr Ćirila Banića za šibenskog i dr Frane Franića za splitskog biskupa. Tako su gotovo sve naše biskupije dobile rezidencijalne biskupe.

Šibenski biskup umro. Koji dan iza primljene vesti da je imenovan rezidencijalnim biskupom, dr Ćiril Banić je iznenada umro od srčane kapi, 3 februara 1961 uveče. Svečana se sahrana obavila 7 februara u prisustvu osmorice biskupa, predstavnika narodnih vlasti, redovničkog i mirskog klera kao i mnoštva vernog naroda. Za kapitularnog vikara izabran je Msgr Rudolf Pian.

Strogi ženski redovi imaju priraštaja. Evropa ima 2523 ženskih samostana sa strogom klauzurom sa 63357 redovnica, Amerika 55 samostana sa 1706, Australija 12 sa 527 redovnica. Ukupno dakle ima na svetu 3213 samostana sa strogom klauzurom sa 77739 redovnica. Španija ima 875 takvih samostana, Italija 528, Francuska 417, Belgija 182, Nemačka 176.

Bečki generalni vikar iznenada umro. Bečki pomoćni biskup dr Josip Streidt umro je iznenada 20 januara 1961 u starosti od 55 godina. Upravo se bio vratio sa bolesničkog dopusta, kad ga je na konferisanju sa kardinalom Kenigom pogodila srčana kap. Pokojni se biskup rodio u Beču 1905, za svećenika bio zaređen 1931, za biskupa 1956. Kao generalni vikar upravljao je nutarnjim poslovima bečke nadbiskupije.

Indonezija zvanično priznaje veru u Boga. Prema izjavi ministra Abdulgani vlasti ne dozvoljavaju da se pod bilo kakvim vidom u novinama napada vera u Boga. U poslednje vreme Papa je uspostavio redovnu hijerarhiju u toj zemlji sa 90 miliona stanovnika. Podignuto je 6 nadbiskupija i 19 biskupija. U prvi dodir sa kršćanstvom ta je zemlja stupila za vreme sv. Franje Ksaverskog u 16 veku. Danas ima tamo oko 1,2 miliona katolika, 963 svećenika, 539 braće pomoćnika, 2500 redovnica, 126 bogoslova, 1500 malih semeništaraca i 4600 katehista. Domaćih je svećenika samo 150. Ovu je državu Sveta Stolica priznala 10 januara 1950. Iza toga bili su uskoro uspostavljeni diplomatski odnosi sa Indonezijom. Njihov predsednik je već u dva navrata posetio Papu.

Stanovništvo sveta raste za 120000 dnevno ili 43 miliona godišnje. Za sledećih 20 godina poljoprivreda bi trebala da poraste za 43%, a životinjski produkt sa mlekom i mesom za 70%. Od sve kopnene površine samo je 10% obrađene zemlje. Godišnje se gubi do 33 miliona tona žita, a toliko treba za ishranu stanovništva SAD u jednoj godini. Katolička je Crkva član FAO, međunarodne organizacije za ishranu i poljoprivredu, pošto ima gotovo karakter jedne dobrotvorne ustanove.

Krštenje u sili. Neki bečki policijski inspektor našao se i u sili krstio dva blizanca koji su se rodili u šestom mesecu te već nekoliko časova iza toga na klinici, kuda su bili prevezeni, umrli. Sličan se slučaj desio na nekoj francuskoj vazduhoplovnoj liniji. Stjuardesa se opet našla pri ruci i u krajnjoj stisci krstila novorođenče te mu tako omogućila spasenje.

Kardinal Tiseran je dobio za svoju biskupiju u Ostiji pomoćnog biskupa u osobi Msgr Tita Mančini, koji je bio 28 januara o. g. posvećen u ostijskoj katedrali.

Budući kenterberijski nadbiskup Ramsey je pozvao anglikanske pastore da uspostave što prisnije odnose sa katoličkim svećenicima. Rekao je: »Biće potrebno vreme da se uspostavi vidljivo jedinstvo. Ne treba tako dugo čekati da ne bi bio isključen svaki kršćanski uticaj iz javnog života zbog nedostatka ljubavi i kršćanskog života«.

Misijski svet slavi 250 godišnjicu smrti apostola Cejlona. To je bio pater Josip Vaz. On se rodio kao potomak bramanske porodice u Goi. Pokrstio se, postao katolički svećenik i srećno ujedinio najodličnije osobine indijskog i kršćanskog duha. 20 godina je radio kao misionar i apostol na Cejlonu. Neverovatnom spretnošću i srećom sklanjao se pred holandskim kalvinističkim vlastima koje su ga tražile i htele ubiti kao papistu. Pred njegovu smrt Cejlon je već imao 100000 katolika. Uveden je postupak da se taj veliki Indijac, misionar i apostol Cejlona, proglasi blaženim i svetim.

Kamerunski biskupi su postavili domaćeg svećenika Piera Nkote za direktora katoličkog školstva. U školama broj učenika poslednjih 10 godina podigao se od 73000 na 163782. Isto su tako biskupi imenovali svećenika Martina Nkamgana za direktora obaveštajne službe. Taj je svećenik proveo 9 meseci u ropstvu kod bamileških pobunjenika.

Kongregacija svetih obreda je odredila da se u molitvi »Blagosloven budi Bog« iza zaziva »Blagosloveno presveto Srce Isusovo«, umetne zaziv: »Blagoslovena predragocena krv Isusova«.

Papa je poslao generalnom sekretaru Konferencija svetog Vinka, posebno pismo u kome izražava radost što u toj dobrotvornoj organizaciji zauzimaju sve važniju ulogu mlađi ljudi.

Patronaža sv. Petra u Menilmontu u Parizu daje već 28 godina u sve korizmene nedelje predstavu Kristove muke. Te su predstave živa propoved i ujedno manifestacija moćne vere te kršćanske zajednice.

Maks Detviler, rodom Švajcarac, u svetu nazvan »čovek mira«, putuje svetom noseći velik barjak snežnobele boje. U zimskim mesecima je peške došao u Beč i onda produžio za Budimpeštu. Svoj život posvećuje jednom cilju: mir na čitavom svetu.

Švajcarci papine garde održavaju već duže vreme prisne odnose sa štajlskim misionarima. Papini gardisti školuju jednog indonezijskog bogoslova. Prošle godine oni su poklonili u misijske potrebe gotovo jedan milion dinara.

Papa je u konzistoriji 16. I 1961. prigodom naimenovanja novih kardinala održao govor. Prvo je govorio o miru. Pomalo i za čas međunarodni se horizont razjasni. Draga reč »mir« kao da se katkada zloupotrebljava, da bi se još jače raspirile prepirke. Mi ne smemo nikada klonuti duhom. Treba da se učimo od naše blage i dostojanstvene Majke Crkve; ljubimo svetlo, slušajmo njene pobudne reči, činimo dela milosrđa. Onda je prešao na budući crkveni sabor, na kome već tolike osobe predano rade i od koga Crkva toliko očekuje. To će biti veliko delo u službi istine, ljubavi i primer mira. S ovog najuzvišenijeg mesta, utemeljenog na živim uspomenama na prvaka apostola, koje predstavlja središte katoličkog jedinstva, to će delo biti proklamovano svim narodima sveta. Papa je u toj vezi podcrtao da pažljivo prati glasove iz čitavog sveta koji se odnose na opći sabor. Pun optimizma, završio je sa psalmistom: »Ti češ nakloniti da moje uši čuju reči veselja i radosti« (Ps 50, 10).

Kardinal Bea je dao na francuskoj televiziji jedan intervju o budućem općem saboru.

Kako je taj kardinal predsednik sekretarijata za veze s nekatoličkim kršćanima koji se interesuju za budući sabor, njegov se intervju odnosio na to područje. Potvrdio je da prima sa strane brojne dopise koji pokazuju interes za ta pitanja. Budući sabor neće biti unionistički kao što su bili lionski i firentinski. Taj će se sabor baviti nutarnjim pitanjima katoličkog života, ali će moći da donese razne odluke obzirom na buduće eventualno sjedinjenje. Zasad nema izgleda da bi se moglo uskoro ostvariti sjedinjenie s protestantima. Bez obzira na razlike pojedinih verskih istina, načelni stav protestanata na učiteljsku službu Crkve bitno se razlikuje od katoličkog. Prema katoličkom učenju biskupi su preko svetog reda u neprekinutom redosledu naslednici apostola. Vernici su moralno obavezni da slušaju svoje biskupe, koji su redovni učitelji verskih i moralnih istina. Protestanti međutim ne priznaju nijednom crkvenom učitelju prava da obavezno tumači versku nauku svojim vernicima. Prema tome, kod protestanata nema nikoga, s kim bi se moglo nešto utanačiti, pošto niko nema prava drugome propisivati šta treba da veruje.

Papa je brzojavno poslao novom predsedniku Kenediju prigodom nastupa njegove službe čestitke i blagoslov, a dosadašnjem predsedniku Dvajtu Ajzenhaueru tople pozdrave. Džon Kenedi je prvi katolik na predsedničkom položaju u SAD. Kardinal Kušing došao je na svečanost preuzimanja službe iz Bostona u Vašington.

Bečka nadbiskupija ima posebni finansijski plan za 1961 godinu. Svi izdaci prema proračunu iznose 118 miliona šilinga. Trećina po prilici otpada za personalne izdatke, drugo za izgradnju i popravku crkava, župnih dvorova i ostalih crkvenih zgrada kao i za dobrotvorne svrhe.

Berlinski kardinal Depfner je krajem januara držao u franjevačkoj visokoj školi Antonianum u Rimu predavanje »Sveti Pavle i rimsko prvenstvo«, povodom 1900 godišnjice dolaska apostola naroda u Rim. Apostol Pavle je bio borac za odvažno prilagođavanje potrebama vremena. Poslanstvo apostola Pavla u rimskoj crkvi sastojalo se da je dao Petrovom upravnom prvenstvu i jedinstvu nutarnju dinamičnost i plodnost. Tako treba i danas spojiti sporost i uzanost rimskog upravnog aparata sa dinamičnošću apostola Pavla, kako bi uvek iz dubine teološke misli klijao svež verski život. Za biskupe je isti kardinal kazao da nisu obični podređeni rimski činovnici, nego nose samostalnu odgovornost i položaj biskupa kao naslednika apostola. Biskupi su po prirodi svoje službe pozvani da na općim saborima ulože od Boga podeljene darove u korist cele Crkve.

U međunarodnoj katoličkoj esperantskoj reviji »Espero Katolika«, koja izlazi u Hagu u Holandiji, izlazi esperantski prevod Svetog pisma novog zaveta u nastavcima. To su delo obavili svećenici i teolozi tog pokreta pod vodstvom isusovca Vanemakersa.

Dopisni kurs. Katolički ured za informcaije u Pretoriji u Južnoj Africi vodi dopisni kurs s onima koji žele da se upoznaju s katoličkom naukom, a da im ne treba kazati svoje ime. U nizu od 15 lekcija upoznaju se sa glavnim katoličkim verskim istinama. Mnogi kursisti su se posle obratili na katoličku veru te priznali da ih je svršeni kurs na to potaknuo.

Austrija ima 307 katoličkih škola sa 37000 učenika. Samo u Beču ima 90 takvih škola sa 13000 učenika. Katoličke škole prištede državi godišnje 152 miliona šilinga.

Austrijska katolička omladina skupila je 1,1 miliona šilinga za podizanje jednog sela za katehiste u istočnoj Africi. Kako je novčani iznos veći od predviđenog plana, to će se plan dopuniti i usavršiti.

Generalni opat mehitarista u Beču nadbiskup Mesrop Habozian slavio je 12 II 1961 zlatomisnički jubilej i 30 godišnjicu službe opata nadbiskupa. On je Jermen rodom iz Turske, ali je već kao 11 godišnji dečak ostavio domovinu u koju se nije nikada više povratio. Tokom svog bogatog života obezbedio je mnogim svojim sunarodnjacima vlastite crkvene prostorije, tako u Budimpešti, Bukureštu, Plovdivu, Bostonu, Los Angelosu i Kairu.

Novi duh. Grčki pravoslavni monah Amfilokios je osnovao novu granu istočnih ženskih monahinja. Njihov se duh mnogo približio zapadnom. Redovnice se uz pobožne vežbe bave odgojem siročadi, katehezom male dece i ženske omladine kao i vezenjem. Imaju tačan dnevni red. Svećenik im dolazi subotom i nedeljom kao i u velike blagdane da im služi misu. Žive u manjim zajednicama na Patmosu 15, na Rodosu 17, u Kalimnosu 15.

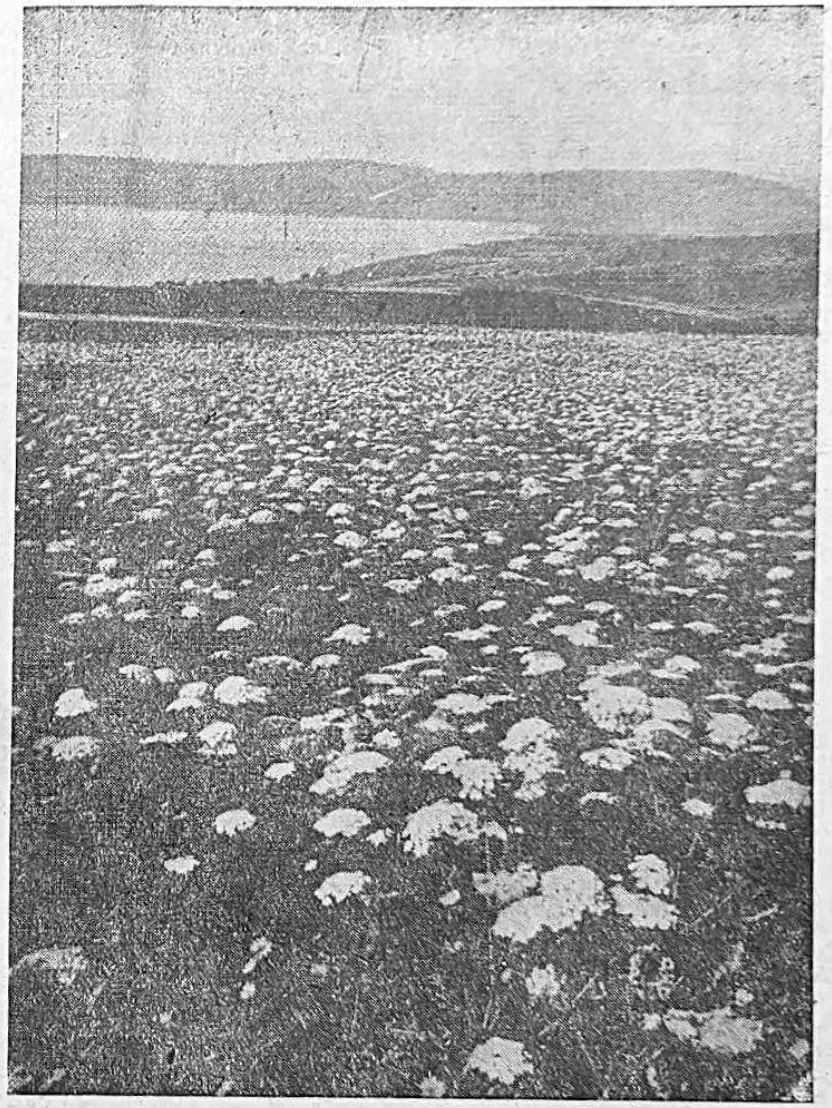

Gora Blaženstava sa Genezaretskim jezerom

UREDNIKOVA POSTA

A. N. Pitanje: Kako je mogao Bog blagosloviti patrijarha Jakova, kad je prevarom i laži dobio blagoslov od oca Izaka? *Odgovor:* Ni Esav ni Jakov nisu bili sveci. Možda je bio Jakov uprkos počinjenih greha bolji od Ezava, koji nije cenio vrednosti prvorođenstva. Bog je preodredio Jakova za nosioca Božjih obećanja, ali ga je za njegove grehe kažnjavao. Morao se mnogo potucati po svetu i u svojoj obitelji doživeti mnogo razočarenja i žalosti. Bog je i ostaje neizmerno pravedan koji dobro nagrađuje, a zlo vekom kažnjava. Svi se računi ne isplaćuju na ovom svetu. Treba izdržati i verovati.

M. M. Odgovor: Do sudnjeg dana nalaze se u paklu samo đavoli i duše prokletnika. Otada će se prokletnici mučiti u svojim telima. Ako se ne plašiš teških greha što njima vređaš dragog Boga, onda neka te zadrži od njih strah pred paklom.

J. L. Odgovor: Svoju ljubav prema bivšem župniku i sadašnjem biskupu ćete najlepše pokazati da ostanete verni i odani Kristu i Crkvi. Ne treba pesama.

O. M. Odgovor: Neki se čitatelji interesuju za hodočašće u Svetu zemlju odnosno Lurd. Sa crkvene strane se takvo hodočašće sada ne priprema.

R. P. Odgovor: Na uredništvo je sti-gao veći broj pesama sa raznih strana, ali ih ne možemo priopćiti, pošto većinom ne odgovaraju.

N. M. Pitanje: Zašto je greh ljubiti se sa mladićem? *Odgovor:* Sesta nas Božja zapoved obavezuje na čist život. Udovoljavanje polnom nagonu dozvoljeno je samo u valjanom braku, izvan toga uvek je težak greh. Ljubljenje između mladića i devojke izaziva bludne strasti. Mladić i devojka koji nemaju strahopočitanja pred telom svog bližnjega, na vrlo su opasnom putu da sebe i bližnjeg upropaste.

G. K. Pitanje: Da li je razlika između greha i nemorala? *Odgovor:* Samo po sebi nema razlike. Nemoral je zapravo svaki prestupak protiv moralnih zakona. U svakodnevnom životu, međutim, taj se izraz često upotrebljava samo za grehe protiv šeste Božje zapovedi.

O. Kvirin Orlić iz Cavtata izdao je sledeća muzička dela: 1) Missa VIII (De Angelis) lagana pratnja, cena 60 din. 2) Requiem — Koralna misa — lagana pratnja, cena 60 din. Zbirka 13 pjesama Gospodnjih, Bl. Gospe i svetaca. Cena 200 din.

Dr Jerko Bakotin, prof-svećenik, Zadar, Vranjanina trg 1, izdao je dve knjige: »Djevojka na izvorima svijeta« i »Mladoj zaručnici«. Cena prvoj knjizi 500, drugoj 400 din. Naručuje se kod pisca. Knjige će vrlo dobro poslužiti dušobrižnicima i devojkama.

K. B. Odgovor: Dosad nije poznat nijedan delić originalnog rukopisa Svetog pisma. To nas ni najmanje ne čudi. Sveti pisci nisu bili bogati ljudi, da bi mogli pisati na najotpornijem materijalu. Te su se knjige čitale i upotrebljavale. Sasvim je razumljivo da su se istrošile i nestale. Drugo su razni spomenici na kamenu ili na pločama, kakvih ima u Orijentu dovoljno. I u vreme posle Krista mnogo je više očuvanih raznih starih povelja i darovnica, nego propovedi ili životopisa svetaca.

S. M. Odgovor: Ne znamo kada je Krist ustanovio sakramenat bolesničkog pomazanja. Spominje ga apostol Jakov u svojoj poslanici. Sve istočne crkve, koje su se tokom stoleća odelile od katoličke, imaju taj sakramenat. Bolesničko pomazanje samo po sebi nije nužno potrebno za spasenje, ali je vrlo korisno. Bolesnik koji je primio taj sakramenat katkada posle ozdravi, jer se svećenik u obredu samog sakramenta molio za njegovo zdravlje. Taj sakramenat opraštа i smrtne grehe onome koji se nije mogao ispovediti ako ima barem nesavršeno pokajanje. Teška je dužnost rodbine da svom ozbiljno bolesnom članu blagovremeno omogući prijem i tog sakramenta.

Dr fra Ivan Glibović: Djeca kod Majke, nabožne igre za Veliki petak i Uskrs s pjevanjem. Naručuje se kod župskog ureda Vrgorac, Dalmacija.

M. U. Odgovor: Za nas je vrlo dobro da nismo potpuno sigurni gde se naši pokojni nalaze. Ta neizvesnost nije kod svih jednaka. Stepen neprevarljivosti postigne se samo kod onih koje je Crkva proglasila blaženima ili svetima. Tako nas misao na pokojne uvek sili da se za pokojne molimo, da činimo dobra dela, da se ne prepuštamo lenosti. Vera nas teši da smo svi deca dobrog nebeskog Oca te da možemo mirne duše u njegove ruke položiti brigu za sebe i druge. Pitam vas: ko bi mogao podneti kad bi sigurno doznao da se najdraža osoba nalazi po njegovoj krivici u paklu? Bog već zna zašto je dobro da svega ne znamo.

Popine nakane za mesec april. 1) Da bi Katolička Akcija i druga udruženja svetovnjaka izdašnom saradnjom u hijerarhijskom apostolatu srećno potpomogla nastašici svećenika.

SVIM PRETPLATNICIMA I DRAGIM ČITATELJIMA ŽELIMO SRETAN USKRS

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konsultor. Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20. Tek. račun 101-704-3-533. »Srboštampa« Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Telefon br. 20-268.

GOD. XXX BROJ 5 BEOGRAD, MAJ 1961. CENA 25 DIN.

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

1931–1961

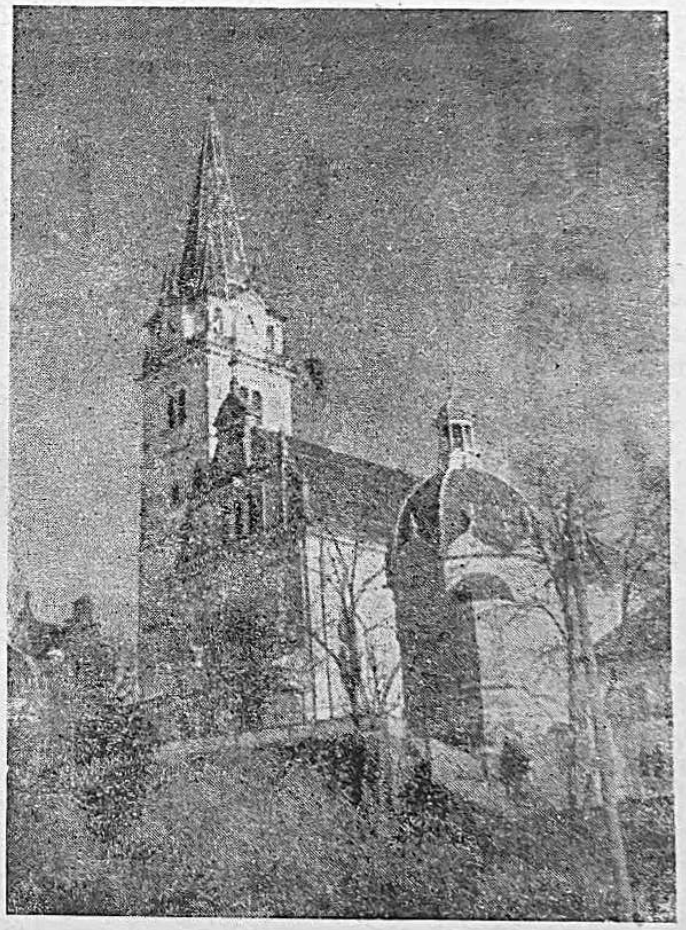

MARIJA BISTRICA

Ružice majska, diko nebeska, ljubav božanska s Tebe nam bljeska.

MARIJA BISTRICA

Nema nijednog Hrvata, a da ne bi znao za naše najveće Marijansko prošteništa, a glas o Mariji Bistrici prelazi granice Hrvatske. Da se čitatelji »Blagovesti« što bolje upoznadu s tim našim Marijanskim svetištem donosimo ovaj člančić.

Kip Majke Božje s djetetom Isusom, poznat sada općenito pod imenom: »Majka Božja Bistrička«, načinjen je od drva prije nekih 500 godina po nepoznatom majstoru. Taj kip s početka nije bio u župnoj crkvi, koja je bila posvećena sv. Petru i Pavlu. Prvotno bio je taj kip u lijepoj kapeli nedaleko od Bistrice na Vinskom Vrhu, a u župnu crkvu prenesen je polovinom 16 vijeka.

O tome imamo pisane dokumente iz g. 1688 u rukopisnoj knjizi tadašnjeg bističkog župnika Andrije Ivšića od 350 stranica pod imenom: »Knjiga bističkih čudesa«. Drugu knjigu o tome napisao je g. 1761 župnik Ivan Molitoris na 433 stranice. Treća knjiga o tome štampana je u Beču 1775 godine. Napisao ju je tadašnji kapelan Petar Berke pod naslovom: »Kinč osebujni slavne zemlje hrvatske«.

Iz tih najstarijih vjerodostojnih vrela o Bistrici vidi se da je taj kip polovinom 16 vijeka za vrijeme provale Turaka, koji su početkom svibnja 1545 provalili i u Zagorje sve do Konjšćine na Nikolu Šubića Zrinjskoga, tadanji župnik, imenom nepoznat, preneo je taj kip u župnu crkvu i zazidao ga u zid pod korom u župnoj crkvi. Smrću tog župnika i kip je bio zaboravljen i u tom zidu zakopan preko 40 godina.

Župnik, imenom Luka, jedne večeri iza pozdravljenja opazi u crkvi pod korom čudno svijetlo, koje je, kad je došao u crkvu, iščeznulo. Odmah drugo jutro dao je na tom mijestu kopati zid i u njemu nađe taj kip Majke Božje. To se odmah razglasi, te je počelo štovanje Majke Božje pred tim kipom. No ta je pobožnost sve više jenjavala, pa je taj znameniti kip župnik dao uz glavni oltar zazidati u prozor, da se mu vidjela samo malo glava Majke Božje.

Po nalogu biskupa Borkovića, koji je u mladim danima hodočastio pješice u Bistricu, a nekoji su to činili, kako spominje biskup, i bosonogi, župnik Molitoris zajedno sa kanonikom Matijom Stoklasom potražili su u crkvi zanemareni kip Majke Božje i otkrili ga zazidanog u zidu s desne strane velikog oltara.

Odmah iza toga, 16 srpnja 1684 taj ponovno pronađeni kip Majke Božje bi postavljen na veliki glavni oltar sv. Petra i Pavla. Od tog vremena zove se ta župa Majke Božje Bistričke.

Spomen na sve to obavljen je jubilarne godine 1934 i 1935, kad je 7 srpnja 1935 pokojni nadbiskup Bauer uz sudjelovanje nadbiskupa koadjutora Stepinca i još dvojice biskupa te uz mnoštvo klera i nekoliko desetaka tisuća hodočasnika iz svih krajeva Hrvatske najvećom svečanosti okrunio taj čudotvorni kip Majke Božje zlatnom krunom, darom cijeloga hrvatskoga naroda.

Kako su premnogi u svojim duševnim i tjelesnim potrebama nalazili pomoć i zaštitu Majke Božje u Bistrici, nije čudo da se štovanje Majke Božje Bistričke naglo širilo i već prije par stotina godina prešlo granice Hrvatske.

Već godine 1775 kapelan Petar Berke u naprijed napomenutoj knjizi nabraja župe koje su već onda hodočastile u Bistricu: Zagreb na čelu sa gradskim poglavarstvom; Varaždin isto sa gradskim poglavarstvom, cehovima i glasbom; Križevci sa cehovima i glasbom, a uz ove preko 60 župa. Već onda, dakle prije više od 200 godina, uz napomenute župe dolazio je narod iz ostale Hrvatske. Slavonije, Dalmacije, Slovenije, Koruške, Bosne, Međumurja i Ugarske. Godine 1795 proštenja su bila već na vrhuncu.

Glas o tom velikom narodnom hrvatskom prošteništu dopro je i do Svete Stolice, pa je papa Benedikto XIV podijelio kroz cijelu godinu za svaki dan, onomu koji pohodi crkvu čudotvorne Marije Bističke, ispovijedi se i pričesti te pomoli za mir i slogu kršćanskih vladara i knezova, potpuni oprost.

Koliko pape cijene ovo prošteništa vidi se i po tome što je blagopokojni papa Pijo XI bulom od 4 prosinca 1923 proglasio crkvu Majke Božje Bističke »manjom bazilikom«, koje se ime daje najglasovitijim crkvama.

Iz svega navedenoga je dakle razumljivo zašto deseci tisuća Hrvata iz sviju krajeva drage nam domovine, a i mnogi iz susjednih zemalja, i danas dolaze u ovo svetište u Bistrici da pred dragim kipom »Crne Gospe« traže i nalaze utjehu i pomoć u svim svojim životnim prilikama, o čemu bi se mnogo moglo kazati i napisati.

U Zagrebačkoj nadbiskupiji skoro sve župe dolaze na to prošteništa svake godine, i to na stalne dane, a i inače pojedinci i manje grupe gotovo kroz cijelu godinu, osobito nedjeljom.

Glavna su proštenja: za Duhove 3 dana; za Anino 3 dana; za Božje Lice 6 do 8 dana; za Veliku Gospu 4 do 5 dana; za Malu Gospu 3 dana, a kroz cijeli srpanj, kolovoz i rujan svake nedjelje.

Gotovo se svaki hodočasnik želi ovdje ispovijediti i pričestiti da se tako duhovno obnovi. Da Marija Bistrica doista bude vjersko žarište, mjesto duhovne obnove, putokaz u pravi kršćanski život, zato se propovijedi i sve ostale pobožnosti, osobito u novije vrijeme, odvijaju po određenom planu.

Da se taj cilj što sigurnije postigne, nastoji se u novije vrijeme da se i ono vanjsko što je zub vremena iznakazio, opet stavi u prvotno stanje. Tako su svi oltari u svetištu zasjali u obnovljenom ruhu.

Kako mnogi hodočasnici, osobito pješaci, prije nego dođu u samu Bistricu, pohađaju okolne kapele, koje se dižu na pet mjesta prije same Bistrice, to su se u zadnjih par godina oltari tih kapela obnovili i osigurali od daljnjeg propadanja, jer su bili na rubu propasti. Napominje se, da su oltari u svim tim kapelama prava umjetnina baroknog stila, neki stari i preko 200 godina. Vrijedi da svaki posjetilac Marije Bistrice pogleda i te ljepote i starine.

LITURGIJA U NAJLJEPŠEM MJESECU

Počinjemo ga blagdanom sv. Josipa Radnika. Skrbna je i mudra majka Crkva. Kad svijet slavi rad praznikom i raznim svečanostima, ona nas vjernike upućuje da i rad upravimo k Bogu, da ga tako posvetimo i učinimo korisnim za vječnost. Tko će nam u tome bolje pomoći od nazaretskog tesara? Svojim je radom hranio Sina Božjega i njega naučio svom zanatu. Rad je sv. obitelji bio Bogu najdraži rad na zemlji. Bio je to rad s Bogom i za Boga. Rad bez Boga ne donosi Božjeg blagoslova. Uvjerena u tu činjenicu Crkva je uvela ovaj blagdan. Kao što je poganski blagdan nepobjedivog sunca pretvorila u proslavu rođenja Sina Božjega, tako će i svjetovno shvaćanje rada i njegova praznika oplemeniti i produhoviti ovim blagdanom sv. Josipa. Blagdan je to I reda i spada među najveće. Iako nije zapovijedan, red je da prisustvujemo sv. Misi i da se pridružimo velikom broju mladih radnika koji se po katoličkom svijetu često pričešćuju. Onda ćemo neopazice nositi Boga na svoja radna mjesta.

Na početku smo svibnja dosada imali blagdan Našašća sv. Križa. Nove su ga rubrike ukinule. Križ, istina, spada među najodličnije liturgijske predmete. Mora biti na svakom oltaru kod sv. Mise, na čelu svake procesije a i u svakoj kršćanskoj kući. Znak je našega spasenja i zato se tako često križamo. Uza sve to je Crkva smatrala da je dovoljan jedan blagdan sv. Križa; ostao je samo blagdan Uzvišenja sv. Križa na 14. IX. Samo ako su s dosadašnjim blagdanom Našašća sv. Križa bile združene posebne pobožnosti, hodošašća i proslave, blagdan može po odredbi mjesnog biskupa ostati kao prije.

U drugom tjednu ovog mjeseca padaju prosni dani. Prije blagdana Isusova Uzašašća na nebo iznosimo mu sve svoje duhovne i zemaljske potrebe da ih zagovara pred zajedničkim nam Ocem. U ove se dane često obavlja i blagoslov polja. Ako se procesija ne može vršiti ni oko crkve, 83. nova rubrika naređuje biskupu neka odredi posebne pobožnosti kod kojih će se moliti litanije svih svetih. Odsada se u litanijama zazivi ne ponavljaju. Svećenik ili pjevači pjevaju pojedine zazive, a puk odgovara iza svakoga: Moli za nas i dr. To je upravo litanijski način moljenja koji je u Crkvi vrlo star i obljubljen. Tako bi se uvijek trebale moliti i pjevati sve litanije. Ako što u crkvi puk može i mora da pjeva ili moli na glas, onda su to odgovori kod litanija. Kod velikih su litanija ti odgovori raznoliki, posebno srdačni i uspješni pa ih nemojmo propustiti. Pažljivo pratimo svaki zaziv, nema potrebe koje se Crkva nije sjetila, pa se svim srcem uključimo u tu crkvenu molitvu. Isus nam je obećao (Mt 18, 19): »Ako dvojica od vas na zemlji jednodušno zamole što mu drago, dat će im Otac moj nebeski«.

Od Uzašašća do Duhova obavlja se u svim dušobrižnim crkvama devetnica Duhu Svetome. Naredio ju je papa Lav XIII da se moli za potrebe sv. Crkve a osobito za sjedinjenje svih kršćana. Kao što su se apostoli na čelu s Kraljicom apostola tih dana pripravljali na dolazak Duha Svetoga, tako je i nama moliti za njegove darove koji su toliko potrebni svakome pojedincu i cijeloj Crkvi. Šteta bi bila kad bi ova devetnica prošla mimo nas neopazice. Posebno sada u dobi sve bližeg II vatikanskog crkvenog sabora kojemu je Sv. Otac Ivan XXIII namijenio velike zadatke: obnovu katoličkog života i približavanje odijeljenoj kršćanskoj braći. To je posao cijele Crkve, to će biti plod dobre volje ljudi, ali u prvom će redu to biti veliki dar Božji koji treba isprositi. Sad je prigoda da zajedno molimo s Majkom Marijom Duhu Svetomu! Molitvena osmina za sjedinjenje u siječnju prilično se je uvriježala, a ova je devetnica još zgodnija i važnija. Povežimo je možda sa sv. Misom, pogotovo kad je i božanski Spasitelj na zadnjoj večeri srdačno molio za sjedinjenje. Crkva se toga sjeća u svakoj Misi i to dva puta: prije pretvorbe i prije pričesti. Na početku kanona moli preblagog Oca po Isusu Kristu da se dostoji svoju svetu Crkvu »po svemu svijetu umiriti, čuvati, ujediniti i upravljati« pa izričito spominje Papu i biskupa. Prva molitva iza »Jaganjče Božji... daruj nam mir!« nije za sv. pričest, kako se više puta misli, nego za Crkvu Božju koju da se Bog udostoji »po svojoj volji umiriti i ujediniti«.

Ovaj je najljepši mjesec posvećen svibanjskoj Kraljici. Malo je koja pučka pobožnost rašlrena i obljubljena kao ova, i to po cijelom katoličkom svijetu. Morala se na nju obazreti i liturgija. Učinio je to papa Pijo XII kad je ovim novim blagdanom nekako skupio svu našu ljubav prema Majci Mariji i poklonio joj kao Kraljici. U dotičnoj je enciklici isti Papa iznio u kojem je smislu Marija Kraljica i na koncu izrazio čvrstu nadu da će po njoj »nastati sretno doba, sretno zbog pobjede vjere i kršćanskog mira... Moćna Gospodarica stvari i vijekova, koja znade težinom djevičanske noge umiriti ono što je obijesno, neka svrati milosrdne oči svoje na nevoljne i potištene, jer svijetlo njezinih očiju odgoni oluje i razvedrava oblake«. U tu svrhu molimo čitav ovaj mjesec i slavimo na koncu ovaj blagdan. Molitva nas ovog dana uvjerava da smo pod Marijinom zaštitom, a ona kao Majka hoće i kao Kraljica može da nam pomogne. Neka nas ona sve konačno dovede k sebi gdje će biti vječni svibanj. Kad je 31. X. 1954 Pijo XII okrunio Marijin lik na čudotvornoj slici »Spas rimskog puka« diademom od 12 zvijezda, rekao je: »Kako te našim rukama krunimo, tako neka po tebi budemo vrijedni u nebu biti okrunjeni čašću i slavom od tvojega Sina Isusa!« Njemu je, svome velikom štovatelju, ona to već isprosila, pa neka isprosi i svima onima kojima je to veliki Papa želio na zemlji i želi s neba.

Liturgijska obnova

DODI DUŠE PRESVETI

Pedesetog dana poslije Vazma Židovi su s velikim veseljem svetkovali u jerusalemskom hramu »presveti blagdan« na uspomenu, kada je Bog na vrhu gore Sinaja, uz veliku buku gromova i bljesak munja, dao svom vjernom sluzi Mojsiju svoje zapovijedi na dvije kamene ploče. Uz ovaj »pedeseti dan« Izraelci su slavili i druge radosne uspomene njihove liturgijske godine.

Osim zahvale Bogu za Sinajski zakon, zahvaljivalo se Bogu za podijeljenu obilnu žetvu. To je bio blagdan prvina, kada su se u hramu žrtvovale prvine plodova, stada i životinja. Sinajska objava koja je zaplašila i potresla srca nevjernih Izraelaca, poslije petnaest stoljeća, na neki se način obnovila, ali ne na jednoj gori, već u jednoj dvorani — blagovaonici u svetom gradu Jerusalemu. Pedesetog dana poslije Isusovog uskrsnuća u toj dvorani bili su sakupljeni njegovi apostoli s njegovom majkom Marijom, uronjeni u tihu, duboku molitvu.

Toga dana, na treću uru po ondašnjem vremenu, što bi sada odgovaralo vremenu između devete ure i poldana, dakle u časovima, kada se proljetna jutra pretvaraju i sazrijevaju u puninu najljepšeg dana, u tom apostolskom blagovalištu od jednom postade huka s neba kao od silnog vjetra, što dolazi i napuni svu kuću. Slična huka i isti čas bila je kao i na Sinaju. Dvanaestorici apostola pokazali su se nad glavama razdijeljeni jezici kao oganj, koji sjede na svakoga od njih i napunili su se svi Duha Svetoga. Gledajući na židovski kalendar, ona godine bio je Vazam na 15 mjeseca nizana (8 aprila), a poslije njega pedeset dana slavila se »Pedesetnica«, pa bi preznamentiti blagdan Duhova spadao na 27 maja godine 30.

Apostoli su ostali zapanjeni i zaplašeni od silnog vjetra, koji je potresao iz temelja kuću, a stanovali su u najgornijoj sobi pod pljosnatim krovom, pod terasom. Neki stariji istoričari misle, da je to bila kuća Marije, majke sv. Marka Evanđelista, koji je prije nosio ime Ivan kao jerusalemski starosjedilac, a bio je rođak kasnijeg apostola Barnabe, a krstio ga je sam sveti Petar, njihov kućni prijatelj, pa ga je kao svog miljenika poveo sa sobom u Rim i spremio ga da napiše evanđelje. Staro je predanje, da je u kući, gdje je Duh Sveti sašao na apostole, bila i blagovaonica Zadnje večere. Kad su apostoli vidjeli i crvenu ognjenu kišu nad svojim glavama, bili su svijesni da se ispunjuje nad njima Kristovo obećanje.

To je bio Duh Sveti Tješitelj, tajanstvena snaga prsta Božjega, koji je došao da pročisti, obnovi svaku dušu i da užeže u svako srce dah novoga života i nove vjere. Ovaj istorijski događaj apostoli nisu mogli tako lako zaboraviti, pa su sami svake godine slavili sjećanje na taj veliki dan i ustanovili svetkovinu Duhova. Tako se u žaru plamenih jezika, u silnoj snazi vjetra rodila: Crkva! Jedna, sveta, katolička, apostolska Crkva, savršena od svog prvog časa. Rodila se da objavi svim narodima bez razlike veselu i blagu vijest, da osvoji za Krista cijeli svemir, da svima narodima bez razlike rase i položaja i granica pod nebom kaže riječ ljubavi i mira. »Apostoli su se napunili Duha Svetoga i počeli su govoriti različite jezike, kako im je Duh Sveti davao da izgovaraju.«

Evo, skoro ima dvije tisuće godina, da se svake godine na blagdan Duhova slavi uspomena na ovaj čudesni čas. Ali sada bez huke vjetra, bez vanjskog plamena ognja obnavljaju se u ogromnom svijetu duša čudesa prve tajanstvene duhovske nedjelje. Onaj isti koji je prvi put sišao na ljude gromom i tutnjavom i ognjem, sada govori tiho, nečujno. Da se čuje njegov glas s neba, treba da bude oko nas ozračje šutnje, da zaboravimo na zemaljske prezaposlenosti, kako nam dokazuju životopisi svetaca i velikih modernih obraćenika. On govori u dubokoj sabranosti naše duše i opetuje riječi proroku Ozeji: »Dođi k meni u šutnji i govorit ću srcu tvojemu!«

Onaj koji je razriješio vezane jezike apostola i dao im čudesnu rječitost, mistično se povraća svake godine da utješi sinove »sirotane«, da im otkrije tajne kraljevstva Božjega, da im užeže srca dobrim željama, da ukrasi i obogati Crkvu s novim, dragocjenim blagom. Zato slavimo Duhove!

Naša sveta Crkva, zaručnica Kristova, ide kao pobjedonosna kraljica ususret blagom djelovanju Duha Svetoga. I priroda je sama za to spremna. Proljeće je na svojem vrhuncu, bogato i raskošno sa svojim cvijećem i plodovima, naliči simboličnom vijencu kao poklonu Duhu ljubavi, po kojemu je sve vidljivo i nevidljivo stvoreno.

Crkve naše, od najzabitnijih seoskih, pa do ponosnih katedrala i bazilika, nakićene su u sjaju crvenih svećeničkih odežda kao poljski makovi u tonovima ognja, simbolima rasplamtalih nebeskih želja i vječnoga sjaja. U biskupskim crkvama dijeli se sakramenat svete krizme, sedam darova Duha Svetoga, ali ljudi u svakodnevnom životu tako lako zaboravljaju na ovaj toliko značajan sakramenat.

Združeni s Crkvom, u zajedničkom veselju skupa sa svim vjernicima kruga zemaljskoga, pjevajmo s njom najljepši himan svete liturgije:

Dođi, Duše Presveti,
sa neba nas posjeti
zrakom svoje milosti!

Bečki kardinal König je imenovao na mesto pokojnog pomoćnog biskupa dr Streidta dva generalna vikara: prelata Jakova Weinbachera i dosadašnjeg kancelara Karla Mosera. Weinbacher je star 60 godina, dosad je obavljao u nadbiskupiji razne službe, zadnjih 7 godina bio je rektor svećeničkog zavoda »Anima« u Rimu. Dr Karlo Moser je star 47 godina, a bio je 6 godina kancelar bečkog ordinarijata.

Drugi dan stvaranja

»Tada reče Bog: Neka bude svod posred voda i neka rastavi vodu od vode. Tako načini Bog svod i rastavi vode pod svodom od onih nad svodom. I tako se dogodi« (Gen. 1, 6—7).

Svijetlo je već stvoreno, ali je stvorena materija još uvijek u svojem nesređenom stanju. Stoga Bog dijeli vode. I sveti pisac opet opisuje prema pojmovima svojeg vremena. Istočnjaci su općenito držali (kao i danas priprosti ljudi), da je nebeski svod neka tvrda stvar, koja se rasprostire iznad naših glava. Taj je svod kao neki šator iznad zemlje. Evo, kako sveti pisci opisuju nebeski svod: »Zaogrnuo si se svjetlošću kao plaštem, držiš nebo razapeto kao šator« (Ps. 104,2); »možeš li razapeti nebo kao Bog, tvrdo kao saliveno ogledalo« (Job 37,18). Prema mišljenju istočnjaka opisuje sveti pisac, kako je Bog jedan dio voda postavio iznad nebeskog svoda, a drugi ostavio na zemlji. Stoga će vode iznad svoda biti »gornje vode«, a vode na zemlji »donje vode«. »Kad zaori njegov glas, zašušte vode na nebu. On vodi oblake s krajeva zemlje, baca munje s daždem, izvodi vihor iz odaja njegovih« (Jer 10,13). »Hvalite ga najviša nebesa i vode nad nebesima« (Ps. 148,4). Iako je Izraelcima bilo poznato, da oblaci nastaju isto iz vodene pare, koja se diže sa zemlje, ipak su držali da Bog često otvara posebne otvore na nebeskom svodu i šalje na zemlju razne oborine (kišu, snijeg, tuču). »On gore vuče kaplje vodene, pušta da iz magle dažd rominja« (Job 36,27). »U godini šestoj života Noina, sedamnaesti dan drugog mjeseca, taj dan prodriješe svi izvori velikog bezdana, i otvoriše se ustave nebeske« (Gen. 1,11).

Sveti pisac ne kaže, iz čega je stvoren nebeski svod. To ga ne zanima. On svraća svu pažnju na ulogu svoda, a ta je u tome, da dijeli gornje vode od donjih. Podjelom voda i nebeskog svoda, tj. zračni prostor, a drugi »bezdana«: jedan je prostor između zemlje i nebeskog svoga, tj. zračni prostor, a drugi je bezdan ispunjen zemaljskim vodama.

Čitavo ovo opisivanje odgovara pojmovima ne samo izraelskog naroda onog vremena, nego i mišljenju ostalih istočnih naroda. Takve pojmove o vidljivom svijetu nalazimo i kod Babilonaca, Perzijanaca, Egipćana, Indijanaca, pa čak i kod Kineza. Sve to ukazuje na činjenicu, da sveti pisac ne ide za tim, da nas pouči znanstveno o postanku svijeta i o tajnama prirode On piše onako, kako su se tada izražavali, pa u tom ruhu prikazuje vječne istine o Bogu Stvoritelju, ureditelju i gospodaru čitavog vidljivog svijeta.

»Svod nazva Bog nebo. I postade večer, i postade jutro: drugi dan« (Gen. 1,8). Kao što je Bog dao imena svijetlu i tmini, tako daje ime i nebeskom svodu. Do izražaja ponovno dolazi misao pisca: nebeski je svod samo stvor Božji, on je Bogu podložan i Bog mu je gospodar. Stoga mu Bog daje i ime. Sama riječ svod na hebrejskom jeziku znači »krov«, tj. krov svijeta, koji počiva na vrlo visokim brdima, što se izdižu na granicama mora.

Treći dan stvaranja

»Tada reče Bog: voda pod nebom neka se sabere na jednom mjestu, i kopno neka se pokaže. I tako se dogodi« (Gen. 1,9).

Trećeg dana dovršuje Bog djelo razdiobe stvorene materije. Na Njegovu se zapovijed sva voda na zemlji skuplja na jedno mjesto. Tada se pokaže kopno. Prema mišljenju istočnjaka, kopno je veliki, okrugli plovni otok. Voda ga okružuje sa svih strana. »Gospodnja je zemlja i što je ispunja, svijet i stanovnici njegovi, jer je on osnova na morima, tvrdo je namjesti nad vodama« (Ps. 24, 1—2). »Kopno nazva Bog zemlja, sabranu vodu nazva more. I vidje Bog, da je bilo dobro« (Gen. 1,10). Bog je stvoritelj i gospodar zemlje i mora. Imenom »more« sveti pisac označuje sve vode uopće. Istočnjaci su naime držali svu vodu kao jedno jedino biće: većina se vode nalazi u moru, a sva ostala (izvori, rijeke itd.) teži ili k moru ili u podzemne dubine, k vodama ispod kopna, koje su jedno i isto s morem.

Imamo tri područja: nebeski svod, more i kopno. Nebeski svod i more spremni su primiti svoje stanovnike. Zemlja je, međutim, još gola pustinja, nesposobna da primi ljude i životinje. Stoga će Bog spremiti zemlju. »Tada reče Bog: Neka pusti zemlja iz sebe travu, bilje, što nosi sjeme, i plodonosno drveće, što rodi plodove po vrsti svojoj, plodove, što u sebi samima svoje sjeme nose na zemlji. I tako se dogodi« (Gen. 1, 11). To je drugo djelo trećega dana. »Zemlja pusti iz sebe svakovrsno zeleno bilje, što nosi sjeme, i drveće, što rodi svakovrsne plodove, u kojima je sjeme. I vidje Bog, da je bilo dobro« (Gen. 1, 12).

Mojsije ne opisuje znanstveno biljni svijet. Njegov je opis pučki. Čitav biljni svijet dijeli na dvije vrste: biljke sa sjemenom i plodonosno drveće. To ima služiti za hranu životinja i ljudi.

Na zapovijed Božju slijedi izvršenje Njegove volje. Sveti pisac očito misli, da su sve vrste biljnog svijeta nastale najedanput. Takvo je bilo i pučko uvjerenje onog vremena. To bi se bilo moglo dogoditi, jer je Bog svemoguć. Međutim, znamo, da su razne vrste biljnog svijeta nastale tokom dugih vremenskih razdoblja. Iz toga ne slijedi, da je sveti pisac pogriješio. Njegov je opis pučki. Osim toga, sveti pisac često prešućuje drugotne uzroke, i sve pripisuje prvotnom uzroku, Bogu. Uostalom, tako i mi govorimo. Na pr. mi često pripisujemo razne pobjede određenim vojskovođama, a da kod toga ne vodimo računa o drugotnim uzrocima pobjede: vojnicima, nadmoći u naoružanju, vremenskim prilikama itd. Stoga već sv. Augustin naučava, da je Bog dao zemlji moć i sposobnost da proizvede biljni svijet; nakon toga biljni se svijet razvijao polagano prema prirodnim Božjim zakonima. Sveti pisac prešućuje taj vremenski razmak, prešućuje i drugotne uzroke, prirodne zakone i sve pripisuje prvom uzroku, Bogu, jer je doista on stvorio prirodu, prirodne zakone i zemlji dao sposobnost, da proizvede biljni svijet.

Nastankom biljnog svijeta na zemlji spremno je i treće područje, koje će Bog nastaniti posebnim stanovnicima: životinjama i čovjekom.

Djelo četvrtog dana

»Tada reče Bog: Neka budu svjetlila nebeska na svodu, da rastavljaju dan od noći, kao znakovi neka ona služe i pokazuju vremena, dane i godine. Neka svijetle na svodu nebeskom, da rasvjetljuju zemlju. I tako se dogodi« (Gen. 1, 14—15).

Bog stvara nebeska tjelesa na svodu. Poznato je, kako su stari narodi, izraelski susjedi, sa strahopočitanjem gledali nebeska tjelesa, naročito sunce i mjesec. Njima su prinosili žrtve, obožavali ih i klanjali im se. Sveti pisac, nasuprot ovim veoma proširenim nastranostima, tvrdi da su nebeska tjelesa, pa i sami sunce i mjesec, tek stvorovi Božji. Ti su stvorovi bez života, od Boga određeni na službu ljudima. Njima, dakle, ne pripada nikakva božanska čast, jer je Bog samo jedan, a taj je jedini i pravi Bog stvorio i sunce i mjesec.

Trostruku ulogu imaju nebeska tjelesa: 1. da »rastavljaju dan od noći«; 2. »kao znakovi neka ona služe i pokazuju vremena, dane i godine«« »znakovi« po kojima će ljudi spoznavati razne atmosferske pojave, a putnici i mornari ravnati se po njima: »i pokazuju vremena«: po nebeskim tjelesima ljudi će suditi o zgodnom ili nezgodnom vremenu za putovanje ili plovidbu, a isto tako o povoljnom vremenu za razmnožavanje životinja. »I roda u zraku zna svoje vrijeme, golub i lastavica i ždral drže se vremena povratka svojega. A narod moj ne zna pravoga reda Gospodnjega« (Jer. 8, 7). Osim toga nebeska će tjelesa pokazivati poljodjelcima zgodno vrijeme za sjetvu i vrijeme berbe; »pokazuju dane i godine«: prema kruženju nebeskih tijela ljudi će razumjeti i razlikovati dane i godine. 3. »neka svijetle na svodu nebeskom«: to je treći zadatak svemirskih tjelesa.

»Bog stvori dva velika nebeska svjetlila, veće, da vlada danom, i manje, da vlada noću, uz to još i zvijezde. Bog ih postavi na svod, da rasvjetljuju zemlju, da vladaju danom i noću, te rastavljaju svjetlost od tame. I vidje Bog, da je bilo dobro.« (Gen. 1, 16—18).

Mojsije ne razrađuje nikakvu astronomsku teoriju. On piše onako, kako govore njegovi suvremenici i kako sam gleda svojim priprostim okom. Sunce i mjesec naziva »velika svjetlila«, jer takvi doista izgledaju običnom promatraču. Sunce je »veće«, a mjesec »manje«, jer tako izgleda priprostom oku.

Svod je nebeski dobio svoje stanovnike, ili kako se sveti pisac izražava, »svoju vojsku«. I ta je nebeska vojska samo običan Božji stvor. Veličanstvo sunca, čarobnost mjeseca i tajanstvenost nebeskih zvijezda mogli su lako zaslijepiti ljude, tako da ih smatraju božanskim bićem. To se je u starini i događalo. Mnogi su narodi častili kao bogove i sunce i mjesec i zvijezde. Mjesto da se klanjaju Stvoritelju svemira, klanjali su se stvorovima. Mjesto da iz prirode podignu svoj pogled k Onome, koji

je prirodu stvorio, sva je njihova pažnja bila zauzeta promatranjem, istraživanjem i obožavanjem prirode. Međutim, slaviti i hvaliti neko umjetničko djelo, a ne svraćati pažnju na umjetnika, koji je djelo stvorio, bilo bi nerazumno. Stoga Mojsije jasno naučava: sunce, mjesec, zvijezde, samo su stvorovi Božji, a nikako bogovi. Oni su podvrgnuti Bogu, koji ih je stvorio, a služe ljudima, za koje il je Bog stvorio. »Nebesa pripovijedaju slavu Božju, djela ruku njegovih navješćuje svod nebeski« (Ps. 19, 1). »Nerazumni od naravi bili su naime ljudi, kojima je falila spoznaja Boga, i koji nijesu bili u stanju da zaključe iz vidljivih dobara na Onoga, koji jest, i koji, razmatrajući djela, nijesu pronašli majstora tih djela« (Mudr. 13,1). Mnogoboštvu i krivoboštvu Mojsije suprotstavlja istinu o jednom jedinom i pravom Bogu Stvoritelju svekolike prirode bilo na zemlji, bilo u svemiru.

IZ KATOLIČKOG SVETA

P. Viljem Kopers je umro kao što je bilo već javljeno. On je bio redovnik Družbe Reči Božje. Bio je učenik glasovitog patra Viljema Šmita. Specijalizovao se za etnologiju. Godine 1921 otišao je Ognjenu zemlju da proučava život tamošnjih Indijanaca, koji su međuvremeno već izumrli. Otkrio je mnogo važnog materijala. Godine 1938/39 proučavao je pleme Bil u centralnoj Indiji. Na bečkom univerzitetu predavao je etnologiju, kasnije na Etnološkom institutu koji je stekao svetski glas. Pod Hitlerom Kopers je morao bežati u Švajcarsku. Godine 1945 vratio se kući gde je sve do smrti neumorno radio. Objavio je oko 200 publikacija.

Ostrvo Tinos u Egejskom moru smatra se pravoslavnim Lurdom. Za Veliku Gospu dolazi tamo do 25 000 hodočasnika. Iz bazilike Majke Božje nose milosnu ikonu u procesiji, a bednici i bolesnici zazivaju Majku Božju neka im posreduje zdravlje.

Bogoslovna akademija u Halki. Carigradska patrijaršija ima svoju bogoslovnu školu u Halki, koja je po značenju treća u grčkom svetu. Broj njenih slušatelja penje se na 110. Među njima ima Srba, Poljaka, Libanaca i Kopta. U bogoslovnoj nauci škola je vrlo blizu katoličkoi. Glavne su razlike: Filioque, nepogrešivost i primat Pape te razvod braka.

Najveći manastir na gori Atos zove se Velika Laura. Tu je Lauru osnovao neki Atanazije koji je sahranjen u glavnoj manastirskoj crkvi. Dok je ranije živelo u tom manastiru do 2000 monaha, sada ih ima tek 100. Za dve godine manastir će slaviti 1000 godišnji jubilej.

U drugom grčkom manastiru na Atosu, imenom sv. Dionizije, živi poslednji monah asketski pisac, imenom otac Teoklit. On piše u stilu starih Istočnjaka. Njemu je srce oruđe duhovnog znanja. Manje drži do napretka verske naobrazbe nego do pobuđivanja želje za sjedinjenjem s Bogom.

Jedini ruski manastir na Atosu zove se po sv. Pantalejmonu. Dok je pred prvi svetski rat bilo tamo do 2000 monaha, sad ih ima 45. Najstariji od njih ima 96, a najmlađi 68 godina. Svoje molitve obavljaju delom na grčkom, delom na staroslovenskom jeziku.

Basutoland je dobio svoju vlastitu crkvenu provinciju. To je državica od 30 000 km² površine sa 600 000 stanovnika. Živi pod engleskom upravom. Pola stanovništva je katoličke vere. Imaju jednu nadbiskupiju u Maseru i dve biskupije. Dva biskupa su domaća, jedan je Kanađanin. Svećenika ima 118, od toga 18 domaćih. U malom semeništu se obučava 138 pitomaca. Zemlja ima univerzitet pape Pija XII.

Ruanda je sada podeljena u dve metropolije u Kabgai i Niundo. Prvom upravlja Evropljanin, drugom Afrikanac. Na severu zemlje podignuta je nova biskupija Ruhengeri, koja je dobila domaćeg Msgr Bernarda Manjurane za biskupa. Njegova biskupija meri 4330 km² sa pola miliona stanovnika, od kojih je jedna petina katolika. Domaćih svećenika ima ta biskupija 18, ostali su strani misionari.

Tajland. U Hadjaju, nekih 1000 km od Bangkoka, salezijanci su sagradili novi zavod gde ima mesta za 1400 pitomaca. Prigodom svečanog blagoslova i otvaranja ap. delegat Msgr Carretto je krstio pet pitomaca, a 50 krizmao. Novi školski zavod ima 6 učionica za gimnazijalce, fizički kabinet, uredske prostorije, učionice, spavaće sobe, blagovaonicu, stanove za redovnike.

Stogodišnjica prve salezijanske tiskare. Krajem ove godine navršiće se 100 godina, kako je počela raditi u Valdoko kraj Torina prva salezijanska štamparija. Sv. Ivan Bosko je postavio za direktora tiskare pomoćnika Pelaca. Taj vredan i zaslužan radnik odlikovao se krasnim baritonom i iskrenom pobožnošću. Pedeset godina posle njegove smrti pronašli su njegovo telo netaknuto u zemlji.

Prvi katolički časopis na gramofonskoj ploči izlazi u Parizu. Izlazi svake nedelje pod naslovom »Kršćanstvo«. Radi se o ploči koja sadrži mnogo materijala. Prvo je uvodni članak, onda pregled liturgije kroz nedelju i svetaca, dalje dela crkvene muzike i na kraju razgovor o aktuelnim pitanjima, u kome učestvuju zastupnici najvažnijih katoličkih novina.

Anglikanci u Engleskoj sve više štuju Majku Božju. Nova aglikanska pesmarica ima mnogo Marijinih pesama. U poslednje vreme neki anglikanski pastor je na televiziji objašnjavao pitanja iz Marijologije. Zastupao je mišljenje koje se gotovo potpuno podudara sa katoličkim.

Kanonik Kamil Kosta de Borgar je na putu prema beatifikaciji. To je potomak znamenite francuske porodice. Rodio se 1841 g. na dvoru Delamot u blizini Šamberija. Posvetio se Bogu kao svećenik. Postao je kanonik u Šamberiju. Sav svoj imetak poklonio je sirotištu. 1910 umro je na glasu svetosti.

Najstrašnija glad za 100 godina zahvatila je kontinentalnu Kinu. Bez obzira na ideološka i politička razmimoilaženja ljudi su spremni da pomažu bednima. Sećamo se dobrotvorne akcije pape Benedikta XV, koji je 1921 godine organizovao pomoć izgladnelima u Rusiji.

Poljska. Prema primljenim podacima katolički se život ojačao od početka rata 1938 dosad. Za to vreme broj se poljskih biskupa povisio od 41 na 58, svećenika od 9000 na 16 000, redovnika od 6 000 na 8 000, redovnica od 16 000 na 28 000. Ukoliko to odgovara istini, Poljska je u izvesnim stvarima zabeležila lep napredak.

Holandija. Za izgradnju novih crkava predviđena je za 1961 godinu svota od 35 miliona guldena. Prvo prikupljanje po crkvama 29 januara dalo je nešto preko jedan milion. Država, provincije i gradovi će dati potporu od 7 miliona guldena. Sve ostalo moraće se prikupiti na dragovoljnoj osnovi.

Bečki kardinal Kenig očekuje od budućeg općeg sabora: 1) biskupska će se služba pokazati u novom svetlu i jačem značenju. Biskupske će konferencije dobiti veću vrednost. Veći će biti naglasak na decentralizaciji crkvene upravne vlasti. 2) Od toga bi se mogla izvesti veća širokogrudost u liturgiji i u jeziku. 3) Reforma crkvenog zakonika, indeksa i ispovedne prakse. 4) Ojačanje duhovne pastve širim planiranjem podele svećenika. 5) Veća prava svetovnjaka u Crkvi.

Francuske klarise koje rade u Nazaretu, prešle su na melkitski obred, kako bi pomogle tamošnjem katoličkom životu u njegovom razvoju.

Sprema se novi film o apostolu Paviu. Troškovi za nj će iznositi oko 10 milijardi lira. Pripravni će radovi trajati preko godine dana. Snimanje će početi tek 1962 godine. Taj će poduhvat izvršiti italijanska filmska družba San Paolo iz Rima. Film treba da bude istorijski. Stoga će se snimati u Turskoj, Palestini, Siriji, Grčkoj, Malti i u Rimu.

Sveto Pismo. U Japanu su 1960 godine prodali blizu dva miliona primeraka Svetog pisma. To je bila knjiga koja je imala najbolju prodaju. Svakako dobar znak za Japan.

Na papinski univerzitet Gregoriana u Rimu upisalo se u ovoj školskoj godini 3 174 teologa iz 65 narodnosti. Time je prvi puta premašena brojka 3 000.

Katoličko stanovništvo Engleske i Velsa ceni se na preko 5 miliona. Prošle godine bilo je 15 794 obraćenika na katoličku veru, dok se male dece krstilo 10 117 233.

U Rimu je započeo beatifikacijski proces za francuskog patra Brotije. On se rodio 1876, za svećenika bio zaređen 1899. Prvo je služio kao profesor, onda se posvetio misijama i podigao u Dakaru u Senegalu katoličku katedralu. U prvom svetskom ratu isticao se hrabrošću. Posle rata posvetilo se brizi za siročad i napuštene dečake. Umro je 1930 godine. Sadržaj svoga života izrazio je pre smrti rečima: »Lekari istražuju moju bolest. Kad bi znali za svu bedu koja kuca na moja vrata i moju nemoć da sve utešim, onda bi znali šta me je srušilo«.

Na traženje univerzitetske knjižnice u Heidelbergu u Nemačkoj vatikanska je biblioteka izradila mikrofilm »Palatine«, tj. onog dela svoje biblioteke koji je za vreme 30 godišnjeg rata

bio iz Heidelberga prevezen u Rim. Ta je naime zbirka krajem srednjeg veka predstavljala najvredniju biblioteku Evrope. Sada će preko mikrofilma biti vraćena u Heidelberg i na upotrebu naučnicima.

Dahauska kapela Kristove smrtne muke dobiće veliko zvono od 3 000 kg iz neke livnice u Insbruku. To će zvono pokloniti bivši austrijski dahauski logoraši.

Minhenski kapitularni vikar biskup Nojhojzler poklonio je Papi jedan vagon crkvenih predmeta za misije. To su uglavnom crkvena odela, crkveno posuđe, koje je bilo pripremljeno i upotrebljeno na euharistijskom kongresu prošle godine. Papi Ivanu XXIII Msgr Nojhojzler je poklonio jednu knjigu slika i jednu knjigu teksta o euharistijskom kongresu kao i dve gramofonske ploče sa kongresnim napevima.

U komisijama i sekretarijatima, koji pripremaju materijal za budući opći crkveni sabor radi 699 članova i savetnika iz 63 nacije. Od toga ima Evropa 523 učesnika, Azija 43, Afrika 14, Severna Amerika 70, Latinska Amerika 48, Australija i Okeanija 9. Među njima ima 270 kardinala, patrijarha i biskupa, 170 svetovnih svećenika, 260 redovnika i 7 laika. Italija sama ima 170 zastupnika.

Već se nagađa o broju članova budućeg crkvenog sabora. Trenutno je broj redovnih članova: kardinala i rezidencialnih biskupa 1 898, dok je naslovnih biskupa koji mogu biti pozvani na sabor 918. Italija ima danas 313 članova, sva ostala Evropa izvan SSSR 415. Severna Amerika 196, Latinska Amerika 400, Azija 356, Afrika 196, Australija i Okeanija 31. Evropa ima 47% svih katolika, a bila bi zastupljena sa 38% sabornih otaca, Amerika sa 43% katolika, bila bi zastupana sa 31%, Afrika sa 3% katolika imala bi zastupstvo od 10%, Azija i Australija sa 7% katolika zastuptstvo od 20,5% sabornih otaca.

Danska. Pod uticajem anglikanske visoke crkve počeo je i u Danskoj pokret među luteranskim pastorima za versku obnovu. Oni polažu sve veću važnost na liturgiju, sakramente i starokršćansku tradiciju. Iz tog duha ponikli su neki novi samostani koji mnogo liče na katoličke. Taj pokret unosi u luteransku crkvu ozbiljniji verski život. Neki od njih obraćaju se na katoličku veru.

Papa je imenovao Msgr Kivanuka, jednog od prvih crnačkih biskupa koji je bio posvećen još 1939 godine, za nadbiskupa u Rubaga u Ugandi, pošto je dosadašnji nadbiskup Msgr Kabana otišao u mirovinu.

Kongo. U Matadi je bio 19 februara posvećen pomoćni biskup Msgr Simon Ncita. Posvetio ga je biskup Van den Boš uz saradnju dvaju domaćih kongoanskih biskupa Kimbondo i Malula. Prisutno je bilo 25 000 vernika, papin delegat i zastupnici javnog i kulturnog života.

Savez katoličkih žena iz kelnske nadbiskupije, u kome je učlanjeno 150 000 žena, izdao je proglas u kome se zalažu za svetkovanje nedelje. Obitelj je preko nedelje često razbijena, njeni se članovi jedva na prolazu vide. Obitelji je potrebna nedelja da se održi među članovima obitelji ljubav i jedinstvo.

42 godišnji Amerikanac Viljem Oloulin napušta u Vusteru (Ohajo) odlično plaćeno mesto sa 6 miliona din. godišnjih prihoda i odlazi sa svom obitelji na Novu Guineju da onde pomaže štajlskim misionarima.

Rim. Prigodom iskopavanja u Vatikanu otkrili su na mestu najstarijih rimskih mučenika u dubini od 10 metara temelje obeliska koji je stajao u Neronovom cirkusu. — Rim je imao 1860 godine 184 049 stanovnika, a danas 2,019. 514, dakle više nego deset puta toliko.

Indija producira mnogo filmova. Indija ima 3 577 bioskopa sa 2 miliona dnevnih poseta. 25% svih filmova je religioznog sadržaja, preko 50% filmova služi socijalno ekonomskom odgoju. Izgleda da kršćanski Zapad može nešto naučiti od poganske Indije.

Julius Njerere je najugledniji afrički političar u Tanganjiki. Rodio se kao sin nekog plemenskog poglavice 1922. Svršio je misijske škole, u Ugandi je učio istoriju i ekonomiju. Usavršavao je svoje studije na univerzitetu u Edinburgu u Škotskoj. On je praktičan katolik i vođ glavne stranke u zemlji. U toj su stranci ujedinjene sve rase, pripadnici svih religija njegove zemlje.

Nedostatak svećenstva. Iza Portugala Austrija ima u Evropi prosečno najmanje svećenika. Na 1439 austrijskih katolika dolazi jedan svećenik. U bečkoj nadbiskupiji na 2070 vernika jedan, a u samom Beču na 3131 vernika svećenik. Od 90 bogoslova, koji su bili pozvani u prošli rat, samo je 30 postiglo cilj — svećenstvo, 62 svećenika su nestala u ratu. U staroj monarhiji Beč je blizu polovinu svojih svećenika dobivao iz drugih biskupija, u maloj Austriji je taj priliv nestao.

Salcburška katedrala dobiće jedno novo zvono od 13 600 kg, koje će biti iza bečke »pumerice« najteže zvono u Austriji. Sa pet novih uz dva stara zvona ta će katedrala imati najsavršenija zvona u alpskim zemljama.

Na pepelnicu skupilo se u bečkoj dvorskoj kapeli 600 umetnika, glumaca i naučnika na pontifikalnu misu bečkog kardinala. Propovednik je govorio o zvanju umetnika da svojom umetnošću leči ono što je ranjeno, neuređeno, đavolsko. Umetnost ima viši cilj nego samo prikazivanje stvarnosti; ona je putokaz prema istini i duhovnim stvarnostima.

Katolička hijerarhija u Velikoj Britaniji kritikuje televizijski program. Biskupi se žale na prizore straha i sile, prigovaraju niskom moralnom standardu velikog dela televizijskih prenosa. Nasilna dela i događaji koji pobuđuju strah, uživaju prednost, često se prikazuju abnormalnosti i perverznosti. Takav program vrlo razorno deluje na omladinu.

U Britaniji je marta izašao novi prevod Svetog pisma. Štampano je blizu jedan milion primeraka. Samo za 600 000 primeraka utrošeno je 4800 km papira, koliko iznosi udaljenost Londona od Njujorka.

U budimpeštanskoj bolnici umro je pečujski biskup Ferenc Rogač u starosti od 81 godine. Po poreklu Slovenac, duže vreme bio je pomoćni biskup a od 1957 rezidencijalni biskup.

Vietnam slavi 300 godišnjicu slavnog francuskog misionara isusovca Aleksandra Rodes, koji je sastavio prvu gramatiku, rečnik i katekizam na vietnamskom jeziku sa latinskim slovima, i tako olakšao rad misionarima i vernicima. U Saigonu se otvorio poseban studijski klub koji nosi misionarevo ime.

Papa će 5 maja o.g. primiti u svečanu audijenciju englesku kraljicu Elizabetu II i njezina muža Filipa vojvodu Edinburškoga, prigodom njihove zvanične posete Italiji.

Papa slepima. Na pepelnicu došlo je 160 slepih iz Napulja u Rim na papinu audijenciju. Papa im je rekao: Pomračenje sunca pružalo je divan prizor. I sunce ima svoje granice, pošto ga mesec može zamračiti. Mesec može samo prolaziti pred suncem kao smetnje i bolovi pred očima ljudi. Vi imate sunce u svojim srcima time što ostajete verni Bogu, zaključio je Papa svoj govor slepima.

Novi papinski godišnjak unosi opet jednu promenu u redosled papa. Izbačen je dosadašnji papa Stefan II iz godine 752, pošto je četiri dana iza izbora umro, a da nije bio posvećen za biskupa, što se po tadašnjem pravu smatralo početkom pontifikata. Tako je sadašnji papa Ivan XXIII 261 papa.

Rimska studijska kongregacija traži da se mora u bogoslovnim semeništima predavati socijologija, a u ferijama bogoslovi treba da se ozbiljnije posvete studiju jednog stranog jezika.

Minhenski kapitularni vikar Msgr Nojhojzler je prigodom svoje posete Papi, kad je dovezao jedan vagon crkvenih paramenata i liturgijskog posuđa za potrebe misija, poklonio Papi jedan ček na jedan milion nemačkih maraka u iste ciljeve. To je bila milostinja misijskih predstavnika na zaključnoj službi božjoj Minhenskog kongresa.

Mirijam Žuvaje, desna ruka pariškog modnog majstora Piera Kardena, ostavila je u 21 godini života unosno mesto i zamolila za prijem u samostan kod »Kćeri Mudrosti« u Senloranu. Slavna modna krojačica želi da se posveti radu u misijama.

Papa je na pepelnicu učestvovao u staciji kod Sv. Sabine Aventinske. Tom je prigodom održao govor. Kazao je da reč stacio dolazi od reči stajati. Korizmeno vreme nas poziva da čvrsto stojimo na temelju vere, da naš svakodnevni život bude prožet verom koju ispovedamo apostolskim verovanjem. Valja se držati svih verskih članova od prvog do poslednjeg. Korizmeno vreme traži više molitve, a molitvi valja pridružiti dela kršćanskih kreposti. Papa je kazao da je dobar znak što ima danas među vernicima više razumevanja za liturgiju nego što je to bilo u njegovim mladim godinama.

Papa je poslao irskim biskupima pismo u kome preporučuje da podupru misijsku družbu sv. Kolumbana koja već uspešno radi u Latinskoj Americi. Neka dozvole i svojim svetovnim svećenicima, koji osećaju misijsko zvanje, da barem za nekoliko godina služe u Južnoj Americi pod vodstvom te misijske družbe.

Švajcarske sestre su otvorile novu bolnicu u Tanganjiki. Otvaranju je prisustvovao i engleski guverner i tako pokazao poštovanje za dobrotvorni rad časnih sestara. 40% svih bolnica

u Tanganjiki drže misionari, a država daje za njih samo 7% svojih sredstava koja troše za zdravstvo i higijenu.

U univerzitetskom gradu Dalat u Južnom Vietnamu sagrađen je poseban Dom presv. Srca Isusova za duhovne vežbe. Prošle godine je onde obavilo duhovne vežbe 600 svećenika, isto toliko studenata, a mnogo veći broj ženskog sveta. Vodstvo kuće odgaja laičke apostole, koji moraju prvo biti sami primerni kršćani. U planu imaju izdavanje knjiga, brošura i časopisa.

U Parizu se održao katehetski sastanak na kome je uzelo učešća 500 kateheta, delegata raznih francuskih biskupija. Raspravljalo se o bibliji u katehezi, i to: biblijske ličnosti u katehezi, biblija i odgoj u molitvi, biblijski citati u katehezi, kateheza povesti spasenja, biblija u katehumenatu odraslih, biblija u katehezi slabije razvijenih. Sada će izaći knjiga: Direktorij katehetske pastoracije, koja će doprineti iskristalizaciji katehetske metode i ujednačenje katehetske nastave koja će tako postati uspešnija.

Oceanija predstavlja ogromno područje niza ostrva između Australije i Južne Amerike. Na čitavom tom području živi oko jedan milion stanovnika, od kojih oko 200 000 katolika. Za njihove duše brinu se osam biskupa, 350 svećenika, 1800 časnih sestara i 1800 katehista te 130 braće pomoćnika. Domaćih svećenika je samo 45.

Trst ima poseban ured gde se preko telefona broj 110 dobije odgovor na pitanje kada se u pojedinim crkvama služi sveta misa. Na isti broj daje se versko moralna ocena onih filmova koji se trenutno daju.

Više od polovine pomoći privatnih američkih dobrotvornih organizacija dolazi od katoličke dobrotvorne organizacije. Za šest meseci 1960 američki katolici su podelili 60 miliona pomoći narodima 54 zemlje.

Prošle godine hodočastilo je u Fatimu jedan milion i po vernika, koji su došli iz 46 zemalja.

U bogosloviji sv. Luja Monfortskoga u Sentarefols u SAD bio je na kvaternu subotu u korizmi zaređen za svećenika bivši američki avijatičar Everet Braun. Zaredio ga je crnački biskup Msgr Remi Augustin, koji je bio proteran iz Haitija. To je bio prvi slučaj u SAD da je crnački biskup zaredio belog svećenika.

Papa je u februaru i martu prisustvovao sednicama pojedinih pripravnih komisija za koncil. Prvo je uvek pomno slušao izlaganja komisijskih članova, onda sam uzeo učešća u predmetu, a na kraju se interesovao za prilike pojedinih članova. U svim se komisijama govorilo latinski, tako i u komisiji za istočne crkve, iako njeni članovi pripadaju raznim istočnim obredima, pa im je latinski jezik stoga teži.

Novi podsekretar u kongregaciji za izvanredne poslove. Papa je imenovao Msgr Kazaroli, koji se nalazio već 20 godina u državnom sekretarijatu, za podsekretara kongregacije, u čiju nadležnost spadaju odnosi između Crkve i države, ali ih istovremeno rešava prva sekcija državnog sekretarijata.

Nadbiskup i kardinal de la Torre iz Kvita u Ekvadoru u Južnoj Americi objavio je zajedno sa 21 biskupom zajedničko pastirsko pismo u kome se energično osuđuje izrabljivanje indijanskih kmetova na račun bogatih zemljoposednika. Isto tako se osuđuje i laicizam koji potiskuje misao na Boga iz narodnog života. Oni krugovi napadaju svećenstvo jednom što tobože drži sa bogatima, drugi put obratno da buni bedni radni narod protiv vlasti i bogataša. Poslanica kaže da je Crkva u svako vreme pozvana da navešćuje versku i moralnu nauku Kristovu.

U Holandiji su prodavali Sveto pismo po kućama. Katoličkim porodicama prodavali su katoličko, protestantskim protestantsko izdanje Svetog pisma, a pripadnicima nijedne ispovedi dato je na izbor koje Sveto pismo hoće.

Kenterberijski nadbiskup je u saglasnosti sa svojim naslednikom jorškim nadbiskupom Ramsejem imenovao kanonika Bernarda Pawleya za anglikanskog zastupnika kod Sekretarijata za vezu kod kardinala Bea u Rimu. To imenovanje predstavlja znak približavanja anglikanaca katoličkoj veri. — Predsednik protestantske alijanse lord Aleksandar i njegov sekretar Rev. Kirby su oštro napali tu odluku viših crkvenih vlasti. Sa dozvolom viših vlasti neki anglikanski pastori stavili su na raspoloženje katolicima svoje liturgijske prostorije za katoličke skupove. Isti lord Aleksandar naziva to svetogrđem.

Rim ima još premalo župa. U rimskim predgrađima imaju tri župe preko 40 000 vernika, 12 iznad 30 000, a 26 iznad 20 000 vernika. U središtu grada ima župa koje imaju jedva hiljadu ili dve hiljade vernika.

Prosvetni ministar nemačke provincije Hesen je odredio da se u buduće neće više dozvoljavati da katolički i evangelički učenici izostaju iz škola zbog duhovne verske obnove, što je dosad bio običaj, napose u korizmi.

U Barceloni, najvećem španskom pristaništu sa blizu dva miliona stanovnika, obavile su se pučke misije. Na njima je propovedalo 800 mirskih i redovničkih svećenika. Napose dirljive su bile pobožnosti za bolesnike koje su na kolicima doveli na veliki trg pred Kristov križ.

Prilikom posete tanganjičkog vođe Julija Njerere u Kelnu, tamošnji kardinal Frings osnovao je zavod Africanum za crnačke studente koji uče u Nemačkoj. Obzirom na slabe uspehe afričkih studenata u Nemačkoj raspravlja se o merama da bi se tome pomoglo. Smatra se da mnogi studenti ne znaju toliko nemački da bi mogli uspešno slediti predavanja nastavnika, a nekima nedostaje i predizobrazbe.

1880—1960. Tada je živelo na svetu 1400 miliona stanovnika, a danas 2930 miliona. Tada je bilo na svetu 211 miliona katolika, danas preko 500 miliona. Afrika je imala tada 2 miliona, a danas 25 miliona katolika; Azija 8, a danas 34 miliona katolika; Australija i Oceanija tada 600.000, danas 3,2 miliona katolika; Amerika tada 50 miliona, danas 220 miliona katolika; Evropa tada 150, danas 210 miliona katolika.

Bečki katolički filatelisti slavili su 10 godišnjicu svog udruženja i priredili tom prigodom filatelističku izložbu od 9—14 marta, na kojoj je uzelo učešća mnogo filatelista iz 13 zemalja. Izloženo je bilo 50 raznih religioznih serija pod naslovom: poštanske marke naveštaju Krista.

Na Spasovo 11 maja biće proglašena svetom blažena Bertila Boskardin. Ona se rodila 1888, rano stupila u samostan, odlikovala se kao bolničarka za vreme prvog svetskog rata. Umrla je u starosti od 34 godine 1922. Blaženom je bila proglašena 8 juna 1952 godine.

17 marta 1961 počele su u Armagu u Irskoj svečanosti prigodom 1500 godišnjice smrti Irskog apostola sv. Patrika. Otvorio je te svečanosti kardinal Mekentaje, nadbiskup iz Los Angelesa u Kaliforniji. Visoki crkveni predstavnici irskog porekla iz raznih krajeva sveta doćiće tom zgodom u Irsku. Vrhunac će postići te proslave u junu kada će domaći kardinal Dalton pred predsednikom irske republike služiti svečani pontifikal te će se obaviti posveta naroda. Tada će kardinal Agagianian otvoriti misijsku izložbu irskih misionara koji rade širom sveta. Najveća je odlika irskog naroda što je kroz svu povest ostao nepokolebivo veran katoličkoj veri te što danas gotovo polovina njegovih svećenika služi izvan domaće zemlje u misijama.

Francuska i Vietnam proslavljaju 100 godišnjicu smrti blaženog mučenika Teofana Venara. Taj se misionar rodio 29. XI 1829 u malom francuskom gradiću Senlupu. Kao dečak Teofan je želeo postati misionar u Tonkinu i mučenik. Posle svršene gimnazije stupio je u bogosloviju, prijavio se Pariškim stranim misijama te kao mladomisnik 1852 otišao u Hongkong. Odande se krišom prebacio u Tonkin gde je bilo tada pod smrtnom kaznom zabranjeno širiti kršćanstvo. Revnosni misionar 4 godine odlično obavlja svoj apostolat: pomažući domaće svećenike, učeći katehiste, propovedajući vernicima. Konačno su ga uhvatili te mu odrubili glavu. 1902 bio je pribrojen mučenicima.

SAD ima 189 miliona stanovnika, od kojih 15 miliona Crnaca i 350 000 Indijanaca. Katolika ima u zemlji 40 miliona, od kojih 653 217 Crnaca i 150 000 Indijanaca, među kojima radi 236 katoličkih svećenika.

U Kini je umro francuski isusovački misionar Anatol Gestin u starosti od 89 godina. U Kini je živeo 54 godine, za sve to vreme nije nikada posetio svoju domovinu. Radio je u provincijama Jenkiu i Hokijem. Pošto je bio tako star, vlasti su ga ostavile u Sijensienu, 50 km daleko od najbliže železničke stanice. Poslednje vreme bio je potpuno slep.

Atentan na procesiju u Buenos Aires. Jedan džip je nasrnuo na procesiju koja se razvila oko crkve Lurdske Majke Božje u Santos Lugares. Jedan vernik je bio mrtav, nekoliko ranjenih. Nekoliko trenutaka iza tog incidenta iz jednog taksija je bačen težak metalni predmet koji je teško ranio radijskog dopisnika. U Argentini su učestali slični napadi na verske skupove u poslednje vreme.

Kardinal Mimmi umro. Pokojni se crkveni knez rodio 1882 u Bolonji, 1905 bio je zaređen za svećenika, 1930 postao je biskup u Krema, onda nadbiskup u Bariju i Napulju. Godine 1952 bio je imenovan kardinalom a 1957 premešten u rimsku kuriju gde je postao sekretar

konzistorijalne kongregacije, koja sprema imenovanje novih biskupa. Njegovom se smrću broj kardinala smanjio na 84.

Francuski kardinali i nadbiskupi imali su na svom martovskom zasedanju poseban proglas po pitanju ograničavanja poroda. U njemu su lepo rastumačili glavna katolička načela s tog područja i naglasili da imaju ta katolička moralna načela obaveznu snagu, dok imaju naučni rezultati samo savetodavnu vrednost. Oni odlučno odbacuju svaki pobačaj i sva kontracepcijska sredstva. Pozivaju svetovne vlasti da boljom raspodelom zemaljskih dobara, boljom obradom zemljišta itd. omoguće jednakomerniju raspodelu životnih namirnica. Crkva ima razumevanje za ljudske nevolje, zato biskupi na kraju govore o regulisanju poroda putem sredstava koja moderna nauka progresivno obogaćuje većom tačnošću i preciznošću (Knaus — Oginova teorija). Primena te teorije je iz opravdanih razloga dozvoljena, ali traži od supružnika izvestan stepen samodiscipline, jer kršćanskog života uopće nema bez nužno potrebnog svladavanja samoga sebe.

Posebna kardinalska komisija je izabrala mesto u kapeli sv. Sebastijana u crkvi sv. Petra da postavi spomenik pokojnom papi Piju XII. Taj će stajati sasvim blizu spomeniku pape Pija XI.

Tri papine sveće. Na Svećnicu je Papa dobio 257 sveća koje je razaslao u sve prestonice sveta. Tako su tri papine sveće stigle i u Beograd. Jednu je dobio cistercitski samostan u Stični, drugu karmelićanke iz Brezovice kraj Zagreba a treću Milosrdnice sv. Vinka na Čukarici. Te sveće pozivaju na molitvu za tri važna cilja: 1) za kontemplativna zvanja, da bi bio veći broj onih Bogu posvećenih osoba koje se isključivo molitvom i pokorom posvećuju Bogu i Crkvi. 2) za istinit i pravedan mir među narodima. 3) za uspeh II Vatikanskog sabora koji se sprema.

Sv. Ante u Beogradu. Započeli su završni radovi na tornju. Zamašni su to radovi, jer treba celi toranj izvana obložiti posebnom fasadnom opekom. Ako bude razumevanja i blagonaklonosti, biće i unutrašnja strana malterisana, prozori tornja lepo uređeni. S ostalim radovima moraće se još čekati.

Vatikanska biblioteka se u prošloj godini obogatila brojnim knjigama, rukopisima i kovanim novcem. Neki budistički lama poklonio je Papi sedam rukopisa, od kojih je jedan iz Tibeta. 12 000 svezaka knjiga poklonili su privatna lica. Nemačka vlada izručila je Vatikanu skupocenu zbirku numizmatične literature.

Kongo. Belgijski misionar Rene de Vos, star 48 godina, bio je ubijen u misiji Mutesa, 25 km daleko od glavnog grada Bukava u provinciji Kivu. Pripadao je belim ocima. Zajedno s njime stradala su tri kongoanska svećenika; misija je bila opljačkana i zapaljena. Napadnuta je bila neka druga misijska stanica sv. Terezije, ali je zaslugom kongoanske nacionalne garde spašena težeg razaranja. 16 februara je bio na ulici glavnog grada napadnut i teže ranjen šeutski misionar p. Stulens. Ubijen je i jedan holandski misionar Josip Tegels koji je pripadao misiji Basoko. Prema radijskim vestima najviše su stradale misije u provinciji Kivu, gde je vrlo velik broj misionara bio odveden s njihovih sedišta.

Pomoćni biskup iz Leopoldvila Msgr Malula posetio je Evropu, da bi prikupio pomoć za ogladnele u Kongu. Zahvalio se za velikodušnu pomoć koju je skupio. U Belgiji se zaustavio kod obitelji koja oplakuje sina misionara koji je nastradao pre kratkog vremena u Kongu.

Ana Marija Fliši, dugogodišnja sekretarica društva »Mir Kristov« u Parizu, prihvatila je poziv abidjanskog nadbiskupa Msgr Bernarda Yago, da ode u prestonicu Slonovače te tamo organizuje karitativni rad.

Einstein i Faulhaber

Uskoro posle rata susreli su se kardinal Faulhaber i njegov zemljak Albert Einstein.

»Visoko poštujem religiju«, kaže slavni osnivač relativitetne teorije, »ali ja verujem u matematiku. Kod Vas, Eminencijo, biće valjda obrnuto«.

»Nipošto«, odvrati kardinal, »za mene su religija i matematika dva različita izraza iste božanske mudrosti«.

»Ali, Eminencijo«, nastavi Einstein, »šta biste kazali, kad bi jednog dana matematika dokazala, da neka matematička otkrića bezuslovno protivreče religiji?«

»Ta, odgovori kardinal«, imam veliko poverenje u matematičare, gospodine profesore, i ja sam siguran da oni ne bi pre mirovali, dok ne bi našli svoju pogrešku u računu.

N. S. Pitanje: Da li pomažu dušama u čistilištu mise godišnjice više nego li obične mise preko godine: Odgovor: Svaka je misa neizmerne vrednosti i jednako korisna dušama u čistilištu. Rođendani i imendani kao i godišnjice smrti nas prisnije potsećaju na drage pokojne, te nas potiću da im izdašnije pomognemo misama, oprostima i molitvama.

S. N. Pitanje: Da li naša pomoć skraćuje dušama njihov boravak u čistilištu ili im se samo ublažuju muke? Odgovor: Mišljenja bogoslova su podeljena u toj stvari. Bogoslovi koji gledaju na čišćenje duše u čistilištu kao na neki nutarnji proces čišćenja i dozrevanja ličnosti, skloni su mišljenju da se taj proces ne može ubrzati, nego da im se trpljenje ublažuje našom pomoću. Drugi bogoslovi koji gledaju na duše u čistilištu kao na zatvorenike koji ispaštaju samo naloženu kaznu, skloni su mišljenju da im se našom pomoću kazne vremenski skrate.

N. S. Pitanje: Da li duše u čistilištu znadu ko se za njih moli? Kako znadu? Odgovor: Smrt ne prekida duhovnih veza među ljudima, nego ih pre učvršćuje. Općenito je mišljenje bogoslova da se duše u čistilištu mole za svoje drage na zemlji. Svakako su zahvalne svojim dobročiniteljima. Duše u čistilištu su po Kristu povezane sa živima.

S. N. Pitanje: Da li duše pokojnika učestvuju u udesu svojih dragih na zemlji bilo radošću bilo žalošću? Odgovor: Dušama na nebu ništa ne može smanjiti njihovu savršenu sreću, a prokletnicima u paklu ništa smanjiti njihovo trpljenje. Prema poređenju možemo misliti da ni duše u čistilištu ne osećaju radosti ni žalosti zbog svojih dragih na zemlji. Pokojnici nisu sposobni za takvo učestvovanje kakvo si mi predstavljamo.

B. K. Odgovor: Pitanje ustanove stalnog đakonata u katoličkoj Crkvi svakako postoji. Treba počekati budući opći crkveni sabor, da vidimo šta će po tom pitanju zaključiti.

K. B. Odgovor: Gregorijanske su mise dobile ime po sv. Grguru Velikom, koji je kao papa upravljao Crkvom od 590—604. On je dao služiti kroz 30 dana misu za pokojnog redovnika Justa. Taj se posle 30 dana, kad su bile otslužene, javio sabratu Kopiozu te mu javio da je spašen od muka u čistilištu. To je napisao sam sv. Grgur Veliki. Po njemu se na Zapadu uveo običaj da se daje za gregorijanske mise. Sveta kongregacija za oproste je odobrila i pohvalila tu praksu. Služi se jedna sveta misa za jednu pokojnu osobu kroz 30 dana uzastopce. Razume se da nema potpune izvesnosti da je duša onoga, za koga su se služile gregorijanske mise, sigurno spašena iz čistilišta, pošto ni ne znamo da li je uopće bila u čistilištu.

K. B. Odgovor: Nema sumnje da je zvezda, koja se ukazala Mudrima na istoku, bila neka posebna zvezda koja nema veze ni sa kakvim drugim nebeskim telom. To sledi iz toga što se ona pokazala Mudracima pred Betlehemom, pratila ih i zaustavila se tačno nad kućom gde je bilo Dete. Tako se nisko naime ne kreću ni sateliti.

R. J. Pitanje: Da li je greh lagati, ako to nikome ne škodi? Odgovor: Svaka je laž uvredljiva za čoveka kome si slagao. Svaka je laž štetna po ljudsko društvo, pošto laž čoveka zavodi u zabunu. Jedino laž u šali nije greh, a ona nije ni prava laž, jer bližnji uviđa da se radi o zabavi.

B R i F M S. Odgovor: O svome se zvanju posavetujte s ispovednikom odnosno sa svojim župnikom. Tamo ćete naći i adrese, kuda da se obratite za eventualni prijem u samostan.

Uč. Odgovor: Pošto je Isus Sin Božji, zovemo ga Bogom. Sve tri božanske osobe imaju istu božansku prirodu. Otac je pravi Bog, Sin je pravi Bog, Duh Sveti je pravi Bog.

M. K. Pitanje: Moj muž pijanica, neće da radi, teško me zlostavlja, živi sa drugim ženama, mene tera iz kuće. Ja plačem i očajavam. Da li bih smela poći za poštenog čoveka koji me sažaljeva te je spreman biti hranilac mome detetu? Odgovor: Katolička je nauka potpuno jasna. Valjano sklopljen i izvršen kršćanski brak je nerazveziv. Dok vaš muž živi, pred Bogom i Crkvom vi biste postali preljubnica kad biste pošli za drugog čoveka. Ukoliko su tačni vaši navodi, imate pravo tražiti sudsku rastavu od stola i postelje, ali dok vaš muž živi, ne smete se udavati. Žalim vaš slučaj, ali drugog leka za katolika nema.

Fra Petar Vlašić priredio je brošuricu »Sat klanjanja i sveta getzemanska ura«. Cena s poštarinom 110 din. Naručuje se: Franjevačka Teologija, Dubrovnik. Brošurica će dobro poslužiti vernicima za klanjanje, napose na Veliki četvrtak.

N. M. Odgovor: Ne možete se smiriti što je pisano da nikada ne možemo biti potpuno (nepogrešivo) sigurni da ćemo stići u nebo. Ne treba se predavati preteranom strahu. Iako nismo potpuno sigurni u svoj spas, mi se moramo ipak nepokolebivo nadati da ćemo se Božjom pomoću spasti. Bog nam daje uvek dovoljno milosti. On je prema nama svima neizmerno dobar i milosrdan. Slaba tačka smo mi sami, naša

prevrtljivost. Ali, ako se ozbiljno trudimo vršiti svoje kršćanske dužnosti te svoje greške neprestano ispravljamo, opravdano možemo očekivati da ćemo ipak stići u nebo. To nam mora biti dovoljno.

T. E. Pitanje: Lekar mi je preporučio da mnogo plivam u toploj vodi. Da li ja mogu to mirne savesti da činim i da idem svaki dan na pričest? Kupanja su obično zajednička za muškarce i za ženske. Ne mogu ni ja da idem u drugačijem kupaćem kostimu nego što je to običaj. *Odgovor:* Kao dobra kršćanka koja se često pričešćuje, morate svakako paziti da koga ne sablaznite, a s druge strane dužni ste da se brinete za svoje zdravlje. Uz izvesnu samodisciplinu i osećanje za stidljivost može se oboje spojiti. U modi ima raznih kupaćih kostima, držim da će Vam stidljivost pomoći u izboru. Ukoliko biste na kupalištu primetili da je u opasnosti vaš duševni mir, onda ćete se odreći tog leka. Nutarnji mir savesti više vredi nego telesno zdravlje bez duševnog mira. Kad su lekari sv. Kazimiru savetovali neka se prepusti olakom životu, jer bi tako ozdravio, svetac je odlučno odbio svaku pomisao da bi bludnim gresima kupio svoje zdravlje.

Crkvena pjesmarica. Bogoslovi u Zagrebu izdali su »Hrvatske crkvene popijevke«. Knjiga je džepnog formata, 220 stranica, oko 200 popijevaka sa tekstom pod notama, uvezena u platno. Cijena 660 din. a od 10 primjeraka na više 10% popusta. Narudžbe: Bogoslovi, Kaptol 29, Zagreb I.

H. I. Pitanje: Kakva treba da bude kršćanska žena s mužem invalidom? *Odgovor:* Apostol Pavle je napisao: »Žene neka se pokoravaju svojim muževima kao Gospodinu, jer je muž glava ženi, kao što je i Krist glava Crkvi« (Ef. 5, 22, 23). »Muževi, ljubite svoje žene, kao što je i Krist ljubio Crkvu i sebe samoga predao za nju. Tako su i muževi dužni ljubiti svoje žene kao svoje telo« (Ef. 5, 25, 28). Kršćanski se dakle bračni drugovi moraju ljubiti, jedan drugoga podnositi, jer zapravo tvore jedno telo. Na svetu je bračna veza najtesnija i najsvetija. Svaka je ljubav stavljena na kunšju. Pomoću milosti i vežbanjem u svladavanju moguće je obično živeti u miru.

Marta. Odgovor: Nemojte se čuditi što vas odbijaju od svetih sakramenata. Dok niste uredili svoj brak pred licem Crkve, ne možete drugo ni očekivati. Mnogo se molite da biste dobili jakost da ostavite grešnu vezu. Ako molitvi pridružite i kakvo delo pokore, brže ćete steći potrebnu snagu

MARIJA MAGDALENA

Želim da pomažem tvoje noge, izranjene dugim putovima.

Znadu li ljudi, koji Te susreću, kako je teško prolaziti zemljom neopasan silom vlasti zemaljske? Znadu li oni, kako je Tebi sred ruga protivnika, sred mržnje farizejske?

Nikada ne učini silnik, koji se gordo nazivlje tumačem zakona, čudo ljubavi milosrdne.

Nikada se nije dotaknuo očiju slijepih, ni rana gnjusnih, a Ti prilaziš nesretnicima i miluješ prezrene.

Tijelo moje okaljano je grijesima, ali milost tvoja obasjava stazu, koja je preda mnom.

Dopusti, milosrdni Učitelju, da omažem tvoje noge izranjene.

Kada bolesni ozdravljuju na tvoju čudesnu riječ, a mrtvi ustaju u život, slutim, da nećeš odbiti ni ovaj smjerni poklon raskajanog srca mojega.

Kada sreća podiže očajnike i mir se vraća griješnicima, vjerujem, da će tvoja dobrota smiriti i moju dušu i boli moje biti će izliječene.

TRAŽIM ODGOVOR

Tražim odgovor na pitanja, što uznemiruju moju misao. Tražim dokaze, koji će oboriti moje sumnje. I zaklinjem mudrost, da otkrije vela sa najviših tajni.

Želim dirnuti tvoje rane, kako bih povjerovala, da si živ, Učitelju razapeti. Vidjeti Te želim i osjetiti, da nestanu strepnje moje neizvjesnosti.

Vječni, Ti položi svoju probodenu ruku na moje čelo. Ti mi oprosti.

Sretniji su oni, koji ne vidješe, a povjerovaše; jer je mučni put ljudi, koji Te luđajući traže, željni posljednjega znanja, kakovo u svijetu ne mogu naći.

Oprosti mi zbog milosrđa svojega, koje poznaje i kolebljivost slabih i patnje sumničavih.

Daj, da uskrsnulo sunce dirne milošću i moje srce, zbunjeno i rastuženo.

Položi probodenu, svetu ruku na moje čelo, Gospodine moj i Bože moj, Ti, koji darivaš mir, drugačiji, nego što ga daje svijet, mir, koji ostaje, kao što i Ti ostaješ s nama, danas i u budućnosti, do svršetka svijeta.

Nakane Apostolata molitve za mesec maj: 1) Da bi se snagom Duha Svetoga suzbio verski indiferentizam. 2) Da bi se posvetila ozbiljna briga verskom obrazovanju laičkih apostola u misijama

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konsultor. Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20. Tek. račun 101-704-3-533. »Srboštampa« Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Telefon br. 20-268.

Poštarina plaćena u gotovu

GOD. XXX BROJ 6 BEOGRAD, JUN 1961. CENA 25 DIN.

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

1931–1961

POZNATI KIP SV. PETRA U VATIKANSKOJ BAZILICI

Šimune Petre, poznavao sam te pre nego sam te od lađice pozvao. Postavio sam te knezom nad pukom svojim i predao sam ti ključeve kraljevstva nebeskog. (Resp.)

ZNAČAJ NEDJELJA PO DUHOVIMA

Duhovski blagdan po svojem dostojanstvu jednak je Uskrsu i Božiću. Ko poznaje izvore liturgije znade, da su prvobitni Duhovi bili zaključni dan veličanstvenog uskrsnog ciklusa, dovršetak spasonosnog djelovanja našeg Spasitelja. Taj se dan slavi i historijski kao silazak Duha Svetoga nad apostole i početak crkvene organizacije.

Za razliku od Uskrsa i Božića, Duhovi nemaju pripreme poput korizme i adventa, jedino se u novije vrijeme obavlja devetnica u čast Duha Svetoga. Nedjelje adventske i korizmene imaju usku vezu sa svojim blagdanima. Imamo zaista nedjelje »poslije Duhova« i tako se one liturgijski zovu, ali one nemaju s tim blagdanom nikakve zajedničke veze, već se one samo vremenski računaju od Duhova.

Nedjelja, zvanih »poslije Duhova« može biti najviše 28, a najmanje 23; prema tome pada li ranije ili kasnije Uskrs. Ako ih bude više od 24, onda se ta praznina ispunja preostalim bogojavljenskim nedjeljama. U ovim se dugim nedjeljama ne slavi nikakva historijska uspomena iz Kristovog života, a niti kakav događaj iz crkvene povijesti. Samo se na prvu nedjelju, odnosno na osminu Duhova, slavi blagdan Presvetog Trojstva, koji je za cijelu Crkvu naredio papa Ivan XXII g. 1334.

Liturgija duhovskih nedjelja nije jedinstveni ciklus kao advent i korizma, pa se može reći, da je svaka nedjelja za sebe jedna cjelina. Ali uza sve to je liturgija ovih nedjelja prekrasna u svojoj kristalnoj jednostavnosti, oživljujući život Isusov i evanđelje kraljevstva njegovog. U ovoj dugoj liturgijskoj sezoni, koja zahvata jedan dio proljeća, čitavo žarko ljeto i jesen, Crkva razvija svoje kršćansko materinstvo, da svojoj djeci predoči plodove Utjelovljenja i Uskrsnuća.

U ovoj sezoni ona pod vodstvom Duha Svetoga oblikuje u vjernim dušama mistično tijelo Kristovo. Rasvjetljuje, čisti, daje toplinu i nadprirodni život svima sinovima otkupljenja. Izvršuje u jednu riječ duhovnu obnovu i nadprirodni odgoj. Suština liturgije nedjelja poslije Duhova sadržana je u molitvama za vrijeme sv. Mise. Te su molitve pune ljepote i bogatog sadržaja, ideje vodilje kršćanskog života i dubokog razmatranja. Glavna misao je ova: Bog nas ne ostavlja i ne zaboravlja, iako mi njega često ostavljamo i mnogo zaboravljamo. On je uvijek milosrdan, što je najbolje pokazao, kad je poslao svoga Sina na ovaj svijet, da živimo po njemu, i kad nam je dao Duha Svetoga. Obilje dobrote Božje nadilazi sve naše lične zasluge i želje. U nedjelji milosrdnog Samaritanca vidimo lik božanskog Spasitelja. Ranjeno i oboreno čovječanstvo i svaki pojedini čovjek ležao bi još polumrtav na cestama i putovima života, da se Bog nije smilovao ljudima. Isus je naš božanski liječnik.

»Kolekte« ili početne molitve poduhovskih nedjeljskih misa pravi su dragulj naše liturgije, ali na žalost mnogima malo poznate. One su upravo klasične, uvijek aktuelne, iako imaju miris vrlo drevne starine. Pred ovim molitvama ostajemo zapanjeni. Sve su krasne, jedna ljepša od druge. Kako su malene one lične pobožne molitvice, koje ne diraju i ne promjenjuju dušu u poredbi s ovima. Razumije se da su ove molitve napisane originalno na latinskom jeziku. Svi njihovi prevodi na narodnim jezicima nemaju onu vedru snagu kao na latinskom.

Vidi se da su autori ovih molitava bili nadahnuti i da su posjedovali lijepi oratorski stil. U tmurnim časovima, kada je Crkva nalična Kristu u patnjama i u znaku protivnosti ove molitve govore vedru riječ ne o propasti svijeta ni o tragediji čovjeka već o neminovnoj pobjedi Krista i njegove Crkve na zemlji. Mnogi ljudi ne uzimaju Boga ozbiljno, i Krist im nije realan. Sakramenti, milost Crkve, to su za njih stvari bez značaja. Ne priznaju da je Bog najvažniji faktor u povijesti svijeta i kod uređenja svijeta. Liturgija je škola vjerovanja. Crkva je s liturgijom pobjedila poganstvo. Gdje nema molitve, nema ni vjere. Kršćanska svijest dolazi i oblikuje se po liturgiji.

Krasan primjer molitve pruža nam »kolekta« treće nedjelje poslije Duhova, jedna od najljepših. Njezin vjerni prevod je slijedeći: »O Bože, zaštitniče onih koji se uzdaju u tebe, bez kojega ništa nije jako, ništa sveto, umnoži nad nama milosrđe svoje da pod tvojom upravom i pod tvojim vodstvom tako prođemo kroz vremenita dobra, da ne izgubimo vječna.«

Ona se sastoji od dva dijela. U prvom iza zaziva ističe se misao da je milost nužna za svako dobro djelo. Ljudska slabost je velika, a božansko milosrđe neizmjerno plemenito pa je izražena čudesna formula: umnoži nad nama milosrđe tvoje. Kao obično po formularu u drugom dijelu izražena je određena prošnja molitve. S velikim potezima opisana je u malo riječi ljudska opstojnost. Čovjek se osjeća podražen i opsjednut od zemaljskih dobara. Ta su dobra zaista realna, koja možemo opravdano posjedovati i uživati, ali bila bi ludost postaviti njih za životni cilj, kod njih se zaustaviti, jer su vremenita. S njima se treba poslužiti kao sa prolaznim dobrima. Ali baš kod ovog životnog prolaza otkriva se naša bijedna sudbina. Ljudsko srce je tako stvoreno da se uz prolazna uživanja toliko priljubi, dapače i do ludila i fanatizma, da bi ono, kad se milosrđe Božje ne bi nad njim umnožavalo, doživjelo potpun slom i mahnito trčalo u najveću nesreću, a to je gubitak vječnoga Dobra. Nadahnuti autor ove kolekte naglasio je veoma jako upravo na koncu: »da ne izgubimo vječna dobra«. Zaista, neki jezoviti nemir obuzme dušu u pomisli da se može izgubiti ono neizmjerno Dobro, za čiji smo posjed i uživanje stvoreni, za kojim čeznemo sa svom snagom naše prirode. Ova je molitva biser prave pobožnosti. Naš poznati arheolog i ljubitelj liturgije Frane Bulić najviše je volio ovu molitvu i često citirao.

Slična po svojoj ljepoti i sadržini ovoj je »kolekta« četvrte nedjelje po Duhovima. Uvijek aktuelna, kratka ali jezgrovita i kristalizirana. »Daj nam, molimo Gospodine, da nam se i tijek svijeta mirno po tvojem redu upravlja i da se Crkva tvoja mirnom pobožnošću raduje!« Razumije se da je na latinskom to značajnije izraženo, pa je prevod nedovoljan. Veličanstvu suverene Providnosti pripada uprava i vodstvo tijeka ovog našeg svijeta. Bog upravlja ljudskim događajima. Od Boga proizilazi mir kao božanski pečat. Crkva ima duboku potrebu mira, jer je ona pozvana i zadužena da na ovoj zemlji prinosi Bogu štovanje i poklonstvo svojih sinova, a ovo štovanje treba da bude dano u veselju. Sveta i uzvišena pobožnost Crkve strahuje od rata i nemira, te ona ponizna moli Boga koji upravlja svim stvarima, da je očuva od svakog nemira. I pobožnost treba da bude mirna (tranquilla devotio), jer je to uvjet njezinog veselja. Ona želi mir, kako je na više mjesta istaknuto u kanonu mise. Crkva traži duše a ne zemaljska osvajanja; želi da se njena služba svjetlosti i ljubavi može vršiti i razvijati bez zapreka, jer istina traži slobodu. Crkva je uvijek za mir na svijetu, kako nam svjedoče govori i opomene sadašnjeg pape Ivana XXIII.

Sve su ove molitve pune sadržaja, pa ih vrijeme u razdoblju od tisuću tristo godina nije izmijenilo, iako se je životni ritam čovjeka, osobito u moderno doba, silno izmijenio u brzini i u udaljenosti od prirode.

Baš u ovoj liturgijskoj sezoni spada i ljeto sa svojim ferijama i turizmom, i pojavljuju se problemi kako sve to uskladiti sa liturgijskim ritmom savremenog religioznog zbivanja. Cilj duhovskih nedjelja je postignuće vječnoga života, da usred svjetskih promjena, tako ogromnih u naše doba, srca naša budu uprta ondje gdje su prave radosti. S planom Božjim treba da uskladimo svoju volju i zato molimo u ovim nedjeljama, da nam se dade sredstvo spasenja i da s njim sudjelujemo.

Liturgija nije statična, već dinamična. Na budućem ekumenskom II vatikanskom saboru u prvom redu raspravljat će se i o pomlađivanju kršćanskog života preko liturgijske obnove. Po programu pape Ivana XXIII moramo se vratiti na izvore, da ne budemo više samo posmatrači već sudionici božanskog života, a to će se postići preko liturgijskog odgoja vjernika.

U Beču radi posebno udruženje za zaštitu nerođene dece. Prošle godine uspelo je njihovim članovima odvratiti 239 majki od pobačaja za koje su se već odlučile. U buduće će biti u Beču postupak za izvršenje pobačaja stroži. Lekari će uputiti majku posebnoj komisiji da utvrdi da li se majka stvarno nalazi u velikoj opasnosti po život ili zdravlje. Naš moral osuđuje svaki izravan pobačaj kao ubijstvo nevinoga.

Sinoda evangeličke crkve u Nemačkoj izabrala je 16. II novog vrhovnog poglavara u osobi pastora Kurta Šarfa. Njemu je 59 godina, a ima 33 godine službe. Poslednje službeno mesto mu je bilo u istočnom Berlinu. Time je Šarf nasledio biskupa Dibeliusa koji se povukao zbog starosti od 80 godina u mirovinu.

BAZILIKA MAJKE MILOSTI NA TRSATU

Gledajući iz Kvarnerskog zaljeva u sjevernom Jadranu na Rijeku oko će nam zapeti na desnom brdu o lijep barokni zvonik i pod njim o široku fasadu crkve. To je bazilika Trsatske Gospe. Iz grada Rijeke moći ćete u starodrevno Gospino svetište ili vozeći se trolejbusom ili, što je mnogo zanimljivije, penjući se poput svih pravih hodočasnika pješice starinskim kamenim stubama. Prolazeći svih 559 stepenica na napornu putu nailazit ćete na male starinske kapelice, gdje se možete malo odmoriti. Napokon, na vrhu brijega, kad se vašem pogledu otvorio divan pogled na more, moći ćete promatrati otoke Krk i Cres, zatim planine Velebit i Učku, a podno trsatskoga brežuljka grad Rijeku i brzo tekuću Rječinu. Iza naporna uspona ugodno ćete se osjećati u sjenovitoj aleji od divljega kestena, kroz koju ćete laganim korakom ući u Gospinu baziliku.

Uđite unutra. Crkva nije visoka, ali je široka i po polovici pregrađena stupovima. Vidite, da je građena u više mahova. Pođite bliže k velikom žrtveniku. Pred vama su se uzdigle barokne gvozdene kovane rešetke, kojima je odijeljeno svetište od ostaloga crkvenoga prostora. To je dar zagrebačkih majstora 18. stoljeća Gospi Trsatskoj. Uđite kroz vrata tih rešetaka, pa ćete se naći u malom intimnom svetištu. Bogat mramorni oltar dar zagrebačkog suca Uzolina, sav blista u šarenilu plemenita materijala i u mnogim raznobojnim mramornim umecima. Usred toga sjaja mramora i svijeća nalazi se mila i skromna slika MAJKE MILOSTI na cedrovini. Stara predaja veli za tu sliku — koja nosi obilježja bizantinske ikonografije — da potječe od kista samoga evanđeliste Luke. Njezina starost je, naravno, svakom odmah vidljiva. Nije vrijednost te slike u predaji, da je od ruke sv. Luke, nego ćete njezinu vrijednost vidjeti, pođete li — poput sviju pravih hodočasnika — oko oltara, kad iza njega naiđete na mnoštvo zavjetnih darova i kad oko milosne Gospine slike promotrite mnogobrojne zlatne i srebrne dragocjenosti, kojima su Marijini štovatelji, da zahvale za primljene milosti, okitili čudotvornu sliku. Tu je, dakle, dokaz vrijednosti ove Gospine slike: ona je kroz stoljeća dokazala, da je Majka Milosti dijeleći svojim štovateljima mnogobrojne milosti za tijelo i za dušu. Zato je teško naći čas u danu, kad pred Marijinom slikom na klecalu ne biste našli pobožnih duša, koje se njoj preporučuju u svojim različitim duševnim i tjelesnim potrebama.

Općenito je poznato, kako postoji stara predaja, da je ovo malo intimno svetište sagrađeno na mjestu, gdje je nekoć — predaja kaže krajem 13. stoljeća — stajala nazaretska kućica sv. Obitelji donesena ovamo rukama anđela, a zatim nakon tri godine prenesena u Loreto.

Stara hrvatska plemićka kuća Frankopana vrlo je povezana s Gospinim svetištem. Oni su bili graditelji prve trsatske crkve i prvoga franjevačkog samostana, koji je već preko 500 godina s crkvom povezan. Kasnije je sve to proširivano. U grobnici ispod svetišta nalaze se i kosti nekih od obitelji Frankopana. Kliški junak znameniti Petar Kružić sagradio je jedan oltar i kapelu uz to svetište, a to danas sa svetištem čini jedinstvenu cjelinu. Barbara Frankopanka, žena srpskog despota Vuka Brankovića darovala je svetištu lijep srebrni moćnik s 36 moći i starinskim ćirilskim natpisima. Ima tu darova hrvatskoga bana Stjepana Erdödije, austrijskog cara Leopolda, carice Marije Terezije, golemi dupliri junaka Petra Kružića i jednoga njegova borca, zavjetne slike, slike spasenih brodova i drugo. Uostalom, pođite na Trsat i vidite Gospinu baziliku, koja upravo sada doživljava svoju obnovu i poljepšanje.

Želite li na Trsat hodočastiti pa su vam potrebne kakve informacije, obratite se na upravu Gospine bazilke: Rijeka — Frankopanski trg 12.

Tri slave Gospe Trsatke

Naša Gospa, sveta Bogorodica, izabrala si je po čitavom kršćanskom svijetu draga mjesta, u kojima se hoće posebno približiti svojoj vjernoj djeci. Svaki kraj imade svoja draga svetišta, gdje ona dijeli svoju ljubav svojoj djeci, ali gdje ona i prima ljubav od svoje drage djece. Trsatsko svetište — bazilika blažene Djevice Marije Majke Milosti — spada među ta odabrana i na svijetu posebno slavna Marijina svetišta. Tu je Marija željela udariti »svoj šator«.

Gospa Trsatska doživjela je tokom stoljeća svoje velike slave.

Prva slava. Papa Urban V, vraćajući se iz Avignona u Rim, svrati se u glasovito svetište Majke Božje u Loretu. Papa Urban ganut velikom pobožnošću hrvatskih hodočasnika, a i na molbu kneza Frankopana, daruje trsatskom svetištu divnu prastaru sliku Bogorodice, s malim Isusom u naručju, koja se i danas čuva uokvirena skladnim srebrnim okvirom na glavnom žrtveniku i tvori centar ovoga svetišta.

Druga slava. Glas se o nebrojenim milostima, koje dijeli Bogorodica u trsatskom svetištu, proširio na sve strane. Čak je i iz daleke Verone hodočastio na Trsat kardinal Gregorije Barbarigo. Obavivši ovdje svoju pobožnost, spomenuo je čuvarima svetišta, franjevcima, da bi bilo dobro, da se slika Gospe Trsatske okruni zlatnom krunom kao i u drugim glasovitim svetištima. Zauzimanjem toga kardinala poslane su bile godine 1715. iz Rima iz zaklade kneza Aleksandra Sforze dvije zlatne krune. To je bilo prvo krunjenje. Gospine slike izvan Italije. Tek nešto kasnije okrunjene su slike u svetištima u Svetoj Gori kraj Gorice i u Čenstohovi. Usput spominjemo, da je taj veliki Gospin štovatelj prošle godine na Spasovo (26. V. 1960.) uzdignut na čast oltara te ga cijela Katolička Crkva danas časti i zaziva kao sveca.

Priprave za ovo krunjenje bile su zaista velike. Sve je bilo iskićeno — od ulaza i prvih stepenica blizu Rječine pa do crkve na Trsatu. Svečanosti su trajale više dana. Već na prvi dan svečanosti sabralo se na Trsatu 30.000 hodočasnika, a u sva tri dana čak 60.000. U trsatskom svetištu pričestila se impozantna množina od 36.000 hodočasnika. Kardinal Barbarigo, na žalost, nije mogao osobno, kako je želio, obaviti svečani čin, jer su granice bile zatvorene radi širenja kuge, nego je obred obavio prepošt iz Novog Mesta biskup Marotti. Prisutno je bilo 200 svećenika i crkvenih dostojanstvenika. Slika je krunjena pred crkvom radi silne množine naroda. Svečani je čin pratila zvonjava crkvenih zvona, tutanj topova i glazba. Drugi je dan sveta okrunjena slika nošena niz stube u grad Rijeku. Kad je slika prenošena preko Rječine, sav je grad Rijeka sa svojim poglavarstvom pao na koljena i poklonio se slici. Rijeka je bila okićena i puna neviđena sjaja, kad je Gospina okrunjena slika nošena riječkim ulicama od crkve do crkve. I treći je dan u samom trsatskom svetištu bio ispunjen divnim svečanostima.

Treća slava. Kao što su naši stari vrlo štovali Gospu Trsatsku, tako je štovanje Majke Milosti ostalo duboko uvriježeno u narodu Primorja, Istre i Slovenije, pa i daljih krajeva naših i inozemnih, sve do danas. Sveta Stolica, poštujući ovu privrženost vjernika prema Trsatskoj Gospi podijelila je trsatskom svetištu častan naslov bazilika, da ga odlikuje među ostalim Božjim hramovima. Taj je naslov trsatsko svetište primilo od Pija XI. godine 1930.

Treća slava Gospe Trsatske traje bez prekida, jer nema dana, kad se ne bi pred njezinom dragom slikom našlo hodočasnika iz blizine i daljine: tu kraj ljudi iz naše domovine često kleče i usrdno se mole ljudi iz svih krajeva svijeta.

SVI NA PRVOTNE IZVORE!

U 6. br. rimske revije »Ephemerides liturgicae« prošle je godine Dr D. napisao latinski oduži članak o liturgijskom pokretu u Hrvatskoj. Na početku spominje kako se je prije prvog svjetskog rata stavilo na primjer Tijelovo u Zagrebu. »Procesiji je prisustvovao čitav grad zajedno s banom tada kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, sa zagrebačkim magistratom, s rektorom magnifikom sveučilišta, s vojnim dostojanstvenicima i sa svim školama. Po ulicama, kuda se kretala procesija, sve su kuće bile urešene cvijećem, svijećama i sagovima, i sam je put bio svečano okićen zelenim grabljem i svake vrsti uresom. Blagoslov je s Presvetim bio popraćen od počasne salve sa strane čete vojnika. Vojna je muzika za vrijeme čitave procesije svirala domorodne davorije. Milosrdnice su sa svijećama u rukama na glas molile krunicu Bl. Dj. Marije. Sav je počasni sjaj okruživao Presveto u rukama nadbiskupa. Današnji naraštaj jedva može to da zamisli. Bila je to vanjska pompa, skoro teatralna, jer joj je manjkao liturgijski duh«.

Gdje se može crpiti pravi, nutarnji, kršćanski duh, rekao je pred skoro 60 godina sv. Pijo X. Naši su biskupi nedavno izdali i propisali »Vo-

dič za sudjelovanje vjernika u svetoj Misi«, a u početku ističu riječi sv. Pape: »Vjernici crpe taj kršćanski duh iz prvog i prijeko potrebnog vrela, naime iz djelatnog sudjelovanja u presvetim tajnama«. Prema tome ne trebamo previše žaliti za onim vanjskim sjajem u slavljenju presv. Euharistije. Ta i kod lanjskog, tako skrbno pripravljenog i provedenog, međunarodnog euharistijskog kongresa u Münchenu namjerice je skraćena teoforična procesija da se više naglasi veličina žrtve sv. Mise, zajedničko moljenje i pjevanje preko iste te zajednička sv. pričest. Isus je ustanovio presv. oltarski sakramenat, kako se jasno vidi iz riječi ustanovljenja, u prvom redu da bude naša žrtva i hrana. Na te nas prvotne izvore poziva u naše dane sv. Crkva. Samo ti izvori su nepresušni i životvorni. Drugo može biti i ne biti, ali djelatno sudjelovanje vjernika u presvetim liturgijskim tajnama zaista je prijeko potrebno, nenadoknadivo.

To je shvaćanje istaknuto i u najnovijim rubrikama Misala. »Misa nije stvar samo misnika, nego čin javnog bogoslužja, (rubr. 269), pa ni onda kad je služi sam svećenik s ministrantom ne smije se zvati »privatnom«. Jer »Misa po svojoj naravi traži da svi prisutni na sebi svojstven način sudjeluju« (rubr. 272). A kako tko ima vršiti svoju ulogu kod sv. Mise, odredila je Sv. Stolica svojom Uputom od 3. IX. 1958 (prijevod je tog dokumenta izdao naš Interdiecezanski liturgijski odbor u Zagrebu), a nju su naši biskupi primijenili na naše prilike i potrebe u gore spomenutom »Vodiču«, tiskanom u »Listu đakovačke biskupije«. Svečanu tijelovsku procesiju ne možemo obavljati kao nekada, ali možemo i moramo provesti ono što je važnije i korisnije, što sv. Crkva izričito traži: djelatno sudjelovanje vjernika u sv. Misi. »Po tom će sudjelovanju uzvišena žrtva oltara, koja je glavni čin bogoštovlja, postati vrelo i središte kršćanske pobožnosti«. Ne će dakle biti pravog svećenika koji ne će taj »Vodič« proučiti, rastumačiti puku i malo pomalo provesti sve njegove odredbe. Ali uzalud bi se svećenik ne znam koliko mučio, ako bi vjernici iz konzervativnosti i komotnosti pokazivali otpor i nerazumijevanje. Tu neka za svakoga vrijedi: Crkva to hoće — Bog to hoće! A onda da vidiš plodove poslušnosti i truda . . .

Nek nas Bog sačuva da bi u tom svetom poslu prevladala i odlučivala rutina ili »uhodanost«. Profesor na zagrebačkom teološkom fakultetu, kapucin O. Tomislav Dr Šagi zapisao je nedavno: »Kada god crkvena vlast hoće preoblikovati ono što je izgubilo svoj razlog postojanja, ili uvođenjem nečega što momentalno nije u porabi odgovoriti novim zahtjevima ili ukloniti zloporabe, ona naleti na suprotstavljanje rutine . . . Rutina je oblik lijenosti: to je ustrajno prianjanje uz ustaljene navike, ne možda zbog unutrašnje njihove vrijednosti, već naprosto zato, što smo se tako priučili, što smo tako uvijek radili, što je napokon tako lakše i dispenzira nas od svakog intelektualnog i drugog napora. Rutina ne razmišlja, ona prihvaća postojeće, ona ne razlikuje bitno od prigodnoga, niti ispituje razloge ili ocjenjuje efekte. Rutina je više manje mehanička, a svakako u religioznom smislu izvanjska i plitka, no zato ipak ustrajna, nepopustljiva, tvrdoglava. No i to više negativno nego pozitivno, po sili inercije više nego aktivnim zauzimanjem stava. Oblik duševne, naročito intelektualne, ali i tjelesne lijenosti«.

Ove bi riječi morao dobro promisliti svatko tko na sva nastojanja svoga župnika ima uvijek samo prigovor: »Ovako nije prije bilo«. Možda i nesvijesno, ali u stvari takvi hoće isto što i najveći neprijatelji Crkve! da se ona okameni i pretvori u muzej. A to se protivi samom njezinom bivstvu. Ona nije bilo koja ustanova, već živo tijelo Kristovo, otajstveno ali posve realno i živo, a oživljava ga sam Duh Sveti. On je ne samo njezino životvorno počelo, nego »Duh Sveti postavi biskupe da upravljaju Crkvom Božjom, koju je stekao krvlju svojom« (Dj. Ap. 20, 28). Protiviti se dakle odredbama biskupa znači protiviti se Duhu Svetome, ne provađati njihove upute, znači isključiti sebe od djelovanja Duha Svetoga. Crkvena povijest ima nebrojeno primjera, kako se je to osvetilo pojedincima i narodima. Treba dakle da svi poslušamo kad nas Papa i biskupi vode na žive izvore.

Ovaj mjesec počinjemo zapovijednim blagdanom Tijelova. Majka Marija nas iz svibnja vodi k Sinu, jer je On njoj i nama sve. Iza osmine Tijelova, koja se više ne vrši u liturgiji, ali su i prema najnovijim rubrikama dozvoljene u njoj uobičajene pobožne vježbe, dolazi blagdan presv. Srca Isusova. Njemu je posvećen čitav mjesec lipanj pa se u mnogim crkvama održava pobožnost slična svibanjskoj. Prigode je dakle dovoljno da spoznamo što imamo u euharistijskom živom Srcu našega Spasitelja. Iz njega nam preko oltarne žrtve i pričesti teku izvori svih milosti. Zato svi sudjelujmo kod svete Mise što življe, svi se često i pobožno pričešćujmo!

Peti dan stvaranja

Svod je nebeski dobio svoje stanovnike, ili, kako se sveti pisac izražava, »svoju vojsku«: sunce, mjesec i zvijezde. Time je prvo područje stvorenog svijeta konačno uređeno. Preostaju još dva područja, koja će Bog nastaniti posebnim stvorovima: vode i kopno na zemlji.

»Tada reče Bog: Neka vrvi voda posvuda od živih bića, i ptice neka lete iznad zemlje na svodu nebeskom« (Gen. 1,20).

Sveti pisac dijeli sva živa bića u dvije velike skupine: živa bića u vodi i u zraku i živa bića, koja stanuju na kopnu. Vidjeli smo, kako je Bog drugog dana stvorio nebeski svod i odijelio »donje i gornje vode«. Time su nastala dva bezdana: zračni prostor i more. Djelu drugog dana odgovara djelo petog dana, tj. u dva već stvorena bezdana, more i zračni prostor, Bog postavlja posebne stvorove: ribe u more i ptice u zrak.

Sveti pisac ne nabraja sve vrste živih bića u moru. Tako isto za sva bića u zraku upotrebljava izraz »hof«, koji označuje općenito sva živa bića, što lete po zraku, ptice i sve kukce.

»Tako stvori Bog velike morske nemani i sva živa bića, što se miču, od kojih vrvi voda, po vrstama njihovim, i sve ptice krilate u vrstama njihovim. I vidje Bog, da je bilo dobro« (Gen. 1, 21).

Za biljni život sveti je pisac rekao: »Neka pusti zemlja iz sebe travu . . .«, a zatim: »Zemlja pusti iz sebe svakovrsno zeleno bilje . . .«. Kada se, međutim, radi o porijeklu osjetilnog (senzitivnog) života, sveti pisac pomno ističe dvostruku misao: 1. ističe ovozemno porijeklo životinjske duše, njezinu materijalnost. Radi toga kaže: »Neka vrvi voda. . .« a kasnije: »Neka zemlja proizvede živa bića. . .«. 2. Pojavu osjetilnog života pripisuje stvoriteljskoj snazi samoga Boga. Radi toga kaže: »Tako stvori Bog velike morske nemani. . .« a kasnije: »Tako načini Bog zvijeri zemaljske . . .«.

Nastaje dakle pitanje, da li su životinje stvorene neposredno od Boga s obzirom na tijelo i s obzirom na život. Kod toga se najbolji tumači Svetog Pisma slažu, da je nakana svetog pisca ova: sve vrsti životinja imaju tijelo od već stvorene materije (zemlje, vode itd.), a život, međutim, ili životni princip, nastaje posebnom stvoriteljskom snagom samoga Boga. On sam daje materiji sposobnost da proizvede život, tj. mrtva materija postaje živa isključivo voljom Božjom. Nakana je svetog pisca poučiti narod, da je Bog sve stvorio pa i sam život.

Sveti pisac ne razrađuje nikakvu znanstvenu teoriju o porijeklu života. Međutim, ono što sveti pisac ističe, protivi se teoriji, koja naučava, da je prvi oblik života nastao iz mrtve materije samoniklošću, tj. da je sama materija, bez Boga, proizvela život. Toj se teoriji također protive sigurni rezultati znanosti. Između mrtve materije i živih bića postoji takva razlika, da je nemoguće zamisliti nastanak života bez Boga: 1. Između mrtve materije i životinja je bitna razlika u načinu rasta i hranjenja: mrtva se materija povećava dodavanjem, i to samo vanjskim, dok se živa bića hrane nutarnjim postupkom asimilacije. 2. Postoji bitna razlika u razvitku: mrtva se materija ne razvija, nego se mijenja samo dodavanjem ili oduzimanjem. Živa bića, međutim, razvijaju se iz početne žive stanice, koja se sama povećava, dijeli i razvija nekom nutarnjom snagom, koju mi nazivamo životni princip. 3. Postoji još bitna razlika u načinu rada i reagiranja: mrtva se materija upotrebom i radom istroši; živa se bića, međutim, radom učvršćuju i usavršavaju. Mrtva materija ne reagira na vanjske podražaje, dok se živa bića suprostavljaju vanjskim napadačima, zacijeljuju rane, često jedan organ preuzima ulogu drugoga.

U živim bićima, dakle, postoji neka nutarnja snaga, koje nema mrtva materija. Nikako nije moguće, da bi iz mrtve materije moglo nastati samo od sebe nešto živo. Nitko ne može dati ono što nema. Mrtva materija nema života i prema tome ga ne može ni dati. Time se slažu najveći današnji učenjaci i potvrđuju istinitost Pasteurovih pokušaja, kojima je dokazao, da iz

mrtve materije nikako ne može nastati nešto živo.

Rješenje pitanja o porijeklu života nalazi se u izvještaju svetog pisca, koji pojavu života pripisuje samom Bogu. I to je jedino moguće rješenje. Ipak ne smijemo tražiti u izvještaju svetog pisca odobrenje ili osudu neke današnje znanstvene teorije. I to iz jednostavnog razloga, što sveti pisac ne misli na znanost, a niti su mu poznate moderne znanstvene teorije. On piše po nadahnuću Božjem na pučki način o važnim vječnim istinama, među kojima je prva ona o porijeklu čitavog stvorenog svijeta od Boga, koji je sve neposredno ili posredno stvorio iz ničega. Kada bi neki učenjak dokazao, što je nevjerojatno, da život može nastati iz mrtve materije, tada ne bi time ni najmanje umanjio ugled Svetog Pisma, prema kojemu je Bog početnik svake materije; On je Stvoritelj mrtve materije a prema tome stvoritelj i svih mogućih vlastitosti i oblika same materije. Bog je dakle neposredni ili posredni početak i samog života.

»Bog ih blagoslovi riječima: Rađajte se i množite se! Napunite vodu u moru! I ptice neka se množe na zemlji!« (Gen. 1, 22).

Bog blagoslivlja živa bića u moru i u zraku i daje im moć da se množe. Silno mnoštvo i raznolikost životinja u moru i u zraku pripisuje sveti pisac posebnom Božjem blagoslovu. Bog, Stvoritelj života, daje vlast i moć, da se taj život razvija, očuva i množi.

Šesti dan stvaranja

»Tada reče Bog: Neka zemlja proizvede živa bića svake vrste: stoku, životinje, što gmižu, i zvijeri zemaljske, sve po vrsti njihovoj. I tako se dogodi. Tako načini Bog zvijeri zemaljske po vrsti njihovoj, stoku po vrsti njihovoj, i sve, što gmiže na zemji, po vrsti njihovoj. I vidje Bog, da je bilo dobro« (Gen. 1, 24—25).

Životinje su, dakle, stvorovi Božji. Kod toga sveti pisac naglašava, da su životinje i po tijelu i po životnom principu zemaljskog porijekla, tj. samo materijalne: »Neka zemlja proizvede živa bića . . .« Svetom je piscu stalo do toga, da naglasi razliku između životinjske duše, koja je ovozemna i materijalna, i čovječje duše, koja je izravno od Boga i prema tome duhovna.

Sve ono, što smo gore rekli u vezi stvaranja morskih životinja i ptica, vrijedi i ovdje. Senzitivni život ima svoj početak u Bogu. Bog je Onaj, koji je neposredno stvorio čitavu materiju. Iz te materije Bog stvara životinjski svijet, kao što je već prije stvorio biljni svijet. Svojim neposrednim ili posrednim djelovanjem Bog oživljava mrtvu materiju i stvara najprije biljni oblik života, a onda životinjski svijet.

U djelu petog dana more je dobilo svoje stanovnike, a i zračni prostor iznad zemlje. Šestog dana, međutim, kopno se napunja svim vrstama životinja, za čiji život je već bio spreman biljni svijet.

Tako je čitav svemir već uređen, zemlja je poprimila svoj konačni oblik, a na zemlji već vrvi, razvija se i množi biljni i životinjski svijet. Sveti pisac sve to raspoređuje tako, da nam bude jasno kako je sve Bog stvorio i uredio u svrhu pojave čovjeka.

PRIČA U MODERNOM RUHU

Knjigovođa Ćiril Kardelino bio je zadovoljan čovek, sve do onog dana kada mu se nasmešila božica Sreće, koja se odlučila da ga učini srećnim čovekom. Dugi niz godina bio je knjigovođa u velikom preduzeću vunene industrije, uzoran činovnik. Mirno i neopazice prolazio je njegov život: od stana na posao, od posla u stan. Nedeljom bi se točkom odvezao na izlet u selo gde je stajala njegova kućica koju su mu ostavili roditelji. Nije pušio, nije se okretao za ženskim svetom, a niti on nije padao ženskom svetu u oči, jer se nije moderno i elegantno oblačio, nije igrao karte niti se kockao, nije navijao ni za jedan nogometni klub, nije pohađao bioskop ni kafane, čak ni mopeda nije imao.

Njemu sve to nije bilo potrebno. Bio je zadovoljan svojim načinom života, zadovoljan svojom službom, koja mu je dozvoljavala da je mogao deo mesečnih prihoda staviti na stranu. Duboko u srcu gajio je skrovitu želju da se jednom oženi, osnuje vlastito kućno ognjište i postane otac brojne obitelji. Sve to uz predpostavku, da će pronaći dobru devojku koja bi bila spremna doprineti ostvarenju njegovih ciljeva. Tako je prolazio život knjigovođe

Ćirila, dok nije prvi puta u životu igrao na lutriju »Totokalčo«. Na lutriju ga je silio njegov drug, koji mu je posle kupljenu srećku kao da je bez ikakve vrednosti ostavio na stolu. Ćiril ju je uzeo i predao kelnerici Celestini u bifeu koji je stajao s druge strane njegova stana, kamo je zalazio svako jutro na doručak. Ona mu je više puta rekla neka igra, da će imati sreću.

I Celestina se nije prevarila. Ova je srećka bila jedina sa šest trinaestica, izvanredan zgoditak koji je nadmašio sve dotadašnje. Čitava hrpa miliona, koja bi svakog drugog čoveka dovela do ludila od veselja, ali je Ćirila napunila stravom i nemilosrdno udarila u njegov miran život i uznemirila njegovu zdravu prirodu. Za nekoliko sati Ćiril je postao najznamenitiji čovek dana. Novinari i fotografi su ga obletavali. Za njim su tragali ljudi svake vrste: industrijalci, pustolovi, sirote, mlade i stare žene, koje su mu se udvarale i predlagale udaju. Svi su navaljivali na nj i nuđali mu svoje usluge, tražili od njega pare bilo rečima bilo pretnjama. Bio je u smrtnoj opasnosti zbog posedovanja skupocene srećke. U stvar se morala umešati policija i neki notar je morao uzeti srećku na čuvanje. Ćiril je bio sav potresen, hvatala ga groznica, morao je otići u bolnicu, bio je gotovo uništen.

Nadao se siromah da će doći do mira kad je na sva pitanja, kako će utrošiti novac, odgovarao, da s ovih gotovo 500 miliona lira ne zna šta da uradi; kako je taj novac sada njegov, on će ga podeliti radnicima u preduzeću, sirotinji u gradu, a 50 miliona kani pokloniti onoj devojci Celestini u bifeu.

Senzacionalna vest, koja se pojavila u svim novinama pod naslovom »Dobitnik 500 miliona odriče se premije u korist radnika i sirotinje« zapanjila je gotovo čitav svet. Novi talas oduševljenja sručio se na Ćirila. Svi su hteli da vide tog čudesnog čoveka koji se odriče bogatstva i želi raditi i dalje kao dosad. Već se govorilo o odlikovanju »junaka rada«. U preduzeću su ga unapredili za šefa jednog odeljenja. Njegova se slika širila i prenosila širom sveta. Čitave džakove pisama primao je na svom jednostavnom stanu: brda cveća nakupilo se u bolnici gde je bio ležao.

Jednog lepog jutra, upravo kada se spremalo na izbore, pojave se na gradskim zidovima veliki plakati sa crvenim slovima: »Znate li ko je Ćiril Kardelino? Čovek koji se odrekao 500 miliona u korist bednih. Takav čovek zaslužuje da bude naš vođ. . .«

Siromašni Ćiril još se nije oporavio od prvih potresa, već je osetio kako se našao okružen obezumljenim narodom. Hoćeš-nećeš, morao se prikazati ljudima. Jedne su ga večeri gurnuli na binu pred ogromno mnoštvo naroda gde oduševljenju i uzvicima nije bilo kraja. Ćiril je ganut molio za izvinjenje: »Prijatelji, braćo, zahvalan sam vam za vaše ovacije, ali verujte mi da to nisam zaslužio. Ja nisam ništa naročito učinio, ako sam se odrekao novca koga nisam ni očekivao niti imao u što utrošiti. Ako mi želite dobro, molim, ostavite me na miru tamo gde sam i kakav sam. Ja nisam stvoren da budem kakva važna ličnost. Ja volim rad, volim jednostavan život te ne želim da to promenim. Sada lepo pođite u miru kućama i ostavite me da opet nađem svoj mir.«

Sasvim razumljivo. Jednostavne iskrene reči pobudile su ponovo oduševljenje. Novine su sve točno donele. Ćiril je postao pravi narodni heroj. Pre se odrekao para, sada se odriče kandidature. Pošto je taj glas dopro i u mali bife gde je bila srećka prodata, narod je nagrnuo onamo i hteo videti 16 godišnju devojku Celestinu, koja je izjavila da Ćirilova sreća nije njezina zasluga te da stoga ne prima onih 50 miliona. Tako je njezina slika došla u novine, pa je preko noći postala jedna od najuvaženijih devojaka u gradu. Bila je lepa, dobra, siromašna. Razna filmska preduzeća interesovala su se za nju, otvarao joj se put do slavne filmske zvezde. Kako bi se uklonila svim takvim gotovo histeričnim navaljivanjima, morala se skloniti u neki sestarski zavod i sakriti se.

Onde ju je pronašao Ćiril i stidljivo u nedoumici pitao da li bi htela postati kraljicom njegova života. Celestina se smijala i plakala, pa onda odgovorila da prihvaća njegovu ponudu, ali bez onih miliona.

Još nije bilo tako slavnog venčanja. Jednostavnost zaručnika očaravala je sve. Počela je utakmica izražavanja simpatija. Neki vlasnik brojnih palata poslao im je ključ od sasvim modernog stana. Onda su darovi dolazili redom: prvoklasni frižider, radio aparat, televizor, luksuzni auto, dve slobodne putne karte na luksuznom transatlantiku za ženidbeno putovanje, itd. itd. Odela i drugih potrepština u izobilju. Iza svečanog venčanja sledila je odgovarajuća gozba, koju je priredila vlast i na kojoj su

uzeli učešća, na želju mladog bračnog para, i siromasi iz grada.

Na ženidbeno putovanje nisu otišli daleko, nego su se odvezli osobnim vlakom do male provincijske železničke stanice, odakle su krenuli kolima u neznatnu ali voljenu očinsku kućicu, koja ih je radosnije primila nego bilo kakva kraljevska palata.

(Slobodno prema Famiglia Cristiana 13-1-1957)

IZ KATOLIČKOG SVETA

Beogradski koadjutor. Papa Ivan XXIII imenovao je 2 marta 1961 križevačkog vladiku dr Gabrijela Bukatko naslovnim nadbiskupom mocisijskim i koadjutorom s pravom nasledstva beogradskom nadbiskupu dr Josipu Ujčić. Novonaimenovanom koadjutoru čestitamo i želimo mnogo uspeha u budućoj teškoj i odgovornoj službi.

Novi pomoćni biskup u Krku. Papa je imenovao 26. I. 1961 dr Karmela Zazinović pomoćnikom krčkom rezidencijalnom biskupu dr Josipu Srebrnić. Novoimenovani biskup bio je posvećen 23 aprila 1961. Iskreno čestitamo i želimo bogatog uspeha u teškoj i odgovornoj službi!

Proslava blagdana sv. Ante. Beogradska župa sv. Ante sprema se da što svečanije proslavi blagdan svog nebeskog zaštitnika. Po svoj prilici na proslavi će učestvovati i novi beogradski nadbiskup koadjutor dr Bukatko.

Jedan umirovljeni župnik, koji želi ostati neimenovan, poslao je 100 000 dinara za dovršenje crkve sv. Ante u Beogradu, Crkvena se uprava ovim javno zahvaljuje preč g. župniku na primernom prilogu i tolikoj darežljivosti.

Kongoanska prestonica Leopoldvil ima 20 katoličkih crkava. Poslednja od njih bila je posvećena ovog proleća, dve daljnje su u izgradnji, a četiri su u planu da se još ove godine počne s radovima.

1800 slepih iz čitave Francuske hodočastilo je u Lurd. Pratilo ih je 40 svećenika, među njima dva slepa, koji inače vode među slepima duhovnu pastvu. Savez slepih iz Francuske je tom prilikom održao svoj nacionalni kongres te raspravljao o međunarodnom kongresu slepih koji će se jula održati u Belgiji.

U Etiopiji je osnovana crkvena provincija koptsko-etiopskog obreda. U Adis Abebi će stolovati metropolit, a bit će dva biskupa sufragana, jedan u Asmari za Eritreju, a drugi u Adigratu. Iz tog se koraka vidi kako se Papa interesuje za kršćanski istok.

Prigodom 100 godišnjice ujedinjenja Italije, italijanski ministar predsednik Amintore Fanfani učinio je zvaničnu posetu Papi Ivanu XXIII. Predsednik vlade je poklonio Papi biskupski križ i prsten. Papa je obzirom na pomenutu 100 godišnjicu kazao da Italija i Sveta Stolica mogu biti Bogu zahvalni da se period napetih odnosa između Crkve i italijanske države Božjom providnošću rešio lateranskim ugovorom. Papa je izjavio da se svaki dan moli za predsednika italijanske republike i za predsednika vlade da bi se u celosti očuvala religija njegove domovine.

U Kamerunu je umro francuski kanonik Žan Nodings. On se već u svojoj domovini isticao kao vrlo sposoban socijalni radnik i asistent katoličke akcije u godina između 1937—1951. Onda je otišao u Kamerun gde je uložio sve snage za podizanje katoličkog života među radnicima. 1958 osnovao je u Duali poseban zavod za radnike gde bi se odgajali radnički apostoli. Njegovom smrću misije gube odličnog radnika.

Katolički svećenik Vadakan, koji je u Kerali u Indiji stvorio mnoge vrlo korisne socijalne ustanove, posetio je proletos Evropu, da bi se u katoličkim zemljama upoznao s njihovim katoličkim socijalnim ustanovama.

Islamski univerzitet Al Ahzar u Kairu, koji radi već preko 1000 godina, poslao je prvih 54 misionara u neislamski svet. To je jedna novina u Islamu koji dosad nije imao formalnih misionara. Ti misionari pripadaju raznim nacijama, dobro su uvežbani u koranu i poznavanju jezika zemalja u koje odlaze. Njima će se pridružiti i druge grupe. Islam se nalazi u Africi u velikom usponu. Dok je bilo pre 30 godina tamo 41 milion muslimana, danas ih ima 92 miliona. — Svaka porodica treba da da jednog misionara, to je zahtev muslimanskog ahmadijačkog pokreta. Nije dovoljno davati mesečni novčani prilog, a misionarski rad prepuštati slučaju, nego valja pristupiti organizovanom smišljenom radu.

21 mladomisnik u misijskoj kući sv. Gabrijela kod Beča. Glavna studijska kuća Misijske družbe Reči Božje na teritoriji nemačkog jezika ima ove godine 21 mladomisnika. 12 od njih zaređeno je bilo 19 marta o. g. u njihovoj samostanskoj crkvi sv. Gabrijela, trojica u sv. Wendelu u Saru, a šestorica u Marienburgu u Švajcarskoj. Svakako lep uspeh za mladu misijsku družbu.

U Angoli je izgubio život 41 godišnji italijanski misionar p. Angelo Graziano. Bio je na svom redovnom misijskom obilasku, kada je pao u ruke protivnika. Oni su ga mučili i ubili. Pronašli su njegove telesne ostatke. Desna ruka je još držala krž koji mu je 1957 godine dao sadašnji papa dok je još bio venecijanski patrijarh.

Skupocenije od dolara. 19 marta bio je u lateranskoj bazilici zaređen za svećenika 53 godišnji Amerikanac Garvan Cavanagh, koji spada među najbogatije Amerikance. Na pitanje novinara zašto se odlučio za svećeničko zvanje, mladomisnik je odgovorio da ima u životu uzvišenijih zadataka nego je skupljanje dolara. Mladi svećenik će se, posle svršenih studija vratiti u svoju biskupiju Aleksandrija u Luzijani.

Nagasaški mučenici. U Nagasakiju gde je pre 360 godina bilo mučenih 26 nagasaških mučenika, postavlja se njima na čast poseban spomenik. U njegovoj blizini podiže se crkva njima na čast. U njoj će biti posebna prostorija gde će posetioci dobiti podatke o stanju kršćanstva u Japanu za ono prvo slavno doba. Ti mučenici su bili proglašeni blaženim 1627 godine, a svetima 1863 godine.

U Strasburu radi jedini francuski državni bogoslovni fakultet. Odmah posle prvog svetskog rata tamo je bilo osnovano međunarodno bogoslovno semenište. Danas se nalazi u njemu samo 35 bogoslova iz 13 zemalja, među kojima i 3 pravoslavna bogoslova. Najviše bogoslova je iz Afrike i Azije. Kako bogoslovi pripadaju raznim obredima, to se tamo lepo očituje bogato šarenilo liturgijskih obreda u krilu katoličke Crkve.

Britanske katoličke žene poklonile su bednim ribarima u Hongkongu, koji stalno žive na svojim čamcima, jednu plovnu kliničku bolnicu koja pruža tim ribarima lekarsku pomoć. Članice neke ženske kineske kongregacije i članice ženske lige u Hongkongu služe onde kao bolničarke.

Pakistan je strogo zabranio mnogoženstvo, što je inače po koranu dozvoljeno. 35 miliona muslimana u Pakistanu moraće se otsele odreći svog prava na mnogoženstvo. Prestup će se kazniti zatvorom od godinu dana ili visokom novčanom kaznom.

Prošle se godine broj bogoslova u Italiji u poređenju sa 1959 godinom podigao za 1348, što gotovo iznenađuje.

Karlos Alvear Acevedo, direktor katoličke novinske škole u Meksiku, rekao je da odnosi između Crkve i države u Meksiku nisu najbolji. Državnim školama po gradovima je uspelo prilično odvojiti omladinu od Crkve. Na selu, napose u indijanskim, uticaj Crkve još je jak.

Pater Leiber, jedan od najprisnijih saradnika pokojnog pape Pija XII, odlučno je odbacio pomisao da je Ajhman pobegao u Argentinu pomoću pasoša Vatikanske države. P. Leiber je kazao da je Vatikan za vreme drugog svetskog rata pružao Jevrejima veliku pomoć. Tri hiljade Jevreja dobilo je putem Vatikana vizu za Brazil, oko 3700 Jevreja krilo se u Rimu po katoličkim samostanima i ustanovama. Papa Pije XII nije nikada javno osudio Hitlerove progone Jevreja da ne bi pogoršao njihovo teško stanje te da je lakše zaštitio više njihovih života.

Pomoć nerazvijenim zemljama. Kelnski nadbiskup kardinal Frings održao je svečanost u kojoj je 26 mladih katoličkih Nemaca službeno dobilo od Crkve nalog da kao laički pomoćnici pođu u nerazvijene zemlje Azije i Afrike. To su inženjeri, tehničari, zanatlije i poljodelci, koji su prošli kroz poseban šestomesečni kurs. U zemljama u koje odlaze njihov će zadatak biti da rade kao graditelji novih bolnica, učitelji na tehničkim, stručnim poljoprivrednim školama, u socijalnim središtima kao savetnici sindikata itd, Dosad su radila već 63 nemačka katolička laika u tim zemljama. Uz stručnu spremu traži se od takvih apostola da provode primeran kršćanski život.

Katolička je Crkva u Južnoj Africi u razvoju. Samo jedne nedelje počele su se graditi četiri crkve sa svečanim polaganjem i osvećenjem kamena temeljca.

Papa Ivan XXIII govorio je prilikom neke generalne audijencije da Crkva ne misli na svoju smrt i sahranu nego korača prema novoj cvatućoj mladosti. Gotovo ne prođe nedelja, da se ne osnuje nova biskupija i ne imenuje

novi biskup. Što se tiče poslanstva Crkve, danas Crkva još izrazitije poriče svaku razliku među rasama. Na kraju je Papa pozvao prisutne vernike neka još odlučnije unose duh istine, ljubavi i mira u sve socijalne slojeve. Poželeo im je bogatih milosti Kristovih, koje će podupreti gde nedostaje ljudskoj snazi.

Papa je u audijenciji 5 aprila obzirom na velika moderna tehnička postignuća kazao: Kad bi dvanaestorica apostola raspolagala sa tehničkim mogućnostima sadašnjice ili čak bliske budućnosti, oni bi u prvom redu mislili kako bi to iskoristili za propovedanje reči Božje.

Austrijska redovnica Marija Leonida Rotahter slavila je u Pfafenhofenu 100 godišnjicu rođenja. Ona pripada Institutu siromašnih školskih sestara Naše Gospe. Ona potiče iz kovačke obitelji gde je bilo 11 dece. Svršila je učiteljsku školu u Minhenu, sa 33 godine položila večne zavete. Na proslavu je došao njezin brat Franc, star 85 godina i 18 nećaka i nećakinja Do poslednjeg vremena ona je učila stenografiju, daktilografiju i knjigovodstvo. Uprkos visokim godinama ona još piše za blagdane svojim poznanicima i rođacima.

Bostonski kardinal Kušing pozvao je američke katoličke studente da sakupe 900 000 dolara za podizanje univerzitetske knjižnice novog kineskog univerziteta u Tajpehu na Formozi. Bez dobre knjižnice ozbiljan naučni rad na univerzitetu je nemoguć.

Misijski lekarski institut u Würzburgu u Nemačkoj izdržava širom sveta 36 bolnica, među kojima 10 za gubavce. U tim bolnicama ima Institut na svom platnom spisku 70 lekara i bolničkog osoblja.

U opatiji Beuron skupilo se u martu 58 profesora biblićara Novog zaveta. Imali su deset referata o tumačenju Svetog pisma u svetlu novih otkrića i obzirom na novo prilaženje raznim pitanjima.

Italijanski režiser Frederico Fellini izrađuje sa svojim filmskim društvom film o Majci Kabrini prvoj američkoj svetici, koja je italijanskog porekla. Glavnu osobu u filmu predstavlja režiserova žena Đuleta Masina. Majka Kabrini je radila u SAD od 1889 do 1917 godine. Sveticom je bila proglašena 1946 godine, postavljena je za zaštitnicu iseljenika.

U filmu »Barabas« koji se daje u Italiji, prizor Kristovog raspeća sniman je prigodom potpunog sunčanog pomračenja u Rokastrada. To je prvi slučaj da se sunčani pomrčaj upotrebio kao pozadina prikazivanja Kristova raspeća.

Poljski kardinal Višinski je izdao knjigu »U svetlu hiljadugodišnjice« u kojoj izlaže svoje poglede na versku obnovu koja se sprovodi u Poljskoj prigodom proslave 1000 godišnjice pokrštavanja Poljaka i njihove narodne nezavisnosti. Knjiga je podeljena na pet poglavlja: 1) Marija, 2) život u milosti, 3) Crkva, župa, svećenik, briga za duše, 4) brak, obitelj i odgoj, 5) problemi života.

Brojni indijski biskupi su u korizmenim poslanicama obrađivali pitanje kontrolisanog poroda. Oni rado potsećaju da se veliki indijski vođ Mahatma Gandi odlučno suprotstavljao pobačaju kao i svim modernim metodima sprečavanja začeća. Dve američke ustanove: Rokefelerova fundacija i Havardski univerzitet vode akciju prosvećivanja u tom opasnom smislu. Dosad se dalo u Indiji 108 000 osoba operisati u cilju sterilizacije. Takvim se osobama onda daje izvezna novčana nagrada. Katolički moral takve postupke osuđuje.

Grčkokatolička crkva sv. Josipa Radnika podigla se u Nazaretu, gde ima 4000 katolika grčkog obreda, prozvanih melkiti. Blizu crkve sagrađena je dvospratna škola sv. Josipa, od koje će jedan deo služiti za konvikt melkitskih semeništaraca, dok je drugi trakt određen za melkitske redovnice. Sve je to izveo vrlo aktivni nadbiskup Đorđe Hakim.

U Nazaretu velika gradbena aktivnost. Rimokatolici grade crkvu Marijinog navještenja u čijoj kripti će se za Božić već vršiti služba Božja. I mnoge druge kršćanske veroispovesti grade svoje postojanke. Kopti su odmah posle 1948 sagradili svoju bogomolju. Jermeni su bili dosad njihovi gosti, ali sada su se odlučili na gradnju. I protestanti su vrlo aktivni u izgradnji. Američka sekta »Crkva Nazarenca« zida svoju crkvu, Baptistička kongregacija je proširila svoju školu. YMCA skuplja novac u Izraelu i izvana da u Nazaretu podigne svoju treću kuću u Izraelu.

U Haifi žele karmelićani dovršiti novu crkvu u čast sv. Josipu i pokraj nje svoj novi samostan. To će biti župna crkva za katolike latinskog obreda kojih ima u gradu 1000. Donji crkveni sprat će služiti kao klubske prostorije, a gornji za crkvu. Samostan će imati 12 ćelija

i dvoranu za priredbe. Na padinama Karmela nešto izvan grada ima melkitski nadbiskup svoju rezidenciju.

Papa parlamentarcima. Prigodom sastanka evropskih i afričkih parlamentaraca u Rimu, Papa im je u audijenciji govorio o potrebi tesne saradnje među njima. Dobrom saradnjom, koja bi izrasla na međusobnom savetovanju, bogatije zemlje bi mogle dizati životni standard nerazvijenih zemalja te njihovim narodima pomoći u razvoju. Papa je ponovno kazao da se moli Bogu, da bi narodi stekli toliko željenu slobodu i nezavisnost te da bi onda bogatiji pružili ruku u pomoć slabijima i siromašnijima i da bi se svi osećali kao deca jednog zajedničkog oca. Zadatak parlamentaraca je ogroman i njegovo ostvarenje traži jake sposobne karaktere. Neka bi se oduševljeno i sa poletom posvetili tom zadatku služeći se svim bogatstvom znanja i dobre volje.

Prvi austrijski laički misoinar, stolar Anton Granshamer otišao je u Afriku odmah posle Uskrsa. Sa šest drugih aktivista prošao je kroz misijski kurs u Belgiji. Za tri godine odlazi u Istočnu Afriku, u pokrajinu kraj Viktorija jezera, da radi na podizanju pokreta radničke omladine i na usavršavanju privredne situacije. Internacionala katoličke radničke omladine ima nacrt da se tamo podignu ugledne ciglane, farme, ribarske zadruge. Gramshamer je uzeo sobom jedan folksvagen.

Papa i carigradski patrijarh Atenagoras I izmenjali su međusobno pisma i darove. Atenagoras je poslao Papi paket turskih specijaliteta, a Papa je uzvratio zahvalnim pismom i zlatnom medaljom svog pontifikata.

Američki biskupi traže da privatne škole budu izjednačene sa državnima, odnosno javnima. Kardinal Spellman je izjavio da se predviđena pomoć savezne vlade ne sme ograditi isključivo na državne škole, pošto bi to značilo nepravednu meru. Pomoćni biskup Flanelly je dodao da to nije političko pitanje, nego u prvom redu pitanje jednakosti javnih i privatnih škola, pitanje prave slobode škole.

Salcburški misionari. Misijska družba Srca Isusova iz Salcburga poslala je u maju tri svećenika, tri brata laika i redovnice u Kongo, u nadbiskupiju Kokilatvilu. Time će se popeti broj austrijskih misionara te družbe u Kongu na 17. Po nove misionare došao je p. Franc Inerebner, koji radi već od 1955 u Kongu. On sam je bio tri godine putujući misionar na kružnoj liniji dugoj 900 km. Bio je duhovni pastir, graditelj, farmer. Sa subraćom je podigao više kuća, jednu školu i jednu crkvu.

Papa Senegalu. Prigodom prve godišnjice nezavisnosti Senegala na proslavi su učestvovale 72 strane delegacije, vršilo se svečano bogoslužđenje u katoličkoj katedrali u Dakaru, gde je apdelegat Mori kao izvanredni papin poslanik pročitao papinu poruku senegalskom narodu. U njoj Papa poziva tamošnje katolike neka, razvijajući kršćanski život, doprinesu razvoju svoje domovine. Papa želi predsedniku države Senghoru obilje Božjeg blagoslova.

Jerusalem. Uskrsni su blagdani protekli u tom svetom gradu dosta mirno. Veće uzbuđenje je pobudila jordanska policija koja je proterala etiopske koptske monahe iz njihova samostana pokraj crkve Božjeg groba i na njihovo mesto smestila koptske monahe iz Egipta. Time se dala zadovoljština predsedniku Naseru, jer se naime ranije izvršila slična operacija u obrnutom pravcu.

Papina uskrsna poruka. Posle svečane mise, Papa je sa balkona bazilike sv. Petra progovorio gradu Rimu i svemu svetu. Na trgu se skupilo oko 250 000 vernika. Papa je počeo govor s Kristovim rečima Marti u Betaniji: »Ja sam uskrsnuće i život«. Svakog se Uskrsa kršćanski svet seća da je Krist slavni i besmrtni kralj, nada i uteha otkupljenog čovečanstva. Ali Krist je mnogima i znak protivljenja. Papa je gotovo bolnim glasom ukazao na tragiku kroz koju prolaze neke grupe čovečanstva. Kazao je da se u istoriji Crkve obnavljaju prizori Isusova života, pa i oni od Velikog petka. Krist će uprkos svim poteškoćama ipak pobeđivati; kršćani prolaze katkada kroz iskušenja i tamu katakomba, ali će ipak proživljavati i svetle dane pobede. Papa nailazi u ogromnom mnoštvu prisutnih vernika jemstvo novih neviđenih pobeda Crkve.

Kenterberijski nadbiskup je govorio u svojoj katedrali i ukazao na mogućnosti sjedinjenja svih kršćana. Izrazio je želju da bi se sve Crkve uzdržale od polemika i zaboravile na međusobne borbe u prošlosti. Spomenuo je svoju posetu Papi.

Španija. Tradicionalna procesija križnog puta pruža tamo svake godine u Velikoj sedmici vrlo dirljive prizore. Vide se maskirani bosonogi pokornici u okovima. Njihov habit sa kapuljačom na glavi sakriva možda poslovnog čoveka

ili artista koga inače poznaje čitav svet. Ovde u senci križa ostaje nepoznat. Središte procesije predstavlja Krist koji ima trnovu krunu na glavi, nosi križ te pada pod njegovim teretom.

Biskupski ordinarijat u Vloclaveku u Poljskoj započeo je informativni proces za pokojnog biskupa Mihaela Kozala. Godine 1939 nacisti su ga doveli sa 44 svećenika i bogoslova u zatvor. Prošao je kroz razne logore dok nije konačno završio u Dahau. Logorske vlasti su na razne načine mučile svetačkog biskupa. No, on je bio izvanredno strpljiv i molio se za mučitelje. 26. I. 1943 umro je od tifusa i zapaljenja pluća. Postoji nada da će taj bivši logoraš biti postavljen na oltar.

U Bergamu vrlo mnogo bogoslova. To je biskupija u kojoj se rodio sadašnji papa. Ona ima 629 000 vernika u 414 župa. Dok je 1957 u njenom bogoslovnom semeništu bilo 472 studenta, danas ih ima tamo 711. Divan porast!

Bivši vojni avijatičar svećenik. Bernard Kordije rođen 1912 g., isticao se u ratu kao odličan avijatičar, koji se zadržao u zraku 8000 časova. Imao je čin potpukovnika. 1950 godine stupio je među trapiste u Sitou. Sada je taj strogi redovnik primio iz ruku pomoćnog pariškog biskupa svećenički red.

Papa je izdao 19 marta apostolsko pismo o sv. Josipu. U njemu je izneo papinske dokumente zadnjih 100 godina o štovanju sv. Josipa i pokazao kako su svi ti pape sami štovali sv. Josipa te isticali korist i potrebu tog štovanja. Onda je Papa proglasio sv. Josipa za zaštitnika budućeg II vatikanskog sabora, koji treba da doprinese obogaćenju verskog života Crkve i sjedinjenju raznih odvojenih kršćanskih zajednica. Na kraju je Papa Ivan XXIII odredio da se oltar sv. Josipa u crkvi sv. Petra ulepša i da dobije dostojanstveniji izgled.

Sekretar centralne pripravne komisije Msgr Feliči predao je Papi 15 svezak pripravnih akata za koncil. To je ujedno i poslednji svezak. Široj javnosti pristupačan je samo prvi svezak koji sadržava papine govore, dok su svi ostali svesci poverljive prirode, za članove pripravnih komisija.

Kongoanski biskupi osuđuju svako političko ubijstvo sa bilo koje strane bilo izvršeno. Odlučno se ograđuju da je Crkva imala bilo kakvog učešća u ubistvu pokojnog ministra predsednika. Isto tako biskupi osuđuju moralne i fizičke napade na crkvena lica i crkvene institucije.

Obraćenje. U Rimu je pobudilo veliku pažnju obraćanje japanske operske pevačice Makiko Osakura, koja je boravila na studijskom putovanju po Evropi. Neki japanski svećenik krstio ju je u jednoj rimskoj kapeli.

Nova arheološka otkrića u pećinama Bar Koheba. Pod vodstvom profesora Jadiha u izraelskoj pustinji u pećinama Bar Koheba bilo je otkriveno 439 raznih predmeta kao i 70 pergamena i papirusa.

U Lincu je do 95% bolesnika svih gradskih bolnica slušalo preko radija misijske propovedi. Duhovni sinovi sv. Kamila su onda posećivali bolesnike. 70—80% bolesnika ispovedilo se i pričestilo. Svakako vrlo lep uspeh i ponovni dokaz da bolest čoveka redovno vraća natrag k Bogu.

U Lincu je na Uskrs služio mladu misu cistercit p. Ivan, ranije u svetu dr Franc Gattermayer. On je bio lekar internist, koji je stekao u gradu priznanje i ugled. Pre više godina ostavio je lekarsku praksu i otišao u cistercitski samostan Širbah. Tom svečanošću završile su se u Lincu pučke misije.

P. Martin Gusinde, istraživač primitivnih plemena svetskog glasa, odlazi posle napornog i plodnog rada u mirovinu i vraća se u samostan sv. Gabrijela u Mödlingu kraj Beča, kad je ušao već u 75 godinu života. Veće svog života posvetiće sređivanju skupljenog etnološkog materijala.

Nemačka korizmena akcija prikupljanja priloga za borbu protiv gladi na svetu donela je blizu 50 miliona maraka ili blizu 9 milijardi dinara.

Najstariji samostan u Evropi slavi o. g. 1600 godina od svog osnivanja. To je opatija u Ligižu koju je 361 godine osnovao sv. Martin, 10 godina ranije nego što je postao biskup i preuzeo biskupiju Tur. Mnogi su drugi samostani ugledniji i zaslužniji, ali ovo je najstariji samostan u kršćanskom svetu.

Američki misionar Frederik Trumbul popeo se na vrh jednog jedinog živog vulkana u Tanganjiki, kako bi praznovernim stanovnicima dokazao da krater nema nikakve tajanstvene snage te da se čoveku ne treba plašiti smrti ako hoda oko kratera. Jedan domorodac je izdaleka pratio misionara kako bi potvrdio »podvig« misionara.

M. Š. Pitanje: Kakva je razlika između grižnje savesti i pokajanja? Odgovor: Grižnja je savesti nehotimičan odgovor naše savesti na učinjeni greh. Savest nas za dobro delo pohvali, za greh kudi. Grižnju savesti imaju i đavoli i prokletnici u paklu. Svi oni su svesni da su sami skrivili svoju nesreću; grižnja ih savesti goni na očaj, ali se oni ipak ne kaju. Pokajanje, potrebno za oproštenje greha je sledeće: iz razloga koje nam daje vera žalimo što smo učinili greh, uvredili Boga; želimo da ga nismo učinili, a za buduće odlučujemo da nećemo više grešiti. Grižnja savesti može čoveka potaći na pokajanje, ali ne mora. Ona je prirodna reakcija na greh, dok je pokajanje svesno i namerno probuđen čin, učinjen pomoću milosti Božje.

Z. T. Pitanje: Da li kršćanski zakon praštanja traži da moramo uvek oprostiti bez obzira da li se bližnji kaje za svoj postupak ili ne? Zar nećemo takvim postupkom zavoditi tu osobu da bude uvek i prema svima nepodnosiva? Odgovor: Kršćanski zahtev praštanja je općenit. Oprostiti moramo bližnjemu bez obzira na njegovo kajanje, kako bi Bog nama naše grehe oprostio. Roditelji i vaspitači dužni su da upozore svog pitomca na njegovu manu, pa će katkada i kazniti kako bi postigli kakav uspeh. Ukoliko bližnji nije svestan svoje krivice, pred Bogom nije grešio. Kršćanski zakon ljubavi traži da budemo strpljivi prema bližnjemu i da podnosimo njegove slabosti kao što i bližnji treba da podnosi naše. Najlepše je sam Isus na križu pokazao da njegova spremnost na praštanje nije ovisna o kajanju grešnika, kad je molio za svoje ubice: »Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine.«

V. K. Odgovor: Crkva nije nikada dozvoljavala ženama pustinjački život izvan najstrože klauzure. Bogu posvećene device su uvek živele u ćelijama, katkada čak zazidane, kao što je to bio slučaj s Ozanom Kotorskom i drugim rekluzama. Monasi pustinjaci su u stara vremena sami birali svoja skloništa. Danas je takvog života nestalo. U istočnim crkvama postoje samo u sklopu manastira posebne kućice za pustinjake.

M. Odgovor: Velika je ispoved potrebna osobi, koju terete nevaljane ispovedi. Korisna je velika ispoved pred važnim prekretnicama u životu. Zabranjuje se međutim takva ispoved skrupuloznim osobama. Ponekoji greh iz ranijeg života korisno je uvek uključiti u ispoved malih greha, kako bi pokajanje bilo čvršće.

F. L. Pitanje: Da li su od najstarijih vremena imali takve ispovedaonice kakve vidimo po crkvama danas? Odgovor: Ne znamo gde i kako su se u prvim vekovima vernici po crkvama ispovedavali. U srednjem veku imali su obične stolice između prezbiterija i lađe. Takve stolice imaju još danas u istočnim crkvama. U crkvama latinskog obreda propisane su danas takve ispovedaonice, da postoji između svećenika i vernika koji se ispoveda čvrsta pregrada toliko probušena da mogu razgovarati. Ispovedaonica mora stajati na vidljivom mestu u crkvi; ako je već tama u crkvi, mora biti zapaljeno svetlo. Gluve se osobe ispovedaju u posebnim ispovedaonicama odnosno u sakristiji.

Uč. Odgovor: Lepo je što se katolička omladina interesuje za sport, za nauku, za svoje stručno obrazovanje, za svoj rad u narodnoj zajednici. Treba međutim paziti da ne zanemari versko obrazovanje, da savesno obavlja svoje verske dužnosti te da zadrži svoje veze sa svećenicima svoje župe, koji su od Boga postavljeni duhovni pastiri. Katolički se omladinac u rešavanju svakog problema pita, šta misli o tome moja Crkva. Sveti Duh naime vodi Crkvu preko Pape i biskupa. Stav katoličke Crkve je u svakom slučaju za dobrog katolika merodavan. Katolički je omladinac srećan i ponosan, što pripada najvećoj duhovnoj sili na svetu koja broji preko pola milijarde članova. Katolički omladinac gleda u svom svećeniku svog duhovnog oca koga poštuje, ljubi i sluša.

O. J. Odgovor: Katolička je Crkva miroljubiva. Verna svom božanskom Osnivaču ona je najsigurniji činilac svetskog mira. Ona i u najtežim prilikama preporučuje svojim vernicima kršćansku strpljivost. Crkva ni u kom slučaju ne dozvoljava da se Katolička Akcija, koja je sastavljena iz laika, a još manje da se svećenici mešaju u građanski rat.

J. O. Pitanje: Kako opravdavate križarske ratove. Odgovor: Nije zadatak objektivnog istoričara da opravdava krstaške ratove, nego da ih rastumači, osvetljujući ih mišljenjem i stavom onog vremena. Treba da istakne svetle i tamne strane tih ratova. Krstaški ratovi nose obeležje srednjeg veka, kada je verski duh jače prožimao javni život te je verska ideja bila glavni pokretač onih ratnih podviga. U naše vreme takvi su ratovi nemogući.

P. M. Pitanje: Koji se oprosti mogu postići moleći sv. krunicu i pod kojim uvjetima? Vrede li krunice od plastične mase, stakla ili željeza? Odgovor: U molitveniku »Kruh Nebeski« na strani 57—59 imate dosta opširno navedeno, kada se može dobiti oprost od 5 godina, kada od 10 godina, a kada potpuni oprost uz obične uvjete. Izuzev križnog puta, nijedna pučka pobožnost nije

tako bogato obdarena oprostima. Crkva je dozvolila blagosiljati krunice iz čvrstog stakla, pa nema razloga da se ne bi mogle i druge, ukoliko si od čvrstog materijala. Blagoslov se gubi, ako se krunica proda ili uništi. Dovoljno je za oproste da u zajednici koja moli samo jedan ima krunicu. Ako neko ne može u ruci držati krunicu dovoljno je da je ima u džepu. Oprosti se dobiju i u slučaju, da se preko radija pridružujemo moljenju sv. krunice.

M. P. Odgovor: Grof Roselly Lorgues je svojevremeno vodio akciju, koju je podupro gotovo sav francuski episkopat, da se Kristofor Kolumbo proglasi blaženim. Akcija je propala. Utvrdilo se naime da Kolumbo nije imao dovoljno kršćanskog duha: imao je vanbračnog sina Fernanda, grubo postupao sa urođenicima, bio srebroljubac i vrlo častoljubiv. Isključeno je da bi nova akcija imala više uspeha, ukoliko je gornja karakteristika tačna.

V. G. Pitanje: Da li je istina da je Papa lišio sv. Filomenu koja se slavila 11 avgusta svetačke časti? Ako je tako, koji će svetac još biti siguran za svoju čast? Kako se to može saglasiti sa nepogrešivošću Crkve u pitanju proglašavanja svetaca? *Odgovor:* U crkvenom leksikonu od 1932 god. stoji o sv. Filomeni: Italijanski kanonik Di Luca pronašao je 1802 u katakombama sv. Priscile grob na kome je bio neki natpis i u kome je našao neke telesne ostatke i neku flašicu. On je bio ubeđen da je našao grob mučenice Filomene. Ostatke je dao preneti u crkvu u Munjano gde se razvilo veliko njezino štovanje. Kongregacija je to dozvolila. Kritični arheolozi su već dugo vremena na čistu, da je taj kanonik pogrešno tumačio natpis i njegove simbole kao i značenje one flašice, da se dakle ne radi o grobu neke mučenice. Prošle godine su se u crkvenom kalendaru izvršile izvesne promene. Ono što nije bilo kritički dovoljno uvrđeno, bilo je ukinuto. Sasvim razumljivo da je to zadesilo i sv. Filomenu. Ne treba se plašiti da bi jednom revizijom svetačkih kataloga mogli biti brisani iz spisa svetaca i blaženika oni koji su za takve proglašeni. Dekret neke rimske kongregacije nije nepogrešiv; nepogrešive su samo zvanične deklaracije kojima Papa proglasi nekog svetačkog kandidata blaženim ili svetim.

O. Stanko Radić izdao je II deo propovedi »Govorim današnjem čovjeku«. Knjiga se naručuje kod: Franjevački samostan, Zagreb, Vrbanićeva 35. Cena 500 din.

H. N. Pitanje: Da li se sme služiti Misa za nekatolika? *Odgovor:* Sveta se misa može služiti za duhovno dobro svakog čoveka, bio on još na životu ili u večnosti. Ako se služi za nekatolika, ne sme se javno navestiti.

J. H. Pitanje: Kakav smisao imaju strogi kontemplativni redovi u Crkvi? Zar ne bi članovi i članice takvih redova više koristili Crkvi, kad bi izašli iz svojih ćelija i radili po bolnicama, u misijama, u svakodnevnoj pastoraciji? *Odgovor:* Najuzvišeniji zadatak ljudskog roda je slaviti Boga. Kako Boga toliki ljudi slabo poštuju, vređaju ga i nanose mu nepravde, potrebni su kontemplativni redovi, koji u prvom redu štuju Boga i naknađuju mu za nanesene uvrede. Istovremeno su takvi redovi nepresušni izvor molitve za obraćenje grešnika i za porast kršćanskog života. Pastoracija se koristi milostima koje Bog naklanja obzirom na doprinos kontemplativnih redova.

M. Odgovor: Marijini ministranti su kasno stigli. Njihovo odelo ne odgovara.

S. P. Odgovor: Duša ostavlja telo kad čovek umre, ne kad se telo sahranjuje. Duša je nevidljiva, pa je čovek u ovom životu ne može videti.

L. T. Odgovor: Svakako verni katolički narod želi da bi Božić imao značaj javnog praznika. Možete imati poverenje u crkveno rukovodstvo da je učinilo potrebne korake i iznelo svoje predloge odlučujućim faktorima.

D. Z. Pitanje: Može li samac uzeti jednu ženu da mu vodi kućanstvo i da je crkveno zaruči, a onda s njome čisto živi? *Odgovor:* Zaruke u Vašem smislu u Crkvi ne postoje, nego samo kao obećanje budućeg venčanja. Takav samac o kome govorite može se lepo venčati. Time stupa u najtesnije srodstvo sa ženom i biće jedno drugome na pomoć u životu, napose u starosti. Ukoliko oni ne žele imati bračnih odnosa, niko ih na to ne sili. Crkva zna za takve brakove. *V. Odgovor:* Nigde nisam nikada čitao da bi bilo zabranjeno kititi oltare plavim cvećem. Bitno je da su oltari ukusno okićeni svežim cvećem. Od umetnog cveća dozvoljava se samo svileno. Cveće ne sme smetati svećeniku, imati prežestok miris. Ne sme ga se stavljati na tabernakul. Oltar krasiti vrlo je lepo i Bogu ugodno delo.

Papine nakane za mesec jun. 1) Da bi se štovanje presvetog Srca Isusova unapređivalo u duhu Crkve i sredstvima prilagođenim današnjem svetu. 2) Da bi katolički učitelji u misijskim školama odgajali kršćane dostojne tog imena.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konsultor. Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20. Tek. račun 101-22-3-831 - »Srboštampa« Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Telefon br. 20-268.

Poštarina plaćena u gotovu

GOD. XXX BROJ 7 BEOGRAD, JUL 1961. CENA 25 DIN

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

1031-1960

Raffaellino del Garbo: **BLAŽENA GOSPA S DETETOM ISUSOM**

»Otkuda meni to da k meni dolazi majka mojega Gospodina« (Lkl, 43)

Katolička je omladina nada katoličkog života sutrašnjice. Kome je stalo do toga da i buduća pokoljenja zadrže naše verske svetinje, učiniće sve da i naša omladina ozbiljno gleda na svoju katoličku veru i moralne obaveze, da bude svesna svojih odgovornosti pred Bogom.

Koga nazivamo savesnim? Savestan je učenik koji brižljivo radi sve svoje školske zadatke. Savestan je blagajničar koji ima u blagajni potpun red. Savestan je dakle čovek koji uvek i svuda postupa prema svojoj savesti.

A što je savest? Savest je nutarnji glas koji nam pre čina govori što smo dužni učiniti ili od čega se uzdržati, posle čina nas hvali ili kori. Božje i crkvene zapovedi te staleške dužnosti postoje neovisno od nas, a kroz savest se pojavljuju u nama. Relejna stanica prima televizijske slike, pojačava ih i otprema dalje da bi ih onda gledalac gledao na televizoru; tako nekako prenosi savest moralne obaveze do našeg saznanja, da svaki trenutak znamo što treba činiti, čega se kloniti.

Savest ne daje samo saznanje, ona i zapoveda. Stoga se opravdano naziva glas Božji. Taj glas valja poštivati i slušati. Ne griješ ako učiniš to što ti savest zapoveda i uzdržiš se od onoga što ti zabranjuje, iako je slučajno tvoja savest pogrešila. Izvesnu savest uvek treba slušati! U petak si jeo meso, jer si zaboravio da je petak, nisi sagrešio. Gle obratni slučaj: Mislio si da je Svećnica zapovedan bladgan, pa si iz nemarnosti izostavio misu. Kasnije si doznao da je Svećnica nezapovedni blagdan, pa si se veselio, što tobože nisi teško sagrešio. U zabludi si: učinio si smrtni greh, pošto nisi u ono vreme slušao savest kad ti je, iako pogrešno, kazala da si dužan prisustvovati misi.

Savest je najviša vlast u čoveku. Bog će svakoga čoveka suditi prema njegovoj savesti. Šta je protiv savesti, greh je, kaže apostol Pavle. Savest valja dakle u svakom slučaju slušati. Savest je općenita pojava. Nema razumnog čoveka koji ne bi razlikovao dobro i zlo i ne bi znao da valja dobro činiti a zla se kloniti. Posle dobrog dela čovek je zadovoljan sam sa sobom, posle rđavog dela javlja se grižnja savesti. Grčke Erinije su personifikacija grižnje savesti.

Savest se ne da potpuno ugušiti ili iščupati, ali ju je moguće prilično otupiti. Sve što utiče na čovekovo mišljenje i shvaćanje, deluje i na njegovu savest. Stari Indijanci su mislili da je ubiti stara čoveka kome ponestaje snage, dobro delo, jer će tako posle smrti još imati snage da prevali put do večnih lovišta. Takvo se mišljenje prenosilo iz kolena na koleno. Pogrešni nazori, slabi primeri, stare grešne navike, to sve utiče da savest pogrešno sudi.

Velik deo naše omladine je sklon popustljivosti u stvarima morala. Zbog ništetnih razloga drže da je dozvoljeno kršiti zakone. Mali se gresi jedva registruju, dok su veliki gresi u njihovim očima sitnica. Psovka na Boga je težak greh; u očima psovača to je tek obična uzrečica. Traženje polne naslade izvan valjanog braka po moralci je smrtni greh, razvratnik to neće da prizna. I tako redom. Nema ni jedne Božje zapovedi protiv koje ljudi ne bi grešili; a ljudi koji greše, često pravdaju svoje grehe, da i drugi čine isto, da se bez toga ne može. Potraže sebi pristalice, advokate, stvaraju javno mišljenje putem literature i filmova, kako tako treba da bude.

Od popustljive savesti nije daleko tupa savest, koja gotovo zlo zove dobrim, a dobro zlim. Od tmine pravi svetlost, a od svetlosti tamu. Kao mala rupica na odelu koja se ne zakrpi, postaje velika veća i veća, tako i ljudske mane. Iz malih mana postaju velike, a pošto čovek sebe voli, voli i svoje mane te ih pred sobom i drugima pravda odevajući ih u kreposti, dok prave kreposti na bližnjima nastoji prikazati u ružnom svetlu licemera.

Takvi se ljudi znadu obično farizejski sablažnjavati nad drugima. Njihovi gresi nisu ništa, ali tačno vide svaku grešku na bližnjem odnosno je preteruju, upravo kako su radili farizeji u Isusovo vreme. Takvima bi Isus ponovo kazao: »Licemeri, cedite komarca, gutate devu (Mt. 23, 24).« Vidite trun u oku svoga brata, a grede u svom oku ne opažate« (Lk. 6, 41). Zlata je vredna narodna poslovica: Počisti prvo pred svojim pragom.

Dešava se, ali mnogo ređe, da ima neko sitničavu ili skrupuloznu savest. Siromasi su takvi ljudi. Oni drže za greh što nije greh; velikim grehom, što je samo mali greh. Žive u stalnom strahu da se nisu dobro ispovedili, pa menjaju ispovednike, obnavljaju ispovedi, a nikad mira. Uzroci takvih pojava su slabi nervi, možda prestrog odgoj ili đavo koji napastuje. Skrupulant se može izlečiti ako bezuslovno sluša svog ispovednika.

Za odgoj ka savesnosti napose je opasna ona filozofija koja se krije pod religioznim plaštem, a zapravo iz temelja ruši svaki moral. Ona govori kako čovek kao individualno biće ne može biti mehanički podvrgnut krutim moralnim zakonima, nego da mora svaki pojedinac u svakoj trenutnoj situaciji potražiti svoj stvaralački odgovor šta treba učiniti. Neka se zamisli da stoji sam pred dobrim Bogom koji ima razumevanje za jedinstveni slučaj svog deteta. Lako je uvideti kakvo bi moglo biti stvaralačko rešenje u trenutku kada se čovek nalazi pod udarom silnih strasti, ako ostavi sigurnu ogradu neprikosnovenih Božjih zapovedi. Zar ne bi to značilo u religiozni plašt odeveno popuštanje prohtevima pokvarene prirode? Kad je bolesnik u velikoj opasnosti, pozove lekara ili čak veći broj lekara, da se nađe pravi odgovor bolesti. A moralni bolesnik će sam naći ispravno rešenje?

Moralna načela odnosno Božje zapovedi su nepromenljive, kao što je Bog nepromenljiv i ljudska priroda. Ta načela obavezuju svakog čoveka na svakom mestu i u svako vreme.

Moralna nauka ne primenjuje mehanički moralna načela na ljudski život, nego analitički proučava teže slučajeve i onda logički primenjuje za takav konkretan primer večita moralna načela. Kako život donosi uvek nova pitanja, tako se i moralno bogoslovlje bavi uvek novim kazusima.

Crkva postupa s nama kao majka sa svojom decom. Ona nas želi odgojiti — osposobiti da u svim prilikama života ostanemo verni Bogu. Drugim rečima Crkva nas odgaja da uvek i na svakom mestu postupimo prema glasu savesti, da postajemo iz dana u dan čestitiji, savršeniji, da svojim primerom potičemo i svoju okolinu na bolji život prema rečima: »Tako neka svetli svetlost vaša pred ljudima, da vide vaša dobra dela i slave Oca vašega koji je na nebesima« (Mt. 5, 16).

Kako je okolina u kojoj živimo presudan činilac na naš religiozni i moralni život, na oblikovanje naše savesti, to je razumljivo da će samo onaj deo naše katoličke omladine, koji je duboko uronjen u uticaj katoličkog duha svoje domaće obitelji, svoje domaće župske crkve, koji se uz to hrani katoličkom literaturom, moći da oblikuje svoju savest i svoju ličnost. Samo će takav mladić ili takva devojka ići pred licem Gospodnjim kao nekada Abraham te će ih misao na Božju prisutnost držati na liniji Božjih zapovedi.

I u toj stvari važi kao svuda u moralnom životu: »Bez mene ne možete ništa učiniti« (Iv. 15, 5). Valja crpsti duhovne snage iz vrela milosti koja nam stoje na raspoloženju.

Crkva sv. Grgura VII. U Rimu su podigli novu župsku crkvu koja će biti posvećena svetom papi Grguru VII. Taj je borac za slobodu Crkve umro 1085 u Salerno južno od Rima gde i počivaju njegovi zemaljski ostaci koji će biti sad svečano preneti u Rim.

Bosansko-srijemska ili đakovačka biskupija od starine nosi časni naziv »ARENA MUČENIKA«. Nije onda čudo, da su i u đakovačkoj biskupiji mnoga svetišta i prošteništa Majke Božje, jer Marija je Kraljica mučenika.

Uz Marijina prošteništa u Aljmašu, na Tekijama kod Petrovaradina, u Moroviću, Lučici, Bapskoj, Šumatovcima, Srem, Karlovcima, Sotinu, Dragotinu, jedno od najposjećenijih i najomiljenijih prošteništa Majke Božje u đakovačkoj biskupiji je ono u Ilači, poznato kod naroda pod imenom »DRAGA ILAČKA GOSPA«.

Na glavnoj željezničkoj pruzi od Zagreba prema Beogradu, nekoliko stanica istočno od Vinkovaca leži malo selo i župa Ilača, koja pored svoje župne crkve sv. Jakova apostola, ima i proštenišnu crkvu Majke Božje Ilačke, koja je sazidana na čistini između sela i željezničke pruge. Ilačko je proštenište najpopularnije Marijino svetište u zapadnom Srijemu.

Ono je novijeg datuma. Njegov početak pada u 1865 godinu te tako spada među najmlađe u đakovačkoj biskupiji. Priča se da je na Gluhu nedjelju 1865. godine na utrtom kolskom putu izbio izvor. U vezi s tim, kako je pisao tadašnji vinkovački župnik, neki mladić Đuka Ambrušević imao je viđenje Bl. Djevice Marije, koja da je bila odredila neka se izvor zaštiti od marve koja je tuda prolazila na pašu. Ubrzo se tamo podigla ograda.

To je bio povod da je vjerni puk počeo hodočastiti na to mjesto, koje su prozvali »GOSPINA VODICA«. To mu je ime i danas ostalo. Kako je štovanje Majke Božje u našem narodu, kao i kod svih drugih katoličkih naroda, veoma omiljeno i prošireno, pobožnost prema Gospi Ilačkoj brzo se proširila po bližoj i daljoj okolini, i vjerni puk je počeo u masama hodočastiti u Ilaču i zazivati zagovor Ilačke Gospe.

Da se ljudi ne bi molili kod praznog izvora, Ilačanka Vjerka Tabaković donijela je Gospinu sliku i postavila je na »Vodicu«. Kako je crkvena vlast kod takvih pojava uvijek oprezna, tovarnički župnik, u čiju župu je spadala Ilača prije nego je tamo osnovana nova župa, zabranjivao je pobožnosti kod »Vodice«, ali je sve bilo bezuspješno. Pogotovo kada se pročulo, da su se po zagovoru Gospinu dogodila dva uslišanja, glas Ilačke Gospe pronio se na daleko tako, da nitko nije više mogao spriječiti pristup izvoru, koji je narod smatrao čudotvornim.

Povijest Ilačkog prošteništa govori kako su bolesnici ondje ozdravili. »Ozdravljenja je bivalo sve više, a na Marijanske svetkovine započeše i ukazanja okrunjene Majke Božje s Djetetom Isusom na lijevoj ruci kao što ju je kod pronalaska izvora vidio Đuka Ambrušević«, piše Pavao Matijević, bivši tovarnički župnik, u svojoj knjizi o Ilačkoj Gospi.

Godine 1866 gradi općina na »Vodici« malu kapelicu, koja se već slijedeće godine mora proširivati radi velikog priliva hodočasnika. Za vrijeme gradnje crkvice dešavala su se uslišanja te su tako bila poticaj za nastavak gradnje. Na veliku Gospu godine 1870 crkva je blagoslovljena. Sa svih strana prostrane biskupije, iz mnogih župa, župnici su doveli za tu zgodu veliki broj hodočasnika. Kada je g. 1891 puštena u promet željeznička pruga od Vinkovaca prema Beogradu, a pogotovo od godine 1912, kada je Ilača dobila svoj kolodvor, broj hodočasnika je iz godine u godinu rastao.

Najstarija je uspomena iz prvih dana prošteništa Gospin kip, koji je u prvo vrijeme bio na oltaru u kapeli, a sada se čuva na vanjskom zidu sakristije. Sada je na oltaru u crkvi slika Gospe Ilačke, koju je vukovarski lončar Jugenčić darovao u zahvalu za ozdravljenje Ilačkoj Gospi.

Za vrijeme prvog svjetskog rata, proštenje su malo opala, da poslije rata opet ožive u punom sjaju. Proštenišni su dani u Ilači: Spasovo, drugi dan Duhova, Petrovo, Velika i Mala Gospa. Glavno proštenište je na blagdan Velike Gospe, kada se u Ilači skupe pobožni hodočasnici sa svih strana Srijema, Slavonije, pa i Bačke, Bosne i Srbije. A i izvan proštenišnih dana osobito subotom, u Ilači se uvijek nađe pobožnih hodočasnika. Ilača danas ima i svoju vlastitu župu, pa i to mnogo olakšava hodočasnicima, da u svako doba mogu u Ilaču ne samo hodočastiti, nego i primati sv. sakramente i slušati sv. Misu.

Urođenički biskupi. 1939 bilo je u Aziji i Africi 10 domaćih biskupa, danas (1. II 1961) ima ih 113; 38 u Africi i 75 u Aziji.

Hvale je vrijedno kad pobožne osobe vole po čitav mjesec obavljati molitve i dobra djela u čast Isusu, Mariji ili nekom svecu. Tako je vrlo uvriježena i raširena svibanjska i listopadska pobožnost Bl. D. Mariji. Ova dva mjeseca, lipanj i srpanj, posvećena su presv. Srcu i predrag. Krvi Boga-čovjeka. To je zato što blagdan presv. Srca redovito pada u lipnju, a srpanj uprav počima blagdanom predrag. Krvi Isusove. Blagdan se dakle nekako proteže na cijeli mjesec koji, dušama koje ljube, ne će biti predug. Time ova pobožnost kao da izvire iz blagdana, iz liturgije, kako i treba da bude prema enciklici Pape Pija XII o sv. liturgiji.

Slobodno se može reći da je pobožnost predrag. Krvi Isusovoj utemeljena i u Sv. Pismu kao malo koja. Već se u Starom zavjetu kao njezin predznak ističe krv vazmenog janjeta po kojoj su Židovi u Egiptu bili oslobođeni za prolaza anđela osvetnika. I inače se daje velika važnost starozavjetnoj žrtvenoj krvi kojoj odgovara »Krv novoga i vječnoga zavjeta«. A Evanđelje je tako rekavši natopljeno predrag. Krvlju koju je božanski Spasitelj prolio za naše spasenje od prvih kapi kod obrezanja do posljednje kapljice na križu. Tko ima Sv. Pismo Novoga zavjeta neka kroz ovaj mjesec nađe malo vremena da potraži i razmotri tolika mjesta koja govore o predrag. Krvi. Evo glavnih: Rim 5,9; 1 Kor 10,16; Ef 1-7—8; 2,13; Kol 1,14; Hebr 9. i 10. gl.; 1 Petr 1,17—19; I Iv 1,7; Otkr 1,5; 5,9—10; 22,14. Na temelju je tih tekstova lako shvatiti zašto su tolike svete duše (npr. naš sv. usp. biskup Lang) žarko štovale predrag. Krv i kako se je to štovanje prenijelo u naš narod o čemu svjedoči i vrlo raširena pučka popijevka: »Zdravo, Krvi Isusova na oltaru posvećena!« S križa preko oltara ona napaja naše duše.

Sadanjem je Sv. Ocu Ivanu XXIII pobožnost predrag. Krvi Isusovoj posebno mila i vrlo nastoji da je proširi. U tom je smislu prošle godine za ovaj blagdan upravio svim biskupima svijeta apostolsku svoju poslanicu. Na početku iste spominje kako se ugodno sjeća svoga djetinjstva kad se u njegovoj rodnoj kući kroz čitav mjesec srpanj molile litanije predrag. Krvi. Te je on sada, obogaćene oprostima, službeno uveo u cijelu Crkvu da se mogu zasebno i javno moliti. Tako sada imamo 6 litanija odobrenih za javno moljenje: Svih svetih, presv. Imena Isusova, presv. Srca Isusova, predrag. Krvi Isusove, Bl. Dj. Marije i sv. Josipa. (Druge se mogu moliti zasebno ali ne javno). Posebnost je ovih najnovijih litanija da se na zazive ponavlja usklik: Spasi nas! Na našu žalost i sramotu uz strašne druge psovke i kletve na našem se jeziku zna čuti i bogohulna pogrda predrag. Krvi Isusovoj. Dok bezbožna usta tako izazivaju Božju pravdu, pravo je da vjernici što više i što srdačnije zazivamo »na nas i na djecu našu« (Mt 27,25) predrag. Krv Isusovu kao vrelo milosrđa i spasenja. Da se to čini još češće, Sv. Otac je odredio da se i u zazive poslije blagoslova s Presvetim doda usklik koji tvori naslov ovom člančiću. A svi poslušajmo i biskupa Langa koji je preporučivao da se za vrijeme podizanja kaleža u sebi moli: »Vječni Oče, prikazujem ti predragocjenu Krv Isusa Krista kao zadovoljštinu za svoje grijehe i za potrebe svete Crkve«. Naši su grijesi veliki, ali je po Kristovoj Krvi zadovoljština neizmjerno veća. Potrebe su Crkve silne, ali u istoj Krvi pomoć sigurna.

U spomenutoj poslanici Sv. Otac ističe kako se od ove pobožnosti nada mnogostrukoj koristi »za vjerski život u ova naša vremena, mučena vrlo teškim duhovnim potrebama«. Papa ponavlja i čini svojim uvjerenje velikog crkvenog učitelja i pjesnika: »I kap njena može svijet da spasi cijel, da bez ljage bude, posve čist i bijel«. Dakako, vjera nije magija, niti postoji kakvo sredstvo kojim bi se svijet obnovio i spasio bez suradnje svakog pojedinca. Stoga Sv. Otac poziva sve da predrag. Krv štujemo osobito u žrtvi sv. Mise i primanjem sv. pričesti, koja nam i pod samim prilikama posvećenog kruha pruža cijelog Isusa, njegovo tijelo i krv, ljudsku i božansku narav. Papina poslanica izričito spominje da svi vjernici mogu za vrijeme sv. pričesti reći s misnikom: »Čašu ću spasenja uzeti i ime ću Gospodnje prizvati... Krv G. N. I. K. čuvala dušu moju za život vječni. Amen«.

Misao na predrag. Krv može nam kod sv. pričesti pomoći da ovu još više shvatimo kao žrtvenu gozbu koja nas čini dionicima Kristove žrtve i krijepi za našu žrtvu s Kristom. U tom smislu nastavlja Sv. Otac: »Nasićeni tijelom i krvlju Isusa Krista i postavši dionicima njego-

ve božanske moći, koja je u Crkvi pokrenula nebrojene čete mučenika, ti će isti vjernici lakše snositi dnevne muke i tegobe, pa i život pregorjeti, kad bi to tražila kršćanska krepost ili dobro Božjeg kraljevstva«. Kao tjelesna tako je i duhovna slabokrvnost ubitačna, uništava pojedinca i čovječanstvo. Bog je htio krvlju svoga Sina otkupiti, a to znači spasiti čitav svijet. »Kad bi ljudi poslušali pozive Božje milosti... koliko bi se čvršćim vezama bratske ljubavi povezali ljudi i narodi! Koliko bi više sretnoga mira uživala ljudska zajednica, mira koji je dostojniji Boga i ljudske naravi, stvorene na sliku i priliku svoga Stvoritelja!«

Te bi nas misli mogle zaokupiti, kako želi Kristov namjesnik, čitav ovaj mjesec, osobito za vrijeme sv. Mise. Onda bismo je mnogo više cijenili i smatrali bismo se sretnima svaki put kad joj smijemo prisustvovati. Na početku zadnji put spomenutog »Vodiča za sudjelovanje u svetoj Misi« naši biskupi ističu riječi Pape Pija XII: »Nužno je dakle, da svi vjernici promisle kako je njihova glavna dužnost i najveća čast, sudjelovati kod euharistijske žrtve; ali ne nehajno, nemarno i rastreseno, već svjesno i tako živo, da se ujedine što uže s Najvišim Svećenikom po onoj apostolskoj: »Ovo mišljenje imajte u sebi kakvo je i u Kristu Isusu«, a da zajedno s njim i po njemu žrtvu prikazuju i zajedno se s njim žrtvuju«. Po takvoj, barem nedjeljnoj sv. Misi bolje će shvatiti i važnost nedjelje kao Kristovog dana i kao takva sveto ga provesti. To je Crkva htjela naglasiti, kad je najnovijim rubrikama još više oslobodila nedjelju drugih dodataka. U tom smislu moramo razumjeti zašto je prve nedjelje srpnja samo spomen Pohođenja Bl. Dj. Marije, a treće niti spomen (osim u crkvama posvećenima Karmelskoj Majci Božjoj). Vrijeme je da se vratimo k bitnome, a bivstvo je kršćanstva u presvetoj žrtvi i u predragocjenoj Krvi Isusa Krista. Krvi Kristova, napoj me!

OPORUKA DOKTORA VUDVORTA

Dr Vudvort je pristupio okruglom stolu, oko kojeg su već sedela tri čoveka u živahnom razgovoru. Pozdravili su ga glasnim i šaljivim rečima, ali nisu mogli popraviti, ukloniti njegovo neraspoloženje.

»Što je to, Đorđe, da si se naljutio?«

Vojni se lekar spustio na stolicu koju je sluga primaknuo okruglom stolu.« Mani se srdžbe! Ja samo ne mogu shvatiti kako vi podnosite da se ovde oko ulaza skita neka redovnica i prosjači. Vi ste iskusniji od mene u indijskim prilikama, ali ovakva se popustljivost protivi našim kolonijalnim iskustvima.«

»Samo polagano, Đorđe«, kazao je Okonor, koji je već 20 godina poznavao Indiju kao trgovački agent engleskih firmi.

»Istina je, nastavlja lekar«, ona nosi evropsko odelo. Priprosti indijski narod je i bez toga suviše naviknut na prosjačenje. Šta uopšte radi jedna urođenica u evropskoj redovničkoj zajednici? Izvinite, ne znam da li je među vama koji katolik; meni je svejedno. Ja smatram da to nije dobro, da se time potkapa ugled našoj kolonijalnoj sili.«

Gospodin Šargin je bio Francuz i kolega Okonoru. Malko se sagnuo ka čaši viskija, gucnuo i okrenuo se prema dr Vudvortu: »Znate, ja sam katolik. Ali to neka Vas ne smeta da se otvoreno izjasnite. Ja znam na koju osobu mislite. Mene je isto već zamolila. Ja je ne poznam, jer nisam dugo u ovom mjestu. Samo mi je bilo upadno, što od te indijske redovnice zrači neko izvanredno dostojanstvo. Juče je isto stajala kod ulaza. Promatrao sam je i dobio utisak da stoji neka plemkinja preda mnom. Ja vam to ne mogu zapravo ispravno opisati. Nisam razgovarao s njom, ali mi je bilo kao da su mi njezine oči održale propoved. Ne uzimajte to tako tragično, doktore. I vi ćete jednako duboko posegnuti u svoj džep te se iza nje ljutiti kao ja.« Doktor Vudvort se malko smirio i nasmešio.

Jedini koji još nije kazao nijedne reči bio je malko krupniji Pičbejn. On je samo jednom nedeljno dolazio u klub. Imao je bogatu plantažu 15 km daleko od Elipija. Dolazio je da se u klubu vidi sa svojim sunarodnjacima. Inače je živeo potpuno usamljeno.

»Samo polagano »počeo je govoriti,« s ovom prosjakinjom, kako je nazivate; stvar još nije svršena. Treba da i ja progovorim o njoj nekoliko reči. To činim zato, jer je prosjakinja najznamenitija žena koju sam ikada video u Indiji. Govorili ste o njenim očima, njenom dostojanstvu, pa je ipak podrugljivo nazivate prosjakinjom. Time niste rešili zagonetke te žene.

Pre četiri godine se i meni desilo kao Vama. Tada sam se o stvari ozbiljnije propitao i smatram da biste se i Vi mogli malo bolje zamisliti u položaj te žene. Ona je vaša koleginica, doktore Vudvorte!« Vojni je lekar naglim pokretom položio čašu opet na mramornu ploču i gledao na vlasnika plantaže koliko s nevericom toliko s ogorčenjem.

»Što?«

»Jeste!«, smijao se Pičbejn u naletu zloradosti. »Ispravno ste čuli. To je Vaša koleginica. To je bila prva indijska žena koja je stekla diplomu iz medicine. Mislite na to da je Indija ogromna zemlja koja teži za brzim razvojem. Ta žena, koja Vas je pre kratkog vremena zamolila za milodar, potiče iz starog indijskog plemstva. Ona spada među prvoborce za bolja vremena svoga naroda. U Madrasu je pre više godina položila ispite za lekara. Njezin se otac ubrajao među najbogatije lekare Indije. Prosjakinja je bila njegovo jedino dete, koje je odraslo u nečuvenoj raskoši. Pred njom su se klanjali engleski generali te joj ljubili ruku. Sada stoji ona ovde pred ulazom i prosjači.«

Pičbejn načini kratak predah. Primeti da ga kolege napeto slušaju te očekuju da nastavi pripovedanjem. Pičbejn ponovo napuni svoju lulu i nastavi:

»Kao lekarka pobuđivala je zbog svog otvoreno socijalnog stava divljenje i poštovanje. Nije se obazirala na indijske predrasude o kastama te je jednako lečila hinduse kao i muslimane. Za nju su svi bili samo ljudi. Ona je sve dublje ulazila u siromašne gradske kvartove. Kao razmaženo dete bila je duboko dirnuta zbog stvarnih prilika u kojima je živeo njen narod. Iz te bede videla je jedan jedini izlaz, koji je onda sa nepopustljivom doslednošću nastojala ostvariti: samo kršćanstvo može izvući Indiju iz njene bede. Gospodo moja, ova žena je već kao lekarka u svetu krštavala umiruće, ma kojoj indiskoj religiji oni pripadali. Ne poznajem svih pojedinosti koje su dovele tu ženu u krilo kršćanstva. To za nas ovde nije važno. Po mome mišljenju, činjenica da je tako dobro situirana lekarka sve ostavila te stupila u red čije odelo sada nosi, zaslužuje divljenje.«

Drugi su muškarci tiho slušali. Gledali su zamišljeno preda se; ovde se govorilo o putu koji se razlikovao od njihovog, koji je bio odvažan i dostojan svake pažnje. Tu nije bilo pitanje novca, ni karijere, ni slave. To im je bilo vrlo neobično i budilo njihovo poštovanje.

»Uostalom, ona se zove sestra Marija De Netto. Kad je Indija imala dovoljno lekara, ona se povukla kao obična bolničarka u Kilon, Nejgerkoil i ovamo u Elipej. Ona se provlačila u najsiromašnije i najtamnije kolibe da nosi pomoć. Neprestano je radila da prinese svom narodu kršćanstvo. Pridobila je, što sam primetio na svojoj farmi, mnogo pristalica. Običan je narod visoko poštuje. Ona mu je ideal, a za nas samo jedna prosjakinja. Ako vam izvuče suvišni novac iz džepova, postoje za to dobri razlozi. Ona je ovde radom svojih ruku podigla dobrotvorni zavod, dečje jasle i nedavno prihvatilište za napuštenu decu. Sve to traži novca; da bi ga dobila, mora ona sama prosjačiti.

Pomislite samo, da je ona majka osamdesetoro dece! Jeste, gospodo moja, treba si to predstaviti da je ona na neki način usvojila 80 indijske dece. Kad bi negde neki bogati milioner prihvatio 80 siročadi, novine čitavog sveta punile bi svoje stupce o tome. Vi živite ovde u Elipeju, a da niste znali ni za ime te žene, da ne spominjem da niste ništa znali o njenim velikim delima.«

Kad je dr Vudvort iduće večeri opet polazio u klub, nosio je u svojem džepnom novčaniku nekoliko novčanica. Ali žena, kojoj je novac bio namenjen, nije tada stajala čekajući i proseći kod ulaza. Ali je zato još one večeri došla vest da je doktor Vudvort premešten. Već za 24 sata doktor je morao ostaviti Elipej. Iako je imao tako tesno odmereno vreme, ipak je pred svoj odlazak još posetio dom za nahočad, ali sestra Marija De Netto bila je pozvana u susedno selo k umirućem detetu.

U prvim majskim danima 1951. ležala je na stolu kancelarije londonskog javnog beležnika dr Barklifta oporuka engleskog divizijskog lekara dr Vudvorta. Engleski ratni avion, s kojim se vozio stari kolonijalni lekar sa svog dopusta u London na službu u Gibraltar, sru-

šio se zapadno od Lisabona u more. Na otvaranje oporuke pojavio se samo jedan oficir engleske vojske. Dr Vudvort nije imao rodbine, koja bi ga oplakivala. Njegova žena i kćerkica nastradale su već 1941. u Koventriju prigodom zračnog napada.

Dr Barklift gledao je na prisutnog oficira kroz svoje debele naočare.

»Dr Vudvort je ostavio svoj imetak katoličkoj redovnici imenom Mariji De Netto. Redovnica je Indijka te nosi naslov doktorice medicine. Ovde se nalazi odgovor koji sam na svoje traženje preko kabela dobio od našeg indijskog kraljevskog namesništva. Sestra Marija De Netto je umrla jedan dan pre avionske nesreće u starosti od 73 godine. Za taj slučaj oporuka predviđa da se ostavština utroši za izgradnju jedne dečje bolnice u Indiji, koja treba da nosi ime po Mariji De Netto. Ja ću se pobrinuti da se ta oporuka izvrši«.

Iz Stadt Gottes, Maj 1961, 226—227.

SLIKA SVEČANE MISE

Tomislav je gledao ilustrirani list, okretao je stranice u bojama i divio se modrim oceanima, bijelim brodovima, utrkama, slikama iz filmova. Negdje na samoj polovici lista je zastao dulje nego inače. Tu je, na dvije srednje stranice bila slika svečane mise u crkvi svetog Petra, u Rimu.

Mnoštvo biskupa i prelata klečalo je oko velikog oltara sa crnim stubovima. Njihove mitre bile su nagnute kao klasovi u blagom naletu vjetra. Nikad dječak nije vidio toliko mitri najednom. Još puno svećenika bilo je u crkvi, u bijelim, grimiznim i crnim svečanim odijelima.

Na oltaru je misio Papa.

— Kako je to lijepo! — uzviknuo je Tomislav glasno i pridržavajući glavu dlanovima, naslonjen laktovima na stol, naginjao se sve bliže velikoj, obojenoj slici.

Uz njegovu glavu primakla se glava njegova starijeg brata Damira.

— Što to gledaš? — upitao je Damir, gimnazist šestog razreda. — Pontifikalna misa kod svetog Petra. Puno boja i šarenila. Kao i kod nas na svečanoj misi, kad se oznojimo, dok ministriramo. Sve je to jako svečano i lijepo se pjeva. Ali, ja ne mogu tada moliti onako, kao na običnoj misi. Jednom sam pomislio — čemu svečane mise, kad tu ljudi slušaju pjevanje i gledaju kretanje svećenika i ministranata više nego što mole...

Tomislav se i sam sjetio zadnje svečane mise. Ministrirao je i jako je morao paziti na sve što radi. Doista, manje je bio u pobožnom raspoloženju, nego kad pomaže pri običnoj misi. Bio je ponosan, oduševljen, puna srca, ali ne tako pun molitve, kao kad se misi obično ili tiho. Znači, Damir ima pravo.

Htio je o tomu pitati brata, ali je Damir već odjurio iz sobe. Umjesto njega ušao je tata, zamišljen, kao da je ljut. Tata ima briga i lice mu je često tako smrknuto, kao da kani dijeliti batine komu stigne. Mama kaže da tati nije lako, da puno radi za sve njih i da ne može biti uvijek raspoložen za smijeh i šalu, kao oni, dječaci.

Ipak, tata se prignuo, kao malo prije Damir, da vidi što to gleda Tomislav u listu.

— Čemu svečana misa? — izgovorio je Tomislav Damirove riječi. — Ja se onda manje molim nego na običnoj misi. Slušam pjevače...

Trgnuo se malo, u strahu da će tata planuti i reći mu da je glup i postavlja bedasta pitanja. Dodat će da je u poslu, da nema vremena s njim raspravljati i otići će iz sobe. To se katkada događalo. Mama je imala puno više strpljenja.

Ali, tata nije otišao. Isprva se malo začudio mudrijaškom i staračkom pitanju svojeg malenog sina, a onda se nasmiješio i rekao:

— Imaš ti pravo. Na svečanoj misi ljudi često okreću glave prema koru i slušaju kako grme pjevači i htjeli bi vidjeti one, koji najglasnije pjevaju, kao da viču. I na propovijedi više gledaju biskupovu mitru, nego što slušaju njegove riječi, Božje riječi iz Svetog pisma. To je krivo. Nisu važni pjevači, ni sjajne odore. Važno je ono što biskup govori da nas pripremi na dolazak Isusa na oltar. Samo je Isus važan, Isus u bijeloj hostiji, a sve drugo je priprava da ga dostojno dočekamo i pozdravimo i kažemo mu sve što nas muči, čega smo željni, čega se sramimo...

Bilo je tu puno riječi, ali su bile obične i Tomislav ih je razumio. Pa, baš zbog toga ponovi opet:

— A čemu svečana misa?

— Vidiš, — rekao je tata. — Na velike dane svi se u srcu osjećamo jako svečano. U nama pjeva tisuću glasova, u duši nam se prelijeva tisuću boja i žare se snopovi zlatnoga svijetla. Zato u takve dane ljudi to žele prikazati svojim bližnjim, svima oko sebe, cijelomu svijetu. Oblače svoje najsvečanije odijelo, nastoje da svud unaokolo bude što ljepših boja, puno svijetla i pjesme.

Stavljaju na sebe vidljive znake svojeg najvišeg dostojanstva, svih počasti koje im priznaju ljudi. I sve ovo najvrijednije, što posjeduju, sve svoje časti, sve najljepše u odjeći, ali i u srcu — bacaju pred noge Božjeg veličanstva. Nastoje pokazati svijetu i dragom Bogu da je sav ovaj sjaj, sve najbolje i najdragocjenije na svijetu i u čovjeku samo u službi Onoga, koji nas jedini ljubi bez granica, praštajući i čuvajući naše duše za vječnost...

Ovo su već bile jako ozbiljne riječi za malog Tomislava. Nešto od njih je mogao razumjeti, ali ne baš sve. Samo, postalo mu je jasno: kad ide djedu čestitati imendan, obuče sve najljepše i ponese mu dar, najljepši koji može. Kako bi na Isusov imendan ili rođendan išao nehajno odjeven, poderan i neoprana lica, neočišćenih cipela?...

Opet ga je nešto zanimalo. Pitao je tatu:

— Je li Papa uvijek ovako lijepo obučen? I zar on ne radi ništa, kad nema svečane mise?

— U obične dane i Papa je obično obučen, — kaže tata. — A on radi više od ikog, kojeg poznam. Kad drugi ljudi dođu u godine da odpočinu, da se odmore, onda idu u penziju, kao tvoj djed. Rade posve malo, čitaju novine, zalivaju cvijeće, idu na šetnju, igraju se s unucima. A baš u tim godinama — gotovo uvijek — jedan svećenik postaje Papa. Kad bi se trebao odmoriti od revnog posla (jer da nije bio marljiv, ne bi ga Bog odredio ni kardinali izabrali za Papu), upravo tada ga očekuju najveći napori i najteže brige. On se mora brinuti za čitav kršćanski svijet. Isus mu je povjerio najodgovorniju zadaću: »I tebi dajem ključeve kraljevstva nebeskog. Pasi jaganjce moje!« Ne smije nijedno jagnje, ni jedna kršćanska duša ostati bez hrane nebeske. O tome se mora brinuti Papa svakog minuta u danu. Koliko god se veseli svakoj pobjedi istine i dobrote, junaštvu kršćana i njihovoj plemenitosti, toliko ga boli i peče, kao vatra, propast svake ljudske duše na ovom svijetu...

Tomislavu je glava postala teška od ovih riječi, kao da i sam preuzima dobar teret Papinih briga.

— Ja onda ne bih mogao spavati po čitavu noć, — rekao je. A onda je zapitao djetinjasto: — Zar ne da Papa spava na zlatnoj postelji sa stubovima kao na oltaru i pokriven je svilom od kakve je i njegov plašt?

Tata se nasmijao srdačno.

— Papa spava na prostom krevetu, kao što su vojnički. Nema svilene pokrivače ni zastore. Takve stvari bi mu samo smetale. On nema vremena za to. Sve oko njega mora biti jednostavno, obično. Umjetnici svih vremena ukrasili su i napunili crkve i građevine oko njega svojim najboljim djelima, darovanim ne Papi, nego Bogu i kršćanskoj povijesti. Papa priznaje sve ove vrednote. Ali on između njih mora živjeti, obično, skromno, da bi mogao na miru misliti i moliti. Što manje stvari i buke, to više dubokih misli, to više pobožnosti i bogatstva u duši. Papa to zna. I zato se na svečanoj misi umjetnička pjesma, umjetničko odijelo, sjaj počasti i zemaljskih ljepota žrtvuje Isusu — u malenoj, bijeloj — veličanstvenoj, vječnoj Hostiji, koja nam daruje najraskošnija bogatstva, sjaj neprolaznog života.

IZ KATOLIČKOG SVETA

Papa je imenovao bečkog kardinala Königa za svog legata u Špajeru prigodom proslave 900 godišnjice tamošnje katedrale. Proslava je zakazana za prvu polovinu septembra.

Kardinal Confalonieri je nasledio kardinala Mimmi na položaju sekretara konzistorijalne kongregacije. Rodio se 25 jula 1893 u Seveso u milanskoj nabiskupiji. Posle rimskih studija bio je sekretar milanskog nadbiskupa Ratija. 1941 postao je biskup, 1950 sekretar studijske kongregacije, a 1958 imenovan kardinalom.

Gabon je mala afrička državica od 250 000 km² sa manje od pola miliona stanovnika. Ranije je bila francuska kolonija. 44% stanovnika pripada katoličkoj veri. Imaju domaćeg biskupa Msgr Franju Ndonga, 25 domaćih svećenika. 80% dece prima osnovno obrazovanje, zahvaljujući radu misionara. Njihov je glavni grad Librevil.

U vestminsterskoj opatiji priređena je izložba Svetog pisma na anglosaksonskom jeziku. Prvi je prevod stariji od upada Normana g. 1066. Poslednji prevod novog zaveta izašao je pre par meseci. Biće izloženo i više stotina rukopisa, najstariji iz riznice katedrale u Ličfildu, još od pre g. 800. Izložba nosi naslov: Biblija u Velikoj Britaniji. Kraljica Elizabeta II posetila je izložbu 16 maja.

Američki biskupi su kritikovali Kenedijev program za pomoć državnom školstvu, pošto su iz tog programa isključene katoličke škole. Iz razloga jednakopravnosti američki biskupi

traže odgovarajući deo potpore i za katoličke škole.

Problem preteranog nacionalizma. 9 aprila kardinal Agagianian držao je pontifikal u bazilici sv. Pavla u Rimu. Svečanosti je prisustvovalo 60 raznih zastupstava misijskih redova i kongregacija. Kardinal je govorio o velikom misionaru apostolu Pavlu, kako se već on susreo s uzanim jevrejskim nacionalizmom te to pitanje rešio u smislu Kristovog univerzalnog duha. Pozivanju na zakon apostol Pavle suprotstavlja milost Božju, namesto službe mrtvom slovu, apostol traži oživljavajući duh.

U nekoj župskoj crkvi u Barceloni služio je mladu misu neki slepi mladomisnik. Kad je bio već zaređen za đakona, on je izgubio potpuno vid. To je prvi slučaj u Španiji da je jedan slepi đakon postao svećenik.

Jedan se holandski katolički biskup odlučio da štampa svoja pastirska pisma koja se otsele neće više čitati po crkvama, nego će se poštom slati svim katoličkim obiteljima.

Brazilski predsednik Kvadros pozvao je crnačkog kardinala Rugambva iz Tanganjike da poseti u septembru njegovu zemlju te da održi za nacionalni praznik 7 septembra svečanu službu Božju.

100 katoličkih studenata u Hongkongu prošle je korizme priredilo predstavu Kristove muke. Te su predstave pobudile mnogo interesa i među nekršćanskim stanovništvom. Priredba je bila povezana sa kineskom muzikom.

Švajcarski su katolici na gluhu nedelju skupljali milostinju za misije. Samo u nemačkim delovima zemlje sakupili su 10 miliona franaka. U nekom selu svaka je obitelj prosečno dala 100 franaka. U Švajcarskoj živi 5,3 miliona stanovnika, među kojima 43% katolika.

Sirski kardinal Tapouni slavio je 9 aprila 25 godišnjicu kardinalata u bazilici sv. apostola. Služio je svečanu misu na sirsko-antiohijskom obredu. Mnogi kardinali, biskupi i diplomatski predstavnici prisustvovali su svečanom bogoslužen ju. Svečar ima 83 godine, 60 godina je misnik, 48 godina biskup, 32 godine patrijarh i 25 godina kardinal.

Sinod holandske reformirane crkve kojoj pripada 42% belog stanovništva Unije, u Transvalu u Južnoj Africi podupire vladu u njenoj rasističkoj politici. Ta je crkva istupila iz svetskog saveza crkava, jer savez osuđuje njenu politiku.

Predsednik Kenedi je preporučio Komisiji za jednakost da prima više crnaca u državnu upravu. Predsednik želi da se iz državne uprave ukloni svaki trag diskriminacije obzirom na rasu, religiju, boju kože ili mesto rođenja.

Angola ima 5 miliona stanovnika, od kojih 1,4 miliona katolika i 550 000 protestanata. Katolički biskupi te afričke zemlje izdali su posebno pismo u kome osuđuju svaki terorizam i nasilje, ali ujedno naglašavaju da ima narod pravo da postigne pristojnije zakone, bolju upravu i savršeniji socijalni poredak sa više pravde i ljubavi. Vlasti su zatvorile Msgr Mendesa, generalnog vikara u Luanda, pošto je pristaša nezavisnosti Angole. Njemu je 70 godina.

Filipini su jedina katolička zemlja Dalekog Istoka sa 18 miliona katolika među 23 miliona stanovnika. Prošle je godine prvi puta u svojoj istoriji dobila svog kardinala u osobi nadbiskupa Rufina Santo iz Manile. U toj prestonici izgrađuje se glavni katolički centar za Daleki Istok. Tamo se podiže posebna radijska i televizijska stanica kojom će upravljati Crkva, pomoću Savezne Nemačke i međunarodnih katoličkih ustanova. Isto se gradi posebni zavod gde će se odgajati katolički aktivisti. Predviđa se katolička novinska agencija i govori se o izdavanju katoličkog dnevnika, što je sasvim prirodno za tako veliki katolički narod. Ove se godine u zemlji mnogo radi na buđenju misijske misli među vernicima i dužnosti da i Filipini nešto doprinesu za širenje Kristovog kraljevstva.

Cejlon. Osnovne katoličke škole konačno su prešle u ruke države. Katolici su se odlučno borili protiv nacionalizacije svojih škola uz pomoć mnogih odličnih ličnosti svih konfesija na ostrvu. Zasada su ostale u crkvenoj upravi samo srednje škole, ali ih Crkva mora sama izdržavati.

Tajland je zemlja od 20 miliona stanovnika, među kojima živi jedva 100 000 katolika. U prestonici Bangkoku dvoje katoličkih socijalnih radnika uživaju velik ugled. Prvo je Amerikanka Genoveva Golfild, koja je osnovala posebnu školu za slepe, da bi izučili razne zanate i osposobili se za život. Drugi je lekar Šavalit Šitranukroh. Posle svog službenog rada taj požrtvovni lekar zajedno s patrom Boningom posvećuje se karitativnom radu najsiromašnijeg gradskog kvarta. Tamo je otvorio poseban centar sa klinikom, bibliotekom i kursevima za

šivenje i krojenje. Obilazi po bednim kućama bolesnike da ih leči i materijalno pomaže.

Švajcarska ima među 5,3 miliona stanovnika 42% katolika. Nekadašnja protestantska tvrđava Cirih ima danas već 160 000 katolika. Nekadašnji kalvinistički grad Ženeva ima već gotovo polovinu katoličkog žiteljstva. Razlog jačanju katolika po gradovima jest što iz planinskih predela seljaci ulaze u gradove i što se u Švajcarsku useljavaju Italijani i Austrijanci.

Guverner Luzijane u SAD bio je žestok zagovornik rasne podvojenosti. Nije hteo da plaća one profesore koji rade u školama sa mešovitim đacima. Savezni vrhovni sud u Vašingtonu doneo je odluku da je guverner dužan isplaćivati profesore, ali guverner se nije na to obazirao, sve dok nije došao za saveznog ministra pravde Robert Kenedi, koji je poznat po svojoj energičnosti u tom pitanju.

Britanska Gujana je vrlo mala zemlja u Južnoj Americi sa 560 000 stanovnika. Kršćani predstavljaju u njoj polovinu stanovnika; od njih su dve trećine (152 000) protestanti i jedna trećina katolici (75 000). Sve osnovne škole su gotovo isključivo u rukama kršćanskih konfesija. Državna vlast se sprema da ih preuzme u svoje ruke.

Uganda je 7 marta o. g. slavila 50 godišnjicu svog prvog bogoslovnog semeništa u Katigondo. Iz njega su do danas izašla 233 crnačka svećenika, među kojima najstariji afrički crnački biskup Msgr Josip Kivanuki i kardinal Rugambva. Msgr Streicher je bio najzaslužniji da se ta bogoslovija otvorila. Danas u njoj uči 135 ugandskih bogoslova dok ih 20 uči u Rimu.

Indonezija. Predsednik Sukarno izložio je nedavno narodnim poslanicima kao plod svog razmatranja sledeće: Čuvajmo princip vere u Boga! Indonezijski narod ne samo treba da veruje u Boga, nego treba da ima mogućnost da to čini prema učenju svoje vere. Kršćani se klanjaju Bogu po učenju Isusovom, muslimani prema Muhamedu, budisti će vršiti svoje obrede po njihovim svetim knjigama, ali svi treba da verujemo u Boga, i to na civilizovan način, što znači, bez religioznog egoizma. Muhamed je dao dovoljan dokaz svoje tolerantnosti, jednako Isus. Princip naše države je vera u Boga prema uzvišenom zakonu časti i s poštovanjem tuđeg uverenja. Za nas treba da važi: svi za sve. Međusobna saradnja je još dinamičnije ubeđenje nego bratstvo samo. Za ostvarenje toga traži se pobožnost i svest dužnosti.

Najveći doprinos misijama. Irska, Holandija, Belgija i Švajcarska daju Crkvi 40% misionara, premda sve te zemlje zajedno nemaju ni 4% svih katolika sveta.

Turska je promenila svog ambasadora kod Svete Stolice. Dosadašnji ambasador Nuderin Vergin je premešten u Lisabon, dok je za novoga postavljen general Muharan Isan Kiziloglu, koji je neko vreme bio podpredsednik vlade.

Katolički univerzitet u Dalatu u Južnom Vietnamu slavio je promociju prva svoja 42 slušatelja. Nadbiskup iz Hue, koji je ujedno i kancelar univerziteta podelio je diplomiranim studentima diplome. Na svečanost je došao sekretar ministra prosvete iz Saigona, profesorski kadar, sastavljen iz laika i svećenika raznih narodnosti. Univerzitet radi tek tri godine te ima 400 slušatelja.

Francuska. Na poziv Pape Pija XII godine 1957, da bi Evropa slala i svetovne svećenike u Afriku, Francuska se odazvala i 75 svetovnih svećenika otišlo je u misije gde još danas rade. Od tog vremena 660 francuskih redovnica otišlo je u misije.

Papa je u sikstinskoj kapeli u nedelju 16 aprila o. g. posvetio za biskupa Msgr Kusa, savetnika kongregacije za istočne crkve. To je bilo prvi puta u istoriji, barem od srednjeg veka na ovamo, da je Papa sam na bizantinskom obredu služio svetu misu i obavio ređenje jednog biskupa. Papa je hteo time pokazati svoje poštovanje prema istočnoj liturgiji i prema katolicima istočnih obreda. U govoru posle izvršenih obreda Papa je govorio o lepoti i veličini istočnih liturgija, o odlikama i važnosti rada novoposvećenog biskupa Msgr Kusa i o budućem koncilu, na kome treba da istočne katoličke crkve odigraju naročito važnu ulogu.

Katolički nadbiskup iz Durbana u Južnoj Africi Hurley radi na stvaranju zajedničke akcije svih konfesija u težnji da dobiju pripadnici svih rasa u toj državi podjednaka prava. Za tu saradnju su sve kršćanske konfesije (izuzev holandsko reformističke crkve), muslimani i Jevreji.

Jedan od 10 grenlandskih katolika Gino Lynge nalazi se u SAD gde se priprema za svećeničko ređenje. Katoličku općinu na Grenlandu vodi oblat p. Wolfe. Među njegovim vernicima ima i američkih vojnika.

Godišnjak iz Hongkonga saopštava da u tom gradu godišnje od 16—20 000 odraslih prelazi na katoličku veru.

400 francuskih filmova zadnjih godina prikazivalo je 505 preljuba, 310 ubistava, 182 krive zakletve, 104 razbojništva s oružjem u ruci, 84 zavođenja maloletnika, 74 silovanja, 43 paljenja i 14 drugih teških zločina. Kakav odgoj?

Bolivija bi trebala 4000 svećenika, a ima ih samo 600. Među njima su dve trećine stranci: Španjolci, Italijani, Francuzi, Nemci, Kanađani i Amerikanci.

Poznati francuski pater Rike je dozvolom viših crkvenih vlasti izložio pred privatnim skupom slobodnih zidara u Lavalu stav katoličke Crkve prema ateizmu.

Na pobudu italijanskog ministra za turizam vlasnici italijanskih hotela dobili su upitnik da li su saglasni da se metne u sve njihove gostinske sobe Sveto pismo novog zaveta. Velika je većina prihvatila predlog, ali se manjina oštro usprotivila.

Austrijski ministar prosvete Drimel posetio je Moskvu. Tom se prilikom duže zadržao u samostanu Zagorsk gde je ruska pravoslavna Akademija. Kod direktora se propitivao o verskim prilikama u Rusiji. U nedelju je ministar prisustvovao misi u katoličkoj crkvi sv. Ljudevita.

Doktori korana se sastaju u julu u Kairu na svetovnu konferenciju na kojoj će raspravljati o izrekama koje se pripisuju Mohamedu i njegovim bližim saradnicima. Pokušaće približiti osnove islama modernom shvaćanju.

Nadbiskupija Lion je po veličini treća biskupija u Francuskoj, odmah iza Pariza i Versaja. Ona ima 1,7 miliona vernika. Na čelu nadbiskupije nadbiskup kardinal Žerlije; njemu pomažu njegov koadjutor i tri pomoćna biskupa. Kao svuda u Francuskoj, tako se i tamo skuplja stanovništvo u gradovima i industrijskim središtima, dok se poljodelski krajevi izpražnjavaju. U poljodelskim predelima gotovo 50% odraslih vrši svoje verske dužnosti, dok u gradovima njihov broj pada na 19%. Među najboljim vernicima su zanatlije, trgovci, pripadnici slobodnih profesija, industrijalci i oficiri.

Anketa među zaručnicima. U Lionu se obavila od 1. X 1959 do 30. IX 1960 anketa nad parovima koji su se u tom periodu venčali. Bilo je 2 686 parova. Muškarci su se ženili od 16—75 godina života, žene od 16—66 godine. 67% muškaraca od 26 godina je oženjeno, a žene dostižu taj procenat već u 24 godini. Po pitanju škola, 22% muškog sveta pohađalo je katoličke škole, 58% javne, 18% jedne i druge. Žene su se školovale: 39% u katoličkim, 51% u javnim. Od svih anketiranih 1304 muškarca pohađala su veronauku, a od žena 1436, i to tri godine pre svečane pričesti. Na pitanje kakav stav sada zauzimaju prema veri, dobiveni su sledeći odgovori: 3% muškaraca nije dalo nikakav odgovor, 45% indiferentnih, 35% praktičnih vernika, 3% aktivnih; od žena 35% je indiferentnih, 45% praktičnih i 5% aktivnih vernica.

Španija. U toj se zemlji moraju svake godine odbiti molbe do 3000 mladića koji žele postati svećenici, pošto nemaju dovoljno mesta u malim i velikim semeništima. Madridski biskup je prošle godine odbio 150 kandidata. Španska prestonica ima danas oko 2 miliona stanovnika, a samo 800 svetovnih dijecezanskih svećenika, dok je 1936 imala, 1,2 miliona stanovnika i 1200 svetovnih svećenika.

Gradsko veće u Barceloni je odlučilo da postavi spomenik Papi Piju XII na onom mestu gde se 1952 godine održavao 35 svetski euharistijski kongres. Spomenik će izraditi mladi španjolski vajar Julian Rio Serra.

Papa je imenovao novog kineskog biskupa Msgr Stanka Lo Kuanga. Novi je biskup bio profesor kineske literature i filozofije na lateranskom univerzitetu. Inače je bio savetnik kineske ambasade kod Svete Stolice. Njegova nova biskupija je Tainan na Formozi.

Berlin. Berlinski Telefunken je završio radove na novoj kratkotalasnoj stanici za Vatikan. Kad postrojenje bude preispitano, poslaće ga u Vatikan gde će ga njihovi stručnjaci montirati. I ova stanica će imati snagu od 100 kilovata.

U Beču se održala međunarodna konferencija diplomata na kojoj se ponovo priznalo staro pravilo da papin nuncije ima prednost pred svim ostalim diplomatima kao njihov doajen. Internuncije nema te prednosti.

Film, radio i televizija, to su tri područja gde se u ime slobode mnogo greši protiv moralnih zakona, rekao je burgenlandski biskup dr Laslo. Taj se problem mora rešiti tako da se zaštiti moralno dobro zajednice.

Tri austrijska mladića nalaze se u Kelnu na posebnom kursu, kako bi leti mogla otići za izvesno vreme u Karemu u Tanganjiki gde će graditi selo za katehiste.

1500 švedskih pastora potpisalo je molbu na kralja Gustava Adolfa, da se preinači zakon kojim bi pastor morao i protiv svog ubeđenja venčati zaručnike, pošto sadašnji državni zakon tako naređuje.

U Remsu će se vršiti ovogodišnja »Francuska socijalna nedelja«. Raspravljaće se o temi: »Dolazak mladih u zajednicu generacija«.

Tokijski kardinal Doi posvetio je 17 mladomisnika, od kojih 8 domaćih Japanaca.

Isusovački general p. Jansens je pre izvesnog vremena oboleo te prepustio upravu poslova svom generalnom vikaru Kanađaninu Žonu Svajnu. Isusovačkom generalu je 71 godina.

Ruska pravoslavna crkva podnela je molbu za prijem u članstvo svetskog saveza crkava u Ženevi. Odluka o prijemu biće doneta na idućem kongresu ove jeseni u Delhiju.

Katolički i protestantski teolozi sastali su se 16 aprila u Kenigštajnu i raspravljali o tome šta očekuju od budućeg koncila. Katolički profesor dr King govorio je o važnosti sadašnjeg pripravnog rada koncila. Obzirom na crkveno jedinstvo, kazao je da se predrasude od 900 ili 400 godina ne mogu preko noći otpraviti. Tražio je da se ne sme jaz povećavati nego treba naglašavati ono što je zajedničko. Katolici treba da su svesni da imaju jedan deo krivice na istorijskim zbivanjima koja su dovela do raskola odnosno do reformacije. Od koncila očekujemo da će biti naglašena vera u natprirodni svet i njena važnost u našem veku. Protestantski teolog dr Leuba je govorio o jedinstvu kršćana kao o daljnjem cilju koncila. Svaki evangelik zna da valja tražiti jedinstvo među kršćanima. Oni očekuju od koncila razumljivu i prihvatljivu formulaciju o učiteljskoj službi i Crkvi, napose o nepogrešivosti pape.

Novinari i koncil. Msgr Felici je na tiskovnoj konferenciji pozvao novinare da doprinesu pripravama na koncil objavljivanjem istorijskih članaka o dosadašnjim koncilima, međutim neka budu vrlo pažljivi da se ne bi mešali u priprave za sadašnji koncil. U buduće će vatikanske ličnosti periodično davati izveštaje o koncilskim pitanjima. Još nije imenovano crkveno lice koje će voditi novinski ured.

Papa je 18 aprila izdao apostolsko pismo u kome je pozvao katolički svet da pred Duhove 1961 svečanije obavi devetnicu u čast Duha Svetoga. Kad se radi o duhovnim stvarima, ljudske snage nisu dovoljne za uspeh.

Papa je imenovao kardinala Traglia za predsednika biskupske komisije, u čiju nadležnost spada vodstvo italijanske Katoličke Akcije i koordinacija laičkog apostolata uopće.

Kongres svetskog saveza ženskih katoličkih organizacija. Na proslavu 50 godišnjice tog saveza u Rimu skupilo se 2500 delegatkinja iz 55 zemalja. U savez je učlanjeno 36 miliona članica iz 64 zemlje. Vrlo uvažen bio je govor američkog biskupa Fultona Šina o duhovnom i socijalnom materinstvu katoličke žene, koja se odriče svoje vlastite obitelji, kako bi mogla postati majkom bednima i nevoljnima. Tim delegatkinjama govorio je i Papa. On je prvo spomenuo da je bio sam među onima koji su pre 50 godina osnivali prve ženske organizacije iz kojih je nastao današnji svetski savez. U govoru Papa je veličao katoličku ženu kao pomoćnicu jedinstva. Ona neka u krugu svoje obitelji, u narodnom i međunarodnom životu radi na jedinstvu. Papa je pozvao žene neka se odlikuju u veri i u ljubavi, jer od toga najviše zavisi odgoj mlađe generacije.

Anglikanski kanonik Pawley posetio 1 maja kardinala Bea. Kanonik je došao sredinom aprila u Rim. S kardinalom su razgovarali jedan sat i raspravljali o odnosima među kršćanskim crkvama, ali strogo dogmatska pitanja nisu dodirnuli. Lepo je što dolazi ta poseta istovremeno kao i poziv kenterberijskog nadbiskupa njegovim vernicima neka se mole za uspeh koncila.

Proslava 70 godišnjice prve socijalne papinske okružnice. Za 14 maja skupilo se u Rimu 100 000 radnika sa svih strana sveta. One nedelje posle podne prošli su u svečanom sprovodu iz Koloseuma na trg sv. Petra. Delegacije su nosile živopisna narodna odela i narodne zastave. Oko Pape bilo je 18 kardinala, 80 biskupa i mnoštvo rukovodilaca velikih katoličkih radničkih pokreta. Papa je u kratkim crtama izneo glavne misli svoje nove socijalne enciklike. U prvom delu sistematski je izložen socijalni nauk Leona XIII, Pija XI i Pija XII. Drugi deo sadrži skup socijalnih problema koji tište već 70 godina ljudsko društvo. U trećem delu Papa iznosi nove misli, napose o ulozi poljodelstva i o povezanosti privrede uopće kao i o obavezi bogatijih da pomažu siromašnije i nerazvijenije zemlje. U četvrtom delu

Papa govori da se u studiju čovečanske prirode i objavljene nauke mogu naći rešenja za sve socijalne probleme. Proslava 70 godišnjice enciklike Rerum novarum bila je veličanstvena.

Bečka nadbiskupija treba 75 novih crkava. Za njih mora za 10 godina skupiti oko 400 miliona šilinga. U izgradnji ima 13 crkava.

Prvi let čoveka u svemir. Glavni urednik vatikanskog dnevnika tvrdi da taj događaj predstavlja važan momenat u istoriji nauke i osvajanja sveta, a istovremeno budi nadu na miroljubivi razvoj i postepeno pobratimljenje među narodima. Tehnički napredak pirodno vodi čoveka k veri.

Finska sa 4,5 miliona stanovnika, koji su gotovo svi luterani, ima trenutno 650 bogoslova oba pola. Katolika je svega 2 256. Dekan bogoslovnog fakulteta Nikolainen tumači pojavu tolikog porasta bogoslova: bogoslovni fakultet nema ograničenja kao drugi; današnji svet jače oseća potrebu za religioznim životom. Studentice bogoslovlja u Finskoj ne mogu postati pastori, ali one će lako dobiti službu kao katehistin je i pomoćnice u pastoralnom životu.

Norveška Akademija nauke tvrdi da je od 3600 godina pre Krista bilo samo nekih 300 godina mira, kad nije bilo rata. U to vreme vodilo se na zemlji 14 560 ratova, bilo ubijeno 3,64 milijarde ljudi. Kako je dakle važno raditi za mir i moliti se za nj.

Kršćansku socijalnu nauku usvajaju i pripadnici drugih religija kao što su: muslimani i budisti, pošto se oslanja na tumačenje prirodnog moralnog zakona.

Urugvajska biskupija Melo meri koliko Makedonija, ali ima samo 172 000 vernika. Od toga je u crkvi kršteno samo 69%, od kojih je svaki treći krizman. Tako opsežna biskupija ima trenutno samo 8 svetovnih i 7 redovničkih svećenika. Nije čudo što može samo 5% vernika redovno prisustvovati nedeljnoj misi.

Argentina je dobila 11 novih biskupija, dok su dve biskupije podignute na stepen nadbiskupije. Sada ima Argentina 11 nadbiskupija i 34 biskupije.

Novi životni stil. Protiv sve jače težnje za utapljanjem u masi i u uživanju valja stvoriti novi asketski način kršćanskog života. Tako je glasio zaključak proletnog zasedanja katoličkog pokreta muškaraca u Salcburgu. Srednja tačka radnog programa za 1961/62 godinu je dragovoljna askeza — svladavanja samoga sebe. Kao konkretni zadatak predložili su da petak i korizma opet dobiju pravo kršćansko obeležje kao dani nemrsa odnosno posta.

Bajronski benediktinci podigli su jednu zgradu gde će biti sedište Instituta za italu, odnosno za predjeronimske prevode Svetog pisma na latinski jezik. Računa se da će to delo trajati mnogo godina i sadržati 27 svezaka.

Lihtenštajn, poslednja kneževina nemačkog jezika sa svojih 15 500 stanovnika koji su svi katolici, dala je 1960 godine 100 000 švajcarskih franaka univerzitetu u Frajburgu za studente nerazvijenih zemalja.

18 000 pariških studenata hodočastilo je kroz tri dana k Majci Božjoj u Šarter od 29 aprila do 1 maja. Mnogi su pešačili kroz kišu. Na tom hodočašću učestvovao je i pariški kardinal Felten. Broj je hodočasnika svake godine veći.

Nemački ambasador kod Svete Stolice Graf Štrahvic napušta svoje službeno mesto. Njega će naslediti protestant Hilger van Šerpenberg. U Nemačkoj se uveo običaj da se izmenjuju na tom mestu katolici i protestanti.

140 000 studenata iz Afrike i Azije uči na stranim univerzitetima: polovina u istočnim, polovina u zapadnim zemljama. U Engleskoj ih uči 16 300, u Francuskoj 10 000 u SAD 7 200, dok u Nemačkoj 4 200. Deseti deo tih studenata pripada katoličkoj veri. U Zapadnoj Nemačkoj uči 16 200 stranaca, jedna desetina svih studenata.

U amijenskoj biskupiji su prvim majem 1961 ukinuli nedeljnu misu u 108 župa, pošto su imale premalo vernika. Sada se sjedinilo više župa u jednu, kako bi bile jače liturgijske zajednice, koje bi mogle dostojnije obavljati službu Božju. Isti će se proces izvršiti u većini francuskih biskupija u unutrašnjosti zemlje, gde nema velikih gradova ni jakih industrijskih središta.

Indonezijska vlada je priznala prvi katolički univerzitet koji se sastoji iz 4 učna zavoda u raznim gradovima Jave. Predsednik države Sukarno je pozvao katoličke studente da i oni doprinesu k izgradnji njihove države. U Indoneziji ima 227 katoličkih škola sa blizu 400 000 učenika.

Cirih je dobio studijski kurs za katoličku nauku. Radi od početka ove godine. Na nj se upisale 482 osobe, koje slušaju predavanja odnosno primaju pisma o katoličkoj veri.

S. B. Odgovor: U najnovijem papinskom godišnjaku za 1961. godinu nema ni pomena o kakvom ženskom kartuzijanskom redu.

Z. Pitanje: Kakav bi greh učinila katolička devojka koja bi se udala za muslimana, a da se kod udaje ne bi odrekla svoje vere? *Odgovor:* Prema načinu kako postavljate pitanje, držim da se ne kanite venčati u katoličkoj Crkvi, iako ste katolikinja. Prema crkvenom zakoniku Kan 1099. svi su katolici vezani na oblik venčanja kakav propisuje Crkva. U slučaju da živite u braku koji nije uređen pred Crkvom, nemate prava primati svete sakramente. I venčanje je sakramenat, zato njime upravlja i Crkva.

S. Š. Pitanje: Da li može zauzimati počasno mesto u svetištu tutor koji živi u nevaljanom braku? *Odgovor:* U svetištu (prezbiteriju) ima mesto samo za svećenika i podvornike kao i crkvenjaka, kako traže liturgijski propisi. Crkveni zakonik Kan 1521. traži neka bude tutor na dobrom glasu kod vernika.

I. N. Pitanje: Da li bih mogla pomoći svome mužu koji živi sa drugom, kako bi uredio svoj novi brak pred Crkvom? *Odgovor:* Kršćanski je brak nerazveziv. Sve dok jedan od supružnika ne umre, nema drugog crkvenog venčanja. Ništa drugo ne možete učiniti, nego da se molite i trpite za svog muža.

M. Š. Pitanje: Da li grešim, ako uvek tačno ne vršim pokoru koju sam sebi naložio? *Odgovor:* Ako ste se pod greh zavetovali da ćete u zadovoljštinu za svoje grehe vršiti izvesna pokornička dela, onda morate i taj zavet kao svaki drugi držati. Ako u manjim stvarima katkada nešto popuštate, biće samo mali greh. Ako mislite da je godinama teret pretežak, obratite se na ispovednika koji će vam pomoći.

S. M. Odgovor: Smatram da biste za pomirenje svoje savesti dobro učinili da obavite veliku ispoved. Dobar će vam ispovednik rado pomoći, da to dobro izvršite. Važna je iskrenost i duh skrušenosti, posle ispovedi morate imati nepokolebivo pouzdanje u Boga da vam je sve oprostio.

S. M. Pitanje: Da li se primaju oprosti ako se moli krunica kako se to čini na prenosima radia Vatikana? Ako se primaju, zašto se taj način ne bi uveo i kod nas, kad je jednostavniji? *Odgovor:* Na radiu Vatikan se moli krunica tako da se pred očenašem svake desetice navesti tajna koju ćemo razmatrati, a zdravomarije se mole same bez dostavka tajne. Taj je način ispravan, njime se dobiju oprosti, i Crkva ne dozvoljava više da se uvodi naš način meljenja krunice, gde se kod svake zdravomarije spominje tajna. Privatno možemo moliti krunicu na jedan ili drugi način, a u crkvi javno kako odredi župnik.

Uč. Odgovor: Dosad je bilo 20 općih crkvenih sabora. Najkraći je bio 11, ili 3 lateranski, koji je zasedao od 5—19 marta 1179. godine. Najduži je bio 19, ili tridentski sabor, koji je sa velikim pauzama zasedao od 13 decembra 1545. pa do 11 novembra 1563. godine.

B. K. Odgovor: U Vodiču za sudelovanje vernika u svetoj Misi, koji su propisali naši biskupi, stoji napisano: »Brižljivo treba paziti, da su molitve i popijevke posve usklađene s različitim dijelovima Mise... pjevaju se takve popijevke koje odgovaraju dotičnom dijelu Mise« (str. 14). Time je i rešeno pitanje da li se mogu o Marijinim blagdanima pod Misom pevati samo Marijine pesme.

2. Pitanje: Da li pomažu pokojnicima molitve onih koji nisu u posvećujućoj milosti? *Odgovor:* Svaka je pobožna i iskrena molitva dobra i korisna, ali Bogu je svakako mnogo milija molitva pravednika, onoga koji je dobro njegovo dete.

N. S. Pitanje: Da li je greh ono što se protivi naravi? *Odgovor:* Što se protivi pokvarenoj ljudskoj prirodi ne treba da bude grešno, može biti i dobro. Stoga i govori apostol: »Jer ako živite po telu, umrećete. Ako li duhom telesna dela morite, živećete« (Rimlj. 8, 13). Što se međutim protivi prirodnim moralnim zakonima koje je Bog usadio u ljudsku prirodu to je greh. Što je izvan tog okvira u prirodi nije greh.

S. N. Pitanje: Kakva je razlika između hereze i shizme? *Odgovor:* To su po pореклу grčki izrazi. Shizma ili raskol znači prekid dužnosne veze prema višoj crkvenoj vlasti. Hereza ili jeres međutim u Crkvi znači tvrdokorno pristajanje uz neko versko učenje koje se protivi Božjoj objavi i nauci Crkve.

N. S. Pitanje: Trpljenje na zemlji je posledica istočnog greha. Zašto je dakle trpela Blažena Gospa, kad nije imala tog greha? *Odgovor:* Iz istine da je stvarno trpljenje na svetu posledica istočnog greha, ne sledi da osoba koja nije imala tog greha ne sme ili ne može da trpi. Krist je hteo svojim trpljenjem dati Bogu zadovoljštinu za grehe čovečanstva, a njegova je Majka u tom uzvišenom delu učestvovala. Time su Isus i Marija dali ljudima još i najlepši primer kako se valja vladati u trpljenju

B. K. Odgovor: Prema važećim propisima na Veliki četvrtak za Slavu još zazvone zvona i sviraju orgulje, ali iza toga šute do Slave uskrsnog bdenja. Svakako je to ostatak kršćanske starine kada nije bilo

ni zvona ni orgulja, a simbolički se taj prestanak tumači kao znak žalosti zbog Isusove muke.

G. B. Pitanje: Da li sam dužan oprostiti čoveku koji me je teško uvredio te bez ikakvog znaka pokajanja umro? *Odgovor:* Kršćanski zakon ljubavi prema bližnjemu zabranjuje svaku mržnju, svaku osvetničku misao i prema najgorem neprijatelju, bez obzira da li se moj neprijatelj kaje ili ne.

K. B. Pitanje: Griješi li onaj koji pred samu smrt zaželi da mu lekar, pošto izdahne, probije srce za svaku sigurnost da ga ne bi živog sahranili? Da li griješi lekar koji postupa prema traženju stranke, premda je potpuno siguran da je već nastupila smrt? *Odgovor:* Želja da mi se probode srce kako bi izbegao da me slučajno ne bi živog sahranili, grešna je, pošto teži direktno za ubijstvom nevinog, što nikada nije dozvoljeno. Ako neko traži da se mrtvacu probode srce kad su veći znaci nastale smrti očiti, ne griješi. Lekar koji je potpuno siguran da ima pred sobom mrtvaca, može probosti njegovo srce, da spasi ožalošćene neopravdanog straha.

T. C. Odgovor: Gde se služi latinska misa, moguće je i kod tihe mise pevati latinski, ali je dozvoljeno pevati i na narodnom jeziku prema duhu pojedinih delova. Pastoralni razlozi će možda dati prednost tekstovima na narodnom jeziku.

C. T. Odgovor: Priznajem da je omaškom crtač napisao na naslovnoj strani brojku 1931. kao godinu početka izlaženja »Blagovesti«. Stvarno, taj je mesečnik počeo izlaziti već 1928. godine kao list katoličke župe u Skoplju i njene diaspore koja je obuhvatala svu Makedoniju. Od 1934. do svršetka 1940. godine njegov je urednik bio Msgr Alojzije Turk. Od 14 godišta 1941. godine izašla su samo tri broja, pošto smo u aprilu 1941. bili već okupirani. Posle rata »Blagovest« je počela izlaziti marta 1946. u Nišu, a počev od septembra iste godine u Beogradu gde izlazi i danas.

K. J. Odgovor: Ne treba se plašiti za večni spas deteta. Ono je bilo kršteno pre smrti. Sakramenti deluju svojom nutarnjom snagom od Krista. Ako su i roditelji deteta maloverni, nema to veze sa spasom deteta. Možda ga je Bog upravo zato pozvao k sebi u nebo, da bi ga očuvao od opasnosti koje bi ga očekivale u takvoj obitelji.

M. E. Odgovor: Grešili ste što ste ovako nevenčano živeli sa čovekom. Dobro je što ste se trgli od takvog života i odlučili činiti pokoru. Svesni svoje ljudske slabosti nemojte ni u čemu preterivati, lepo slušajte ispovednika i držite se i u pokori umerenosti. Planinar koji se penje na visoku planinu, hoda vrlo polagano, jer bi mu inače brzo ponestalo snage te bi odustao.

P. Kvirin Orlić, Cavtat izdao je: Tri »Divnoj dakle« za 2 jednaka i 4 mešovita glasa, cena 60 din. »Zakle se Gospod« za solo- violon i orgulje, cena 40 din.

S. Marija od Presv. Srca iz reda sv. Klare izdala je zbirku religiozne lirike »Stazama Ljubavi«. Narudžbe prima: Samostan sv. Klare, Split, R. Končara 37. Cena 400 din.

Predanost Bogu, putokaz duševnom miru u savršenstvu od p. Josipa Šriversa. Preveo dr Lj. Maraković. Izdao Nadbiskupski Ordinarijat u Zadru. Naručuje i plaća se: O. Ivan Jeger, Zadar, Trg 27.III br. 2. Knjiga je umnožena ciklostilom. Cena 420 din.

Dr O. Dominik Budrović: O svećeničkom životu. Teološko-duhovna predavanja, namenjena bogoslovima i svećenicima, zgodna i semeništarcima — na ciklostilu. Cena 350 din + 55 din za poštu. Šalje se samo uz napred poslani novac. Ko naruči barem 10 komada ne plaća poštarinu. Naručuje se: O. Augustin Pavlović, Vrata Ploča 1, Dubrovnik.

V. K. Odgovor: U samostan se po pravilu primaju samo devojke, izuzetno udovice. Redovničke kandidatice moraju imati želju posvetiti se sa tri redovnička zaveta Bogu. Redovnički poglavari donose konačan sud da li kandidatica ima sve potrebne uslove za samostanski život: potrebne telesne i duševne sposobnosti, intelektualne i moralne uslove za zajednički život prema kršćanskom savršenstvu. Koji teži greh protiv svete čistoće u ranijem životu sam po sebi još nije prepreka redovničkom zvanju.

V. Pitanje: Da li se sme jesti margarin i maslac kad nas obavezuje nemrs? Odgovor: Nemrs, kakav općenito propisuje katolička Crkva, nije težak. Zabranjuje nam samo da ne jedemo supu od mesa i meso samo; ali ovamo se ubraja samo meso toplokrvnih životinja, koje ne žive u vodi. Mleko, jaja, ribe, morski sisari, divlje patke i guske mogu se jesti. Dozvoljeno je začiniti jela životinjskom mašću. Margarin sastavljen iz biljnih masti i maslac ne potpadaju pod zakon nemrsa.

Papine nakane za mesec jul. 1) Da bi ljudi provodili godišnji odmor po Božjem zakonu na korist duhovnog i telesnog zdravlja. 2) Da bi se Katolička Akcija i druga nabožna udruženja prilagodila mesnim prilikama i potrebama.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konzultor. Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20. Tek. račun 101-704-3-533. »Srboštampa« Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Telefon br. 20-268.

Poštarina plaćena u gotovu

GOD. XXX BROJ 8 BEOGRAD, AUGUST, 1961. CENA 25 DIN.

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

1931 - 1961

BARTOL STJEPAN MURILLO: BLAŽENA DEVICA MARIJA

Tko je ova, što ulazi kao zora, lijepa kao mjesec, sjajna kao sunce, strašna kao vojska na boj spremna?

Ulazimo u osmi mesec koji nosi ime po rimskom caru Augustu. Severna polutka naše planete prolazi još kroz vruće letne dane. 15. dan tog meseca slavi katolička Crkva blagdan Velike Gospe, posvećen tajni Marijinog uznesenja na nebo, verskoj istini koju je papa Pijo XII 1. novembra 1950 svečano proglasio.

Novim dogmatskim proglašenjem Crkva nije dobila novu versku istinu. Ono što je Crkva oduvek verovala kao od Boga objavljenu versku nauku, to je tim proglašenjem dobilo najviši stepen izvesnosti. Katolik koji bi posle tog nepogrešivog proglašenja još govorio ili mislio protivno toj verskoj istini, taj bi se teško ogrešio protiv bogoslovske kreposti vere, prestao bi biti katolik.

Kad je bezgrešna i vazda Devica Bogorodica Marija završila tok zemaljskog života te umrla, ona nije dugo ostala u grobu, nego je uskoro uskrsla na produhovljeni, besmrtni život te bila dušom i telom uznesena na nebo, gde je bila okrunjena za Kraljicu neba i zemlje.

Božje materinstvo Marijino je tako visok položaj, da zbog toga Majci Božjoj treba da pripadaju sve moguće časti i odlike. Pošto je Marija bila određena za Majku Božju, ona je bila očuvana od istočnog greha, nije imala nikakve grešne požude, nije nikada učinila ni najmanji greh. Čast Sina Božjega i njegove Majke tražila je da bude Marija uvek Devica, da bude devičanska majka. Za njeno telo, koje je bilo živo svetohranište, nije dolikovalo da postane plenom truleži i raspadanja. Bl. Gospa je umrla da bude slična Isusu i zajedno s njome naša suspasiteljica. Ali kao što je Isus uskoro iza smrti slavno uskrsnuo iz groba i ušao u novi besmrtni život, takva je čast zapala i njegovu Majku. Kao što je Isus za Spasovo uzašao na nebesa i seo Bogu Ocu s desne, tako se na blagdan Uznesenja sećamo Marijinog uznesenja na nebo, njenog krunisanja za Kraljicu neba i zemlje, njene konačne proslave koja će trajati čitavu večnost. Tako Bog nagrađuje svoje verne sluge.

I mi svi smo pozvani da uđemo u nebesko blaženstvo. Smrću se ne rastavlja za uvek duša od tela. Krist sam je rekao: »Ne čudite se ovome, jer ide čas u koji će svi koji su u grobovima, čuti glas njegov. I izići će koji su činili dobro na uskrsnuće života, a koji su činili zlo, na uskrsnuće suda« (Iv. 5, 28). Ne smrt, ne prah i pepeo, ne večni san, nego produhovljeni večni život duše i tela na nebesima, to je ono što nam kršćanstvo obećava, što treba da na zemlji levim kršćanskim životom zaslužimo.

Blagdan Marijinog uznesenja krepi tu našu nadu, daje nam novog podstreka za verski život. Kršćanin gleda u bl. Gospi svoju duhovnu majku, koju štuje, prema kojoj gaji sinovsko pouzdanje i odanost, koju ljubi i uzvisuje njenu čast. Stoga je sasvim razumljivo da Bl. Devica Marija zauzima u životu Crkve, u životu svakog katoličkog naroda, u životu svakog pojedinog katolika posebno odlično mesto.

Širom katoličkog sveta brojna su Marijina prošteništa gde se gotovo bez prestanka skupljaju pobožni vernici kao oko svoje Majke, u njezine ruke stavljaju svoje vremenito i večno dobro, traže njezin zagovor i pomoć.

I naša zemlja je bogata lepim i omiljenim Marijinim prošteništima. »Blagovest« donosi članke o nekim našim istaknutijim Marijinim hodočasnim crkvama; od Marije Bistrice do Letnice u Skopskoj Crnoj Gori, od Trsata do Aljmaša i Tekija, od Sinja do Škrpjelske Majke Božje u Boki Kotorskoj.

Ovi nam članci otkrivaju kako su naši preci verovali u jak zagovor nebeske Gospe, kako su se rado skupljali u njenim svetištima gde im je bogato delila svoju majčinsku pomoć. Njihovi primeri pozivaju i nas koji živimo u drugoj polovini 20 veka da hodimo stopama svojih predaka i otaca, da čuvamo njihovu skupocenu baštinu te da sve učinimo da je predamo i mladom naraštaju u nasledstvo kao jemstvo vremenite i večne sreće, pošto se na bl. Gospu odnose reči: »Ko mene nađe, naćiće život i crpsti će spasenje od Gospoda«.

Bl. Devici Mariji rado preporučujemo budući crkveni sabor, kako bi on postao najkrupniji događaj u povesti Crkve našeg veka te da bi kao novi Duhovi najavio nova velika dela Božja.

Mjesec kolovoz počinjemo danima u kojima su nove rubrike ukinule blagdan sv. Petra u okovima (dosada 1. VIII), Našašće sv. Stjepana (3 VIII, kad nekoje naše biskupije slave bl Augustina Kažotića), a blagdan je Gospe Snježne sveden na III red. Crkva nam ništa ne oduzima a da nam ne dade mnogo više. Ukida legendarno i nebitno da nas dovede k sigurnom i bitnome. Treba se samo potruditi to novo prihvatiti, upoznati i uzljubiti pa ćemo biti Crkvi neizrecivo zahvalni što nas vodi na prve izvore. Naša braća katolici po svijetu već na veliko žive liturgijskim životom. I oni su mnogi imali svoje stare običaje i pobožnosti, ali ih te nisu priječile da prihvate blago svete liturgije. Postupali su, kako su neki sami kazali, prema Isusovim riječima: »Kraljevstvo je nebesko kao blago što leži sakriveno u polju. Čovjek nađe blago i sakri ga. Tada otide pun radosti za to i prodade sve imanje svoje i kupi ga« (Mt 13,44). Blago onome tko shvati i zavoli sv. Misu, tko joj prisustvuje kako želi Isus i njegova Crkva!

Naši biskupi jasno kažu (Vodič za sudjelovanje vjernika u svetoj Misi 8): »Tko dolazi na svetu Misu, a obavlja samo svoje privatne pobožnosti, slabo sudjeluje kod svete Mise. Žrtva svete Mise zajednički je čin bogoštovlja misnika i crkvene zajednice... Zato treba da sve što se na oltaru zbiva pratimo, gledamo, slušamo, zajednički molimo i pjevamo, te se tako u duhu, a i na izvanjski način sjedinjujemo s nazočnom braćom u Kristu. — Vjernici, koji se tuže da ne mogu moliti kod zborne Mise (Mise u dialogu), još nisu dovoljno poučeni što je zajednička služba Božja i zajednička pobožnost; krivo misle, da je samo privatna ili individualna pobožnost, prava pobožnost«. Neka ne zamjere, ali ovo se tiče mnogih tzv. pobožnih osoba. Baš oni koji više idu u crkvu i k sv. Misi, moraju prednjačiti u zajedničkom sudjelovanju kod sv. Mise te tako privući i druge.

Crkva ne ostaje samo kod općenitih poziva već nas i potanko uči: »Nije dopušteno miješati liturgijske čine i pobožne vježbe, nego, ako oboje treba vršiti, neka se pobožne vježbe drže prije ili poslije liturgijskog čina« (Uputa Sv. Stolice 12). Naši biskupi još dodaju: »Pobožne vježbe su npr. krunica, križni put«. Prema tome više se ne smije ni kod jedne sv. Mise moliti krunica naglas i zajednički. Ako je tiha sv. Misa, isto je zajednička, pa joj svi prisutni moraju zajednički prisustvovati i kod nje zajedno sudjelovati. Pojedinac, ako ne zna ili ne može drukčije, može sam za se moliti krunicu i za vrijeme sv. Mise, ali zajednički se više ne smije.

A što se onda smije, dotično i mora? Crkva u prvom redu traži unutarnje sudjelovanje svakoga vjernika. Papa Pijo XII piše, a naši biskupi ponavljaju: »Ovo sudjelovanje mora prije svega biti unutarnje, a sastoji se u pobožnoj sabranosti duha i osjećajima srca, te čini da se vjernici najuže združuju s najvišim Svećenikom... i zajedno s Njime i po Njemu (žrtvu) prikazuju, zajedno se također s Njime žrtvuju« (Vodič 33). Bez toga nutarnjega sudjelovanja, pred Bogom bi malo vrijedilo ne znam kako lijepo pjevanje i recitiranje. Takvi bi zaslužili Isusovu osudu: »Ovaj me narod štuje samo usnama, a srce je njegovo daleko od mene« (Mk 6,7).

Bog traži za se naše srce; ali jer je čovjek od duše i tijela, potrebno je i vanjsko sudjelovanje kod zajedničkog bogoslužja, pa i kod sv. Mise. Duh i tijelo su najuže povezani, jedan drugoga podupiru, upotpunjuju i usavršavaju. Za unutarnje se sudjelovanje kod bogoslužja mora pobrinuti svatko za se s milošću Božjom Vanjsko pak sudjelovanje određuje i vodi Crk

va. Nove rubrike (br. 272) propisuju kao glavno načelo: »Različite načine, kojima vjernici mogu djelatno (aktivno) sudjelovati kod presvete misne Žrtve, treba tako urediti, da se ukloni pogibelj bilo kakve zloupotrebe i da se postigne glavni cilj toga sudjelovanja, tj. veće čašćenje Boga i izgrađivanje vjernika«. Vidimo opet koja je najveća briga Crkve: štovati Boga i k Njemu voditi duše. To je cilj sv. Mise, svih sv. sakramenata, svega u Crkvi.

Da bi nam pomogla, kako bismo svi postigli taj cilj kod najuzvišenijeg bogoštovnog čina, kod sv. Mise, Crkva je potanko propisala kako se sve ima izvršiti. Naši biskupi pišu: »Misnik predvodi cjelokupni sveti čin. Klerici i ministranti (podvornici) poslužuju kod oltara. Čitač čita odlomke Sv. Pisma. Tumač razlaže obrede i upućuje vjernike. Zborovođa ravna pjevanje. Na pjevački zbor spada pjevanje dijelova Mise« (Vodič 10). Kako vidimo, mnogo uloga i svaka je točno ograničena i određena. Ako svi ti znaju svoju ulogu i pobožno je vrše, onda su liturgijski čini puni umjetničke ljepote i svetog oduševljenja. A što da rade vjernici? Mnogi se nažalost »pobožno dosađuju« Ali su tome krivi sami, jer ne znaju ili ne će da prihvate svoju ulogu. O toj govore biskupi odmah iza gornjih: »Puk odgovara na misnikove pozdrave, s »Amen« potvrđuje misnikove molitve, i pjeva ili govori stalne i promjenljive dijelove Mise. Ovo izvanjsko sudjelovanje prati se obrednim kretnjama i složnim i skladnim držanjem tijela«.

Istaknimo danas ono prvo. Osnovna pristojnost zahtijeva da odgovoriš kad te tko pozdravi. Često ćemo sami prvi pozdraviti, ali neka je netko ne znam kako velik ili umišljen, barem će odgovoriti na pozdrav. Tako je do praga crkve. A kad smo u njoj, svećenik (Božji namjesnik i naš posrednik kod Boga) u svečanom se ornatu okrene k nama, raširi ruke prema nama da nam otkrije svoju dušu i svu ljubav u njoj, pozdravi nas glasno i u Božje ime zaželi: »Dominus vobiskum — Gospod s vama«, pa još — prema odredbi naših biskupa — neko vrijeme ostane sklopljenih ruku okrenut prema vjernicima, a oni — šute. Mnogi ga ni ne pogledaju, oči su im oborene u molitvenik ili kruže na sve strane, a usta kao lokotom zatvorena. Jedva da ministrant, i to često svakako, izlane: »E kum spiritu tuo — I s duhom tvojim«. Neka više ne bude tako! Budimo pristojni i u crkvi, pa na misnikov pozdrav svima, svi odgovarajmo!

Ovaj je mjesec označen najvećim i najdražim blagdanom naše nebeske Majke i Kraljice. Na nebo je uzeta dušom i tijelom, jer je duhom i tijelom odigrala namijenjenu joj ulogu, osobito stojeći pod križem svoga Sina. On sada istu žrtvu obnavlja na oltaru. Duhom i tijelom, prikazanjem samoga sebe i blagovanjem svete žrtve i zajedničkim odgovaranjem prisustvujmo joj svi!

STVORENJE SVIJETA

Djelo šestog dana: stvorenje čovjeka

»Tada reče Bog: Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju« (Gen. 1, 26). Tumači Sv. pisma trudili su se, da razjasne riječ »načinimo«. Ovdje naime govori Bog, koji je jedan jedini. Zašto, dakle, govori u množini i kaže »načinimo«?

Nekoji nekatolički pisci mislili su, da se u tom odlomku nalazi trag prvotnog mnogoboštva izraelskih patrijarha. Ovo se tumačenje, međutim, protivi cijelom Sv. pismu, iz kojeg jasno proizlazi, da je religija patrijarha bila čisti monoteizam, tj. vjera u jednoga jedinog i osobnog Boga. Ovi su tumači došli na tu misao radi nedokazane i unaprijed postavljene tvrdnje, prema kojoj bi primitivan čovjek bio najprije mnogobožac, a tek kasnije, uslijed napretka i razvitka ljudskog roda, postao monoteista. Toj se tvrdnji protive Sv. pismo i znanost. Istraživanje religije primitivnih ljudi dokazuje, da je religija primitivaca bila monoteistička. Što više prodiremo u starinu ljudskog roda, ili što primitivnija plemena nalazimo danas na zemlji, to je njihova religija čišća i uzvišenija u pravcu monoteizma. Tokom vremena, uslijed raznih uzroka sa strane, religija se primitivaca iskvarila i konačno izrodila u mnogoboštvo. Izraelski narod, međutim, posebnom Božjom voljom, sačuvao je od najstarijih vremena sto-

vanje jednoga jedinog Boga. Objektivno tumačenje Sv. pisma i znanstveni rezultati etnologije doveli su do toga, da danas gotovo i nema ozbiljnog učenjaka, koji bi tvrdio, da je religija izraelskih patrijarha, ili primitivaca uopće, bila mnogoboštvo.

Drugi pisci kušali su protumačiti Božji izraz »načinimo« tako, da su si zamišljali Boga u razgovoru s andelima. Međutim, ni to tumačenje nije se održalo, jer nema ozbiljnog temelja. Čovjek je naime stvoren na sliku i priliku Božju, a mišljenje, da su anđeli sudjelovali kod stvaranja svijeta, tuđe je Svetom pismu.

Bilo je pisaca, koji su kušali razjasniti riječ »načinimo« tako, da su tvrdili, da Bog govori majestatičkim pluralom, kako još i danas govore najveći dostojanstvenici: Pape, kraljevi, vladari itd. Međutim, ni to se tumačenje nije održalo, jer se je dokazalo, da je majestatički plural došao u običaj tek u doba perzijskih i grčkih vladara. Uostalom, stručnjaci za hebrejski jezik tvrde, da je majestatički plural nepoznat u židovskom jeziku.

Zabacivši, dakle, gornja tumačenja, današnji se pisci gotovo općenito vraćaju starom tumačenju svetih Otaca. Ovi su u riječi Božjoj »načinimo« gledali prvu i maglovitu objavu najveće istine o Bogu, tj. istine o Presvetom Trojstvu. Priznajemo, da Izraelci nisu imali pojma o Presvetom Trojstvu, ali je poznata činjenica, da je prvotni auktor Sv. pisma sam Bog. Prema tome nije nužno, da sveti pisac shvati svu dubinu objavljenih stvari. Takve istine postaju jasnije tek kasnije nakon drugih objava. Taj smisao tumači nazivaju »puniji smisao« ili »smisao Duha Svetoga«- koji sveti pisac ne mora potpuno shvatiti. Moguće je, da se u riječi Božjoj »načinimo« nalazi već maglovito natuknuta istina o trim Božanskim Osobama u jednom jedinomu Bogu.

Bog je rekao: »načinimo čovjeka«. U hebrejskom jeziku stoji za imenicu čovjek izraz »adam«. Taj izraz ima dvostruki smisao u Sv. pismu. Nekada se imenicom »adam« označuje cijeli ljudski rod, a nekada jedna jedina osoba i prema tome u smislu vlastite imenice. Na ovom mjestu riječ »adam« ima ovaj dvostruki smisao: označuje ljudski rod i vlastitu imenicu za prvog i jedinog predstavnika ljudskog roda, tj. Adama. Sama imenica »adam« ima više etimoloških značenja. Na prvom mjestu znači »pripada zemlji«, jer je čovjek zemaljski stvor: »u znoju ćeš lica svojega jesti kruh, dok se ne vratiš u zemlju, od koje si uzet. Jer si prah i u prah se vraćaš« (Gen. 2, 19). Riječ »adam« može značiti također »sluga«. Čovjek je doista stvor i sluga Božji. Njemu će naime biti predana zemlja, da je obrađuje i njome gospodari, ali pod vrhovnim gospodarstvom Božjim. Konačno riječ »adam« može značiti i »otac moj«. Adam je naime otac cijelog ljudskog roda.

Prvi je čovjek stvoren »na sliku i priliku« Božju. U čemu je sličnost s Bogom? To ne može nikako biti izvanjska, tjelesna sličnost, jer je Bog prečisti duh. To je jasno iz čitavog opisivanja stvaranja svijeta, jer je Bog prije, iznad i izvan materije. To će kasnije sam Isus potvrditi riječima: »Bog je duh, i koji mu se klanjaju, moraju mu se klanjati u duhu i u istini« (Iv. 4, 24).

Sličnost čovjeka s Bogom ne može se svesti niti na to, da je čovjek gospodar svijeta i materije uopće, kao što je Bog vrhovni gospodar svega. Bog naime predaje čovjeku gospodstvo nad životinjama baš radi čovječjeg dostojanstva, jer nadvisuje svu stvorenu materiju i svako živo biće. Vlast nad životinjama dobiva čovjek radi svoje sličnosti s Bogom, a nikako da bi tom vlašću tek postao sličan Bogu.

Ako dobro promotrimo izvještaj svetog pisca o stvaranju svijeta, vidimo, da pisac neprestano inzistira na dvim svojstvima Božjim, tj. na mudrosti i na svemogućnosti Božjoj (na razumu i na volji). Za sva djela stvaranja sveti pisac ponavlja: »Bog reče i tako se dogodi«. Tim izrazima ukazuje jasno na Božji razum, kojim Bog određuje što ima stvoriti, a svoju misao izražava riječima; i onda na svemoguću volju Božju, jer odmah nastaje ono, što Bog hoće. Kada, dakle, sveti pisac kaže, da je čovjek stvoren na »sliku i priliku« Božju, zacijelo misli na ona Božja svojstva, koja je posebno isticao u svojem izvještaju, a to su razum i sloboda volja. Te je naime vlastitosti Bog pokazao na najsavršeniji način u svojem djelu stvaranja. To je i razlog čovječjeg gospodstva nad životinjama i materijom. On je jedini stvor na zemlji, koji ima razum i slobodnu volju. Tim svojstvima čovjek postaje sličan Bogu i sudionik u vladalačkom Božjem gospodstvu.

U izvještaju Sv. pisma Bog nam se predstavlja kao neizmjerno savršeni ideal kralja. On stvara sve, iznad svega je, njemu je sve podređeno, on svime raspolaže. Kada stvori

čovjeka tada hoće da on bude sudionik u Njegovoj vladalačkoj sili i moći. Stoga govori Kralj Vječni prvim ljudima: »Vladajte nad ribama morskim, nad pticama nebeskim i nad svakim živim bićem, što se miče na zemlji« (Gen. 1, 28). Čovjek dakle »nek vlada«! Čovjek postaje u malome ono, što je Bog u svemu. Bog je svemogući, neizmjerno mudri Kralj i Gospodar svega. Čovjek neka bude mogućan, mudar kralj i gospodar na zemlji.

Sveti pisac nastavlja: »Tada stvori Bog čovjeka na sliku svoju. Na sliku Božju stvori ga. Stvori ih kao muža i ženu« (Gen. 1, 27). Bog stvara čovjeka u dva spola. Ako se pomno pazi na hebrejski jezik, tada vidimo, da sveti pisac zapravo kaže »stvori ih kao muško i žensko«, tj. kao slobodnog muškarca i slobodnu ženu, bez ženidbene veze. Tek kasnije, nakon ustanove ženidbe, sveti pisac će upotrijebiti izraze »muž i žena«.

Iz ovog odlomka, a još bolje iz narednog opisivanja povijesti prvog ljudskog para, jasno se vidi, da sveti pisac naučava istinu o stvorenju samo jednog para, iz kojega će rađanjem nastati svi ostali ljudi. Osim toga jasna je i druga misao pisca, da je žena stvor Božji kao i muškarac, i prema tome, istog dostojanstva kao i muž. I žena je stvorena na sliku i priliku Božju.

»Tada načini Gospod Bog čovjeka od praha zemaljskoga i udahnu mu u lice duh života. Tako postade čovjek živo biće« (Gen. 2, 7).

Sveti pisac opisuje stvaranje prvog čovjeka na pučki način, po primjeru čovječjeg djelovanja. Za čovječje tijelo upotrebljava izraz »načini«, a ne »stvori«, jer mu Bog daje tijelo iz već postojeće materije: »od praha zemaljskoga«. U tom djelovanju dolazi do izraza slobodna odluka Božja, da stvori čovjeka i, dosljedno tome, puna ovisnost čovjeka o Bogu Stvoritelju.

Načinjenom tijelu Bog »udahne u lice duh života«. Prema pučkom mišljenju istočnjaka život se manifestira disanjem, a disanje se vrši usnama i nosnicama. »Zato se prođite ljudi, kojima kroz nos ide dah životni« (Iz. 2, 22). Bog, dakle, daje život čovjeku preko dišnih organa: »udahne u lice«.

Izraz »duh života« ima u Sv. pismu više značenja; taj izraz može značiti: životni princip, ljudski dah kao počelo razuma, ono, čime čovjek postaje živa osoba, dah gnjeva Božjega, dah Gospodnji kao počelo života, dah Božji kao počelo mudrosti. Za sva ta razna značenja navest ćemo nekoliko citata iz Svetog pisma. »Dok je još dah u meni, i duh Božji dok me oživljava« (Job, 27, 3). — »Svijetlo je Gospodnje duh čovječji« (Priče, 20, 27). — »A koga si to htio poučiti? čiji je duh izašao iz tebe« (Job, 26, 4). — »Sve što diše, neka hvali Gospoda« (Ps. 150, 6). — »Dah Gospodnji kao potok sumporni upalit će ga« (Iz. 30, 33). — — »Duh me je Božji stvorio; dah me je Svemogućega oživio« (Job, 33, 4). — »Ali samo duh, koji je u čovjeku, samo dah Svemogućega, urazumljuje ga« (Job, 32, 8).

Iz svetopisamskih značenja izraza »duh života« vidi se, da sveti pisac misli na čovječju dušu. Ovu stvara Bog izravno i neposredno i po njoj čovjek postaje »biće živo« ili bolje, prema hebrejskom tekstu, osoba. Čovječja je, dakle, duša izravno od Boga; a duša ne nastaje na samu zapovijed Božju, već na djelovanje samoga Boga: »udahnu mu u lice duh života«.

Kad bismo usporedili stvaranje biljnog i životinjskog svijeta sa stvaranjem prvog čovjeka, tada bismo opazili ogromnu razliku. Za cijeli stvoreni svijet »Bog reče i postade«. Čovječju dušu, međutim, daje sam Bog. U čovječjoj duši, dakle, postoji sličnost čovjeka s Bogom. Bog, prečisti duh, daje čovjeku duhovnu dušu, sa razumom i slobodnom voljom a prema tome i neumrlu.

Francuska je izdala posebne poštanske marke u počast heroja narodnog otpora za vreme rata. Jedna marka nosi sliku redovnice Majke Elizabete. Rodila se kao Elisa Rive u Draria u Alžiru 1890 godine, 1912 stupila je u samostan, 1933 postala je vrhovna predstojnica svoje kongregacije. 25 marta 1944 Gestapo ju je zatvorio, a na Veliki petak 1945 dragovoljno je žrtvovala život kako bi spasila neku majku. Tada je dželat prozivao imena žena koje su bile određene za smrt. Majka Elizabeta je dala dotičnoj ženi znak neka se ukloni, a sama je stupila na njezino mesto u kamionu. »Idem s vama da vam pomognem lepo umreti« govorila je redovnica heroj ženama u kamionu. Moleći krunicu pošle su na stratište.

SVETIŠTE SNIJEŽNE GOSPE NA TEKIJAMA

Na mjestu gdje se danas nalazi svetište Tekijske Majke Božje u Petrovaradinu, stajala je u 13 pa sve do 16 vijeka mala crkva, posvećena Blaženoj Djevici Mariji. Ova se crkva spominje i u narodnoj pjesmi »Kraljević Marko i Vuča đenerał«. Kraljević Marko oslobodivši iz tamnice petrovaradinske tvrđave srpske vojvode Toplicu Milana i njegovog oca Milana od Pocerja i Kosančić Ivana, zarobi »Vuču đenerała« i sina mu Velimira i odvede ih u Prilep. Kao otkupninu morala je »đeneralica« dati svakom od oslobođenih vojvoda po tri tovara blaga i »vranca Vuče đenerala što ga jaše jednom u godini, kada ide u Tekiju u crkvu«. Sadržaj narodne pjesme podsjeća nas na borbe koje je ugarski kralj Karlo Robert vodio iz petrovaradinske tvrđave protiv srpskog kralja Uroša II Milutina 1308 g.

Poslije zauzeća petrovaradinske tvrđave po Turcima 28. VII 1526 postao je Petrovaradin sjedište turskih odličnika, koji su odatle vodili svoje pohode u okolini. Sam narod u Petrovaradinu bavio se, ukoliko nije bio kulučar, poglavito brodarenjem i ribarstvom.

Za razliku od drugih srijemskih mjesta, uspjelo je u Petrovaradinu okupiti izvjestan broj katolika. Turski putopisac Evlije Ćelebija piše da je u 1665 godini, dakle oko 140 godina turske vladavine, naišao u Petrovaradinu na kaurske manile.

Na mjestu porušene crkve podigoše dva derviša daščaru. Riječ Tekija — arapski takija — počivalište, znači muslimanski manastir, odakle je mjesto nazvano Tekije. Ovakvi manastiri podizali su se redovno pokraj izvorne vode. Turci iz Petrovaradina dolazili su ovamo radi lijepog izgleda i dobre izvorne vode, a kojom je Petrovaradin oskudijevao, na »teferič« što znači izlet. U ono vrijeme postojala su na Tekijama dva izvora: jedan u neposrednoj blizini današnje kapele, a drugi na mjestu sadašnjeg tekijskog izvora. Gornji je izvor vremenom usahnuo. Uz daščaru sagradili su kasnije Turci i malu džamiju sa munarom (minaretom) i to upravo na mjestu na kojem je sada sakristija.

Iza toga što su Turci, oktobra 1687 godine, poslije poraza kod Haršanja napustili petrovaradinsku tvrđavu, ostala je džamija pusta. Godine 1693 doveo je bečki nadbiskup kardinal grof Leopold Karlo Kolinić isusovce u Petrovaradin. Rad isusovaca bio je u početku čisto misionarski. Međutim iako nisu imali župe, obavljali su stvarno poslove župnika. U namjeri da što skorije dođu do crkve, zamole isusovci da im se preda za bogoslužene napuštena džamija kod Tekija. Ovu džamiju pretvoriše onda u kapelu Bezgrešnog Začeća BDM. Na glavni oltar postavljen je barokni umjetnički izrađen kip Bezgrešne, koji se sada nalazi u crkvi iza glavnog oltara. Ovaj kip sa kipovima dvaju anđela u kripti crkve sv. Jurja u Petrovaradinu, spadaju među najljepša djela barokne umjetnosti iz 17 vijeka u Srijemu te predstavljaju veliku umjetničku i povjesnu vrijednost.

Kao što se moglo očekivati, nade Karlovačkog 25 godišnjeg mira 1699 godine nisu se ostvarile. Ratoborni Damad Alipaša, veliki vezir sultana Ahmeda III, vodi već 1716 godine veliku vojsku na Austriju. Tako je 2 avgusta 1716 stigla turska vojska na vrhove Fruške gore između Srijemskih Karlovaca i Petrovaradina. Upravo na blagdan Snježne Gospe 5 avgusta, u 7 sati dođe do velike bitke između austrijske i turske vojske, koja je u 11 sati završila velikom pobjedom vojskovođe princa Eugena Savojskog i potpunim porazom turske vojske. Kako je tekijska kapela bila neposredna pozornica bitke, to je princ Eugen, veliki štovalac Majke Božje Pomoćnice kršćana, poklonio crkvi kopiju slike Majke Božje Snježne, koja se nalazi na oltaru Svete Marije Velike u Rimu.

U znak zahvalnosti na velikoj pobjedi održan je 8 avgusta u kapeli svečani »Te Deum« kojemu su prisustvovala 74 vojna svećenika. Za vrijeme sv. Mise gruvalo je 140 velikih topova. Sam princ Eugen postavio je čudotvornu sliku na mali oltar kapele.

Prvo proširenje kapele izvršeno je troškom obitelji generala grofa Sigfrida Breunera, kojega su Turci prilikom povlačenja ubili. Tada je srušen minaret, a sama zgrada je prema Petrovaradinu produžena za 2 hvata i sve je stavljeno pod jedan krov. U ovakvom stanju zatekao je kapelu 1735 godine biskup Serenji, kada je za sjedište srijemske biskupije odredio Petrovaradin.

Isusovci su vodili svake godine na dan

Sniježne Gospe iz župne crkve sv. Jurja u Petrovaradinu veliku procesiju u svetište, koje je primilo naziv svetište Majke Božje Sniježne na Tekijama. Isusovci su podigli glas zavjetne kapele širom Srijema, Bačke i Banata, a osobito od vremena kada je papa Klement XII 1730 godine podijelio potpuni oprost na dan Sniježne Gospe svim vjernicima pod redovitim uvjetima.

U međuvremenu su ljudi opazili da vjernici moleći pred sv. slikom dobivaju, zagovorom BDM izvanredne milosti. Tako je prema isusovačkom dnevniku iz 1738 i 1739 godine ozdravio markiz Montecuculi od teške neizlječive bolesti; isto je tako na samoj smrti ozdravio barun Wolffen. Isusovački ljetopisac piše doslovce na latinskom jeziku: «Ne mole se vjernici i hodočasnici uzalud. To dokazuju brojni dragocjeni zavjetni darovi: zlatni prsteni, 400 for. u novcu, svijeće za nekoliko godina, šest srebrnih kruna itd.«

Kako je u kapelu dolazilo sve više naroda, to su isusovci 1754 godine produžili crkvu za 8 hvati i providili je drvenim tornjem. Opravljena crkva posvećena je 26 jula 1754 g. i od toga se vremena slave na dan sv. Ane »Male Tekije«.

Iako je priliv hodočasnika rastao od godine do godine, ostavljene štake pružale su dokaz da su zagovorom BDM hromi prohodali; u mramoru uklesane zahvale i mnogobrojni darovani predmeti dokazuju da je na tom mjestu Majka Božja dijelila bogate milosti.

Petrovaradinski župnik Ilija Okrugić, opat, rodom iz Srijemskih Karlovaca, književnik i istoričar, koji je od djetinjstva bio zadojen ljubavlju prema Gospi i njenom svetištu, dao je 1881 godine sprovesti iz temelja obnovu crkve Majke Božje na Tekijama. U pročelju crkve podignuta su dva gotska zvonika, stara turska džamija, koja je služila kao sakristija, srušena je, a na njenom mjestu podignuta je kupola sa tornjićem pod koju je stavljen veliki gotski oltar, koji je tako građen da se mogu sa obe strane služiti sv. mise. Na maloj kupoli postavljen je polumjesec, a nad njim križ, kao znak pobjede kršćanstva nad vjekovnim neprijateljem. To je bilo godine 1881, pa se ove godine slavi 80 godišnjica nove tekijske crkve.

Opat Ilija Okrugić, obnovitelj tekijskog svetišta umro je 30. maja 1897 godine, pa je na njegovu želju sahranjen na Tekijama.

Godine 1923 i 1924 pokrivena je kupola novim limom, križ je pozlaćen, a krovna konstrukcija je većim dijelom izmijenjena. Godine 1926 nabavljena su tri nova zvona. Veliko zvono posvećeno je Majci Božjoj i nosi sliku Majke Božje Tekijske sa natpisom: »Zvona nabavili građani Petrovaradina i hodočasnici«. Srednje je zvono posvećeno sv. Ani, a malo sv. Josipu. Godine 1927 izvedena je nutarnja prepravka. Eugen Caratti iz Rume poslikao je unutrašnjost crkve. Te su godine popravljene i orgulje, postavljene nove klupe i izgrađeno natkrovište pokraj crkve.

Godine 1956 obavljeno je na svečan način krunisanje čudotvorne slike, o čemu svjedoči mramorna ploča u crkvi. U godinama 1958 i 1959 izvršeni su znatni popravci na crkvi kao i pretres krova te bojadisanje crkve. Papa je 1958 podijelio, u trajanju od 7 godina, potpuni oprost hodočasnicima pod redovnim uvjetima za 11 blagdana Gospinih u godini.

Nebrojena su usluženja i dobročinstva, kojima je Gospa Tekijska obdarila svojim zagovorom pred Bogom vjernike koji su je zamolili za pomoć. Samo je mali dio posvjedočen u kamen uklesanim zahvalama i darovima, a pretežni broj ostao je javnosti nepoznat i sakriven u zahvalnim srcima vjernika.

POVRATAK

Bolesni ljudi zamolili su Tvoju pomoć, Gospodine.
Bilo ih je desetero jadnika, kojima si vratio zdravlje, a samo se jedan čovjek između njih vratio da Ti zahvali.
Koliko nas imade, Dobri, koji zazivamo Tvoje milosrđe u svojim potrebama! Koliko je nas, koji primamo Tvoje darove svoga ozdravljenja, smirenosti i utjehe, a ozdravljeni odlazimo svim stranama svijeta i Tebi se ne vraćamo.
Kako žurno hlapi naše sjećanje na Tvoje milosrđe — kako žurno odmiču naši koraci ususret novu životu u kojem smo Tvoju dobrotu zaboravili.
Gospodine, kada se danas vraćam da Ti zahvalim, oprosti mi, što sam se tako kasno vratila živom vrelu ljubavi beskrajne. Kada danas pokušavam da Ti zahvalim, znadem, da su mi mnoga jutra granjivala ozarena Tvojom milošću i trebalo je da stignem ranije.
Pitaš me za braću, suputnike moje, kojima si također svoju ljubav darovao, a oni Ti ne zahvališe.
Oprosti i njima, Dobri, i zovni ih da Ti se vrate prije mraka svoje noći posljednje.

Na Duhove je Papa, posvetio 14 misijskih biskupa. Slično kao prošle godine 8 maja, tako je ove godine na Duhove Papa posvetio 14 novih biskupa, od kojih 9 domorodaca. Ti su biskupi: 3 za Formozu, 3 za Burmu, 2 za Indiju, 5 za Afriku i jedan za Kolumbiju. Među posvećenim biskupima bio je pomoćni biskup bombajskog kardinala Grejšesa i pomoćni biskup crnačkog kardinala Rugambva. Papa je posle posvete održao novim biskupima i svim prisutnima kraći govor. a) Iako umoran od teške funkcije, Papa se raduje što može novoosnovanim biskupijama poslati neke od novoposvećenih biskupa sa željom da ponesu blaženi mir onim narodima kojima su postali duhovni pastiri. Rimska Crkva grli kao majka nežnom ljubavlju nove crkve, koje se ponose slavnom istorijom, prožetom herojskom ljubavi i žrtvama. b) Mnogi novi biskupi dolaze iz zemalja koje se opravdano ponose starom kulturom, u kojoj su sakrivene lepote, jasan trag objavljene istine. Sada će moći bolje i iscrpnije proučavati te elemente i tako obogatiti ljudsko znanje. Mi se zahvaljujemo Bogu da je omogućio pristup tih naroda širokom svetu. Pošteni ljudi zdravog prosuđivanja primaju ih raširenih ruku, gledajući u tome poziv na službu duhovnom i materijalnom dobru svih naroda. c) Crkva je uvek mlada i punim oduševljenjem vršila uzvišenu službu Kristovog blagovesnika. Papa je napose podsetio na osnivača Oblata Bezgrešne Msgr Mazenoa, koji je umro tačno pre 100 godina. Njegova je misijska kongregacija osnovana 1826 godine. Ona je danas već veliko stablo, čije se grane protežu na dva kontinenta, na arktične i ekvatorijalne provincije. Papi se na kraju zahvalio novoposvećeni nadbiskup Msgr Kerketa iz Rankija u Inidiji.

Zadaci koncila. Sekretar svetog Oficija i njegov asesor izneli su sledeće misli o budućem koncilu. Koncil ima zadatak da doprinese obnovi katoličkog života; time će služiti istini, predstavljajući čin ljubavi i dače divan primer mira. Koncil je pozvan da izgradi kršćanski poredak na svet te povrati ugled duhovnim stvarnostima, kako bi ljudi imali više smisla za Boga i nadprirodni red. Valja braniti prava istine i dobra, naglašavati uzvišeno dostojanstvo osobe u okviru zajednice. Koncil će konačno pozvati sve kršćane na duhovno jedinstvo, a sve narode na mir u istini i ljubavi Kristovoj. Kardinal Otaviani, koji je predsedavao tom skupu, isticao je istovetnost ciljeva organizacije »Središte međunarodnog izmirenja« i budućeg koncila. Treba osvetljavati suverena prava vrhovnog Zakonodavca i dužnosti ljudi, a to znači ujedno raditi na produbljivanju mira u ljudskim srcima. Da li se ne nalazi pravi mir, u ispunjavanju volje Božje? Da li ne daje Crkva takav primer miroljubive saradnje, kad okuplja u svojim komisijama i sekretarijatima gotovo 800 prelata, bogoslova i kanonista iz 63 zemlje? Uprkos velikim razlikama u rasi, kulturi i tradicijama tih 800 crkvenih predstavnika, oni rade u potpunom jedinstvu volje, u punoj slobodi izražavanja na pripremanju predloga dogmatske i disciplinarne prirode.

Priprave za koncil dobro odmiču. Na duhovsku subotu Papa je prisustvovao sednici koncilske komisije. Posle je kazao da priprave za koncil brže odmiču nego što je mogao očekivati. Rad liturgijske komisije je tako napredovao, da bi se zbog nje koncil već ove godine mogao održati, izjavio je pasavski biskup.

Rad centralne komisije. 12 juna otvorila se glavna pripravna komisija za koncil. Na nju bilo je pozvano 53 kardinala, 5 patrijarha, 36 nadbiskupa, 7 biskupa, 14 drugih prelata, 4 generala benediktinskog, dominikanskog, franjevačkog i isusovačkog reda kao i 4 druga redovnika. Time je u toj komisiji zastupljeno 60 zemalja s ukupno 93 člana i 30 savetnika. Zasedanja su se održala u kongregacijskoj dvorani apostolske palate. Predsedavao je Papa sam ili u njegovom odsustvu jedan kardinal. Izveštaje podalo je 11 kardinala, predsednici pojedinih komisija, tri predsednika sekretarijata i sekretar centralne komisije Msgr Felici. Raspravljalo se o uređenju budućeg koncila, o njegovoj pravno-formalnoj strani: koje će se osobe pozvati na koncil, kakve koncilske komisije treba obrazovati, kako će se glasati itd. Papa je tako upoznao mišljenje najuglednijih crkvenih predstavnika, što će mu koristiti kod sastavljanja zvaničnog poziva na koncil.

Kartaški nadbiskup Msgr Peren iz Tunisa izdao je svom područnom svećenstvu dozvolu da mogu izvan strogo crkvenih službi nositi

svećeničko odelo kakvo je uobičajeno u anglosaksonskim zemljama: kolar i civilno odelo crne ili sive boje; ostale su boje isključene.

Međunarodni katolički ured za decu zasedao je krajem maja u Parizu. Došlo je 500 delegata iz 45 zemalja. Pročitano je bilo pismo svetog Oca o dostojanstvu deteta i važnosti odgoja. Svako je dete otkupljeno Kristovom krvlju i pozvano da razvija u sebi božanski život u krugu obitelji, naroda i države. Ne sme se zloupotrebljavati omladinu, nego joj treba pomoći da harmonički raste i razvija se. Zdrava kršćanska filozofija daje zdrave upute. Kupovati kod omladine simpatije popuštajući njihovim zlim sklonostima veliko je zlo. Isto tako ne valja propisati omladini totalitarni sistem u kome nema mesta ličnoj slobodi i razvoju samostalnog mišljenja. Papa je pozvao katoličke javne radnike neka razvijaju veću radinost u međunarodnim organizacijama.

U Lionu u Francuskoj skupilo se 900 časnih sestara bolničarki na kongres po pitanju bolničarske i socijalne službe. Prisutno je bilo mnogo crkvenih dostojanstvenika. U referatima isticala se važnost i potreba karitativnog rada i u službi Crkve i Kristovog evanđelja.

Vrhovni državni sud u Holandiji je presudio da zakonski propis od 1848 godine kojim su bile zabranjene telovske procesije nije više na snazi, pošto je 1950 godine Holandija pristupila Evropskom ugovoru za zaštitu ljudskih prava. Telovska procesija nema ništa što bi ugrožavalo javni mir i red, ne nanosi opasnost zdravlju, javnom moralu, ne čini štetu pravima i slobodi trećeg.

Nadbiskupska stolica Santiago di Čile bila je posle smrti kardinala Karo Rodrigves 2 i po godine upražnjena. Sada je papa imenovao na nju salezijanskog biskupa Msgr Silva Henrikves, koji je dosad upravljao biskupijom Valparaiso. Nadbiskupija Santiago ima preko 2 miliona vernika, treći deo svih stanovnika Čilea.

Katolički flimski biro je na 14. filmskim svečanostima podelio nagradu filmu »Neka prvi baci kamen« od Irvina Keršmera. Glavna je osoba isusovački pater Clark. Taj film predstavlja na temelju stvarnih činjenica dramatsku borbu jednog svećenika, kako uvesti u život mlade kažnjenike posle otpusta iz zatvora... Film doprinosi razumevanju teških problema na čitavom svetu i predočuje divan primer istinite ljubavi prema bližnjima.

Koncem maja hodočastilo je u Lurd 1000 belgijskih invalida pod vodstvom svojih duhovnih pastira. 1945 u Belgiji se osnovalo udruženje »Narodna liga za osobe sa telesnim nedostacima« da bi se branila njihova socijalna prava te im se pružila duhovna pomoć. Među članovima stvorilo se bratsko osećanje. Svi njihovi delegati iz flamanskih provincija skupili su se u pobožnom raspoloženju kod Lurdske Gospe.

Francuska treba u pet narednih godina da sagradi 1100 crkava, kako stoji u jednom izveštaju njihovog episkopata. Da bi se ujednačili planovi te bi gradnja postala jeftinija, stalni sekretarijat episkopata sastavio je poseban nacionalni komitet za gradnju crkava.

Švajcarska je sa svoja dva miliona katolika skupila u misijskoj godini od 1 maja 1960 do 1 maja 1961 blizu 2,5 milijarde dinara. Novac će se utrošiti za podizanje crkava, bolnica i škola u misijama gde rade švajcarski misionari, kojih je ukupno 1700, bilo svećenika, laičkih pomoćnika, časnih sestara ili braće laika. U 700 švajcarskih župa kroz godinu dana više se molilo, održavala su se misijska predavanja, skupljali se materijalni milodari i duhovne žrtve. Takmičile su se župe među sobom, đaci i studenti na istim školama, uzdržavali se od jela, filmskih predstava, priređivali se bazari, a što se prištedilo ili skupilo, poklanjalo se misijama. Jedna služavka dala je 1000 šv. franaka, neimenovani poklonio sam 10 000 fr. Najsvečanija priredba u misijskoj godini je bila, kad je kardinal Agagianian rasposlao 192 Švajcarca u misije. U kantonu Gallen je 12 mesta skupilo fantastičnu svotu od jedan milion franaka.

Holandski kardinal Alfrink je krajem maja u Minhenu govorio o svojoj zemlji. Kazao je da je katolička Crkva u Holandiji mlada. Za vreme reformacije 26 godina nije bilo nijednog katoličkog svećenika u zemlji. 1827 sklopljen je između države i Svete Stolice konkordat, 1853 uspostavljena je redovna hijerarhija. Danas ima u zemlji 7 biskupija sa 4,5 miliona vernika u 1700 župa. Holandske su župe srazmerno male, da bi bila pastoracija toliko bolja. Na 320 vernika dolazi prosečno jedan svećenik. U predratnim godinama Holandija je imala godišnje po 120 svetovnih i po 300 redovničkih mladomisnika. Sada je njihov broj ukupno pao na 300. Od 8500 redovničkih svećenika 4000 njih

radi u misijama. Glavna snaga holandskih katolika su njihove verske škole. Po kardinalovom mišljenju prave neutralne škole nema. Učitelj nužno, iznoseći svoje stručno znanje, ispoljava svoj osobni stav prema raznim pitanjima svetovnog nazora i tako deluje i odgaja svoje učenike. Posle 100 godina borbe oni su uspeli postići izjednačenje verskih i državnih škola, koje podjednako izdržava država.

Madrid. Španjolski katolici su osnovali 1500 stipendija za bogoslove iz misijskih zemalja. Potrebna novčana sredstva prikupilo je Delo sv. Petra koje vodi brigu za izdržavanje urođeničkog svećeničkog podmlatka u misijama.

U varšavskoj katedrali otkrivena je spomen ploča dvanaestorici svećenika koji su umrli u deportaciji. Kardinal Višinski je tom prigodom veličao požrtvovanost poljskih svećenika, koji su relativno najviše stradali za vreme nacizma. On je ubeđen da taj duh požrtvovanosti još uvek živi u poljskom svećenstvu. Pravi katolički svećenik je sposoban da živi siromašno, bez zlata, bez penzije, bez osiguranja, zaključio je kardinal.

Grupa od 150 Indijanaca koja je pre 25 godina ostavila katoličku Crkvu te se priključila luteranskoj crkvi, vratila se sada natrag u katoličku veru.

Francuzi u Alžiru su 30 aprila javno negodovali zbog pastirskog pisma svog biskupa Duvala, koji je osudio postupak uporničkih generala i više puta javno izrazio svoju podršku muslimanima koji imaju pravo na samoopredeljenje. Crkvi su svi narodi braća istog nebeskog Oca.

Katolička Crkva u Kini je imala 1950 3 univerziteta, 189 srednjih škola, 2 011 osnovnih škola, 2 243 škola za katekizam, 16 bogoslovija, 60 dečjih malih semeništa, 32 tiskare.

U Oklahoma Siti je katolički svećenik Robert Mekdoul bio dva puta zatvoren, pošto se pridružio crnačkim manifestacijama za jednaka građanska prava i bratstvo svih rasa.

Atinski metropolit Teoklitos je izjavio: Ako carigradski patrijarh i sveti sinod smatraju potrebnim, mi ćemo otići u Rim, ne na koncil koji je unutrašnja stvar katoličke Crkve, nego na sastanak koji bi raspravljao i rešavao pitanja od zajedničkog interesa. Jedan jedini put vodi Kristu: to je put ljubavi. Nadamo se da će koncil doprineti porastu prestiža kršćanstva u životu sadašnjice i budućnosti, što nam mora biti mnogo na srcu. Put će biti dug i težak, ali za veliku službu veri i ljubavi isplati se imati hrabrost suprotstaviti se svim poteškoćama.

Predstojništvo holandskih i belgijskih karmelićanski sastalo se u Herlenu i pretresalo zajednička pitanja, napose o potrebi prilagođavanja njihove discipline našem vremenu. Bile su saglasne da se održi noćna molitva, da se zaštiti tišina zbog pojačanog ručnog rada, da se olakša korizmena posna praksa, da se uvede gimnastika i sport, da se održe bolje veze s obiteljima sestara. Predložile su da bolesne sestre, koje su prisiljene da žive izvan samostana, primaju posete domaćih. U novicijatu neka se veća pažnja posveti razvoju osobnosti. Trebalo bi omogućiti nekim sestrama bogoslovni studij. Starešinstvo raznih karmelićanskih samostana trebalo bi imati više međusobnog dodira. Razgovorima je prisustvovao i karmelićanski provincijal.

Lurdska ozdravljenja. Međunarodni lekarski ured od 24 lekara izjavio je da se ne mogu prirodnim putem rastumačiti sledeća tri lurdska ozdravljenja: 1) Prvi je slučaj Žinet Nuvel iz Karmoja, koja je ozdravila 1955. Nien je slučaj izneo profesor Pier Morijak sa medicinskog fakulteta u Bordoju. Njena je bolest bila neka vrlo retka bolest na jetri. Dosad je poznatih samo 112 takvih slučajeva, od kojih je 110 završilo smrću. Ni operacijom ni kemijskom terapijom stanje se bolesnice nije ništa popravilo. Žinet Nuvel ozdravila je u Lurdu iznenada te od tog vremena potpuno zdrava. 2) Drugi je slučaj izneo profesor Salmon iz medicinskog fakulteta u Marseju, a odnosi se na Italijanku Elizu Aloi. Kroz 10 godina su je uzalud zdravili. Imala je jasne znakove tuberkuloze u kostima i zglobovima sa fistulama, napose na nogama. Ozdravila je prilikom hodočašća 1958. Deset se fistula za dva dana potpuno zatvorilo, tako da je žena mogla sama otputovati kući na Siciliju. 3) Treći je slučaj predložio profesor Tiebo iz Strasbura. Radi se o Nemici Anđeli Thua. Bolovala je od vrlo teškog oblika moždane skleroze od 1950 godine. Gotovo umiruću su je dovezli u Lurd gde je potpuno i konačno ozdravila. Komitet lekara je presudio da se ta ozdravljenja prirodno ne mogu rastumačiti te ih prepustio nadležnim crkvenim vlastima na daljnji postupak. Predsednik tog komiteta je profesor Olivieri.

Sveta Bertila Boskadin. Ta se svetica rodila 1888 u blizini Venecije. Već kod kuće se s njom slabo postupalo. Bila je slabo nadarena za školu. Morala je pretrpeti mnoga ismejavanja i poruge. U samostan su je primili više iz milosrđa. Na nju su padali najniži poslovi, držali su je vrlo ograničeno sposobnom. Posluživala je u bolnici bolesnike i konačno sama obolela od neizlečive bolesti. Bila je naviknuta na križ. U takvim se prilikama njena duša penjala stazama svetosti. Nije tražila utehe, duhovnih radosti, ni priznanja od ljudi. Molila je Isusa neka radije pre umre nego bi kakvo delo učinila da bi ga ljudi videli. Umirući je govorila: »Samo Isus vredi, sve drugo nije ništa!«. Umrla je 1922 godine stara 34 godine. Papa Pijo XII proglasio ju je 1952 blaženom, a Ivan XXIII sada 11 maja 1961 svetom.

Gari Kuper, jedan od najpoznatijih filmskih glumaca, umro je od raka prošlog maja u 60 godini starosti. Sa Kuperom su vezani kaubojski filmovi američkog Zapada. U svojim ulogama prikazivao je poduzimljivog, odvažnog, vedrog i poštenog Amerikanca. Bio je redak glumac koji je vrlo lepo kršćanski živeo u svom braku. Pre dve godine se obratio na katoličku veru. Prigodom njegove smrti sam papa je poslao izraze saučešća njegovoj supruzi i kćerci.

Čileanski episkopat proučava mogućnost prodaje ukupnih crkvenih dobara i poseda u državi uključujući i polja i donosna nepokretna imanja. Iznos od te prodaje utrošio bi se za izgradnju crkava i škola, napose u provincijama koje je uništio prošlogodišnji zemljotres.

Preko pola miliona hodočasnika bilo je 13 maja u Fatimi. Mnogo se molilo za obraćenje grešnika i za budući crkveni sabor. Kardinal Traglia predsedavao je svečanostima i preneo vernicima papin blagoslov.

Španski biskup Herrera iz Malage je poznat po svom socijalnom osećanju. On se svom energijom založio da se ukloni nepismenost iz južnih španskih provincija. Sada poziva državne vlasti odnosno veleposednike neka se njihovi posedi pretvore u napredna poljodelska preduzeća u kojima bi učestvovali u prihodima i njihovi radnici.

U Oslu izašao je rimski misal sa latinsko-norveškim tekstom. To je bio plod 20 godišnjeg rada. Za malobrojne norveške katolike, kojih nema preko 5000 nova knjiga predstavlja važan događaj.

Kenijska prestonica Nairobi gradi novu katoličku katedralu. Potreba se za njom već dugo osećala. Misionari Duha Svetog su međuvremeno uspeli sakupiti toliko novca da su počeli sa radom. Dok ne dovrše novu, služe se starom.

Hongkong ima 3 miliona stanovnika, među kojima 160 000 katolika i 14 000 katehumena. Na uskrsnu vigiliju bilo je kršteno 1769 odraslih. Katolici kineske narodnosti posvećuju sve veću brigu svojim sunarodnjacima na Filipinima, gde ima 320 000 Kineza, među kojima 66 000 katolika. Hongkong šalje na Filipine kineske novine i ostalu kinesku štampu.

Katolički nadbiskup indijske prestonice Delhija Msgr Fernandes, čija biskupija ima trenutno tek 11 000 katolika, posetio je bečkog kardinala. Njegova je želja da Beč preuzme kumstvo nad njegovom biskupijom te da se dogovori o načinu međusobne saradnje.

U severnoj Angoli je izgubio život već drugi italijanski misionar. To je 34 godišnji Franjo Filepistar, koji je došao u misije tek 1956 godine i radio na misijskoj postaji Dambadie.

Slonovača. Msgr Jago, nadbiskup Abidjana, održao je u Lionu predavanje o razvoju kršćanstva u njegovoj zemlji. Pre 80 godina ta je zemlja bila nepoznata svetu. 1893 postala je francuska kolonija. Prvi su misionari došli 1895. Godine 1910 bilo je u zemlji 10 misijskih stanica sa 493 krštenja. Danas ima zemlja pet biskupija sa 300 000 vernika, deseti deo svega pučanstva. Njegova nadbiskupija broji 620 000 stanovnika, od toga 50 000 vernika i 25 000 katehumena sa 10 000 krštenja godišnje. Među 102 svećenika samo su 22 Afrikanca. U malom semeništu ima 215 đaka, a u bogosloviji 20 bogoslova. U Abidjanu ima 4 župe, ali je potrebno još pet.

Od 185 rezidencijalnih katoličkih biskupa u Africi 32 su Afrikanci i u Africi rođeni, 141 Evropejac i 12 Amerikanaca. Bivši belgijski Kongo ima 31 biskupa, Južnoafrička Unija, 20, Tanganjika 18, Madagaskar 15, Nigerija 12.

Oko sto afričkih biskupa poslalo je papi Ivanu XXIII molbu da se pristupi procesu za kanonizaciju 22 ugandska mučenika koje je papa Benedikto XV 1921 proglasio blaženim.

Burmanski svećenik Stefan Ving iz ap. vikarijata Kongtung izgubio je 10 aprila 1961 život. Bilo mu je 50 godina, 14 godina radio je u Burmi. Rodom je bio Kinez i zbog znanja jezika vrlo dobar misijski radnik.

Pod kongregaciju za širenje vere potpada 347 biskupa i 4 samostalna prelata. Od toga su 222 stranci, a 125 domorodci. 71% njih pripada nekom redu, dok su ostali iz dijecezanskog klera. Italijana ima 41.

Laos. U toj državici bilo je 50 katoličkih misijskih postaja. Mnoge od njih su građanskim ratom nastradale. Oko 20 njih moralo je prestati radom.

Kongo. Još uvek radi u toj ogromnoj afričkoj zemlji oko 7 000 evropskih misionara, svećenika, braće laika i časnih sestara. Oko 130 njih moralo je napustiti misije i vratiti se kući. Ako je misijski rad u nekim područjima otežan ili onemogućen, računa se da su to privremene poteškoće.

Crnački kardinal Rugambva je govorio o afričkim problemima. Za nj je najvažniji problem da se što pre stvore u Africi potrebna kulturna središta (univerziteti), čime bi se preprečilo da se afrički studenti na evropskim školama ne otuđe domaćem duhu. Evropska elita koja bi došla Africi u pomoć, morala bi se prilagoditi i paziti da ne bi svojom gordošću povredila samosvest Afričana. Afrikanac je po prirodi duboko religiozan te ima živu svest moralnih obaveza. Pod uticajem evropske areligiozne civilizacije može postati tehnizirani divljak. Kardinal je ubeđen da je kršćanstvo u Africi već tako duboko ukorenjeno da vihori koji će odneti kolonijalizam ne mogu uništiti kršćanstvo.

Afrika. Pod kongregacijom za širenje vere bilo je 1. februara 1961 182 rezidencijalna biskupa i 3 samostalne opatije. Među tim biskupima bila su 22 biskupa iz svetovnog klera i 163 biskupa iz 38 redova i kongregacija. Prosečna starost afričkih biskupa iznosi 54 godine. Pretežna većina njih je još uvek iz Evrope.

Siera Leone je postala 26 aprila 1961 nezavisna država. U toj afričkoj državi živi nešto preko 2 miliona stanovnika, većinom muslimana. Katolika je 200 000. Katoličkih škola je 218 sa 24 000 učenika. Poljodelski ministar Albert Margaj je katolik, brat predsednika države.

Bratstvo i jedinstvo. Dok se u jednoj južnoj državi SAD Alabami fizičkim razračunavanjem pokazuje mržnja i prezir prema crncima, istovremeno je crnački kardinal Rugambva u njujorškoj katedrali sv. Patrika doživeo divan prijem i održao svečanu misu i propoved crnačkim i belim vernicima.

Majnski biskup Albert Štor umro je iznenada 4 juna na krizmanju. Pokojnik je bio star 71 godniu, a biskup je bio 26 godina. Isticao se u liturgijskim pitanjima i u radu na crkvenom jedinstvu u Nemačkoj putem organizacije »Una Sancta«.

Sveta Stolica je dala oko 300 miliona dinara za izbeglice, sav čisti prihod od poštanskih maraka prigodom izbegličke godine. Od svih država Sveta je Stolica dala najviše iz te akcije.

Brazil. Brazilski su biskupi u saradnji sa vladom odlučili da otvore tokom 1961 godine 15 000 radijskih škola u severnom i srednjem Brazilu, kako bi se pružilo osnovno obrazovanje nepismenim osobama. Prigodom podpisivanja te konvencije predsednik republike Kvadros je izjavio: »Vlada poziva sve aktivne snage naroda u borbu protiv neznanja. U toj mobilizaciji nemoguće je prezreti biskupe«.

Meksiko. Stručnjaci UNO računaju da u Meksiku ima među 40 miliona stanovnika 30 miliona nepismenih. Za uklanjanje te nepismenosti trebalo bi 600 000 novih učitelja. Možda će se i tamo rešiti taj problem radijskim školama kao u Južnoj Americi.

Odakle najviše misionara? Irska 7000, Holandija 7067, Belgija 8000, Švajcarska 1700, Kanada 3931, Francuska 15000, Italija 7800. U Irskoj dolazi jedan misionar na 457 vernika, u Holandiji na 566, u Belgiji na 1050, u Švajcarskoj na 1170, u Francuskoj na 2333, u Italiji na 6084 vernika. U Jugoslaviji dolazi jedan misionar na možda 25 000 vernika.

Italija je imala 1960 godine 50 miliona stanovnika koji su preko 99% katolici. Župa ima 25 671, svetovnih svećenika 43 696, redovničkih 21 129. U toj godini bilo je 654 mladomisnika, a umrlo je 900 svećenika.

Španija ima 19370 župa sa 42 440 crkava. Svetovnih svećenika ima 25 530, redovničkih 8 820, braće laika 20 000, redovnica 70 000, svih seminarista za svetovni kao i redovnički kler 33 400. 40% bogoslova dolazi iz obitelji sa pet i više dece.

Vojnici u Lurdu. Ove su se godine vojnici iz 16 država već četvrti puta uzastopce skupili u Lurdu na hodočašću. Francuskih vojnika bilo je 25 000, 15 000 iz drugih država. Među njima bilo je i 600 ranjenika i invalida. Smisao tih vojničkih hodočašća jeste u tome da se pokaže da su i vojnici vernici s istim osobnim potrebama kao ostali vernici, da se gaji međunarodno bratstvo, da se mole za mir, koji je zajednička potreba sadašnjice. Papa je tim vojnicima poslao preko kardinala Feltena posebno pismo. Tada se u Lurdu moglo videti kako su viši nemački oficiri vukli kolica s bolesnim francuskim vojnicima, kako su afrički crnci prenosili belgijske ranjenike iz Konga, kako su oficiri služili vojnicima redovima. Osećalo se da su svi vojnici bez razlike sinovi jednog Boga i braća Kristova.

Dominikanska republika ima oko 3 miliona stanovnika, od kojih 2,9 miliona katolika. Za njih se brine 315 svećenika, 108 svetovnih i 207 redovničkih. Među redovnicima ima preko polovina stranaca. Na jednog svećenika dolazi 9 000 vernika. Posle smrti generala Trujilja Papa je poslao vladi saučešće. Msgr Pabal Ramirez, biskup grada La Vega, koji je bio do pre kratkog vremena meta mnogih polemika, odredio je da se služe mise za pokojnog predsednika. Očekuje se da će se poboljšati odnosi između Crkve i države.

Papa je primio 8 juna u audijenciju belgijski kraljevski par. Dan ranije odlikovao je kralja Boduena najvišim crkvenim odlikovanjem Kristovim ordenom koji se podeljuje samo katoličkim vladarima. Kraljica Fabiola je dobila zlatnu medalju »Pro Ecclesia et pontifice«. Papa je kraljevskom paru izrazio svoje najbolje želje za njihov osobni i obiteljski život u pravom kršćanskom duhu, zahvalio se Belgiji za velik doprinos misijama, napose u misionarima, koji se žrtvuju za širenje kraljevstva Božjeg na zemlji. Dalje je Papa poželeo belgijskom narodu da bi svi građani živeli u međusobnoj bratskoj slozi te sarađivali u međunarodnoj zajednici.

Starosta nemačkih biskupa dr Mihael Buhberger iz Regensburga umro je u 87 godini starosti. Bio je profesor bogoslovlja, kanonik, generalni vikar, pomoćni biskup, a od 1927 rezidencijalni biskup u Regensburgu. 1950 postao je osobno nadbiskup i asistens papinskog prestola.

U Sv. Margreti u Burgenlandu počele su 28 maja posionske igre, koje će se davati do oktobra. Mesto leži u vrlo lepoj brdskoj okolini.

Kanonik Lestokva izdao je prvi svezak korespondencije papinskog nuncija u Parizu između 1535 i 1540. Papa je u znak pohvale i priznanja poslao piscu pismo s autogramom.

Misijski prilozi. U 1960 godini Društvo za širenje vere sakupilo je 20 miliona dolara. Ta je svota podeljena na 750 crkvenih teritorija, koje su ovisne od kongregacije za širenje vere. — Delo sv. Petra, koje vodi brigu za izdržavanje urođeničkog svećeničkog podmlatka, skupilo je 7,5 miliona dolara za 93 bogoslovije sa 5 500 bogoslova i 338 malih semeništa sa nekih 27 000 đaka. Za njih bi bilo potrebno najmanje 9 miliona dolara. Savez svećenika za misije (UCM) ima 197 587 članova. Poslednjih 10 godina njihov se broj povisio za 29 000.

Na Telovo je poljski kardinal Višinski održao pred 125 000 vernika kratak govor. U njemu je posvetio grad i nadbiskupiju Varšavu a i sav poljski narod zaštiti bl. Device Marije. Kazao je da je duboko zabrinut za budućnost Crkve i duhovni život u obiteljima. Oprostio je od srca svima koji mu čine poteškoće i pozvao vernike da učine tako. Pokazalo se koliko poljski katolici vole svog kardinala.

Kardinal Tiseran član Francuske Akademije. Najviši francuski naučni zavod izabrao je za svog novog člana kardinala Tiserana kome je 76 godina. Rodio se u Nansiju, sa 24 godine bio je već u vatikanskoj biblioteci kao čuvar starih istočnih rukopisa. Učestvovao je u prvom svetskom ratu. Sa 42 godine bio je konzultor istočne kongregacije, pa onda bio imenovan kardinalom i sekretarom iste kongregacije. Već oko 10 godina kardinal Tiseran je dekan kardinalskog zbora, iza Pape po položaju prva ličnost. Taj se kardinal odlikuje poznavanjem istočnih jezika i njihove stare literature.

U Beču se vršio kongres sudsko socijalne medicine, skupilo se 400 specijalista iz čitavog sveta. Govorio je dr Robert Buklin iz SAD o medicinskim pogledima na Kristovo raspeće. On je završio svoje izlaganje s mišljenjem da je Turinsko platno autentično i da su potpuno ispravni evanđeoski izveštaji.

K. M. Pitanje: Kako prokletnici slave Boga kad ga psuju? Odgovor: Prokletnici se Bogu ne klanjaju, nego ga najstrašnije vređaju. Ali time što se nalaze u paklu ispaštajući za svoje grehe, nehotice svedoče da je Bog pravedan koji dobro nagrađuje a zlo kažnjava. Tako oni svojim trpljenjem protiv volje veličaju pravdu i veličinu Božju.

M. K. Odgovor: »Isus je bio razapet na križu, koji je već bio pripravljen i zabit u zemlju«, glasi rečenica koja Vam smeta. Ovim se samo hoće kazati da Krista nisu razapeli na križ dok je križ još ležao na zemlji, kako obično vidimo na II. stajalištu križnog puta, nego da su prvo zasadili križ u zemlju pa tek onda podigli Krista na križ. To je pisac martovskog članka »Otajstvo križa« hteo kazati.

V. O. Pitanje: Da li se spasio moj brat? Pristao je konačno da primi sakramente za umiruće. Pozvao sam svećenika, ali je on zakasnio. Odgovor: Bez posebne objave Božje sa sigurnošću ne možemo znati ko se spasio, a ko ne. Svi moramo sa strahom i drhtanjem raditi na svom spasenju kao i na spasenju drugih. Ukoliko je vaš brat probudio savršeno pokajanje pre no je izgubio svest i umro, on se spasio. Kako su sakramenti umirućem od neopisive važnosti, to su svećenici u pastvi strogo dužni da se odmah odazovu pozivu, da ne bi koji bolesnik zbog njihovog odlaganja umro neproviđen. Strašna je pomisao: zbog moje nemarnosti je taj čovek otišao nespreman Bogu na račun.

P. Z. Pitanje: Čuo sam da ćemo na sudnji dan uskrsnuti u telu koje će biti staro 33 godine, koliko je bilo staro Isusovo kad je umro. Šta je na stvari? Odgovor: Tumači Svetog pisma naginju mišljenju da je Isusu bilo tada između 35—40 godina. Prema tome biste morali i vi dodati još nekoliko godina. Neko bi mogao tražiti da bude usvojena prosečna starost žene, koja danas iznosi 39 godina. Opet bi se nekome više sviđala starost deteta između 4—6 godina, dok je još nevino i nije moglo sagrešiti. Sve su to proizvoljna mišljenja.

O. Stanko Radić izdao je »Govorim današnjem čovjeku« (Nedjeljne, blagdanske i prigodne propovijedi). Zagreb 1961. Drugi dio. Naručuje se: Samostan Lurdske Gospe, Zagreb, Vrbanićeva 35.

M. P. Odgovor: Kako je osoba kojoj ste učinili štetu mrtva, a bližih svojih tamo nema, možete odgovarajuću svotu uz kamate dati u dobre nakane za pokoj njegove duše.

H. K. Pitanje: Da li bi mogao Papa u svojoj poniznosti odložiti sve oznake časti kao što su: prsni križ, ribarev prsten, tijara, papinski presto, presto na kojem ga nose u crkvu itd? Odgovor: Papa ima svu vlast u Crkvi samim tim što prihvati svoj zakonit izbor. Vanjske oznake časti su sporednog značenja, ali u ljudskom društvu neminovne i potrebne. Kao što je u svetovnom društvu razvijen ceremonijal i protokol, tako i u Crkvi. Ceremonijal odgovara potrebi čovekovoj za redom kao i da pokaže svojim starešinama svoje poštovanje i odanost.

O. V. Odgovor: Žalite se što je osoba koja svaki dan prima svetu pričest zlobna, zavidna, pakosna. Nisam potpuno siguran da ste tu osobu sasvim ispravno prosudili, pošto čovek ne može biti objektivan prema osobi na koju se ljuti. Svakako imaju i osobe koje se dnevno pričešćuju svoje mane. Za neke svoje mane uopće ne znaju, pošto ih okolina nikada nije na njih upozorila. Ako bi međutim ta osoba svesno i namerno bila pakosna, vređala svoje, naslađivala se u prkošenju, takva se osoba svakako teško ogrešuje protiv kršćanske ljubavi te u takvom stanju ne sme na svetu pričest.

G. K. Pitanje: Da li se može spasti ratni zločinac koji ima nad sobom nebrojene ljudske žrtve? Odgovor: »Bog hoće da se svi ljudi spasu i dođu u poznanje istine« (1 Tim 2,4). Sa Božje strane dakle nema poteškoće. Ali od grešnika se traži da iz verskih razloga osuđuje svoje grehe i kaje se za njih. To je onima koji su oholi pa se čak ponose svojim gresima vrlo teško, gotovo nemoguće. Stoga i kažemo da đavao čvrsto drži svoje žrtve u lancima. Kršćanska nas vera uči da dobri ljudi odlaze u nebo, a zli u pakao, gde će biti večne muke. Nažalost ima i danas ljudi koji pod uticajem indijske filozofije, koja se održava u hinduizmu i budizmu, uče da se nakon dugog izpaštanja konačno svi ljudi spasu. Takvu je nauku Crkva osudila.

O. U. Pitanje: U kakvom se stanju nalazi kanonizacija bl. Nikole Tavelića? Odgovor: Kongregacija svetih obreda već je proučavala pitanje njegova mučeništva. Konzultori su se izrazili za to da je bl. Nikola mučenik.

K. Pitanje: Da li vredi post mladoj osobi, dok još nije na nj obavezna? Odgovor: Obično nabrajamo tri vrste dobrih dela: molitvu, post i milostinju. Ukoliko neko dobro delo ima sve potrebne uslove, Bogu je drago. Kršćanska krepost je u zlatnoj sredini. Svako preterivanje je opasno i znak pomanjkanja razboritosti. Mlada osoba mora paziti da si očuva potrebne fizičke snage za svoj staleški rad.

P. I. Odgovor: Nada nas drži na životu. Moramo se nadati da će nam Bog dati sve potrebno za vremeniti i večni život.

Moramo se nadati da će dragi Bog pružiti i najvećim grešnicima milosti da bi se mogli spasti. Ukoliko se za neke drage osobe, koje žive grešnim životom, više molimo i prinosimo za njih žrtve, toliko će se lakše obratiti.

H. L. Pitanje: Zar nismo katolici postali suviše tolerantni prema svakome i svačemu? Odgovor: U držanju verskih i moralnih istina nema tolerancije, pošto bi takva dogmatska tolerancija značila da su istina i zabluda jednake. Prema onome što je versko moralno indiferentno, treba da smo tolerantni i puštamo svakome slobodu. Obzirom na naš odnos prema onima koji imaju pogrešno mišljenje, valja se držati sv. Augustina: Uništite zablude, ljubite one koji su u zabludi. Vera dakle od nas traži da u svakom čoveku gledamo čoveka i poštujemo njegovo ljudsko dostojanstvo. Kako daleko ide takva praktična tolerancija, zavisi od mudrosti i konkretnih prilika. Drugačije postupa majka prema svom malom detetu nego prema staroj kućnoj pomoćnici. Drugačiji je postupak u kasarni nego u staračkom domu. Dogmatsku nepopustljivost (intoleranciju) moramo znati lepo spojiti sa praktičnom tolerancijom (poštovanjem i ljubavlju prema onima koji su u zabludi).

Uč. Pitanje: Da li se kod nas ne naglašava prejako žalosna strana kršćanstva — Kristova muka? Zar ne bi bilo bolje jače isticati njegovu radosnu stranu — Kristovo uskrsnuće? Odgovor: Crkvu vodi Duh Sveti. Ne mogu se saglasiti da katolička Crkva jači naglasak stavlja na trpljenje nego na uskrsnuće. Čini mi se da su trpljenje i uskrsnuće dve strane jedne te iste medaljice. Trpljenje se uvek prikazuje kao put za spasenje, u večnu sreću. »Ako s Njime stradamo, s njime ćemo biti i proslavljeni (Rimlj. 8, 17), govori apostol Pavle. Na sv. Franji Asiškom oba pola divno su povezana. Mnogo je štovao Isusove rane te bio sam počašćen da je nosio iste rane na svojim udovima. No, isto se tako odlikovao veseljem. Sva mu je priroda pevala slavu svevišnjem Bogu, i još na samrti želeo je da mu se peva njegova Sunčana pesma.

G. H. Pitanje: Beč ima godišnje oko 1600 samoubijstava. Što se životni standard diže, to se broj tih nesrećnika penje. Šta bi mogao biti uzrok tome? Odgovor: Taj problem se proučava godinama, raspravlja se o njemu na kongresima, gde ima na desetine učenih glava. Moje je skromno mišljenje da je barem jedan od uzroka pomanjkanje versko moralnog odgoja. Čovek koji se od mladih nogu morao svaki dan svladavati i zna da će dragi Bog svaku žrtvu, njemu na čast podnesenu, nagraditi, neće tako lako klonuti u iskušenju. Svakako je neugodno čuti devojčicu od 14 godina kako priča svojoj školskoj drugarici da joj je dosadio život, da bi bilo najbolje prekinuti ga. U Irskoj gde je verski život intenzivniji, ima neuporedivo manje takvih pojava.

M. R. Odgovor: Kristove reči: »Jer su mnogi zvani, ali je malo izabranih« (Mt. 22, 14) mnogi odlični egzegete tumače tako, da se te reči odnose na Jevreje Isusovog doba, od kojih je samo mali broj stupio u kraljevstvo Božje, u Crkvu.

R. M. Pitanje: Zar neće biti potrebno čistilište i onim poslednjim ljudima koji će živi dočekati sudnji dan, a zna se da će tada čistilište prestati? Odgovor: Možda se neće sve ono što mi podrazumevamo pod »sudnjim danom« dogoditi za 24 sata nego kroz duži vremenski period. Uostalom, Bogu nije teško ljude već na ovom svetu dovoljno pročistiti, da im čistilište posle smrti tada neće biti više potrebno.

V. V. Odgovor: Sasvim je razumljivo da postoji razlika između onih proglašenja blaženim i svetim koja je izvršila Sveta Stolica odnosno Papa sam i onih koje su do 12 veka mogli vršiti pojedini biskupi odnosno pokrajinski sabori. Samo su prva nepogrešiva, druga ne. Iz toga ne sledi da moramo biti onda zabrinuti za blažene i svete koje nije Papa proglasio. Nijedan državni sud nije nepogrešiv, a iz toga ne sledi da imamo pravo općenito sumnjati u ispravnost njihovih presuda. Nijedan svećenik nije nepogrešiv, ali iz toga ne sledi da možemo opravdano sumnjati u ispravnost njegovog učenja.

R. J. Pitanje: Da li zdrava žena mora imati decu? Da li greši ako ih nema? Odgovor: Iz dobrih i svetih razloga muž i žena nisu dužni imati decu, kao što je bio slučaj sa Bl. Devicom Marijom i sv. Josipom. Ni u kom slučaju bračni drugovi ne smeju nešto učiniti da bi sprečili začeće i rođenje deteta. Ograničavanje poroda uvek je smrtni greh. Greši žena koja iz komoditeta neće da ima decu i tako žalosti muža.

PAPINE NAKANE ZA MESEC AVGUST. 1) Da ne bi zbog krivo shvaćene želje za mirom popustila budna briga za čistoću verskog nauka i morala. 2) Da bi se po propovedanju Evanđelja i crkvene nauke uspostavio u poganskim narodima ispravan socijalni poredak.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konzultor Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20. Tek. račun 101-704-3-533. »Srboštampa« Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Telefon br. 20-268.

Poštarina plaćena u gotov

GOD. XXX BROJ 9 BEOGRAD, SEPTEMBAR, 1961. CENA 25. DI

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

1951 — 1961

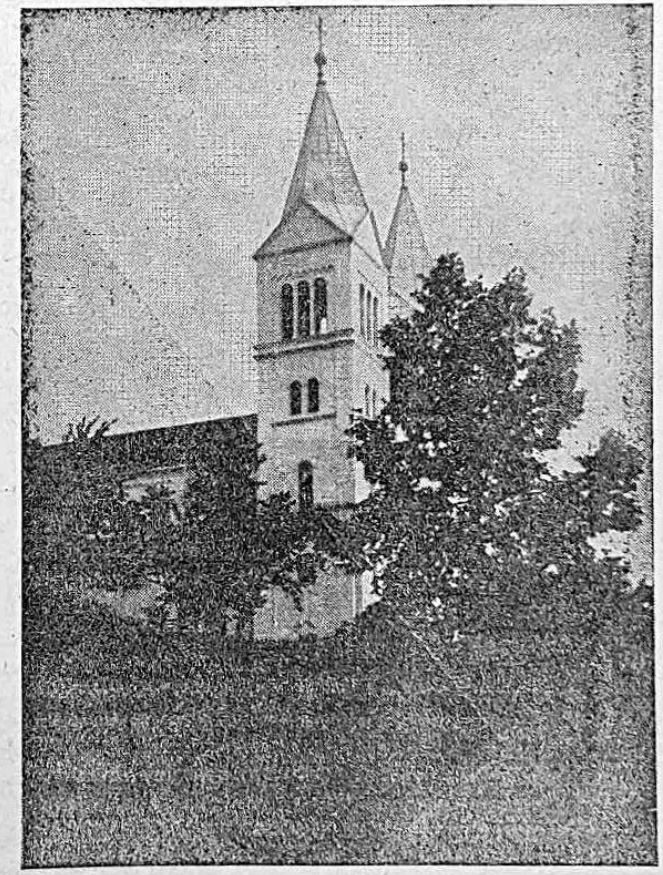

LETNIČKA MAJKA BOŽJA

Blaženo krilo Device Marije, koje je nosilo Sina večnoga Oca.

»Ja sam put i istina i život« (Iv. 14, 6) kaže Isus Krist za sebe. »I nema ni u jednome drugom spasenja, jer nema drugog imena pod nebom danoga ljudima, u kojem bismo se mogli spasti« (Dap 4, 12) govori apostol Petar, prvi papa.

Istu misao izražava apostol naroda sv. Pavle: »Jer Bog bejaše koji je u Kristu pomirio svet sa sobom, ne računajući im prestupaka njihovih i predavši nam nauku o pomirenju. Mi smo dakle poslanici mesto Krista kao da Bog opominje po nama. Molimo mesto Krista: Pomirite se s Bogom.«

Kroz stoleća katolička Crkva, Kristova zaručnica, nastavlja uzvišeno delo Krista i apostola, naime izmirenje ljudskog roda s Bogom po Isusu Kristu. Crkveni službenici bez prestanka propovedaju divnu nauku izmirenja kakva je sadržana u Svetom pismu i usmenom predanju. Sve koji je primaju ona spasava od zabluda, vodi ih na putu života. Što je sva ljudska mudrost u poređenju sa tom Kristovom naukom! Zar ne priznaje i bezverni svet da su Kristove priče o nebeskom kraljevstvu remek delo svetske literature!

Rad Crkve i njenih službenika ne ograničava se samo na propovedanje. One koji prihvaćaju Kristovu nauku valja preporoditi vodom i Duhom Svetim u kupelji svetog krštenja. Kao što se zemaljska majka brine za svoju nejaku dojenčad, tako se i majka Crkva brine za sve one koje je duhovno preporodila svetim krštenjem za decu Božju. Sve je tako uređeno da svaki vernik ima duhovnog pastira župnika, koji vodi duhovni život u svakoj župi. Njegova je dužnost da lomi svojim vernicima svake nedelje kruh reči Božje, služi za njih i s njima žrtvu svete Mise, ispoveda ih i pričešćuje, kako bi imali dovoljno milosti za čestit kršćanski život.

Uzor svim kršćanima je Isus Krist sam. Njegove su reči: »Uzmite jaram moj na sebe i naučite se od mene, jer sam krotak i ponizan srcem, i naći ćete pokoj dušama svojim. Jer je jaram moj sladak i breme je moje lako« (Mt. 11, 29, 30). Tačno, Krist mora biti nama i svima put i istina i život.

Uz Krista — Sunce nebo katoličke Crkve blešti od bezbroj svetaca i svetica koji se razlikuju među sobom kao zvezde, ali svi ti sveci zrače Krista, plod su Kristovih zasluga. Najodličnija među svim svecima je Kristova prečista Majka, bl. Devica Marija.

Kao Majka, Marija je bila Kristu među svim ljudima na zemlji najbliža. Ona ga je pomoću sv. Josipa othranila i odgojila. Velikom je pažnjom pratila Kristov javni rad, iako se kao žena ponizno povukla u pozadinu. U danim trenucima ona se pojavila, napose kad je došlo vreme muke i strašne smrti na križu. Marija kao jaka žena stoji kraj Kristova križa i zajedno s njime prinosi najuzvišeniju žrtvu nebeskom Ocu za otkup ljudskog roda.

Ona koja je bila pod križem suotkupiteljica ljudskog roda, svih Adamovih potomaka, trebalo je da bude posrednica svih milosti. Kroz svu kršćansku istoriju Bl. Devica Marija igra vrlo važnu ulogu u Crkvi. Kristovi se blagdani povezuju s Marijinim, Kristovo štovanje s Marijinim. Marija vodi svoju decu ka Kristu. Službenici Crkve rado se skupljaju pod barjakom Bezgrešne te se oduševljavaju za rad i borbu u kraljevstvu Kristovom.

U ovom mesecu septembru Crkva slavi lepo jedan za drugim blagdan uzvišenja svetog križa i blagdan Žalosne Majke Božje, 14 i 15 septembra.

To su dva uzora koja je nebo poklonilo grešnoj zemlji, to su dva Srca puna svih kreposti koje mogu oduševiti i zagrejati svako ljudsko srce, koje još čezne za lepim i dobrim.

Pre nekog vremena došla mi je u ruke zbirka religioznih pesama, pravi sonetni venčić pod naslovom: Sveta Srca. Neki slovenački kulturni radnik B. razradio je u 17 soneta misli o veličini, značenju svetih Srdaca Isusa i Marije. Kako su soneti vrlo lepi, to ću jedan sonet ovde objaviti. Nadam se da će ga mnogi razumeti, iako je na slovenačkom jeziku.

Če duh posveten in za vzore len je,
ne vname volja se za tajne nove,
s težavo Sonce zmrzlim tre okove,
utira bolnim pot za prerojenje.

Srce le Krista naše je vstajenje,
izvor miru, utehe, duš obnove,
ljubezni lepi nudi varne krove,
ko lestev je, po raju hrepenenje.

Božanstva moč je v njem, kreposti lira,
zakladnica modrosti, vsega znanja,
a malo jih iz nje darov nabira.

Srdi se Bog, ko svet se v greh poganja,
le eno bitje mu izbruh ovira:
pred njim se božja, naša Mati sklanja.

Iako će se na zemlji do sudnjeg dana voditi žestoka borba između dobra i zla, između Boga i sotone, mi ipak čvrsto verujemo da će se po zagovoru najsvetijih srdaca Isusa i Marije mnoge duše spasti i slaviti Božju pobedu. Lepo izražava tu misao isti pesnik u sedmom sonetu ovim rečima:

Na temnem nebu zri dveh src podobi,
glasnici zmage Svetega Duha,
ko duše v plen ne bodo več gnilobi.

LETNIČKA GOSPA

(Letnička Majka Božja)

Svake godine sredinom avgusta mnoštvo naroda sa svih strana u šarolikim narodnim nošnjama žuri preko plodnih polja između Uroševca i Gnjilana prema severnim padinama Skopske Crne gore. Putuju ljudi, čitave obitelji u kolima, a neki čak automobilima, drugi biciklima a i peške. Čuju se različiti jezici (srpski, albanski, turski, ciganski ...), susreću se različite vere: najviše ima, razume se, katolika, a ima i pravoslavnih i muslimana, koji svi složno, prožeti istim duhom i istim željama putuju prema zajedničkom cilju: prema poznatom Marijinom svetištu u Letnici, ka Letničkoj Gospi poznatoj odavna i pod imenom Crnogorska Majka Božja.

Iza Vitine i Vrbovca putnici-hodočasnici ulaze u prijatnu letničku klisuru uz malu Letničku reku. Put je dosta rđav te zadaje naročito šoferima dosta muke. Letničani se sve nadaju, da će se jednom i njima nasmešiti sreća te da će doći do boljeg puta.

Nekada su tim putem putovale dubrovačke trgovačke karavane, koje su odavde odnosile raznu rudu iskopanu u tadašnjim rudnicima. Na te stare rudničke kolonije spominje nas odmah na početku klisure ruševina nekadašnje tvrđave. Kopali su olovo, a verovatno i srebro. Za vreme turske vlasti svi su dubrovački rudnici u tim krajevima propali, samo je nešto malo nekadašnjih rudara i naseljenika ostalo. Ti su obrazovali u Letničkoj klisuri župu Letnicu, a u blizini Prištine veću katoličku naseobinu Janjevo. To je sve što je na Kosovu ostalo od cvatućih i naprednih katoličkih rudarskih naseobina u srednjem veku. Ove su naseobine uspele očuvati svoju veru uprkos strogih zakona cara Dušana, koji je stavio katolike izvan zakona, jer su sve te naseobine imale neku autonomiju i stajale su pod pokroviteljstvom dubrovačke republike. U početku su turske vlasti poštivale ove rudarske privilegije, ali su ih kasnije dokinule i tada su skoro sve te naseobine nestale. Najpoznatije su bile: Novo brdo, Trepča — Stari trg, Zvečan, Janjevo i Letnica. Do sada su ostali samo ostaci u Janjevu i Letnici.

Posle jednočasovnog pešačenja kroz klisuru hodočasnika pozdravlja veličanstvena crkva sa svoja dva zvonika, koja čuvaju Letnicu, skup niskih i skromnih kućica. Narod je u tom kraju i u okolnim katoličkim selima vrlo siromašan, jer je zemlja pasivna, a i malo je ima. Zato je razumljivo da sada mladi idu po svetu tražeći zaradu, ali se svi za praznike rado vraćaju kući i svojoj Gospi, koju svi od reda vrlo štuju.

Sadašnja veličanstvena crkva je dovršena malo pred drugi svetski rat. Gradio ju je svetački biskup skopski dr. Ivan Franjo Gnidovec. On je na sve načine želeo pomoći tamošnjem narodu i zato je istovremeno sagradio i

lepu školsku zgradu na suprotnoj strani sela, na crkvenom imanju, da bi i u tom zabačenom kraju deca došla do potrebnog obrazovanja. Mnogo je taj svetački biskup žrtvovao da je iza toga selo dobilo stalnog učitelja. Posle rata se u istoj zgradi školuju tamošnja deca i tako se koriste plodom biskupovih napora.

Kada je nastala ova katolička naseobina, nije poznato. Zna se samo to da je iz srednjeg veka. A slavna je postala i zato se verovatno i održala, kada je skopski nadbiskup sa grupom katolika prebegao ovamo iz Skoplja, kojega je vojskovođa Pikolomini dao spaliti 1689. godine posle povlačenja iz Makedonije, jer se tu pojavila kuga, koja je i uništila svu austrijsku akciju protiv Turaka. Tom prilikom su skopski katolici poneli sa sobom iz skopske katedrale kip Bogorodice, koji je od tada u Letnici izvor utehe i milosti. Kip je po mišljenju stručnjaka umetničko delo, verovatno neke dalmatinske škole iz 15 veka. Prema predanju, prvobitna crkvica, u koju se uselio taj čudotvorni kip, bila je ponovo srušena i čak spaljena, pa je kip dugo vremena stajao na otvorenom mestu, na postolju ispod velikog hrasta. Kip je bio navodno oštećen od neke razbojničke bande te još sada nosi tragove toga nedela. Ipak je očuvao svoju lepotu.

Majka Božja je svojim štovateljima, koji su se okupljali oko tog kipa, delila obilato različite milosti te je zato ovo svetište poznato po čitavom Kosmetu i Makedoniji, a i preko tih granica. Hodočaste ovamo ne samo katolici nego i inoverci, pa čak i muslimani. Zanimljivo je da su muslimanke u ona stara vremena, kada su se strogo krile, kadgod su došle u ovo Marijino svetište skinule svoj zar i bez prigovora svojih supruga i ukućana, koji su ih pratili, otkrivene prisustvovale crkvenim obredima, zajedničkim pobožnostima i molile se. Kad su opet stupile na crkveni prag, zar se spustio, i one su pokrivene prolazile kroz redove ostalih hodočasnika.

Stari anali, koji su nažalost stradali i nestali, pričali su o mnogim čudesnim uslišanjima. Pouzdanje u zagovor nebeske majke, koje još danas postoji kod naroda svih vera, dokazuje da su se mnogi o tome lično uverili i zato svake godine ponovo dolaze i da traže novih milosti i da se zahvale. Zanimljivo je da znaju baš nekršćani biti najzahvalniji za primljene milosti i uslišanja.

Pored glavnog oltara svetišta, iznad kojeg stoji čudotvorni kip Majke Božje »Letničke Gospe«, posebno privlači sve hodočasnike grob svećenika-mučenika, nezaboravnog misionara ovih krajeva u prošlom veku, dalmatinskog franjevca o. Antuna Moroevića iz Starog grada na Hvaru. Turski vlastodršci uspeli su što nasiljem što obećanjima u toku 18 i u prvoj polovini 19 veka većinu katoličkih Albanaca na Kosmetu privoliti da su otpali od katoličke vere. Mnogi su to učinili samo prividno uzdajući se u bolja vremena, kada će opet moći slobodno ispovedati svoju katoličku veru. Oni su krišom krštavali svoju decu, krišom se venčavali i dolazili u crkvu ili zvali svećenika svojoj kući, ali izvana su ispovedali muslimansku veru. Bili su dakle pripadnici i katoličke i muslimanske vere; zato su ih ostali stanovnici zvali šarenima ili ljaramanima. Partikularni koncili i najviše crkvene vlasti često su se bavili tim pitanjem, jer je to bilo neko posebno krivoverje, ali se nije moglo iskoreniti zbog specifičnih prilika. Godine 1843 uspeo je spomenuti svećenik-misionar nagovoriti neke ljaramane iz okoline Letnice iz sela Stuble i Binača da su se pred turskim vlastima izjavili za katolike. Kada obećanja i pretnje nisu pomogle, turske su vlasti sve ove obitelji proterale u Malu Aaziju, a njihovu imovinu konfiscirale, da zaplaše ostale ljaramane, jer je postojala opasnost da svi javno istupe. Putovanje u progonstvo bilo je obeleženo ubistvima malaksalih i novorođene dece, krvlju i suzama jadnih mučenika. Od 302, koliko ih je bilo odvedenih, vratilo ih se nakon nekoliko godina samo polovina. Da bi tim jadnicima pomogao, da bi ih tešio i sokolio u mučeništvu, taj je svećenik svojevoljno išao u zatvor. Kad su ga prijatelji silom oslobodili on je tragao za svojima dok ih nije pronašao i pomoću raznih evropskih poslanika spasio. Na posledicama strašnog mučeništva koje je podnio iz ljubavi prema svojim vernicima, uskoro je umro svetačkom smrti kod svoje drage Gospe. I pred njezinim svetištem mirno počiva, a zahvalni narod rado dolazi na njegov grob te mu se preporuča u svim mogućim nevoljama. I tu su u većini nekatolici.

Tako i sada Bogorodica preko svog čudotvornog kipa i grob svetačkog svećenika-mučenika privlače svake godine mnoštvo hodočasnika sa svih strana Kosmeta i Makedonije, a i drugih pokrajina, naročito prilikom glavne svetkovine na Veliku Gospu, a nešto manje na Malu Gospu. Mnogi tamo i letuju, da se duhovno i telesno odmore i oporave.

Crkva je zadnjih godina ulepšana, okolina lepo uređena. Uređuje se župski stan, koji želi postati skloništе iznemoglih svećenika skopske biskupije. I groblje iznad crkve je doterano, te je dostojno poslednje prebivalište onih koji čekaju večno uskrsnuće. A ispod crkve imaju svoj dom časne sestre milosrdnice (usmiljenke), koje su veoma zaslužne za čitav ovaj kraj, jer su svojom intervencijom, naročito u vreme velike tifusne epidemije, spasile na hiljade ljudskih života uz najveće žrtve. Njihove zasluge beleže se samo u knjigu života, jer nagrade ne traže.

Letnička Gospa, koja je kroz vekove bila Majka i Zaštitnica stanovnika ovih krajeva, i danas zove k sebi sve koji su verni i dobre volje te svima nudi svoju zaštitu i pomoć.

O PONAŠANJU U CRKVI

U prošlom je broju rečeno da spada na pristojnost, a pogotovo na kršćansku svijest, odgovarati kod Mise barem s »Amen« i »Et kum spiritu tuo — I s duhom tvojim«. Ali u društvu treba paziti ne samo na to što ćemo govoriti, nego i kako ćemo se ponašati. Mnogo se može suditi o značaju i raspoloženju osobe prema tome kako stoji i kako se ponaša. Isto vrijedi i o ponašanju u crkvi, a napose o prisustvovanju kod najsvetijeg liturgijskog čina, kod žrtve sv. Mise.

Ovdje nam nije do toga da vjernike u tom pogledu rešetamo i sudimo nego da ih upozorimo i poučimo. Naši biskupi pišu: »Važno pomoćno sredstvo i vidljivi znak sudjelovanja vjernika kod Mise jest, da u isto vrijeme svi složno stoje, kleče i sjede. Zajedničkim se činima ili kretnjama pokazuje pažnja vjernika na ono što se događa na oltaru. Primjerno držanje tijela pomaže i unapređuje unutarnju pobožnost« (Vodič 36. Tko ga želi imati, sada ga može nabaviti kod Biskupskog Ordinarijata u Đakovu). A prije nego dođemo do toga da »u isto vrijeme svi složno stoje, kleče i sjede«, treba nastojati da svaki pojedini vjernik pravilno stoji, kleči i sjedi. Tko barem malo pozna sebe i gleda oko sebe, vidjet će da nije suvišno govoriti o tome. Zaista, neki put crkveni prostor ili nezgodna klupa ili stiska svijeta ne dozvoljava svakome da kod Mise stoji kako treba. Ipak je još češće tome uzrok nemar, slaba navika a i neznanje.

Stoga naši biskupi dalje preporučuju: »Dobro je vjernicima rastumačiti, da se stajanjem izražava budnost, rad, zahvalnost, poštovanje; sjedenje nije samo mirovanje i počivanje nego je to i najprikladniji stav za primanje i promatranje Božje istine; klečanje je stav koji je prikladan za osobnu molitvu, klanjanje, izraz pokore i poniznosti«.

Izgledat će čudnim ali najslabije se kod Mise i uopće u crkvi »stoji«. U crkvi nismo kao vojnici pred zapovjednikom nego kao djeca pred Ocem, ali se ipak pristoji da zaista »stojimo«. To znači: uspravno (ne raskoračenih nogu, ne naslonjen, ne glavom previše uvis) i rukama spuštenim ili položiti lakat na lakat (ili još bolje: sklopivši i unakrstivši prste, barem kod najvažnijih dijelova sv. Mise). Takvo stajanje onda zaista izražava budnost. Čovjek leži kad spava, a probudimo ga: »Ustani!« Tek je onda spreman za rad i svaki posao, pa skladno stajanje izražava pozornost i zahvalnost kojom primamo kad nam netko nešto daje. A kod Mise nam Najveći daje najveće, samoga sebe u Božjoj riječi, milosti i pričesti. Kad i ne bismo kod Mise Bogu nešto dali i od Njega primili, poštovanje prema Njemu, jer Bog je zaista tu nazočan, zahtijeva da stojimo pred Njim uspravno, pripravni na svaki njegov mig. Osobito kod zajedničkog moljenja i pjevanja treba paziti na pravilno stajanje, što je vrlo važno za pravilno disanje, izgovaranje i pjevanje. Takvo je dakle stajanje za duh i tijelo najprikladniji stav kod molitve, a to je i najstariji stav, pa misnik posebno moli za one koji oko njega stoje (circumstantes).

Ne može se osuditi one koji u crkvi duže vremena sjede, pa i preko nekih dijelova sv. Mise. Lijepo je u crkvi počinuti, osobito od gradske vreve i buke, malo odahnuti i smiriti se pred onim koji daje mir što ga svijet ne

može dati. Ali to je samo jedan smisao sjedenja u crkvi. U obnovljenom Obredu velike sedmice rubrika izričito veli da kod čitanja odlomaka iz Sv. pisma svi sjede i slušaju. Tako se može sabranije primiti Božju riječ, otvoriti joj srce i natopiti s njom dušu. Sjedenje preko Mise dakle ne smije biti odmaranje ni raspuštena komotnost nego slušanje Boga u miru i tišini. Suvišno je i reći da crkva nije mjesto za međusobna saopćavanja, a kamoli za razgovor, ali — je li to baš suvišno reći meni? A časovi su sabrane tišine dragocjeni i u Misi. »Neprekidno pjevanje pod čitavom Misom odvraća pažnju od onoga što se zbiva na oltaru i može biti zamorno i za pjevače i za puk. Zato neka se kod Mise izmjenjuje pjevanje s molitvom i svetom tišinom« (Vodič 32). Crkva želi da takva sveta tišina vlada osobito poslije posvećenja u Misi pa da se svi vjernici tada u duhu združe s božanskom Žrtvom.

Jedan od najdubljih kršćanskih mislilaca i pisaca naše dobi, Romano Guardini, piše: »Što čini onaj koji se uzoholi? Uspravi se, digne glavu, uzdigne pleća, čitav svoj stav hoće da poveća. Tko je pak skroman, osjeća se malenim, prigne glavu, skloni ramena, »snizi se«, ponizi se. A gdje jasnije spoznamo kako smo maleni nego onda kad stojimo pred Bogom? Pred Njim je sve kao prah. Sveti Bog, čist, pravedan, beskrajno uzvišen . . . Kako je velik... A ja tako malen! Tako malen da se s Njim uopće ni usporediti ne mogu; da sam pred Njim veliko ništa. Tu svakome po sebi dođe da pred Njim ne smije stati ponosito. Čovjek »se ponizi«, i svoj stas bi htio smanjiti, da ne izgleda tako ohol — i gle žrtvuje plovicu svoje visine: čovjek kleči. Kad poklekneš, nek ti to ne bude površna, prazna kretnja. Daj joj dušu! A duša je poklekla u tome da se i u nutrini srce sa strahopočitanjem pokloni Bogu«. Mislim li ja na to svakog puta kad pokleknem?

Neki kao da nikad nisu naučili lijepo kleknuti. I po tome se može suditi tko je imao dobrog odgojitelja i vjeroučitelja. A toga se onda treba držati i do najstarijih dana, ako samo ne prijeći kostobolja ili koja druga nevolja. A ovako se pravilno poklekne: iz uspravnog stava metnemo desno koljeno gdje je bila peta, a tijelo držimo uspravno ali ne ukočeno. Kad pak imamo kleknuti na oba koljena, onda i lijevo koljeno privučemo uz desno. Moderni ljudi malo klečimo, ali kad to činimo ,činimo pravilno!

Jednim koljenom pokleknemo kad god ulazimo u crkvu ili iz nje izlazimo, i to prema svetohraništu ili samom Križu na glavnom oltaru. To možemo učiniti odmah na ulazu ili pak na mjestu gdje se mislimo zaustaviti. Isto tako kad izlazimo, pokleknemo ondje gdje smo stajali, a onda ne treba opet kod vratiju. I ne križajmo se dok klečimo jednim koljenom. To učinimo prije ili poslije pokleka, a kod crkvenih vratiju i blagoslovljenom vodom.

Sredinom ovog mjeseca slavimo Uzvišenje sv. Križa. Crkva je ostavila samo jedan blagdan sv. Križa, a neka nas taj ponuka da u crkvi stojimo kao na Kalvariji. Osobito sabrano pokleknimo, možda tiho govoreći: »Klanjamo se Tebi, Kriste, jer si svojim svetim Križem otkupio svijet!«

GUBAVČEV POLJUBAC

Imućniji seljak Šineja digao se neko jutro s neobičnim mrljama na telu. Pojavila se gubava bolest i nastavila svoj uništavajući rad. Kad su njegovi ukućani videli da je otac izgubljen, preselili su ga daleko u polje u kolibicu od dva kvadratna metra. Ramadu je bio jedini sin koji nije ostavio oca. Bedno se telo raspadalo u komadiće. Kad siromašni otac nije više imao svojih ruku i nogu, Ramadu mu je služio i za ruke i noge. Neko veče hrpa raspadajućeg mesa ostala mu je u rukama. Šineja je umro.

Ramadu je nasledio očevu gubavu bolest. Počelo je običnim otokom čitavog tela; onda su se pojavile čudne mrlje na koži koje su se pretvorile u rane na zglobovima.

I na Ramadu je došao red da bude izbačen iz društva. Zaustavljao se na raskrsnicama, sedeo u travi sa zdelicom pred sobom i trudio se da pobudi smilovanje kod prolaznika. Teško je čoveku od 25 godina biti odvratan prosjak koga svi nogama guraju od sebe, biti kao parijac koji se mora držati u udaljenosti pa ga svaki trenutak podsećaju na njegovu nesrećnu sudbinu: »Đubre, beži, prokletniče, ne diraj me!

Ležeći u drumskoj prašini pod zracima zaslepljujućeg sunca, uvijen u prljave dronjke, kroz koje je zaudarala crna krv, nesrećni Ramadu pružao je prema prolaznicima svoje izgrizle deformirane ruke, dok su iz ustiju neizmerno naduvenih izlazile jedva razumljive reči: Gospodine, smiluj se! Da su mu indijski bogovi u svojoj mudrosti dozvolili da se rodi kao ovca ili krava, prolaznici bi imali prema njemu više milosrđa . . . tako je ostala njegova zdelica prazna.

U potpunoj fizičkoj i moralnoj osamljenosti Ramadu se setio da se jednom neka bela gospođa — milosrdna božica — zaustavila kraj njega, motrila njegovu bedu i dala mu milostinju. Kako je mogao doznati gde stanuje, nije važno. Dovoljno je znati da se jednog dana predstavio č. s. Justini da ga primi u bolnicu za gubavce.

Sestra Justina je bila blago stvorenje. Potpuno se predala delima milosrđa, zračila je oko sebe veselje i svetlo, kao što ljiljan širi oko sebe svoj jaki miris. Ona je bila svakako jedna od onih duša koje su na tom svetu pozvane da podsećaju ljude da je Bog ljubav, i koje to opipljivo dokazuju zaboravljajući same sebe žrtvama i dobročinstvima. Zahvaljujući brizi i čistoći, gubava se bolest malko zaustavila. Ramadu je bio srećan, njegova je duša bila kao ptičica usred ruševina natopljenih suncem te počela pevati. Našao je snage za razgovor sa ljubaznom bolničarkom. Rado se s njom udubljivao u pitanje trpljenja koje indijska filozofija rešava na svojstven način.

— Dakle nisam odbačen zbog ove gubave bolesti? — plaho bi započeo razgovor.

— Nipošto! — odgovorila je č. s. Justina. — Ko ti je takve misli uturao u glavu?

— Svi . . . Kad sam jadikovao, prolaznici bi mi odgovarali: Šuti! Primaš što si zaslužio. To je tvoja »karma«.

— Tvoja »karma«? Šta to znači?

— Imaš pravo. Taj izraz Evropljanima nije poznat, ali u našem životu on je vrlo važan. Bramani naučavaju, i uostalom svi tako misle, da je trpljenje isključivo posledica greha koje smo počinili u ranijem životu. To trpljenje, ta pokora je »karma«.

— Dakle, Ramadu, ti si umro, više puta si već živeo, otkako postoji svet?

— Majko, bramani tako uče. Ja ne znam ništa. Ja samo znam da sam u sadašnjem životu gubav, pošto sam poslužival oca. Da li je to greh?

— Greh? Upravo radi toga Bog te je ljubio te iskazao ti već svoje milosrđe.

— Bog me je ljubio; mene, bednog gubavca? Rastumači mi to, molim te.

— Jeste, sutra, ako budeš dobar.

I sestra Justina je odlazila drugim bednicima da ublaži i njihove bolove. Donosila tim sirotim izopćenicima poganstva nešto svetla i ljubavi. Kad se vratila, razgovor se obnovio.

— Pogrešno sudiš, Ramadu. Slušaj me, pa ćeš razumeti. Ostavi po strani tvoje poganske bogove. Sada ću ti govoriti o pravom Bogu. Tako je, taj pravi te je Bog ljubio, mnogo. Ko te je primio u ovaj dom? Ko ti je oprao rane te ih omotao? Ko te hrani svakog dana i uči te moliti se?

Ti, bela device, ti si dobra božica.

— Nemoj ovako govoriti, inače ću otići. Ja sam samo mala službenica pravog Boga. On je koji te je primio ovamo, koji te hrani, koji te neguje služeći se mojim rukama. Razumeš? Njegova ruka i moja ruka su kao jedna ruka. . .

— Majko, majko, — ponavljao je gubavac, koga su pogodile ove reči.

— Ja se brinem za tebe, jer Bog tako želi. Bog hoće da ljubimo jedan drugoga kao što je on ljubio nas. Treba vršiti njegovu volju.

Ramadu se čudio iznenađen. Razumeo je, i opet nije razumeo. To je čudna stvar: ruka služavke se povezuje sa rukom njezinog Gospodara.

— Bog se brine za mene po ruci te sestre, — ponavljao je sam zase.

Otada Ramadu je svaki put, kada ga je s. Justina negovala, pažljivo motrio njenu belu ruku. U njegovim očima ona je bila posuta dijamantima.

Uslugama koje je učinila bela ruka, gubava bolest je na prvi mah ublažila pritisak na svoju žrtvu. Ali kasnije ga je pojačala okrutnije nego ikada. Ramadu je samo još klupko ogavnih dronjaka, torzo raspadajućeg ljudskog mesa. Ipak, u toj raspadajućoj materiji nalazila se duša koja se čistila, dok su zidine njezinog zatvora polagano pucale i raspadale se.

Noge su otekle i pomalo se otvarale, usne su upale, u okrvavljenim očnim šupljinama, oči su gotovo već ugasle. Trebalo je spasti cveće, jer se vaza raspada. Blagoslovljena voda je pocurila preko njegova čela, i u Kristu je

Ramadu postao Grgur, kad se Duh Sveti nastanio u njegovom biću koje se već raspadalo. Gospode, kolika je dakle cena jedne ljudske duše, da silaziš u takvog gubavca da je potražiš!

Grgur se već opraštao. Ali još je imao neku želju koju se nije usudio kazati. S. Justina je primetila da njegova sreća nije savršena.

— Dragi Grgure, da li trpiš više nego obično?

— Nije to što mi ne daje mira.

— Šta je dakle? Da li tuguješ za rukama i nogama?

— Ti si mi obećala: Bog će mi dati lepše ruke i noge, i ja verujem u to.

— Jeste, biće tako; pouzdaj se — Bog te ljubi.

— Sada to razumem, ljubi me, zato...

Grgur šuti. Ne usudi se izraziti gubavčevu želju. S. Justina vratila se uveče.

— Sada ćeš mi poveriti bez daljnjega svoju tajnu, i bićeš srećan. Budi hrabar!

Bio je kao dečko koji se junači, a ipak prestrašeno muca:

— Rado bih poljubio Bogu ruku.

— Dete! Da li je to što želiš? Ali to nije moguće na ovom svetu. Posle smrti, koliko ćeš puta hteti.

Grgur je istrajao na svojoj želji, onda je ušutio. U tom je trenutku s. Justina problede la. Pogodila je skrovitu gubavčevu želju. Svladala je svoju uznemirenost, njezino se lice zaodenulo u takav blažen smešak kao da je produžetak Kristovog blagog smeška i približila se umirućemu.

— Želiš dakle da poljubiš ruku Božju? — pitala ga je ljubazno.

— Jeste, majko, tvoju. Jednom si mi kazala da je to ista kao Božja.

— Zašto mi nisi kazao to prije? Eto ti! Sad ćeš biti zadovoljan.

Tada je Grgur pokazao još poslednji tračak života. Našao je snage da je uzdigao osakaćene ruke da uhvati ruku koja ga je majčinski negovala. Približio je ruku razjedenim usnama i u njih utisnuo trag gubavčevog poljupca. I gubavac Grgur je umro ono isto veče bez ikakvog uzdisanja.

Iz: Missioni, 1961, str. 62—63.

KRIST I TRAMVAJSKA PRUGA DESETKA

Često sam se vozio desetkom. Stvarno, vrlo često, pošto sam u onom pravcu pohađao univerzitet. Svaki bih dan gledao iste obraze, ista lica, katkada bi bilo i nešto novo. Ne bi se moglo nešto naročito kazati o toj pruzi, da me nije prodrmala kratka notica u popodnevnim novinama. Bila je osmrtnica sprovodnika tramvaja. Umro je u starosti od 45 godina zbog zanemarene upale pluća. Osmrtnica primećuje da je savesno vršio svoju službu kroz 25 godina, poslednje tri godine na pruzi desetke.

Ta mi misao nije dala mira. To je bio dakle »moj« sprovodnik. Na stotine puta je visokim glasom oglašavao stanice, stotine puta pregledavao moju mesečnu kartu. Ja se za nj nisam interesovao više nego za oglasne letke na tramvajskim prozorima. Stvarno, obično je izgledao vrlo bled i bolestan. Uvek je nastojao da bude pristojan i očinski blag, i kad bi se putnici grubo prema njemu ponašali. Sada se sećam da se katkada mukom sav iznemogao gurao među svetom, a njegove su misli bile negde drugde, dok je mehanički ponavljao: »Da li je još ko bez listića?«

Kasnije sam doznao nešto više o njemu. Kod kuće je imao bolesnu ženu sa petoro dece imao je mnogo brige. I sam je imao tešku bolest, ali je šutio da ga ne bi prerano penzionisali.

Sve sam to doznao kasnije. Otada sam bio još nemirniji. Bože moj, zašto nisam nikada progovorio tome čoveku kakvu lepu reč? Zašto nisam barem klimnuo glavom u znak priznanja? Možda bih mu mogao na drugi način pomoći? Sada imam pred sobom samo kratku belešku o njegovoj smrti, pa se osećam dužnikom prema njemu.

Ali kasno! Zar je stvarno prekasno? Čitao sam, ne znam više gde, kad se sretnu dve planete, ostavljaju za sobom tragove za milione godina. A kad se sretnu dva čoveka, koji imaju dušu, zar od njihovog susreta nema nikakvog traga? Jeste, ako se lepo sretnu i prijateljski pogledaju. Već to bi moglo biti dovoljno. Još više, ako se ljubazno pozdrave i požele sreću jedan drugome, iako inače nemaju međusobnih veza. Mi smo si postali jedan drugome neke vrste »dobar dan«, iako nismo inače ništa bili jedan drugome. Trebalo bi, i moguće bi bilo, da bismo prepoznali Krista u svakome bratu. No, mi međutim žurimo jedan pokraj drugoga kao bezdušna tramvajska kola. Jeste, Gospode, osećam se dužnikom prema svima pokraj kojih sam prolazio.

Možda se može nešto popraviti. U zgodnoj prilici pružiću čašu toplog čaja starome poštaru, koji se uvek teškom mukom sa puno sapé popne na treći sprat... pre nego bude kasno.

Pitaću kućevlasnika, kako je s njegovom obitelji... pre nego bude kasno.

Sa više osećanja biću pristupačniji s osobama koje dolaze u moj ured. Možda su bili ti ljudi već na pet raznih mesta i uvek na činovničkom šalteru neuljudno odbijeni. Neću da budem za njih poslednja stanica razočarenja.

Progovoriću sa starom prodavačicom cveća koja već godinu dana i više sedi na svom mestu tamo na uglu ulice. Mogao bih kupiti kitu cveća i poneti je nekom starcu, koga niko više ne posećuje u njegovoj samoći.

Uljudno ću pozdraviti kolporterku novina, udovicu petoro dece. I onog pekarskog učenika...

Jeste, Gospode, na takav način se želim odužiti za ono što sam zanemario kod »mog« sprovodnika.

Zašto se nisam s njime susreo kao sa Kristom? Kad bih ga mogao ponovo sresti, rado bih popravio propušteno. Rado bih bio ljubazan i dobar s njime.

Ali nikada više neću videti tog sprovodnika tramvajske pruge desetke.

BIJELI PLUVIJAL

U bijelom plaštu uspet ću se danas na
žrtvenik sveti
i prinijeti Bogu novovjeku žrtvu na oltaru
svog srca.
U bijelom plaštu i nevinih ruku,
sa hostijom čiste duše mlade,
sa kupom života u sniježnoj bjelini prinijet
ću kalež;
prikazat ću Bogu Trojednom, svetom,
nevinost srca i čistoću duše i žrtvovat
žrtvu
života i zdravlja: mladost i vedrinu, radost
i jedrinu,
žrtvovat sve ću u bijelom plaštu!
Bjelinu ja volim! To je ljubav koja gori,
to vrhunci svi su sa bregova želja.

Nju poželjeh imat zaručnicom svojom
u kraljevskom plaštu sa sniježne modrine,
gdje runolist cvate na čistome zraku,
na granitnim grudima vrhunaca gorskih,
gdje otvara čašku svoga srca za tracima
sunca,
da ga zagrle toplinom, da i on bude vitez
bijele ruže,
da i on bude čedo pjesme s horizonta i
i ljiljanskog vrta.
Bjelinu ja volim, bjelinu ja ljubim
pregaranje srca — u srcu bjelinu!

O vrhunci gorski, vitezovi divni, primite i
mene pod svoj plašt srebreni!
Al' vitez ja nisam, još sam samo borac,
i ne mogu poći na vrhunce same.
Na podnožju stat ću, prsten svoj ću dati
i zaručit njime
djevicu bijelu, svetu čistoću, ogrnutu
plaštem ljiljanske bjeline.
Njoj srce dajem, zaručnicom biram,
netaknutu primam;
njoj i srce dajem, zaručnici divnoj,
svetoj čistoći;
nju ženom i majkom — nju za sve ja imam!

A ti, ženo ljudska, divni Božji stvore,
zaboravi posve moje ime!
Jer sam srce dao zaručnici drugoj, djevici
bez majke — svetoj čistoći;
nju sam izabrao, nju odnjegovao u svom
mladom srcu,
zato njoj i dajem prsten srca svoga i ljiljan
bjeline.
A ti ženo ljudska, zaboravi mene!

Ženo, ja te cijenim, jer i ja sam majčin,
jer ja majku imam, i to dobru majku.
Ja te, ženo, cijenim, jer ti želiš majkom biti
i majčinu ljubav u potomstvo skriti.
Budi dobrom majkom, Bog te za to stvori,
a mene On zove na puteve druge,
kamo sam ću poći, gdje otac ću biti
duhovnom potomstvu
po svom djevičanstvu, po svetoj čistoći.

Zato ja oblačim svoj pluvijal bijeli
da prinesem žrtvu svog zavjeta prvog
na oltaru novom — u svom srcu.

Luven. Rektor luvenskog univerziteta Msgr Van Vajenberg je prigodom svečanosti na podeljivanju diploma u koležu Uznesenja u Masačusetu u SAD izjavio da Belgija nije zaboravila svojih obaveza prema kongoanskom univerzitetu Lovanijum. Iz njega su ove godine izašli prvi lekari, pravnici i profesori.

Kenterberijski nadbiskup dr Fišer je pre svog odlaska u penziju govorio na engleskoj televiziji o crkvenom jedinstvu. Između ostalog je kazao: Moja poseta Papi nije bila improvizirana. Do nje je došlo, pošto se sa obe strane došlo do zaključka da stari neprijateljski odnosi nemaju više smisla te da treba učiniti nešto, kako bi odnosi pošli boljim putem. Sadašnji odnosi ne traže nikakvu doktrinarnu promenu ni s jedne ni s druge strane. Samo se klima promenila, ta će omogućiti mirne razgovore i rasprave te dovesti do saradnje tamo gde je moguće. S tog stanovišta mi ćemo napred.

Bugarski katolički egzarh istočnog obreda Msgr Kurtev posvetio je novog katoličkog biskupa latinskog obreda Msgr Kokova za ap. vikarijat Plovdiv i Sofija.

Novi kenterberijski nadbiskup dr Ramsey je odgovorio na engleskoj televiziji na pitanje, da li ima velikih razlika između anglikanske i katoličke Crkve. Njegov odgovor glasi: Ako motrite rimsku Crkvu kao celokupan sistem koji se suprostavlja našemu, rastavlja nas vrlo duboka provalija koja ne dopušta postojanje nijedne druge crkve na svetu. Ako obratno motrite unutrašnjost njihove i naše Crkve, ima mnogo sličnih stvari, koje mogu probuditi zajednički interes i o kojima je moguća diskusija.

Što se od reformacije nije desilo i što se smatralo do 15 maja 1961 nemogućim, bila je poseta engleske kraljice Elizabete isusovačkom koležu i crkvi u Berkšaje prigodom 100 godišnjice postojanja tog koleža.

Konvertit i pisac Luj Devol je iznenada umro u Lucernu. Rodio se 1903 kao sin mađarskog diplomate. Rano se posvetio publicistici i pisanju romana. Objavio je 17 romana kršćanskog duha, koji su prevedeni na mnoge jezike.

Među prezbiterijancima u Škotskoj ima glasnih protivnika novom duhu smirivanja između škotske prezbiterijanske i katoličke Crkve. Pastor dr Donald Serby je lepo odgovorio da ti sastanci ne znače približavanje Rimu, nego samo pružaju priliku da se razgovara o istini u prijateljskom tonu.

Od 20—30 septembra 1961 sastaće se mnogi pretstavnici pravoslavnih crkava na Rodosu. Računa se na predstavnike carigradskog, aleksandrijskog, jerusalemskog, moskovskog i rumunskog patrijarha kao i na predstavnike grčkog i kiparskog metropolita.

Basutoland je mala zemlja, velika kao Belgija, engleski protektorat, sa svih strana okružen Južnoafričkom Unijom. Stanovnika ima 665 000. Oko 300 000 ima katolika, 240 000 protestanata, ostali su još pogani. Katolici imaju svoju crkvenu provinciju: metropoliju u Maseru i dve biskupije u Leribe i Kahasnek, kojima upravljaju dva domaća i jedan strani biskup. Od 137 svećenika samo je 20 domaćih. Domaćih redovnica ima 400, bogoslova 9, dok je semeništaraca 138. Katolici imaju 424 osnovnih škola sa 45 000 učenika, 46 viših škola sa 8 500 učenika. Jedan univerzitetni kolež u Rimu ima mesta samo za 164 studenta, od kojih su 103 katolika a 61 protestant. U javnom životu katolici su slabo zastupljeni.

Oltar mi je srce i žrtva je ono, a svećenik
ja sam svoje prve Mise.
I prinosim Bogu sjaj čistoće srca u bijelom
plaštu i nevinih ruku.
Sve neka je bijelo i nevino nek' je i veselo
srce dozivat će Boga
u bijelom plaštu i nevinih ruku.

Srce moje! Što o tebi reći? Zar te kudit
smijem,
što žrtva sad si, a nekad bilo okrutno si
meni?!
Zar te kudit smijem, što hostija bijela
u rukama sad si,
a nekoć u borbi ranjavano, proplakano
u samoći
i kaljeno stoput pregaranjem teškim,
kad napete bile sve mišice moje, kad
škripali zubi...
Tko nam priznat može što smo prepatili?
Bog zna sve najbolje, On je svjedok bio,
On je doveo me do oltara moga, On te
meni dao za hostiju bijelu,
On u sjaj čistoće, u pluvijal bijeli ogrnuo
sva me.

Angola je afrička zemlja o kojoj se mnogo govori. Gotovo je pet puta veća od Jugoslavije, a ima svega 5 miliona stanovnika. U verskom pogledu dobra polovina stanovništva je animistička (poganska), 1,56 miliona je katolika, 550 000 protestanata. Katolici su podeljeni na jednu nadbiskupiju i četiri biskupije. Njihova je slabost što imaju vrlo malo svećenika: 130 svetovnih i 290 redovničkih. Domaćih svećenika nema više od 50. U toj portugalskoj koloniji ima 95% nepismenih. Jedna misija (župa) proteže se katkada na 6 do 8 000 km². Najaktivnijom biskupijom smatra se Nova Lisboa sa preko 630 000 katolika. U njoj radi 144 svećenika, 148 redovnica, odgaja sa 316 semeništaraca i bogoslova. Biskupija ima 700 škola sa 30 000 učenika, dalje 18 bolnica, 24 apoteke, dve kuće za rodilje, jedan starački dom, 8 sirotišta i pet tiskara.

Mozambik je druga velika portugalska kolonija u Africi sa površinom od 783 000 km² i 6,5 miliona stanovika. Po veri oni su većinom neznabošci, 600 000 ima muslimana, 500 000 katolika i 100 000 protestanata. Crkveno su katolici podeljeni na pet biskupija, od kojih je Lourenco Markvez nadbiskupija. Svih župa i misijskih stanica ima 169, svećenika 454, časnih sestara 595. Mozambik ima 6 semeništa sa 440 semeništaraca. Ukupni broj crkvenih nastavnika i katehista iznosi 4 100. Kao što se u Angoli pomoćni biskup Mondez da Nevez zauzima odlučno za Afrikance i izgubio slobodu, tako se u Mozambiku desilo Msgr Resende, biskupu iz Beira.

Indijski katolici ulažu napore da izgrade u Bangalore visoku medicinsku školu. Računaju na izdašnu pomoć nemačkih katolika. Ta bi škola trebala početi radom u jesen 1962. Katolička medicinska škola biće toliko potrebnija, pošto imaju katolici u Indiji već 70 bolnica, a u zemlji se razvija velika akcija moralno nedopustivim sredstvima zaustaviti nagli porast stanovništva. U februaru 1961 Indija je imala 438 miliona stanovnika. Po veri su najvećim delom hinduisti, preko 30 miliona je muslimana, a tek deset miliona kršćana, pola katolika pola protestanata i nesjedinjenih Tominih kršćana. Indijski su katolici crkveno podeljeni na 71 biskupiju, od kojih preko 40 upravljaju domaći biskupi. Broj njihovih svećenika se penje na 5 870, a redovnica na 16 369, od kojih je samo 2 100 iz drugih zemalja.

Japan. 16 aprila o.g. je u dnevniku Asa Šimbun napisao budistički bonac Asahina Dogen, starešina budističkog samostana Kamakura, članak o krizi budizma. »U ovo poslednje vreme budizam se odvojio od narodnih masa. On je umoran. Zar nije možda potrebno da se u budizmu izvrši velika obnova?«.

Malaja. U singapuru radi škola »Verski kurs preko dopisivanja«. U njemu je upisano 17 000 kursista iz zemalja istočne Azije. Trideset lekcija obradili su kineski isusovci iz Formoze u saradnji sa tri svetovna svećenika. 28 marta o. g. bio je oglas za taj kurs u jednom dnevniku. Uspeh: 365 novih upisa u kurs.

Togo je 9 aprila birao 51 narodnog poslanika. Među njima su izabrana 32 katolika. Izabrana je i katolička učiteljica Josipina Hundt sa 30 godina službe, inače majka petoro dece. Na prvom zasedanju ona je pozvala narodne poslanike da se bore protiv zlih navika koje ponizuju ženu na stepen životinje. Ženi treba omogućiti da radi na duhovnom, moralnom i materijalnom uzdizanju porodice u saglasnosti sa sposobnostima koje je dobila od Boga.

Zašto Hindusi arijske rase tako teško primaju kršćanstvo? Izgleda da boluju od preterane samosvesti. Jedan njihov filozof je kazao: »Mi ne poznajemo poniznosti, mi se ne podvrgavamo. Mi hoćemo sve postići svojom voljom, putem joge odgajamo svece. Kršćanstvo ima doduše isti cilj kao indijska joga, ali radi u obratnom pravcu«. Nikako čudo da je Hindusu obraćenje mišljenja i života — pokajanje, dakle i obraćenje na kršćanstvo teško.

Kanonizacija ugandskih mučenika nailazi na poteškoće. Prema crkvenim propisima na zagovor svetačkih kandidata treba da se izvrše barem dva čuda, koja lekari ispituju i proglase neprotumačivim. U Ugandi se govori o mnogim čudesnim uslišanjima, ali nema preduslova da bi se takvi slučajevi lekarski mogli proučavati, pošto nema predhodnih nalaza i izvida. U rimskim se krugovima misli da bi se moglo već brzo širenje kršćanstva u centralnoj Africi uzeti kao veliko moralno čudo, koje potvrđuje staru Tertulijanovu izreku: Krv mučenika seme novih kršćana.

Pomoćni biskup Malula iz Leopoldvila osnovao je novu žensku redovničku kongregaciju. Gradnja novog samostana počeće već septembra.

Tanganjika. Ministar Njerere je po pitanju podržavljenja verskih škola izjavio: »Ja sam bio sam profesor u misijskim i u državnim školama. Zato mogu sam najbolje prosuditi razliku između njih. Misijske škole su primerne, njihovo prevođenje u državne bilo bi katastrofalno pogoršanje«.

Izjava nemačkih biskupa povodom Ajhmanovog procesa. U Bilu skupljeni nemački biskupi su na svojem savetovanju razgovarali i o pitanjima koja je pokrenuo Ajhmanov proces. Oni potvrđuju da nemački katolici vrlo ozbiljno prate proces te da su duboko potreseni da su se takva nedela mogla desiti po ljudima iz njihovog naroda.

Potresni iskazi svedoka pokreću pitanje kako je moglo doći do tako ogavnog skrnavljenja ljudskog dostojanstva i uništavanje nebrojenih ljudskih života. To se desilo, jer je tadašnje političko vodstvo stavilo večne Božje zakone izvan snage.

Nemački narod mora učiniti sve što je u ljudskim snagama da se nepravde nanesene Jevrejima i drugim narodima poprave. Potrebna je materijalna naknada, ali ona sama nije dovoljna. Stoga pozivaju biskupi svoje vernike neka zazivaju Boga u duhu zadovoljštine za oproštenje greha koje su pripadnici njihova naroda počinili i da se mole za duh mira i izmirenja. Istovremeno pozivaju svećenike i laike da u granicama mogućnosti povežu molitvu sa vidljivim znacima dobrotvorne zadovoljštine.

Ljudima i ženama, međutim, koji nose danas odgovornost, biskupi toplo polažu na srce da se suprostave svakom pokusu da se ponovo stave Božji zakoni izvan snage i da se time čovečje dostojanstvo i čovečja prava ponovo izlože opasnosti da budu pogažena.

Oni pak, koji sarađuju u oblikovanju javnog mišljenja, neka nastoje održati živu uspomenu u svesti naroda, napose mladeži, na one nesebične žene i ljude, koji su u onim crnim danima istorije nemačkog naroda pomagali progonjenima uz opasnost po vlastiti život i koji su često sve do smrti trpeli s njima.

Mati Marija Eugenija, osnivačica asumpcionistkinja, umrla je u Parizu 1898 godine. Vodi se proces o njenoj beatifikaciji. U kongregaciji svetih obreda proučava se sada pitanje njenih herojskih kreposti. Njena kongregacija ima 1500 članica koje deluju u 20 zemalja.

Ista kongregacija raspravlja i pitanje kanonizacije blaženih Gutberta Mejna, Žona Hautona, Edmonda Kempiona, Riharda Gvajna i njihovih 36 drugova, koji su svi umrli u Engleskoj mučeničkom smrću između 1535 i 1583.

Starokršćanske građevine u Africi. Poljski arheolozi su otkrili u Farasu u Nubiji ispod stare arapske tvrđave dve kapelice iz 6. i 7. veka. Dobro su očuvane freske na zidovima, na kojima su prikazani Bl. Devica Marija sa Detetom u naručju i arhanđel Mihael.

Jedan od vlasnika londonskog dnevnika »Times«, Žon Valter obratio se u 87 godini života na katoličku veru.

Poznata irska glumica Nora Omahoni je ponovo došla u Keniju kao misijska laična pomoćnica. Tamo će ostati dve godine na nekoj misijskoj stanici da podučava engleski i glumačku umetnost.

Javni tužilac na Ajhmanovom procesu dr Bar-Or je izjavio da su mu najnovija izjava nemačkih katoličkih biskupa i poziv na molitvu za pogubljenje Jevreja pobudili želju da ponovo vidi Nemačku, u kojoj je primio toliko plemenitih poticaja.

Požrtvovnost. Umirovljeni nadbiskmp Fransis Čičester iz Solzberija u Južnoj Rodeziji živeo je pet godina u Engleskoj u mirovini. Zbog nedostatka svećenstva odlučio je da se vrati kao običan misionar u svoju raniju nadbiskupiju.

U Južnom Vietnamu nastradale su dve časne sestre. Zbog kvara u autu istupile su iz kola da uklone kvar. Iz daljine se na njih pucalo. Jedna redovnica je bila na mestu mrtva, druga teško ranjena.

Od 476 misijskih biskupa pod upravom kongregacije za širenje vere ima 109 biskupa iz diecezanskog klera, a 367 iz redovničkog. Redovi odnosno kongregacije sa najviše misijskih biskupa su: kongregacija Duha Svetog ima 30 biskupa, beli oci 28, kapucini 25, oblati i isusovci po 23, franjevci 19, družba za afričke misije 16.

Sagradili školu. U Francuskoi u Roskordigaru 9 aprila bila je blagoslovena škola koju su sagradili poslednji dva pape Pijo XII i Ivan XXIII. Pre više godina jedna devojčica iz tog mesta pisala je Papi Piju XII za pomoć da se sagradi u njihovom malom selu od 700 stanovnika katolička škola. Njena se želja ispunila.

Na otoku Rajhenau slavila se 1100 godišnjica mučeničke smrti sv. Mainrada. Mučenik je bio benediktinac, član samostana u Rajhenau. U želji za samoćom povukao se u Ainzideln u Švajcarsku gde su ga ubili dva razbojnika. Na mestu smrti sagrađen je znameniti samostan Ajnzideln.

Prigodom misijskog tedna kardinal Gouveia iz Mozambika govorio je vrlo ozbiljno o prilikama u Africi. Velika su smetnja misijskom radu evropski naseljenici zbog rđavog primera, koji daju svojim nemoralom, željom za uživanjem i verskom bezbrižnošću. Kardinal poziva odgovorne činitelje da treba dati ispravnu jednakopravnost svim rasama, zaštititi porodicu i podići narodnu prosvetu dobrom školskom mrežom.

Italijanski kapucin p. Mariano govori svakog utorka na italijanskoj televiziji o tri predmeta: o obitelji, o njegovoj pošti i o tome: ko je Isus Krist. Računa se da ga gleda i sluša oko 15 miliona osoba. Izvanredan uspeh pripisuju tome što je pater bio ranije profesor literature na liceju Mamiani u Rimu, a i žeđi modernog čoveka za Bogom. Nedeljno P. Mariano prima oko 600 pisama. Njegovi su uspesi slični onima biskupa Fultona Šina u SAD.

Iznad Pincgavske doline, u visini od 1000 metara nad morem, postoji jedna pustinjačka kuća sa malom kapelicom. Već 25 godina živi u njoj pustinjak Gotfrid Šolenštajer, koji se oblači kao neki kapucin te nosi dugu bradu. U proleće i na jesen silazi u dolinu da si nakupi životne namirnice, inače ostaje sam. Zimi je mesecima otsečen od sveta. Leti dolazi katkada svećenik da mu čita svetu misu u kapelici. Tada dođe i narod iz doline. Pustinjak čita knjige, moli se, zvoni, hrani ptičice, održava čistoću i urednost u kapecili i svojoj kućici.

Visoko u italijanskim Apeninima nalazi se prošteništе Valepietra, kuda se valja penjati pet sati. Za blagdan presv. Trojstva, na glavnu slavu prošteništa dolazi do 40 000 hodočasnika. Tamo se održava neobičan običaj da hodočasnici bacaju kamenje prema niskim križevima zasađenim u kamenje rečima: »Beži greh i đavo!«. Hodočašće je staro već 400 godina. Početak se pripisuje čudesnom spasenju nekog seljaka koji se okliznuo i pao preko stene, a ostao živ s malim ogrebotinama.

Argentina ima oko 20 miliona katolika. Za njih se brine 4 800 katoličkih svećenika. Uprkos malom broju svećenika Argentina ima prilično razvijeno katoličko školstvo koje mnogo doprinosi versko moralnom odgoju naroda.

Obiteljski posni dan u Austriji doneo je ove godine 7,2 miliona šilinga za gladne u svetu. To je rekordna svota, koja za četvrt miliona premašuje prošlogodišnju.

Klosternojburg kraj Beča razvija jaku akciju za širenje Svetog pisma među vernicima. Za 10 godina izdali su 370 000 primeraka Novog zaveta i 20 000 Starog zaveta po vrlo niskim cenama. Godina spasenja (Das Jahr des Heiles) doživela je 14 nemačkih izdanja i prevod na devet stranih jezika. Knjiga »Učite razumevati svetu Misu« prevedena je na 13 jezika.

Danas su bolji uslovi za skladno jedinstvo između nauke i vere nego ikada ranije, tako je kazao na vrlo ubedljiv način član predsedništva Instituta za medicinsku biologiju bečkog univerziteta dr Feliks Mainx u svečanom predavanju skupštine bečke katoličke akademije. Opat dr Herman Pajhel, predsednik Akademije, ukazao je na lep porast Instituta poslednjih 16 godina. Katolička Bečka Akademija je sa svojih 7000 slušatelja u 264 priredbe u prošloj radnoj godini predstavljala važan sastavni deo bečkog narodnog obrazovanja i duhovnog života.

Tvrđava pravne države mora biti novinar, kazao je pred skupom katoličkih novinara profesor dr Martin Šmelc u svom referatu »Etos katoličkih novinara u sadašnjosti«. Ako katolički novinar primeti da društvo klizi sa temelja pravne države mora pero promeniti u mač. On mora biti najjača kočnica u skretanju od demokracije prema totalitarizmu. Široko obrazovanje i čvrst karakter su preduslov za dobro obavljanje novinarskog zvanja.

U misije. 24 mlada misionara poslao je bečki kardinal Kenig iz misijske kuće sv. Gabrijela u Medlingu u misije 18 juna 1961. Od 1889 godine ta je kuća poslala u misije već 1400 misionara.

Diecezanski mladomisnici u Austriji. 1961 godine bečka nadbiskupija je imala 24 mladomisnika, Burgenland 6, St Pelten 10, Linc 14, Grac 15, Salcburg 2, Insburk 14, Celovec 6. U taj broj nisu uračunati mladomisnici iz redova i kongregacija.

Izvanredna obitelj. U Južnom Vietnamu bio je ovog proleća zaređen za svećenika Tran Phuc Hanh. On ima već tri brata svećenika, dve sestre redovnice. Ostala tri brata uče inženjersku školu u Belgiji, od ostale tri sestre jedna je udata, druga je bolničarka, a treća se sprema u samostan »Malih sestara od oca Fukoa«. Njegova je majka udovica dobila crkveno odlikovanje »Pro Ecclesia et Pontifice«.

Vatikanska delegacija kod carigradskog patrijarha. Bivši ap. delegat u Turskoj nadbiskup Testa i predsednik papinskog orijentalnog instituta p. Alfons Raes posetili su carigradskog patrijarha Atenagora. Poseta je bila vrlo srdačna. Patrijarhu su predali prvi svezak pripravnih akata sa koncilskim izjavama pape Ivana XXIII, spisak svih članova i konzultora pripravnih komisija i sekretarijata. Papa je hteo pokazati koliko ceni carigradskog patrijarha.

Poncije Pilat. Grupa italijanskih arheologa iskopala je u starom amfiteatru Cezareje, koja je bila rezidencija rimskih upravitelja za Palestinu, velik kamen 80 cm dug i 60 cm širok sa dužim tekstom gde je spomenuto ime Poncija Pilata, koji je osudio Isusa na smrt. Vođ arheologa prof. Antonio Frova nije još odgonetao sav uklesani tekst. To je prvi kameni spomenik koji nosi ime Poncija Pilata. Izuzev Svetog Pisma njegovo ime spominju Tacit, Josip Flavije i Filo. Izgleda da se na kamenu nalazi i ime rimskog cara Tiberija.

Pet budističnih opata iz Burme posetilo je nemačkog kancelara Adenauera. Te je opate predvodio U Narada, generalni sekretar saveta vladajućih opata Burme. Pod tim savetom stoji 75 000 bonaca od ukupno 90 000 bonaca koliko ih ima u Burmi.

Slavni vajar Nicki Tregor izrađuje bistu sadašnjeg pape Ivana XXIII. Taj je vajar između ostalih izradio biste sledećih državnika: Ruzvelta, Trumana, Aizenhauera i Čerčila.

U proslavu 1900 godišnjice dolaska apostola Pavla u Rim, Vatikan i Italija izdali su seriju od šest poštanskih maraka u čast apostola Pavla.

Švajcarska ima 1,135.000 stanovnika francuskog jezika, među kojima ima samo 532 000 katolika. Crkveno oni pripadaju u tri biskupije: Lozana, Bazel i Sion te samostalnoj opatiji Sen Moris. To je jedina pokrajina gde se francuski govori, a da su katolici u manjini.

Novi minhenski nadbiskup. Sveti Otac Ivan XXIII naimenovao je za novog nadbiskupa u Minhenu i Freisingu dosadašnjeg berlinskog biskupa kardinala Julija Döpfnera. Vlasti i narod su oduševljeno prihvatili ovo imenovanje te srdačno dočekali novog natpastira.

Irska. U Dublinu su krajem juna bile glavne svečanosti povodom 1500 godišnjice smrti njihovog apostola sv. Patrika. Za papinog legata bio je određen kardinal Agagianian. Prisutno je bilo 9 kardinala i 46 biskupa. Svečanostima je bio pridružen i misijski kongres koji se održavao osam dana.

Nadbiskupija Pariz ima 5,132.000 miliona stanovnika. Na njenoj teritoriji radi 550 ženskih redovničkih zajednica koje se dele u tri grane: u učiteljsku, župsko pastoralnu i bolničarsko socijalnu. Treća grana sama ima 362 zajednice s ukupno 3457 redovnica. One rade u 30 javnih bolnica, u 10 privatnih laičkih, 15 redovničkih, 150 klinika, 170 porodilišta i u 100 ambulanata.

Roditelji misionara Mišela Morisona su otišli k svome sinu na Novu Gvineju kao laički misionarski pomoćnici. Majka je preuzela službu učiteljice u osnovnoj školi sa 235 učenika, dok će otac raditi na poboljšanju poljodelstva.

Isusov život od francuskog pisca Ivana Štajnmana, došao je na indeks pošto je pisac svoje delo zasnovao na tezi da je samo Markovo evanđelje autentično te još neki izvori kojima su se služili evanđelisti Matej i Luka. Odbacio je Ivanovo evanđelje i sve šta se odnosi na Isusovo detinjstvo. Crkva je morala knjigu sa tako iskrivljenim Kristovim likom osuditi i staviti na indeks.

Kardinal Nikola Canali je teško oboleo. Star je 86 godina, trpi od jake arterioskleroze. Papa ga je osobno posetio. Već papa Pijo XI je 1935 imenovao Nikolu Canali-a kardinalom đakonom. Postao je veliki penitencijar, predsednik komisije za Vatikansku državu i predsednik kardinalske komisije za upravu dobara Svete Stolice.

Južna Koreja je imala ove godine 22 mladomisnika. U zemlji ima 438 katoličkih svećenika, od kojih 240 domaćih, 413 485 vernika i 93 344 katehumena na 22,7 miliona stanovnika. Pre dve godine Koreja je imala 240 bogoslova.

U Africi ima 55 180 katoličkih škola sa 4,5 miliona učenika, što predstavlja jednu trećinu svih afričkih škola.

G. K. Pitanje: Dogovarala sam se sa svojim dečkom da se venčamo. Međutim, došao je drugi momak koji mi mnogo više odgovara. Sada mi prvi preti da će me osramotiti pred poznanicima govoreći o zajedničkim gresima. Šta da uradimo? Odgovor: Za dečka koji vam preti, svakako nemojte poći. Ako se možete sa drugim venčati prema propisima katoličke Crkve, na vama je da se odlučite.

H. L. Odgovor: Ako je bilo dete zbog životne opasnosti samo privatno kod kuće krštено, treba da se donese u crkvu da se dopune obredi i onda ubeleži u matice krštenih. Kod tih dopunskih obreda može se uzeti kum.

G. Š. Odgovor: Da li će ljudi doći na Mesec, Veneru, Mars i druge planete, pitanje je tehničkog napretka, a nipošto versko moralno pitanje koje bi zadiralo u područje katoličke Crkve. Crkva sa zadovoljstvom pozdravlja svaki istinski naučni i tehnički napredak.

M. Š. Pitanje: Da li se mogu pričešćivati u katoličkoj crkvi, napose na blagdan sv. Ante, kršćani koji nisu u jedinstvu s katoličkom Crkvom? Odgovor: Prema kan. 731 §2 zabranjeno je deliti svete sakramente inovercima i odeljenim kršćanima, iako su u dobroj veri te mole za sakramente, ukoliko se ranije nisu sjedinili sa Crkvom. Sveta je pričest najsvetiji sakramenat, vanjski znak pripadnosti Kristovoj Crkvi. Svećenik koji ne bi poštivao te crkvene zakone, teško bi sagrešio. Ali u međusobnim odnosima moramo biti svi jedan prema drugome učtivi i blagi.

K. V. Odgovor: Želite nešto čuti iz istorije skopske biskupije. Da ne ulazim daleko u prošlost. U Janjevu, Letnici i okolini vekovima su se očuvali katolici latinskog obreda, koje su susedi nazvali »latinima«. Na upražnjena mesta u Kosovu i Metohiji dolazili su sa planina novi stanovnici, među kojima je bilo i katolika iz Albanije. Od 1821. godine biskupska se rezidencija za katolike Kosova i Metohije nalazila u Prizrenu. Srpskim konkordatom 1914. osnovana je skopska biskupija za sve teritorije koje su se 1912. godine priključile kraljevini Srbiji. 1924. godine postavljen je za skopskog biskupa lazarist dr Franjo Gnidovec, koji je svoje sedište 1934. godine preneo iz Prizrena u Skoplje. Taj je biskup bio vrlo svetog života i velike apostolske revnosti. Umro je 3. II 1939. Posle godinu i po dana u Skoplje je došao za biskupa dr Smiljan Čekada koji još danas požrtvovano upravlja tom biskupijom. Biskupija je dobila ove godine novu rezidenciju, a radi se na tome da se sagradi i nova katedrala, pošto sadašnja trošna crkvica presv. Srca Isusova ne odgovara urbanističkim zahtevima. Skopski se semeništarci i bogoslovi odgajaju u Pazinu odnosno u Zagrebu. Pred rat se malo semenište nalazilo u Prizrenu.

Dr o. MILAN ŠETKA izdao je knjigu: Moderni konvertiti i katolička Crkva. Naručuje se kod: Duhovni Stol, Zagreb, Kaptol 31 ili Franjevački samostan, Šibenik, Kačićeva 11. Cena 550 din.

UČ. Pitanje: Koje je blagdane u septembru poslednja crkvena kalendarska reforma ukinula ili smanjila njihovu važnost? Odgovor: U septembru nije ukinut nijedan blagdan, ali su tri jača blagdana liturgijski svedena samo na spomen. To su: Rane sv. Franje (17/IX), sv. Eustahije (20/IX) i Marija Otkupiteljica robova (24/IX). To se desilo u skladu sa tri načela kojih se drži novi crkveni kalendar. Svaki svetac ima samo jedan blagdan (Rane sv. Franje). Sveci koji nemaju verodostojnih životopisa svode se na spomen (sv. Eustahije). Crkveno istorijski blagdan Majke Božje smanjuje se.

G. L. Odgovor: Valjda mislite na sv. Petra Klavera. On je bio stvarno borac protiv rasne segregacije u prvoj polovini 17 veka, kada se u Americi raširila ogavna trgovina crnim robljem. Sv. Petar je bio rodom Španjolac, pripadnik naroda koji je dao mnogo onih koji su se teško ogrešili protiv Indijanaca i Crnaca. On se kroz 34 godine neumorno zalagao za bedne crnačke robove vršeći među njima neprestano telesna i duhovna dela kršćanskog milosrđa. U to je vreme on krstio blizu 300.000 crnaca. Četiri poslednje godine života bio je nepomičan, njegova nemoć i goruće potrebe njegovih štićenika boleli su ga. Umro je gotovo ostavljen od svih i zaboravljen, ali je njegova smrt pobudila ljude da je sahrana ličila na trijumf. Težak i naporan je bio život tog velikog misionara crnaca i borca rasne jednakosti, ali je bio pun blagoslova i uspeha.

T. K. Pitanje: Da li podela Svetog pisma na glave i retke potiče od samih svetih pisaca ili je kasnije izvršena? Odgovor: Latinski prevod Svetog pisma — Vulgatu je tek pariški magistar Stefan Langton podelio na glave godine 1206. Na židovsko Sveto pismo je tu podelu primenio rabin Selomo 1330. a u štampi prvi puta 1507. Grčka izdanja su tu podelu prihvatila još kasnije. Daljnje promene su dovele do izvesne zbrke u citiranju.

F. N. Pitanje: Da li je akvilejski patrijarhat uvek imao dve prestonice: Akvileju i Grado? Odgovor: Najstarija prestonica je bila Akvileja, tek patrijarh Paulin preneo je 568. godine patrijaršijsko sedište na Grado zbog navala Langobarda. U borbi za tri kapitula 606. godine akvilejski se patrijarhat podelio u pravovernoga sa sedištem u Gra-

du te u raskolnoga pod vlašću Langobarda u Akvileji. Od tog su vremena ostala dva patrijarhata. Neko vreme je gradeški patrijarh imao vlast nad obalnim gradovima i otocima, dok je Akvileja zadržala vlast u unutrašnjosti zemlje. Od 1156 gradeški se patrijarh nastanio u Veneciji, a od 1451. godine počeo se nazivati venecijanskim patrijarhom. Akvilejski patrijarhat je bio ukinut 1751. godine, kada su iz njega nastale dve nadbiskupije u Udinama i Gorici.

J. U. Odgovor: Tačno, iduće godine slavi ljubljanska biskupija 500 godišnjicu osnivanja. Za središnju slovenačku biskupiju to je krupan događaj. Kako se čuje, u svim će se ljubljanskim župama obaviti pred sam Uskrs pučke misije kao najozbiljnija priprava za jubilarne svečanosti.

K. G. Odgovor: Sv. Juraj predstavlja poteškoću za kritične životopisce svetaca. Danas je ustanovljeno da su ga prvo počeli štovati u Lidi Diospolisu u Palestini. Okolnosti njegove mučeničke smrti brzo su bile zaboravljene odnosno pesnički prerađene, tako da je danas nemoguće razlikovati šta je zbilja a šta je pesma. Prema legendarnom životopisu sv. Juraj (Đorđe) bio je oficir, rodom iz Kapadocije, koji je pretrpio pod persijanskim vladarom Dadinosom mučeništvo. Očuvana su takozvana Acta Georgii na raznim jezicima, ali ih već Gelazijev dekret odbacuje kao podmenuti spis.

G K. Pitanje: Da li je dozvoljeno preko radia slušati propovedi inovernih predstavnika? Odgovor: Kanon 1399 br. 4 zabranjuje čitati knjige, napisane od nekatolika, sem ako je već poznato da u njima nema ništa protiv katoličke vere. Zbog istih razloga zabranjeno je prisustvovati osobno propovedima inoverskih propovednika ili ih preko radia slušati.

R. I. Pitanje: Da li smrtno greši dete koje svesno stalno prkosi roditeljima te im uskraćuje poslušnost? Odgovor: Sve Božje zapovedi vežu pod smrtni greh. Samo za slučaj da roditelji traže nešto grešno, važi: Boga treba više slušati nego ljude.

T. K. Pitanje: Venčana sam sa inovernim mužem u katoličkoj crkvi. Postaje mi sve više nepodnosiv. Brani mi održavati veze sa mojom familijom. Da li ga mogu ostaviti? Odgovor: Od svih zemaljskih veza bračna je najjača, mužu ste bliža nego majci ili sestri. U životu treba i nešto podneti. Krist nas poziva da svaki dan nosimo krž svoj za njim. Šta biste kazali da vojnik u vreme teške opasnosti pobegne sa svog stražarskog mesta? Ustrajte i vi na svom stražarskom mestu kamo vas je Božja providnost postavila.

G. T. Pitanje: Moj je zaručnik pravoslavne vere. On se ranije civilno venčao sa muslimankom ali se s njom i građanski rastavio. Da li mogu ja sada sklopiti s njime crkveni katolički brak? Odgovor: Prema bračnom pravu za istočne crkve brak između krštene osobe istočnog obreda i nekrštene osobe nije valjan, ako nije bio podeljen poseban oprost. Vaš je zaručnik dakle slobodan. Ali znate sami kako katolička Crkva gleda na mešovite brakove. Ako vaš zaručnik nije mogao živeti sa prvom ženom te je oterao, kakvu garanciju imate da neće i s vama jednako postupiti?

M. P. Odgovor: Nerazumljivo mi je da vaš 15 godišnji unuk ne bi mogao naći mogućnosti da primi svete sakramente, ako mu je do toga stalo. Ima valjda negde što rodbine, poznanika, prijatelja gde bi mogao provesti kakvu nedelju dana.

M. A. Odgovor: Prelaz iz jedne vere na drugu vrlo je ozbiljna stvar. Niko ne sme da stupi u katoličku veru, dok nije potpuno ubeđen da je samo katolička Crkva prava Kristova Crkva. Vi se možete moliti za onu osobu, ako se ona želi upoznati s katoličkom naukom, možete joj pružiti pomoć. Osoba se mora potpuno slobodno odlučiti da li će preći ili ne. U koliko dotičnu osobu više volite, toliko više morate poštivati njenu slobodu.

Varšavska katedrala potiče iz 14 veka. Lepa gotska građevina je mnogo stradala u drugom svetskom ratu. Sada je popravljena u istom starom gotskom stilu. Sv. Stolica ju je podigla na čast bazilike.

Malteški red je konačno posebnim papinskim breveom dobio potvrdu svojih novih pravila. Sada će se moći tek pristupiti izboru novog generala koji će naslediti princa Ljudevita Chigi Albani koji je umro 1951 godine. Od tog vremena Malteški red je bio bez pravog generala.

Papine nakane za mesec septembar: 1) Da bi se javno mišljenje pažljivo usklađivalo sa zdravim razumom i učenjem Crkve. 2) Da bi evanđeoski propovednici očuvali kulturne i narodne tradicije, svojstvene svakome narodu, te ih mudro spojiti s učenjem vere.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konzultor Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20. Tek. račun 101-704-3-533. »Srboštampa« Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Telefon br. 20-268.

GOD. XXX BROJ 10 BEOGRAD, OKTOBAR, 1961. CENA 25 DIN.

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

1031–1061

Obelisk pred crkvom sv. Petra u Rimu na kojem je napisano:

KRIST POBEĐUJE, KRIST KRALJUJE, KRIST VLADA, KRIST ŠTITI SVOJ NAROD OD SVAKOGA ZLA

BL. DEVICA MARIJA OD SV. KRUNICE

Dolazi oktobar, kada se po našim crkvama obavlja pobožnost sv. krunice. Prošlo je 75 godina, kako ju je papa Leon XIII uveo te naredio da se širom katoličkog sveta po crkvama obavlja. Povod za takav dekret dala su mu teška vremena.

U narodu je možda majska pobožnost više omiljena, pošto nekima izgleda da stavlja na učesnike manje zahteve. Na majsku pobožnost dolaze naime i ljudi iz radoznalosti, da slušaju glasovitog propovednika i lepe marijanske pesme, a nemaju namere da produbе svoj verski život. Oktobarska pobožnost međutim traži od svih učesnika da se glasno mole i razmatraju tajne pojedinih desetica krunice, što svakako iziskuje i fizički i duševni napor.

Neki se vernici tuže da je pobožnost svete krunice dosadna, stalno ponavljanje jednih te istih molitava. Dozvoljeno je uneti razne izmene u moljenje: jednom se mogu tajne pevati, drugi puta samo recitirati. Krunicu mogu moliti dva zbora, tako da izmenjuju uloge, što donosi u molitvu samu neku dinamiku i promenu. Jer se ponavljaju molitve, vernicima je omogućeno, da mogu svoje misli usmeriti na razmatranje onih događaja iz Isusova i Marijina života na koje nas upućuju tajne.

Ovo razmatranje je najvažnije u pobožnosti svete krunice. Tu nam se pruža prilika da se Isusu klanjamo, da mu se zahvaljujemo za delo otkupljenja, molimo ga za oproštenje svojih greha i nemarnosti, opet zazivamo pomoć da bismo popravili svoj kršćanski život.

Tako se smatra molitva svete krunice elitnom molitvom. To je najstarija pučka pobožnost u čast Majke Božje, koju je Crkva kroz istoriju obdarivala brojnim oprostima i pohvalama. Već u 15 veku osnovane su bratovštine svete krunice. Za vreme turskih najezda na kršćansku Evropu pobožost svete krunice spasavala je kršćane i naklanjala kršćanskom oružju skupocene pobede.

U novije vreme apostolska organizacija Marijina Legija poživela je tu pobožnost. Kad se sastaju članovi te organizacije na zajedničke sastanke, prvo se izmoli jedan deo svete krunice. Kao Marijina deca i njezini pomoćnici odlaze na svoja radna mesta.

Vrlo je poznat danas u svetu p. Patrik Pejton, duša tzv. kruničarskog pokreta. Taj svećenik, kome je Majka Božja spasla život od gotove smrti, posvetio je sav svoj život širenju te pobožnosti po obiteljima. Na milione obitelji u anglosaksonskom svetu i u misijama obavezalo se da će svaki dan zajednički moliti svetu krunicu.

Od te molitve očekuju se izvanredni uspesi: najveći među svima, da će takve obitelji očuvati veru i poštenje. Moderno doba vrši silan pritisak na kršćanske obitelji u pravcu zahlađivanja verskog života. Papa Pijo XII je u više navrata izjavio da je zajednička molitva u obitelji najjača odbrana kršćanskog duha. Članovi obitelji koji dnevno misle na divan nazaretski život, razmatraju velika dela Spasiteljeva, moćiće srazmerno lako odbaciti sirenska obećanja drugog nekršćanskog sveta.

Trenutno Crkva naročito ističe dva vrlo važna cilja koja treba da pomaže ostvariti oktobarska pobožnost. To su mir na svetu i budući koncil.

Znamo da su ljudi slobodna bića te preko svojih vlada i parlamenata vode i upravljaju svojim poslovima. Ali kako, reče prorok Izaija, svi su narodi sveta pred Bogom kao kap vode na krčagu. Bog u svojoj neizmernoj mudrosti i svemogućnosti ne upravlja samo sudbinom pojedinog čoveka nego svih naroda i svega čovečanstva. Izgleda gotovo nemogućim složiti ljude oprečnih ideja i protivnih ciljeva. Bogu međutim nije ništa nemoguće. Molitva za mir uzvišeni je i važan zadatak.

Od budućeg koncila toliko se očekuje! Ogromne su snage u pokretu da ga pripreme, ali potreban je blagoslov Božji, pošto je bez toga sav ljudski napor uzaludan.

Velike su stvari u pitanju. Crkva je svesna da možemo i mi svojim učestvovanjem u oktobarskoj pobožnosti mnogo doprineti srećnom rešenju tih pitanja.

U oktobru nas misijska nedelja podseća na ogromno područje rada širom sveta gde su njive zrele za žetvu, a na njima tako malo Božjih žetelaca. Blagdan Krista Kralja osvetljava reflektorskim svetlom uzvišeni lik Krista Kralja, kome je dana sva vlast na nebu i na zemlji i pred kim će se jednom pojaviti svi narodi zemlje.

Odlučuju se važne i velike stvari, vodi se silna borba, a naše odlično oružje kojim se može svaki katolik služiti, je sveta krunica.

STVORENJE SVIJETA

Djelo šestog dana: stvorenje čovjeka

»Tada načini Gospod Bog čovjeka od praha zemaljskog i udahnu mu u lice duh života« (Gen. 2, 7).

U prošlom smo članku tumačili riječi Svetog pisma u vezi sa stvorenjem prvog čovjeka. Ovim se pitanjem bavi i znanost, pa je potrebno, da usporedimo ono što znamo iz Svetog pisma s onim što nam kaže znanost.

Prema izvještaju svetih knjiga, dakle, prema neprevarljivoj Objavi Božjoj, Bog »načini« tijelo prvog čovjeka iz već postojeće materije, tj. »od praha zemaljskoga«. U načinjeno čovječje tijelo Bog »udahnu duh života«, Bog neposredno stvara čovječju dušu.

Što kaže znanost o porijeklu prvog čovjeka? Dugo bi bilo kad bismo htjeli izlagati sva mišljenja i teorije, koje su nastajale tokom vremena. Ispitat ćemo malo pobliže samo onu teoriju, koja naučava, da je čovjek nastao putem mehaničke evolucije i to bez Božjeg djelovanja.

Doista, pitanje postanka svijeta, a napose porijeklo prvog čovjeka, nije stvar o kojoj se bavi samo Sveto pismo, nego je to i stvar znanstvenih istraživanja. Bog je, naime, dao čovjeku razum, da razumom traži istinu. Ako čovječji razum pronađe istinu, tada se istina slaže sa objavljenom istinom, jer je Bog jedini Izvor Istine. Prava znanost nužno se slaže sa objavljenom istinom, koju nalazimo u Svetom pismu.

Već sv. Augustin, biskup i crkveni učitelj, misli da bi bilo veličanstvenije i dostojnije svemoći i mudrosti neizmjernog Stvoritelja, da je Bog jednim jedinim stvaralačkim činom stvorio prvu materiju i ostavio je tada, da se iz zakona, koje je On položio u bistvo materije, razvije samostalno čitavi materijalni svijet. Prva materija, koja je izašla iz ruku Stvoritelja, bila bi kao neizmjerno veliki pupoljak, koji se tokom stoljeća rascvao u čarobni i golemi svemirski svijet. Kako je taj razvoj tekao u svemiru, kako se napose razvijala naša zemlja, to je pitanje znanosti.

Ako dopustimo ovaj evolucioni razvoj mrtve materije, da li je moguće dopustiti i evolucioni razvoj u biljnom i životinjskom svijetu? Tvrditi, da su živa bića nastala sama od sebe iz mrtve materije, protivi se Svetom pismu, razumu i znanosti. Za nastanak života potrebna je neka viša sila, koja će materiji dati ono, što ona nema, i što sama od sebe ne može proizvesti. Ta je viša sila svemogući Bog. Da su se nakon toga živa bića razvijala u najrazličitije oblike i vrste, to se ne protivi Svetom pismu. Znanost nam za to iznosi neke pojave, koje to mišljenje čine dosta vjerojatnim, ali da je doista tako bilo, u znanosti nema dosta jakih i odlučujućih dokaza.

Da li bi se moglo tvrditi, da se je i čovječje tijelo razvilo iz nižih životinjskih oblika? Takvo vjerovanje nema ozbiljnih dokaza u znanosti, a teško bi bilo spojivo sa Svetim pismom. Međutim, tvrditi, da je i čovječja du-

---

Naslovna slika predstavlja znameniti obelisk pred crkvom sv. Petra u Rimu. Car Kaligula je dao prevesti taj granitni obelisk, visok 25,5 metara, iz Heliopolisa u Egiptu te ga postavio u stadion koji je sagradio na Vatikanskom brdu. Taj obelisk, koji se sastoji iz jednog jedinog kamena, dao je papa Siksto V premestiti na današnje mesto. Dominik Fontana je izvršio to delo 1586 godine. Taj je spomenik posvećen sv. Križu, odnosno Isusu Kristu. Na istočnoj strani obeliska uklesane su reči: Evo Križa Gospodnjeg! Odlazite neprijateljske moći! Pobedio je lav iz plemena Judina! Na zapadnoj strani stoje već navedene reči: Krist pobeđuje, Krist kraljuje, Krist vlada, Krist šti ti svoj narod od svakog zla.

ša mogla nastati evolucijom iz niže životinjske psihe, to se jednako protivi i razumu i znanosti i Svetom pismu.

Čitav stvoreni svijet mogli bismo usporediti sa veličanstvenom piramidom. Njezino je podnožje izgrađeno od mrtve materije, u kojoj vladaju samo fizički i kemijski zakoni. Nad mrtvom se materijom izdiže organsko carstvo, i to najprije biljni svijet pa onda životinjski. Taj dio, međutim, tako je poređen, da čim se više dižemo prema vrhuncu, to više nalazimo savršenije i kompliciranije oblike života. Na samom vrhu te goleme piramide nalazi se čovjek. On je biće od duha i tijela. Po tijelu pripada materijalnom svijetu i prema tome je vezan fizičkim, kemijskim i biološkim zakonima materije. Duhom, međutim, čovjek nadilazi cijeli materijalni svijet i izdiže se nad cijeli svemir, jer u sebi nosi sliku najsavršenijeg Duha, Boga, koji je čovjeka obdario razumom i slobodnom voljom. Čovjek je dakle spoj materijalnog i duhovnog svijeta.

Ova piramida odaje tri bitno različna stupnja: mrtva materija, živi organizmi, duhovni organizam.

Živo je biće toliko različito od mrtve materije, da je prelaz iz mrtve materije na život apsolutno nemoguć samim djelovanjem fizičkih i kemijskih zakona materije. Još je oštriji prelaz iz živih organizama na tjelesno-duhovno biće, prelaz, dakle, iz životinje na čovjeka. Stoga je nerazumno, neznanstveno i protivno Svetom pismu, tvrditi, da su ta tri svijeta mogla nastati bez neposrednog djelovanja Boga Stvoritelja. Bog je barem tri puta posegnuo svojim stvaralačkim činom u svemir: prvi put kad je iz ništa stvorio mrtvu materiju, njezine zakone i energiju; drugi put kad je mrtvu materiju prisilio da proklija životnim klicama, u koje je usadio sposobnost daljnjeg razvitka; konačno treći put, kad je organskom tijelu udahnuo razumnu dušu i time okrunio svoje stvaralačko djelovanje.

Obzirom na porijeklo čovjeka, dakle, a na temelju Svetog pisma, crkvenog učiteljstva i znanosti, smijemo držati ovo: porijeklo čovječje duše, izvan svake sumnje, treba tražiti jedino u Bogu. Obzirom na tijelo, dopušteno je daljnje proučavanje i znanstveno istraživanje, da se razjasni pravi smisao svetopisamskih riječi: »Tada načini Gospod Bog čovjeka od praha zemaljskoga«. Time se bavi antropologija, nauka o čovjeku.

Tri su, naime, mogućnosti Božjeg djelovanja: ili je Bog načinio tijelo prvog čovjeka iz mrtve materije, ili je spremio neki živi i prikladan organizam i u njega udahnuo neumrlu dušu, ili je, konačno, dopustio razvitak nekog životinjskog tijela do takve savršenosti, da je onda toj životinji mogao udahnuti čovječju dušu.

Doslovno i jednostavno smislu Svetog pisma najbolje odgovara prva mogućnost. U tom slučaju Bog bi doista načinio tijelo Adama iz zemlje, iz mrtve materije i u nju udahnuo životni princip — neumrlu dušu.

Međutim, ni druga se mogućnost ne protivi riječima Svetog pisma. U tom slučaju Bog bi bio djelovao preko drugotnih uzroka usmjerivši razvitak nekog živog organizma, i to već od početka, tako, da postane prikladno čovječje tijelo. Ima više uglednih učenjaka, koji zastupaju ovo mišljenje. Prema njihovom mišljenju, čovječje tijelo nije nipošto zadnji lanac evolucije nekog životinjskog tijela. Živi organizam ili embrio, iz kojeg se imao razviti čovjek, nije ni u kojem stadiumu bio životinja, nego je već od početka tako zasnovan da postane samo čovjek. Međutim, ova teorija, nema čvrstih dokaza u znanosti.

Još je mnogo slabija treća mogućnost, teorija, koja naučava, da se je prvi čovjek razvio mehaničkom evolucijom iz neke životinje, na pr. majmuna. Ta je teorija toliko slaba, da za nju ne postoji nikakav ozbiljan dokaz. Ako se tome još doda, da pobornici ove teorije tvrde, da se je i čovječja duša tako razvila iz životinjske psihe, tada se vidi sva njezina labavost. Znanstveno bi se lakše dokazalo, da je majmun nastao iz čovjeka, nego da je čovjek nastao iz majmuna. Stoga je i ta teorija već napuštena. Inače, teško bi se mogla složiti sa riječima Svetog pisma i to samo obzirom na tijelo. Kad je, međutim, govor o duši, tada nema nikakve sumnje o pravom smislu svetopisamskih riječi.

Crkva nije još izrekla konačni sud. Ona dopušta naučno istraživanje uz jedini uvjet, koji se temelji na razumu, znanosti i Objavi Božjoj, da bude izvan diskusije porijeklo ljudske duše neposredno od Boga, a prema tome i neposredno djelovanje Boga u stvaranju prvog čovjeka. Inače Crkva ima vrhovnu vlast, da o raznim teorijama, hipotezama i mišljenjima izreče svoj sud, kojeg se katolik treba držati. Crkva, naime, ima od Boga vrhovnu vlast da ispravno tumači Sveto pismo i da štiti vječne objavljene istine. U tako važnoj stvari treba, dakle, mnogo opreza i ozbiljnosti. Mišljenja raznih učenjaka, hipoteze i teorije nisu još dokazana istina. Čovječje znanstvene napore Crkva uvijek gleda sa simpatijom. Ali se prava znanost temelji na ozbiljnim dokazima, vodi je nepristrasnost i objektivnost, uvijek služi istini.

Više smo puta ponovili tvrdnju, da o porijeklu duše ne može biti sumnje. Sveto pismo je u toj stvari veoma jasno: »Bog je udahnuo u lice (prvog čovjeka) duh života«. Sveta Crkva naučava, da je čovječja duša duhovne naravi, da potječe izravno od Boga, da je neumrla. Bog stvara svaku dušu napose u času čovječjeg začeća.

Zdravi razum dolazi do istog zaključka. Time se slažu svi najveći mudroslovci. Čovječja duša ima razum i slobodnu volju. Razumom duša misli, logički zaključuje, shvaća uzročnost, svrhovitost itd. Misao nije nikako proizvod materije. Shvaćanje i stvaranje općih pojmova ne može se svesti na djelovanje materije. Osim razuma čovjek posjeduje i osobnu slobodu. Ta su dva svojstva nužno duhovna. Po tome se čovjek bitno razlikuje od bilo koje životinje. Životinju vodi instikt (nagon), čovjeka vodi razum. Životinja djeluje prema instiktu, čovjek djeluje po svojem razumu i posve slobodno. Po razumu i slobodi čovjek je sličan Bogu: »Tako stvori Bog čovjeka na sliku svoju. Na sliku Božju stvori ga« (Gen. 1,27).

Bilo je mnogo pokušaja, da se dokaže kako postoje neke »razumne« životinje kao na pr. konj ili pas. Međutim, sve što se postiglo dresiranjem svodi se na obične kretnje ili glasove, koji su proizvod navike. Američki psiholog Thorndicke izriče rezultat svojih pokusa i opažanja ovako: »Moja opažanja o vladanju ovih životinja u mjesecima koje sam s njima proveo, nijesu pružila ni jedan jedini slučaj, koji bi samo sličio manifestaciji misli«. Veliki učenjak i psiholog Wundt kaže: »Životinje ne govore ne zato, jer ne mogu, nego zato, jer nemaju što reći«. I doista, životinje ne mogu misliti, jer nemaju razum. A jer ništa ne misle, nemaju ni što reći i ako imaju organe, kojima bi mogli oblikovati i savršenije i ugodnije glasove nego sam čovjek.

Veliko je, dakle, dostojanstvo čovjeka. On nadilazi sav materijalni svijet svojim neumrlim duhom. Taj duh, obdaren razumom i slobodnom voljom, stvara napredak u kulturi i civilizaciji. Kod životinja nema napretka, jer nema razuma. Čovjek napreduje, oplemenjuje se, izdiže se kao pravi kralj svega ostalog svijeta: »Rađajte se i množite se! Napunite zemlju i podvrgnite je sebi! Vladajte nad ribama morskim, nad pticama nebeskim i nad svakim živim bićem, što se miče na zemlji« (Gen. 1,28). Bog je, dakle, sve podvrgao čovječjoj vlasti a nad čovjekom ostao je samo Bog, komu se čovjek treba klanjati.

ALJMAŠKA GOSPA ILI »MAJKA OD UTOČIŠTA«

Malo slavonsko selo Aljmaš nalazi se oko 25 kilometara od Osijeka, nedaleko ušća rijeke Drave u Dunav. Od Drave i Dunava prema jugu, zemljište se uzdiže blagim brežuljcima zasađenim voćnjacima i vinogradima. Selo je poleglo niz Čvorkovo i Mišino brdo, spuštajući se do samoga Dunava. Većina žitelja su katolici »smirene i bogoljubne ćudi« (Ilija Okrugić), radi čega je Gospa valjda i izabrala Aljmaš za mjesto svoje slave.

Hodočasnik se s nestrpljivošću uspinje k Aljmašu valovitom cestom i nikada da ugleda selo i crkvu Blažene Djevice Marije, »Majke od Utočišta«. Tek kad dođe nad samo selo, kada se cesta počinje spuštati prosjekom k selu, ugleda prostranu bačku ravnicu, bujnu šumu, Dunav, a onda odjednom u doli, usred sela bijelu crkvu Aljmaške Gospe, čiji se zvonik ponosno diže iznad čisto bijelih seoskih kuća. Pođimo u crkvu, poklonimo se Isusu u Euharistiji i pozdravimo Mariju, čiji se divan kip blista nad Svetohraništem! Kliknimo joj u duši: »Gospo naša, Djevo čista, draga Majko od Utočišta. . !«

Štovanje Blažene Djevice Marije u Aljmašu je vrlo staro. Ima svoj izvor već u XIII. vijeku, jer se već 1272. god. spominje crkva »Sv. Marije« (Samarija), koja se je nalazila na bri-

jegu, u gornjem dijelu zaseoka Aljmaša (Hágmas). Župa »Sv. Marije« održala se sve do provale Turaka (1526.), kada je crkva razorena, a žitelji se razbježali po šumama. Nestalo sela, nestalo i štovanja Bl. Djevice. Iza oslobođenja od Turaka (1687.) selo je ponovo podignuto i naseljeno.

Po oslobođenju od Turaka oci osječke isusovačke Misije revno su počeli raditi na obnovi i podizanju vjerskoga života katolika u Slavoniji i susjednoj Baranji, u kojoj su bili katolici raspršeni među kalvinima. Najviše je bilo katolika u selu Laško ili Vlaškovo, koje se danas zove Lug biljski (nedaleko Belja). Katolici Laškog su nekada imali lijepu crkvu, koju su im kalvini preoteli u XVI. vijeku. Kada su sada došli Isusovci oduševili su katolike Laškog za gradnju kapelice, koju su napravili od drveta i pletera, te oblijepili blatom. Premda je kapelica bila tako siromašna, ipak im je bila draga, a osobito onda, kada je otac Andrija Horvat u nju postavio kip Bl. Djevice Marije, koji je na blagdan Njezina Uznesenja bio donešen iz Osijeka u procesiji pobožnih Osječana. Bila je to velika radost za katolike ovoga kraja, koji su eto iza tolikih stradanja pod Turcima i od bezobzirnih kalvina opet našli jedno toplo srce, Srce »Majke lijepe ljubavi«. Svake je godine dolazilo mnoštvo hodočasnika na Vel. Gospu iz Osijeka, Aljmaša i drugih okolnih mjesta. Slava Marijina je osobito porasla iza kako je godine 1698. osječki kirurg Gašpar Adamović nenadano ozdravio od teške vrućice zazvavši u pomoć »Majku milosrđa«, čiji se kip nalazi u Laškom.

Ovo Marijino slavlje nije potrajalo dugo. Godine 1703. izbila je u Mađarskoj t. z. Rakocijeva buna. Zaprijetila je opasnost Gospinu kipu, da bude pogrđen i obeščašćen — pobunjenici su bili kalvini, koji nisu štovali Mariju — i zato je morao kip napustiti Laško. Pod vodstvom oca Marka Jurine bi prenesen u svečanoj procesiji iz Laškog u Aljmaš uoči blagdana prikazanja Marijina u hramu.

Aljmaš je bio filijala osječke župe sv. Mihovila Arkanđela, nije imao crkve, nego su oci Isusovci službu Božju obavljali u povećoj sobi misionarske kuće, koja se je nalazila iza današnje crkve. Gospin kip su metnuli na jednostavan prostrt stol, koji je služio za oltar.

Sutradan, na blagdan Marijina Prikazanja, veselo je zazvonilo malo aljmaško zvono, obješeno na trešnji pred misionarskom kućom, pozivajući vjernike na službu Božju. Kako su se začudili i obradovali ugledavši kip Gospe Iz Laškog, koga su svi dobro poznavali! Služila se je svečana sveta Misa zahvalnica, a u propovijedi im je isusovac Marko Jurina objasnio čitav slučaj s Gospinim kipom.

Gospa je morala otići iz Laškog pred neprijateljima katoličke vjere... Kao što je nekoć na današnji dan zatražila utočište u jeruzalemskom hramu, tako evo traži i danas utočište i zaštitu u vašem mjestu... Primite ju, podajte joj utočište, a ona će biti utočište vama i vašoj djeci...! Ovako je govorio otac Marko, a Aljmašani, duboko dirnuti nesrećom Marijina kipa, klicali su: »Majko naša, ostani kod nas! Majko od Utočišta, moli za nas!«

Marija je u Aljmašu, kao nekoć u Laškom, preporodila mnoge duše, utvrdila vjeru u dušama i počastila svojim dolaskom ne samo Aljmaš, nego i čitavu našu Slavoniju, po kojoj i danas širi svoj blagotvorni utjecaj.

Najviše zasluga za procvat Aljmaškog prošteništa imali su oci Isusovci, koji su znali vrlo lijepo organizirati hodočašće i svečanosti u Aljmašu. Brzo nakon godine 1704. uveden je osim blagdana Velike Gospe još jedan hodočasnički dan u godini, ujedno i kao crkveni god, na blagdan Pohođenja Marijina (2. srpnja) i postao prvim hodočasničkim danom u godini. Danas je ova zaštitna svetkovina isključivo blagdan samih Aljmašana. Uoči blagdana vjernici Aljmaša su znali napraviti pred misionarskom kućom sjenicu od granja, koju su iskitili i ukrasili cvijećem. Na sam blagdan donijeli bi Gospin kip iz sobe u sjenicu, gdje bi se služila sv. Misa. Isusovci su propovijedali na hrvatskom i njemačkom jeziku. Vjernici Aljmaša i brojni hodočasnici okupili bi se pred sjenicom pjevajući pobožne Gospine pjesme i upravljali Gospi usrdne molbe za pomoć i blagoslov. Svojim kućama su se vraćali okrijepljeni i utješeni, da bi se na godinu opet našli do nogu »Majke od Utočišta«.

Hodočasnici su otkrivali svoja srca, ali i svoje novčarke, videći njeno siromaštvo obilno su je darovali, tako, da je već 1708. godine o. Franjo Zung mogao početi s gradnjom kapelice. Većina cigala za kapelicu ispečena je u samom Aljmašu. Nešto su uzeli iz temelja stare crkve »Sv. Marije« (Crkvene). Zaslugom o. Nikole Genove kapelica je posvema završena

1715. godine. Iste godine na blagdan rođenja Marijina preuzv. gospodin biskup đakovački Đuro Patačić obavio je posvetu oltara i kapelice uz veliku svečanost i slavlje.

Ovaj veliki i radosni dan ostao je u trajnoj uspomeni pobožnih Marijinih štovatelja i postao trećim hodočasničkim danom u godini, pa i danas brojem hodočasnika nadmašuje sve ostale dane.

Posljednji Isusovac — dušobrižnik u Aljmašu, bio je o. Pavao Baffo (1779.). Iza njega su obavljali dušebrižničku službu u Aljmašu oo. Franjevci, a 1807. god. postao je Aljmaš samostalna župa, kojom od tada upravljaju svjetovni svećenici.

Po sačuvanim starim slikama i po opisivanju starih pisaca poznato nam je i kako je izgledao čudotvorni kip aljmaške Gospe. Lijepo izrađeni drveni kip predstavljao je Bl. Dj. Mariju s djetetom Isusom u desnoj i kraljevskim žezlom u lijevoj ruci. Na Mariji zlatna kruna. Mali Isus držao je u lijevoj ruci zemaljsku kuglu, a desnu je držao podignutu na blagoslov. Kip je stajao u udubini na oltaru zatvoren staklenim vratima. Na samom oltaru s jedne i druge strane stajala su dva anđela držeći u ruci štitove na kojima su bile napisane hrvatskim i njemačkim jezikom riječi: »Majka od Utočišta«.

Od dana, kada je Gospa došla u Aljmaš, prozvana je »Majkom od Utočišta« i to ime s pravom nosi, jer je zaista postala Utočište svim nevoljnim i griješnim, koji su se s pouzdanjem Njoj utekli.

Aljmaški Katalog bilježi 182 čudesna uslišanja »Majke od Utočišta«, ali je mnogo veći broj čudesa milosti Gospa učinila u dušama svojih štovatelja za koje samo ona i Bog znaju.

Na sam Vel. Četvrtak 1846. buknuo je veliki požar u Aljmašu, koji se je naglo širio potpomognut vjetrom i proždirao aljmaške trskom pokrivene kuće. Nesreća je bila velika. Toga dana izgorjele su 32 kuće, a među njima i Gospina kapelica. Plamen je uništio i ono najdraže, što su imali — čudotvorni kip aljmaške Gospe. To je uvećalo njihovu i onako veliku nesreću. Pred kime, da se sada izjadaju i kome da otkriju svoju bol? — Nisu ipak klonuli. Gospa je u nebu, ona ostaje i nadalje njihovo Utočište, jer nju plamen ne može uništiti. Marija je htjela, da samo iskuša vjeru i ljubav Aljmašana i da im pruži priliku, da joj u ovoj nesreći pokažu još veću ljubav i odanost.

Premda je požar nanio veliku štetu i osiromašio selo, sakupilo se je dosta sredstava, da se je odmah sljedeće godine moglo početi s gradnjom nove, veće i ljepše crkve. Pomogli su također katolici susjednih mjesta, Aljmaški vlastelin Antun Adamović, a đakovačka biskupija većim zajmom. Crkva je bila sasma gotova 1852. Iz Apatina su dobili i novi kip. Tako su Aljmašani u ljubavi prema Mariji nadvladali nesreću, te je Majka od Utočišta opet imala svoj kip i dostojniju crkvu. Kao što nije s požarom kipa i crkve nestalo ljubavi i pouzdanja u Mariju kod njezinih štovatelja, tako nije Marija ustegla svoju ruku pomoćnicu ni u novoj crkvi ni po novom kipu.

God. 1857. đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer poklonio je lijepi umjetnički kip BDM aljmaškoj crkvi, koji i danas resi veliki oltar.

Ovo je ukratko slavna povijest svetišta Marijina u Aljmašu, u koje svake godine hrle desetci tisuća hodočasnika iz naše Slavonije, Podravine, Srijema, Bačke i Baranje, osobito na hodočasne dane Uznesenja, Rođenja, te imena Marijina. I danas Marija čini premnoga čudesa, čudesa milosti, preporađajući duše u sv. ispovijedi i pričesti. Premnoge duše, koje nemaju snage, da uđu u ispovjedaonicu svoga župnika, dolaze u Aljmaš, da tu do nogu Marije »Utočišta grešnih« nađu mir i sreću svojim dušama.

Hodočasnici dobivaju također mnoge oproste. Tko na blagdane Velike i Male Gospe, Imena Marijina pohodi Aljmašku crkvu, ispovjedi se i pričesti, te se pomoli za mir i slogu, za iskorjenjenje krivovjerja, obraćenje grešnika i uzvišenje sv. Majke Crkve, dobiva potpuni oprost. Tko na blagdane Bezgrešnog Začeća, Blagovijesti i Pohođenja Marijina posjeti crkvu u Aljmašu, dobiva oprost od sedam godina i sedam četrdesetnica, a na bilo koji dan u godini sto dana oprosta. Ove je oproste podijelio aljmaškom svetištu 1904. sv. Otac papa Pijo X.

Za svakog hodočasnika je dan hodočašća dan pokore, skrušenja i divna prilika za duhovnu obnovu. U Marijinu se svetištu čovjek nalazi, više no igdje, na vrelu Božanskih milosti. Tu je sv. Misa, sv. Ispovijed, sv. Pričest, tu se govori spasonosna riječ Božje istine, a

tu je na posebni način i Marija, zagovornica i djeliteljica milosti svog Božanskog Sina; a gdje je Marija, tu je i njezin plod — Isus Krist.

Ljubimo Mariju, Isusovu i našu Majku, častimo je što žarče, pohodimo njezino svetište Aljmaš i neka nas ona nauči što dostojnije ljubiti i služiti Isusu Kristu! Današnjem čovjeku je vrlo potrebna Marija, jer je Krist zato zaboravljen, što je Marija malo poznata. Neka po Mariji Krist zavlada u srcima našim, obiteljima našim, našom dragom mladeži!

Marija, naša Kraljica, neka privede pod sveto Žezlo svoga Sina, naž dragi narod i narode svih boja i rasa cijeloga svijeta!

Po Mariji k Isusu!

KAKO SE IMA STAJATI KOD MISE

Različiti krajevi imaju različite običaje. Tako npr. boje imaju razno značenje kod nas i u misijama. Nedavno je ugledan Indijac zapisao da je na Duhove prisustvovao sv. Misi u katoličkoj crkvi i kako se je začudio da je svećenik bio odjeven bijelom albom i crvenom planitom, kad je u Indiji bijelo znak žalosti a u crveno se odijevaju za svadbu. Ovog je mjeseca misijska nedjelja pa je pravo da se sjetimo kako nova rubrika br. 117 daje ovlast misijskim biskupima da uporabu liturgijskih boja odrede prema svome kraju, isto kao što im br. 87 dozvoljava da prosne dane s običajnim ophodom u prirodi i s blagoslovom polja obave prema klimi i potrebi dotičnoga kraja. Crkva se eto i u rubrikama pokazuje sve više sveopća.

Ta će prilagodljivost Crkve dovesti do toga da će se još uže povezati malena zajednica sakupljena u svakoj pojedinoj crkvi. Ta zaista može i mora da bude »jedno srce i jedna duša«. Stoga bi bilo lijepo da se postepeno priučimo svi zajedno kod sv. Mise stajati, klečati ili sjediti. Naši biskupi u »Vodiču za sudjelovanje vjernika u sv. Misi« ističu razloge radi kojih to treba uvesti barem za vrijeme Mise kod koje vjernici zajedno sudjeluju, tj. zajednički mole ili pjevaju ili mole i pjevaju.

1. **»Stoji se** kad misnik pristupa oltaru; od svršetka pristupnih molitava do poslanice; za vrijeme Evanđelja, Vjerovanja i Predslovlja; od svršetka podizanja do pričesti vjernika, kod popričesne molitve i dok misnik odlazi« (Vodič 37). Treba dakle napustiti slabi običaj da vjernici sjede i možda niti ne paze kad misnik dolazi i odlazi. Toliko barem moramo svi smatrati sv. Misu i svojom žrtvom da pazimo kad počinje i svršava, pa da svoga zastupnika pred Bogom, svećenika, dočekamo i ispratimo s pomnjom i s poštovanjem. U tim je časovima stajanje pravilnije i od klečanja, iako nam se to možda čini »pobožnije« a redovito je komotnije. Isto tako je red da lijepo stojimo kod glavnih molitava, pjesama i čitanja Mise. Nakon što smo se klečeći poklonili podignutom Tijelu i Krvi Kristovoj možemo slobodno ustati i stojeći u tišini i sabranosti prisustvovati Kristovoj i našoj žrtvi kao što je i Bl. Djevica Marija pod Križem »stajala«.

2. **»Kleči se** kod pristupnih molitava kad se ne pjeva, od Svet do svršetka podizanja, za vrijeme pričesti vjernika i kod blagoslova na koncu Mise«. Nije to mnogo ni za one koji nemaju mjesta u klupama, a ni ne treba potanje tumačiti zašto se kod tih dijelova ima klečati. A kome je i to preteško barem će kleknuti na podizanje. Vrlo slabu svjedodžbu svoje vjere daje onaj tko i u tom svečanom trenutku stoji, dok cijela crkva kleči. Klečanje je kod podizanja jedino onda za mnoge nemoguće kad radi stiske svijeta nemaju gdje kleknuti. U tom se slučaju svi duboko naklone ali i usprave kad treba pogledati i pozdraviti presveto Tijelo i Krv na oltaru. — U gornjem propisu nije spomenuta 522. rubrika prema kojoj svi, pa i prelati, trebaju kleknuti kad misnik izgovara ili kad se zajednički mole ili pjevaju riječi Vjerovanja »I utjelovio se itd.«, kao i kod riječi zadnjeg Evanđelja »I Riječ je tijelom postala«. Kad to činimo ujutro, u podne i na večer kod anđeoskog pozdrava, pravo je da i kod sv. Mise pokleknemo kad se spominje uzvišeno otajstvo božjega utjelovljenja.

3. **»Sjedi se** kod poslanice i za vrijeme prikazanja«. Još možemo nadodati: I kad god misnik sjedi, dakako, ako vjernici ne pjevaju (524, rubrika). Kad je rečeno da se sjedi kod poslanice, onda je time mišljena cijela poslanica, a i one pjesme iza poslanice. U nekim našim mjestima vlada nepravilan običaj da se vjernici dignu kad misnik počne čitati za se Evanđelje, iako još čitač ili pjevač nije svršio poslanice. Na taj način smetaju njemu i sebi, jer onda još manje mogu pratiti redovito težak sadržaj osobito nedjeljnih poslanica. Ustaje se dakle tek kad misnik počne puku čitati ili pjevati Evanđelje. Razumije se, da tko može sjedi i kod propovijedi, a ne samo sjedi nego prati i sluša. — U staro se doba na prikazanju išlo k oltaru s darovima. Sada se obično sjedi i mjesto dara daje se milostinja koja se baš tada ima skupljati. Ako se kod pjevane Mise upotrebljava tamjan, kako je sada dozvoljeno, onda će svi vjernici ustati kad kadioničar stupi pred njih da ih pokadi. Nikoga se u crkvi ne kadi dok sjedi, dakle ni lijenčine. Kađenje je znak poštovanja, a na prikazanju i nas sjedinjuje s prikazanim darovima. Poslije kađenja se može sjesti, ali svakako treba ustati odmah na početku Predslovlja (kad misnik reče naglas ili pjeva: »Per omnia sekula — Po vse vijeke vjekova«) a ne tek na »Svet«. Predslovlje je najsvečanija misna pjesma i pratimo je stojeći s poštovanjem. — Nova rubrika veli da se može sjediti i nakon dovršene pričesti do misničkog pozdrava »Dominus vobiskum — Gospod s vami« prije popričesne molitve kod koje svi stoje.

4. **»Udara se u prsa** tri puta na riječi »moj grijeh« u općoj ispovijedi, tri puta kod »Jaganjče Božji«, tri puta na riječi »Gospodine, nisam dostojan« neposredno prije pričesti vjernika«. Prema tome ne treba se udarati u prsa kad misnik za se moli ispovijed ili kad on za se kaže »Gospodine, nisam dostojan«, iako u ovom slučaju ministrant obično pozvoni u znak da sada slijedi pričest vjernika i da zato dođu k oltaru. Neki se udaraju u prsa još i u drugim djelovima sv. Mise, a ne bi trebali, barem ne zajedno. To je tada izraz strahopočitanja i poniznosti, a bolje bi bilo da se udaramo u prsa samo u znak kajanja, da probudimo svoje grešno srce i da ga skrušimo.

5. **»Znak križa** se pravi kod početnih riječi »U ime Oca«, na »Oproštenje« u pristupnim molitvama, na prve riječi ulazne pjesme (introita), kod Evanđelja (na čelu, ustima i prsima), na »Blagoslovljen koji dolazi« i na blagoslov. Gdje je običaj, da se vjernici križaju, kad se misnik poslije Očenaša križa patenom i kad kaže »Pax Domini — Mir Gospodnji«, neka se taj običaj sačuva«. Kod zajedničkog moljenja mogu se svi prekrižiti i na koncu Slave i Vjerovanja. Ne treba se previše križati, ali uvijek lijepo i sabrano da nas križ posve obuzme i da nas još više združi s obnovljenom žrtvom na Križu.

Slijedeći mjesec počinje velikim blagdanom Svih svetih kad nam se u poslanici čita odlomak objavljene nebeske liturgije kod koje svi u nebu zajedno stoje i kleče. Kako bi bilo lijepo kad bismo se za to pripravili ovdje!

IZ KATOLIČKOG SVETA

Karmelićanski samostan u Švedskoj. Po odobrenju švedskih vlasti osnovan je u Glumjem su sada 2 Švedinje i 6 Belgijanki. To je slovu prvi ženski karmelićanski samostan u koprvi samostan u Švedskoj posle reformacije.

Blagoslov Katoličkog lekarskog misijskog instituta u Vircburgu u Nemačkoj obavio je kardinal Gregorij Agagianian, prefekt Kongregacije za širenje vere. Cilj Instituta je odgojiti katoličke lekare, koji će pomagati misijonarima u njihovom karitativnom radu.

Praškom nadbiskupu Beranu uputio je Sveti Otac prilikom njegovog zlatomisničkog jubileja posebnu poslanicu sa čestitkama.

Deca za misije. U Nemačkoj raste među omladinom interesovanje za misije. Tako sada misijsko udruženje dece broji jedan milion i šestohiljada članova, koji su skupili za godinu dana za misije skoro četiri i po miliona maraka.

Nova biskupija u Ruanda-Urundi. Ova centralno afrička državica je jedna od cvatućih misijskih pokrajina na crnom kontinentu. Nije velika, svega 54.000 kv. km sa 4,800.000 stanovnika. Od ukupnog broja stanovnika ima sada 1,956.461. katolik i 460.364 katehumena. U pokrajini Ruanda postoji nadbiskupija u Kabgaji-ju, a biskupije u Ruhengeri-ju i Nijundo-ju. U pokrajini Urundi ili Burundi je sada Sveti Otac Ivan XXIII osnovao novu biskupiju u Buriri-ju; tako postoje sada u Urundi nadbiskupija u Kitega, a biskupije u Usumbura, Ngozi i Bururi. Najveći problem nove biskupije je nestašica svećenika. Treba osnovati i mnogo novih župa, jer su dosadašnje previše udaljene

jedna od druge, a imaju i preveliki broj udaljenih vernika. Tako ima n. primer župa Kitega 50.000 vernika, a svega 4 svećenika, dočim župa Kibumbu ima 53.000 vernika i 5 svećenika.

Misionari su bili oni, koji su stanovnicima ovih predela doneli ne samo **sveto evanđelje**, nego i civilizaciju, jer su im gradili škole i razne zavode. Sva je današnja inteligencija, koja upravlja sudbinom svoje zemlje, proizašla iz misijskih škola. Katolički laici se sve čvršće organiziraju u verske zajednice, da pomognu učvršćenju katolicizma, a i kulturnom i socijalnom napretku svoje zemlje.

Studenti iz misijskih zemalja. Smatra se, da je sada oko 140.000 studenata iz raznih misijskih zemalja na studijama i specijalizaciji u raznim evropskim zemljama.

Verska statistika. Prema najnovijim podacima ima u svetu 542 miliona katolika, a od toga u Evropi 231 milion, u Africi 24 miliona, u Aziji 39 miliona, u Americi 235 miliona, u Oceaniji 3 miliona, u Rusiji 10 miliona.

Ostale veroispovesti: pravoslavnih 86 miliona, protestanata 256 miliona, muslimana 452 miliona, mojsijevaca 12 i po miliona. Ostali pripadaju raznim mnogobožačkim religijama.

Svih monoteista — jednobožaca ima dakle 1 milijarda i 635 miliona. Svih stanovnika na Zemlji je dve milijarde devetsto osamdeset i dva miliona.

Francuska bogoslovna semeništa za svih 70 biskupija imaju 4912 bogoslova, koji dolaze u ogromnoj većini iz malih semeništa (73%) ili iz drugih katoličkih zavoda (19%).

Zapadna Nemačka ima 22 crkvena biskupska nedeljna časopisa u ukupnom tiražu od 2 438 929 primeraka. Prosečno dolazi 9,8 crkvenih tednika na 100 katolika. Najjaču nakladu ima minsterski časopis »Crkva i život« sa 218 000 primeraka.

Najstariji strani misionar u Vietnamu p. Moris Berten slavio je 8 juna 1960 60 godišnjicu misništva. On se rodio 1870 godine, bio učenik politehnike, postao moreplovac i u 26 godini života stupio u misijski red. U Vietnamu ima još 210 stranih misionara.

U kapeli mučenika Stranih pariških misija zapisana su sva imena njihovih misionara mučenika od 1670 do 1939. Svih tih imena ima 112, dakle prosečno jedan misionar na tri godine. Od 1940 do 1954 godine bilo je 45 mučenika, dakle tri misionara na jednu godinu.

Bangalore je prestonica indijske državice Nysore. Njeno se stanovništvo penje na 1,5 miliona. Od 1400 godine u gradu Anekalu, udaljenom 40 km od prestonice bilo je već nešto kršćana. 1778 godine došli su francuski misionari. Danas ima nadbiskupija Bangalore 106 000 katolika sa 290 svećenika, 623 redovnice, 124 škole sa 39 000 učenika. U Bangalore je 27 januara 1887 bilo proglašeno osnivanje redovne hijerarhije za Južnu Indiju. U tom se gradu održavaju biskupske konferencije, a njihov nadbiskup Tomas Pothacamury je generalni sekretar tih konferencija.

Osservatore Romano. 30 juna 1961 napunilo se tačno 100 godina, kako izlazi taj vatikanski dnevnik. Njegov prosečni tiraž iznosi 45 000, dok je pravih pretplatnika 25 000.

Kongregacija svetih obreda priznala je materi Mariji Eugeniji, osnivačici kongregacije asumpcionistkinja herojski stepen kreposti, za što se nekada davao naslov »venerabilis«.

Porast katolika u SAD. 1960 godine prešle su 136 954 odrasle osobe u katoličku Crkvu. Trenutno ima SAD 42,5 miliona katolika.

Carigradski patrijarh ima nameru izvršiti dva proglašenja svetima. Prvi je monah Kuzma, slavni grčki propovednik i socijalni radnik iz 18 veka. Njega su tadašnje turske vlasti dale pogubiti. Drugi, metropolit Nektarije bio je monah u samostanu sv. Katarine na Sinaju i kasnije patrijarh jerusalemski.

Nadbiskupija Newark u SAD ima izvanredno obiman program. Predračun iznosi 25 miliona dolara za 8 srednjih škola, 4 staračka doma i jedno malo semenište. Vernici su već potpisali pozajmice za jednu četvrtinu ukupne svote.

U Insbruku 1959 godine 159 osoba je istupilo iz katoličke Crkve, a istovremeno se vratilo 222 osobe, koje su okajavale svoj otpad.

Bečki vlasnici bioskopskih dvorana poklonili su za obnovu trošne crkve sv. Karla 20 000 šilinga.

Bombajski kardinal Grejšez je doveo osam indijskih redovnica u Beč. Dve će studirati medicinu, dok će ostalih šest prvo naučiti nemački, a onda raditi kao bolničarke u dornbaškoj bolnici.

Papa je primio u audijenciju manju grupu Indijanaca iz američkog rezervata. Indijanci su doneli Papi za poklon umetnički izrađenu perjanicu.

Žrtve poljskih svećenika u drugom svetskom ratu bile su velike. Od 10 007 svećenika, koliko ih je 20 poljskih biskupija imalo 1939 godine, u njihovoj zemlji je bilo ubijeno 584, u logorima umrlo 1263; za vreme rata umrlo je prirodnom smću 836, ali se može predpostaviti da su teške ratne prilike ubrzale njihovu smrt.

Papa je imenovao deset novih članova u Papinsku Akademiju, tako da ima opet pun broj od 56 članova. Novi su članovi velikim delom Nobelovci, sami priznati stručnjaci raznih naučnih grana od Tokija i Australije do Evrope i Amerike.

Dva nova biskupa. Sveti Otac Ivan XXIII imenovao je dosadašnjeg župnika u Primoštenu Josipa **Arnerića** rezidencijalnim biskupom šibenske biskupije. Biskupsko se ređenje izvršilo 3 septembra u katedrali sv Jakova u Šibeniku. Novom šibenskom natpastiru iskreno čestitamo na visokoj časti i želimo mu obilje Božjeg blagoslova na tako odgovornom mestu. — Papa Ivan XXIII udovoljio je molbi dubrovačkog biskupa Msgr Butorca te mu imenovao pomoćnog biskupa u osobi dosadašnjeg župnika **Ive Gugića.** Novoimenovani biskup Msgr Ivo Gugić primio je biskupsko posvećenje 13 avgusta 1961 u dubrovačkoj katedrali sv. Vlaha. Iskreno čestitamo novom pomoćnom biskupu i želimo mu Božjeg blagoslova u teškoj službi.

Na posebnu molbu protestantskih pastora pitsburški katolički biskup dr Rajt u SAD prihvatio je poziv i održao grupi protestantskih pastora trodnevne duhovne vežbe.

Za nedelju dana umrla tri kardinala. — 30 jula umro je u Rimu u svom stanu kardinal Domeniko **Tardini,** državni sekretar, u starosti od 73 godine. 2 augusta obavile su se za njim pogrebne svečanosti u prisustvu Pape, 26 kardinala, diplomatskog zbora i drugih. Misu je služio nadbiskup Samore, najbliži saradnik pokojnog kardinala, dok je Papa sam obavio nad pokojnikom odrešenje. Sahranjen je u crkvi karmelićanki u Vetrala. — 3 augusta umro je u 87 godini života veliki penitencijar Nikola **Canali** na posledicama zapaljenja pluća. Pokojni kardinal je sav život služio u Vatikanu, najpre kao privatni sekretar kardinala Meri del Vala, pa na sve višim položajima. Kao kardinal đakon sa balkona crkve sv. Petra on je objavio gradu i svetu prvi vest o izboru novog Pape Ivana XXIII 28 oktobra 1958. — 6 augusta preminuo je u Briselu u Belgiji belgijski primas kardinal Josip **van Roey.** Po vrsnom redu imenovanja bio je najstariji kardinal, sve od 1927 godine. Pokojni crkveni dostojanstvenik spadao je u red najmarkantnijih crkvenih ličnosti našeg doba. Njegovom smrću broj je kardinala pao na 81 uz tri, čija imena Papa drži u tajnosti.

Sv. Otac je imenovao za rimsku biskupiju odn. rimski vikarijat dva pomoćna biskupa. Na čelu rimskog vikarijata nalaze se kardinal Micara i kardinal provikar Traglia.

Posle smrti kardinala nadbiskupa Van Roey-a Papa je imenovao Msgr Suenensa, koji je bio 16 godina pokojniku pomoćni biskup, upraviteljem upražnjene nadbiskupije Menheln.

U Engleskoj, mladež u moralnoj opasnosti. Pet stotina lekara i članova katoličkog, anglikanskog i portestantskog klera dali su skupnu izjavu o toj opasnosti. Prema toj izjavi moralna je disciplina kod mladića i devojaka u nazadovanju, što se tumači uticajem izvesnih zajedničkih pouka u školi, kina i televizije.

Narodni marijanski kongres u Francuskoj održan je u Lizjeju od 5 do 9 jula. Kongres je otvorio ap. nuncije u Parizu Msgr Bertoli. Predmet zborovanja je bio: Duhovno materinstvo Marijino.

Msgr Luj Nganga, pomoćni biskup u Lisali i šesti kongoanski domorodni biskup, primio je biskupsko posvećenje 9 jula. Za svećenika je bio posvećen 1953 godine.

Monaška kneginja Grejs, zajedno sa 200 hodočasnika iz Monaka obavila je ovog leta prvi put svoje hodočašće u Lurd.

Nova slobodna republika Slonove Kosti (zapadna Afrika) broji oko 3 miliona stanovnika, od kojih 285 000 katolika. Imaju 30 domaćih svećenika, 30 bogoslova i u raznim školama i malim semeništima 450 đaka koji se pripremaju za svećenički stalež.

Tradicionalna »Socijalna Sedmica« u Francuskoj održana je početkom jula u gradu Reimsu. Tema proučavanja ovogodišnje Socijalne Sedmice bila je: Mladi naraštaj u porastu. Francuska je postala jedna od najmlađih nacija u Evropi. U svojoj poruci Sedmici Papa kaže: »Blago zemlji koju vernost zakonima života sili na obnovu i napor.«

Četiri nemačka bogslova posetili su u Carigradu patrijarha Atenagoru, koji ih je veoma srdačno primio. Govoreći im o sjedinjenju rekao im je: »Sjedinjenje podvojene braće ostva-

riče se, ako to svim srcem budemo želeli. Bogu nije ništa nemoguće. Jedinstvo će se ostvariti jednog dana i nad Crkvom će osvanuti divno proletno jutro.«

U Francuskoj je svečano proslavljena 1600 godišnjica samostana u Ligiže. Taj samostan, prvi na Zapadu, osnovao je sv. Martin. Tom se prigodom održao zbor pod predsedništvom opate Dom Bena Gut, primasa udruženih benediktinaca, na kome je bilo 24 benediktinska opata i 11 cistercitskih. Dve duge sednice bile su posvećene: kako preneti njihov samostanski život u misijske zemlje i drugo: kako članove njihovih redova bolje uključiti u savremeni pastoralni rad.

Od decembra 1959, u Laosu je umrlo mučeničkom smrću devet misionara.

Brazilski ministar vanjskih poslova poslao je pismo državnom Papinom tajništvu povodom objavljivanja najnovije papine enciklike »Mater et Magistra«. Brazilski ministar piše: U ime vlade i naroda brazilskog mi se radujemo videći, da je katolička Crkva danas više nego ikada na strani siromašnih« Enciklika »Majka i Učiteljica« izlaže katoličko učenje o socijalnom pitanju kao i ranije enciklike »Rerum novarum« Leona XIII i »Quadragesimo anno« Pija XI.

Nemački i francuski katolički novinari, po četvrti put, sastali su se juna meseca u normandijskom gradu Caenu, koji je bio jula meseca 1944 potpuno porušen, a zatim sav iznova izgrađen. Govorili su o jedinstvu kršćana. Objavili su neke konkretne sugestije, npr. da katolička Crkva bude predstavljena na svetskom ekumenskom zboru crkava novembra meseca u Nju Deliju; da propiše nove odredbe u pogledu mešovitih ženidaba.

Indijski svećenik P. Vadakan bio je primljen od Pape u specijalnu audijenciju 31 maja. P. Vadakan je apostol socijalne pravde i slobode u Kerali, o kojoj se nedavno toliko govorilo. Blizu polovine katolika Indije nastanjeni su u Kerali. Ovi su katolici podeljeni u tri obreda: rimski, siromalankarski i, najbrojniji, siromalabarski. Četrnaest tamošnjih biskupa su domorodci, dvojica su samo stranci i oni pripadaju rimskom obredu.

»Pax Romana« međunarodna organizacija katoličkih studenata i intelektualaca proslavila je svoju 40 godišnjicu. Brojni predstavnici ove organizacije sastali su se krajem jula u Friburgu u Švajcarskoj gde je i započela. Glavnoj sednici predsedavao je bečki kardinal König.

Umro je P. Donker, isusovac, značajna ličnost u redovima francuskog svećenstva. Veliki prijatelj omladine, njegova se raznovrsna delatnost poslednjih 50 godina osećala na svim poljima crkvenog života. Kada je 1924 g. tadašnji predsednik vlade Erio opet hteo da istera redovnike iz Francuske, za koju su oni međutim četiri godine ratovali, on je napisao svoje glasovito pismo istom predsedniku vlade i izjavio: »Mi nećemo otići.« I svi su redovnici ostali.

Hodočašće u Lurd. 250 teško obolelih talijanskih svećenika hodočastilo je u Lurd jula meseca pod vodstvom kardinala Ferreto. Posebna nakana tog hodočašća je bila: budući opći sabor.

Crkva na Madagaskaru slavi svoju stogodišnjicu. Godine 1861 katoličkim misionarima je dozvoljen slobodni rad na tom otoku. Inače je već 1583 prvi katolički svećenik dominikanac Ivan od sv. Tome stupio na Madagaskar. Zatim su, 1648 godine, stigli prvi svećenici sv. Vinka Paulskog, koji su prvu misu na otoku služili 1655, i to potajno. Danas je na Madagaskaru oko jedan milion katolika, petina stanovništva.

Salcburške visokoškolske sedmice traju već 30 godina. Iz potrebe da se katoličkim studentima u letnjim mesecima pruži prilika da se ispravno orijentiraju u savremenim zbivanjima nastale su Salcburške visokoškolske sedmice. Ove su godine počele 30 jula. Prisustvovalo im je oko 800 gostiju, neki čak iz prekomorskih zemalja. Tema je bila: ideologija i nauka:

U Ako, palestinskom pristaništu, koje je igralo važnu ulogu u vreme krstaških ratova, na zidovima neke velike pekare otkrili su ostatke križarske crkve. Kako se ta zgrada nalazi u nekadašnjem teutonskom kvartu, smatra se da je to bila crkva nemačkih križara.

Nekada ribar — danas biskup. Holandsko ribarsko selo Volendam kraj Cujderskog jezera imalo je sreću da ga je posetio Kornelije Verman, biskup iz Brazila. To je njihov čovek, koji je kao mladić sa drugim ribarima tog sela lovio ribu. Kasnije je postao svećenik, otišao u misije i 1955 postao biskup. To se holandsko selo ponosi da je dalo Crkvi 80 živih svećenika, ali je najponosnije na svoga biskupa. Kod oproštaja selo je poklonilo biskupu 10 000 hol. guldena za podizanje njegove biskupske rezidencije.

Nemački franjevac — sakupljač otpadaka. To je p. Gereon Goldman u tokijskom predgrađu Itabašiku. Skupljanjem otpadaka stiče potreban novac za dobrotvornu akciju među siromasima, bolesnicima, studentima itd. Njegova je crkvica skromna, ali ipak dovoljno velika za njegovih 800 vernika.

U Nemačkoj se često vode verski razgovori između katolika i protestanata. Sve jače dolazi do izražaja svest da je došlo vreme da u mnogim stvarima svakodnevnog života zajedno nastupaju, da bi spasli kršćanska načela koja su svima zajednička.

Španski biskup iz Bilbao se u pastirskom pismu žalio da je još uvek u Španiji radnička plata sramotno niska i da ne odgovara ljudskom dostojanstvu. Zbog toga se mnogi mladi radnici iseljavaju ili odlaze na sezonski rad u inostranstvo.

Španija. Danas ima 26 španskih biskupija svoje crkvene radijske stanice. Sada se one povezuju u jednu centralnu crkvenu stanicu. Nadbiskup Belgado je obrazlažući velike napore za crkveni radio u Španiji rekao da je radio danas najbolja propovedaonica koja se najdalje čuje.

Novi državni sekretar. Papa je imenovao kardinala Amleto Cicognani za novog državnog sekretara. Novi državni sekretar star je 78 godina. Bio je 25 godina ap. delegat u SAD, 1958 došao je kao kardinal u kuriju, postao sekretar istočne kongregacije. Pre diplomatske karijere on je bio 10 godina profesor crkvenog prava te napisao brojna dela iz te oblasti.

Kongoanskom generalu Mobutu rodilo se četvrto dete. Krstio ga je 30 jula 1961 u crkvi Fatimske Gospe u Leopoldvilu domaći pomoćni biskup Malula, a kumovao je predsednik republike Kasavubu.

Bečki nuncije umro. Nadbiskup Ivan Dellepiane, koji je došao u Beč 1949 kao internuncije, a od 1951 bio pravi nuncije, umro je 13 augusta u Beču. Pogrebne svečanosti obavile su se u Beču 17 augusta, a posle je bio prevezen u porodičnu grobnicu u Genovu. Pokojni nuncije rodio se 1889 godine, primio svećeničko ređenje 1914, posle prvog svetskog rata 20 godina radio kao ap. delegat u Kongu, odakle je došao u Beč.

Francuski hodočasnik Verbota Drago sa križem na ramenima pešači dugi put od Londona preko Pariza, Lurda, Marseja, Genove, Pize, Rima, Napulja i završava ga u Palermo na Siciliji.

Katolička filmska liga u Kölnu upisala je kao treći film godine švedski film »Divlje jagode« od Ingman Bergman na listu najboljih filmova 1961. Film će gledaoce poticati na razmišljanje o svom prošlom i budućem životu.

Nova otkrića pod prezbiterijem i pod sakristijom u crkvi sv. Lovre u Lorhu u Austriji. Otkrivenih je pet naslaga, jedna nad drugom. Prva predstavlja neku rimsku zgradu, druga kršćansku crkvu iz 4 veka, treća crkvu karolinškog doba, četvrta romansku, a peta gotsku crkvu.

Finska. Posle reformacije prvi je puta u Helsinki u Marijinoj crkvi tamošnji biskup podelio svećenički red domaćem dominikancu Marti Voutilainen. U zemlji od 4,4, miliona stanovnika ima samo 2.250 katolika.

Elmina u Gani. Odbor za obrazovanje žena u Elmina dostavio je odgovornom ganskom ministru protest protiv zakonskog predloga o braku. U protestu stoji da bi zakonsko priznanje mnogoženstva imalo vrlo štetne posledice. Žena je mužu drugarica a ne njegovo blago.

Američka misija u Moskvi dobila je novog katoličkog svećenika u osobi patra Josipa Riharda.

Katolički univerzitet Naše Gospe u Saus Bendu je predsedniku Kenediju podelio posebnu medalju, kakvu svake godine daje najzaslužnijoj katoličkoj ličnosti u SAD.

Povodom uspeha ruskih astronauta Gagarina i Titova, Osservatore Romano piše, da se katolička Crkva, koja igra nezamenljivu ulogu u razvoju nauke, samo raduje postignutim uspesima. Papa Pije XII je prigodom prvog ruskog sputnjika kazao: Bog koji je u ljudsko srce usadio nezasitivu želju za znanjem, nikako nije hteo ograditi čovekova istraživanja, kad je rekao: Potčinite sebi zemlju. Ovim je rečima Bog predao čoveku sva stvorenja da se njima služi.

Verska pripadnost Latinske Amerike. Među 204 miliona stanovnika Latinske Amerike katoličkoj veri pripada 185 miliona stanovnika, protestantskim sektama 7,3 miliona, pravoslavnoj veri 135 000, mojsijevskoj 681 000, 191 000 muslimanskoj te 10,1 miliona neznabošcima.

Prirodni godišnji prirastak **stanovništva** u Latinskoj Americi iznosi 2,65%.

Najviše stanovnika zemlje govori sledeće jezike: (brojke u milionima) kineski 460, engleski 250, hindu 160, španski 140, ruski 130, nemački 100, japanski 96, arapski 80, belgalski 75, portugalski 75, francuski 65, talijanski 55. Svih živih jezika ima između 3000 i 6000.

Kuća Dobre štampe u Parizu razaslala je u narod 400 000 primeraka poslednje papine socijalne okružnice »Mater et Magistra«. Nauk te okružnice je primena kršćanskih moralnih načela na socijalne i ekonomske prilike sadašnjice.

Uganda je slavila 75 godišnjicu mučeničke smrti svojih 22 mučenika. Na mestu mučenja obavila se svečanost svećeničkog ređenja. U zemlji sa gotovo 6 miliona stanovnika je samo 10 000 belaca i 60 000 Indijaca. Afrikanci su mešavina Bantu i Nilohamita. Rodovna podeljenost igra još veliku ulogu. Katolika ima 1,8 miliona. Podeljeni su u jednu nadbiskupiju i 7 biskupija sa 596 svećenika, 1289 redovnica, 342 brata pomoćnika, 128 bogoslova, 4341 katehista, 7445 učitelja, 2827 škola i 250 000 učenika. Benedikto Kivanuka, vođ demokratične stranke, praktičan je katolik. Računa se da bi on mogao biti budući predsednik domaće vlade.

Hongkong. Iz tog grada, koji se bori protiv kolere, dnevno se šalje 50 000 paketa sa živežnim namirnicama u kontinentalnu Kinu. Pomoć najviše šalju rođaci svojima koji su nastradali od prirodnih nepogoda. — Poslednji shizmatični biskup bio je posvećen u Kini novembra 1959 godine. Računa se da je bio tako posvećen 31 biskup bez dozvole Pape, a nekih 60 svećenika bilo je izabranih za biskupe, ali nisu primili biskupskog posvećenja. Pet ranijih biskupa koje je još Papa postavio, palo je u izopćenje, pošto su redili nove biskupe bez papinog imenovanja.

Samoubijstva u Japanu. U toj zemlji izlazećeg sunca dolazi na 100 000 omladinaca od 14—25 godina do 54 samoubijstva, najviše zbog tzv. histerije ispita. Japancu je upis na visoku školu sva nada u buduću karijeru. Ako na tom ispitu za upis propadne, mnogi kandidati izgube ravnotežu i odlaze u dragovoljnu smrt kao manje zlo. Poznato je da je u Japanu vera u Boga vrlo poljuljana, napose kod školske omladine.

Seviljska nadbiskupija ima među svim španskim biskupijama najmanje svećenika. Za jedan i po miliona vernika ima samo 441 dijecezanskog svećenika. Prosečno dolazi jedan svećenik na 3400 vernika, u nekim krajevima čak na 6000 vernika. Inače je španski prosek jedan svećenik na 1000 vernika.

Poljski kardinal Višinski slavio je 3 augusta 60 godišnjicu života. Rodio se 1901 u biskupiji Lomza. 1924 bio je posvećen za svećenika, 1946 imenovan pomoćnim biskupom u Lublinu. Posle smrti kardinala Hlonda on je bio postavljen za nadbiskupa Varšave i Gnezna kao primas Poljske. Na konzistoriji 12 januara 1953 bio mu je podeljen kardinalski šešir.

Belgijski biskupi pozivaju svoje vernike neka bi u proslavu 80 godišnjice Pape Ivana XXIII prikupili novčana sredstva kojima bi u Rimu podigli jedan novi zavod za bogoslove iz misijskih zemalja. Darovima svetovnog i redovničkog klera treba da se u Rimu podigne nova župska crkva.

Zanimljivo je da je u Nemačkoj pre Martina Lutera izašlo već 14 nemačkih izdanja Svetog pisma. Prvo nemačko izdanje Svetog pisma izašlo je u Strasburu 1461 ili 1466, istočno od Rajne prvo izdanje se štampalo u Augsburgu 1476 godine, a Nürnbergu 1483. Godine 1518 izašlo je već 14 izdanje. Luterovo delo je bilo dakle mnogo lakše nego se obično mislilo.

Milan. Prigodom radova za podzemnu železnicu na širokom trgu pred katedralom otkrili su krstionicu u kojoj je vrlo verovatno sv. Ambrozije krstio sv. Augustina.

U socijalnom savetu UNO u Ženevi su delegati Francuske, Urugvaja, Španije i Italije često spominjali novu papinu okružnicu »Majka i Učiteljica« o socijalnim pitanjima, napose su citirati ona mesta, koja govore o dužnosti svih ljudi i svih naroda da pomažu nerazvijenim zemljama, kao i odlomke o prvenstvu ljudske osobnosti, o usklađivanju raznih privrednih grana, napose industrije i poljoprivrede.

Iz Starog Pazina. 9 srpnja (jula) bila je u župskoj crkvi lepa svečanost. U prisustvu beogradskog nadbiskupa dr Josipa Ujčića, pomoćni biskup Msgr Josip Pavlišić iz Rijeke podelio je svećenički red dvojici staropazinskih bogoslova Anti i Franji Kurelović. Svečanost je priredio župnik Slavko Kalac, koji je rodom isto domaćin. Stari Pazin je mala župa od 550 duša, ali se može ponositi da je dala Crkvi dva bi-

skupa i pet svećenika. Pre kraćeg vremena umrošalju svoje posmatrače. Računa se na 130 delegata i posmatrača. Program je vrlo bogat, odnosi se na život pravoslavnih crkava samih kao i na njihove odnose prema drugim verskim zajednicama.

je jedan svećenik, a za koju godinu očekuje se opet mlada misa. Čestitamo takvoj župi!

Papa je imenovao nadbiskupa Kusa za prosekretara kongregacije za istočne crkve, pošto je dosadašnji sekretar Cicognani premešten u Državni sekretarijat. Predviđa se da će Msgr Kusa u skoroj budućnosti biti imenovan za kardinala.

Za velikog penitencijara je posle smrti kardinala Canali-a imenovan kurijalni kardinal španjolske narodnosti Laraona.

Sastanak pravoslavnih crkava na Rodosu. Iz kancelarije ekumenskog patrijarha u Carigradu izdato je saopštenje da će se od 24 septembra do 1 oktobra održati na Rodosu savetovanje pravoslavnih crkava. Jedino pravoslavne crkve u emigraciji zbog pravnih razloga neće biti prisutne. Koptska i jermenska crkva, neke protestantske crkve i katolička su pozvane da po-

U anglikanskom katedralnom kapitolu u Londonu vlada pometnja i otpor protiv toga šta kraljica na predlog predsednika vlade imenuje njihove biskupe, a onda ih kapituli samo ovako reda radi izaberu. Kanonik Colins je odlučno nastupio protiv takve zastarele prakse, dok su se dva kanonika uzdržala od glasanja, kad su birali novog londonskog biskupa.

U Engleskoj je katolički episkopat osnovao sekretarijat od pet članova za pitanja crkvenog jedinstva. Vodi ga liverpulski nadbiskup Msgr Hinan, koji mnogo radi da bi među anglikancima i katolicima u Engleskoj došlo do prisnijih odnosa.

UREDNIKOVA POSTA

Sr. Pitanje: Zar nije dovoljno verske obuke, ako su deca bila na prvoj pričesti i na krizmi? Odgovor: Nipošto! Dešava se da neka deca dolaze na veronauk samo nekoliko nedelja pre prve pričesti i pre krizme. Nemoguće je u tako kratko vreme obraditi katolički katekizam, napose kad takva deca ne dobiju kod kuće osnovnog verskog obrazovanja. U Francuskoj se traži najmanje tri godine stalne verske obuke da se dete pripusti svečanoj pričesti. Kršćaninu je potrebno neprekidno versko obrazovanje.

R. N. Odgovor: Papa Pijo X je kao biskup u Mantovi naredio svojim svećenicima da uskrate sakramente onim roditeljima koji nisu slali svoju decu na veronauk. Roditelji su prvi odgovorni za verski odgoj svoje dece. Oni koji tih dužnosti ne vrše, nemaju prava tražiti sakramente.

Pitanje: Kod nas obavljaju prve petke mlade žene koje se čuvaju začeća dece i ne misle prekinuti takvom praksom. Da li može ispovednik takvim ženama redovito podeliti odrešenje? Odgovor: Teško je tako tačno poznavati bračni život drugih ljudi. Vrlo se često greši krivim sudovima. Ako neki bračni par iz opravdanih razloga vrši bračne čine kad je mogućnost začeća isključena ili slabo verovatna, ne može ga se okriviti zbog teškog greha. Ako se međutim bračni čin lišava svoje naravne moći što rađa život, krši se Božji i prirodni zakon (Casti Con.). Može se desiti da krivica za takvo delo pada samo na jednog supružnika, a drugi je više manje nesrećna žrtva. Dok se krivac ne kaje za greh te nema odluke tog se greha u buduće čuvati, ne može dobiti odrešenje.

Pitanje: Neki vernici dolaze samo jedanput godišnje na misu i tada obave svoju godišnju ispoved i prime uskršnju svetu pričest. Tako čine godinama. Kakve su takve ispovedi? Odgovor: Ispovednik mora steći na ispovedi moralnu izvesnost da se grešnik natprirodno kaje za svoje teške grehe te da ima čvrstu volju da će ih se u buduće čuvati. Ako je međutim istina da neko godinama tako čini, kako navodi pitanje, onda postoji ozbiljna sumnja u valjanost takvih ispovedi. Ko se posle ispovedi ništa ne popravi niti ulaže napore da se čuva uobičajenih smrtnih greha, zar je moguće verovati da se iskreno pokajao na ispovedi za grehe te imao čvrstu odluku što se traži za valjanost ispovedi?

Pitanje: Radi bračnih greha ispovednici uskraćuju odrešenje, a radi psovke i izostanka od nedeljne mise ne, što su svakako veći gresi? Odgovor: Psovke su teži gresi nego blud, a blud opet teži greh od izostanka od nedeljne mise, iako su samo po sebi svi ti gresi smrtni. Općenito je pravilo: Ako ispovednik grešnika na ispovedi ne može pripraviti da se iz verskih rasloga kaje za svoje teške grehe, njemu se odrešenje mora uskratiti, bilo da se radi o izostancima od mise, o psovki ili o bludnim gresima. Ispovedanje je jedna od najtežih svećeničkih dužnosti. Svećenički se kandidat godinama sprema, napose učenjem moralke i pastoralnog bogoslovlja, kako treba vršiti tu dužnost.

E. M. Pitanje: Šta da se kaže o vernicima koji kod kuće i javno godinama napadaju svećenike, prigovaraju im te ismehavaju njihove propovedi i opomene? Odgovor: Svećenik, napose domaći župnik, je otac svoje župe. Svi župljani moraju ga poštivati kao što deca poštuju svoje roditelje. Kako ima svaki čovek svoje pogreške i nesavršenosti, ni župnik ne može biti bez njih. Treba jedan drugoga strpljivo podnositi. Težak je greh oduzimati svećeniku čast i dobro ime, jer se time otežava vršenje uzvišene i odgovorne svećeničke službe. Gospodin Bog ljubomorno štiti svoje svećenike i kažnjava one, koji se protiv Božjih poslanika teško ogrešuju.

R. I. Pitanje: Muž i žena imaju jedno ili dvoje dece, i onda se čitav život čuvaju dece, a svake se godine ispovedaju i pričešćuju. Da li su njihove ispovedi valjane? Odgovor: Držimo se Kristova pravila: nemojte druge suditi da sami ne budete osuđeni. Nije isključeno da neki bračni par zbog nekih bolesti fizički ne može više imati dece. Moguće je isto da takav bračni par živi pošteno služeći se bračnim pravima u vreme fiziološke sterilnosti. Nažalost, bit će slučajeva da bračni parovi u tim stvarima teško opterećuju svoju savest. Ukoliko se takvi grešnici ispovede, a ne kaju se za svoje grehe i ne stvore čvrstu odluku da će se u buduće takvih greha čuvati, ispovednik ne može dati odrešenja.

U. J. Pitanje: Dobre mlade žene htele bi biti prave majke, a najveća smetnja u tom su im njihove svekrve, koje im ispijaju krv i mozak i ne daju rađati decu i svakovim ih imenima nazivaju. Inače su te svekrve pobožne žene i često idu na sakramente. Kako treba u toj stvari prosuditi? Odgovor: Ne poznajem prilika u vašim krajevima, odakle je pitanje došlo. Valjda neće biti uvek i svuda tako. Životno iskustvo uči da je korisno, da mladi bračni par živi koliko moguće odeljeno od svojih roditelja. Ako su istiniti navodi, sadržani u pitanju, mlada žena ne sme slušati svoju svekrvu, jer stoji: Boga treba više slušati nego ljude. Svekrva svakako teško greši ako odvraća snaju od glavnog cilja bračne zajednice — poroda. Najgore je međutim, ako se svekrva takvih svojih teških greha uopće ne ispoveda misleći čak da dobro delo čini.

J. I. Pitanje: Javno je poznato da neke udovice podržavaju stalne grešne veze, a da javno idu na sakramente. Da li im takova ispoved vredi? Odgovor: Ljudi mnogo puta prepričavaju neistinite stvari te oduzimaju bližnjemu čast i dobro ime. Ukoliko je istina da neka udovica stalno održava grešne veze ne pokazujući ikakvo poboljšanje, takve su ispovedi i pričesti svetogrđne. Nepogrešivi sud da li se neko nalazi u smrtnom grehu ili u posvećujućoj milosti pripada Gospodu Bogu.

S. J. Pitanje: Idemo često na pričest, a ne vidimo poboljšanja. Šta je tome uzrok? Odgovor: Ispravan nepogrešiv sud o napretku u duhovnom životu izmiče se nama. Ukoliko je istina da slabo napredujemo, uzrok je u našoj mlitavoj volji. Bog nas neće spasti bez naše saradnje. Potrebno je dakle da se svom dobrom voljom popravimo ozbiljno se služeći milostima iz svetih sakramenata.

M. M. Odgovor: Crkva daje katkada svećenicima latinskog obreda pravo da pređu na bizantinski obred odnosno pravo da se služe jednim i drugim obredom, ali uvek iz pastoralnih potreba ne iz naučnih razloga.

H. K. Odgovor: U srednjem veku se ponegde uveo običaj da su se mladi parovi po primeru starozavetnog Tobija Mlađeg posle venčanja nekoliko dana uzdržali od bračnog čina. Ukoliko se neko oslobodio od tog uzdržavanja, zvalo se to »pravo prve noći«. Neki pisci govore o nekom »pravu prve noći« koje su si prisvajala feudalna gospoda nad zaručnicama svojih podanika. Staro nemačko pravo tako nešto ne poznaje. Izvan svake je sumnje da je šesta Božja zapoved obavezivala svakog feudalnog gospodara kao što obavezuje nas sve.

M. E. Odgovor: Nema ništa nedostojnog u tome što se molite za pokojnu majku i njoj preporučujete obraćenje svog (Vašeg) oca. Obraćenje grešnika je dobra stvar, a za sve dobro se možemo moliti. Možemo biti ubeđeni da se i duše pravednika bilo na nebu bilo u čistilištu mole za isti cilj.

M. M. Odgovor: Svaki katolik može udovoljiti nedeljnoj obavezi prisustvovanja svetoj misi u katoličkoj bogomolji bilo kojeg obreda.

SAMOSTAN OO. DOMINIKANACA, Split, Hrvojeva 2, izdao je prevod Abbe G. Remy »OD STVARANJA DO ATOMSKOG DOBA«. Cena toj knjizi 300 din.

PAPINE NAKANE ZA MESEC OKTOBAR. 1) Da bi se katolički univerziteti razvijali po broju i unutarnjoj snazi. 2) Da bi se pospešio apostolat među obrazovanijim ljudima, koje još nije prosvetlila vera.

OBAVEŠTENJE. Izašli su zidni i džepni kalendari za 1962. godinu. Cena zidnom 12, a džepnom 30 din. Na porudžbine od 100 komada za zidne i od 50 komada za džepne dajemo 10% popusta. — Pojedinačni pretplatnici, koji još nisu podmirili svoju godišnju pretplatu, primaju u ovom broju čekovne uplatnice, kako bi mogli što pre poslati celu godišnju pretplatu od 360 din.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konzultor Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20. Tek. račun 101-22-3-831. »Srboštampa« Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Telefon 20-268.

GOD. XXX BROJ 11 BEOGRAD, NOVEMBAR, 1961. CENA 25 DIN.

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

LOGOS

MAJKA BOŽJA (iz Mikelanđelovog dela Pieta)

Daj mi mesto s ovcam svojim, s vernim Tvojim da se brojim, s desne strane da Ti stojim. (Iz sekv. mise za mrtve)

Ulazimo u mesec novembar. Već prvog dana slavimo blagdan Svih Svetih. Sećamo se blaženih koji su dovršili privremeni boravak u zemaljskom šatoru i nastupili posed nebeskog kraljevstva. Tamo ori nova pesma: »Dostojan si da uzmeš knjigu... jer si bio zaklan i svojom krvi iskupio Bogu ljude od svakog plemena i jezika, svakog puka i naroda.« (Otkr. 6, 9). To je blagdan onih za koje je pisano: »Pobedniku ću dati da sedne sa mnom na mome prestolu, kao što i ja sedoh sa svojim Ocem na njegovu prestolu« (Otkr. 3, 21).

Taj i sledeći dan posebno ožive naša groblja. Grobovi naših pokojnika su iskićeni, dobili su sveži izgled. Cveće je posađeno, sveće zapaljene, prema nebu se diže molitva za naše pokojne. Duše u čistilištu obraćaju se na nas rečima pravednog Joba: »Smilujte mi se, smilujte mi se barem vi, prijatelji moji, jer me je pogodila ruka Božja«. Sledimo primer slavnog Makabejca; neka se služe Mise za pokojne, jer je sveta i spasonosna misao moliti se za mrtve da im se oproste gresi.

Blagdan Svih Svetih i Dušni dan bude u nama mnoge misli i osećanja, potiču nas na ozbiljniji duhovni život. Istina o zajednici svetih nije poslednja, koja nam je u tim danima draga i bliska.

Rođenjem stupamo u obiteljsku, narodnu i državnu zajednicu. Krštenjem ulazimo u katoličku Crkvu kao njeni članovi. Po krsnoj vodi smo se kalemili na Otajstveno telo Kristovo i otada živimo iz Krista kao što loza živi iz trsa. Po tom duhovnom životu postajemo deca Božja i baštinici Božji.

Kao udovi Kristova tela nismo samo povezani s Kristom nego i međusobno, upravo kao udovi jednog tela. Sve kršćane dakle treba da prožima isti duh, ista misao, ista akcija prema rečima: »Mi smo svi — bilo Židovi bilo Grci; bilo robovi bilo slobodni — kršteni jednim jedinim Duhom« (1 Kor. 12, 13). Krist je izvor sve životne snage tog duhovnog organizma Otajstvenog tela. »Od njega (Krista) dolazi da je čitavo telo čvrsto povezano i ujedinjeno svakovrsnim vezama, koje ga hrane i pokreću prema ulozi svakog dela« (Ef. 4, 16).

Ukoliko ne stavljamo prepreke delovanju milosti, kršćani moramo duhovno napredovati, dok ne postignemo punu meru Kristova rasta (Ef. 4, 13). Šteta što uzimaju tako često tolikog maha protivne snage poroka i greha, koje na veliko uništavaju uspehe delovanju milosti.

Greh, upravo smrtni greh, najveće je zlo za duhovni život. Smrtni greh prekida životni kontakt sa Kristom, u tom trenutku duhovnog života u duši nestane. Kad čovek boravi na zemlji, veza sa Kristom može se uspostaviti savršenim pokajanjem i dobrom ispovedi. Ako čoveka u takvom stanju zadesi fizička smrt, onda je zapečaćena njegova sudbina: za navek se odelio od Krista, njegovo je mesto u paklenom ognju.

Sama telesna smrt ne nanosi duhovnom životu nikakve štete. Stoga Krist tako rado govori o smrti kao o prolaznom snu. Kršćanin je i posle smrti povezan sa Kristom i njegovim Otajstvenim telom i svim njegovim udovima. Ta je veza posle smrti još jača, takva da se ne može nikada više prekinuti.

Računamo da mnogi kršćani odlaze posle smrti u čistilište da ispaštaju vremenite kazne, kako traži pravda Božja. Oni su živi udovi, u posvetnoj milosti te sačinjavaju jedan deo opće zajednice svetih, naime »trpeću Crkvu«. Oni mogu primati pomoć od svoje subraće na zemlji koja se naziva »vojujuća Crkva« kao i od blaženih na nebu, »pobedničke Crkve«.

Blaženi na nebu ne zaboravljaju u svojoj neopisivoj sreći subraće u čistilištu i nas putnika na ovoj zemlji. Suvišna naknadna vrednost njihovih dobrih dela ulazi u zalihe Crkve. Od toga primamo mi vernici na zemlji i duše u čistilištu ili u vidu oprosta ili na drugi način. Sveti na nebu nas preporučuju Svevišnjemu svojim molitvama, a svojim nas primerom potiču da sledimo njihov primer.

A mi kršćani na zemlji međusobno smo povezani kao udovi jednog tela, kao grane jednog stabla, loze jednog trsa. Osobito se ispoljavalo to jedinstvo u prvoj kršćanskoj općini u Jerusalemu gde su imali sve zajedničko. Nije dostojno samo tražiti i primati od drugih, valja i služiti i davati.

Nismo dakle usamljeni! Mnogo čvrstih veza imamo s ljudima oko sebe, a još više s onima koji su prestupili prag smrti te nas spominju da i naš put kreće prema večnosti. Samo junački pogledajmo stvarnosti u oči. Svaki smo dan bliže smrti. »Boraveći u telu, boravimo u tuđini«, govori apostol Pavle, »najradije bismo voleli otići iz tela da se nastanimo kod Gospoda« (2 Kor. 5, 6. 7).

Zajednica svetih će biti dovršena, kada se svi sveti udovi Otajstvenog Kristova tela nastane na nebu u beskrajnom blaženstvu.

Ove se godine navršava 350 godina otkako je episkop Simeon Vratanja (Vretanjić) uspostavio crkveno jedinstvo svoje biskupije i svojih sunarodnjaka sa Svetom Stolicom, tj. katoličkom Crkvom. Bilo je to 19 nov. 1611 godine, kada je po odobrenju i ovlašćenju pape Pavla V kardinal Robert Belarmin primio ispovest katoličke vere marčanskog episkopa Simeona i njegovu izjavu o sjedinjenju njegove biskupije sa katoličkom Crkvom.

Kako je došlo do tog koraka i do te odluke?

Posle prodora na Balkan, Turci su zauzimali jednu pokrajinu za drugom. Tako su padale pod njihovu vlast i naše pokrajine: Makedonija 1371, Srbija posle Kosovske bitke 1389, Bosna 1463 i Hercegovina 1480 godine. Turci su vršili strašna nasilja nad porobljenim narodima, a istovremeno okupirane pokrajine koristili su kao polazne tačke za napade na susedne katoličke pokrajine Hrvatske i Mađarske.

Da spasi svoju veru i svoje živote, narod je bežao preko granice i naseljavao se u tzv. Vojnim krajinama, koje je osnovala Austrija kao odbrambeno područje protiv turskih upada. Te su pokrajine bile zbog čestih napada turskih četa prilično retko naseljene, jer se katolički živalj sklanjao u sigurnije krajeve. Pogranične vlasti su rado primale ove izbeglice te im uz velike povlastice dozvoljavale naseljavanje u tim graničnim oblastima, kako bi dobile sigurne borce i stražare protiv čestih turskih upada.

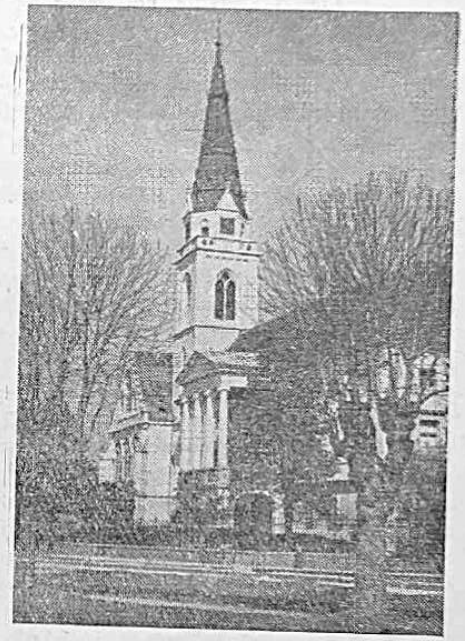

Križevačka katedrala

Jedna zbijena grupa ovih izbeglica, zvanih Uskoka, naselila se na padinama planinskog lanca Gorjanci na slovenačko-hrvatskoj granici i ovde su 1530 godine organizirali svoju autonomnu Uskočku graničarsku kapetaniju, koja je bila u sklopu hrvatske ili karlovačke Vojne krajine; dok se druga Vojna krajina zvala slavonska ili varaždinska. Ovi su Uskoci imali lepo organiziranu crkvenu organizaciju.

U to vreme postao je zagrebačkim biskupom bivši pečujski biskup Petar Domitrović, rodom Uskok iz Žumberka. Ovaj revnosni biskup imao je u svom kaptolu radišnog kanonika Martina Dubravčića, koji je rodom isto bio Uskok. U želji da se ostvari Kristova poruka o crkvenom jedinstvu da bude zaista jedno stado i jedan pastir, obojica su se mnogo trudili oko ostvarenja te ideje. U proleće 1611 godine biskup Petar Domitrović uputio je poruku svim uskočkim poglavarima da porade na crkvenom sjedinjenju.

U to vreme bio je duhovni vođa i episkop Uskoka Simeon Vratanja, koji je na imanju zagrebačke biskupije u Marči na ruševinama crkve Svih Svetih na reci Glogovnici blizu Ivanića sagradio svoju rezidenciju: drvenu crkvu i manastir pod imenom sv. Mihajla Arhanđela.

Kad je dakle episkop Simeon u Marči primio tu poruku, pozvao je k sebi na dogovor sve uskočke narodne poglavare i vojvode. Na tom istorijskom sastanku od 24. marta 1611 godine, suglasno je odlučeno da se prihvati poziv na crkveno sjedinjenje. I uz odobrenje uskočkog nadvojvode Simeon Vratanja krenuo je na put u Rim jeseni iste godine.

Posle svršenih pripravnih radnji, episkop Simeon Vratanja položio je ispovest katoličke vere pred kardinalom Robertom Belarminom 19 novembra 1611 godine. Papa Pavle V je 21 nov. 1611 znamenitim pismom (brevejem) potvrdio Simeona za marčanskog biskupa svih sjedinjenih katolika istočnog obreda i poklonio njemu i njegovim naslednicima imanje nekadašnje rkt crkve Svih Svetih u Marči te kanonski potvrdio i tamošnji manastir. Vladika je do svoje smrti 1630 gorljivo radio na učvršćenju i proširenju crkvenog jedinstva među svojim sunarodnjacima.

Razume se da su sjedinjeni marčanski vladike imali teških časova zbog nemirnih vremena i političkih trzavica, no oni ustraju u svojoj vernosti crkvenom jedinstvu, tj. katoličkoj Crkvi. Naslednici vladike Simeona bili su: Maksim Predojević do 1642, Gabre Predojević do 1644. Vasilije Predojević do 1648, Sava Stanisavljević do 1661, Gabre Mijakić do 1670 i Pavao Zorčić do 1685 godine. Ovaj je osnovao grkokatoličko semenište u Zagrebu, kako bi svojoj biskupiji osigurao dovoljan broj svećeničkog naraštaja. Od naslednika treba spomenuti naročito Vasilija Božičkovića (1759—85) koji je obnovio požarom uništeno zagrebačko grkokatoličko semenište, preuredio ga za udobniji smeštaj većeg broja svećeničkih kandidata. A kao pisac-filozof odlikovao se vladika Konstantin Stanić (1814—1830).

U teškim i opasnim danima 18 veka uništena je marčanska biskupija, ipak se Božjom pomoću očuvalo nešto od sjedinjenja. Da se to žalosno stanje popravi, papa Pijo VI izdao je 16 juna 1777 godine bulu kojom je za sjedinjene katolike u Hrvatskoj umjesto marčanske osnovao križevačku biskupiju. Prvi križevački biskup bio je Vasilije Božičković.

Apostolskom radinošću i pastoralnom mudrošću proslavio se vladika dr Dionizije Njaradi, koji je marljivo obilazio raštrkane župe svoje prostrane biskupije, koja je pod njegovim vodstvom obuhvatala čitavu Jugoslaviju.

Godine 1950 Sveta Stolica imenovala je apostolskim administratorom dr Gabrijela Bukatka, koji je postao križevački biskup 1952 godine. Križevački vladika je ovog proleća postao nadbiskup koadjutor sa pravom nasleđstva beogradskom nadbiskupu dr Josipu Ujčiću.

Križevačka biskupija slaveći svoj jubilej blagodari Gospodu Bogu za pomoć u tolikim teškim iskušenjima u prošlosti i usrdno se moli da se ostvari Kristova poruka: »Da svi jedno budu — da bude jedno stado i jedan pastir«, kako bi svi narodi u miru i ljubavi srećno živeli i slavili Boga.

Sav dosadašnji svećenički život pape Ivana XXIII bio je priprava za budući crkveni koncil, izjavio je njegov osobni tajnik Msgr Loris Kapovila. Drugi Vatikanski crkveni sabor treba da prilagodi Crkvu današnjim prilikama. Svakako se Crkva ne može služiti sredstvima političke retorike i propagande.

Na blagdan Uznesenja Papa je govorio u župskoj crkvi u Kastel Gandolfo. Među ostalim Papa je kazao da svet nije ni bolji ni gori nego je bio nekada. Uvek je bilo dobrih i zlih ljudi, onih koji slede Krista i onih koji mu se protive te govore da nema drugog raja sem ovog na zemlji. Papa je pozvao vernike neka se mole Majci Božjoj da posreduje za mir na svetu.

Gradić Sinj u središnjoj zagorskoj Dalmaciji nadaleko je poznat po svojoj viteškoj igri »Sinjskoj alci«. Ali još prije nego po toj igri, Sinj se pročuo u svoj Dalmaciji i susjednim krajevima Bosne i Hercegovine po lijepoj slici Majke Božje, koju njeni štovatelji pozdravljaju slatkim nazivom »Čudotvorne Gospe Sinjske«. Svake godine na blagdan Uznesenja Marijina u franjevačkoj crkvi u Sinju i oko nje odigravaju se takvi prizori žive vjere i zanosa kao malo gdje. Tisuće naroda zazivaju nebesku Kraljicu i pjevaju joj i mole joj se. Osobito kad se njena sveta slika nosi u procesiji! To se mora vidjeti; ne može se opisati!

Tako je na glavni blagdan. Ali i inače, preko čitave godine, u sinjskom se prošteništu, u većim i manjim skupinama, skupljaju pobožni vjernici, da se svojoj nebeskoj Pomoćnici preporuče, da joj na primljenim milostima zahvale, da je za nove mole. Zlatni nakiti, kojima je obilato ukrašena sveta slika, najbolji su dokaz bezbrojnih milosti Gospe Sinjske.

Još u srednjem vijeku na mjestu današnjeg Sinja, u naselju Cetini podno grada Vsinja, bio je samostan franjevaca sa crkvom Blažene Marije, kako je nazivaju stare isprave. Bila je veličanstvena zadužbina kneza Ivana II Nelipića (iz godine 1357), koja je za mnogih osmanlijskih nasrtaja u 15 stoljeću ljuto stradala, dok nije prvih godina 16. vijeka i sasvim sa zemljom sravnjena, a Sinj i Cetina pali pod osmanlijski jaram (1536).

Drži se da je prije te nesreće jedan dio cetinskih franjevaca uskočio u onda slobodnu Ramu, gdje je oko 1500 podignut novi franjevački samostan sv. Petra. Neki pisci nagađaju da je tada u Ramu donesena i ona sveta slika, koju danas štujemo u Sinju. Dok je to samo nagađanje, naprotiv je pouzdana povijesna istina da se upravo ova slika pod nazivom Majke od Milosti nalazila u ramskoj crkvi u jednoj udubini u zidu. Tu bi se na razne Gospine svetkovine pobožne duše molile i voštanice palile.

Nekako oko godine 1680 ramski franjevački đak Ivan Mialjić nije mogao stupiti u franjevački red, jer bijaše vrlo malena rasta, pravi patuljak.

U svojoj nevolji on se pred tom slikom stane vruće moliti Majci Božjoj. I gle, do malo dana izraste tako velik da je i stupio u Red i nauke nastavio, pa ga nekoliko godina kasnije nalazimo u Sinju kao svećenika.

Taj izvanredni događaj pročuo se nadaleko, i pobožnost prema ramskoj Majci od Milosti silno poraste. Tako kad se 1687 franjevci morali bježati iz Rame, zajedno sa svojim narodom, ponijeli su sa sobom i tu svetu sliku i povratili se u malo prije oslobođenu Cetinu, pod Grad Sinj. Tu su našli samo ruševine. Zato su morali sa svetom slikom da se sklanjaju sad ovamo, sad onamo. Devet godina su proveli u Splitu, u nekadašnjoj benediktinskoj opatiji na Sustjepanu.

Godine 1696 ramski se franjevci napokon smjeste u Cetini pod sinjskim Gradom, gdje je sada groblje sv. Franje. Tu je nekoć bila turska džamija, koju pretvoriše u crkvicu, uza nju podigoše skroman samostan, pa onda prenesu i svetu sliku iz Splita i smjeste je u crkvici na oltar. U početku 1699 počeli su zidati novu veliku crkvu na mjestu današnje. Ta je gradnja potrajala dosta dugo radi oskudice sredstava te je istom 1712 bila pokrivena. Uz crkvu se zidao i novi samostan. Do 1715 bilo je toliko izgrađeno, da se sveta slika mogla prenijeti u novu crkvu.

No upravo te godine navali na Cetinu bosanski serašćer Mehmed-paša Ćelić s velikom vojskom od 60 tisuća. Osmanlije udariše 8 kolovoza na sinjsku tvrđavu, u kojoj se nalazilo samo 700 vojnika. Najprije su čitavih sedam dana tukli tvrđavu iz topova, tako da je bila napola razrušena. Napokon, uoči Velike Gospe započe opći juriš. Neprijatelj je navaljivao sa svom silom, ali ona šačica naših junaka nije se predavala. I dok su se kršćanski borci branili i borili kao lavovi, dotle su redovnici, starci, žene, djeca klečali u gradskoj crkvici pred slikom Majke od Milosti, koju su bili sklonili u Grad — tvrđavu.

Juriš je potrajao tri debela sata, a onda najednom turska vojska udari u bijeg. Zaludu ih paše s golim sabljama u ruci nagone na boj: oni bježe glavom bez obzira! A kad sutradan osvanu blagdan Velike Gospe, i posljednje turske čete prebrodile su Cetinu i na vrat na nos penjale se uz Prolog prema Livnu. Pod Sinjem ležalo je do deset tisuća mrtvih Turaka i sva-

kojaka ratna sprema. Pobjeda kršćanskog oružja bijaše potpuna.

Ali još više nego pobjeda oružja, bila je to — po općem uvjerenju i samih branilaca Sinja i svih koji su za nju čuli — pobjeda žive vjere u Marijinu pomoć! I da dadu oduška svojoj zahvalnosti prema nebeskoj Majci i Pomoćnici, svećenstvo, vojnici, narod... uzeše svetu njezinu sliku i u procesiji ponesoše je u njezinu novu crkvu, premda ognjem poharanu, i zahvališe dobroj Majci na tolikoj milosti.

Slijedeće nedjelje, 18. VIII., splitski nadbiskup Stjepan Kupilić u crkvici sv. Mihovila na Gradu pjevao je pred Gospinom slikom svečanu Misu zahvalnicu i održao zanosnu propovijed. Časnici sinjske posade sakupe između sebe 80 zlatnih cekina i pošalju ih u Mletke, da se od njih izradi kruna za Gospinu sliku. A kad je to bilo gotovo, dođe 22 rujna 1717 opet nadbiskup u Sinj i uz najveće slavlje u prisutnosti brojnog naroda okruni svetu sliku tom krunom, koja je i danas resi. Na donjem rubu krune piše latinskim slovima i jezikom: — Zauvijek okrunjena slavi slavlje — Godine 1717.

Iste godine igrala se prvi put pod Sinjem i viteška igra »Alka« na uspomenu slavne pobjede sinjskih junaka i njihove Gospe. O toj pobjedi rekao je sinjski povjesnik fra Ivan Marković, da je »u povijesti Dalmacije zlatnim slovima zabilježena«.

Otada se štovanje Gospe Sinjske širilo sve više i sve dalje, pa je danas sinjsko proštenište glavno Gospino svetište u ovim stranama. Na žalost, ona veličanstvena crkva iz 1715 bila je spaljena i na njenom mjestu je sagrađena u mnogo skromnijim razmjerima nova, koja je također za ovih 240 godina svoga opstanka više puta stradala. Svejedno, ljubav prema Čudotvornoj Gospi Sinjskoj nije se s time ugasila u vjernim srcima njezinih štovatelja.

Priča »Blagovesti«

NIJE DOSTA

Vani je ostala buka motora, jurnjava ljudi koji se žure. Kamo toliko bezglavo jure i kamo žele stići danas, sutra, na koncu puta?

Motori trešte i ne daju misliti, šarenilo reklama trepti i ne da misliti. Ljudi na gradskim ulicama prolaze sa tranzistorima u ruci. Nešto u prolazu zvecka, drnda kao motor, praska kao zrnje na vatri; to je zabava iz tranzistora, koja smeta posjedniku i prolaznicima da ne mogu misliti.

Pod svodovima crkve je mir i tu ću misliti neometano.

Misa još nije počela.

U predvorje, gdje su kipovi svetog Antuna i Male Terezije ulazi mladić pomno obučen, još pomnije počešljan. Lijepo je vidjeti urednа mladića, koji pazi na svoj izvanji izgled, da se brine i za urednost svojeg unutarnjeg izgleda.

On se križa. Dvaput, četiri puta, osam puta. Ima li vremena od tolikog križanja da podnese Bogu, kao žrtvu, neki križ koji nosi u srcu? Još se križa. Suviše je to. Bojim se da je to križanje — samo izvana. Napadnim kretnjama smeta okolini da misli i moli, smeta i sebi da čini to isto. Onda vadi novac iz džepa, krupne novčanice, stavlja ih do nogu svetog Antuna i male svetice. I odlazi.

Ne ostaje na misi. Svakako da za ovih nekoliko minuta nije dospio ozbiljnije izmoliti ni jednu rečenicu. Sve je kod njega samo iz vana, kao i njegova vanjska urednost. Zar misli da je obavio svoju pobožnost mnogim križanjem i ostavljanjem novca? Zašto je onda uopće morao unijeti svoje praznovjerne korake ovamo, da bi druge smetao, druge zbunio i začudio i ražalostio?

Ili smo mi bili dužni da svoje razočaranje u njegov dolazak strpljivo podnesemo i darujemo ga Bogu za onaj trenutak, kad će mladić početi da misli na ovom mjestu. Da sa mislima i srcem uđe i ostane ovdje, dok ne domisli svoju molitvu do kraja, skupa sa ostalima i sa svećenikom na oltaru.

Već je puno ljudi oko mene. Crkva je prepuna. Čita se Sveto Evanđelje.

Oštro se gura naprijed krupna gospođa. Nije više mlada. To znači da decenijama dolazi na misu. Ova crkva dobro prenosi zvuk i ona dobro čuje što se čita na oltaru. Svejedno. Gura se i dalje. Ja se ne pomičem. Ne dam joj proći.

— Dajte mi prolaza, — veli ona glasno.

Svi se okreću, mršte i — šute. Ja više ne mogu šutjeti. Govorim tiho:

— Ostanite tu, dok se dovrši Evanđelje. Zar ne čujete što se čita? Ako vi ne želite slušati, drugi to žele.

— Oh! — dahne prigušeno. Zapanjena je. Nema riječi i probada me očima. I odmah dodaje: — Vi se usuđujete...

Grubo me odgurne i prođe naprijed. Kao u tramvaju. Ona je sebe uvjerila da će i u nebo doći — silom. Šutim, a htio bih joj reći da se u nebo ne može na taj način. I govorim joj u sebi sa djetinjastom zlobom: »U kino stižete točno na vrijeme, jer se bojite — zaključanih vrata!« O, zašto se crkve ne bi zaključavale? Ili bi netko morao stajati na vratima da upozori — sad se ne ulazi i ne hoda po crkvi, svečan je čas, pričekaj dok se dovrši!

Zvonce se razliježe. Isus u bijeloj hostiji lebdi nad tabernakulom. Svi kleče i stoje. Samo nekoliko ljudi sjedi. Nisu ni stari, ni bolesni. Maloprije su klečali, kad nije trebalo i stajali su isto bez potrebe. Sad sjede, jer su zaboravili misliti. No, zašto ne zaborave protresti glavom, kad dolazi njihov šef ili gospodin načelnik. Tada skaču sa stolca kao ubodeni. A sad, u trenutku dolaska Najvećeg Prijatelja, zaboravljaju da Ga pozdrave. Zašto su došli u Njegov dom? — neodoljivo želim da ih upitam.

Prolaze minute. Čas svete pričesti. Isus izlazi iz oltara. Neki su opet zaboravili pozdraviti. Što bi im rekli šefovi i načelnici, a što znanci na toliku nepristojnost? Dali bi im do znanja da su prosti ili tupoglavi. Isus ne veli ništa. On ne opominje odmah, ni trenutno.

Dugo traje sveta pričest; mnogo je ljudi prišlo pričesnom stolu i mnogi čekaju. Zato je trojici dječaka kod pokrajnjeg oltara dugočasno i nešto šapću, smiješe se, guraju laktovima, pokazuju na svojeg druga, s one strane crkve. Htjeli bi da ih on vidi, da dođe k njima, a on ih ne vidi. Sve su življi, sve glasniji; htjeli bi na sebe svratiti njegovu pažnju.

Oni, što stoje uz njih, odrasli, ozbiljni, vide to, smeta im, kreću glavom i očima, ali ne govore dječacima da se primire, da nije vrijeme i čas za razgovor, pa makar i tih, da je Isus još uvijek u dvorani crkve. Isus ugošćuje one, koji su čista srca došli za njegov stol. A mi smo dužni — za čitavo to vrijeme — moliti ga da i nas pogleda, da nas — slijedeće mise — također primi za svoj stol. To nitko ne veli dječacima. A to se može reći samo stavljanjem prsta pred usne i ništa više. Ili lakim dodirom po ramenu. Djeca će naslutiti da je važna tišina i da se događa ono najuzvišenije, o čemu su čuli na vjeronauci. Samo im treba dati znak, da se priberu.

Isus odlazi. Dječaci su zaboravili da ga pozdrave na odlasku. A nitko im nije rekao da su to učinili. Jer važno je da i njih Isus pozdravi na njihovom odlasku iz ovoga svijeta, jednom. Zato treba biti budan na njegove korake...

Gospođa na galeriji skoro i ne gleda na oltar. Promatra kor i pjevačice. Tamo se, sigurno, sopranistica hladi lepezom. To skreće pažnju gospođe na galeriji od oltara. Sopranistica ne sluti da bi nebu bila milija njezina strpljivost i mirno podnošenje vrućine više od njezina pjevanja. A gospođa na galeriji zaboravlja da nije došla ovdje zbog orgulja i pjevanja, nego zbog sjedinjenja svoje molitve sa svećenikovom pred Isusom u oltaru, koji nije na onoj strani, kamo se ona tupo zagledala.

Već smo kod zadnjeg Evanđelja, a jedna bakica vuče preko crkvenog poda svoje glasne papuče i u rukama cvijeće za kip svojeg najmilijeg sveca. Ne sluša riječi s oltara, ne da nikome slušati. Gura se poprijeko do kipa, smještenog na lijevoj strani, nosi visoko svoje cvijeće, koje plovi kao brod nad našim glavama i ne da nam misliti. Ona nema tranzistor, ali je donijela cvijeće, kad nije čas za to. Pedeset godina ona tako radi i pedeset godina se nije našao nitko da je zaustavi na sredini crkve i kaže joj: nije čas! Pričekajte!

Njih nekoliko, na svakoj misi, smeta većini misliti i moliti. Njih nekoliko, koji su ni vrući ni hladni, koji nisu pristojni, koji su bezobzirni prema bližnjem, a htjeli bi samo i jedino svojim cvijećem, svojim novcem, svojom pjesmom ili silom — zadobiti svu vječnost!

Od njihovih napadnih kretnja, od njihovoga glasa puno više vrijedi na ovom mjestu šutnja. Šutnja onog starčića u klupi, koji je promislio o svojim pogreškama i nakanio da ih što više smanji. Šutnja dječaka, koji je uvrijedio majku i zbog čega je trpio čitavo vrijeme

mise, te obnove Isusovog trpljenja. I šutnja djevojke, koja je molila za svojeg brata, koji je zapustio vjeru.

Ostao sam iza mise da se priberem i naknadno molim. Činilo mi se da sam loše postupao. Bio sam oštar prema gospođi, koja se gurala naprijed. Bila mi je smiješna lepeza na koru i nesnošljivo smetanje mise od strane bakice i njezinog cvijeća. Za takva raspoloženja nije bio čas. Činilo mi se kao da mi je zbog toga oduzeta misa. Bio sam prisutan, ali ne potpuno.

Kojim pravom mi oduzimaju puninu mise oni, koji i sami vjeruju da dolaze ubirati njezine plodove?

Hoće li oni zbog svojeg fizičkog pribivanja svetoj misi, zbog cvijeća, novca i pjesme zaboraviti na ono, što učiniše starčić, dječak i djevojka? Jer nije dosta samo govoriti: Gospodine, Gospodine! . . .

OLTAR — PRIPRAVLJEN ZA MISU

Šest zadnjih propisa novih rubrika govori kako treba pripraviti oltar za sv. Misu. Odnose se na svećenika i na one koji uređuju oltar, ali je dobro da ih znaju svi vjernici. Manje će prigovarati raznim »novotarijama« i još će bolje upoznati važnost žrtvenika i presv. žrtve.

Upravo tu riječ »presveta žrtva« upotrebljava 525. rubrika kad govori o oltaru na kojemu se ima ona obaviti. Oltar je kameni stol ili barem stol s kamenom pločom u kojoj su položene moći mučenika. To je žrtvenik koji je potrebit za sv. Misu, a sve drugo oko ili iznad oltara nije oltar u užem smislu riječi nego oltarna slika (kip) ili oltarni ures. Samo oltar je grob mučenika i kao nova Kalvarija gdje naš Spasitelj obnavlja svoju nekrvnu žrtvu. Krvnu je žrtvu prinio na Križu, ali je večer prije istu žrtvu prikazao nekrvnim načinom za stolom posljednje večere, pa je i sada za novo prikazanje iste žrtve potrebit stol, oltar. Jasno je da je to najsvetiji predmet u crkvi i Crkva hoće da ga se posebno štuje. Liturgijske knjige nazivaju oltar Kristom, jer On i jest žrtva, svećenik i oltar svoje žrtve. Svaki se oltar (ili barem njegova kamena ploča) posebno posvećuje i maže sv. uljem, što nije slučaj npr. sa svetohraništem. Samo oltaru se klanjamo, pa i onda kad nema ništa na njemu. Vidimo to najljepše na Veliki petak kad je oltar posve prazan (ni križ nije na njemu), a svećenik dođe i baci se preda nj ničice. Bilo bi dakle vrijeme da se oltar ne smatra kredencom ili staklom za postavljanje cvijeća i svijeća pred oltarnom slikom ili kipom. Na samom oltaru ne spada ništa što nije potrebito za samu žrtvu sv. Mise.

Kao stol u svakoj iole imućnoj kući, žrtvenik treba da je prostrt oltarnicima. Rubrika propisuje tri takva oltarnika koji se moraju blagosloviti. Jedan od njih mora biti toliko dug da njegovi krajevi sa strane dopiru do tla. Nažalost, na mnogim oltarima, pa i inače urednim kapelama, nije tako. Oltarnici se izvezuju i povezuju svakako, a ne misli se ili se čak i ne zna za taj crkveni propis. — Nije strog propis ali je pristojno da se ta tri oltarnika, kad se na oltaru ne obavlja neka služba, pokriju pokrivačem koji će oltar i oltarnike čuvati od prašine. Neke bogatije crkve imaju te pokrivače u raznim liturgijskim bojama koje se onda upotrebljavaju prema liturgijskim dobama i blagdanima.

Na oltaru ili iznad oltara za sv. Misu mora biti križ sa Propetim. Sama Misa više sliči pripravljanju i blagovanju nebeskog jela, kao što je bilo na posljednjoj večeri, ali ona prva Misa i svaka Misa ima svu svoju moć od Kristove žrtve na Križu, pa se bez toga lika redovito ne može misliti. A oltarni je križ, nažalost, često malen, neugledan a možda i neukusan, iako bi se imao isticati veličinom i ljepotom. Sa svake su mu strane svijećnici sa svijećama koliko ih je potrebito kod Mise. Prema odredbama naših biskupa kod sv. Mise ne smije gorjeti manje od dvije svijeće niti više od šest, pa ne treba ni stavljati više svijećnjaka, barem ne na sami oltar.

Za sv. Misu treba na oltar staviti i tablice (svakako barem onu u sredini) s molitvama što ih misnik obično moli napamet. Te se table poslije uklone s oltara, a ne ih polegnuti na oltar i pokriti, kako čine neki sakristani i sakristanke iz lijenosti ili iz neznanja. Nekima se sviđaju možda srebrni okviri tih tablica, ali 527, rubrika bez iznimke veli da te table na oltaru stoje »samo za vrijeme Mise«. A nije ni ukusno da takva ploča stoji neprestano pred svetohraništem i redovito zakriva pogled na nj. — Za vrijeme Mise stavi se na oltar jastuk ili stalak za misal. Lijepo je kad pobožne ruke izvezu takve jastuke, ali nitko ne će tražiti da onda uvijek stoje na oltaru. Određeni su za misal i kad se taj odnese s oltara, odnesu se i jastuci ili drveni stalak. — Vrčići s vinom i vodom, ubrusić, zvonce i pričesna plitica stoje na posebnom stoliću uz oltar na strani poslanice, da je pri ruci ministrantu.

Kad je govor o onome što treba za sv. Misu, onda se barem kratko mora spomenuti i podvornike (ministrante). Bez podvornika svećenik ne smije ni redovito misiti, pa već iz toga proizilazi važnost i dostojanstvo te službe. Ako baš nikako nema muške osobe, onda može misniku odgovarati ženska, ali iz neke udaljenosti i da se nikako ne približi oltaru (kan. 813). Ministranti su dakle posebna briga svećenika, veselje cijele crkvene zajednice i pravi ponos kršćanske obitelji. Bit će sve to i još više, ako slušaju naše biskupe koji im u »Vodiču« kažu: »Ministranti moraju svoju svetu službu vršiti točno, pobožno, s poštovanjem i lijepo. Neka odgovaraju razgovjetno i ne prebrzo, glasno, a da ipak ne viču. Najbolje je da svoj glas usklade s glasom misnika. Podvornici neka ne budu samo djeca nego i odrasli«. Ako se najbolje ne vrše prve preporuke, ova zadnja je kod nas rijetkost. Nije tako u drugim katoličkim zemljama, npr. u Americi, gdje se odrasli vjernici natječu tko će služiti kod Mise, jer znaju da su onda posebni dionici njezinih plodova. U crednim crkvenim zajednicama poslužnici ne očekuju materijalne nagrade nego služe Bogu na čast i puku na izgled.

Predzadnja 529. rubrika nalaže da na oltaru ne smije biti drugo osim onoga što služi za sv. Misu i za ukras oltara. Kod toga se misli na cvijeće kojega ne smije biti samo u adventu i korizmi i kad god se Misa služi u crnom ruhu. Tada treba poslušati propis Crkve i ukloniti ga s oltara, jer tko je u pokori i žalosti zaista se ne kiti cvijećem. A kad se cvijeće stavi na oltar, ne smije ga biti previše i neka je ukusno poređano i to ne na samom oltarnom stolu nego redovito na onom nastavku sa slikom ili kipom iza samog oltara. Cvijeće mora biti živo, u čistim vazama i u svježoj vodi. Ako nema cvijeća, može se staviti barem malo zelenila. Glavno je da je sve što služi za uzvišenu žrtvu sv. Mise dostojno i čisto. Tu je dosta posla za dobre duše! A osobito je važno da su čista, ili barem očišćena, srca svih koji svoje srce prinose na oltar s Božjim Srcem i koji se s oltara hrane. Onda će govoriti kao i starokršćanski mučenici: »Bez Mise ne možemo biti«.

DOBROVOLJCI TRPLJENJA

U Italiji je 1943 godine osnovano udruženje »Dobrovoljci trpljenja - i volonteri della sofferenza«. Danas je u njemu učlanjeno nekih 50 000 bolesnika, od toga oko 2 500 svećenika. Osnivač tog udruženja je Msgr. Alojzije Noverese, kome je 45 godina. On je kao dečak teško oboleo. Vukli su ga iz bolnice u bolnicu. Lekari su nad njim izgubili svaku nadu. Mladi se Novarese utekao u pomoć Pomoćnici kršćana, obavljao je jednu devetnicu za drugom, da mu Majka Božja posreduje zdravlje. Tokom treće devetnice dečak je potpuno ozdravio.

Kad je svršio gimnaziju, upisao se na bogosloviju, svršio doktorat crkvenog prava na Gregorijani i postao advokat Rimske Rote. Tako je u službi lepo napredovao.

Nikad nije zaboravio na svoju bolest. Osećao je da mu je dužnost da pomaže bolesnicima te apostolski iskoristi ogromnu duhovnu vrednost trpljenja tih bolesnika.

Setio se poruka Bl. Device Marije u Lurdu i Fatimi. U Lurdu je Gospa govorila Bernardici: pokora, pokora, pokora te o molitvi za obraćenje grešnika. Još jače istaknuta je misao pokore u fatimskim objavama. Deca kojima se Majka Božja u Fatimi ukazala, postala su pravi isposnici, duše žrtve za obraćenje velikih grešnika.

Te ideje su vodile Msgr Novarese da je osnovao udruženje Dobrovoljaca trpljenja. Pomoću časopisa, koji sada izlazi mesečno u tiražu od 40 000 primeraka, bolesnici su se upoznali sa ciljevima novog udruženja te sami u tome našli veliku duhovnu utehu.

Msgr Novarese postavio je posebno središte tog udruženja sa kućom »Bezgrešnog Srca Marijina« u Re in Val Vigezzo, čitavim kompleksom zgrada, gde se održavaju duhovne vežbe za bolesnike, za one koji se mogu još kretati. Njima se postižu krasni uspesi. Neka mlada bolesnica je posle duhovnih vežbi izjavila: Osećam

se srećnom, najsrećnijom. Ne bih menjala svoju radost da trpim sa ničim na svetu«.

To udruženje priređuje svake godine hodočašća u Lurd za velike apostolske ciljeve, a katkad i u Rim. Pape pijo XII i Ivan XXIII više su puta govorili skupovima tih bolesnika te ih pozivali da u kršćanskom duhu nose svoj križ.

U pismima mnogi bolesnici izjavljuju da su tek kao članovi tog udruženja otkrili vrednost trpljenja te da su srećni što mogu svoje patnje sjediniti s trpljenjem Kristovim i prikazati ih za velike potrebe Crkve.

IZ KATOLIČKOG SVETA

U Rimu se osniva Papinski zavod za liturgiju. Biće pod upravom benediktinskog samostana sv. Anzelma na Aventinu. Profesorski kadar će biti sastavljen od raznih redovnika i svetovnog klera. Imaće trostruki cilj: 1) istraživački rad i izdavanje liturgijskih starina. 2) obrazovanje specijalista i profesora liturgike. 3) održavanje konferencija i obaveštavanje široke javnosti.

Papa za mir. U nedelju 10. IX. Papa je služio u svojoj letnjoj rezidenciji u dvorani blagoslova svetu Misu za mir. Prisutno je bilo mnogo kardinala, diplomatskih predstavnika, klera i vernog naroda. Mnogi su ostali u parku i tamo preko televizora pratili službu Božju. Posle mise Papa je održao govor, u kome je pozvao odgovorne državnike sveta neka spasu svetu mir. Na zemlji neka se vodi samo duhovni rat protiv greha i strasti oružjem koje nabraja apostol Pavle. Papa je dalje govorio da je molitva odlično sredstvo za očuvanje mira. Na kraju se Papa obratio Majci Božjoj, neka u svojoj majčinskoj ljubavi posreduje za mir.

Državni sekretar Čikonjani je primio čestitke diplomatskog kora te tom prilikom izjavio da je njegov zadatak verno prenositi osećanja i ideje sadašnjeg Pape. Ako je diplomatija stvar razuma, ona nije manje i stvar srca, jer približava razna gledišta, pokazuje putove k izmirenju i plodnoj saradnji za zajedničko dobro. Vatikan vodi miroljubivu politiku. Rivalstvo se javlja tamo gde postoje materijalni interesi, obratno posedovanje visokih moralnih i verskih vrednota ujedinjuje ljude na bratsko razumevanje. Sveta Stolica ulaže sav svoj autoritet za pobedu visokih ideala, kao što su: religija, istina, pravo, sloboda i bratstvo. To je miroljubiva borba bez uobičajenih političkih ambicija.

Novi berlinski biskup. Posle premeštaja kardinala Döpfnera iz Berlina u München, Papa je imenovao dosadašnjeg berlinskog pomoćnog biskupa dr Alfreda Bengsch za rezidencijalnog biskupa berlinske dijeceze. Novoimenovani biskup je star tek 40 godina, rodom je Berlinac, učestvovao u ratu, bio u zarobljeništvu, 1950 posvećen za svećenika, 1959 pomoćni biskup, stanuje u istočnom Berlinu. Za zapadni Berlin odmah je imenovan generalni vikar.

Na posebnu molbu protestantskih pastora pitsburški katolički biskup dr Rajt u SAD prihvatio je poziv i održao grupi protestantskih pastora trodnevne duhovne vežbe.

Poznati propovednik p. Lepih govorio je u Beču i raznim drugim gradovima Austrije o temi »Bog među idolima i drugovima«. Kako dolazi na njegove govore na desetine hiljada slušalaca, to redovito govori na velikim javnim trgovima. Uspelo mu je u Austriji osnovati oko 100 jezgra, malih elitnih grupica kojima postavlja apostolske zadatke za svaki mesec. U takvom kružoku ima najviše do 12 članova. Više puta mesečno se sastaju, mole, proučavaju zadatke i onda ih izvršuju. Svojevrstan moderni apostolat.

U Gracu položila je doktorat iz katoličke teologije gospođa Ingeborg Janssen, rodom iz Vestfalije. Napisala je disertaciju »Đakonat žena kao odraz onog vremena«. Ona je već 1954 doktorirala iz filozofije te bila za vreme bogoslovnih studija već nameštena kao laički katehet. To je prvi ženski doktor bogoslovija, otkada postoji graški univerzitet.

Abe Brej umro. Poznati naučnik svetskog glasa Abe Brej, časni kanonik, umro je u starosti od 84 godine. Bio je član raznih naučnih instituta i honorarni profesor Francuskog Koleža. Njegovo specijalno područje bilo je praistorijsko pećinsko slikarstvo.

544 studenta iz pariške Sorbone boravilo je nekih deset dana u jordanskom delu Jerusalema na proučavanju istorijskih mesta. Za to vreme jednom su kroz jerusalemske ulice obavili pobožnost križnog puta.

»Molite se za mene« — to je bila jedina želja, koju je predsednik Kenedi uputio svom dugogodišnjem prijatelju kardinalu Kušing. Molitva je velika snaga i jaka pomoć koju može Crkva pružiti političarima.

Sedmi kongres francuskih semeništaraca. U Štrasburu se skupilo blizu 2000 semeništaraca iz svih francuskih biskupija. Pridružili su im se zastupnici iz Nemačke, Švajcarske, pa čak iz Afrike i Južne Amerike. Njihov su skup posetili kardinali Feltin i Bea. Papa je poslao posebno pismo u kome je pozvao semeništarce neka u zajednici sa njihovim profesorima i odgojiteljima steknu potrebnu duhovnu i intelektualnu izobrazbu, da budu apostoli kakve treba naše vreme. Domaći pomoćni biskup Elhinger je uputio budućim svećenicima lepe reči: »Vaše svedočanstvo mora uliti mladoj kršćanskoj eliti nadu da će naći u vama svećenike, koji će biti sposobni razumeti ih i voditi napred putem lepšeg kršćanskog života.«

Španija ima danas 19 370 župa i 42 440 crkava. 25 530 svetovnih i 8 820 redovničkih svećenika, 20 000 braće pomoćnika, 70 000 redovnica, 33 400 svetovnih i redovničkih semeništaraca, koji dolaze 40% iz obitelji sa petoro i više dece. U 64 biskupije katolici imaju 45 dnevnika, 93 nedeljna i 1603 mesečna lista. Katoličkih kinodvorana ima 1001. Katolici imaju dalje 4078 osnovnih škola sa 683 000 učenika, 298 srednjih škola za dečake i 604 za devojke. 80% španskih srednjoškolaca pohađa katoličke škole. Stručnih katoličkih škola ima 698 sa 99 000 učenika i učenica.

Gvineja, o kojoj je bilo u svetu govora u vezi izgona nadbiskupa Milevija iz Konakrija, ima vrlo malo katolika. Oni su podeljeni na nadbiskupiju Konakri i dve biskupije. Nadbiskupija Konakri ima 15 000 katolika u narodu od 850 000 muslimana i 434 000 neznabožaca. Ap. prefektura Kankan ima 8000 katolika među 450 000 muslimana i 200 000 neznabožaca. Biskupija Nezerekore ima samo 3000 katolika među 150 000 muslimana i 250 000 neznabožaca.

Indijski ministar predsednik Nehru je kazao za novu papinu okružnicu »Majka i Učiteljica« da je primerak novog duha koji treba da prožima savremenu ekonomiju.

U Severnoj Rodeziji je spaljena već treća katolička crkva, otkako su počeli nemiri. Katolički se episkopat obratio vladi da pomirujuće deluje na stanovništvo.

Msgr Obrajen, župnik u Bufalo u SAD, slavio je 100. rođendan. Još ne misli na mirovinu. Pre tri godine prvi je puta putovao avionom. Otada mu je postao uobičajenim prevoznim sredstvom.

P. Kenedi, neki rođak predsednika Kenedija služio je u Bilbao u Španiji mladu misu. Neki članovi Kenedijeve familije prisustvovali su toj svečanosti. Mladomisnik je deo svojih studija završio na katoličkom univerzitetu u Pamploni.

Za misije. U proleće je neki misijski prijatelj u Kronsdorfu u Gornjoj Austriji kupio deset prasića i dao seljacima da ih othrane. Sva se ta prasad lepo ponela i dobila onda kupca. Ukupni iznos za njih nekih 400 000 din poslan je u Indiju za neko sirotište u kome radi neka č. s. Austrijanka. Domaći se župnik pismeno zahvalio seljacima na dobroti i poslao im fotografiju onih 10 srećnih prasadi.

Nogometaši Barcelona FC su u punom broju obavili duhovne vežbe u dominikanskom samostanu. Njihov podpredsednik Enrike Laudet je izjavio: »Treba sport duhovno produbiti, kako bi doneo prave plodove. Ja verujem da će se naša momčad dobro okoristiti tim duhovnim vežbama.«

Južni Vietnam. 1. augusta u Dalatu svečano je postavljen kamen temeljac novog bogoslovnog semeništa Pija X. Posle toga oba vietnamska nadbiskupa i ostali biskupi obavili su u samostanu redemptorista duhovne vežbe. Zatim su održali savetovanje o radu Katoličke Akcije i Socijalnog apostolata.

Šta kaže UNO o uzrocima gladi? Činjenica je da umire godišnje na desetine hiljada ljudi zbog gladi. Komisija UNO ispitivala je uzroke toga i utvrdila: 1) danas je na svetu obrađeno samo 800 miliona hektara zemlje, dakle jedna osmina obradive zemlje na svetu. 2) Obrada sama je često vrlo primitivna. S malim ju je sredstvima moguće podići. 3) More pruža ogromne mogućnosti prehrane. Biohemija će ljudima u godini 2000 pružiti sasvim nova prehranbena sredstva u velikom izobilju.

Kardinal Višinski za katolički odgoj: Ogromna sredstva poljske države pripadaju narodu. Ta sredstva moraju služiti interesima naroda. Ogromna većina poljskog naroda je katoličke vere. Oni hoće svoju decu odgajati u katoličkom duhu, na što imaju neotuđivo pravo. Krist je poverio učiteljsku službu biskupima i svećenicima.

Burgenlandski biskup Laslo je sa 1000 hodočasnika došao u Rim da se zahvali Papi što je prošle godine dao toj provinciji svoju biskupiju. Biskup Laslo je pozdravio Svetog oca na sva tri jezika: nemački, hrvatski i mađarski. Papa je bio radostan i očaran, pa je pozvao Burgenland neka ostane raznolik u jedinstvu.

Sadašnji 81 kardinal pripada 30 zemljama. Šest je kardinala biskupa, 65 kardinala svećenika i 10 kardinala đakona. Najstariji kardinal đakon objavi svetu ime novoizabranog pape i kruniše ga. Od 81 kardinala 29 je kurijalnih, koji stanuju u Rimu i vode razne središne urede i kongregacije, drugi su rezidencijalni biskupi širom sveta. Od sadašnjih kardinala 9 ih je imenovao još papa Pijo XI, 33 Pijo XII a 39 Ivan XXIII. Italijana je 29, Francuza 8, Amerikanaca iz SAD 6, Španjolaca 5, Nemaca i Brazilaca po tri.

Prema oltaru. U biskupskom Ordinarijatu u Varšavi, Krakau, Padovi i Nagasaki vrše se saslušavanja svedoka o životu i radu svetačkog kandidata Maksimilijana Kolbea. Proučavaju se njegove pisane stvari.

Najvećih 15 katoličkih misijskih redova i kongregacija ojačalo se za poslednju godinu dana za preko 2000 članova. Salezijanci su porasli za 514, a isusovci za 394 člana. Svih isusovaca ima 34 687.

Lekarka pred smrt časna sestra. Dr Meri Arnold Jang, rodom iz Irske, 4 je godine vršila lekarsku praksu u Londonu. Onda je otišla u Indiju te tamo radila kao lekarka na jednoj misijskoj stanici u Južnoj Indiji. 1959 godine stupila je u red »Misionarki od Ljubavi«. Nakon dve godine svršenog novicijata njoj je bilo izuzetno dozvoljeno da je pre smrti položila redovničke zavete.

U Boliviji se slavio nacionalni euharistijski kongres prigodom 400 godišnjice grada Santa Cruz. Papu je zastupao kardinal Kušing iz Bostona. Uz to Papa je preko radia uputio učesnicima kongresa poruku, u kojoj je pozvao Bolivijce na euharistijski život i na rešavanje socijalnog pitanja između radnika i poslodavaca. Odlučeno je da se u zemlji osnuje katolički univerzitet. Papin legat Kušing je u ime američ. kog episkopata obećao pomoć od pola miliona dolara.

Kardinal Döpfner je odlazeći iz Berlina poručio svojim ranijim vernicima: »Neka vam Bog nakloni milost da biste puni vere i jakosti gledali u oči svim iskušenjima koja će vas zadesiti. Požrtvovano hodajte za Kristom noseći svoj križ; vršite savesno svoje svakodnevne dužnosti i ispunjavajte svetu volju Božju.«

Prigodom hodočašća kneževine Monako u Lurd, tamo je iznenada ozdravila Ana Marija Spajani. Ta je devojka posle saobraćajne nesreće mogla hodati jedino na štakama. Pred lurdskom špiljom devojka je odjednom prohodala, odbacila štake i ostavila bolesnička kolica.

Stanovnici jednog predgrađa Rio de Janeiro oduševljeno su dočekali povratak francuskog asupmcionista Pavla Riju, koji se nakon jednogodišnjeg zadržavanja u domovini povratio k svome stadu s obećanjem da ih nikada više neće ostaviti. Vernici su ga u trijumfalnom sprovodu odveli u njegov raniji stan — bednu staru baraku, odakle će opet zračiti ljubav.

Berlinski biskup Bengš je postao predsednikom biskupskih konferencija za Nemačku Demokratsku Republiku, jer se 13 augusta zatvorila u Berlinu granica između dve polovine grada te se onemogućilo da se svi nemački biskupi sastaju u Fuldi. Na tim konferencijama će se sastajati sedam biskupa.

U Holandiji obavilo se neobično putovanje od 17—27 augusta. 600 mladića i devojaka iz 17 zemalja pešačilo je kroz neke delove Holandije. Omladina je na putu međusobno razgovarala o verskom ujedinjenju i miru. Svako veče mlade su putnike primale jednako katoličke kao i protestantsku obitelji, pogostile ih i dale im prenoćište. Španjolci i Nemci su bili napose ganuti nad tolikom gostoljubivošću od onih koji su toliko pretrpeli od Nemaca za vreme drugog svetskog rata.

Indonezijske vlasti poručile su u katoličkoj štampariji štajlskih misionara na Floresu 250 hiljada primeraka Biblije. Prema državnom planu, vlada će za 8 godina pokloniti svakoj katoličkoj porodici jedan primerak celog Svetog pisma.

Kongo. Leopoldvilska crkvena provincija ima u 9 malih semeništa 897 đaka. U toj provinciji sa 3 miliona stanovnika ima 1,55 miliona katolika.

Novim bedemom kroz Berlin pogođena je župa sv. Mihaela. Crkva i župni dvor sa 1000 vernika nalaze se u istočnom delu grada, dok se 6000 vernika nalazi u zapadnom. Problem je privremeno rešen tako, da su evangelici prepustili katolicima u bolnici »Betanija« jednu veliku dvoranu za Misu. Isto tako je pogođeno i groblje sv. Hedvige, čija zapadna vrata leže u zapadnom delu, a većina groblja u istočnom delu grada. Otkopano je 10 metara grobova da bi se mogao podići granični zid.

SAD ima 120 katoličkih svećenika crnaca. Ove godine je bilo zaređeno 15 crnaca. 30 njih pripada dijecezanskom kleru, ostali redovničkom. Tri četvrtine tih redovnika radi u misijama oko Karipskog mora, u Africi ili na Novoj Gvineji.

Izrađen je dokumentarni film o euharistijskom kongresu u Minhenu. Film je dugačak 3000 metara i predstava traje preko dva sata.

U bečkoj gradskoj hali održala se 9 septembra potresna pobožnost za mir. Skupilo se preko 27 000 vernika. Molili su Krunicu, dok su se pred njima na platnu pojavljivale ogromne slike u veličini od 130 m^2, koje su objašnjavale na početku i kraju svake desetke umetničkim slikama tajne svete krunice, a između njih u gruboj crno-beloj boji predskazane su nevolje našeg vremena širom sveta. Na svečanosti je govorio profesor dr Rudolf Graber, a Misu je služio »fatimski« biskup Venancio. Austrijanci su se Bogu zahvaljivali za mir i slobodu što vlada u njihovoj domovini te se molili za mir u velikom svetu.

Nemačka biskupija Špajer slavila je 10 septembra 900 godišnjicu svoje katedrale, najveće crkve romanskog stila na svetu, koja je bila neko vreme i najveća crkva na svetu uopšte. To je bila carska crkva, u kojoj je sahranjeno nekoliko rimskih careva nemačke narodnosti i nekoliko kraljeva, poslednji među njima Albert Austrijski († 1308). Bečki kardinal König je vodio kao papin legat svečanosti. Glavna misao njegove propovedi je bila: Crkva verna svom poslanstvu kroz svu povest vodi čovečanstvo do jedinstva vere i života. Katolici našeg vremena treba da grade novu katedralu za čitav svet. Njeni temelji moraju biti pravednost, sloboda i ljudsko dostojanstvo, koje je Bog tako divno stvorio, a još čudesnije obnovio.

Dva poljska svećenika, štajlska misionara, dobili su izlazne vizu za Argentinu, da bi se brinuli za 25 000 Poljaka koji žive u provinciji Buenos Aires. Jedan poljski svećenik već se nalazi tamo sa 4000 Poljaka.

Austrija je izradila prozore u boji za zavetnu crkvu mira u Hirošimi. Prošlog septembra ti su prozori bili izloženi u Beču a onda otpremljeni za Japan.

U Italiji se godišnje prosečno venča 380 000 parova. Prosečna starost zaručnika iznosi 28, a zaručnica 24 godine. Godišnje se razvede oko 10 000 brakova, dakle nekih 3% od sklopljenih.

Kasno zvanje. Alojsije Rulla, vrlo poznat hirurg iz Molinete kraj Turina, bio je u starosti od 39 godina zaređen za svećenika u Vudstoku u SAD. 1954 godine sadašnji mladomisnik ostavio je lekarsko zvanje i stupio u isusovački red.

Francuski misionari koji rade u misijama pripadaju 60 raznim misijskim kongregacijama i redovima, dok francuske redovnice u misijama pripadaju 336 kongregacijama. Poslednjih 15 godina na francuskim je teritorijama osnovano 156 novih redovničkih zajednica koje su počele raditi u misijama.

Svetao primer. Neka španska obitelj iz Figueriora kod Luga ima 12 dece. Devetoro njih posvetilo se redovničkom životu. Petoro braće stupilo je u benediktinski red. Prigodom mlade Mise jednog od te braće, opat samostana Samos priredio je posebnu proslavu u čast obitelji, koja je odgojila toliko redovnika.

Izjava patrijarha Atenagora: »Petar i Andrija bili su braća; jedan je delovao u Rimu, drugi u Grčkoj. Tako treba da i mi, katolici i pravoslavni, pripadamo jedan drugome te kao braća zajednički radimo. Vrata su otvorena, kako stoji pisano u Ivanovom Otkrivenju, i niko ih ne može zatvoriti. Neprijatelji kršćanstva predstavljaju zajedničku snagu, tako moramo i mi kršćani uraditi«.

Laički apostoli za veronauk. U Mvanzi kraj Viktorija jezera vršilo se zasedanje laičkih apostola iz 35 istočno-afričkih biskupija. Odlučeno je: kako je broj svećenika premalen, potrebno je da izobraženi laici, muškarci i žene, preuzmu službu kateheta.

Australski biskupi su u pastirskom pismu naglasili potrebu privatne inicijative svojih vernika za razvoj verskog života. U državi vlada široka sloboda štampe. Katolici treba sami da se ograde od loše štampe i podupru dobru. Ne treba sve očekivati od viših, nego treba raditi samoinicijativno.

Jomo Kenijata, poznati kenijski nacionalistički vođ, izjavio je da se smatra kršćaninom, pošto uvek čita Sveto pismo, ali da ne pripada nikakvoj određenoj konfesiji. On je za slobodu bogoštovlja i za poštovanje mišljenja svačijeg.

U Dar es Salam u Tanganjiki skupilo se 51 afrički biskup iz Ugande, Kenije, Tanganjike, Njasalanda i Severne Rodezije na zajedničko savetovanje. Biskupi su izjavili da podupiru nastojanja ovih teritorija za nezavisnost. Izabrali su biskupa Kozlovijeckoga iz Lusaka za predsednika njihove stalne komisije.

Nadbiskupija Malines (Mehelen) je posle Pariza najveća biskupija na svetu sa 3,5 miliona vernika. Ona obuhvata područje Brisela i Anversa. Mnogi misle da je vreme da se izvrši podela te nadbiskupije koja zauzima preko jedne trećine ukupne Belgije.

Msgr Janko Heraković, prepozit Stolnog kaptola križevačke biskupije i prelat Nj. Svetosti, je umro 12. IX. o. g. u Križevcima u 71 godini života, nakon 45 godina plodonosnog svećeničkog života. Vječnaja jemu pamjat!

Umro je sarajevski župnik Milivoj Čekada u 52 godini života i u 28 godini svećeničke službe. Pokojnik se odlikovao svojom govorljivošću i savesnošću. — Neka počiva u miru!

Biskupska konferencija. U Zagrebu se održala od 19—22. septembra 1961. godišnja konferencija našeg episkopata. Zastupljene su bile sve biskupije i ap. administrature. Raspravljalo se o tekućim crkvenim poslovima. Određeno je da iduća korizmena poslanica raspravlja o budućem Drugom vatikanskom crkvenom saboru. Sastancima je predsedavao zagrebački nadbiskup dr Franjo Šeper.

UREDNIKOVA POŠTA

G. K. Pitanje: Zar nema proturečja među Kristovim rečima: »Sablazan mora doći« i »Jao svetu zbog sablazni«? Odgovor: Ova je proturečnost samo prividna. Krist naime ne zapoveda ljudima neka sablažnjavaju jedan drugoga, obratno zabranjuje; ali poznavajući ljudsku moralnu slabost, tvrdi da je neizbežno da dolazi do sablazni. Kako međutim ljudi sablažnjavaju svesno i slobodno, biće pozvani na odgovornost i kažnjeni.

F. L. Pitanje: U Starom su zavetu proroci bili neka stalna ustanova, koja je vrlo mnogo učinila da se u odbranom jevrejskom narodu očuva prava vera. Zašto nema takve ustanove danas? Odgovor: Starozavetna pojava proroka nije bila stalna ustanova nego povremena, nije ni bila ustanova u pravom smislu reči. Proroke nisu birali i postavljali ljudi, nego ih je Bog odabirao i slao kada i kako je sam hteo. Iza Malahije više stotina godina nije bilo proroka sve do Ivana Krstitelja. U Novom zavetu Bog je dovršio svoju objavu po svom jedinorođenom Sinu Isusu Kristu. Proroci prema tome danas nisu potrebni. Kad sunce svetli na nebu, sveća nije potrebna.

V. M. Pitanje: Da li je stvorio Bog sve duše jednake te prema tome dolaze sve razlike među ljudima od njihovih telesa? Odgovor: Kako su konačno i telesa od Boga, moramo kazati da je Bog stvorio ljude različne. Mnoge razlike među ljudima nastaju vremenom delovanjem različnih uzroka. Ne sme se zaboraviti i na slobodnu volju svakog pojedinca.

Bl. K. Odgovor: Drago mi je što ste tako čvrsta u veri, spremna i veće žrtve Bogu na oltar prineti. Savetujem Vam da pre nego što koji važniji korak učinite, pitate za savet svoga župnika odnosno ispovednika. Onda ćete uvek mudro postupati.

K. K. Odgovor: Budite mirni, dovoljno ste kazali na ispovedi. Tamo treba sve kazati što treba. Kod smrtnih greha kažete i vrstu i broj greha, ali kratko. Ne sme se čekati da Vas pita ispovednik. Sami kažite svoje grehe, ispovednik će izuzetno pomoći tada kada smatra to potrebnim.

T. K. Odgovr: Fatimska će vas Gospa već nagraditi za ljubav koju ste uložili u pesmu, posvećenu Njoj. Uredništvo je ne može objaviti.

T. K. Pitanje: Da li je moguć uzoran život izvan Krila prave Crkve? Odgovor: Krist je svojom smrću otkupio čitav ljudski rod. Iz te riznice Bog deli milosti svim ljudima. Gde postoji dobra volja, moguće je pomoću milosti Božje postići lepe uspehe u izgradnji svog karaktera. U protestantskim crkvama međutim nema svetačkih kandidata, osoba za koje bi se govorilo da su umrle na herojskom stepenu svetosti.

Z. K. Pitanje: Zašto svećenik treba da se meša u moje stvari? Ja mogu sam urediti s Bogom pitanje svojih greha. Odgovor: Uzmimo ovaj primer: Neki građanin javno grdi svog državnog poglavara. Organi državne bezbednosti postave ga pred sud. Da li bi optuženom što koristilo, kad bi odgovorio sudiji: »Ja mogu sam da rešim pitanje svog krivičnog dela sa državnim poglavarom. Šta se vi mešate u moje stvari?« Zar mislite da je vaš gornji prigovor bolji? I sudija i ispovednik su ovlašteni da zastupaju jedan državnog poglavara, drugi samog Bogočoveka Isusa Krista.

G. L. Pitanje: Da li se mogu moralno opravdati automobilske trke kao npr. u Monza gde je bilo 15 mrtvih, trke na kojima se razvija takva brzina da čovek već ne može vladati mašinom? Odgovor: Papa Pijo XII je nazvao takve vrste sporta, koje prelaze granice ljudske sposobnosti »poganskim idolopoklonstvom«, dakle nemoralnim. Kršćani prvog doba nisu učestvovali u gladiatorskim borbama ni u pozorištima ni kao borci i glumci, ni kao gledaoci. To se smatralo više manje nemoralnim i nedostojnim kršćanina.

T. K. Pitanje: Da li naučni i tehnički napredak opravdava savremenog čoveka kada se drži boljim i vrednijim od svog oca? Odgovor: Papa Ivan XXIII je kazao da je bilo uvek dobrih i zlih ljudi na svetu, onih koji su sledili Krista i onih koji su mu se protivili. Istorija nas uči da kršćanski život u nekom narodu nije uvek na istoj ravni nego krivuda, poznaje vremena propadanja i ponovnog uspona. Naši dedovi nisu imali automobila, ni radija ni televizora itd, ali su bili možda telesno i duševno zdraviji od nas, prirodno inteligentniji, čestitiji i pobožniji. Tehničko naučni napredak sadašnjice temelji se na radu i tekovinama prošlosti. Na sudu Božjem biće važno samo jedno: kako si u životu vršio svetu volju Božju.

N. S. Odgovor: Iz toga što je devičanski život krepostan, ne sledi da bračni život nije i ne može biti krepostan. Apostol Pavle je napisao: »Onaj koji udaje svoju devicu, dobro čini, a onaj koji ne udaje, bolje čini« (1 Kor. 7, 38).

S. N. Pitanje: Da li greši onaj koji oseća zadovoljstvo što je grešnik kažnjen? Odgovor: Svakome mora biti drago da se Bogu daje zadovoljština za nanesenu uvredu. Ko međutim sadistički uživa u bolovima svoga bližnjega greši. Apostolu Pavlu bilo je drago što je njegove vernike njegovo pismo ožalostilo, jer je bio čvrsto uveren da će ih ta žalost obratiti na pokajanje i popravak života.

N. S. Pitanje: Kako razlikovati nečiste napasti od osećaja fizioloških nagona? Odgovor: Osećanje fizioloških pojava polnog nagona znači drugim rečima praktično polnu nasladu, koja je dozvoljena samo osobama u valjanom braku. Prema tome, za sve ostale znači nečistu napast.

SAMOSTAN OO DOMINIKANACA, Split Hrvojeva 2, izdao je knjigu: MLADENCIMA, II izdanje od dr Jordana Kuničića. U njoj ima 21 zanimljiv članak u cilju da bi mladenci sagradili srećno kršćansko ognjište. Cena knjizi 200 din.

F. K. Pitanje: Kako obrazlažete činjenicu da su katolici u SAD tako dobro organizirali župski život, verske škole itd, kad se tamo nisu uvek skupljali baš najbolji vernici sa svih strana sveta, iz najrazličitijih naroda, jezika i običaja? Odgovor: Vaše je pitanje doista umesno; svakodnevno iskustvo pokazuje da mnogi vernici popuštaju u verskom životu kad promene svoju župu, svoju postojbinu. Odgovor će vas verovatno iznenaditi. Bog se ovde kao obično kod velikih dela poslužio osobom, pred ljudima neznatnom i malenom. To je ELIZABETA SETON, koja je kao mlada udovica sa više dece 1805 godine iz episkopalne crkve prešla u katoličku Crkvu. Ona ne samo što je osnovala prvu katoličku školu u Nju Jorku, nego je uopće početnica svih tzv. 7 čudesa američkih katolika: od sistema župskih škola koje predstavljaju najveću snagu, bolnica i drugih dobrotvornih ustanova, pa sve do utemeljenja više ženskih redovničkih zajednica koje te ustanove i škole održavaju na životu. — Vrlo je verovatno da će ova izvanredna osoba biti i prva proglašena svetica rodom iz SAD.

PAPINE NAKANE ZA MESEC NOVEMBAR: 1) Da bi se starost pravilno cenila i podnosila. 2) Da bi se omladina misijskih zemalja, koja se školuje u tehničkim veštinama, izobrazila i u verskom duhu.

ISUSE!

Došla sam da Ti kažem
kako mi je križ izranio rame
i kako ga teško nosim,
jer je pretežak za me.

Bio si kod kuće sam... u mraku,
tek vječni je žižak sjao —
Da ću Ti doći, Isuse,
Ti si to znao...

Klekoh, da Ti kažem,
ali me zbuni Tvoje raspelo...
žižak osvjetlio lice
i izmučeno presveto Tijelo.

U krvi i suzama, izmučen,
razapet, proboden i sam...
O Bože, što da Ti kažem?
Ta mene je samo sram...

Kroz vjekove Te razapinjemo
i grijesima probadamo srce Tvoje —
O Bože, kako su neznatne,
kako su sićušne patnje moje!

Došla sam da Ti se izjadam
u sutonu jednoga dana...
ali gledajući strašne boli Tvoje
iščezla je moja rana.

JADNA DECA

U ogromnim pokrajinama južno od pustinje Sahare žive ljudi, ali u strašno teškim uslovima. Zemljište je plodno uz jedan sam uslov: potrebna je voda. Ali tu su česte suše, strašne, dugotrajne, ubistvene suše. Voda je pitanje života.

Nekada zna kiša zakasniti, suša se produžiti na devet, pa čak jedanaest meseci. Samo tvrdo drvo baoba i po nekoja trnjevita biljka odoli strašnoj žegi i suši. Zemlja se pretvara u crvenu prašinu, koju nosi vetar.

Ljudi puni očaja upiru svojim pogledom prema nebu ne bi li primetili negdje daleko koji oblačić, koji će doneti malo vode i snage. A mesecima nebo ostaje olovno sivo, bez traga oblaka — osim oblaka prašine. Ljudi postaju apatični. Muškarci leno puše, da zaborave glad, a žene proganjane plačem gladne i žedne dece lutaju po isušenim predelima, ne bi li u kakvoj kotlini našle kakvu biljku ili malo vode.

Domaćice znaju da treba izdržati do kraja suše. Zato one tako škrtare sa svojim skromnim zalihama. A kraj sve štednje dogodi se da se potroši sve do zadnje mrvice. Deca traže hrane, plaču... Majkama se savija srce...

Zabrinuti su i na misijskoj stanici. Deci koja dolaze u školu treba pružiti barem nešto hrane. Ali mnoštvo gladnih brzo pospremi sve rezerve. Kamion, koji treba doneti hranu, mleko u prahu, mora prevaliti 1500 km kroz pustinju. Tako rado se dešavaju defekti na slabim putevima. Treba čekati, ali glad ne čeka...

Misijska je postaja opkoljena živim kosturima. Majke nose na rukama izgladnelu i bolesnu decu. Pokazuju misionaru, kukaju, plaču...

»Mleka za moje bolesno dete...«, tako vapiju sa svih strana. Misionari su pregledali sve kutiće svoje kuće, izneli sve, što su imali, ali još stoji red gladnih... »Oče, dajte mleka. Dete mi umire. Smilujte se...«

Misionar pater Albert ulazi u kuću i jada se poglavaru misijske postaje o. Mihaelu. I obojica zajedno sa mis. pomoćnikom bratom Marselom traže i traže. Pokupili su poslednje mrvice. Još to podele. A gladnih još ima. Otac Albert žalosno izjavljuje, da više ništa nema. A iz reda gladnih vapaj: »I baš za nas ništa nema? A zašto nema?...«

Hteo je misionar gladnima govoriti, ali mu suze ne dadoše. Pokrio je lice rukama, rasplakao se. Kida mu se srce, jer ne može pomoći.

Umiru toliki, odrasli i nevina deca zbog gladi, a u tolikim se krajevima ljudi razmeću hranom. Nemaju srca za one, koji trpe. — A ti?

SVI SVETI

Prošli ste svijetom kao ražarena svijetlost u čijem se bljesku odrazila uzvišena ljepota duboke vjere. Potresli ste drijemovnu tišinu zamahom takove snage, da se rasula nejaka veličina prolaznih vrednota. Sinuli ste nad tminom i obmanama, nad kukavnošću i zloćom, utirući pute nebrojenima, slabijima i još nerođenima, svima, koji traže istinu, svima, koji ljube ljepotu.

Rasli ste na zemlji letimičnih zbivanja da uzrastete do zvijezda onih visina, koje ne zarobljuje vlast gospodara smrtnih. U vašem trpljenju pokrenuše se sile nesvladanog života i poniženi postadoste moćni, a umirući nepobjedivi. Ostavili ste nebrojene brazde sa sjemenom svoje neustrašive riječi — nezasute su stope vaših koraka što su polazili prema sunčanim vidicima i nepregledna prostranstva ozarena su sjajem vašega junaštva posljednjega.

Ražarena svjetlost prolazi s vama svjetom patnji i nadanja.

Zanos i sila duboke vjere.
Neumrli život.
Vječita pobjeda.

TRAGEDIJA GLADI

Pred nama su tri čoveka: jedan Evroamerikanac (stanovnik Europe i Severne Amerike), jedan Afrikanac i jedan Azijac. Pred njima je osam hlebova. Oni ih podele. Ali kako. Euroamerikanac je dobio šest hlebova, a za ostalu dvojicu ostadoše dva hleba. Takva je današnja raspodela hrane na našoj planeti. To su činjenice, koje se ne mogu prezreti.

Polovina čovečanstva živi u Aziji, a na iste otpada svega jedna petina svetske produkcije hrane.

Dve trećine ljudi gladuje. Zato mnogi boluju, mnogi prerano umiru. Zemlja je zaista suzna dolina, ali mogla bi biti ipak sretnija, kad bi na svetu bilo malo više pravde i ljubavi prema bližnjemu kako to uči Krist i njegova Crkva.

Mnoštvo jadnika: na svetu je 300 miliona ljudi koji boluju od malarije i groznice; 200 miliona boluje od trahome, opasne očne bolesti; a koliko je gube, raka, tuberkuloze... Koliko dece umire u prvim danima života zbog gladi i nehigijenskih uslova. U nekim krajevima Afrike umire 70% novorođenčadi. U nekim pokrajinama dolazi jedan lekar na 70.000 stanovnika. A time broj nevolja nije iscrpljen.

Dve milijarde ljudi gladuje, a drugi istovremeno razbijaju i uništavaju hranu. Može li na takvom svetu biti božji blagoslov i mir? Pročitaj Kristov govor na gori i razmisli!

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konzultor Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20. Tek. račun 101-22-3-831. »Srboštampa« Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Tel. 20-268.

GOD. XXX BROJ 12 BEOGRAD, DECEMBAR, 1961. CENA 25 DIN

BLAGOVEST

VERSKI MESEČNIK

1931 - 1961

BEZGREŠNA DEVICA

Danas je izašla mladica iz korena Jesejeva, danas je bez ikoje grešne ljage začeta Marija, danas je Ona satrla glavu staroj zmiji (Ant. za Magn.).

Prošlo je preko 19 vekova otkako je Krist objavio svetu svoju božansku nauku, za koju je kazao da je svetlo sveta Krist je još više učinio kad je prineo žrtvu svog vlastitog života nebeskom Ocu za otkup čitavog čovečanstva i tako zaslužio dovoljno milosti da se mogu sve duše posvetiti. Svoju božansku nauku i upravu nad blagom milosti Isus je izručio svojoj Crkvi, kojoj je naređeno da vodi čovečanstvo večnom spasenju.

Kroz 19 vekova Crkva vrši uzvišeno poslanstvo propovedanja reči Božje, posvećenja duša i upravljanja vernicima. Svoje poslanstvo Crkva će nastavljati sve do svršetka sveta. Po svojim uspesima Crkva se opravdano naziva „uzdignutim znakom među narodima" što k sebi poziva sve one koji još nisu poverovali, a svojim sinovima kazuje da se njihova vera oslanja na najčvršće temelje (Vat. sabor).

Kad trenutak stanemo pred samim sobom te se upitamo, kako je s našom verom i našim duhovnim životom, na žalost ne možemo dati tako samouverljive odgovore. U najboljem slučaju možemo odgovoriti kao apostol Petar ponizno: „Gospodine, ti znaš sve. Ti znaš da te ljubim" (Iv. 21, 17).

Božja objava, kakvu čuva i uči Crkva, svakako je nepromenljiva, ali čovek ostaje čovek, prevrtljiv, nestalan, podvrgnut svakovrsnim vanjskim uticajima. Ako danas čvrsto i nepokolebivo verujem u sve što nas sveta katolička Crkva uči, nisam siguran da ću i sutra biti tako čvrst. Životno iskustvo nas uči da u tim stvarima samouverenost i gordost nije na mestu. Koliko osvedočenih katoličkih mladića i devojaka za kratko vreme gubi veru, ostavlja Krista te se obraća drugim idealima. I s odraslima dešavaju se slične stvari. Istorija poznaje mnoge velike duhove: patrijarhe, biskupe, učene redovnike i svećenike, koji su otpali od vere, otišli u krivu veru ili čak u potpuno bezverstvo te sa sobom povukli mase naroda. Desilo se nedavno da je poštom stigao na crkveni ured paket sa križem, molitvenikom i jednom slikom bez popratnog pisma. Svakako umro je otac ili majka, a njihova deca ne žele više imati kakav trag religioznosti u svom stanu. Deca su raskrstila dakle s verovanjem svojih predaka. „Sa strahom i drhtanjem radite na svom spasenju" (Filip 2, 12) pisao je apostol naroda vernicima u Filipe. To važi i za mene i tebe. Bogu hvala, što mi je milostivo očuvao veliki dar svete vere. Čuvati moram to skupoceno blago; neću čitati brošure i knjige koje će mi škoditi. Obratno, treba da produbljujem svoju veru čitanjem verskih knjiga, napose katekizma i Svetog pisma, slušanjem propovedi, molitvom i urednim kršćanskim životom.

Koliko god potrebna bila vera, ipak sama nije dovoljna. „Ko uzveruje i pokrsti se, spasiće se" (Mr. 16, 16). Duša se očistila istočnog greha tek na svetom krštenju. Tada je dobila posvećujuću milost i počela živeti duhovnim životom deteta Božjega. Najvažnija briga svakog kršćanina jest da bdije, gaji i unapređuje taj duhovni život, koji mu jedini osigurava ulaz u nebo. I opet, ko se može pouzdati u svoje snage da će idući trenutak još verno održavati Božji zakon, da ga neće zamamljivi svet povući u blato greha. Apostol Petar se uveče pričestio i zaklinjao se Isusu na svoju vernost, a nekoliko sati kasnije sramotno ga zatajio. Zar nismo i mi, na žalost, toliko puta isto učinili?

Govori se za devojke, da se ne zna koje je vere, dok se ne uda. Na žalost može se reći za svakoga od nas: do smrti ne znaš kojeg si duha, ili Kristovog ili od ovoga sveta. Razborito nas upozorava apostol Pavle: „Dakle, ko misli da stoji, neka pazi da ne pane" (1 Kor. 10, 12).

Kako je mudra naša duhovna majka sveta Crkva, koja nam svake godine ponovo otvara vrata adventskog doba.

Jedva se može u katoličkom svijetu naći slučaj, koji bi se mogao usporediti sa poviješću i sudbinom Gospine crkve u Olovu. Historijski je sigurno da je postojala skupa sa franjevačkim samostanom god. 1400, preživjela je pad Bosne pod Osmanlije; u 17 stoljeću bila je najznamenitije Gospino prošteništе na Balkanu; god. 1704 podmuklo je zapaljena i izgorjela do temelja skupa sa samostanom... Ali kroz 230 godina od njezine spomenute katastrofe do obnove 1930, nikad nije zaboravljena od katoličkog naroda Bosne, premda kroz to vrijeme u Olovu ne samo nije bilo katoličkog svećenika, nego ni crkve, ni kuće, ni zvona, pa do u najnovije vrijeme ni vjernika! Svake su se godine kroz taj dugi period na Veliku i Malu Gospojinu sakupljale na te tužne ruševine tisuće katoličkih vjernika iz raznih krajeva Bosne, dizale s toga garišta molitve Bogu za svoje potrebe i za obnovu Gospinog svetišta. Te su žarke molitve našle put do prijestola Božjega, pa je došao veseli dan 10. IX 1930. kad je zakopan temelj novoj crkvi, a na Božić 1937 održana je iza stotina godina prva ponoćka u novoj crkvi.

Povjesničar franjevačkog reda o. Luka Wading u svojem popisu franjevačkih samostana pod g. 1400 spominje i olovski samostan s Gospinom, već tada glasovitom crkvom. Hodočaste joj široki slojevi puka a daju svijetli primjer pobožnosti kraljevske osobe. God. 1454 povodom izmirenja Hercega Stjepana sa ženom Jelenom, sinom Vladislavom, kćeri Hercegove: Katarina, žena kralja bosanskog, i Marija udata za Crnojevića, gospodara Crne Gore, šalju darove Gospinoj crkvi u Olovo. Na glavnom oltaru bila je velika na platnu slikana slika Gospinog uznesenja, a ispod slike grb kraljevstva bosanskog. — Izgleda da kod pada Bosne pod Osmanlije nije bila porušena olovska crkva. A kako sve više naših krajeva pada pod tursku vlast, sve se više širi krug štovatelja i posjetilaca olovskog svetišta.

Misleći na žalosno doba pre Kristova dolaska, kada su toliki ljudi čamili u tami i seni smrtnoj, naći ćemo toliko toga još u svom vlastitom srcu. Zavapićemo iz dubine srca: „Verujem, pomozi moju neveru" (Mr. 9, 24). „Gospodine, ako hoćeš, možeš me očistiti" (Mt. 8, 2). Upotrebimo sveto adventsko vreme za skrušenu i poniznu ispoved te za pobožnu svetu pričest! Korak bliže neprolaznom svetlu i obezbeđenoj svetosti!

U knjizi „Pastor bonus", koju je u Mlecima objelodanio, o. Franjo iz Varadina g. 1697, svjedoći kao savremenik, da olovskoj crkvi hodočaste katolici iz Bosne i iz Dalmacije, pa i inovjerci iz Bugarske, Srbije i Albanije. A ljetopisac franjevačkog samostana u Baji u Mađarskoj, kuda je izbjegao dio katolika i franjevaca iza katastrofe, tvrdi da su u Olovo hodočastili vjernici iz „Bosne, Bugarske, Slavonije, Hrvatske, Štajerske, Dalmacije i Ugarske". O. Pavao iz Rovinja, prošavši u službenoj posjeti svu bosansku provinciju, piše u svom putopisu g. 1640 kao očevidac, da su muslimanske žene molile starješinu samostana, da ostavi crkvu otvorenu kasno u veče, da bi i one mogle obaviti svoju pobožnost prema Gospi, pa da su na koljenima puzale od crkvenih vrata do Gospine slike zazivajući je pri tome najganutljivijim zazivima.

Samostan je imao u svom području 56 svećenika, a u bližem i daljnjem okolišu 391 obitelj sa preko 5000 duša. U Olovu su stolovali neki biskupi, a u samostanu je službovao i negdje kod crkve pokopan je „otac bosanske književnosti" fra Matija Divković, koji je napisao i dao štampati u Mlecima na starobosančici prvu bosansku knjigu na narodnom jeziku „Nauk krstjanski".

U prvoj polovini 16 stoljeća dogodila se velika promjena u proslavi Gospojine u Olovu. Naime u to je vrijeme prispjela u Gospinu crkvu u Olovo jedna na dasci slikana slika Majke Božje na vrlo čudnovat način. Zabilježio je to Splićanin Atanazije Georgiceo, koji je prošao Bosnom kao poslanik austrijskog cara, pa je 1626 napisao putopis. U njemu navodi, da se je na brdu sela Donji Bakići (sat hoda od Olova) našla na drvo naslonjena Gospina slika u vrijeme, kad su uslijed prvih žešćih vjerskih progona nastradale neke katoličke crkve u istočnoj Bosni. Katolici su našavši sliku shvatili to kao poziv, da njoj na čast sagrade crkvu. Ali i kad je crkva bila sagrađena, nije se slika, kao velika dragocjenost, ostavljala u toj crkvi, nego je odnesena u samostansku crkvu u Olovo i tamo pohranjena u posebnoj kapelici. No svake godine na 13 kolovoza upravo u ponoći, polazila je iz samostanske crkve iz Olova velika svečana procesija sa tisućama naroda, sa bakljama i svijećama, planinskim putevima do „gornje crkve" u Bakićima, gdje je 14 i 15. VIII bila svečana proslava Gospojine pred novom čudotvornom slikom. Svečanost je svake godine gvardijan najavio vlastima, dobio janjičarsku stražu za održavanje reda i zaštitu od hajduka. Tu se je narod ispovjedao i pričešćivao, propovjedao je i bosanski biskup. Navečer 15. VIII vraćala se procesija opet u samostansku crkvu, a ozdravljenja bolesnika najčešće su se do-

gađala baš u toj procesiji. I danas stoje ruševine te male crkve, zarasle u jaku bukovu i jelovu šumu, a samo je zemljište preskripcijom prešlo u privatno vlasništvo.

Iza poraza Turaka pred Bečom 1683, a još više iza pustolovnog pohoda princa Eugena Savojskog na Sarajevo, nastala su za bosanske katolike vrlo teška vremena, pa su se mnogi odlučili na očajnički korak da sele iz Bosne. Tako se postepeno raselila i katolička župa iz Olova. Samostan je bio za-

Marijino proštenište u Olovu

pao i u velike dugove, a jednom su hodočasnici iz Dalmacije izazvali sukob i tučnjavu kod crkve u Bakićima, pa je crkva u Olovu bila zatvorena. Pukovnik Kiba, zapovjednik slavonskih graničara u Brodu, nudio je turskoj vlasti da će podmiriti sve dugove crkve i samostana, samo neka se crkva opet otvori za redovno bogoslužeњe. Međutim, je u noći od 1 na 2 kolovoza 1704 došla katastrofa, kad je crkva mučki zapaljena, pa skupa sa samostanom izgorjela do temelja sa svim što je bilo u njima: knjižnica, crkveno ruho, obje slike, oltarska i čudotvorna itd. Narod i franjevci razbježali su se, nešto po raznim predjelima Bosne, a nešto po Slavoniji, posebno u Ilok, gdje je već bilo olovskih iseljenika.

Znatan dio crkvene riznice bio je prije već u dva navrata založen kad je dignut zajam, da se otplate domaći vjerovnici. U vatikanskom arhivu nađeni su ti popisi olovskog crkvenog ruha založenog prvi puta u Anconi g. 1681, a drugi puta u Dubrovniku 1690 god.

Od spaljene crkve očuvao se ključ do danas. Najprije ga je skupa s misnom knjigom i hrvatskim evanđelistarom iz 1686 čuvala kovačka obitelj Jakić u bližem selu Oćeviji. Otvorenjem Zemaljskog muzeja u Sarajevu ti su predmeti odneseni u muzej, gdje se i danas čuvaju. Ali od ključa je napravljena vjerna kopija, koju mogu vidjeti posjetitelji nove crkve. — Jedini predmet iz stare crkvene riznice je krasna srebrena kadionica, koja je sačuvana u Iloku i na molbu vraćena novoj Gospinoj crkvi u Olovu.

Ali i iza katastrofe crkve i samostana ostala je nesmanjena pobožnost prema Gospi u srcima bosanskih katolika. Kroz cijelo vrijeme turske vlasti nastavljena su hodočašća na obje Gospojine s raznih strana Bosne, 6 do 8 sati pješačkog hoda, a za hodočasnike iz tuzlanskog kraja obligatno prenoćište negdje na putu preko Kladnja. Nije bilo više Gospojine crkve, ali je jedan veliki kamen označivao njezino nekadašnje mjesto, pa je postepeno postao predmet poštovanja i pobožnosti. Na njemu je kroz 250 godina izgorjelo na tone voska, tako da je sav voskom prevučen, da mu ne može škoditi ni kiša ni mraz. I danas, kad hodočasnici prispiju na „crkvište", svrate se tome kamenu i poljube ga poštovanjem u zahvalu, što nam je očuvao spomen na nekadašnju slavnu crkvu.

Nova crkva je zamišljena upravo grandiozno prema planu pok. arh. L. Parika iz Sarajeva. Dosad je izgrađen samo centralni dio plana (crkva sa kupolom) i crkva je iznutra uglavnom opremljena. S vremenom imaju uz crkvu doći 4 kule, toranj i trijemovi, koji bi u duljini od 18 metara imali obuhvatiti dvorište ispred crkve široko 23 m.

Potrebe duhovne pastve još ne mogu podnijeti, da se u Olovo namjesti stalni svećenik, pošto je stalnih vjernika vrlo malo. A za potrebe hodočasnika već nekoliko godina svake nedjelje od 1. V do 1. XI dolazi svećenik i drži sv. Misu. Uz crkvu živi u maloj crkvenoj kući i stalni čuvar. Na Veliku Gospojinu redovno broj sv. pričesti dosiže do 2 500, sve stranih osoba.

Dok je do nedavna Olovo pa i Gospina crkva, predstavljala jedno daleko, zabačeno, teško pristupačno mjesto, danas je crkva, kao nekom posebnom Božjom providnošću, našla se na glavnoj prometnoj arteriji Bosne, na autostradi: Sarajevo — Semizovac — Olovo — Kladanj — Tuzla — Sava — autostrada Beograd — Zagreb.

Olovsko Gospino svetište, obnovljeno iza 230 godina, živi je i rijetki svjedok, kako je jaka vjerska misao katolička i kako je duboka i požrtvovana pobožnost hrvatskog naroda prema „Prejasnoj Djevici".

Papa Ivan XXIII podigao je neke titularne biskupije privremeno u nadbiskupije, kako bi mogli biti nunciji i internunciji nadbiskupi. U pitanju su paragvajski, čileanski i bolivijski nuncije te još pakistanski internuncije.

Djelo šestog dana: stvorenje žene i ustanova ženidbe

»Tada reče Gospod Bog: Nije dobro čovjeku, da je sam. Načinit ću mu pomoćnicu, koja mu pristaje« (Gen. 2, 18).

Bog Stvoritelj je i Bog dobrohotne providnosti. Svemoguća ljubav i mudrost Božja hoće, da čovječji život na zemlji bude što ljepši i ugodniji. »Bolje je dvojici nego jednome; jer za trud svoj dobiju dobru plaću. Jer padne li jedan, digne ga opet drug njegov. A teško jednome, ako padne! Nema drugoga, da mu pomogne podići se« (Prop. 4, 9—10). Bog, dakle, odlučuje dati Adamu pomoćnicu, koja će mu pristajati, tj. pomoćnicu, koja će odgovarati Adamovim potrebama i njegovoj naravi. »I dovede Gospod Bog sve životinje zemaljske i sve ptice nebeske, što ih je bio načinio od zemlje, pred Adama, da vidi, kako će ih nazvati. Kako Adam nazove živa bića, onako će se zvati... Ali se Adamu ne nađe među njima pomoćnica, koja bi mu pristajala« (Gen. 2, 19—20).

Riječi Svetog Pisma, koje smo naveli, treba pravilno shvatiti. Prije svega ne moramo držati, da je Bog sakupio sve životinje na jedno mjesto, pred Adama. Morske se životinje, na primjer, niti ne spominju. Inače skup svih postojećih životinja nije bio ni potreban. Bog je, naime, sakupio na jedno mjesto one vrste životinja, koje su se nalazile u onoj okolici. To je bilo dovoljno da se postigne dvostruki cilj, kojeg je Bog imao: 1. Adam ima dati imena životinjama. Već smo u prošlim člancima govorili o značenju tog čina kod Istočnjaka. Dati nekome ime, značilo je imati nad njime vlast i gospodstvo. Adam daje imena životinjama, a time Bog hoće pokazati, da je čovjek (Adam) gospodar svih životinja. 2. Drugi cilj, kojeg Bog hoće postići nalazi se u riječima: „Ali se Adamu ne nađe među njima pomoćnica, koja bi mu pristajala". Životinje su neizmjerno niža bića u usporedbi s čovjekom. Životinje su čisto materijalna živa bića, bez razuma i slobodne volje, gonjene samo svojim životinjskim nagonima. Čovjek, međutim, je spoj materije i duha u jednom biću, obdarenom razumom i slobodnom voljom. Jaz između čovjeka i životinja je nepremostiv. Eventualne tjelesne sličnosti, organske funkcije itd. upravo ništa ne znače kraj takve ogromne razlike. Stoga se među životinjama nije mogla naći pomoćnica, koja bi pristajala Adamu. On je svijestan svojeg dostojanstva i svoje ogromne nadmoći nad svim životinjama. Dakako, da se ovdje ne radi o tjelesnoj nadmoći (veličina, jakost, spretnost itd.) nego o duhovnoj nadmoći, koja nadilazi bilo kakvu tjelesnu savršenost. U toj Adamovoj svijesti odrazuje se i Adamovo veliko znanje. Besmisleno je, dakle, govoriti o nekim prvotnim poluljudima, koji bi se tek kasnije bili razvili u prave ljude (homo sapiens). Adam je savršen čovjek, potpun čovjek sa svim sposobnostima ljudske naravi. Znanje je Adamovo uliveno od samoga Boga, ali takvo, da ono ne prelazi sposobnost ljudske naravi, nego ukazuje na veliku razliku između čovjeka i životinja.

Među zemaljskim životinjama Adam ne nalazi nikoju, koja bi mogla poprimiti naziv „čovjek", odnosno „žena". Cilj je Mojsijevog pripovijedanja, tj. Božje Objave, jasan. A Papa Pijo XII, u govoru Akademičarima god. 1941. formulirao je pravi smisao Mojsijevog pripovijedanja ovako: Izvan svake diskusije jest: 1. stvaranje čovjeka na sliku i priliku Božju, 2. više i vladalačko dostojanstvo čovjeka nad životinjama, 3. nijedna životinja nije mogla biti praotac čovjeka, 4. pitanje, da li se je Bog, posebnim svojim i neposrednim djelovanjem, poslužio nekim već postojećim životinjskim tijelom, da od njega načini čovječje tijelo, ostaje otvoreno polje za nauku. Kod svega toga, dakako, radi se o porijeklu samog tijela, jer je duša nesumnjivo neposredno od Boga. (Cfr. Act. Apost. Sed. 33, 1941, 506).

„Zato Gospod Bog pusti dubok san na Adama. Kad je bio zaspao, uze mu jedno rebro i ispuni mjesto opet mesom. Gospod Bog načini ženu od rebra, što ga je bio uzeo Adamu, i odvede je k Adamu" (Gen. 2, 21—22).

Prije svega potrebno je objasniti pravo značenje svetopisamskih riječi. U navedenom odlomku govori se o „dubokom snu", kojeg je Bog pustio nad Adama. Nema razloga, da se ove riječi tumače drukčije od jasnog doslovnog smisla. Radi se, dakle, o pravom naravnom snu, kojeg je Bog sputio nad Adama. Bilo je u prošlosti mnogo rasprava i prepirki o izrazu „rebro". Stručnjaci za hebrejski jezik utvrdili su, da židovska riječ „sela", ne mora značiti „rebro". Na više mjesta u Svetom Pismu ta se riječ upotrebljava u smislu „bok" a u starim istočnjačkim jezicima (na pr. sumerski) znači jednostavno „život".

Koji je, dakle, pravi smisao ovog izvještaja? Jasno je, da sveti pisac hoće u prvom redu istaknuti jednakost ljudske naravi kod muškarca i kod žene. Isključen je, dakle, svaki evolucionizam. Čovječja se narav pojavljuje u dva spola i time ukazuje na jedinstveno porijeklo svih ljudi. Prema Svetim Ocima i kršćanskim teolozima ima više razloga, zašto Bog stvara prvu ženu iz tijela prvog čovjeka: 1. „Bog je učinio od jednoga da postade sav ljudski rod i da stanuje po svoj zemlji" (Dj. Ap. 17, 26). Preko Mojsijeve Objave Bog poučava ljude, da su Adam i Eva jedini praroditelji svih ljudi. Stoga je

ljudski rod jedinstven po porijeklu, po naravi i po vrsti. 2. Ovim izvještajem Bog hoće naglasiti usku vezu između muža i žene. „Tako su dužni i muževi ljubiti svoje žene kao svoja tjelesa. Tko ljubi svoju ženu, sebe samoga ljubi" (Ef. 5, 28). 3. Bog hoće istaći dostojanstvo i vlast muža. „Žene neka se pokoravaju svojim muževima kao Gospodinu, jer je muž glava ženi" (Ef. 5, 22). Žena ima svoj početak iz muževljeg tijela. 4. Uskom vezom između muža i žene Bog navješta otajstvenu vezu između Krista i Njegove Crkve. „Jer je muž glava ženi, kao što je i Krist glava Crkvi... Muževi, ljubite svoje žene, kao što je i Krist ljubio Crkvu i sebe samoga predao za nju" (Ef. 5, 23—25).

Zaključci su jasni. Žena je stvorena, kao i Adam, na sliku i priliku Božju. „Tako stvori Bog čovjeka na sliku svoju. Na sliku Božju stvori ga. Stvori ih kao muško i žensko" (Gen. 1, 27). Žena je iste naravi, istog dostojanstva kao i muž. Stoga će obojima Bog reći: „Vladajte nad ribama morskim, nad pticama nebeskim i nad svakim živim bićem, što se miče na zemlji" (Gen. 1, 28). ženu je Bog stvorio iz tijela Adama. Kako god se uzme značenje riječi „sela", koje se obično prevodi sa „rebro", smisao je uvijek isti: Eva ima svoj početak iz Adamovog tijela. Stoga će Adam reći, kad bude ugledao prvi put svoju ženu: „Ta je napokon kost od kostiju mojih i meso od mesa mojega" (Gen. 2, 23).

„Bog nastavi: Rađajte se i množite se! Napunite zemlju"... (Gen. 1, 28). Bog ustanovljuje ženidbu. Sa ženidbom nastaje i prva obitelj i prvo društvo. Iz oskudnih riječi Svetog Pisma smijemo stvoriti neke važne zaključke. Prije svega hoćemo istaći, da je ženidba i obitelj najstarija ustanova koju je sam Bog uredio. Stoga je protivno Svetom Pismu, a time se slaže i nauka, svako naklapanje o nekim primitivnim hordama i čoporima, u kojima bi primitivni ljudi bili živjeli u punom promiskuitetu. Etnologija nam dokazuje, da što dublje prodiremo u staru ljudskog roda, to jasnije i čišće izbijaju svojstva jednoženstva, moralnosti i svetosti obiteljskog života. Uostalom, i sam Isus, upitan o mogućnosti rastave na temelju Mojsijeve dozvole da se dade ženi raspusna knjižica, odgovorio je ovako: „Mojsije je dopustio vama samo radi tvrdoće srca vašega da puštate svoje žene: iz početka nije bilo tako" (Mat. 19, 8). „Nijeste li čitali, da je Stvoritelj u početku stvorio čovjeka kao muža i ženu i rekao: „Zato će muž ostaviti oca i mater i prionuti za ženu svoju, i dvoje će biti jedno tijelo? Oni dakle nijesu više dvoje, nego jedno tijelo. I što je Bog svezao, ne smije čovjek rastavljati" (Mat. 19, 4—6).

Svojstva ženidbe, prema riječima Božjim, jesu ova: 1. „Zato ostavlja muž oca i mater svoju" (Gen. 2, 24). Ženidbena ljubav bit će jača od sinovske ljubavi. Ženidbena veza bit će jača od krvne veze, kojom su djeca tako tijesno povezana sa svojim roditeljima. Ženidbena veza bit će nerazrješiva, a temelj nerazrješivosti treba tražiti u samoj naravi čovjeka. 2) „I prianja za ženu svoju" (Gen. 2, 24). U tim riječima jasno se ističe jednoženstvo, jer Bog ovdje govori u jednini „za ženu svoju". Jednoženstvom, dakle, ima se zemlja napuniti ljudskim stanovnicima. 3) „I budu jedno tijelo" (Gen. 2, 24). Muž, sam za sebe, nesposoban je da se razmnoži. On ima nužnu potrebu žene. Sa ženom će muž postići svoje savršenstvo i moći će drugim osobama dati život. To savršenstvo i jedinstvo postizava se ženidbom. S pravom, dakle, kažemo, da se u riječima Svetog Pisma, već ovdje u prvim glavama, nalaze glavna svojstva ženidbene veze: jednoženstvo, nerazrješivost i prvotni cilj, rađanja novih ljudi. To je volja i ustanova Boga Stvoritelja i vrhovnog Gospodara.

Liturgijska obnova

PJEVAJMO PSALME GOSPODU!

Život Crkve i njenu molitvu ne možemo zamisliti bez psalama. Psalmi su njena službena, vrlo plemenita molitva. Dio su djela Božjeg, kako kaže sv. Benedikt. S literarnog stanovišta psalmi su najuzvišenija lirika starih vremena. Njihova pjesnička zbirka skupljala se od Davidovih vremena pa sve do Makabejaca. Predstavlja nam stalnu, neprekidnu čežnju izraelskog naroda prema Bogu.

I naš Spasitelj molio je psalme na čast svog nebeskog Oca. Njegova zaručnica sv. Crkva ga u tome slijedi. Isus je psalme razmatrao, pjevao, recitirao i često citirao. Židovski obraćenik Salvator Attal preveo je ovih dana s hebrejskog originala na talijanski jezik psalme. On kaže da se starozavjetni psalmi mogu smatrati kao neka vrsta predslovlja, uvoda u samo Evanđelje. Psalmi sadržavaju mnoga proročanstva o Kristu. Oni imaju važan udio u liturgiji istočne i zapadne Crkve od apostolskih vremena do danas, a i u buduće, jer se njima čovjek, koji čezne k svjetlosti Božjoj, klanja i moli Bogu. U misalu obilno susrećemo psalme, njihove stihove u uvodu mise i na prelazima između njenih dijelova. U „Brevijaru" 150 psalama predstavljaju glavni dio njegovog sadržaja i tako su raspoređeni da se obično

svi mole svake sedmice. Enciklika „Mediator Dei" pape Pija XII naziva brevijar molitvom, koju Mistično Tijelo Kristovo u ime svih kršćana upravlja svevišnjem Bogu. Za to su djelo određeni svećenici, a također i vjerske zajednice koje je Crkva posebno odredila.

Kako je slatko i ugodno za duh, kad se nađemo u kojoj crkvi gdje se moli brevijar u koru. Stare katedrale, drevne opatije i samostani kao da ožive. Koliko se tu duša obratilo i podiglo! Po liturgijskoj molitvi u koru u mnogim dušama oživjela je Crkva. Ako se lijepo moli i pjeva, premda na latinskom jeziku, vjernici pažljivo slušaju i zapamte barem završne riječi. Osim u koru zajednički, svećenici su dužni moliti brevijar privatno, ako koga od toga ne ispričava bolest. Kako je lijepo, kad vidimo naše župnike da mole brevijar u sobi, vrtu ili u crkvi. Nitko koji poznaje njihovu službu, neće im smetati u njihovoj molitvi i sabranosti.

Stari židovski narod izrazio je u psalmima čitavo svoje duhovno stanje: poniženje, klonulost, poraze i pobjede, oduševljenje i radost, gnušanje i divljenje, priznanje i ispovijed svojih ljudskih slaboća i nevolja, ljudsku nezahvalnost i nevjernost, konačno njima su se klanjali svevišnjem Bogu i slavili njegova dobročinstva.

Iako psalmi potiču od raznih pisaca, oni se ne ograđuju na osobne interese i poglede autora, nego zahvataju općenite vremenite i duhovne potrebe čitavog naroda, koji je tokom vremena zbog svojih posebnosti toliko pretrpio.

Kod starih Židova molitva psalama sačinjavala je najuzvišeniju i najčasniju ljudsku radinost, kojoj se pripisivala najveća moć. Molitva je potreba i dužnost ljudske prirode. Po sv. Tomi molitva ima četiri glavne svrhe: poklonstvo, zahvalu, zazivanje milosrđa i traženje novih milosti. Po Svetom pismu s molitvom se duša uzdiže k Bogu sa snagom svih svojih osjećaja. Sad izrazuje Bogu svoju vjeru, nadu i ljubav, sad svoj strah i zebnju nad zlom i opačinom, sad veselje zbog dobra. Katkada je molitva samo razmatranje i razmišljanje, intimni razgovor s Bogom, mirno blaženo gledanje, a katkada šutljiva predanost i slatki zaborav. Šutnja i zaborav su još i sada oznaka molitve u Islamu.

Starozavjetni psalmi su uzvišene pjesme, ali i pobožne molitve, nastale Božjim nadahnućem. Riječ „psalam" grčkog je izvora, prevod hebrejske riječi „mizmor", što znači pjesmu koja se pjeva uz kitaru ili uz pratnju kojeg drugog glazbala. Grčki „psalein" znači udarati i pjevati zajedno. Taj izraz prešao je na latinski, pa i na sve moderne jezike. Autori psalama su različiti ali su poznati. Psalama ima 150. Pošto je većinu njih, tačno 80, spjevao kralj David, redovito se zovu „Psalmi Davidovi". Broj je psalama relativno velik i zauzimlje posebno mjesto među pjesničkim knjigama Biblije. Ove su se molitve kod Židova vrlo često molile. Njihova razdioba na razne časove vrlo je stara. Židovi su dan dijelili na tri dijela: jutro, podne i večer, a također i noć na tri dijela: večernje bdijenje, pola noći i jutrenje buđenje. Pobožni su Židovi molili tri puta po danu, a tri po noći. Apostoli i prvi kršćani, porijeklom Židovi, ovaj su običaj po astronomskoj dobi dana slijedili, a kasnije se upotrebila razdioba molitvenih časova po običaju Rimljana.

Iz praktičnih razloga za obični radni narod molitva je bila ograničena. Od 4. vijeka dalje neki redovnici i pustinjaci molili su neprekidno. Redovnici, zvani Acemiti tj. „vječno budni", molili su psalme uvijek, bez prekida, razumije se naizmjence, pa se njihova molitva zvala „vječna hvala". Konačno je sv. Benedikt sistematizirao i uredio za svoje monahe službu pohvale Bogu sa psalmima, što se zove „Djelo Božje". Sv. Benedikta su kasnije slijedili utemeljitelji redova: Romualdo, Bruno, Bernardo, Franjo i Dominik.

U prvim vjekovima kršćanstva molitva se odvijala u pjevanju psalama. Sv. Ambrozije, sam pjesnik, prispodablja ovo pjevanje čitavog naroda u crkvi šumu morskih valova, koji se blago razbijaju o žal, a daleki otoci kao da pljeskaju tihom koru svetih valova i odzvanjaju od pjesama svetih. A sv. Augustin u svojim „Ispovijestima" piše: „Koliko li suza nisam prolio, duboko dirnut glasovima himni i psalama, što su se slatko razlijegali po Crkvi Tvojoj! Ti su glasovi ulazili na moje uši i Istina Tvoja mi se u srcu razlijevala. Otuda mi se rasplamsavao osjećaj pobožnosti i suze tekle i meni je uz njih bilo lijepo."

Liturgijska obnova našeg vremena uz žrtvu sv. Mise sve više i više ističe važnost i ljepotu biblijskih psalama. Biblija i liturgija! Psalmi su proročanstvo o Kristu, uvod u Evanđelje i pjevat će se do konca svijeta dok On ne dođe.

(Slijedi)

Papa je grupi turista rekao: Turizam ne sme biti prepreka svetkovanju Gospodnjeg dana. Nije zadovoljeno Božjoj zapovedi samim učestvovanjem svetoj misi. Potreban je i nedeljni počinak, pobožnija molitva, verska pouka, pojačanje obiteljskog duha i dela kršćanskog milosrđa.

Novi konzistorij. U Rimu se govori o mogućnosti novog konzistorija, gde bi Papa imenovao nove kardinale iz redova rezidencijalnih biskupa kao i kurijalnih dostojanstvenika. Možda će biti objavljena imena one trojice kardinala čija imena nisu bila objavljena 28 marta 1960 godine.

„O kako je lijep čist naraštaj! Uspomena je njegova besmrtna, I pripoznata i kod Boga i kod ljudi!"

(Mudr. 4, 1).

Kažu da je bila najljepša djevojka u gradu. Najljepša i najčednija. Tek joj je 21 godina. Činovnica je u banci. Imala veliku maturu i prije par sedmica položila stručni ispit u Zagrebu, i vratila se u svoj mali gradić na Jadranu.

Nosila je najljepše ime: Marija. Majka joj ga je dala, jer se rodila upravo onoga dana, kada se u njezinu rodnome selu u blizini spomenutog gradića svetkovala Gospa Ružarica (1. nedj. listopada 1939).

Na Marijin blagdan rođendan, a na Marijin blagdan, i to najljepši: Bezgrešno Začeće 1960, bit će i njezina smrt.

Nagla, nevidna smrt, ali dobro pripravljena.

Jer, Marija je bila duboko pobožna djevojka. Svake nedjelje u 10 sati išla je na glavnu župsku misu u sustolnicu. Nikada nije izostala. S kojim su veseljem starije žene promatrale tu mladu, urednu devojku, s kakovom pobožnošću prisustvuje službi Božjoj!

Inteligentna djevojka, rado je čitala, ali uvijek štivo što koristi i odgaja čovjeka.

U kući je bila anđeo koji savjetuje i potiče svakoga na dobro. I tako uredna, da njezino rublje poslije nagle smrti nađoše u ormaru savršeno složeno i neobičon čisto.

Inače, bila je teški srčani bolesnik, iako to na njezinu izgledu nitko ne bi rekao. Svijesna toga, kao mudra djevica iz Evanđelja, svoju svjetiljku uvijek je držala užganu i punu ulja.

Spremala se za stručni državni ispit na dva načina: moleći i radeći. Prije ispita išla je Majci Božjoj u njezino ubavo svetište pod vedrim nebom nedaleko od grada, a kada se povratila iz Zagreba, opet je došla Marijinoj špilji, da joj zahvali na uspjehu. I toliko ju je privlačila ta romantična lurdska spilja u borovoj šumi među morem i planinom, da nije bilo ni jedne proslave u tome svetištu, a da ona nije bila. I to pješke, kao pravi hodočasnik, premda slaba srca.

Četiri dana prije smrti u nedjelju također je išla ka Gospinoj spilji sa svojom prijateljicom.

Došao je četvrtak, blagdan Bezgrešnog Začeća. Prvi dio dana morala je biti na radnome mjestu. Kada se povratila kući, reče majci: Majko, ja večeras moram ranije u crkvu!

Na taj je blagdan glavna Gospina svetkovina kod franjevaca u tome gradiću. U pet sati navečer u njihovoj crkvi bude svečana služba Božja, izabrani propovijednik, pjevački zbor bogoslova pod vodstvom stručnog maestra — franjevca, brojna asistencija na oltaru itd.

Sve što katolički osjeća u malome gradu došlo je u crkvu. Nije izostala ni Marija. Dovela je sa sobom i svoju prijateljicu.

Odvijao se sveti program: ceremonije, propovijed, zbor, a osobito pjesma „Mariju zovem dan i noć" i sveta pričest, kojoj je pristupila i Marija. Sve lijepo, divno, nebeski.

Marija je sva sretna.

Još na kraju svega. Kada je svijet izišao iz crkve i tama već pokrila zemlju, Marija je još jednom došla pred oltar Bezgrešne Djevice, da se toplo pomoli.

Zadnja molitva pred Gospinim kipom.

A prijateljica je čeka.

— Gdje si se izgubila?

— Išla sam se pomoliti pred Gospom. — za utjehu!

Ona je po savjetu liječnika redovito išla polaganim korakom. A te večeri išla je kući hitrim korakom, tako da je Vanja rekla mami:

— Vidi, kako Marija brzo ide.

Išla je brzo, jer je očito te večeri bila radosna srca, poslije divne božanske priredbe u crkvi. I da na vrijeme stigne kući.

Prolazeći mimo stariju ženu, reče:

— Jeste li vidjeli, teta Neda, kako je bilo lijepo u crkvi? Dala bih svu svoju plaću, kada bi se moglo još jedanput ponoviti!

Marija je trebala ujutro ustati u sedam manje deset i ići na posao kao svako jutro.

— Marija, diži se! Već je vrijeme, — zove je sestra, zove je majka.

Ali, Marija se ne diže.

Opet je zovu. Dolaze bliže. Ne javlja se. Nema više nikakova znaka života...

Te noći iza blagdana Imakulate poslije službe Božje i zadnje svete pričesti nebeska je Majka došla po svoju vjernu kćerku i njenu plemenitu dušu povela u kraljevstvo svoga božanskoga Sina da sluša vječnu muziku...

*

Trećega dana bio je sprovod. Ali to nije bila neka žalosna povorka. To je bio trijumf vjere, kršćanske kreposti i duhovne ljepote.

Cijeli grad odao je priznanje uzornoj kršćanskoj djevojci, koja je svoj kratki zemaljski život časno provela između dva Marijina blagdana, između zemaljskoga i nebeskoga rođendana: Gospe Ružarice i Bezgrešnoga Začeća.

Papa je 1 oktobra posetio Vatikanski radio prigodom njegove 30 godišnjice. U govoru preko radia zahvalio se svojim prethodnicima što su podigli taj centar apostolata. Zatim je Papa pozvao slušaoce na molitvu za koncil i na saradnju u misijskom radu putem molitve, žrtava i priloga.

Papa je krajem septembra iz Kastel Gandolfa posetio Kalistove katakombe. Njihovi čuvari salezijanci bili su prijatno iznenađeni neočekivanom posetom crkvenog poglavara, koji više godina nije video tih katakombi.

Poptuno sačuvano je telo majke Katalona, susestre sv. Terezije Avilske koja je 1583. godine osnovala samostan bosonogih karmelićanki u Pamploni. Prigodom posete beirutskog biskupa grob su otvorili i našli nebalzamirano telo sačuvano, iako je bilo u grobu preko 360 godina.

U Etiopiji se izgrađuje jedna međukonfesionalna radijska stanica. Car Hajle Selasije je dao dozvolu za nju Svetovnom savezu luterana, ali će se njom služiti i katolici.

Austrija je imenovala novog poslanika kod Svete Stolice u osobi dr Ivana Koreth, koji je 22 septembra predao Papi svoje akreditivno pismo. — Kako je dosadašnji nuncije u Beču umro, to je Papa imenovao Msgr Opilio Rossi, dosadašnjeg nuncija u Čileu njegovim naslednikom u Beču. Novi se nuncije rodio u Nju Jorku 1910, bio zaređen za svećenika 1933, imenovan biskupom 1953 i postavljen nuncijem prvo u Ekvadoru, onda u Čileu. Novi nuncije govori uz talijanski i francuski također i španjolski i nemački. U Beču postoji nuncijatura već od 1529 godinne.

Papa je prigodom nesrećne smrti generalnog sekretara OUN Daga Hamaršelda uputio izraze saučešća generalnom sekretarijatu OUN i švedskoj vladi.

Dva talijanska kardinala Lercaro i Fossatti zamolila su Papu da se ubrza proces za beatifikaciju danskog lekara, prirodoslovca i biskupa Nils Stensona.

Apostolsko pismo o krunici. Papa je 29 septembra izdao apostolsko pismo biskupima i vernicima, u kome naglašava važnost moljenja svete krunice. Kod svećenika mora krunica dobiti mesto odmah iza mise i brevijara, a kod vernika odmah iza mise i svetih sakramenata. Iako ima u toj molitvi mesta za osobne potrebe, lepo se može moliti i kao zajednička molitva čitave Crkve za velike općenite potrebe. U prošlosti je sveta krunica spasila čovečanstvo od mnogih opasnosti. Isto se može postići danas kada je svetski mir u tolikoj opasnosti. Mir u ljudskom i kršćanskom značenju predpostavlja da su duše prožete istinom, pravednošću i bratskom ljubavlju, što sve otklanja opasnost od razdora i pometnje. Molitva svete krunice usmerava dalje volju svakoga i svih na evanđeosku nauku, na razmatranje tajni i primera Isusa Krista i njegove Majke Marije.

Papa je u svom poslednjem govoru pre odlaska iz Kastel Gandolfa govorio o opasnosti razmirica. Kazao je da malo ljudi živi u međusobnoj slozi, dok ih je ogromno zavađeno među sobom. Svuda se čuju pretnje, negativne kritike, svako se poziva na svoje pravo. Ako pomislimo šta se govori, mir je na vrlo slabim nogama. Jezici su spremni na pucnjavu kao topovi. Jedino se možemo nadati u milost Božju da se pokaže jača od ljudske pokvarenosti.

Tri nove votivne mise. Na predlog kardinala Valerio Valeri, Papa je dozvolio tri nove votivne mise: za redovničke zavete redovnica, za redovničke zavete redovnika i za redovnička zvanja.

Papa je poslao katolicima Madagaskara poruku prigodom 100 godišnjice misijskog rada u toj zemlji. Papa se zahvaljuje Bogu za lepe uspehe koji su bili postignuti tokom 100 godišnjeg misijskog rada. Madagaskar ima danas 15 nadbiskupija i biskupija, oko 1,1 milionā vernika, više stotina svećenika i redovnika, oko hiljadu redovnica, desetine hiljada omladine odgojene u katoličkim školama. Papa poziva na daljnji neumorni rad, napose na aktivnu saradnju laičkih apostola sa hijerarhijom. Na kraju Papa izražava nadu da će biti jedna njihova zemljakinja Viktorija Rasoamanarivo postavljena na oltar, svemu svetu za primer visokih kršćanskih kreposti.

Papa je u okviru izbegličke godine poklonio za južnovietnamsku sirotinju 50.000 dolara s posebnim nalogom da se taj iznos podeli i budističkim dobrotvornim organizacijama.

U Friburgu u Švajcarskoj održao se od 10—12. oktobra kongres pastoralne teologije. Skupilo se 120 specijalista iz čitavog sveta da proučavaju moderne pastoralne probleme. Kongres je vodio kardinal Marella. Pročitano je bilo papino pismo u kome Papa želi kongresu uspešan rad. Papa se nada da će učenje Crkve i zdrava teologija u harmoniji sa starim i novim metodima omogućiti ono što se traži. Dok ideje zaražene krivim naukama i propovednici razuzdane slobode uznemiruju i truju ljude, nauka spasenja treba da pokaže Božjem narodu pravi put i da upravlja njegovim stopama.

Kardinal Bea održao je jednu konferenciju o koncilu i o jedinstvu kršćana u Bernu gde je bilo prisutno mnogo predstavnika reformiranih crkava. Kardinal je potvrdio da odeljene crkve sve više teže za jedinstvom, iz čega se i porodio ekumenski pokret. Koncil neće direktno raspravljati o uspostavljanju kršćanskog jedinstva. Koncil ne može nastupiti put kompromisa u dogmama, u pitanju vere, ali može ukloniti mnoge trzavice i tačke nerazumevanja. Na području teologije i

istorije treba da se obavi još ogroman rad, da bi se raspršilo nerazumevanje koje je nastalo u početku reformacije. Kardinal je na kraju pozvao sve kršćane na aktivnu saradnju za koncil. Da li je utopija verovati da će se jednom sastati unionistički koncil? Znatne prepreke još valja nadvladati, ali ne smemo postati malodušni i dići ruke. Na nama je da pripravimo njive za setvu, a Bog će dati rast i žetvu.

Fakultet ekonomskih i socijalnih nauka na Luvenskom univerzitetu otvorio je poseban institut za studij zemalja u ekonomskom razvoju. Studenti, koji su već završili taj fakultet ,mogu se upisati na taj institut. Studij na njemu traje jednu godinu. Cilj tog instituta je bolje poznavanje ekonomskih, socijalnih i političkih problema nerazvijenih zemalja, potrebnih preduslova na brže ekonomsko uzdizanje tih teritorija. Studenti će sami vršiti istraživanja. Na kraju će im se dati posebna diploma.

Istočne crkve i zapadna Crkva. Državni sekretar Amleto Čikonjani je održao predavanje na 8 tednu Kršćanskog istoka u Napulju. Govorio je o odnosu istočnih crkava i zapadne. Naglasio je da su se uvek smatrale bratske odnosno sestrinske crkve. Stoga je značajno što se je Papa ljubaznom susretljivošću nazvao »Ja sam Josip, vaš brat«. Bratska osećanja su bila katkada potisnuta u pozadinu, ali su se od vremena na vreme spontano manifestovala. Tako i prigodom naveštaja budućeg ekumenskog sabora. Mnogi istočnjaci su u tome videli događaj od interesa i za njihov verski život. Tokom vremena nakupilo se dvosmislenosti, nerazumevanja, podozrenja, raznih interesa i egoizma. Ljudski motivi, posvema tuđi verskom poslanstvu bili su odlučujući u stvaranju jaza između jednih i drugih. Verni narod je vrlo malo znao o pravim razlozima koji su odlučili raskol, pošto je to često bilo prekriveno. I tako se narod našao s osakaćenom verom. Kardinal je zaključio mišlju da treba u duhu vere i ljubavi prvih stoleća poprimiti motive prvih vekova, proučiti ozbiljno stanje crkava u prvim vekovima, pa će se pojaviti u srcima zora jedinstva s bogatim nadama za Crkvu.

Konferencija pravoslavnih crkava na Rodosu krajem septembra je uspešno završila svoj rad. Zastupljene su bile gotovo sve pravoslavne autokefalne crkve. Bilo je i katoličkih posmatrača. Pre početka rada hodočastilo se na ostrvo Tinos, pravoslavno Marijansko prošteništе i na Patmos gde je apostol Ivan bio zatočen te napisao Otkrivenje. Sastavljen je spisak predmeta koje treba da obradi budući pravoslavni koncil na kome bi se sastali njihovi poglavari. Na predlog ruskog predstavnika konferencija je usvojila rezoluciju da pravoslavne crkve davaju podršku pokretu za mir koji ima svoje sedište u Pragu te da osuđuju rasnu diskriminaciju. Katolički nadbiskup u Atini Msgr Printesis je pozvao svoje vernike da podupru molitvom rad tog pravoslavnog kongresa.

Nemački svećenici, koji su bili u francuskom ratnom zarobljeništvu te su mogli tamo produžiti svoje bogoslovne studije, poklonili su sada jednoj novoj crkvi u Šartru jedan oltar i tabernakul u znak zahvalnosti za primljene usluge.

Indonezija je dala svoje podanstvo 85-orici stranih misionara, većinom Holanđana. Među njima se nalaze dva biskupa. Pre toga je trebalo polagati ispit iz domaćeg jezika i istorije.

Svetski savez crkava zaseda od 18. novembra do 6. decembra u Nju Delhiju u Indiji. Na rasporedu je molba ruske pravoslavne crkve da bude primljena u članstvo. Sa katoličke strane prisustvuju tri posmatrača: holandski profesor Groot, francuski dominikanac Le Gilu i američki isusovac Daf. Njima su pridružena dva indijska svećenika.

U Brislu se prireduju večernja predavanja za bezverne. Pred 2000 slušalaca govorila su tri obraćenika, koji su prvo bili katolici, onda otpali, pa se ponovo vratili Crkvi. Sva trojica bili su saglasni da ih je u otpad dovela verska mlitavost okoline u kojoj su živeli.

Prijateljstvo po pismima. Pokret »Kristov mir« propagira prijateljska dopisivanja među pripadnicima raznih naroda i rasa. Dosad se uspostavilo dopisivanje među 32.000 članova dakle 16000 prijateljstava. Mnogo je među njima mladih. Na takav način širi se poznavanje stranih zemalja i razvija opće bratstvo među narodima.

Kneževina Lihtenštajn je uvela 17. septembar kao pokornički dan u godini. Tada su zabranjene sve javne priredbe. Smisao tog dana je zadovoljština za grehe kojima njihovo stanovništvo vređa Boga. Lihtenštajn ima gotovo isključivo katoličko stanovništvo.

Pasauski biskup Simon Konrad Landersdorfer je dobio koadjutora s pravom nasledstva u dr Antunu Hofmanu. Mladi biskup se rodio 1909., bio zaređen za svećenika 1936., a od 1955. bio rektor u bogoslovskom semeništu.

Minhenski nadbiskup kardinal Döpfner bio je 30. septembra ustoličen na katedru sv. Korbinijana Minhen-Frajzing i tako postao 71 rezidencijalni biskup na toj stolici.

Cela se župa obratila. U Turloku u Kaliforniji bila je primljena cela župa od 40 nestorijanskih porodica zajedno s njihovim župnikom u krilo katoličke Crkve kaldejskog obreda. Obred primanja obavio je katolički kaldejski župnik Tomas Ridavid iz Čikaga. Ne treba posebno naglasiti da su se obraćenici temeljito pripravili na taj korak i sami molili za prijem.

Salonski biskup iz Francuske Msgr Pierar organizuje za idući Uskrs posebno hodočašće na grob sv. Dominika Savija, koji je svetao uzor svim dečacima.

U Londonu se gradi nova katolička crkva. Krov iz bakra predstavljaće veliku novost. Bakar će biti pojačan staklom koje će propuštati svetlo. Crkva će imati oblik križa, kor će biti smešten u sredini crkve.

Grkokatolički egzarh u Atini je dobio dozvolu za podizanje nove katoličke crkve. Ta će se graditi u ulici Arhanon. Prva takva dozvola za 60 godina.

U Arsu sv. Ivana Vianeja gradiće se nova podzemna crkva za 2500 vernika, pošto je dosadašnja premalena, a prostora nema dovoljno. Pobudu za to je dala nova crkva u Lurdu. Već pristižu prilozi iz raznih zemalja.

U Bolonji se održao generalni kapitul dominikanaca. Taj red ima danas oko 10.000 članova, podeljenih u 38 provincija. Poslednji puta generalni se kapitul održao u Bolonji, gde je grob njihovog osnivača sv. Dominika, pre 213 godina. Njihov je general p. Mihael Braun.

U Rimu je iznenada umro Filipo Sokorzi, isusovac koji je gotovo 20 godina vodio vatikanski radio.

Umro je Mihael Memelauer, biskup iz St Pöltena u Austriji, u starosti od 87 godina, 3. oktobra, a sahranjen 6. oktobra. Pokojnog će biskupa naslediti njegov koadjutor dr Franc Zak, koji je upravo napunio 44 godine života.

Biskupija St Pölten sagradila je lepu novu zgradu za obrazovanje laičkih apostola i za duhovne vežbe za laike. Prvi direktor tog novog Hipolitovog doma je ing Leo Prüller. U St Pöltenu se održala od 1—4. oktobra dijecezanska sinoda pod geslom: savremena pastoracija pod naročitim vidikom laičkog apostolata.

Časno mesto. Emnidov institut u Nemačkoj je napravio anketu: ko treba da ima časno mesto u društvu. Pitanje je obuhvatilo sledeće socijalne položaje: ministra, princa, biskupa, generala, univerzitetskog profesora, generalnog direktora. Zanimljivi su rezultati: 29% glasova je bilo dano za biskupa, 24% za univ. profesora, 9% za ministra, 8% za generalnog direktora, 6% za princa, 3% za generala. Javno mišljenje, koje nije baš sklono Crkvi, priznaje biskupu u društvu prvo mesto.

Peru ima 12 miliona katolika sa 2000 svećenika. Glavna nadbiskupija Lima ima 29 župa, a svaka od njih najmanje 10.000 vernika. Trebalo bi osnovati 60 novih župa, ali ni dosadašnje župe nemaju svaka svog vlastitog župnika.

Na svetu postoji 2250 radijskih stanica za ometanje nepoželjnih vesti. Za njihovu izgradnju trebalo je najmanje 200 milijardi din., a za njihovo izdržavanje godišnje najmanje 80 milijardi din. Ako su ta ometanja u službi istine i pravde, onda se isplati trošiti takve svote novca.

Ubijstva. Blizu Venecije bio je ubijen 65-godišnji župnik Silvio Bonollo. Davao je duhovne vežbe u servitskom samostanu u Veneciji. Telefonski bio je pozvan u Padovu, ali je bio na putu ubijen. — U Firenci desio se sličan slučaj sa časnom sestrom. Bila je to 50 godišnja redovnica, koja je godinama radila kao laborantka u bolnici na analizama. Policija je našla njezino telo sa razbijenom lubanjom. Računa se na ubijstva iz pljačke odnosno prigodom pljačke.

Berlinska biskupija se sastoji iz tri dela: zapadni Berlin sa 291.000 katolika, istočni Berlin sa 132.000 vernika i deo Nemačke demokratske republike sa 152.000 verninka.

Iz Varšave je u prošlom avgustu hodočastilo peške 4000 vernika u Čenstohovu, nacionalno Marijino svetište, 240 km daleko. Na putu im se pridružilo još 3000 vernika. Svakako dobar znak duboke vere i nepokolebivog verskog života.

Braća jedan drugome. Kardinal Višinski je pozvao u svojoj propovedi na blagdan sv. Ladislava slušaoce da budu braća jedan drugome. Govorio je: čovečanstvo očekuje ljude koji će pobediti silu i doneti pravdu. Mi znamo da treba čekati. Mi tražimo od onih ljudi koji upravljaju sudbinom sveta da nam kažu istinu kao svojoj braći. Čovečanstvo čeka na ljude koji znadu ljubiti. Za njima će rado hodati; pobeda dolazi po ljubavi. Ako čovek nema u sebi drugo nego mržnju, mi ćemo ušutiti pred njime, kao što je svet onemeo pred Aleksandrom, Karlom Velikim, Napoleonom i Hitlerom. Mi želimo da nas se ljubi. To traži od muža žena, radnik od poslodavca, narodi od svojih upravljača, ceo svet od OUN.

Misijski univerzitet Sofija u Tokiu lepo se razvija. Pre 6 godina imao je nekih 1500 studenata, ovog proleća već 4000. Trenutno ima pet fakulteta: teologiju, filozofiju, nacionalnu ekonomiju, pravo i strane jezike. Iduće se godine otvara i tehnički fakultet. Među studentima ima samo 550 katolika. Tokom prošle školske godine obratilo se na tom univerzitetu oko 60 studenata: 50 ih se krstilo na Božić, a 10 na Uskrs.

Ruševine najstarije crkve na Grenlandu. Danskim arheolozima uspelo je otkriti ruševine najstarije kršćanske crkve na Grenlandu. 985 god. došao je na Grenland Erik Crveni sa ženom Tjodhildom i jednom grupom Islanđana. Njegov sin Leif bio je vrstan moreplovac koji je otkrio prvi Ameriku te je nazvao Ineland. Vrativši se u Norvešku, domovinu svog oca, sastao se sa kraljem Olafom koji je već bio kršćanin. I Leif se po-

krstio u Norveškoj te sa prvim svećenicima krenuo natrag na Grenland. Oko godine 1000 sagradio je prvu crkvu u Bratahildu, današnjem Julijanabu. Arheolozi se nadaju da će otkriti i grobove Tjodhilde i Leifa.

Umro kaločki nadbiskup. Msgr Josip Gres, iza kardinala Mindsentija prva ličnost u mađarskom episkopatu, umro je u Budimpešti iznenada od srčane kapi u starosti od 73 godine. Rodom je bio iz Burgenlanda, učio u Beču, 1911. bio zaređen za svećenika, 1928. postao pomoćni biskup, a 1943. nadbiskup u Kaloči. Za kapitularnog vikara izabran je neki viđeni član svećeničkog udruženja.

Jurij Kolentin, lekar, otac obitelji, primio je svećenički red u Koležvilu u SAD. Bio je lekar 37 godina, posle ženine smrti stupio je 1951. godine u opatiju sv. Ivana. Na njegovoj mladoj Misi služila su mu dva sina i jedan unuk. Prisutna je bila njegova kćerka i 18 unučadi.

Američki protestantski studenti pomogli su graditi jedan objekt koji pripada višoj katoličkoj školi u Gani.

Verske manjine u Indoneziji. Najjača vera u toj državi je islam, kome pripada ogromna većina stanovnika. 3,8 miliona je protestanata, 1,2 miliona katolika, 2—3 miliona budista i hindusa. Indonežanski muslimani su poprimili islam dosta kasno, u 15—16 veku pod vladavinom raznih sultana.

Peramiho. Na teritoriji te južnotanganiške biskupije živi 330.000 stanovnika, od kojih ima već dve trećine katolika. Tom biskupijom upravljaju benediktinci sv. Otilije.

Nemci su imali 1960. godine u misijama 10.221 misijskog radnika; među njima 2.483 svećenika, 1.102 brata pomoćnika, 6.483 redovnice i 153 laika.

Kongregacija svetih obreda dozvolila je Poljskoj da se mogu pod Misom pevati na narodnom jeziku: Slava, Verovanje, Svet i Jaganjče Božji.

U Laore u Pakistanu skupilo se 100.000 muslimana u tamošnjoj džamiji, da bi zajedno sa svojim predsednikom Ajub Kanom molili za miroljubivo rešenje berlinske krize.

Na godišnjicu kongoanske nezavisnosti govorio je na crkvenoj proslavi u Leopoldvilu pomoćni biskup Msgr Malula. Opomenuo je narodne predstavnike: »Vi ste izabrani od naroda i za narod. Ako se služite narodnim poverenjem kao odskočnom daskom da načinite karijeru, narod vas neće više ljubiti«. Ta izjava bila je kritikovana. Ministar spoljnih poslova uložio je protest kod ap. delegata.

Austrijska misionarka u Koreji je nakupila na ulici 16 dečaka bez roditelja. Čišćenjem cipela morali su zarađivati kruh. Sada je stigla oveća materijalna pomoć iz Austrije, tako da će dečaci moći pohađati školu i izučiti zanat.

Predstavnik Škotske prezbiterijanske crkve dr Krajg dolazi idućeg maja u Rim na proslavu 100 godišnjice njihove crkve sv. Andrije. Njihov vrhovni crkveni sabor je dozvolio svom predstavniku da poseti Papu, ako bude pozvan.

Burma je proglasila budizam za državnu veru. Predsednik vlade U Nu je u zakon umetnuo dodatak da su zagarantovane verske manjine te da je slobodno propovedati i nebudističke vere. U Burmi živi 20 miliona stanovnika, od kojih je ogromna većina budista, 2 miliona ima muslimana, a katolika tek 200.000.

Poseta Svetim mestima. Pravoslavni jerusalemski patrijarh Benediktos I posetio je Ameriku i tom prigodom pozvao predsednika Kenedija da poseti Jerusalem. Predsednik je odgovorio da se moli Bogu da bi mu bila jednog dana udeljena milost da poseti Sveta mesta.

Rat je skup. Za jedan torpedo moguće je 1000 dečaka držati na ferijama kroz 16 dana. Jedna borna kola koštaju toliko koliko 84 traktora. Mesto jednog bombardera moguće je sagraditi 30 školskih zgrada sa 20 učinonica. Za jednog nosioca aviona moguće je godinu dana hraniti 400.000 osoba, ratna sprema jedne oklopne divizije iznosi toliko, koliko izgradnja 32.000 četverospratnica.

Čile. Među svim državama Latinske Amerike stoji Čile u pogledu svećenstva i organizacije katoličkog života najbolje. Imaju 1.400 redovnika, 800 svetovnih svećenika, oko 100 raznih redovničkih kongregacija radi u zemlji. Raširena je Katolička akcija, Marijina legija, Pokret kršćanskih obitelji, Skauti i brojne druge socijalne ustanove. Dve političke partije naglašuju da se drže katoličkih načela. Postoji jedan katolički univerzitet, nekoliko središta za više obrazovanje, štampa, radio, televizija. Ali socijalne prilike u zemlji, koja je vrlo siromašna, nisu ružičaste. Puno ima štrajkova i nemira, nije još izvršena agrarna reforma, postoji velika razlika između siromašnih i bogatih.

Na Reunionu, francuskom ostrvu 700 km istočno od Madagaskara, živi nekih 10.000 Kineza. Dok je ostalo stanovništvo katoličko, Kinezi su stajali dugo po strani. Pre nekoliko godina neki kineski redovnik je otvorio u napuštenom koledžu posebnu kinesku srednju školu. Ova škola obećava mnogo svećeničkih zvanja.

Okeanija bez Australije i Nove Zelandije ima 4,2 miliona stanovnika; od toga 900.000 katolika, 1,4 miliona protestanata, 400.000 pripadnika azijskih vera i 1,3 fetišista.

Dalat, univerzitetski grad u Južnom Vietnamu, ima posebni dom duhovnih vežbi »Vila Presveta Srca«, u kome je za pet godina obavilo duhovne vežbe 9.000 laika, muško i žensko. — Poznato je da se Južni Vietnam prosvetno izvanredno brzo razvija. Za 6 godina broj učenika osnovnih škola je porastao za 264%, broj učenika srednjih škola za 352%, a studenata za 451%.

Australija sama ima 10,5 miliona stanovnika, od toga 2,1 miliona katolika, a 5,5 miliona protestanata.

U nekoliko reči. U Hongkongu se mesečno obrati 1000 osoba na katoličku veru. — U biskupiji Kvinhon u Vietnamu za poslednje 4 godine krstilo se 63.000 osoba. — Indijska biskupija Bezvada je imala pre 20 godina 30.000, a danas ima 90.000 vernika. — U Ruandi-Urundi obrati se svake sedmice 1400 pogana. — U Kamerunu mora zaručnik za jednu devojku platiti 75.000 franaka, jednu pušku, 15 koza i dva praseta. — Materijalna pomoć misijama iznosila je u 1960. godini nešto ispod 30 miliona dolara, i to: Društvo za širenje vere, 20,3 miliona, Društvo sv. Petra za urođenički kler 3,6 miliona i Delo svetog Detinjstva 6 miliona dolara. — U poslednjoj godini misijske teritorije su dobile 42 nova biskupa: 16 Azijaca, 10 Afrikanaca i 16 Zapadnjaka. Papa je uspostavio ove godine redovnu hijerarhiju u tri zemlje: Vietnam, Indonezija i Basutoland. - Austrija je dala 1960. za misije 9,5 miliona šilinga. — Dozvolom Svete Stolice dominikanci samostana sv. Izaija u Jerusalemu recitiraju psalme brevijara na originalnom hebrejskom jeziku. Već tridentski koncil priznao je hebrejski kao liturgijski jezik. — Dva blizanca Ivan i Pavle Vaše primili su svećenički red u bazilici naše Gospe u Alžiru. Jedna njihova rođena sestra je misionarka. — Bečki kapelan dr Volfgang Haupt oprostio se od župe sv. Roka i otišao kao misionar u Koreju. — Kardinalske insignije pokojnog kardinala Tardinija vraćene su Papi. On ih je poklonio tokijskom kardinalu Doi, koji je bio pitomac pokojnog kardinala Tardinija na Propagandi.

Fatimska tajna. Engleski karmelićanin Lynch je izjavio za fatimsku tajnu, o kojoj je bilo toliko govora, da se odnosila striktno i osobno na papu Ivana XXIII. Papi je prošle godine bilo poslato pismo s tom tajnom. Karmelićanin smatra da je papa otvorio pismo.

Toma Labella, sin dekana papinskog dvorskog personala, je prvo dete koje se rodilo u Vatikanskoj državi posle potpisivanja Lateranskog ugovora. Taj prvi vatikanski građanin se sada oženio s Adrianom Justiniani.

Misijske škole. U severnoj Nigeriji katoličke misije imaju 630 škola sa 75.000 učenika, dakle trećinu svih škola u toj provinciji. — U Kamerunu imaju katoličke osnovne škole 163.580 učenika. — U Čadu rade misionari tek 32 godine, a imaju već 37 škola sa 8.817 učenika.

Prvi biskup iz Balija. Papa je imenovao dr Pavla Sani iz Družbe Reči Božje novim biskupom u Indoneziji. Novoimenovani biskup je rodom iz Balija. Učio je u Indoneziji i u Holandiji, a položio doktorat na Gregorijani u Rimu. Govori tri indonežanska jezika, dalje holandski, nemački, engleski i talijanski, ukupno 7 jezika.

Natecanje u znanju Svetog pisma. 4. oktobra se u Jerusalemu održalo svetsko natecanje u znanju Biblije starog zaveta. Zadnja se runda odvijala između rabina Alšeika iz Jemena i žene Da Silva i Brazila. Odlučujuće pitanje je bilo: nabrojati sedam mesta gde se govori o babilonskom sužanjstvu i povratku u domovinu. Rabin je odgovorio na sva pitanja, a žena na pet. Tako je pobedio rabin Alšeik.

Zlatni svećenički jubilej slavila su dva velika misionara naučnika: p. Martin Gusinde i p. Paul Šebesta u njihovoj glavnoj misijskoj kući sv. Gabrijela kod Beča. Jubilarci su dobili priznanje od pokrajinske vlade i bečke općine.

Prvi filipinski svećenički zavod u Rimu. 7. X 1961. manilski nadbiskup i kardinal Rufino Santos posvetio je na zapadnoj rimskoj periferiji novi zavod za filipinske bogoslove. Toj svečanosti prisustvovalo je 30 filipinskih biskupa i 250 svećenika te laičkih hodočasnika, koji su došli tom zgodom u Rim. Papa sam je preko radia uputio nekoliko reči filipinskim katolicima. Prvo je izrazio zadovoljstvo nad tim događajem, koji će biti važan u istoriji filipinskog naroda. Dalje je Papa pozvao Filipince neka porade kako bi dobili više svećeničkog podmlatka. Velik deo narodnog zdravlja ovisi od njihovog svećenstva. Brojni svećenici jasan su znak religioznosti nekog naroda.

Brazil. Katolički brazilski biskupi pozivaju vlasti neka izvrše potrebnu agrarnu reformu, kako bi suzbili opasnost od velikih socijalnih nemira.

Ministar predsednik Senegala Mamadu Dia, po veri musliman, izjavio je da mnogo poštuje i ceni rad katoličkih misionara te da se toj izjavi može dati zvaničan karakter.

Msgr Verhil, biskup u bivšem francuskom Kongu, položio je državni ispit za pilota. Njegova je biskupija veća od naše države. Prijatelji su mu poklonili jedan avion kojim će se sada služiti na svojim pastoralnim putovanjima.

Na ostrvu Kijemskog jezera pronašli su grob blažene Irmengarde, kćerke nemačkog kralja Ljudevita i pranećakinje Karla Velikog.

Postavio sam pitanje jednom prijatelju Azijcu koji se specijalizira u Parizu:

— Što te je najviše začudilo, čemu si se najviše iznenadio na Zapadu?

Prijatelj se ustezao, pa iza dugog ćutanja osmehnuvši se i kao izvinjavajući se, odgovorio mi:

— Bojim se da te ne dirnem u živu ranu, da te ne ražalostim, da se ne pokažem nezahvalnim... ali kad već tražiš da ti iskreno kažem šta mislim, odgovoriću. Eto, veoma sam zbunjen pred tom vašom kulturom kojoj čovečanstvo toliko duguje. Čini mi se da joj koren truli. Liči mi na divan hrast koji bi se hteo održati u životu, a trulež ga zahvatio. Misliš da će se još dugo održati?

Od kako sam u Parizu, nastojao sam da dobro gledam svud okolo sebe i da vas shvatim. Čitao sam vaše listove, posmatrao vaše ulice, gledao vaše filmove. Svaki put, skoro svaki put, kad sam išao da gledam kakav novi film francuski ili talijanski (obadve zemlje, čini mi se, idu istom tračnicom), ostao sam zbunjen pred prizorima koji bi kod nas izazvali sablazan, dok ih ovdašnja publika, naoči pristojna i otmena, smatra posve naravnim. Svakako da su takvi prizori za vas posve naravni, kad dozvoljavate da Vam se izlažu po zidovima, da ih novine raznašaju, da Vam čak i televizija nudi slične prizore.

Eto poroka koji mi se čine da prete živim izvorima vaše kulture, i to ne samo u Evropi. Po Americi je isto, ali sa više licemerstva. Rekao bih da je zapadnjačka kultura na putu da postane jedna erotična kultura.

Hoću ti predočiti dva primera koja sam pribeležio u svojoj beležnici. Običaj mi je da kupujem dnevni list uvek na istom mestu. Tu dvaput nedeljno vidim jednu 18 godišnju devojku koja se prodavcu obraćala uvek istim rečima: „Onih pet običnih". Zamolio sam za objašnjenje. Reč je o onim nedeljnim listovima koji su kod vas označeni imenom: „štampa srca". Deset ovih listova posebno se ističu. Mlada ih osoba kupuje svih deset, u dva maha; drugo ne čita.

Druga činjenica, na koju te upozoravam, odvešće me do još ozbiljnijeg suda. Stanujem kao podstanar kod jedne udovice, koja ima dva sina. U crkvu odlazi svake nedelje. Ali kad vodi svoje sinove u kino, redovito odlazi u ona kina koja daju sovjetske filmove. Pitao sam je zašto to čini, a ona mi je odgovorila: „Tu sam barem sigurna da se ne daju skandalozni filmovi. Volim više nešto političke propagande, nego li prizore američkih, francuskih ili talijanskih filmova."

Moja je dakle gazdarica zapazila da se u filmovima istočnih zemalja izražava neka moralna strogost, dostojanstvo, uzdržljivost u izvesnim stvarima, što se živo suprostavlja vašem zapadnjačkom erotizmu. Posetio sam Moskvu pre no što sam došao u Pariz, tamo nisam video nijednu od onih plakata koje pokrivaju vaše zidove i koje ja ne bih voleo pokazati svojim sinovima...

Time ne mislim reći da kod nas ne preti opasnost erotizma. Takva opasnost preti, ukoliko je velik upliv Zapadnjaka, posebno Amerikanaca. Ali te uveravam da oni koji se kod nas smatraju vođama svoje braće, tj. elite, potpuno su jasno uvideli opasnost i njoj se odupiru. To se vidi u Nehruovoj Indiji i ostalim državama Dalekog Istoka.

Po ovom istom pitanju čitao sam nedavno razmišljanja engleskog pisca Huxley-a, koji se svakako ne može smatrati nekim svecem. Taj pisac kaže da, dok se sva pažnja ljudi usredsredsređuje na ove probleme i ova zadovoljavanja, konačno se ogromni deo energije troši na erotizam, a ona bi bila od najveće koristi, kad bi se uputila na druge predmete i utrošila u drugim oblicima delatnosti.

Vi međutim, rado tvrdite da je prava zapadnjačka kultura kršćanska kultura. Ali posmatraču koji dolazi iz daleka čini se da se vi radije klanjate Erosu i Afroditi nego li Onomu koji je proglasio: „Blago onima koji su čista srca, jer će oni videti Boga." Vi ste izdali Krista.

Slušao sam tu optužbu bez prigovora. Šta sam mogao odgovoriti.

(Ove je retke napisao francuski pisac Henri Daniel— Rops).

ADVENT

Čekamo te, Kriste, da se rodiš u našem srcu, kao u sirotinjskoj betlehemskoj štalici. Pripravni smo da Te primimo, jer je teško živjeti bez Tebe i naše se molitve uzdižu nebesima. Svijet je pust, ako ga ne obasjava Tvoje milosrđe — duša je naša osamljena, ako ne dođeš k nama, Ti, Bože, koji postaješ čovjekom, našim bratom na zemlji.

Mnogo puta zatvorili smo vrata pred Tobom i ostavili Te da tražiš zaklona izvan naših domova. I mnogo puta osjetili smo iznova, kako nam ništa ne može nadoknaditi Tvoju blizinu, Tvoju pomoć u našim potrebama, Tvoju utjehu u našim nevoljama. Oprosti nam naše krivnje, što su udarcima, trnjem i križem dovršile Tvoj zemaljski život. Uđi pod naš krov s osmjehom djetešca iz Betlehema i dopusti, da naše ruke prostru Tebi ležaj. Čekamo Te, dobri Spasitelju, da nas spasiš svojim dolaskom, nas toliko puta ranjavane i izgubljene. Čekamo svetu noć, da anđeoska pjesma pozdravi božansku ljubav, čekamo nebesku svjetlost da nestane tmine, koja nas plaši.

O. J. Pitanje: Da li je dozvoljeno jesti u petak supu načinjenu iz životinjskog ekstrakta? Odgovor: Takav ekstrakt sadržava bitne sastojke mesa. Kao što nije dozvoljeno jesti obično meso toplokrvnih životinja, isto tako je zabranjeno uživanje njihovih ekstrakta.

F. L. Pitanje: Da li se može krstiti potapanjem? Odgovor: U istočnim se crkvama i danas tako krštava. Krstionice u crkvama latinskog obreda iz prvih vekova imaju bazene, što znači da se tada i na Zapadu tako krštavalo. Nama se čini da je krštenje oblivanjem praktičnije.

V. M. Pitanje: Da li griješe žene koje kažu, da je grijeh ubiti dete u majčinoj utrobi, ali da nije grijeh čuvati se od začeća? Da li je za takve žene, čuvati se od začeća grijeh, kad misle da to uopšte nije grijeh? Odgovor: Samo nesavladivo neznanje čoveka oslobađa od odgovornosti. Katoličke žene imaju dovoljno mogućnosti da se ispravno pouče o tome šta je u tim stvarima grijeh. Hotimično neznanje, neznanje iz straha pred istinom nikoga ne oslobađa od odgovornosti. Crkva jasno uči da je svako izravno ubistvo nevinog čoveka težak grijeh. Ono šta raste pod majčinim srcem je čovek. Čuvati se od dece samo po sebi još nije grešno; sve zavisi od načina kako se to čini. Bračni supružnici koji se čuvaju od dece tako da se uopšte uzdržavaju od bračnog života ili da imaju prirodne bračne odnose u vreme relativne sterilnosti, redovno nemaju nikakvog greha. Ako se međutim sam bračni čin lišava svoje prirodne snage, onda je to smrtni grijeh. Potpuno udovoljavanje polnom nagonu bračnih supružnika, a tako da se isključuje prirodni bračni čin, uvek je težak smrtni grijeh.

Bk. Odgovor: Sa 23 godine uz 4 razreda osnovne škole teško je računati da postanete svećenik. Ukoliko imate želju da se posvetite Bogu i radite na spasenju drugih, možete pokucati na samostanska vrata i zamoliti da vas prime za brata pomoćnika. U Americi mnogi intelektualci odlaze u samostan kao braća pomoćnici. I to je sveto zvanje.

M. Ž. Odgovor: O pokojnom milanskom kardinalu Susteru bilo je već jednom reči u našem listu. Njegov je grob vrlo posećen, mnogi se s velikim pouzdanjem utiču njegovom zagovoru. Imate pravo da mu se privatno preporučujete.

G. M. Odgovor: Koliko sam mogao razabrati iz Vašeg pisma, vaši odnosi s mladićem kosili su se s Božjim zakonom. Dobro je što je došlo dosta brzo razočarenje. Šta bi tek bilo da vas je ostavio kasnije s jednim ili dva deteta. Imate pravo da tražite životnog druga, ali se držite Božjih zapovedi, onda ćete imati još najmanje razočarenja u životu.

L. V. Odgovor: Sva dela francuskog naturalističkog pisca Emila Zole, nalaze se na indeksu. Ukoliko morate čitati neko njegovo delo, nabavite si po mogućnosti posebnu dozvolu od vaših crkvenih vlasti preko svog župnika. U takvom slučaju morate se posebno moliti Bogu da vas čuva od sablazni i greha. Prljave stranice, koje bi vas opasno uzbuđivale, preskočite. Naslađivanje nad bludnim stvarima je grešno.

V. H. Odgovor: Sadašnja rimokatolička beogradska nadbiskupija osnovana je 1924 godine na osnovu konkordata između Svete Stolice i bivše kraljevine Srbije 1914 godine. Prvim beogradskim nadbiskupom bio je imenovan franjevac o. Ivan Rafael Rodić. 1936 godine nasledio ga je sadašnji nadbiskup dr Josiá Ujčić, koji je 1961 dobio koadjutora dr Gabrijela Bukatka, dosadašnjeg križevačkog vladiku. Prema konkordatu između kraljevine Jugoslavije i Svete Stolice koji nije bio ratifikovan, beogradska nadbiskupija postala bi metropolijom. Njeni sufragani bili bi skopska biskupija i ap. administatura Bačka.

G. L. Odgovor: Svakako je vrlo korisno gledati dobre religiozne filmove. U širokom svetu ima ih lepi broj. Oktobra se davao u Italiji bojadisani američki film „Franjo Asiški" u produkciji Platona Skouras. Bradford Dillman ima ulogu sv. Franje, a Dolores Hart ulogu sv. Klare. U engleski govorećim zemljama već se davao taj film sa vrlo velikim uspehom.

D. N. Pitanje: Šta znače Kristove reči u očenašu: „i ne uvedi nas u napast", Zar nije bogohulna pomisao da bi Bog želeo da padnemo u greh? Odgovor: Imate pravo da nada sve sveti Bog ne može želeti da grešimo. Čoveka vuče na greh njegova vlastita požuda, grešni svet i đavao. Bog međutim dopušta napasti iz svojih premudrih razloga. U iskušenju se čistimo, možemo u kreposit napredovati, nešto za nebo zaslužiti, učiti se poniznosti itd. Obzirom na sadašnje stanje stvari, iskušenja su nužna, ali Bog je veran, pa nam daje dovoljno milosti da bismo mogli iskušenje savladati.

T. K. Pitanje: Ne mogu da verujem u pakleni oganj koji bi tako izjedao duše, kao što zemaljski oganj izjeda drvo. Sve što gori mora jednom izgoreti, tako i pakao ne bi mogao biti večan? Odgovor: Crkva ne uči da u paklu gori ovaj materijalni oganj kao na našoj zemlji. Ona uči da postoji neki vanjski uzrok koji pali i muči do sudnjeg dana samo duše a posle i telesa slično kao što oganj izvana izjeda zapaljive predmete. Krist je izričito govorio o paklenom ognju

koji se ne gasi. Precizније se Crkva o paklenom ognju nije izrazila. Bogoslovi misle da Bogu nije potrebno tek izmišljati paklene kazne, nego da su nekako prirodna reakcija na učinjene grehe. Već na ovom se svetu gresi prirodno kažnjavaju: gresi bludnosti i neumerenosti raznim odgovarajućim bolestima, oholost ponižењem itd.

T. K. Pitanje: Moja starija sestra čita moju poštu. Zar se ne ogrešuje ona o osmu Božju zapoved koja zaštićuje i tajnost pisma? *Odgovor:* Tajnost pisama garantovana je državnim zakonima i prirodnim moralnim zakonima, koji zaštićuju vlasništvo, dobro ime i čast svakog čoveka. Kako si ti još devojčica od 14 godina, nalaziš se pod starateljstvom svojih roditelja. Oni su dužni voditi brigu da ne skreneš s pravog puta. Oni imaju pravo da vide šta ti pišeš drugima, a šta drugi tebi pišu, napose kako bi blagovremeno otklonili opasne prijateljske veze s kakvim mladićem, a i druge opasne veze. Ukoliko starija sestra zamenjuje majku, ne bi joj se moglo puno zameriti, ako iz te brige za tvoje duhovno dobro čita tvoju korespodenciju. Nije dobro, ako je devojka tvojih godina suviše gorda i nepoverljiva prema svojima u kući.

F. J. Pitanje: Juda Izdajnik bio je oruđe u božjim planovima za spasenje ljudskog roda. Juda je učinio čovečanstvu samo veliku uslugu, zašto ga dakle toliko osuđivati, kad je izvršio što se od njega očekivalo? *Odgovor:* Istina je da je Bog preko Jude izvršio svoj plan. Ali Bog je imao tisuću drugih mogućnosti da spasi Adamov rod od prokletstva greha. Konačno, svi smo ljudi oruđe u Božjim planovima. Preko nas postizava Bog svoje ciljeve, bez obzira da li mislimo mi na to ili ne, želeli mi to ili se bunili protiv toga. — Međutim sasvim je druga stvar čovekova odgovornost. Svaki čovek odgovara za svoja svesno i slobodno učinjena dela. Juda Iskarijot je svesno i slobodno izdao svog Učitelja, pa snosi punu odgovornost za taj čin. U slobodnim činima je veličina i teška odgovornost čoveka.

ISTARSKO KNJIŽEVNO društvo sv. Ćirila i Metoda u Pazinu izdalo je svećenički roman „Teški dani" ispod pera umirovljenog profesora kateheta Šime Sironića. Roman je umnožen na ciklostilu, ovećeg formata na 284 stranice. Cena knjizi 450 din.

K. M. Odgovor: Sv. se Rok rodio krajem 13 veka u Francuskoj. Bio je sin bogatih roditelja, od mladih je nogu vršio dela kršćanskog milosrđa. Svu baštinu razdelio je siromasima. Hodočastio je u Rim. Na putu je dvorio kužne bolesnike te se sam zarazio, ali i čudesno ozdravio. Na povratku kući, gradske su ga vlasti zatvorile kao špijuna, bacile u tamnicu gde je mnogo postio i molio. Blaženo je umro 1327 godine. Njegovo se štovanje kao zaštitnika protiv zaraznih bolesti u Evropi brzo proširilo.

D. K. Odgovor: Sveti se Jeronim često slika sa lavom, pošto je godinama živeo u nekoj betlehemskoj špilji kao pustinjak. Ljudska fantazija drži pustinju domovinom lavova.

F. O. Pitanje: Zašto se posle Božića vrši blagoslov kuća? *Odgovor:* Taj se blagoslov obavlja u vezi sa blagdanom Bogojavljenja. U tom blagoslovu se ističe dolazak Mudraca k Isusu. Kao što je ta poseta donela Mudracima s Istoka mnoge milosti, tako neka i spomen na taj blagdan donese blagoslov kršćanskim obiteljima. Taj se blagoslov nalazi u rimskom obredniku.

I. J. Pitanje: Šta znače reči „Sidem li u pakao, onde si"? *Odgovor:* Reči su uzete iz psalma 138, 8 redak. Neki noviji prevod istog retka glasi: „Legnem li u carstvo smrti, tamo si". Tu se ne misli na pakao u strogom smislu reči, nego na podzemlje, kamo odlaze mrtvi prema mišljenju starijih naroda. Hebrejski izraz „šeol", latinski „inferi" može se dakle i prevoditi „carstvo mrtvih." Ovim se izrazom ne određuje dakle tačno mesto gde se duša pokojnika posle smrti nalazi: pakao, čistilište, predpakao, nebo.

PAPINE NAKANE za mesec decembar: 1) Da bi se prirodna bogatstva pravedno i pošteno podeljivala među ljudima. 2) Da bi se pod vodstvom svete Kongregacije za širenje vere spasonosno svetlo Evanđelja pronosilo do krajnjih granica zemlje.

OBAVEŠTENJE. Ovim brojem završavamo 30 godište našeg mesečnika. Sve pretplatnike i poverenike, koji još nisu podmirili svoja dugovanja, molimo da to učine do 15 decembra kao i da prijave sve promene za iduću 1962 godinu. Pretplata se povisuje na 30 din. mesečno, odnosno 360 godišnje za grupne pretplatnike. Ko prima na svoju adresu samo jedan primerak, plaća godišnje 420 din. Poverenicima od 10 primeraka i više daje se 10% popusta. Poverenici, kojima su preostali neplaćeni brojevi, neka ih što pre vrate. Dešava se da Uprava prima natrag pocepane pakete bez adresa. Stoga neka poverenici što pre reklamiraju, ako nisu dobili pošiljke. Ekspedicija se redovno vrši oko 25 u mesecu za iduci mesec, tako da bi poverenici morali primiti najkasnije oko prvoga broj za dotični mesec. Prvi broj idućeg godišta će verovatno izaći za Božić.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konzultor Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20. Tek. račun 101-22-3-831. »Srboštampa« Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Telefon br. 20-268.